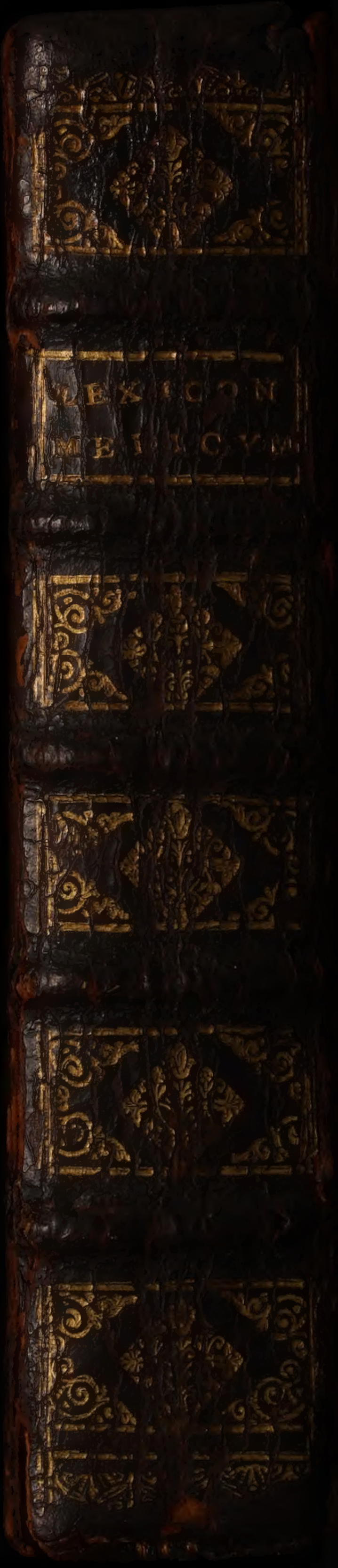

LEXICON
MEDICVM

17005/A|1A.I.n

EX LIB. PET. ARCELIN
Matiſconenſis
MED. FACULT. MONSP.
& PARISIENSIS.

9124

299

64076 dup.

55150

LEXICON

MEDICUM GRÆCO-LATINUM,

A

BARTHOLOMÆO

CASTELLO

MESSANENSE inchoatum.

Nunc verò in commodum publicum

OPERA ET STUDIO

ADRIANI RAVESTEINI

Art. Med. Doct.

EX HIPPOCR. GALEN. AVICENN.

Atque aliorum Celeberrimorum Medicorum Monumentis.

Tertiâ quidem ſui parte auctius, & innumeris, quibus ſcatebat, mendis, expurgatum; ac perfectum.

ROTERODAMI,
Apud ARNOLDUM LEERS.
ANNO M. DC. LXV.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

IN
CASTELLIANUM
LEXICON
N. ANTONINI COLOSSI
CARMEN.

DÆdalus haud tantùm ſert nominis, implicuiſſe;
Stamine quàm cæcas explicuiſſe domos.
Non laus Acetæ ſervaſſe penatibus aurum
Phryxeum; Æſonidæ, ſed retuliſſe datur.
Atlas Heſperidum vigili pomaria clauſit
Angue, ſed Alcides aurea mala tulit.
Ille quidem ſummo me judice dignus honore eſt;
Qui, quid habent uſus optima quæque, docet.

 Sci-

Scilicet inventum primus qui cuderit aurum:
Murice qui tinxit vellera purpureo:
Quique in Erythræo projectis littore baccis,
Inſtituit torques excoluiſſe nurus.
Quantum igitur laudis dives CASTELLE, *mereris,*
Qui tot primus opes, tot bona prima doces?
Non etenim herbarum, & lapidum, quod munus, & uſus,
Sed quæ verborum eſt vis ratioque doces.
Dædaleos nexus filo, ambagesque reſolvis,
Auratos villos, aurea poma refers.
Dædalus, Alcides, tibi cedant, cedat Iaſon:
Te magis his etenim laus diuturna manet.

Magni-

Magnificis & Generoſiſſimis Viris ac Dominis,

DD. GERARDO WELHOUK, Societatis Indiæ Orientalis exercitori,

DD. EVERARDO à BLEYSWYK,

DD. BRUNONI vander DUSSEN, Armamentarii confœderatarum Provinciarum præfecto,

DD. NICOLAO BOGAERD, J. U. D. & præpotentium DD. Hollandiæ Ordinum apud Delpho-batavos Quæſtori ærario.

Graviſſimis Reipub. Delphenſis Conſulibus.

NEC NON

Ampliſſimis, Doctiſſimis, ac Conſultiſſimis Viris Dominis.

D. THEODORO vander DUSSE, JCto, & Exconſuli,

D. ALBERTO vander GRAEF, Senatori, & urbis Delphenſis Ædili,

D. GUILIELMO MEERMAN, JCto.

D. SIMONI à GROENEWEGEN, vander MADE, J. U. D. & præfatæ Urbi à Secretis.

Gymnaſii, Collegiique Delphenſium Præfectis, ac Curatoribus vigilantiſſimis.

Dominis ſuis perpetim colendis.

ANnus jam agitur viceſimus, ni fallor, ſeptimus, Viri Ampliſſimi, quibus in palæſtrâ veſtrâ literariâ, Rei-

publ. ſeminario deſudare, & Siſyphi illud ſaxum volvendo ætatem terere, certo quaſi fato mihi contigit. Et ſanè, dum tyrones hoc velut in ergaſtulo ac piſtrino quodam lapſibus jugiter vicinos, & in vitium flecti cereos hortamur & erigimus; dum adoleſcentulos, parentum, Patriæ & Eccleſiæ ſpem, ut tandem è contemptibus exeant, erudimus; incompoſitos quorundam è vinculis emiſſorum, & blandâ nimis indulgentiâ infectorum mores formamus ac componimus; captui noſmet accommodamus eorum rudi, ſenſui ſæpè magis quàm rationi (quippe, qui eos gubernat animus, infirmum gerunt) parentium; nonnullis frænum injicimus, aliis calcar addimus; ipſimet inter labores ac dolores carpimur paulatim, ac contabeſcimus; donec mors vellat aurem, noſque vendicet ſibi. Quocirca rectè & ex ordine, ſapientiæ humanæ aquilam, & Philoſophorum phœnicem Ariſtotelem pronuntiaſſe credimus: Diis, Parentibus, ac Magiſtris non poſſe æquivalens reddi; & majorem minime concipiendum, quam parturientium laborem ac docentium. Et profectò res ipſa indicat. Quis enim niſi Hypſea cæcior non viſurus eſt, ar-

tium

tium artem eſſe, & ſcientiarum ſcientiam puerum regere, qui vix dum ac ne vix quidem hominem ſe eſſe norit. Et cui quæſo id quaſi πάρεργον, levidenſe & minoris notæ videatur (dum mechanicas exercentes artes fabulari, cantillare, aliud agere ſolent) in continuâ mentis, potioris hominis partis, detineri magiſtros? eâdem propejugiter oberrantes chordâ variarum æſtu cupiditatum effrænatæ, indomitæ, & inconſtantis ætatulæ ſalutari à propoſito diſturbari, interrumpi, excarnificari, quæ melius, pejus, proſit, obſit, nil videt, niſi quod lubet? relunctanti eorum naturæ irrito ſæpe conatu obluctari? in Danaidum & pertuſa ingerere dicta dolia? vanitati fallaci illi umbræ deditis Dei timorem inculcare? obſequium & obedientiam iis inſtillare? parentibus uti ac ſenioribus debitum honorem deferant, humilitatem non aſpernentur, clementiam diligant, & ſplendidam gemmam illam in vitâ & vultu verecundiam, diſciplinæ virgam, malorum expugnatricem, vitæ decus, virtutis ſedem ac primitias, naturæ laudem, & inſigne (ut cum D. Bernardo *loquar) totius honeſti ſeriò tueantur. Præter tamen trivialem ſpar-*

tam eam & Provinciam exornandam quam cepi ſic ſatis duram, aliud Augiæ quaſi ſtabulum repurgandum mihi ſumpſi, quo adultiori etiam prodeſſe poſſem ætati; juventutis conatus ſublevarem & labores, auxiliaremque errantibus porrigerem manum, (quod palmarium mihi ſemper viſum, & utramque apud me, non mihi modò natum, paginam fecit.) Quid enim magis à ratione diſſonum, quàm ad arcem, & artis Medicinæ abdita & adyta penetrare velle ſine gradibus; immenſo ac vaſtiſſimo ſeſe Iatrices credere Oceano, abſque clavo & Palinuro; & inextricabili ſe committere labyrintho ſine Theſeo, vel Ariadnæ filo· id eſt, genuinorum nominum ac terminorum ſpretâ cognitione, ipſiſſimas Medicas (quæ ἀσύστατα ſunt) percipere velle materias. Vetus enim eſt, & velut in triviis tritiſſimum: πρὸς τὸ ὀρθῶς διδάσκειν, δεῖ πρῶτον ἐξετάζειν τὰ ὀνόματα: unde & ὄνομα quaſi ὀνέομα, (ab ὀνέω) quod in rerum nos adjuvet cognitione: vel, ut nimis argute divinus ille Plato, ab ὂν Ens, & μαιεύεσθαι, obſtetricari; quod, ut obſtetrix infantem ex utero matris; ita hoc τὸ Ens, ſive latentem rei veritatem protrahat in lucem: atque etiam ut νόμος (à νέμος) ſuum

cuique

cuique tribuit; ita & nomen *ſuam cuique rerum imaginem repræſentet. Quocirca perſpicuum quoque unumquodque eorum ſit ac proprium, relegatis in Vtopiam metaphoris, (per quas omnes olim tropos intellexit* Ariſtoteles,) *cumprimis convenit autore* Galeno, *lib.* 1. *de meth. med. cap.* 5. *Quod & unicè nobis in votis hic fuit, adverſus nugivenduli illius* Paracelſi *inſtitutum, qui rancidis ſuis ænigmatibus, & vocabulorum portentis negligi, ut videtur, maluit, quàm intelligi. Peſsimè igitur, inquam, qui* ἀνίπτοις, *ut ajunt,* χερσὶν, *ad* Apollinis *&* Æſculapii *ſacra illa auſu tam temerario convolant, atque eorum myſteriis initiari volunt, quibus tritum illud ſemper in ore volvitur:* Græcum eſt, non legitur.

Græca petunt Barathrum, verba Latina polum.

Illi enim, ut ſtolidi faſtuoſæ illius turris Babylonicæ architecti, diſperguntur, &, ubi ſuam tandem ſenſerint imbecillitatem ac defectum, galeá, clypeo, haſtâque abjectis diffugiunt; vel Andabatarum more in tenebris dimicantes pudore ſuffuſi ſemet ipſi dant turpiter, & ignorantiæ ſuæ ſæpè pœnas luunt:

abſque illis rerum ſymbolis Medicorum ſiquidem filiorum ſacra conſtare haud poſſunt. Proinde cum aliis Lexicographis omni ſanè encomio Machaoniâ in arte digniſsimis; ut & in Theologiâ, facultate juridicâ, & Philoſophiâ celeberrimis, meam quoque operam qualemcunque ad publicam utilitatem & philiatrorum emolumentum conferendam, non abs re eſſe duxi: cùm aliorum, tùm inprimis aquiſsimis, utiliſsimis juxtà & neceſſariis ARNOLDI LEERSII Roterod: *Typographi, de Artium liberalium ſtudiis & Republ. literariâ optimè meriti, atque etiamnum indies merentis, cognati noſtri & amici poſtulatis, in manus ſumens* BARTHOL. CASTELLI Meſſanenſis Lexicon, *compendioſe ex operoſiſsimis Medicinæ Patrum* Hippocratis *&* Galeni *voluminibus depromptum, tùm deſcriptorum, tùm typothetarum negligentiâ & incuriâ uſque adeò deformatum atque mutilatum; ut ne quidem ex* Æſculapidum *familiâ diviniſsimi ipſi, ſi in vivis eſſent, partum ſuum agnoviſſent, & uno quaſi ore pronuntiaſſent.*

Lerna palus liber eſt, vitiorum exercitus hydra.

At-

Atque uti propemodum onus Æthnâ graviùs, &, quàm ſit Troiam capere, difficiliùs primâ fronte & intuitu videretur, omnia tollere παροράματα, *eum elimare, priſtinoque ac decoro nitori reſtituere: belluam tamen eam, quantum fieri poſſet, conficiendam ratus facilitati, neceſsitate poſtulante, ſtudui, & cum materiæ nimis intricatæ obſcuritate pro modulo decertare vocum proprietate & perſpicuitate, ipſiſsimos* Hippocratis *&* Galeni *fontes perſcrutans, ſum conatus: cùm ad manus meas perveniret, opere jam propemodum abſoluto, tantisque laboribus exantlatis, Exemplar* Emmanuel. Stupani, *Baſil. Medici ac Profeſſoris, (qui non ſpernendam ſanè in illuſtrandis multis, & enucleandis operam adhibuit.) Quod proinde etiam* ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς *evolvi, & rimatus ſum, & in non paucis (ubi dilucidior videretur) ſecutus; ut nequid myſtis deſideraretur Apollineis. Quin etiam ex* Johanne Gorræo *(qui affectuum p.n. & terminorum voces, Græcis expreſsit characteribus, quæ hic, in literarum Græcarum, qui plurimi ſunt, ignarorum gratiam, Latinis redditæ) aliisque Medicorum anteſignanis præſtantiſ-*

ſimis

ſimis ac primipilis epitomen hanc ad dimidium propè ampliavi, cùm novorum additamento, tum pleniore vocabulorum inſignium & illuſtriorum explicatione, quæ cognitu maximè neceſſaria viderentur & obvia. Rei verò Botanicæ, & Anatomiæ perfectior (ſiquis eam deſideret) cognitio & peritia, è Dodonæo, Matthiolo, Cluſio, Laurentio, Veſalio, *aliiſque celeberrimis Viris, in arte ſuâ ſummis & incomparabilibus (ne in immenſum excreſceret hoc opus) haurienda.*

Veſtræ verò amplitudini, cui nihil non debeo, Viri Clar. lucubrationes haſce, & operoſos ſanè labores, ſubceſſivis horis (quoties per ſolitas occupationes, & curas vacare liceret) natos inſcribo, defero, conſecroque; cùm ob vinculum quaſi catenatum, & profeſſionis noſtræ communionem, quæ Romanæ linguæ vocibus (uti opus hoc Græcæ) maximâ ex parte, & probâ earum interpretatione conſtat. Tùm imprimis, ut perpetuum gratitudinis erga vos noſtræ τεκμήριον, *& perennis obſervantiæ extaret* μνημόσυνον; *quippe quos ſemper literarum & ſtudiorum, ſtudioſorum, & literatorum fautores ſummos novi & patronos: quod præter cætera, Bibliothecâ tam*

inſigni

inſigni exſtructâ, omnisque propè generis voluminibus refertâ ſelectiſsimis, nuperrimè etiam ſatis ſuperque ad publica promovenda ſtudia demonſtratum. Vos autem quale-quale literarium hoc munuſculum ſereno quæſo vultu ſuſcipere, & adverſus virulentum pus Cynicorum, loliginisque ſucco turgidos authoritatis clypeo & fulgore munire, quæ veſtra eſt ἐπιείκεια, ne dedignemini. Bonorum omnium, Viri Ampliſſ. fons & ſcaturigo Deus quam diutiſsimè Reipubl. ac Scholis incolumes Vos conſervet ac Superſtites. Quod animitùs optat ac precatur

Amplitud. V V. Studioſiſſimus

ADRIANUS RAVESTEIN, M. D.

Patientiâ ac Spe.

Cla-

Clariſſimo Viro,

D. ADRIANO RAVESTEINIO,

Artis Medicæ longè peritiſſimo:

C V M,

MEDICINÆ LEXICON,

Studio ac Induſtriâ elaboratum,
Publico daret.

LAUDE caret tacitâ celata ſcientia mente,
Quæque ſub ignavo torpeſcit corpore virtus
Corruit, & meritos nunquam ſortitur honores.
In clarum protraxit opus vis ignea celſi
Ingenii authorem noſtrum, dum ſcribere doctè,
Atque ſuis operis Artem illuſtrare medendi
Aggreditur; nitidum conſummans ordine librum

Enu-

Enucleatum aliis, explanatumque mini-
ſtrat.
Plenius à nullo ſtatuendum Lexicon edi,
Conciſumque magis, potuiſſe, magisque
diſertum;
Undique perfectum eſt, nil deſit, nilque
redundat,
Clara jacent, ipſo, verborum, Interpre-
te, ſenſa.
Hæc tua præ reliquis jam præſtat in arte
facultas;
Quid mirum? majora poteſt, cui ſurgit
ab imo
Vivida mens, demiſſa polo, nec corporis
arce
Clauditur obtusâ, nec tædia mille labo-
rum
Formidare ſolet, ſed tendere in ardua
gaudet.
Fœlices animæ tales! Non ſegnibus illa
Contingunt, nec blanda ſuis Cytheræa
rependit.
Hippocratis Libros ſcrutanti, Scripta *Ga-
leni*
Cuncta revolventi debetur gratia, ſoli;
Publica, quo magis ipſa ſuperſtite com-
moda creſcunt,

Quô-

Quôque hominis, quæ vita brevis, fit
longa per artem.
Macte, Machaonias, acri ſtudio impiger
artes
Excole, Fata dabunt fœlicis tempora
vitæ.
Finio, Et hæc una eſt voti ſententia no-
ſtri.

THEOD. VERBURGH,

J. U. D. & ADV.

Spes mea ſola, Deus.

1651.

LEXI-

LEXICON MEDICUM HIPPOCRATIS, GALENI, ET AVICENNÆ, &c.

Authore

BARTHOLOMÆO CASTELLO,

Theologo, Philoſopho, & Medico Meſſanenſi.

A.

A Baptista, *Terebella* eſt, quâ in fracturis capitis (quæ uſque ad Cerebri membranam pervenerunt, quando id quòd contuſum eſt, excidi debet) utimur. Cui *Terebellæ* (ne dum Medici eam audacius tractantes duram membranam, quæ oſſi ſubſternitur, violent,) ſupra ejus acutam cuſpidem, circulum quendam, ſive labrum, ſive ſupercilium, parum extans efformant, quam *Terebellam* quod mergi non poſſit, ab argumento *Abaptiſtam* vocant, ex α & βαπτίζω. Gal 6. meth. cap. 6.

Ab articulatio, idem eſt quod *Dearticulatio*, Græcis

διάρθρωσις, id eſt, ea naturalis oſſium conjunctio, quæ evidentem motum habet, ſicut *Coarticulatio*, Græcis συνάρθρωσις, eſt ea naturalis oſſium commiſſio, quæ exiguum, & obſcurum aliquando, aliquando nullum motum præ ſe fert, 2. de artic. 9.

Abdomen, ab Abdendo, communiter idem eſt quod imus venter, Ariſtoteli γαστήρ, l. 1. hiſt. anim. 13. vocari ſolitus, qui ſuperiùs quidem, cartilagine enſiformi, ad latera coſtis ſpuriis, inferiùs autem oſſibus pubis circumſcribitur, ac dividitur in partem ſupremam, (quam in ſpecie ἐπιγάστριον nominant) mediam (quæ umbilicalis eſt regio) & infimam ſeu hypogaſtrium. lib. 6. de uſu part. cap. 4. Preſſiſſimè autem acceptum Abdominis vocabulum, Anatomicis eſt ventris imi pars extima, totum illud, quod viſcera naturalia integens ex cute, pinguedine, muſculis octo, & peritonæo compactum eſt. Gal. loc. cit. & 2. Aphor. 35.

Abductiones, quæ & *Abruptiones*, *Apagmata*, & *Apoclaſmata* dicuntur, fracturæ ſunt, quæ propè articulum, per totam oſſium craſſitudinem fiunt, ita ut à ſe plurimum diſtent, quas recentiores caulatim, hoc eſt, caulis, modò factas fracturas nuncupant, com. 3. in libr. Hippoc. de his quæ in medicativa fiunt, 31.

Ablatio, totum illud tempus paroxiſmi febrilis eſt, quod poſt ſtatum eſt, qualicumque naturâ præditum, ſive id ad integritatem veniat, ſive non, quod & remiſſio, intervallum, declinatio, & ſubmiſſio dici ſolet, lib. de morb. tempor. cap. 6.

Abluentia, & *Abſtergentia*, medicamenta ſunt, quæ ſuccum mordicationem facientem, leniendo evacuant, 1. de ſimpl. medic. fac. cap. 37. & libr. 2. cap. 14.

Abolitionem Pulſus vocamus, cùm elevatis & mox applicatis digitis invenimus in ſingulis applicationibus motum deficientem; longè enim abeſt pulſus abolitio, à pulſu deficiente, illa enim eſt velut defectus, ut ſenſus quidem indicat totius functionis, hic

hic dimidiatæ amiſſio, 2. de cauſ. pulſ. cap. 3.

Abortus, eſt imperfectorum fœtuum emiſſo, utcunque facta fuerit, quam Hippocrates nunc *amblosin*, nunc *perditionem*, nunc *apophthoram* vocat, & medicamenta id præſtantia, *amblotica*, id eſt, *abortiva*. com. 1. in 6. de morb. vulg. 2.

Abraſa ſunt, quæ *Apoſyrmata* Græci vocant, ſuntque ulcera, quæ mollem & ſuſpenſam habent cuticulam, 1. de compoſ. med. per gen. cap. 12. Exponitur aliàs quoque locus deſquammatus, & fructulum in ulceribus à partis ulceratæ ſubſtantiâ abraſum.

Abraſio inteſtinorum, eſt ulceratio partium, quæ in ſuperficie inteſtinorum conſtat, quâ earundem partium educuntur ramenta, 3. de rat. vict. in morb. acut. 33.

Abrupſio, vide *Abductio*.

Abſcedentia corpora, ſive quæ abſceſſerunt, vocat Hippoc. omnia, quæ cùm corpus ſecundum naturam ſeſe habet, vel unita aliquibus aliis partibus ſunt, vel eas attingunt, cùm præter naturam affectum eſt, unionem vel contactum non ampliùs ſervant. *Expanſa* autem vocat, quæ plurimo intervallo inter ſe diſtant, id quod duobus modis fit, vel in toto, vel in labris tantùm, 2. de his quæ in medic. fiunt, 25. vide *Apòſtaſis*.

Abſceſſio apud Hippocr. id eſt, quod ego ſoleo *continuitatis ſolutionem* appellare; & membra, quæ ita affecta ſunt, *Abſcedentia* vocat, tametſi una quædam ſpecies hujus generis ſit, quam propriè *Abſceſſionem*, & *Abſceſſum*, id eſt, *Apoſtaſin*, & *Apoſtema* nuncupant, libr. de his quæ in medicam. fiunt in argumento operis.

Abſceſſus, tumor eſt præter naturam ſuppuratus, non conſueto, & bono pure, ſed in corruptionem quandam aliam tendente, lib. de tumor. cap. 3. Aliquando Hippocrates non eos ſolos *Abſceſſus* vocat, qui per fluxionem fiunt, ſed etiam cùm alius tranſit morbus in alium, comment. 2. in 1. de morb. vulg. 21. *Abſceſſus*

eſt corporum ex phlegmone in pus tranſmutatio, lib. finit. med. fol. 97. *Abſceſſus* etiam appellat Hippoc. qui excretione noxiorum humorum ſunt facti, ne dum qui decubitu, comm. 1. in 3. de morb. vulg. 4. Vide *Sinus*.

Abſciſſio, quæ & *Apocope* dicitur, ſive morbus velut ex abſciſſione ſolutus, eſt, qui citra declinationem ſolvitur & terminatur, vel propter ægrotantium imbecillitatem, vel propter morborum fortitudinem, & ferociam, nimirum cùm morbus ſupra vires exiſtit, quòd mortalium morborum eſt proprium, de totius morb. tempor. cap. 1. & 5.

Abſtergentia, vide *Abluentia*.

Abvacuatio, largiſſima evacuatio eſt, aut corpori plus æquo plethorico aut cacochymico conveniens, quæ *hypercriſis*, ſeu *ſupervacuatio hypercatharſis* dici ſolet, aut quæ per patientem particulam fit. In arte parvâ, cad. 95.

Acamatos, media eſt omnium ſimpliciter membrorum figura, quaſi ſine fatigatione dixeris, optima, 2. de motu muſcul. cap. 1.

Acantha, eſt *ſpina dorſi* in ſpecie, Galen. ſeu *ſpinæ apex*, quem natura in ſpondylis dorſi eſt machinata, ex mediis partibus poſtremiſque prodiens, quæ eſſet velut vallum quoddam ante ſpinam totam oppoſitum, quod priùs ipſum contunderetur, ac comminueretur, modiſque omnibus afficeretur, quàm ad ullum ſpondylum noxa perveniret, 12. de uſu part. cap. 15. *Acantha* autem generaliter ſic dicta, eſt ſpina indiſcriminatim qualiſcunque; preſſius, ſi ſumatur animalium quorundam, ut echinorum piſcium notat aculeos.

Acceſſio, eſt deterius tempus totius circuitus, quòd eſt à primo inſultu morbi, uſque ad tempus conſiſtendi, ſive per tertium, ſive per quartum, ſive quotidie fiat, 1. aphoriſ. 12. quæ & *Paroxyſmus* dicitur, & *Invaſio*.

Accidens, aliquando *paſſionem* ſignificat, & ipſam operationis læſionem, de different. morb. cap. 7. quæ conſtitutionem unde actio naſcitur, neceſſariò ſequuntur, ſanis quidem nobis accidentia, ægrotantibus ſymptomata dicuntur, 1. meth. c. 9. *Non-accidentia* verò vocant recentiores Medici ea quæ non exiſtunt, ut dolore vacare, & hujuſmodi, com. 1. prognoſt. 27.

Accommodatum in corpore, dicitur id, quod quando unicuique rei ſervatur, juſtè quodlibet ſe habet, ac diſponitur. 1. de fractur. 2.

Accretio, eſt uniuſcujuſque partis terminorum æquabilis quædam promotio in triplicem dimenſionem. Joubert. lib. de paral.

Acerbum id omne dicitur, quod linguæ noſtræ admotum, valdè deſiccat, contrahit, & in multam profunditatem uſque, illam exaſperat, ſicut pyra ſylveſtria immatura, ab auſteris ſolâ intentione diverſum, 1. de ſimplic. medic. fac. cap. 37.

Acetabulum, eſt illud cavum oſſis extremi, quod capita alterius oſſis altiùs excipit, quod & *Cotyle* dicitur, libr. de oſſibus in proœmio. *Acetabula* adhuc ſunt, vaſorum & venarum, quæ ad matrices perveniunt orificia, quæ & *Cotyledones* dicuntur, quibus fœtus matrici alligatur, per quæ velut per truncos quoſdam fœtus ex matrice trahit ſpiritum & ſanguinem, 15. de uſu part. cap. 5. non ſecus ac Polypi acetabula, per quæ Polypus nutritur, corpora enim vaſorum ſunt Polyporum acetabulis perquam ſimilia, ut nomine etiam non alio appellentur, lib. de Semin. cap. 7. per quæ etiam vaſa ſingulis quibuſque menſibus excrementitius ſanguis in vulvam derivatur, ibidem; quamvis nonnulli homines vulvam acetabulis carere dicant, lib. de vulvæ diſſect. c. 10. plerumque etiam profundos ſinus, magnis ſuperciliis circumdatos, tum Hippocrates, tum alii, *Acetabula* nuncupare conſueverunt, 1. de artic. 21.

Acetabulares vulvæ eminentiæ, ſunt tumores vaſorum uteri, ex retento menſtruo, quos prægnationis tempore adnatos habet, quales etiam recto inteſtino eſſe in hæmorrhoïdibus ſolent, lib. de vulvæ diſſect. cap. 10.

Achlys, ſeu *Caligo*, eſt circa totum nigrum oculi à ſuperficiariâ ulceratione, cicatricula tenuiſſima, aëri caliginoſo aſſimilis, lib. Introd. cap. 5.

Achores, ſunt manantia ulcera cutis capitis, plurimis ac minimis foraminibus cutem perforantia, ex quibus tenuis & glutinoſa effluit ſanies; huic morbo affinis eſt *Favus*, ſeu *Cerion*, in quo cum timore foramina ſunt quàm in illis majora, melleum humorem continentia. lib. de remed. parat. facil. cap. 5. lib. de tumoribus, cap. 15. 1. de comp. med. loc. cap. 8. quæ vulgus vocat *Tineas*, Arabes *Sahafati*.

Achroi dicuntur decolores homines, pallidi & ſanguine defecti, 4. de ratione vict. 115.

Aciam vocat Hippocrates Filum per foramen acus trajectum, quo vel partes corporis diſſectas inter ſe committere, vel caput faſciæ ſubjectis partibus aſſuere conſuevimus; Nodum verò nuncupat vinctionem, quæ ex faſciis, inter ſe connexis, fit, com. 2. in lib. de his quæ in medic. fiunt, 7.

Acida bilis, propriè *bilis atra*, aut *ſuccus atrabiliarius*, quid ſit, exemplo oſtendit Galenus; Vinum quidem dulce (inquit) quod nondum ab uvis ſit expreſſum, fervens & alteraſcens ex eo, quem in ſe habet, calore intelligimus, ex cujus mutatione duo proveniunt excrementa, alterum levius, magiſque aëreum, quod florem, alterum gravius ac magis terreum, quod fæcem vocant: horum alteri flavam bilem, alteri nigram aſſimilamus, quando non eandem habent ſucci ſpeciem, cujus animans naturæ opera regitur, qualem, cùm præter naturam ſe habet, ſæpe exhibent, quippe flava quæ eſt, efficitur vitellina, ita enim nominant, quoniam ovorum

ovorum vitellis, tum colore, tum craſſitudine ſit aſſimilis, nigra verò longè malignior, ea quoque quæ ſimilis ei, quæ naturalis eſt, redditur: nomen tali ſucco nullum eſt inſitum, niſi quòd aliqui vel radentem eum, vel acidum appellarunt, quoniam acris in morem aceti eſt, & corpus animalis radit, & terram ſi ſupra eam ſit effuſus, quandam cum bullis, veluti fermentationem, ebullitionemque excitat, ubi adventitia putredo nigro illi ſucco naturaliter ſe habenti acceſſit; plerique autem id quòd è tali ſucco naturaliter ſe habet, quòd & infrà dejicitur, & ſæpè ſuprà fluitat, atrum vocant ſuccum, non atram bilem; quòd verò exuſtione quâpiam in acidam migravit qualitatem, id atram nuncupant bilem, 2. de nat. facult. cap. 9.

Acida pituita eſt, quæ omnino cruda eſt; omnimoda autem cruditas intelligenda eſt, quæ in eâ concoctione incidit, quæ in venis peragitur; non autem in eâ, quæ prima eſt, quæque in ventriculo perficitur, 2. de nat. facult. cap. 9.

Acineſia, id eſt, *immobilitas*, eſt media quies, quæ inter ſyſtolem & diaſtolem pulſus, intercedit, 1. de differ. pulſ. cap. 7.

Acinoſa tunica oculi, vide *Rhagoïs tunica*.

Acinus, vide *Staphyle*.

Acmaſtica febris eſt, quæ continuò creſcendo procedit, ut *Epacmaſtica*, quæ decreſcendo: *Homotona* verò, quæ ſimilem ſervando calorem ad finem uſque terminatur, 9. method. 4.

Acmen, ἀκμὴν, id eſt, maximam exercitationis & motuum intentionem Græci vocant, 2. de ſanit. tuendâ. cap. 2. ſic & ætatem integram, & ſummum corporis robur ſignificat; inde tranſlata eſt vox tum ad alia omnia, tum ad morbos. Sic enim Medici tertium totius morbi tempus appellant, in quo ſummum habet vigorem, 1. cap. 13. quam mediam ætatem Leonicenus vocat eodem eph. *Conſtitutam*, alii *Conſtantem*, alii

Subſiſtentem, quæ media eſt inter ſenes, & juvenes, 1. 1. de ſan. tuen. cap. 2. & 6. de ſan. tuen. c. 6.

Acopa medicamenta, quæ *Copon*, id eſt, laſſitudinem ex multo vehementique motu corpori, vel toti, vel particulis obortam tollunt, appellamus: Cæterum poſtea Medicis in uſu fuit, etſi non ad laſſitudines tantum medicamen ab ipſis ſit compoſitum, ſed vel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem, vel motum difficilem, vel ſenſum ſtupidum, vel particulæ duritiem, vel tenſionem, vel tumorem ſcirrhoſum, appellare ſimiliter *Acopa*, modò humidam conſiſtentiam *Acopis* ſimilem habeant, quæ liquidis ceratis, quibus in luxatis & fractis utimur, eſt affinis, 7. de compoſ. mod. per gen. c. 11. etiam ſi gratiâ vehementer calefaciendi aſſumantur, 7. de compoſ. med. loc. cap. 1.

Acor, eſt ructus quidam acidus ex præſentiâ ciborum corruptorum in ventriculo, 5. de uſu part. c. 4.

Acordius homo, id eſt, *ſecors*, quòd apud eos duntaxat intelligas, qui principatum animæ in corde ſtatuunt, 3. de placit. Hippocr. & Plat. cap. 4.

Acoſmia, vide *Ataxia*, in prognoſt. com. 30.

Acriſiæ vocabulum ab Hippocrate dupliciter uſurpatur, vel cùm omnino judicium nullum futurum ſit, aut pravum, com. 2. in 1. de morb. vulg. 46.

Acrochordon, verrucarum genus dolens, eſtque exortus orbicularis, anguſtam obtinens baſim, lib. Introd. folio 97. quam vocat *Penſilem verrucam*, 2. method. 2. Sunt autem *Acrochordones*, vitioſi ſucci multi ad exteriora & cutim repentis ſoboles. Aëtius & Celſus definiunt, quòd *Acrochordon* ſit verruca ſub cute durior, aſperior, calloſa, & plerunque teres, cuti concolor, infra tenuis, ad cutem latior, juniores maximè infeſtans; ſic dicta, vel quòd vertice ſuo ſimilis ſit reſectæ chordæ, ſecundum extremitatem, vel quòd in imo adeò anguſta ſit, ut pendere videatur.

Acromion propriè, eſt ſummus humerus, humerive pars

pars ſumma, exterior & prominens, brachioque hærens. Inſuper ea eſt compactio, quâ os ſcapulæ à ſpinâ tenue inchoatum, paulatimqne pleniùs effectum, ad Acromii locum pervenit, ibique brachio connectitur. Alii præter hæc ambo quæ conjunguntur, tertium os eſſe inquiunt, quòd in hominibus ſolùm deprehenditur, idque *Cataclida* & *Acromion* appellant, lib. de oſſibus, cap. 14. quòd etiam *ſummum humerum* vocat, 13. de uſu part. cap. 10.

Actiones, priſci omnes *activos motus* nominant, ſicuti omnes qui naturaliter ſe habent, niſi activi ſint pathemata, quæ *paſſiones* Græci vocant, 2. meth. c. 3.

Actu aliquid tale eſſe, ex adverſo eſt ei, quòd eſt facultate, vel potentiâ, 1. de ſimpl. med. fac. cap. 9. at quòd energia ſive actu calidum, frigidum, humidum, ſiccum, unumquodque tale eſſe dicitur, vel quòd ſummam habet ejuſmodi qualitatem, vel vincentem qualitates contrarias, vel ad cognati generis mediocre aliquid, vel ad unumquodlibet à nobis eſt collatum, 3. de temp. cap. 5.

Acuta exercitatio eſt, cujus celeres motus ſunt, 5. de ſanitat. tuend. cap. 3.

Acuta febris, vide *Acutus ſimpliciter*.

Acutus morbus eſt, qui ob ſui magnitudinem, & caſuum vehementiam, ad ſummum vigorem celeriter properat, & cum ægri periculo tempora ſua celerrimè percurrit, 2. aphor. 23.

Acutus ſimpliciter, morbus eſt, qui intra quartumdecimum diem integrè judicatur; *Acutus* verò *ex decidentiâ*, ſeu *delapſu*, uſque ad quadrageſimum terminatur, 2. aphor. 23. *Peracutus* verò *morbus*, qui ad ſeptimum uſque diem extenditur; qui longiùs procedit, *Simpliciter acutus*. *Exactè peracutus* eſt, qui quartum diem attingit; *Non exactè*, qui ſeptimum; *Exactè acutus*, qui ad decimumquartum; *Non exactè*, qui ad vigeſimum uſque durat, quamquam & ipſe acutus ſit: quod

autem ex delapſum acutum ad quadrageſimum uſque diem porrigitur, 2. de dieb. decret. c. 12. quem Acutum ex delapſu, ſive ex decidentia vocat, Hippocrates Acutum ad auctum, & Acutum ex converſione morbum notat, 3. progn. 25. Acutas etiam ſimpliciter vocat eas febres, quæ maximâ ex parte continuæ ſunt. 2. de criſ. 12.

Acutus ex decidentiâ, vide *Acutus ſimpliciter.*

Acutus adauctus, vide *Acutus ſimpliciter.*

Acutus ex converſione, vide *Acutus ſimpliciter.*

Adedentes, id eſt, *Phagedenæ*, lib. de aër. aqu. & loc. cap. 2. vide *Phagedenæ.*

Aden, id eſt, *Glandula*, convolutio quædam eſt ſicca, & carnoſa, vel carnoſa conglomeratio, lib. finit. medic. fol. 97. Eundem Adenem *Corpus carniforme* vocat, quod utique velut cuneus quidam, vaſorum diviſionibus incubans, fulcimentum ipſis tutum ſuggerit, ut à nullo violento caſu afficiantur, 4. de uſu part. cap. 20. quem Adenem *Thymum* vocat, 6. de uſu part. cap. 4. Adhuc & *Adenas*, ſeu *Glandulas*, vocat carnoſas partes raras, & ſpongioſas, quæ in alis, inguine, & collo ſunt, 13. method. cap. 5.

Adeps, qui & *Axungia* dicitur, & *Sævum*, differt à pinguedine, quod ille craſſior ſit, animantibuſque totam naturam magis terreſtrem habentibus provenit, velut humidioribus pinguedo: At tu, ſi voles, oleoſam & pinguem in animalibus ſubſtantiam omnem, *Adipem* appellato, ut plerique Medici, ſed & *pinguedinem* appellare totum hoc genus licet, 11. de ſimplic. med. fac.

Adiapneuſtia, id eſt, *Impedita perſpiratio*, 11. method. 10.

Adjunctio, vide *Appoſitio.*

Adjutorii os id eſt, *Os humeri*, quòd maximum omnium eſt, fœmore excepto, lib. de oſſib. cap. 16.

Adnata tunica, quæ & *Agnata*, vide *Rhagoïs.*

Ad-

Adſtringens, vide *Attrahens*.

Ægilops, ſive *Anchilops*, Arabibus, *Algaras*, abſceſſus quidam eſt ad angulum oculi, qui naribus propior eſt, pus continens, quod erumpens, aut os exedit, aut ad angulum, vel uſque ad nares deſtillat, lib. qui Introd. dicitur, c. 15. & 5. de compoſ. med. loc. c. 2. & lib. de remed. paratu facil. cap. 12. quod ulcus ſi neglectum fuerit, in fiſtulam definit, lib. de oculis, c. 9. Eſt affectio ægre curabilis propter corporum tenuitatem ſubjecto oſſe corrupto. Aët. lib. 7. cap. 87.

Æqualis ad pondus temperatura, eſt in omnibus animalibus, & ſtirpibus, eâ quæ ex pari elementorum commixtorum ſpectatur mole, non quæ tum animalis, tum ſtirpis naturæ convenit, (convenit enim aliis, ut humidum ſicco, & frigidum calido præponderet,) ſicque æqualis temperatura ad juſtitiam eſt, non quæ pondere, & menſurâ; ſed quæ eo, quòd pro dignitate convenit, æqualitatem explorat; animalia enim & ſtirpes optimam, mediamque habere in ſuo genere temperiem dicimus, non utique abſoluto ſermone, cùm paritas exacta contrariorum in iis non ſit; ſed cùm ea mediocritas, quæ ad poteſtatem refertur, & cujuſlibet mixti naturæ accommodata eſt, his adſit, 5. de temp. cap. 6.

Æqualis inæqualitas dicitur, non in pulſibus modo, ſed aliis propè omnibus, quæ priſtinam naturam immutantia, ſive magnitudine, ſive qualitate æqualia, vel inæqualia capiunt incrementa: nam quatenus æqualitatem commutant, vocantur inæqualia; ſed quatenus æquam ſemper mutationem aſſequuntur, æqualiter dicuntur mutari; ſed quæ priſtino conſtant ſtatu, nec accipiunt parem mutationem, hæc ſemel inæqualia vocantur, 1. de differ. pulſ. cap. 11.

Æqualis morbus eſt, qui æquales habet motus, & ſymptomata ſimilia, cùm non, ut inæquales morbi aliquot diebus vehementiores fuerint, poſtea ſine aliquâ ſigni-

ſignificatione torpent, deinde rurſus adaucti continuitatem accipiunt, ſed perpetuò ſibi conſtant; quo argumento ab Hippocr. dictum eſt, continuorum morborum & æqualium acutiem non poſſe ultrà diem decimum quartum protendi, 2. aphor. 23.

Æqualis pulſus eſt, cùm omnes ictus æqualem inter ſe ſervant proportionem, ita ut ſecundus reſpondeat primo, & tertius ſecundo, è contra dicitur Inæqualis, 1. de differ. pulſ. cap. 10.

Æquivoca ſunt, quæ non ſunt unius generis, quæcumque enim nomina unam ſpeciem in multis ſingularibus ſignificant, univocè de ipſis dicuntur; quæ verò de multis differentibus ſpecie, eâ *æquivocè* nuncupantur, & res quæ ipſis ſubjiciuntur, ab ipſiſque ſignificantur, *æquivoca* ſunt; com. 3. in libr. de his quæ in medic. fiunt, 24.

Aërosis, quaſi *Aëratio*, ſanguinis portio maximè aërea, vaporoſa, aëri, qui per inſpirationem attrahitur, permixta, ex quâ ſpiritus generantur pariter, & inſtaurantur. Quin & ἀήρωσις idem eſt quod vel ſanguinis attenuatio, & in halitus ſolutio, eſt & cuſtodia, vel conſervatio, vel reſtauratio ſpiritus deperditi ex reſpiratione, & tranſpiratione, & qui ex ſanguine attollitur, vapore, 11. method. 3.

Æruginoſa bilis, quæ ærugini ſimilatur, vide *Bilis pallida*.

Ætiologica, αἰτιολογικὴ, ſive *Pathologica*, medicinæ pars eſt, in quâ ea, quæ præter naturam ſunt, inquirimus, morborum cauſas, accidentium concurſus, & affectuum ſtatum, lib. introd. cap. 7.

Affectio ſanguiflua eſt, idem quod αἱμοῤῥαγία, in quâ plurimum ſanguinis profunditur, comm. 2. in 6. de morb. vulg. 14.

Affectus præcordialis, vide *Affectus flatuoſus*.

Affectus melancholicus, vide *Affectus flatuoſus*.

Affectus gravis & *magnus* dicitur, aut propter præcellen-

cellentiam partis laborantis, aut propter affectus magnitudinem, aut propter ipſius cacoëthiam, 4. meth. cap. 6. Spectatur autem affectus magnitudo tripliciter; ex læſæ actionis præſtantiâ; ex propriâ affectus eſſentiâ; & ex facultate quæ læſum corpus gubernat, 7. method. cap. 12.

Affectus flatuoſus præcordialis & melancholicus eſt, quo iis plurimum, qui inclinante ætate plurimâ Venere utuntur, ſub autumnum maximè inflatur, & tumeſcit venter, com. 3. in 6. de morb. vulg. 12.

Affectus implicatus eſt, in quo multæ ſunt affectæ partes, à diverſis tum morbis, tum cauſis morbidis obſeſſæ; nam poteſt idem homo non ſolùm laborare ex thorace, ſed etiam ſimul & eodem tempore ex pulmone, capite, ex imo ventre, & ex jecinore decumbere, comm. 2. in 3. de morb. vulga. in argum.

Affectus qui & *Schesis* dicitur, eſt dubia & non certa, aut firma corporis diſpoſitio; is verò qui firmus & certus eſt, & quaſi habitus, *Hexis* dicitur, 8. meth. cap. 3.

Affectus, quos Græci *Pathemata* vocant. paſſiones ſunt, quæ in corporibus noſtris fiunt præter naturam, com. 2. in 1. de morbo vulg. 23. *Affectus* verò ſive affectionis vocabulum, ab *Afficiendo* dictum, de multis effertur rebus, ſed in medicinâ receſſus in ſtatum præter naturam, qualeſcumque ii fuerint, *Affectus*, ſive *Affectiones* nuncupantur, libr. de cur. rat. per ſanguinis miſſionem, cap. 3.

Affectus puerilis, vide *Comitialis morbus*.

Affuſio nutrimentei, Græcè *Parenchyma* dicitur, lib. Introd. cap. 9. vide *Parenchyma*.

Agathon, ſignificat apud Hippocratem idem quod idoneum, naturæ noſtræ congruum, certum, ſtabile, verum, & perpetuum, ut auctor eſt Galen. com. 2. in libr. de fract. Idem verò teſtatum reliquit in comm. lib. 2. de artic. *Agathon* apud Veteres id omne dici

ſolere,

ſolere, quòd in ſuo genere primum eſt, & perfectum.

Agerasia, id eſt, *Inſeneſcentia*, lib. de marcore, c. 2.

Agglutinatio, vide *Prosthesis*.

Agitatio, vide *Vibratio*.

Agnata tunica, ſive *Adnata*, vide *Ophthalmia*.

Agonia, eſt inæqualis motus ex timore & irâ compoſitus; timore intrò & ad vitæ principium tum ſanguinem, tum ſpiritum unà cum refrigeratione eorum, quæ in ſummo corpore ſunt, abducente & contrahente: irâ verò foras agente, & fundente calorem, ſimul ſpiritum & ſanguinem, 2. de ſympt. cauſ. cap. 5.

Agrestis lichen, id eſt, *Impetigo*, 6. de compoſ. medic. per genera, cap. 2. vide *Impetigo*.

Agrypnia, id eſt, *Vigilia*, 2. meth. 2.

Æipathia, Perpetua paſſibilitas, ut *Apathia*, Impatibilitas, lib. art. med. cap. 8.

Ala quid ſit, hinc patet; *Brachium* appellatur, quod inter duas juncturas humeri & cubiti intercedit, totius brachii pars: ſuper-humeralis verò, id eſt, ἐπωμὶς, ſuperior humeri pars quæ ad collum vergit, nam humerus totum id, quod in dearticulatione hâc apparet, vocatur: nam quod non apparet à poſteriori parte, eſt os ſcapulæ; ab inferiore eſt id, quòd dum totum brachium attollitur, manifeſtum ſit, quæ *Ala* in ſpecie etiam nuncupatur, 1. de artic. 4.

Alæ aurium, vide *Aures*; vide etiam l. Intro, c. 10.

Alæ narium, ſunt tenuia cartilagineaque corpuſcula, utrique naſi lateri à parte inferiori adnata, lib. de oſſibus, cap. 4. quæ etiam *pinnulas* vocant, libr. Introd. cap. 10. vocant adhuc & *pinnas*, 2. de loc. affect. cap. 2.

Alaria oſſa, vide *Sphenoes*.

Alba vitiligo, vide *Leuce*, & *Vitiligo*.

Albam pituitam conſuevere Medici, quandam aquæ intercutis ſpeciem, *Leucophlegmatian* nominare, tanquam quæ vel lividâ quàdam pituitâ, vel ſecundum

ſuam

ſuam certè ipſius rationem albâ ſemper manente, ſed propter alios quoſdam humores admiſtos, verum exactumque colorem mutante conſtat, 7. aphor. 29.

Albaras, vide *Ægilops*.

Albugineus oculi humor, ſimilis *Albumini ovi*, aliàs & *Aqueus*, oppoſitâ parte vitrei humoris exteriùs, ante cryſtallinum poſitus, non concretus, ut alii humores, ſed liquidus, in foramine tunicæ uveæ collocatus, ſuperfluitas eſt cryſtallini humoris aquea, ad ipſum defendendum ſuâ humiditate adverſus viſibilium vehementiam, lib. de anat. vivor. Vide *Hyalœides*, & *Cryſtallinus*.

Albugo, cicatrix eſt craſſa, & profunda, ulceri inducta, libr. finit. medic. non quâcunque corporis parte, ſed ſolùm in Iride oculi, lib. Introd. cap. 17.

Albulam vocant aquas aluminoſas, quin & Rhætiæ montem, nivibus jugiter obſitam, 8. method. 2.

Alexipharmaca medicamenta ſunt, quæ deleteria, id eſt, lethalia venena intus aſſumpta evacuant, obtundunt & fugant, 5. de ſimpl. med. fac. cap. 18. & 1. de ſemin. cap. 16.

Alexiteria medicamenta ſunt, quæ venenatarum beſtiarum morſus & ictus, aut venenoſa ſanant. Siqui, inquit Galen. ea quæ ven. &c. *Alexiteria* nominare velint; quæ verò medentur deleteriis, *Alexipharmaca*, deſceptandum cum iſtis de nominibus non eſt: nec enim ex iſtis comparatur curandi morbos peritia, ſed ex rerum ipſarum cognitione, 5. de ſimplic. medic. fac. cap. 18.

Alhacab, eſt illud ligamentum, quod ad muſculum non extenditur, ſed ab uno oſſe natum, continuatur inter duo extrema oſſium, aut inter alia duo membra, annectendo unum alteri, firmiter ſubſiſtit, lib. de anat. vivor.

Alica, ex genere tritici eſt, 1. de alim. fac. cap. 6.

Alienam caliditatem vocat Ariſtoteles, externam,

non

non inſitam, neque nativam in quocunque rerum genere, nam hæc coquere apta eſt; externa autem & extrema corrumpere ſolet, & putrefacere, 2. de differ. febr. cap. 9.

Alindeſis fuit corporis exercitatio, quâ oleo delibuti, ſeſe in pulvere volutabant. Hippocrates libr. 2. de Diætâ.

Allantoïdes, vide *Chorion*.

Alopecia, capillorum defluvium eſt, propter vitiatos humores, ſic appellata, quòd vulpibus frequenter accidit, 1. de comp. med. loc. cap. 2. in quâ locus affectus apparet *Scaber*, colore prorſus exangui; de remedic. part. facul. cap 6. quam etiam *Areas* vocant, aliqui vocabulo ſpecialiori, 2. meth. c. 2. Evenit autem pilis hoc vitii genus eâdem ferè quâ ſtirpibus ratione, quæ corrumpuntur intereuntque; interdum penuriâ nutrientis ipſas ſucci, interdum immutatione hujus in alienum ac contrarium.

Alphi, id eſt, *Vitiligines*, ex humorum vitiöſitate, quæ in cute eſt, quemadmodum etiam de Leprâ planum eſt, oriuntur, libr. de humor. com. 3. vide *Vitiliginum*.

Alteratio, eſt alimenti concoctio, uſque dum in ſimilitudinem partis, quæ nutritur, tranſmutatur, 8. de comp. medic. loc. cap. 6.

Alteratrix, vide *Attractrix*.

Altus pulſus, vide *Pulſus latus*.

Alveoli, vide *Phatniæ*.

Alvus liquida appellatur, in quâ liquida dejiciuntur, com. 2. in 1. prorrh. 3.

Amara bilis, ea & pallida, & flava dicitur, 2. de differ. febr. cap. 1. vide *Bilis pallida*, & *Picra*.

Amauroſis (quaſi dicas *obſcuritatem*) eſt totius in oculo lucis impedimentum, acutis morbis accidens, quæ eſt imbecillis facultatis animalis ſignum, com. 2. in 1. prorrhet. 11. 20.

Ambai,

Ambai, vide *Ambonæ.*

Amblotica medicamenta, id eſt, *Abortiva*, vide *Abortus.*

Amblyopia, eſt viſus hebetudo; in quâ oculi nec phlegmone tenentur, nec influxu torquentur, nec ulcerati ſunt, nec aliud quidvis mali perpeſſi, 5. de ſimplic. medic. facul. cap. 23. ab occultâ quâdam causâ proveniens. Ægin. lib. 3. cap. 22.

Ambonæ, ſunt margines, ſive labra, ſive ſupercilia cotylarum, & cavitatum, 2. de uſu part. cap. 17. quas quidam etiam *Ambas* appellant, 1. de artic. 10.

Ambuſta ſunt, quæ igne vel ardenti aquâ comburuntur, ita ut bullas aliquando excitent, 9. de ſimplic. medic. facult. quæ etiam *ambuſtiones* vocantur, 11. de ſimplic. medic. facult. Conſtat autem, ſi quis in aquâ ferventi uſtus fuerit, hunc etiam affectum *Pyricauton*, ſeu *Pyricauſton*, id eſt, *ambuſtum igne*, nominari, 1. de com. med. per gener. cap. 4.

Amentia, vide *Anœa.*

Ametria, eſt à juſtâ temperie receſſus, 2. meth. c. 4.

Amiculum, vide *Chorion.*

Ammata, *Faſcias* Græci vocant, quibus venter, pectus, coſtæ, lumbique alligantur, 3. de ſanitat. tuend. cap. 2. ἅμμα, nodus, aut nexus eſt, qui faſciarum cruribus implexis aut nexis efficitur: quâ dictione ſæpè utitur Hippocrates.

Amnium, vide *Chorion.*

Amolynta, id eſt, non inquinantia medicamenta, ſimilia his, quæ propriè *epithemata* dicuntur, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 11. ἀμόλυντον Cælius Aurelianus vertit, quòd attrectatum manibus, nihil à ſe inquinamenti dimittit, cap. 37. lib. 2. de morb. acut.

Amphibleſtrœides, ſeu *Retiformis*, id eſt, *Verricularis tunica*, quæ à cerebro ad oculos profecta, vitreum, & cryſtallinum humorem ambit, cujus tunicæ figura in latum diffuſi, atque expanſi nervi, verriculo ſimilis

apparet, ad placit. cap. 5. vocant ipſum nonnulli pro-
priè tunicam retiformem, quod figura quidem reti ſit
ſimilis, cæterum nullo pacto eſt tunica, neque colore,
neque ſubſtantiâ, ſed ſi exemptam ipſam repoſueris, in
unum acervum conjiciens, tibi planè videbere videre
Cerebri portionem quandam exemptam, 10. de uſu
part. cap. 2. vide *Choroeides*.

Amphemerina, febris eſt, quæ ſingulis diebus accen-
ditur, atque intermiſſione finitur; idem enim eſt ac
quotidiana ſimplex, nullâ aliâ ſermoni adjectione fa-
ctâ: eam verò quæ intermiſſionem non habet, non
Cathemerinam, ut quidam, ſed *Quotidianam continuam*
vocat Galen. 2. de differ. febr. cap. 7.

Amphiſmela, eſt Inſtrumenti genus, quo Anatomici
ſecant corpora, 6. de anat. adm. cap. 10.

Amuleta medicamenta, quæ Græci *Periapta*, aut
Periammata vocant, ſic appellantur, quòd de collo
ſuſpendantur, aut alicui corporis parti alligentur, lib.
de remed. part. fac. c. 1. quæ qualitatis familiaritate
attrahunt, aut totius eſſentiæ ſimilitudine noxam de-
pellunt, 5. de ſimp. c. 17. Galenus autem ea *Periamma-
ta* rejicit, quæ non vi quâdam medicâ, ſed ignotâ quâ-
dam ratione, aut latente efficaciâ, mirâque contra-
rietate hominibus incognitâ, aliquid efficere dicuntur,

Amygdalæ, vide *Pariſthmia*.

Amylum, ex tritico cibus, 1. de aliment. fac. cap. 8.
Amylion Hippocrati, quod cæteris *Amylum*, ita dici-
tur, quòd molam non ſit expertum, ac ſine molâ fiat,
ut teſtatur Dioſcorides. Fit verò ex omni tritico ac
ſiligine, ſed optimum trimeſtri. Plin. cap. 7. lib. 18.

Anabatica, id eſt, *aſſurgens*, vide *Continua* & *Epac-
maſtica*.

Anabroſis, quæ & *Diabroſis* dicitur, eſt ſolutio con-
tinuitatis in oſſe, vel in vaſe aliquo, ex eroſione ab hu-
moribus mordacibus introducta, 5. loc. affect. vide
Diabroſis.

Ana-

Anacollemata, medicamenta ſunt reſtringentia fluxiones oculorum, de remed. part. fac. cap. 10. quæ frontis & temporibus imponuntur; 11. de ſimpl. med. facul.

Anadiploſis, eſt acceſſionum reduplicatio, libr. de Typis, cap. 4.

Anadoſis, eſt nutrimenti per venas tranſitus ad hepar, quòd idem eſt ac *Digeſtio*, ſeu *Diſtributio*, differens à *Diadoſi*, quod ſit tranſlatio, traditio, vel porrectio nutrimenti in ſingula ſimplicium, & inviſibilium nervorum, & arteriarum, extimarumque partium ſubſtantiam intimam nutrimento à lateribus illorum vaſorum attracto, & tranſlato, 2. de nat. fac. 6.

Analeptice, renutritoria refectoriaque vocata, eſt victus ratio, 7. method. 6. inde *Analepſis*, id eſt, reſumptio, lib. de marcore, cap. 9.

Analogiſmus, eſt comparatio & perceptio cauſarum morbidarum, præſidiorumque juvantium per ſimilitudines, ad Thraſib. cap. 11. ſive *Analogiſmus* eſt ratio, quæ ab evidenti auſpicatur, rei obſcuræ faciens cognitionem, 1. prognoſt. 6. Dogmaticorum propria, ut *Epilogiſmus* Empiricorum.

Anaplerotica, medicamenta ſunt, quæ cicatrices craſſant, atque in carne alta vulnera complent, & lympidant, lib. de Dynamid.

Anaſarca, ἀνασάρκα, vel diviſis nominibus τὸ ἀνὰ σάρκα, quæ & *Cataſarca*, *Hypoſarcidium*, & *Epiſarcidium* dicitur, Hydropis ſpecies eſt prima & mitiſſima, in quâ humidi ſubſtantia tenuis copia, & cruditates in totâ inferiore thoracis regione acervantur, habituſque totus pituitæ plenus redditur, 4. de rat. vict. 111. diciturque *Anaſarca*, & aqua inter cutem, quod per carnem ille humor pituitoſus crudus fluat. lib. finit.

Anaſtoichioſis, quod reëlementationem ſeu reſolutionem in elementa dixeris, eſt colliquatio ſeu reſolutio, ſeu diſſolutio, aliquando totius corporis ſubſtan-

tiæ, aliquando ſuccorum, qui in venis ſunt, duntaxat: quòd autem ex eâ colliquatione provenit, aliàs ad ventrem confluit, aliàs ad urinas, aliàs ad ſudores pellitur, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. Galenus ἀναστοιχείωσιν, ἀνάλυσιν, & σύντηξιν, idem æſtimare videtur, lib. de ſymptom. cauſ.

Anaſtomotica, id eſt, aperientia medicamenta, quæcunque vaſorum oſcula aperire apta ſunt, extergendo, incidendo, obſtructiones tollendo, & dividendo: differuntque à rarefacientibus, ſeu Diaphoreticis, quæ cutis tantum meatus reſerando ſudores, aut τὴν ἀναίσθητα διαπνοὴν promovent, 5. de ſimpl. med. fac. c. 14.

Anaſtomoſis, vide *Oſculorum apertio.*

Anataſis, vide *Catataſis.*

Anatome, eſt humani corporis totius, abditarumque imprimis ejus partium diſſectio, & ſpeculatio, ut ſenſibus, quæ in iis deliteſcunt, pateſiant, pleniorque & facilior earundem inſtituatur curatio, lib. finit. med.

Anatripſin, id eſt, *refrictionem*, ſeu *defrictionem*, veteres Græci ſolent appellare, non eam duntaxat, quæ ab inferiori parte ſurſum ducitur, ſicut compoſitio videtur ſignificare, ſed abſolutè omnem quomodocumque factam. Nos autem Tripſim, *frictionem*, ſeu *fricationem* vocamus, com. 3. lib. de his quæ in medic. 25. ἀνατρίψεως nomen Antiquis crebrò uſurpari, τρίψεως autem rarum eſſe, teſtatur etiam Galen. in Hippoc.

Anchilops, vide *Ægilops.*

Anchoralis proceſſus, vide *Ancyroeides.*

Anchyle, vide *Ancyle.*

Ancon, eſt cubiti gibbus, & eminentia aut cubiti flexura, vel gibbi medium cui innitimur, diciturque *Ancon*, alterum majus & acutiſſimum oſſium cubiti, quod & *Olecranon*, hoc eſt, *Vlnæ verticem* & *cubitum* vocat Hippocr. 2. de uſu part. cap. 2. vide *Brachium.*

Ancos, ſive *Galianconas*, quaſi muſtelæ cubito prædítos, eos vocat Hippoc, quibus cùm augerentur eorum

rum corpora, ex luxatione brachii, vel ex capitis humeri prolapſione in alam, os brachii brevius evaſit, 3. de artic. 88.

Ancyle poplitis, ſunt partes retrorſum poſt genua ſpectantes, ejuſdemque flexuræ & curvaturæ, lib. Introd. cap. 10. unde *Ancylas*, ſive *Anchylas*, vocat difficiles artuum motus, & ligationem nervorum, & articulorum contractiones, ubi præ tumoris duritie, aut craſſioribus infarctis humoribus contrahuntur, cùm extendentibus membrum muſculis tendo non obſequitur. Id in Poplite, cubito & digitis contingit, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 6. vide *Poples*.

Ancyloblepharon, ἀγκυλοβλέφαρον, vitium eſt in oculis, in quo palpebræ vel inter ſe, vel cum albâ aut nigrâ oculi parte concreſcunt & cohærent. In cauſâ ulcus eſt negligenter & imperite curatum. Saneſcendo enim quod diduci potuit, & debuit, agglutinatur. Ἀγκύλωσις τῶν βλεφάρων dicitur Aëtio, qui & πρόσφυσιν τῶν βλεφάρων id vitii appellavit, lib. 7. cap. 66. ubi ejus curationem perſequitur.

Ancyroeides, proceſſus acutus exiguuſque eſt in interiore parte oſſis cervicis & ſcapulæ, qui cum anchoræ, vel corvini roſtri ſimilitudinem referat, *Ancyrioedes* à nonnullis, *Coracœides* ab aliis nuncupatur, quandoquidem extrema ejus pars, uti Corniculæ roſtrum ad exteriora inclinat, libr. de oſſibus, cap. 14. quem etiam *Anchoralem*, & *Cornicularem* nominant, 1. de artic. 2.

Aneuriſma, eſt affectio, quâ os in arteriâ fit ex vulnere, cùm ad cicatricem pervenerit, quæ ei adjacet cutis, manente verò arteriæ ulcere, eâ neque conglutinatâ, neque ad cicatricem ſimul perductâ, neque à carne obſtructâ; quo fit, ut arteria ſanguinem jaculetur, qui contineri non poteſt, lib. de tumor. cap. 11. Ubi etiam hæc addit: Dignoſcuntur porrò Aneuriſmata, arteriarum haud ſolùm pulſibus, ſed &, quod

cùm premuntur, omnis tumor deliteſcat, recurrente in arterias ſanguine, qui illum fecit, tenui ſpirituoſo, & eſt venoſi vaſis dilatatio aut ſpirituoſæ materiæ per ſubſultum diſtributæ ſub carnem diſperſio Paulus Ægin. c. 37. l. 6. Aliis deſcribitur arteriarum & partium, quibus illæ implantantur, tumor præter naturam, pugni interdum magnitudine, pulſum edens velut arteria magnum & moleſtum, qui cùm premitur ex parte refugit, ſed mox iterum erumpit. Cauſa antecedens, eſt arteriarum ſubſtantiæ nimia dilatatio, orificiique earundem apertio; proxima eſt ſanguis arterioſus tenuis, ex arteriâ erumpens ſub cutem, qui eam tumorem attollit, illicque ſinum ſibi efformat, in quem arteria ſeſe exonerat.

Angina ab *Angendo*, quòd angat guttur, ſive *Synanche*, eſt phlegmone aliis extra collum, ut partes tumeſcant, aliis intra tonſillas, ut ſimul partes quoque afficiantur reſpirationis, & ægra ſpiratio ſequatur, lib. finit. vel brevius, eſt tumor ad venas jugulares, ſive à glutinosâ, frigidâque fluxione, quam *pituitoſam* vocant, ſive à calidâ & acri, quam *Picrocholam bilioſam*que, appellaveris, quæ & *Cynanche* dicitur, 4. de rat. vict. 30. Tandem Hippoc. omnes affectus gutturi accidentes, ſi ſpirationem quoquo modo reddant deteriorem, *Synanchen* vocat, aliis *Paracynanche*, aliis *Paraſynanche* dicitur, 4. loc. aff. 3.

Angor, eſt nativi caloris cordis contractio, & in centrum retractio, ad quam ſequitur ejuſdem cordis dolor, palpitatio, & triſtitia, peſſimumque eſt ſignum ſi in principio acutarum febrium advenerit, lib. de humor. com. 1. 4. de differ. pulſ. c. 3. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 75.

Anguli oculi ſunt interioris oculi termini, ubi palpebræ coaleſcunt, alter juxta naſum, juxta tempora alter; hic *parvus*, ille *magnus* dicitur, uterque autem *Canthus* dicitur, id eſt, *Angulus*, libr. introd. cap. 10.

Di-

Dicuntur & *hirqui oculorum*, lib. de venæ ſect. contra Eraſiſtratum, cap. 6.

Anguſtus pulſus, vide *Pulſus latus*.

Anheloſi ſunt, qui denſum ſpiritum habent, & ſimul thoracem multum diſtendunt, quod contingit in affectionibus, multâ inſpiratione indigentibus, ut à curſu, aut vehementi exercitatione, & ardentibus febribus, 3. de diffic. reſpir. cap. 11. etiam Anhelationes *Aſthmata* vocat, 8. de ſimplic. Clariùs autem, inquit, qui citra febrem densè reſpirant, qualiter faciunt, qui velociter cucurrerunt, ab acceſſione hâc, Medicis Græcis *Aſthmatici*, Latinis *Anheloſi* appellantur; eoſdem etiam ab aliâ acceſſione, *Orthopnoïcos* vocant, quod thoracis corpus rectum habere coguntur, & erectâ cervice ſpirare, ob timorem ſuffocationis; quin, & ſtratum circa ſupernas partes, ad quas thorax reclinatur, ſibiipſis erectius faciunt, ne dormientes ſtrangulentur, 7. de comp. med. loc. cap. 6. & 3. aph. 26. & com. 2. in 3. de morb. vulg. 4.

Anima (apud Galenum) aut temperamentum activarum qualitatum eſt, aut illud, quod temperamento alteratur, & organo veluti in operando utitur, 3. loc. aff. 7. & com. 5. in 6. de mor. vulg. 5. vide *Calor nativus*.

Animalis motus eſt, qui animantium corporibus cùm ſana ſunt pro arbitrio, voluntate, ac impetu nervorum, muſculorumque miniſterio fit, quem Medici *voluntariam actionem*, ſive *animalem*, appellare ſolent, lib. de trem. & palp. cap. 2.

Animalis virtus eſt, quæ ex Cerebro originem ducit, quæque ex motuum voluntariorum vigore aut imbecillitate deprehenditur, ut virtus, quam ex corde prodeuntem agnoſcimus, quam *vitalem* nuncupamus, ex pulſuum debilitate, at quæ ex hepate oritur, ac *naturalis* dicitur, ex ſanguineis egeſtionibus ab initio aquoſis, atque tenuibus, poſtmodum verò craſſis ad modum fæcis, 1. ad Glauc. 14.

Annotatio, quam *Epiſemaſiam* vocant, eſt acceſſionis febrilis principium, 2. aph. 1. Dicitur etiam *Annotatio*, ſive *Significatio*, ſive *Semeioſis*, id eſt, morborum dignotio ex ſimilium ac diſſimilium conſideratione; ante alia artis opera, Diagnoſis, 1. de his quæ in medic. fiunt, 1.

Annotatio incompreſſa, quæ hecticarum febrium proprium eſt indicium, eſt, cùm pulſus major ſtatim, ac velocior à cibo efficitur, ſine aliquo horrore, dormitatione, pigritiâ, frigefactione extremorum, inæqualitate pulſus, aut frigiditatis, aut caliditatis ſenſu, 1. de differ. feb. cap. 9. vide *Febris ſignificatio.*

Anodyna, medicamenta ſunt, quæ ad ſedandos dolores, ſenſum ſtupefaciendo parantur, ſopientia & narcotica, 12. meth. 1. Eadem *Anodyna* dicuntur, id eſt, *Indolentia*, quoniam dolores ſedantur, non tamen diſpoſitiones penitus ſanant, ſed vim ſentiendi obtorpeſcere faciunt, 2. ad Glauc. 6. ſed rectiùs *Anodyna* dolorem ſedantia ſunt, & facultas *Anodyna* alia re verâ eſt, alia impropriè dicitur, tanquam ſi quiſpiam hominem mortuum dicat *Anodynon*, quia dolore vacet. Cæterum, vera *Anodyna*, facultas eſt eorum, quæ primo ordine calefaciunt, ſi utique in eſſentiâ tenui contineantur: at facultas eorum, quæ impropriè dicuntur *Anodyna*, ſed non ſunt, frigidorum eſt, quæ abſoluto utentia frigore partem obſtupefaciunt, unde & *Narcotica*, id eſt, ſtupefacientia dicuntur, 5. de ſimpl. medic. fac. cap. 9.

Anoa, Græcis ἄνοια, id eſt, *Amentia*, eſt ratiocinatricis functionis veluti paralyſis, & abolitio, lib. de ſympt. differ. cap. 3.

Anomæomeres, membrum eſt, quòd ex diſſimilibus partibus eſt conflatum, 7. method. 6.

Anorexia, id eſt, *Inappetentia*, & *ciborum faſtidium*, idem ſignificat quod *Aſitia*, & *Apoſitia*, id eſt, *abſtinentia à cibo*. 4. aph. 17. *vide Apoſitia.*

Ante-

Antecedens, vide *Antegreſſa*.

Antegreſſa cauſa, quæ & *Procatarchon* dicitur, eſt, quæ extra corpus poſita, quidquam in corpore alterat, quæ & *Procatarctica*, *Anticipans*, & *Antecedens* dicitur, quòd eas quæ in corpore diſpoſitiones ſunt, antegrediatur, 5. de cauſ. pulſ. cap. 1. quaſcunque diſpoſitiones, vel motus in ipſo animali præter naturam, morborum præcedentes cauſas nominant; quæ verò extrinſecus adveniunt, & alterant corpus, atque naturam vehementer tranſmutant, *præincipientes* appellant, in lib. de cauſ. morb. cap. 2. eadem *Primitiva* & *Initiatrix* dicitur, 6. de loc. affect. 4. eadem *Prophaſis* & *Occaſio* dicitur, com. 3. in 1. de morb. vulg. 19.

Antendeixes, & *Endeixes*, ſunt contra-indicationes, ſeu contradictiones indicationum; Item communitates, ſcopi, & auxiliorum materiæ, & indicationes, quæ ſunt auxiliorum inventiones, 9. method. cap. 7. vide *Endeixis*.

Antheræ, id eſt, *Floridæ* appellatæ compoſitiones, quod colorem floridum habeant ac prærubrum, 5. de comp. med. loc. ἀνθηροὶ etiam dicuntur Hippocr. floridi & rubore valde perfuſi, quos idem ἐξερόθρυς vocat, ut ſcribit Galen. capite humorum calidiorum copiâ repleto.

Antiades, ſunt *Tonſillæ* Latinis dictæ, hoc eſt, Glandulæ duæ ſupra laryngem ſitæ, quæ ſibi ex adverſo in oris termino utrinque reſpondent. Item earum morbus & inflammatio, aut earundem ex fluxione tumor, eodem *Antiadum* nomine donatur, 3. de cauſ. ſympt. cap. 4.

Anticardion, ſic dicitur cavum illud quod eſt ſub pectore carneum molleque ad os ventris pertingens; vocatur etiam *ſphage*; Rufus verò cavitatem eam pectoris quæ eſt ad claviculas, tradit ab Homero dici *Leucaricon*, à Medicis verò *Anticardion* & *Sphagen*.

Anticipans morbus eſt, qui cum diverſis horis ſem-

per accedat, & remittat; prævenit quidem continuò, citiùſque horas perſolvit, unde *Anticipans* dicitur, ſive *Prolepticus*: qui verò tardat, *Hyſtericus* ſive *poſterius veniens* nuncupatur, lib. de Typis, cap. 3. vide *Antegreſſa.*

Anticheir, eſt magnus digitus manus, qui & *Pollex*, & *Promanus* dicitur, lib. de muſcul, diſſect. cap. 22. Ἀντίχειρ, eſt digitus primus à carpo ſive brachiali incipiens, eique per Diarthroſim inſertus, reliquis quatuor digitis multo inferior, & illius non recta, ſed ex obliquo oppoſitus. Sic à Græcis dictus videtur, teſte Galeno, quòd ſolus ipſe tantùm valeat polleatque, quantum cæteri quatuor, Latinè *Promanus* dicatur; quod manus actiones omnes per eum habeat firmiores, eo ſolo tantùm roboris præbente, quantum reliqui digiti ſimul juncti: eaſque omnes æquè ceſſare & aboleri neceſſe eſt, ſive ipſe ſolus, ſive alii deſint: itaque à *pollendo* etiam *Pollicem* Latini appellavere. Sunt autem qui ἀντίχειρα dictum velint, quòd cæteris digitis oppoſitus ſit, ex adverſo ſitus. Dicitur & μέγας propter magnitudinem ſeu præſtantiam.

Anticnemion, vide *Gaſtrocnemion*, *Sura*, & *Tibia.*

Antidotus, medicamentum eſt, quod non extrinſecus impoſitum, ſed intus aſſumptum, malignas, cæcas, & latentes corporis affectiones ſanat, 1. de Antidotis, cap. 1. Mos eſt junioribus Medicis, *Antidotos* appellare, non modò quæ adverſus mortifera medicamenta, quæque ad morſus ictuſque venenoſos exhibent; ſed etiam, quæ contra malas corporis affectiones præſertimque diutinas valent, ex aliquo ulcere, aut abſceſſu conſurgentes, 2. de antidot. cap. 6.

Antiſpaſis, id eſt, ad contrarium revulſio, avertitur enim ſanguis, atque ad alia membra convertitur, tum ad proxima derivatus, tum ad contraria revulſus: illud *Parocheteuſin*, hoc *Antiſpaſin* Græci vocant, 5. method. c. 3. vide *Revulſio.* ἀντισπάσαι eſt *revellere.*

Anti-

Antiſpaſticon, id eſt, auxilium in diverſa revellens, 13. method. 11.

Anthrax, id eſt, *Carbo*, vel *Carbunculus*, ſeu *ulcus eſcaroſum* aut *cruſtoſum*, cui adjungitur multa partium circumſtantium inflammatio, 6. aphor. 45. Ortum autem ducit ex ſanguine melancholico putreſcente, adeòque per incenſionem ardente, ut cutem deurat. Galen. lib. 2. de præſag. ex pulſ.

Antitaſis eſt, cùm quæ diſſident oſſa, ad hoc, ut è directo admoveantur, prius retrorſum trahuntur. Hæc ad oppoſitum tractio *Antitaſis* dicitur, aliis *Diatoſis*, id eſt, *extenſio*, 6. meth. 5.

Anulus, eſt recti inteſtini orificium ſphinctere muſculo donatum, per ſedem prodiens, quo excretionem cùm lubet, aliquamdiu retinemus, ſic dictus à figurâ, ab officio verò *ſtrictor* dicitur, lib. introd. cap. 10.

Anus dicitur inferior corporis pars quâ excrementa redduntur, 3. de uſu part.

Apagma, id eſt, *Abductio*, Medicorum appellatio propria eſt, vulgò inuſitata: quoties oſſis finis, quâ parte maximè cum alio committitur, abruptus eſt, 6. meth. 5. vide. *Abductiones*.

Apanthiſmos, eſt ſubtiliſſima linea, quæ ægrè videri poteſt, quaſi tu exoleſcentem lineolam diceres, cui ſimillimæ ſunt venarum quædam propagines filorum araneæ, aut capillorum modo anguſtæ, & extenſæ, quæ *venæ capillares* dicuntur, lib. de diſſect. venarum & arter. cap. 8.

Aparachyton, vinum meraciſſimum originale; cui marina aqua non eſt admixta. Erant autem hujuſmodi vina generoſa, atque ignobilibus aut imbecillis vinis marina immiſcebatur, indeque τεθαςςομβρός οἶνος dicebatur, 4. de comp. med. per genera, cap. 7.

Apechema, diremptio, eſt oſſis ſuperficiaria, vel etiam profunda in partibus ictui oppoſitis, lib. finit. medic.

Apepſia, id eſt, *Cruditas*, 2. meth. 2. vide *Concoctio*.

Apepta

Apepta phymata, ſolitus eſt Hippocr. nominare *Cruda tubera*, ſeu tumores præter naturam, nervoſa corpora, vertebris ipſis, atque ſpinali medullæ inſita, extendentia: cauſam nempe gibborum effectricem, 4. de loc. aff. cap. 3.

Aperientia, vide *Anaſtomatica*.

Aperiſtatum, id eſt, *Cavum* ulcus apertum, 2. de compoſ. med. per gen. c. 1.

Aphonia, id eſt, *vocis carentia, privatio*, ſeu *defectio*, quæ ægris ſolet accidere, læſis duntaxat iis quæ voci efformandæ ſubſerviunt inſtrumentis, vel etiam iis quæ reſpirationi deputavit natura, vel ob recentem quandam exolutionem, & afflictionem virtutis, 4. de ratione, vict. 23.

Aphoriſmus, eſt oratio, quæ omnes rei proprietates breviſſimis verbis circumſcribit, 1. aphor. 1. quin & aphoriſmos definitiones appellat, 3. de his quæ in medic. 32.

Aphthæ, ſunt ulcera puerorum, ſummam oris partem occupantia, ob mollitiem maximè facta inſtrumentorum, quæ neque tactum, neque qualitatem lactis ſuſtinent, quod non parvam in ſe ſeroſam contineant partem. Eſt autem ſerum naturâ abſtergendi facultate præditum, adeò ut nil mirum ſit, ſi in mollioribus corporibus quaſdam in ſuperficie exulcerationes efficiat, 3. aphor. 24. ex quo etiam habent aliquid igneæ caliditatis, vel adhuc quòd infans lac non probè concoxerit, 6. de comp. med. loc. c. 4. & com. 3. de morb. vulg. 12.

Apices matricis, ſunt proceſſus quidam mammillares utrimque ad latera matricis ad ilia inclinantes, à Græcis *Cornua matricis* appellantur, per quæ cornua ſemen à propriis teſticulis vulva attrahit, ut virile per collum, lib. de conſect. vulvæ, & 2. de ſemin.

Apios, cibus eſt & potus omnis qualitatis quæ ſenſu deprehendi poteſt, expers, qui neque adſtrictionem, neque

neque acrimoniam, aut aliam inſignem facultatem obtinet, qualis inter humidas ſubſtantias eſt aqua, 1. de aliment. facult. 8.

Apnœa, id eſt, *Ablata ſpiratio*, 2. de rat. vict. 43.

Apoclaſmata, id eſt, *Abruptiones*, vide *Abductiones*.

Apocope, ut ὀςἐυ ἀποκοπὴ *oſſis abſciſſio*, aphoriſ. 28. lib. 7. idem quod διακοπὴ, aphor. 19. lib. 6. cùm oſſis pars abſcinditur, & detrahitur, vide *Abſciſſio*.

Apocruſtica, id eſt, reprimentia & repellentia medicamenta, quæ adſtringendi vim obtinent, 11. meth. 15.

Apodacrytica, id eſt, delacrymativa pharmaca, & repercuſſoria lacrymarum, 4. de comp. med. loc. c. 5.

Apolepſis, vide *Interceptiones venarum*.

Apomeli, mellis decoctum intelligo, quod nos conficimus aceto cum melle commiſto, tantiſper tamen ſimul decocto, quoad utrorumque qualitates inter ſe unianturr, & aceti vis retundatur, 3. fract. 49.

Aponeuroſeis, ſunt tendines quos muſculi generant, qui ad artuum fines pertinent, qui ab Hippoc. τένοντες, id eſt, *Chordæ*, dicuntur, 3. de aliment facult. 5. Dicuntur autem *Aponeuroſeis*, quaſi denervationes, & nerveæ muſculorum extremitates, 1. de anatom. adm. cap. 5. quoniam muſculi in eos deſinunt, 1. de motu muſc. cap. 1. vide *Nervus*, *Tendines*, *Denervationes*.

Apophlegmatiſmus, medicamenta quæ ore colluuntur, aut dentibus manduntur, omnia unâ nomenclaturâ comprehendentes, *Apophlegmatizonta* nominant, ac eorum facultates, *Apophlegmaticas*, 5. de ſimplic. 20. Rectius autem *Apophlegmatiſmus* eſt medicamentum, quòd pituitam per os educit ex capite aut thorace, 6. de ſanit. tuend. cap. 10.

Apophthora, vide *Abortus*.

Apophyſis, eſt extranea oſſis pars, inſtar tuberculi prominens, ſeu adnata appendix, lib. de oſſib. in procemio. ἀποφύσεις dicuntur etiam Hippocrat. excreſcentiæ carneæ tantum in maſsâ carneâ, & fœtu apparen-

tes,

tes, quaſique proceſſus ac exortus membrorum & protuberantiæ, non certæ aut exactæ diſtinctiones, quales in fœtibus maſculis contingere dicit.

Apoplexia, eſt ablatio ſenſus, & motus in toto animalis corpore, ſeu vehemens & repentina totius corporis reſolutio ac ſtupor, 3. de loc. aff. 10. & 2. aphoriſ. 42. vide *Caros*, & *Paraplegia*.

Apoplecticæ venæ, quæ & *Sphagitides*, & *Iugulares externæ*, ſeu *Superficiariæ*, Arabibus *Guidez manifeſtæ* vocantur, ſunt quæ infernè ad aures utrinque ſingulæ feruntur, à quibus Superficiariæ omnes, tum colli, tum capitis partes nutriuntur, 6. de uſu part. & initio ſecundi de rat. vict. *Apoplecticæ* vocantur, quòd harum ex enterceptione, & obſtructione, *Apoplexia* oriatur.

Apoſcemmata, ἀποσκήμματα, ſeu ἀποσκήψεις, id eſt, *decubitus humorum* vocantur, cùm qui priùs unum membrum infeſtant humores, eo relicto, ad alterum tranſeunt, 2. ad Glauc. Interdum & Hippocrat. dicuntur morborum tranſmutationes & tranſitus, ut aphor. 56. lib. 6. Dicuntur etiam Galen. ἀποσκήμματα corporis excrementa quæ in alvum deponuntur, totumque corpus aut etiam partem quandam, veluti humoribus in eam decumbentibus exonerant, com. 2. in prognoſt.

Apoſceparniſmus, abſciſſio eſt oſſis, cùm ejus pars decuſſa vulnerando fuerit, fracturæ ſpecies, lib. finit.

Apoſiti, & *Anorectoi*, more antiquorum Græcorum, ii appellantur, qui appetentiâ carent, & cibos refugiunt, com. 3. in 3. de morb. vulg. 72.

Apoſitia, ciborum faſtidium, vide *Anorexia*. ἀποσιτικά Galen. in exeg. exponit, quæ cibi faſtidium & inappetentiam inducunt.

Apoſpaſmata, avulſa omnia nominantur, de conſtit. art. cap. 6. quæ verò continui ſolutiones, *Apoſpaſmata*, id eſt, *Avulſiones* vocantur, inſtrumentariarum tantum-

tantummodo partium propriæ ſunt paſſiones, de differ. morb. cap. 11. vide *Rhegma.*

Apoſphagma exponitur Galeno; apud Hippocratem *fæculenta colatura*, aut *excolamentum*, quòd & ὑπόσφαγμα dicitur. Intelligi autem poteſt ſanguis qui ſuppoſito vaſe pecudi jugulatæ defluit, & excipitur, ac in cibum variâ conditurâ formatur, ut teſtatur Plin. lib. 28. cap. 14.

Apoſtaſis, fracturæ ſpecies eſt, quæ ſub generalem affectionem ſubjicitur, quæ eſt continuitatis diſſolutio, ita enim (ait Galenus) ego totum hoc genus ſoleo appellare; at Hippocrates, *abſcedentia corpora*, quæ ita affecta ſunt, vocat, ut & affectio ipſa, *abſceſſio* meritò nominetur, tametſi una quædam ſpecies generis hujus ſit, quam propriè *Abſceſſionem*, & *Abſceſſum*, id eſt, *Apoſtaſin*, & *Apoſtema* nuncupant, 3. de his quæ in medic. initio.

Apoſtaſis, & *Metaſtaſis*, differunt, quòd *Apoſtaſis*, id eſt, *Abſceſſus*, judicationem infert, ægrumque à moleſtiis omnibus liberat: *Metaſtaſis* autem, id eſt, *Commutatio*, aliarum habet principium acceſſionum, ut & aliud exigat tempus ad coctionem mali aliumque corporis locum, ad quem infeſtantium humorum facta eſt tranſlatio, 4. de rat. vict. 68. ex quibus colligitur ea inter ſe differre univerſali & ſingulari notione. Cùm ſint enim utraque humorum in partem aliquam illapſus & decubitus, generalius tamen quiddam ἀπόστασις continet, quæ vitioſos humores feliciùs & velut ex toto vacuat, ſolutionemque facit: Μετάστασις autem, peculiarem partis cujuſdam depoſitum ſignificat, in quam illapſi humores judicatione vacuari nequeant. ſed concoctione indigent.

Apoſtema, vide *Apoſtaſis*, & *Sinus.*

Apoſyrmata, Deſquamata dicuntur, aut ſummæ cutis abraſiones. Eſt ſolutio continuitatis in ſuperficie ſpecies, abraſâ ſcilicet cute. vide *Abraſa.*

Apotherapia, nunc pro poſtremâ parte omnis probè peractæ exercitationis ſumitur, nunc pro eâ medicinæ parte, quæ laſſitudinem ex immodico exercitio ſuccedentem, ſubmovet, 3. de ſanit. tuenda, cap. 2.

Apothermus, Sapa, Siræon, Hepſema, nomina Synonyma ſunt, ſignificantia muſtum plurimum coctum, 1. de alim. fac. cap. 13. de attenuante vict. rat. 12.

Appetitus caninus, vehemens eſt comedendi deſiderium, quo & plurima edunt, & maximè gravati aſſumpta inalterata paulò poſt revomunt, 7. de comp. med. loc. c. 2. & 1. de ſympt. cauſ. c. 7. ὄρεξις κυνώδης, affectio eſt τῇ ἀνορεξίᾳ prorſus contraria. Provenit magnâ ex parte ab humore aliquo vitioſo & acido, ſive is pituitoſus ſit, ſive melancholicus, qui in os ventris impactus, ipſum mordet & irritat. Talis namque mordacitatem ſuctioni ſimilem inducit, & ventriculi tunicis coactis adſtrictiſque inanitionem perinde ac naturalis fames invehit, atque inexplebilem cibi cupiditatem: Itaque eorum copia gravati, coguntur cibos evomere, deinde cibis denuò ſe ingurgitare, poſtea redire ad vomitum, inde ad cibum, atque ab eo identidem ad vomitum, canum modo in eandem noxam relabentes, à quâ per vomitum fuerant liberati. Quo fit, ut tantam ventriculus imbecillitatem contrahat, ut nihil continere poſſit, ſed perpetuâ ferè laboret vomitione. Nec verò vomitu tantum reddunt ingeſtos plus æquo cibos, ſed alvi etiam profluvio aliquando dejiciunt: quo fit, ut his ſuccedant, & cæliacæ & dyſentericæ affectiones, & ipſa aqua inter cutem, propterea quòd ante prioris cibi concoctionem, ingeſto alio, cruditas vitari non poteſt.

Appoſitio, quæ & *Adjunctio*, & *Proſthesis* dicitur, finis eſt actionis, quæ ab attrahente vi perficitur, attractum enim & adductum nutrimentum ſingulis partibus apponit aſſimilandum, 3. de nat. fac. cap. 1. vide *Proſthesis*.

Apſy-

Apſychia, id eſt, *animi deliquium*, com. 2. in 1. prorrhet. 20. & 1. aphor. 23.

Aptyſtus, id eſt, *morbus ſine ſputo*, præſertim morbus lateralis, cùm pars dolens exquiſitè anguſta fuerit, & veluti alligans in ſe ipsâ, univerſum fluxum cohibuerit, nec per ſputum ſe exonerarit, 2. criſ. cap. 10. *ἀπτυστοι πλευριτιδες*, *Pleuritides*, in quibus nihil expuitur. In Coac. prænot.

Aqua inter cutem, ſeu *aqua intercus*, id eſt, *Hydrops*, vel *Hyderos*, 5. de loc. aff. 7. 4. aph. 11.

Aqualiculus, qui & *Pubes* nonnullis dicitur, & *Epiſeion*, eſt ea trunci pars, in quam Thorax finitur, ubi & maſculorum pudenda conſtituta ſunt, quin & fœminarum, ad femoris utriusque exortum, ut ſub hoc occultentur, lib. introd. cap. 10.

Aqueus humor, qui & *Albugineus*, vide *Cryſtallinus*.

Aquoſa urina, quæ & *Cruda* dicitur, eſt ea, quæ alba eſt, & tenuis, 1. de criſ. cap. 5.

Aquoſus hydrops, hydropis ſpecies ea eſt, quam *Aſciten* vocant, cujus proxima cauſa aquoſus humor eſt, partim à jecinore manans, partim à totâ carne corporis, veluti in aquam reſoluta, à quo aquoſo humore totum *Abdomen* diſtenditur, qui colligitur inter *Peritonæum* & *Inteſtina*, veluti in utre quodam, unde illi nomen dedit, oppoſita alteri hydropis ſpeciei, quam Hippocrates vocat *ſiccum hydropem*, qui & *Tympanias* dicitur, vide *Aſcites*, *Hydrops*.

Aquula, vide *Hydatis*.

Arachnoeides pulſus, araneæ ſpeciem referens, ſive aranealis, hoc eſt, parvus, ac brevis auræ agitatu movetur, lib. finit. medic.

Aræotica, id eſt, *rarefacientia*, *ἀραιωτικὰ φάρμακα*, quæ meatus cutis aperiunt, 5. ſimplic. cap. 14. vide *Anaſtomatica*, & *Rarefacientia*.

Aranea tela, *ἀραχνοειδὴς*, eſt oculi tunica, quæ cum Rhetinâ perfectam ſphæram efficit, circundantem cryſtalli-

ſtallinum humorem, diciturque aranea, quia ad modum telæ araneæ ſubtilis eſt, ne impediat lumen ingrediens ad cryſtallinum, & albugineum humorem, lib. de anatom. viv. vide *Rhagoïs*.

Arcuatus morbus, vide *Arquatus*.

Ardens febris, vide *Synocha*.

Areæ, vide *Alopecia*.

Argemon, ἄργεμον, & ἄργεμα, eſt *oculi ulcuſculum*, quòd in iridis circulo naſcitur, partem quidem aliquam candidi, partem verò etiam nigri comprehendens. Id extra quidem iridem rubicundum, intra verò candidum apparet. Per ipſum tunica uniformis aliquando procidit, ſi profundius ſordidiuſque evaſerit: Quo vitio qui laborant, ἐπαργέμους vocat Galenus.

Argyrite, ἀργυρῖτις γῆ, *argentea terra*, quæ ex argenti metallis ſumpta, pluribus parvis terræ particulis, plures parvas argenti miſtas habet particulas. 9. ſimpl,

Ariditas, eſt ſummorum pilorum lanuginoſa ſuperficies, pulvere conſperſis adſimilis, lib. finit. med.

Arytæna, vide *Arytænoeides*.

Arytænoeides, ἀρυταινοειδής guttalis, eſt cartilago laryngis, tum ordine, tum poſitione, tum magnitudine tertiâ, in ſupremâ innominatæ cartilaginis parte ſita, gutturniis, infundibuliſque, quas *Arytænas* appellant, non abſimilis, lib. vocal. inſtr. diff. cap. 4. unde aliqui eam *Arytænam* vocant, & *Guttalem*, 7. de uſu part. 11. vide *Cricoeides*.

Armatura conceptus, ab Arabibus *Abgas*, tunica eſt poſtrema tenuis, toti fœtui undique circumjecta, ipſius velut ſudorem excipiens; quaſi agninum à mollitie deducto nomine, *Amnion* Græcis appellata, 15. de uſu part.

Arquatus morbus, qui & *Regius*, & *Icterus*, & *Aurigi-noſus*, & *Arcuatus* dicitur, eſt bilis in ſummam cutim effuſio, interdum cum febre acutâ, interdum ſine illâ, cum interiorum aduſtione, & ſtomachi vitio, lib. In-trod.

trod. 5. loc. aff. 7. Clariùs, *Flava bilis*, quando ſui ſervans naturam, unà cum ſanguine per totum corpus defertur, morbum facit, qui *Icterus*, id eſt, *Regius* appellatur: ſola verò quando ſecreta eſt ab aliis ſuccis, & in aliquo membro conſiſtit, Herpetem concitat, 2. ad Glauc. 1.

Arteria eſt vas membraneum, ortum habens à corde teres & cavum, duplicique compactum tunicâ, quo vitalis ſpiritus & tenuiſſimus calidiſſimuſque ſanguis per corpus univerſum pulſu diſtribuitur, lib. de anat. viv. differt autem à venâ, quod vena ſit vas ſanguinem continens, non pulſans, ſed arteria vas eſt pulſans, lib. de cauſ. morb. cap. 3. quondam non dum eas, quæ ſimiliter ut cor, pulſant, arterias (in ſolam eam quæ ex pulmone in laryngem emergit arteriam, arteriæ nomen inferentes) ſed venas appellabant, in totum velut alias quæ non pulſant; ſic etiam pulſantes, poſteà verò conſuetudine obtinente, arteriæ appellationem in pulſantibus dici propter æquivocationem aſperæ nomen apponentes, eam, quæ ex larynge in pulmonem deſcendit arteriam, *aſperam arteriam* appellârunt, quam ipſam etiam *Bronchum* vocant, quoniam cartilaginoſa corpuſcula, quæ plurima ejus pars ſunt, *Bronchia* appellant, 7. de comp. med. 1. loc. cap. 1. *Aſperæ* autem *arteriæ* dicuntur, quæ in pulmones diviſæ ſunt; quæ verò toto inſunt corpore, quæque ex aſperis arteriis contracto corde, ſpiritum tranſumunt, *læves*, 7. de anat. ad 4. & 7. de uſu part. cap. 9. vide *Aſpera arteria*.

Arteria craſſa, vide *Arteria aorta*.

Arteria magna, vide *Arteria aorta*.

Arteria aorta, *magna*, *maxima*, *craſſa*, ſynonyma ſunt, ſignificantia unum omnium arteriarum tanquam caudicem, à ſiniſtro cordis ventriculo propagatum, quæ omnes tum ſibi invicem, tum eorum pulſandi modo reſpondent, 7. de anat. adm. cap. 1.

Arteria venoſa, eſt vas à ſiniſtro cordis ventriculo ad

pulmonem procedens, ore rotundo, & admodum patenti, quòd in ipſo ferè ortu, in duos ramos dividitur. Eorum dexter ſub baſi cordis productus, & in cordis involucrum ſubiens, in dextrum pulmonem multifidus ſpargitur; ſiniſter verò in ſiniſtram pulmonis partem multis propaginibus inſeritur. Ambo pleni ſunt aëris, quem è pulmonibus in cor transferunt. Arteria vocatur, quia pulſat; venoſa autem, quia venæ tunicâ veſtitur: quæ verò ex dextro cordis ventriculo eſt, Vena arterioſa, ſive arterialis dicitur; Vena quidem ab uſu, arterioſa autem, quoniam arteriæ corpus eſt duplici tectum tunicâ, 7. de anat. adm. 4.

Arteriæ emulgentes, ſunt duæ propagines magnæ, à maximâ arteriâ, quæ ſpinæ incumbit, profectæ, non aliter quàm duæ venæ magnæ, quæ in renes inſeruntur, quibus renes urinam à ſanguine ſecernunt & trahunt, quâ ratione *Venæ* & *Arteriæ emulgentes* appellantur, lib. de diſſect. ven. 5. 14. & 16. de uſu part.

Arteria aſpera, vide *Arteria*.

Arteriæ carotides, quæ & *Soporariæ*, & *Apoplecticæ*, & *Subjectæ* dicuntur, ſunt, quæ internè à corde ad jugulum rectà tendunt, atque ad partes collo ſuperiores diſtribuuntur, de diſſect. art. & 16. de uſu part. Sic autem à veteribus Medicis ejuſmodi arteriæ dictæ ſunt, quòd vinculo exceptæ carum, lethargum, & apoplexiam inducant.

Arteriæ læves, vide *Arteria*.

Arteriam conjugem vocant, non eam arteriam, quæ venæ eſt per membranas conjuncta; ſed eam, quæ cum alteri adjuncta ſit, ad eundem uſum extiterit, 16. de uſu part. cap. 13. nuſquam enim vena ab arteriâ relinquitur, ſed ubi vas arterioſum videris, ibi neceſſe eſt venam etiam eſſe, 16. de uſu part. cap. 14.

Arteriæ, & *Venæ umbilicales* ſunt, quæ acetabulis uteri adhæreſcunt, quibus fœtus in utero alligatur, & alimentum trahit, 14. & 15. de uſu part.

Arte-

Arteriace, ἀρτηριακὴ. Mos eſt recentioribus Medicis arteriæ pharmaca *Arteriacas* appellare, non apponentibus, num Antidotos dicant, an juxta aliud ſignificatum; quidam verò *Ecleicta* nominant ipſa, non apponentes pharmaca; at quidam penitus nullum diſcrimen ipſis adſcripſerunt; aliqui verò raro addiderunt; alii ad vocem interceptam; alii adhuc generaliùs ad vocem læſam; ſunt qui & ad exaſperatam arteriam, & ad exulceratam vel inflammatam, ut aliquando per magnas vociferationes accidit, eandem hujuſmodi accommodata eſſe ſcripſerunt, 7. de compoſ. medic. loc. cap. 1.

Arteria trachea, vide *Aſpera arteria.*

Arteria coronalis, vide *Stephanicæa.*

Arterioſa vena, vide *Arteria venoſa.*

Arthritis, ſive *morbus articularis*, eſt artuum vitium, ſive articuli tumor dolorificus, quem fluxio in eum decumbens excitavit, 11. method. 20. ſunt & ex genere *Arthritidis*, *Iſchias*, *Podagra*, & *Chiragra*: quòd enim in omnibus aut multis ſimul articulis *Arthritis* eſt, hoc in uno juxta coxendicum quidem *Iſchiada*, hoc eſt, *Coxendicum morbum* appellant; juxta pedem autem, *Podagram*, juxta manus, *Chiragram*, 10. de compoſ. med. loc. cap. 2. unde *Arthriticos* vocant, qui hoc articulari vitio laborant, 11. meth. 20.

Arthrodia, per oppoſitam ſibi articulationis ſpeciem, *Enarthroſin*, clariùs intelligitur; utraque enim eſt ſpecies *Diarthroſeos*, id eſt, *Dearticulationis*; ſed *Enarthroſis* eſt, cùm excipiens cavum admodum altum eſt, caputque quòd in id inſeritur, oblongum; *Arthrodia* verò, quæ cavum leve ſuperficiarium, & capitulum etiam depreſſum habet, lib. de oſſibus, in procem.

Articulus, eſt naturalis oſſium ſyntaxis, ſeu compoſitio, vel per *Diarthroſin*, id eſt, *Dearticulationem*, quæ eſt oſſium ſtructura, quorum motus eſt evidens, vel per *Synarthroſin*, quæ eſt oſſium manifeſtum motum,

non habentium compoſitio, lib. de oſſib, in proœmio. Sed rectiùs, *Articulus* eſt, cùm duo oſſa, ita invicem coëunt, ut alterum quidem ipſorum ſit quod movetur, alterum velut ſedes quædam ei, quod movetur, & firmamentum, ut in oſtiorum cardinibus apparet; unde manenti, cavitas, (quæ *Glene*, id eſt, *Pupilla*, & *Cotyle*) id eſt, *Acetabulum*, ei, quòd movetur, convexitas, (quæ *Condylus* dicitur) ineſt, 1. de motu muſcul. cap. 9.

Articularis morbus, vide *Arthritis*.

Artomel, id eſt, primum juſculum ex pane, & melle, 10. method. 6.

Artus, extremæ & compoſitiſſimæ corporis partes ſunt, crura ſcilicet, pedes & manus.

Arythmus, pulſus eſt, non is, qui abſolutam abolitionem ſignificat, omnique rythmo aut modulo orbatus eſt, ſed is, qui nativo rythmo caret: cui opponitur pulſus, qui *Eurythmus* dicitur, 1. de diff. pulſ. cap. 9.

Aſaphia, ἀσάφεια, eſt vocis obſcuritas, vel propter vocem efformantium organorum offenſam (quàm ex nervorum vitio contraxerunt) vel propter mentis læſionem, com. 2. in 1. prorrhet. 3. ἀσαφεῖς ægri dicuntur Hipp. qui obſcurè loquuntur, nec clarè differunt.

Aſcarides & *Helminthes*, ſunt tenues & minuti lumbrici, in parte præcipuè inferiore craſſi inteſtini progeniti; rotundi verò ſive teretes lumbrici ſunt vermes, qui in ſuperioribus magis inteſtinis generantur, adeò ut ad ipſum quoque ventriculum quandoque aſcendant; latus eſt, qui & longiſſimus eſt, & per tota ſæpè extenditur inteſtina, 3. aphor. 26.

Aſcenſus morbi, *augmentum*, *incrementum*, ſynonyma ſunt, ſignificantia totius morbi, ſive paroxyſmi ſecundum tempus, 1. criſ. 3. ait, ubicunque accenditur, atque augetur caliditas præter naturam, iſtûc ab aliis partibus ſanguinem ſolere confluere; quo verò tempore confluit, illas quidem partes mandantes refrigerari,

rari, privatas ſanguine, eſt neceſſarium; quòd verò patitur membrum gravari, ac diſtendi, ac ſanguinem ipſum confluentem alterari, tum quia aliis, quæ jam putruerunt, ſuperfluitatibus permiſcetur; tum quia intruſum difflari non poteſt, atque hoc tempus acceſſionis principium nuncupatur. Cùm verò jam caliditas materiam convicerit, tunc hoc tempus, & aſcenſus, & augmentum vocatur; in hoc verò uſque adeò calor augetur, ut non modò locum exurat, qui eſt quodammodo putredinis focus, ſed etiam continuatim per totum corpus diſpergatur; ac cùm jam ad ſummum fervoris devenerint humores accenſi, id acceſſionis tempus conſiſtentia appellatur; tunc verò univerſum laborantis corpus igneum videtur, extensâ per totum corpus æqualiter caliditate, 2 de differ. febr. 11.

Aſcia, eſt revolutio faſciæ, quæ cùm parum à recto declinet, in obliquum tamen nondum vergit inſigniter; à fabrorum aſciâ, quæ paululum à recto abiens, in ſummitate decurvatur, dicta, 3. de fract. 21.

Aſcites, hydropis ſpecies eſt, in quâ in membranâ abdominis interiore, *Peritonæo* Græcè dictâ, aut potiùs inter *Peritonæum* & *Omentum*, humor ſeroſus veluti in utre quodam continetur cum pauciſſimo ſpiritu, unde eam vocat Hippocrat. *aquoſum hydropem*, præcipua ejus cauſa frigiditas eſt. Contrà, *Tympanias* (quam *ſiccum hydropem* vocat) in quâ *Abdomen percuſſum* talem ſonum edit, qualem *Tympana percuſſa*, quoniam in illis per cutem extentam ſubjectus aër flatuoſus percutitur, quemadmodum aër in hoc morbi genere, qui in profundo *Abdominis* concluſus coërcetur. 4. aphor. 11. *Aſcitem* etiam *utricularium hydropem* vocant, lib. finit.

Aſelli, vide *Axes*.

Aſema, criſis eſt, quæcunque à nullo dierum indicantium antea fuerit indicata, unde ſine ſigno dicitur, 3. de Criſ. 10. *ἄσημα πνεύματα* ſpirationem exiguam & obſcuram, ac velut interceptam, nullamque ferè

ſui ſignificationem edentem ſignificant, libr. 6. Epidem. 3. ſect. 7.

Aſitia, id eſt, ciborum abſtinentia, faſtidium, & inappetentia, aliquando etiam vaſorum inanitio *aſitia* dicitur, tanquam nomine generis in ſpecie uti liceat, 2. de rat. vict. 47.

Aſpera arteria, eſt particula ſimplex in animalis corpore, quæ aliarum omnium eſt duriſſima, ſolo oſſe mollior, quam Græci *Chondron*, id eſt, *Cartilaginem* vocant, quam totam in exactam naturâ circuli circumferentiam contorſit, circulorum multâ ſerie continuâ in longitudine interiore compoſitorum, à pharynge ad pulmonem uſque pertingens, ſanguine vacua, 7. de uſu part. cap. 3. eademque prout corpus eſt ex cartilaginibus (ut inſtrumentis vocis) & ex vinculis membranoſis, (ut inſtrumentis reſpirationis) compoſitum, *trachea artéria* dicitur, ab inæqualitate, & ad differentiam arteriarum læyium, ibidem cap. 6. quam *Bronchon* nominant, ibid. cap. 11.

Aſperæ arteriæ dicuntur etiam, cùm everſæ ſanguinolentiores apparent, & magis aſperæ carnoſæque & fici acinis ſimiles, lib. introd. cap. 15.

Aſphyxia, id eſt, *pulſus privatio*, ſive *defectio*, cùm non percipitur noſtro tactui motus, atque hoc per totum animal accidit, ut nulla uſquam arteria moveri videatur, quòd tamen, ſi ad veritatem exigas, in corpus vivum nunquam cadit, ad noſtrum tamen tactum frequenter reperitur, 1. de præſag. ex pulſ. capit. 3. quam Hippocrates vocat *ſpirituum interceptionem*, 4. de rat. victus, 26. Quod ſi in quibuſdam partibus arteriæ moveri videantur, in aliis verò immobiles ſint, jam non ἀσφυξία erit, ſed differentiæ ſpecies in longitudine pulſus. Galenus lib. 1. de præſerv. ex pulſ. ἄσφυκτοι dicuntur Galen. pulſu privati, & in quibus motus arteriarum cordis non ſentitur, libr. 4. de diff. pulſ.

Aſpre-

Aſpredo oculi, eſt duritia, & aſperitas inæqualis, quæ intra genas oritur, lib. finit.

Aſſa, id eſt, *ſtomachi faſtidium*, & *nauſea*, 4. de ſanit. tuend. cap. 4.

Aſſidentia ſigna, quæ & *mox apparentia*, Græcis συνεδρεύοντα dicuntur, diſtinguuntur à *pathognomonicis*, ſeu paſſionis infallibiliter & firmiſſimè ſignificativis ſignis; exemplo morbi lateralis, in quo acuta febris, ſpirandi difficultas, tuſſis, pungens dolor lateris, paſſionis ſignificativa ſunt; quòd autem dolor ad hypochondrium, aut ad clavim perveniat, aut quòd faciliùs in latus patiens, quàm in alterum æger decumbat, aſſidentia ſigna ſunt, 1. aphor. 12.

Aſſimilatio, & *aſſimilatrix facultas* eſt, quæ ab actione ipsâ generaliter *alteratrix*, in ſpecie verò *aſſimilatrix* dicitur, quâ id quòd nutrit, alteratur, & ei, quòd nutritur, ſimile fit, 3. de natur. facult. capit. 1. naturalium actionum prima, ac propemodum maximè neceſſaria, nutritio eſt, quæ alteratricis actionis quædam eſt ſpecies; eſt enim & concoctio, quæ in ventre peragitur, alteratio, non ſecus autem & quæ in venis, quibus accedit ea, quæ in quâque eſt particulâ, poſt quam quarta eſt, quam *aſſimilationem* vocant, nomine quidem à nutritione diſſidens, re autem non diſſidens, 3. de cauſ. ſympt. cap. 2.

Aſſiſtentes, ſive *Aſtites glanduloſi*, vel *Paraſtatæ*, vide *Glanduloſi*.

Aſthma, id eſt, *creber anhelitus*, aut *anhelatio*, affectus eſt, in quo propter anguſtiam organorum ſpiritus & bronchiorum oppilationem, apparet ſummè moveri, uſque ad operta ſcoptula & ſcapulas, thoracem, etiam citra febrem motu celeri ac denſo, ut etiam in iis, qui velociter cucurrerunt, quique reſpirando pinnas narium movent, quas in ſpirando contrahunt, expirando dilatant, com. 2. in 3. de morb.

vulg. 4. vide *Anheloſi.* Morbus hic nomen habet à ſymptomate: neque enim anhelatio ipſa morbus, ſed morbi ſymptoma: namque fiſtularum & cavitatum pulmonis anguſtia, ipſe morbus eſt.

Aſtites, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*, & *Paraſtatæ*.

Aſtragalus, id eſt, *Talus*, (*os balliſtæ* vulgò) 3. de uſu part. cap. 6. eſt principaliſſimum oſſium, quæ ad pedes movendos pertinent, in circumferentias quaſdam deſinens, magnum quidem & maximis ſupernis oſſibus dearticulatum, in medio tibiæ, & calcanei locatum, ibidem, cap. 8. Eſt & Aſtragalus fruticellus exiguus, foliis & ramis Ciceri ſimilis, 6. de ſimplic. medic. facult.

Aſtrictio, eſt denſitas cutis, & neceſſariorum excrementorum ſuppreſſio, ad Thraſibulum, cap. 27.

Ataxia, & *Acoſmia*, eſt inordinatio decretoriorum dierum febrilium. *Coſmon*, id eſt, *ordinem*, appellavit Hippocrat. decretoriorum ordinem dierum; ut enim *Acoſmias*, id eſt. *inordinationis*, proprium eſt *Ataxia*, id eſt, *inordinatio*; ita κόσμε, id eſt, *ordinationis*; *taxis*, id eſt, *ordinatio*. Et ob eam rem appellaverunt mortales univerſum hoc, *Coſmon*, argumento ordinationis, 3. prognoſt. 7.

Ater ſuccus, eſt melancholia, quartus naturalis humor in ordine, frigidus, & ſiccus, ſanguinis limus vel ut & fæx, quem humorem, cùm ex uſtione quâpiam, ac putreſcentiâ, in acidam migravit qualitatem, *atram bilem* nuncupant, ſive *radentem*, 2. de natur. facultat. cap. 9. vide *Acidabilis*, & *Melancholicus humor*.

Athera, vide *Atheromata*.

Atheromata, *Steatomata*, & *Melicerides*, alii quidem inter Abſceſſus reponunt, alii verò ad aliud genus referunt; omnes tamen tumores præter naturam ſunt, quorum natura ex ipſis nominibus patet, pulticulæ enim aliquid ſimile, quæ ἀθήρα dicitur, in ipſis atheromatibus invenitur, melli verò in ipſis meliceridibus, ſevo

ſevo autem, in ipſis ſteatomatibus, lib. de tun. cap. 5. ipſum verò *Atheroma* Græci quoque ἀθήρον vocant, 14. method. cap. 14.

Athymia, id eſt, *animi dejectio, deſponſio*, ac *deſperatio*, 6. de loc. affect. cap. 1. ἄθυμος ſignificat eum qui animo eſt abjecto & deſperato, quique animum deſpondet, lib. 3. Epidem.

Atra bilis, vide *Acida bilis*, & *Alter ſuccus*.

Atroôs, eſt ſecretio & alteratio p. n. ſubitò facta, violenta, doloroſa, ex ipſo dividentium genere, videturque in omnibus ſenſibus, ex ſecretione, ac diviſione continui, unitique corporis, dolor excitari, cum ſenſoria, vel univerſa, vel magnis portionibus, & celeriter (quòd Græci ἀθρόως vocant) dividuntur, aut aliàs affatim corruptivè alterantur, incidit, 1. de ſymptom. cauſ. cap. 6. ἀθρόον, aſtrictum denſum & in ſe ipſum contractum ſignat. Contrarium eſt diſtracto, atque diſperſo.

Atrophia, eſt talis ſpecies, cùm particula aliqua corporis, vel diminutè alimentum attrahit, vel non trahit, vel perperam trahit, unde corpus non nutritur, ſive id quidem, quòd nutrit, & quantum & quale eſſe oportet, ſuppeditetur, ſive non. Cæterum ſymptoma aliquod in retentrice facultate incidit, ſimile his, quæ in ventre ſunt dicta, quòd nutritionem tollit. *Atrophia* quoque excretricis vitio accidit, cùm plus quàm opus eſt, vacuatur, de ſympt. diff. cap. 4. & 1. meth. 9. Eſt adhuc quædam *Atrophia* in oculo, cùm ex longâ imbecillitate, vel aliâ quâdam latente causâ, paululum quaſi propulſus, deinde cavatus ad radicem, cum dolore minor evadit, obſcurêque, aut nihil omnino videt, lib. Introd. cap. 15. ἄτροφοι dicuntur, ut ait Plin. libr. 22. cap. 25. qui cibum non ſentiunt, id eſt, qui non aluntur.

Atrophuſæ, ἀτροφοῦσαι, id eſt, corporis particulæ, quæ ex nutrimento fructum non ſentiunt, 2. meth. cap. 7.

Atto-

Attonitus morbus, id eſt, *Apoplexia*, 2. aphor. 19. quem & *morbum ſtupidum* vocant, 8. de placit. cap. 6. Eſt autem obſtructio principii communis nervorum, ſenſum motumque omnibus corporis partibus repente adimens, & principes actiones offendens.

Attractrix virtus eſt, quæ peculiares parti ſuccos, alendi ipſam gratiâ, & appetere & attrahere poteſt; altera quæ generatim *alteratrix* dicitur, quâ ſuccus attractus ſimilis evadit parti, quæ alitur, quæ membratim in hepate, *ſanguificativa* dicitur. *Retentrix*, quâ pars attractum ſuccum coquit, donec in ſuam ipſius naturam eum mutaverit. *Expultrix*, quæ à concoctis quòd inutile eſt, ſecernit, idque *excrementum* vocatur, 5. de loc. affect. cap. 7.

Attrahens, ſive *Attractoria*, ſive *Epiſpaſtica facultas* eſt, quæ ex alto vehementiùs attrahit propter eſſentiam calidam, & tenuium partium ſive talis eſſentia ſponte nata ſit, ſive ex putrefactione aceſcente generationem ſortitâ, directè oppoſita eſt repercutienti, & adſtringenti virtuti, quæ in altum occurrentes, ſibi ſuccos repellit, 5. de ſimplic. cap. 17.

Auditorius meatus, eſt rotundum foramen, quòd ad aures pertinens, non ſolùm uſque ad Cerebri membranam pertinet, ſed etiam nervum auditorium contingit, qui in ipſum â Cerebro deſcendit, 6. method. 6. quòd & *cœcum foramen* dicitur, libr. de nervor. diſſect. 6. Græcè τυφλὸν τρῆμα, vide *Aures*.

Auditus gravitas, vide *Obauditus*.

Augmentum morbi, vide *Aſcenſus*.

Aures, quâ frons ad tempora porrigitur, in ipſius terminis ſitæ ſunt, quarum pars aperta, *Ala* dicitur, refracta ab interiori, in poſterius, ipſis ſummitatibus inflexis Cubiformis, ſub quâ ſemicirculus rotundus in mucronem exurgens, Græcè χυςήρ appellatur, hujus acumini concavum quod ſubjacet. *Conchula*, in cujus

cujus medio quòd conſpicitur rotundum foramen, *meatus auditorius* nuncupatur, libr. Introd. cap. 10.

Aures cordis, ſunt duo ſinus cordis, concavi, nigriores nervoſiores, & magis cuticulares membranoſioreſque corde, in utrâque cordis parte, ſiniſtrâ & dexterâ collocatæ ad ſimilitudinem aurium, 7. de anatom. adm. cap. 9. Nominatæ autem porrò ita ſunt, non ab utilitate, aut actione aliquâ, ſed à parvâ ſimilitudine, quòd utrinque cordi ipſi, ut animalis capiti, aures adjaceant, 6. de uſu part. cap. 15.

Aurigo, & *Auriginoſus*, vide *Arquatus*.

Autopſia, eſt eorum obſervatio & memoria, quæ proprio intuitu unuſquiſque inſpexit, de part. art. medic. cap. 2. Vocabulum eſt Empiricæ ſectæ proprium, quo ſignificabant memoriam eorum, quæ frequenter & eodem modo viſa eſſent.

Autopyrus, qui & *Syncomiſtus* dicitur, panis genus eſt, quòd ex farinâ universâ comportatâ, confusâ veluti & permiſtâ, non diſcuſſis furfuribus, conſtat, lib. de ren. aff. dignot. cap. 6. *Syncomiſtum panem* vocant, qui medius eſt inter exquiſitè purum, & furfuraceum; vocant autem nonnulli eundem panem *Autopyrum*, quoniam ad puri panis confectionem farinam, non qualis natura eſt, talem ad conficiendum panem aſſumunt, ſed prius purgantes furfur excernunt: contrâ autem, in furfuraceo prius adimunt eam farinæ partem, quæ puriſſima eſt; panis autem, qui *Autopyrus* appellatur, qualem habet ex naturâ farinam triticum, talem etiam ſervat, 2. ad Glauc. 7. αὐτὸς ὁ πυρὸς, id eſt, ipſum triticum totum.

Avulſa, vide *Avulſio*, & *Apoſpaſmata*.

Avulſio eſt, cùm oſſa, quæ membrum colligant, divulſa dicuntur, com. 3. in lib. Hippocr. de his quæ in medicat. 31. vide *Vnionis ſolutio*.

Axes ipſos, *Aſinos* appellare conſuevit Hippocrat.

& parvos axes, *Aſellos*, quas etiam *Succulas* vocant, 2. de fract. 48.

Axillaris vena eſt, quæ per axillam percurrens, major humerali per totum brachium in ramos ſcinditur duos, ſuperiorem, inferiorem, externum, internum; ille *vena hepatica*, 3. de anat. adm. cap. 5. hic *ſubalaris*, *baſilica*, & *vena cubiti interna* appellatur, libr. de anat. vir. & contra Eraſiſtratum, cap. 6.

Axiomata, propoſitiones indemonſtrabiles vocant, 1. meth. 4.

Axungiam, omnes ſoliti ſunt vocare *adipem ſuillum veterem*, 1. de comp. medic. per gen. cap. 4. Dictum Latinis *Axungia*, quòd axibus rotarum inungendis accommoda ſit. Receptum tamen Græcis nomen, neque *ſuillo adipi* tantum attributum, ſed & τράγειον ἀξούγγιον *adeps hircinus* dicitur, Galen. vide *Adeps*.

Azygos vena, eſt propago, ex venæ cavæ ſuperioris trunco exoriens, parte dextrâ, & octo coſtis inferioribus inſerta, quam ſub corde oriri ſemper à ſe obſervatum fuiſſe, teſtatur Galen. 5. de loc. aff. 2. & initio ſecundi de vict. rat. & 2. de uſu part. in iis videlicet corporibus, in quibus thorax longior erat: noſtro verò ſeculo propter thoracis brevitatem, ſupra cor, & pericardium exoritur, ad quintam plerumque thoracis vertebram: & per ejuſdem ramulorum orificia aperta materia pleuritica effunditur. Capiunt ex eâ nutrimentum, tum coſtæ octo inferiores, tum earum ſpatia, iiſque propinqua dorſi medulla, & thoracis membrana, & qui ſpinæ eo loco inſerviunt muſculi, ejuſque rei gratiâ in octo pluresve ramulos ſinditur. Ac cùm natura omnes venas geminas creaverit, unam dextram, alteram ſiniſtram; hæc dextra tantum eſt, eamque ob cauſam ἀζυγὴς, à Græcis, & vulgò ab Anatomicis *vena ſine pari* dicta eſt. Verùm natura ne ſiniſtrum latus alimento ſuo defraudaret, in id interdum inſignem ramum mittit, qui perinde in ſiniſtrum, atque

que ipſa *Azygos* in dextrum ſeſe explicat.

Azymus panis, id eſt, fermenti expers, 1. de alim. facul. cap. 2.

B.

B*Alliſtæos*, vide *Aſtragalus*.

Barycoia, *Obauditus*, ſive *Obauditio*, eſt auditus gravitas, & difficultas, proportione reſpondens *Amblyopiæ*, quæ eſt viſus habetudo, ſive diminuta viſio, 1. de cauſ. ſympt. cap. 4.

Baſilare os, quòd & *os Palati*, *os Cunei*, *os Sphenois* dicitur, eſt os, quòd toti Calvariæ ſubſternitur, quòd à nonnullis inter Capitis, ab aliis, inter Maxillæ ſuperioris oſſa, (cùm inter utrumque ſit medium) numeratur, cap. 1. lib de oſſib. & in fine, 11. de uſu part.

Baſilica vena, vide *Axillaris*.

Baſis cordis, quam alii *caput viſceris* appellant, eſt vertex cordis, figurâ turbinata, quæ & circulus eſt, 7. de anat. adm. cap. 3. quam & *mucronem* appellant, 2. de placit. cap. 4.

Bathmides, ſunt ſinus quidam ac cavitates in brachii oſſe utrinque ſingulæ, in quas extendentibus totam manum, & flectentibus, Cubiti ipſius Coronæ, ſive proceſſus ingrediuntur. Conditæ ſunt à naturâ ne vel præter modum flecteretur cubitus, vel tantum etiam extenderetur, & in poſteriorem partem recederet, quantum modo adducitur in anteriorem, 2. de uſu part. cap. 15.

Becchica medicamenta ſunt, quæ tuſſim ſedant, vel cient. 1. de ſimpl. cap. 1.

Belenoeides os, vide *Graphioeides*, & *Lithoeides*.

Beneolentia dicuntur, quorum vapores à corporibus defluentes aëri ambienti permiſti, ac deinde per narium inſpirationem in Cerebrum delati, familiares ſunt Cerebri naturæ, & animali ſpiritui, pro portione quâ-

quâdam ad ea, quæ linguæ ſunt dulcia; è contrà, *graveolentia*, 4. de ſimplic. 22.

Berenicium, quod eſt *nitrum*, vel *ſpuma nitri*, valens maximè ad vulnera nervorum, 6. de compoſ. medic. loc. cap. 1.

Bilis ſimpliciter ſi proferatur, ſive *bilioſus humor*, audimus pallidam & amaram, non acidam & nigram: hanc enim ſemper cum adjectione nominamus, appellationi humoris colorem adjungentes, lib. de tum. cap. 9. *Bilis*, ſine adjectione, *flavam* & *amaram* ſignificat; ſed cum adjectione, bilis atra, humorem melancholicum, 7. aph. 32. & 1. de nat. hum. 27. & com. 5. in 6. de morb. vulg. 14.

Bilis acida, vide *Acida bilis*.

Bilis æruginoſa, vide *Bilis pallida*.

Bilis amara, vide *Bilis*.

Bilis atra, vide *Bilis*.

Bilis flava, vide *Bilis pallida*.

Bilis iſatodes, vide *Bilis pallida*.

Bilis nigra, vide *Nigra bilis*.

Bilis pallida eſt, quæ ex bile ſyncerâ, & tenui aquoſâ, ſeroſâque humiditate, ex quâ etiam urina ſudorque provenit, conſtat. *Flava* verò, quæ & *Vitellina* dicitur, colore pallidior, tenui humiditate conſtans, ſed craſſiori quàm pallida, crudo vitello ovorum, & colore & conſiſtentiâ ſimilis, in vaſis genita. *Porracea* verò, in ventriculo genita, porrorum colori ſimilis: *Æruginoſa*, quæ æruginì aſſimilatur: *Iſatodes* autem bilis, quæ ab Iſatide cæſium colorem referente, dicta eſt: ſic etiam & *rubram*, nonnulli bilem nominarunt, quæ conſiſtentiâ ad tenuem ſanguinem proximè accedit, ſed quoniam non concreſcit, idcirco *Bilem* eam nominant, lib. de atra bile, cap. 2.

Bilis porracea, vide *Bilis pallida*.

Bilis radens, vide *Acida bilis*.

Bilis rubra, vide *Bilis pallida*.

Bilis

Bilis vitellina, vide *Bilis pallida*.

Bis-feriens pulſus, vide *Dicrotus pulſus*.

Blæſum corpus eſt, cujus pectus pronum in partem anteriorem redditur; *Rhæbum* autem, cùm poſteriores partes, quæ ad ſpinam pertinent, gibbæ redduntur, lib. de cauſ. morb. cap. 7. ῥαιβὸς, *incurvum & obtortum* ſignificat, & propriè *Varus* dicitur, cruribus recurvis & contractis: cui crura ſunt introrſum obtorta. Dicitur & ῥοικὸς. Ei opponitur βλαισὸς, *palgus*.

Blena, ſive *Mucus*, μύξα, eſt humor per palatum, & nares defluens, concoctus, adeòque craſſior, minuſque acris, & mordax, propterea & craſſior pituita ab Hippocrate vocatur, libr. de totius morb. tempor. capit. 3. & 2. de ſemin. cap. 6. βλέννα, ſive βλένα, frigidus humiduſque ſuccus, quem omnes homines φλέγμα vocant, ut ſcribit Galenus, libr. 2. de facult. nat. vide *Phlegma*.

Borborygmos, eſt ſonus, vel murmur, in craſſis inteſtinis factum à flatibus, cum excrementorum ſunt vacua, humidum excrementum denuncians, & flatum in humore verſari. Flatus namque ſiccior cum ſono prodiens, βόμβος nuncupatur, 3. de ſympt. cauſ. c. 2. vide *Phyſis*.

Bothor, vide *Exanthemata*.

Bothrion, eſt ulcus cavum, corneæ tunicæ in oculo, parvum, anguſtum, puncturis rotundis ſimile, ulcuſculo altius, libr. Introd. cap. 15. ſic dictum eſt à cavitate, quaſi foſſula. βόθρος enim *foveam* ſignificat. Differt ἀπὸ τοῦ κοιλώματος, quòd hoc amplius & rotundius ſit *Bothrio*, ſed minùs profundum. Eſt & βόθριον autore Galeno, cujuſque dentis alveolus & cavitas. vide *Phatnia*.

Brachiale, quod Græci *Carpon* dicunt, Arabici *Raſcetta*, eſt prima pars palmæ manus, octo conſtans oſſibus, in ſuperficie leniter gibbis, ſinuatis intrinſecus, libr. de oſſibus, cap. 18. cujus inferior pars quatuor

oſſibus, (quæ quaſi poſt-brachiale, vel metacarpium dixeris) colligatur, ibid. cap. 16.

Brachichronius, vide *Polychronius*.

Brachium, totius manus pars maxima, cujus termini infernè ſunt articulus, qui in curvaturâ cubiti eſt, quem *Ancona*, ſive *Cubitum* cui innitimur, vocamus; ſupernè autem rurſus, *humeri articulus*, lib. 2. de motu muſc. cap. 2. *Brachium* inſuper appellatur, quòd inter duas juncturas humeri, & cubiti intercedit, totius brachii pars: *Super-humeralis* verò, id eſt, *Epomis*, ſuperior humeri pars eſt, quæ ad collum vergit: nam humerus totum id, quòd in dearticulatione hâc apparet, vocatur: nam quòd non apparet, à poſteriori parte, eſt os ſcapulæ, ab inferiori eſt id, quòd dum totum brachium attollitur, manifeſtum fit, & *ala* nominatur, 1, de articul. 4.

Bradypepſia, eſt imbecilla & imperfecta cibi concoctio, vide *Concoctio*.

Branchos, aliàs, *raucedo*, *deſtillatio*, & *Coryza* nominatur, 5. de ſanitat. tuend. cap. 8. Qualis in ventre, diarrhœa paſſio ex malâ concoctione fit, tale πάθημα eſt in Cerebro Catarrhus; & Coryza, Catarrhus ſcilicet eſt, cùm, quòd ſupervacuum eſt, in os diffluit; Coryza. cùm in nares: Branchos autem, ſive raucitas Catarrhis ſuperveniens, fit faucibus humore imbutis; quòd ſi in Gargarionem fluxio procumbit, aut (quam ex ſimilitudine, Græci σαφύλην, id eſt, *acinum* vocant) in uvulam, hanc in tumorem attollit: at ſi in Glandulas, quæ ſibi ex adverſo in oris termino utrinque jacent, Antiadas: ſi autem in eâ, quæ iis proxima ſunt humorum fiat decubitus, oriuntur Pariſthmia, 3. de ſympt. cauſ. cap. 4.

Bregma, Latinè *Synciput*, eſt pars anterior capitis ſupra frontem ſita, & à lateribus ad tempora uſque protenſa. Ea conſtat duobus oſſibus propemodum quadratis, quorum unum dextrum, alterum ſiniſtrum eſt.

Ambo

Ambò autem parte quidem poſteriore lateribus ſuturæ λαμδοειδοῦς, anteriore verò ſuturâ coronali, à lateribus προσκολλήμασι, ſive ſuturis λεπιδοειδέσι, ſuperiore denique eâ ſuturâ terminantur, quæ utrique communis eſt, & ſecundum longitudinem capitis rectà procedit, ὀβελιαίαν nominant, conſtant; ut & reliqua ferè omnia cranii oſſa, duabus ſquamis; inter quas valdè fiſtuloſa raraque apparent, niſi quà temporum oſſibus conjunguntur: hic enim tenuiſſima quidem ſunt, ſed ſolida & minimè fiſtuloſa. Nec fruſtra quidem hæc oſſa natura machinata eſt, quòd toto vitæ decurſu tenuia & halituoſa cerebri excrementa maximè per ſynciput difflari oportebat. Eſt enim cerebrum eâ cranii parte quam reliquis copioſius. Sunt qui ἀπὸ τοῦ βρέχειν dictum putent, quòd hæc pars capitis humidiſſima molliſſimaque ſit, præſertim infantibus, ut videri poſſit βεβρέχθαι, hoc eſt, madefacta eſſe. Ex quo fortè etiam obſtetrices partem eam *fontem capitis* appellant.

Brevis pulſus, vide *Pulſus latus*.

Bronchia, ſunt aſperæ arteriæ cartilagines, penè circulares; in totum pulmonem diviſæ, & ſigma literæ figuram referentes; 4. loc. affect. cap. 8. hæ cùm in medio craſſiores ſint, extremis partibus attenuantur; & tandem in membranam degenerant, quâ parte œſophagum reſpiciunt, eique incumbunt, eandemque conſtructionem per totum pulmonem ſparſæ habent; membranas plures ſortitæ ſunt: unam quidem propriam, quomodo & oſſa omnia, & præter eam alias duas, unam internam, craſſam & validam, ſed tenuem; alteram externam, propriè membranæ pertinaciſſimè connatam, quibus omnibus cartilagines illæ ſibi invicem connectuntur. Dicta ſunt βρόγχια diminutionis formâ ἀπὸ τοῦ βρόγχου, quòd *aſperam arteriam* ſignificat. vide *Arteria*.

Bronchocele, id eſt, gutturis tumor magnus & rotundus, aut in aſpera arteria exoriens; utrumque enim

βρόγχος ſignificat, 2. de comp. medic. loc. cap. 17.

Bronchus, id eſt, *trachea arteria*, ita dicta, quòd maximâ ex parte cartilaginibus conſtet, quæ βρόγχια appellantur, 7. de uſu part. cap. 11. vide *Aſpera arteria.*

Bubo, βȣβών, eſt tumor, præter naturam, in collo, & ſecus aures, vel inguina, emiſſaria veluti communia iis, quibus in collo, capite, vel aliquâ vicinâ parte, vel prope magnam arteriam, aut venam cavam ulcus eſt natum, ortus, 13. method. cap. 5. vide *Struma.*

Bubonecele, eſt tumor mollis in inguine factus, peritonæo, (id eſt, membranâ interiore) plus nimis dilatato, vulnerato, aut rupto, & poſtea non conglutinato, diciturque *ramex in inguine*; quod ſi Umbilico hoc accidat, dicitur *Exomphalos*, libr. de tumor. capit. 16.

Bulimos, eſt vehemens eſuritio, ex indigentiâ ſimul, imbecillitate, & refrigeratione oris ventriculi, orta, 1. de cauſ. ſympt. cap. 7. Symptoma eſt malè affecti oris ventriculi, quo primum quidem ægri expleri cibis nequeunt, paulò verò poſt deſtituuntur prorſus appetentiâ, animo linquuntur, viribus deficiunt exolvuntur, decolores ſunt, torquentur ſtomacho, refrigerantur corde & extremis partibus, pulſusque habent admodum obſcuros. Differt autem *Bulimos* à *caninâ appetentiâ*, quod ille ſit caſus potentiæ naturalis appetitivæ, tractricis, & concoctricis, ex frigiditate exteriore, qui à fame quidem inchoavit, ſed non habet eam ampliùs adjunctam, Caninus autem appetitus fieri conſuevit, vel propter ſolam intemperaturam frigidiorem, vel propter humores acidos, melancholicos, lancinantes, & venarum ſuctioni ſimilem ſenſum inferentes, quos exorbuit os ventriculi, 2. aphor. 21. Præterea verò inter ſe differunt, quòd in appetitu canino, propter inſatiabilem ingluviem vomitiones perpetuæ infeſtent, Bulimus autem ſine vomitu fit.

Bulla,

Bulla, id eſt, *puſtula oculis nata*, 9. de ſimpl. medic. facult.

Burſa teſtium, eſt communis tunicarum, utrumque teſtem cooperientium, rugoſus ſinus, utrique teſticulo circumdatus, ὄσχεον Græcis, Latinis *Scortum*, aliis *Scrotum* dicitur, lib. de diſſect. vulvæ, & Introd.

C.

CAchexia, pravus corporis habitus eſt, 1. meth. 9. Contraria τῇ εὐεξίᾳ: (hæ autem duæ ſunt τῆς ἕξεως differentiæ, Medicis ſupra cæteras uſurpatæ.) Eſt autem ſolidarum corporis partium depravatio, quâ alimentum omne corrumpunt. Habitus enim corporis ipſæ ſolidæ partes appellantur, quas continentia Hippocrates appellavit. Hic ubi permultum receſſit à naturali temperamento, tertiam alimenti concoctionem, quæ in ipſo, hoc eſt, in ſolidis partibus peragi debet, malè perficit, alimentum corrumpit, & in qualitatem à naturâ alienam depravat: Inducitque cacochymiam (quam perpetuo illa conjunctam habet, cùm è contrario non ſit neceſſe, ubi cacochymia ſit, illic eſſe protinus & cachexiam) atque omne excrementi genus. inde *Cachecticus*, id eſt, *mali habitus homo*, lib. de cur. rat. per ſang. cap. 19. vide *Habitus*.

Cacochymia, vitioſus ſuccus, ſeu redundantia vitioſi alicujus humoris in toto corpore; vide *Plethora*.

Cacoëthe ulcera, ex dyſepulotis clariùs intelliguntur; quæ enim ex humorum confluxu, vel multorum, vel acrium oriuntur, ita ut locus affectus hanc diſpoſitionem quâ id, quod influit, licet bonum ſit, tamen ipſum corrumpat, non habeant, *Dyſepulota* nomino; quæ verò dictam diſpoſitionem jam obtinent, præcipuo vocabulo *Cacoëthe*, id eſt, *maligna*, appello, 1. de compoſ. medic. per gen. cap. 18. ſed generaliùs, quæ ulcera omnibus ritè decenterque factis non ſanantur,

ea Medici *Cacoëthe*, id eſt, *maligna*, *contumacia*, *rebellia* quę dicimus, 4. method. 5. Adhuc generaliùs, *Cacoëthes* morbos, id eſt, malignos, appellamus, quicunque periculum minantes, ſpem ſalutis non adimunt; nam quòd ſummè pernicioſum exiſtit ſymptoma, non *Cacoëthe*, ſed *mortiferum* dicitur, comm. 1. in 1. prorrhet. 14.

Cacophonia, id eſt, *vitiata vox*, de ſympt. differ. c. 3.

Cacoſphyxia, id eſt, *vitioſus pulſus*, circa pulſuum actionem eſt ſymptoma, ibid. c. 4.

Cacotrophia, id eſt, *vitioſa nutritio*, ibidem.

Cairos, occaſio & opportunitas rei cujuſlibet agendæ, quomodo apud Hipp. καιρὸς ὀξὺς dicitur: Item tempus, propriè pars anni, quæ & ὥρα vocatur. Dicitur & in morbis ſpatium id temporis, quo inſignes in iis mutationes fiunt. Habent enim & morbi ſua tempora, à temporibus anni & ætatibus non valdè diſſentanea, inſignioribus, ut & illa, mutationibus diſtincta, quæ quadruplices à Medicis annotantur, à quibus totidem morborum tempora ſtatuuntur, ἀρχὴ, *principium*; αὔξησις, *augmentum* ſeu *incrementum*, quòd & ἀνάβασις & ἐπίδοσις vocatur; ἀκμὴ, *vigor*, ſeu *ſtatus*; παρακμὴ, *declinatio*. Hæc quatuor tempora non modò in univerſo morbo, ſed in ſingulis etiam totius morbi acceſſionibus ſpectantur; illa, *univerſalia*, hæc, *particularia* appellantur. Non eſt autem ea facilè in ſingulis morbis definire, quia pro morborum cauſarum, ſymptomatum, naturæ, virium, & reliquarum ſubſtantiarum varietate variis quoque ſpatiis ſigniſque diſtinguuntur. Summatim quidem & in genere circumſcribi poſſunt, ut principium dicatur primus morbi motus: incrementum tempus id, quo non modò ipſe morbus, verùm ejus etiam ſymptomata graviora fiunt: ſtatus autem in quo ea quodammodo conſiſtunt, neque augeſcentia, neque ſe remittentia: declinatio verò, cùm primum decreſcere incipiunt, donec

nec morbus ex toto deſierit. Particulatim verò, in ſingulis morbis cujuſque horum exordium finemque exprimere, & certos limites aſſignare difficile.

Calchoeidea oſſa, ſunt tria oſſa parva circa calcaneum poſita cuneiformia, quæ certis nominibus carent, inferiori naviformis oſſi per ſynarthroſin copulata, cum quibus etiam exteriore ex parte *Cyboeides* pariter connectitur, 3. de uſe part & de oſſibus, cap. 24.

Calcaneus, ſeu *os Calcis*, quòd Græci πτέρναν vocant, maximum, & principaliſſimum eſt pedis os, ad firmationem pertinens, quòd *Aſtragalo* ſubeſt, 3. de uſu part. & de oſſibus, cap. 24.

Calcis os, vide *Calcaneus*.

Calculus ſive *Calculoſus morbus* eſt, ubi in renibus ex collectâ craſſorum humorum copiâ, à calore immoderato calculi generantur, libr. finit.

Caleſcere & calefactum eſſe, non parùm refert dicere; exemplo lebetis, & aquæ calidæ: fervens enim aqua in frigidum lebetem injecta, vel fervens lebes aquam frigidam excipiens, illic quidem aqua calefacta eſt, & lebes calefit, juxta typum putridarum febrium, hic lebes calefactus, aqua calefit, ad morem febrium hecticarum, 1. de differ. febr. cap. 1.

Calidum, hoc ipſum verbum aliquando transferimus ad qualitatem, cujus proprium nomen eſt *caliditas*, aliquando denominativè totum corpus. Dicimus *calidum* à caliditate; eſtque hic modus loquendi plurimus in omni vitâ, 1. aphor. 14. Sæpè etiam Hippocrates à qualitatibus nominat elementa, calidum quidem appellans, neque ſolam qualitatem, neque quòd ab ejus exuperantiâ dicitur, ſed corpus, quòd ſummam participat qualitatem, ut ignem, 1. de elem. c. 8.

Callicreas, ſive *Pancreas*, caro glanduloſa eſt, ſubſtrata arteriis, veniſque ventriculi, quæ eâ parte in ramos capillares finduntur, libr. de ven. & art. diſſect. cap. 1. vide *Pancreas*.

Calloſum corpus, id eſt, *calli naturam referens*, regio quædam in cerebro eſt, in quâ naturalis concavitas eſſe videtur, quæ ex ſuperjacentibus, & circumdatis corporibus, portionem alimenti non perfectè elaborati, (*Peritoma*, ſive *Recrementum* vocant) recipit. 9. de anatom. admod. capit. 3. quod *Recrementum* ab Ariſtotele, *Excrementum* dicitur, libr. de inſtrument. odor.

Callus idem quod *Clavus*, Græcè τύλος, 6. ſimpl. diciturque etiam *Tophus*, ex crudo humore, qui craſſus eſt, ad ſimilitudinem puris craſſioris, 10. de comp. med. loc. cap. 2. vide *Myrmecia*, & *Tyloſis*.

Calvaria, ſive *Cranium*, os capitis appellatur, lib. de oſſib. cap. 1. vide *Cranium*.

Calvata, Ferramenta appellat Hippocrates, quæ rotunditatem quandam levem in extremis partibus habent, cujuſmodi ſunt ſpecillorum capitula, & quæ *Nucleata* appellantur, & *Spatularia*. *Oblonga* verò his contraria nuncupat, quorum extrema minimè ſunt rotunda, ſed mucronata, ad ſuffuſionem & cataractam punctione tollendam accommodata inſtrumenta quodammodo ſimilia, 1. de artic. 43.

Calvities, eſt capillorum defluvium, propter humorum ex quibus nutriri conſueverunt, inopiam; ſi verò propter eorundem humorum vitium, corrumpantur, & cadant, non *Calvities*, ſed *Alopecia*, *Area*, & *Ophiaſis* dicitur, 1. de compoſ. medic. loc. cap. 2. vide *Madaroſis*. Capitis ſanè cutis, pueris, mulieribus, & Eunuchis humida eſt; ſed Calvis immodicè arida. Cerebrum quidem in juvenibus molle cùm ſit, atque humidum, Calvariam tangere, omnemque interiorem inanitiem complere; in ſenibus verò ſicceſcens ſubſidensque ab eâ diſtare ſæpiùs in animalium diſſectionibus conſpicimus: in quibus calveſcentibus ſyncipitis oſſa, fiſtuloſiora aliis, & molliora, ac ſuperincumbentia ob Cerebri diſtantiam exareſcunt, cùm

ad

ad ipſa uſque non pertingat, neque ea attingere poſſit: ſubſidet enim, in ſuamque, ac ipſius baſim depreſſum cadit: conſequenter igitur, oſſibus iſtis reſiccatis, & ipſis obtenta cutis inareſcit, atque ipſi ſenſui valdè ſicca in Calvis apparet, ut rationali demonſtratione non egeat, com. 3. in 6. de morb. vulgar. 2.

Calx, eſt totius pedis poſterior pars, libr. Introd. cap. 10. Clariùs, Calx eſt os pedis maximum, oſſi ſcaphoeidi ſeu naviculari ſubjectum, quod & rotundas ex talo partes recipit, & geminos, quos habet, proceſſus in ſinum ejus inſerit, parte quâ ingredimur leviter rotundâ, & latiuſculâ, lib. de oſſib. 24.

Camarion, ψαλιδοειδὲς, ſive ψαλοειδὲς corpus, eſt pars Cerebri, quæ ſuprà communem cavitatem eſt, (quâ Cerebrum Cerebello ſuâ perforatione committitur) velut domus tectum quoddam in ſphæræ ſuperficiem concavam circumacta, ad ſimilitudinem teſtudinum, & fornicum, quibus Architecti utuntur, ne medius Cerebri venter concidat. Dicitur ἀπὸ τῆς ψαλίδος, quæ *Cameram* & *Teſtudinem* ſignificat, 8. de uſu part. cap. 11. vide *Fornices*.

Camaroſis, eſt oſſis perruptio, cùm ex alterutrâ refractum parte ſimilem Cameræ figuram acceperit, lib. finit. unde recentiorum nonnulli vehementiſſimas fracturas vocant *Camaromata*, & ἐγγισώματα quidem, quæ in medio ſui membranæ innituntur; *Camaromata* verò, quæ eandem ipſam partem exaltatam habent; Cæterum, quâ primum ab integris fracturæ partibus deduci ægra cepêre, intrò magis recedunt, ac membranæ innituntur, 6. method. 6.

Camiſia fœtus, vide *Chorion*.

Campylon, *Erotianus* exponit apud Hippocratem, minimè rectum, ſed tortuosè incurvatum & flexum, vide *Heloſis*.

Cancer, eſt tumor præter naturam, fuſci & lividi colo-

coloris, in quo venulæ quædam exaltatæ primò occultæ (& *Cancrum latentem* vocant, libr. de atrab.c.4.) deinde manifeſtæ, à craſſo & nigriore ſanguine fæci vini aſſimiles ſunt, 11. meth. 9.

Canina cupiditas, eſt prava qualitas oris ventriculi ſuperioris multa impetuosè ingerentis, nec potentis devoratorum pondus ſuſtinere, quare ea inalterata ſupernè, vel infernè excernere cogitur; ita in renibus quoque, ubi ex diabeticâ paſſione accidit, ſeroſæ humiditatis cupiditas tanta adeſt cum virium imbecillitate, ut & humiditatem affatim attrahere, ac eam deinde in veſicam confeſtim renes impellere cogantur, 6. loc. aff. cap. 3. vide *Bulimos*.

Canini dentes, quos Græci *Cynodontes* vocant, ſunt duo utrinque mandibulæ ſuperiori, & inferiori inhærentes dentes, inter Inciſorios & Molares, qui Canum dentibus quam ſimilimi ſunt inferiore baſi, lati, parte ſupernâ acuti, quibus ſingulæ quoque radices longiſſimæ inſunt, ut, ſi quid propter duritiem ab inciſoribus dentibus ſcindi minùs potuit, id frangere poſſint, libr. de oſſib. cap. 5. vide *Dentes*.

Canities, eſt pilorum ante legitimam ætatem in album commutatio, libr. finit. Cani autem ob id contingunt, quòd longo tempore permeante in homine humido, id quòd candidiſſimum eſt, ſecernitur, & in ſummam cuticulam illabitur, ita ut attracta candidiore humiditate pilus quam antea candidior evadat, ipſaque ſumma cuticula eo præſertim loco ubi cani ſunt, quàm quovis alio candidior exiſtat. Quique à primâ origine canos habent in capite, illis ſumma cuticula, ubi cani ſunt, quàm alia quævis candidior exiſtit, quòd illic albiſſima humiditas inſit. Sic autem ſe res habet: qualem humorem caro attraxerit, ſive album, ſive flavum, ſive nigrum, talem etiam colorem capillus imbuit. Hippocrates de naturâ pueri.

Canthus oculi, vide *Anguli oculi*.

Capil-

Capillaris vena, vide *Apanthiſmus.*

Capillitium, vide *Trichiaſis.*

Capiſtratio, vide *Phimoſis.*

Capitis vena, & *Cephalica*, & *Humeraria*, & *Externa* dicitur, eſt, quæ ex jugularibus externis jam divaricatis, quibuſcum radicem habet communem, utrinque extra thoracem aſcendit, & per humerum in externam regionem declivis excurrit; initio ſecundi de ration. vict. vide *Axillaris vena.*

Capreolaris, ſive *Hederarius anfractus*, eſt arteriarum, & venarum ad utrumque teſticulum deſcendentium non recto itinere, ſed inſtar *Capreoli*, aut *Hederæ*, variis modis involutarum connexus, 1. de ſemin. cap. 12. vide *Glanduloſi aſſiſtentes.*

Caprizans pulſus eſt, ubi motum arteria interpellat, velut & interrumpit, ita ut motus à quiete alter celerior primò, & vehementior ſit, 1. de differ. pulſ. cap. 29

Capſula cordis, id eſt, *Pericardium*, , vide *Membrana Pericardios.*

Caput, eſt ſuprema corporis pars, quam nonnulli *ventrem ſuperiorem* nominant, collo terminatur, & partes animales continet.

Caput cordis, eſt ampla, & orbicularis ſuperna ejus pars, & baſis, 6. de uſu part. cap. 7.

Caput oſſis, eſt extrema tenuis proceſsûs oſſium pars craſſior, & orbiculata, libr. de oſſibus, in procœmio.

Caput-purgia, ſunt medicamenta omnia, quæ capitis purgandi gratiâ induntur, ſive naribus, & dicuntur *Errhina*, ſive ori, ut colluendo, vel mandendo per ſputum caput purgent, & vocantur *apophlegmatizonta*, ſeu *apophlegmatiſmi.* Sunt autem ejuſmodi calidæ & acris facultatis, per quam pituitam partim eliquantia, partim attrahentia, partim etiam facultatem, quæ in cerebro eſt, alieni expultricem irritantia, actionem

nem

nem ſuam perficiunt, 5. de ſimplic. capit. 20.

Carbo, qui & *Carbunculus* dicitur, cùm melancholicus humor, in cutem decumbens ſimul cum febre, exanthemata per cutem craſſeſcentem, ſicceſcentemque concitat, aſſatum ſanguinem indicantia, libr. de atra bile, cap. 4. *Carbunculus*, ulcus eſt, cruſtam citò, cum inflammatione totius partis vicinæ validâ, faciens, ut & febres vehementes, & extrema pericula inferens, 5. de compoſ. med. per gen. cap. 15. cujus cruſta nigra eſt, & cinerulenta, aliter quàm quæ ſanguine ſuffuſa ſunt, aut quæ algore frigent: non enim vehementer lividus, ut in illis, tumor eſt, ſed habet aliquid ſplendens, ut bitumen & pix; talis autem eſt exactè atra bilis, libr. de tum. cap. 6.

Carbunculus, vide *Carbo*.

Carcharaconta, dicuntur animalia, quæ ſerratis ſunt dentibus, ut Urſus, Leo, 9. de anat. adm. cap. 1.

Carcinoma, ſive *Cancer*, eſt tumor durus, inæqualis, concolor, dolens (ad differentiam *Schirri*, à quo ſolo dolore differt) quem & à cancro animali *Carcinon* vocant, lib. defin. med. Si verò ulceretur, oris prætumidis, aſpectu teter, lividus & dolens, ab atrâ bile genitus, ſeroſum, eumque acrem, exudat humorem. In quâcunque corporis parte oritur vel ſine, vel cum ulcere; atque in ipſo quoque oculo, ut plurimum tamen in mulierum mammis frequens eſt. Venæ in eâ parte manifeſtè apparent, ſanguine nigro & craſſo plenæ, atque tumentes, ita tumori circumpoſitæ, ut Cancri figuram referre videantur. Siquidem tumor ipſe Cancri corpus, venæ tumidæ craſſæque ejuſdem pedes oculis repræſentant.

Carcinos, καρκίνος, Cancer, etiam vinculi genus eſt apud Galen. lib. de faſciis, quod capiti convenit: faſcia ſcilicet in plures partes ſciſſa, cancrorum pedum ſpeciem referentes.

Cardia, hoc eſt, *Cor*. quod non ſolum ei viſceri, (quod

(quod ſuâ naturâ palpitat, & principium vitalis eſt facultatis) nomen fuit apud antiquos, ſed etiam ori ventriculi ſuperiori, pro confeſſo habetur apud omnes, 4. aphor. 65. propter affinitatem maximam quæ eſt illi cum corde, & mutuum conſenſum, Galen. libr. 2. de plac. Hippoc. & Platon.

Cardiaca diſpoſitio, eſt innati roboris labefactatio, & languor; fit plerumque conflictante ore ventriculi & ſtomacho, cum ſudorum immodicâ vi: ſunt qui Cardiâ, id eſt, Corde phlegmone laborante, fieri affectum putaverint, atque ab hâc virium exolutione, quod evenit malum, *Cardiacam*, vel *diſpoſitionem*, vel *ſyncopen* (quæ & *ſtomachica* dicitur) nominarint, 1. de cauſ. ſymptom. cap. 7. & lib. finit. καρδιακοὶ dicuntur, qui propter oris ventriculi languorem animo deficiunt, & ſudoribus reſolvuntur. Eſt autem os ventriculi in his primariò affectum, per conſenſum autem cor ipſum vehementer offenditur.

Cardiacus morbus, vide *Cardialgia*.

Cardialgia, id eſt, *cordis*, ſeu *oris ventriculi dolor*, & *morſus*, qui & *Cardiogmos* dicitur, à forti ventriculi æſtu, flavâ bile in ipſius tunicis ebulliente, quin & à pituitâ impenſiſſimè frigidâ, & flatuoſo ſpiritu frigido genitus, 5. aphor. 65. dicitur etiam *Cardiacus morbus*, lib. Introd. cap. 13. & 8. de comp. med. loc. cap. 1. Symptoma eſt non cordis quidem, hoc eſt, viſceris hujus, quod vitæ pulſusque principium eſt, ſed oris ventriculi. Nec verò omnis oris ventriculi dolor καρδιαλγία appellatur, ſed ille tantum, quem humorum acrimonia irritando & mordendo excitat: Id quòd fit in angoribus, unde mærore confecti bilem evomere conſueverunt. Neque dolore vexatis tantum, verùm etiam iis, qui diutiùs paulò jejunium tolerarunt, accidit ut morſus hos ventriculi ſentiant, præſertim cum vehementi aliquâ exercitatione fatigati cibum nullum aſſumpſerint. Siquidem & mæror, & vehementior

exer-

exercitatio facit, ut flava bilis in ventriculum confluat, à quà poſteà irritati, & morſi homines cordis dolore prehenduntur.

Cardiogmos, vide *Cardialgia*.

Carnoſa cutis, vide *Muſculus cuticuloſus*, aut *Panniculus carnoſus*.

Caro vocatur propriè tantum ea, quæ in muſculo eſt, reliquarum partium nullam homines carnem vocant, præterquam admodum pauci; ſed quæ in viſceribus, ſeu jecore, renibus, liene, pulmone, viſuntur carnes, eas *parenchymata*, (quaſi *effuſiones* dixeris) Græci vocant, quæ in inteſtinis, ventriculo, ſtomacho, & utero ſunt, ſine nomine relinquunt, 11. meth. 11. *Parenchymata* autem eas partes vocant, non carnes, propterea quòd ex venis effuſus ſanguis circum vaſa omnia concreſcat, 11. de ſimpl. in initio.

Caros, ſive *Sopor*, eſt deperditio ſensûs, & motûs in toto animalis corpore, illæsâ manente ſpirandi facultate, læsâ autem ante anteriore Cerebri parte, & temporum muſculis; [ſed tamen & medius ventriculus ſæpè conſentit. Sequitur inde ſomnus profundus, oculis perpetuò clauſis: Nec tamen ita periit ſenſus, quin ſi pungantur, ſentiant, non tamen propterea vel loquuntur, vel oculos aperiunt,] ſi verò ſpirationem adeò vehementer opprimat, ut quis vel magno conatu vix ſpirare poſſit, eorum exemplo qui per gravem ſomnum ſtertere ſolent, *Apoplexia* tunc affectio nominatur, cui Paralyſis ſæpiſſimè ſuccedit, 4. loc. aff. cap. 2. & 13. meth. 21. & com. 2. in 1. prorreth. 29.

Carotides, id eſt, *ſoporariæ arteriæ*, ſunt duæ illæ, quæ ab arteriâ magnâ, à ſiniſtro cordis ventriculo emergentes, rectà ad caput feruntur, omnibus; quæ ſunt ſuprà cor, partibus diſtributæ, 16. de uſu part. cap. 12. & 1. de placit. cap. 7. ſed has non rectè *Carotidas*, & *Soporarias*, & eſſe, & dici, cenſendum eſt, ſed jam obtinent nomen ex multâ omnium, qui poſt Hippocrat.

pocrat. fuerunt Philoſophorum, & Medicorum ignoratione, ceu ſentium, Soporem affectionem propriam eſſe, dictarum arteriarum, 1. de plac. cap. 7. vide *Soporariæ.*

Carpon, & *Carpos*. *Carpus*, eſt pars manus quâ cubito per articulum conjungitur, vide *Brachiale.*

Cartilago, quam Græci *Chondron* vocant, eſt particula ſimplex in animalis corpore, quæ aliarum quidem omnium eſt duriſſima, toto autem oſſe eſt mollior, 7. de uſu part. cap. 3. Quamvis autem diverſa ſit ab oſſe Cartilago, ſæpè tamen ætatis ſpatio in os degenerat, imo verò nulla ferè ſunt oſſa, quæ ante cartilagines non fuerint. Oſſa namque omnia, & dentes genis adhuc concluſi infantibus cartilago ſunt, quæ tandem in oſſa duratur, uti cartilagines, quæ inter ſterni oſſa continentur.

Cartilago enſiformis, eſt extrema ora oſſis medii pectoris, quæ eſt propter os ventriculi, cui alligatur; Græcè dicitur *Chondros Xiphoeides*, 6. de uſu part. c.3. Eadem dicitur *mucronata*, lib. de ven. & art. diſſ. c. 5. Aliqui ſunt, qui *enſiformem cartilaginem* dicunt eſſe, totam pectoralis oſſis figuram (non eam tantùm, quæ in imo ejus eſt) quia gladii ſimilitudinem repræſentat, lib. de oſſib. cap. 13.

Cartilago innominata, eſt ſecunda laryngis cartilago, quæ nomine caret Veteribus, Recentioribus *κρικοειδής*, id eſt, *annularis* dicitur, quòd annulo ſimilis ſit: in internis partibus, quâ Oeſophagus eſt, poſitionem habens, 7. de uſu part.

Cartilago peltalis, eſt imperfectus circulus in principio aſperæ arteriæ collocatus, ad modum peltæ, cujus gibboſitas apparet in gutture, ac *Adami pomum* appellatur; ejus verò defectus eſt verſus gulam, unde *cartilago peltalis* dicitur, cujus defectum ſupplet quædam cartilago ſuppoſita iſti inferiùs, faciens etiam circulum imperfectum, ſed contrario ſitu cum ſuperiori,

quia

quia ejus gibboſitas interiùs eſt verſus gulam, defectus exteriùs, verſus guttur, diciturque *Cartilago cymbalaris*, vel *Coôpertoria*. Eſtque ibidem tertia Cartilago nomen non habens, cùm modò verſus partem exteriorem, nunc verſus interiorem collocetur, nunc cùm cibus deglutitur, ut os tracheæ arteriæ, nunc cùm vox formatur, ut os gulæ tegat, lib. de anat. viv. Cartilaginum præcipuus uſus eſt duplex: unus ut partes quaſdam leves ac politas ad motuum promptitudinem efficiant, in articulis ſcilicet, alter ut violentiæ foris occurſantium mediocriter cedant. Cartilaginis enim ſubſtantia maximè idonea eſt ad tegendum & defendendum partes ſubjectas. Non enim poteſt comminui & frangi, ut dura & friabilia, neque incidi & contundi, ut mollia & carnoſa.

Carunculæ, nunc partes ſunt ſubſtantiæ inteſtinorum, quæ in difficultate inteſtinorum excernuntur, adeò magnæ, ut poſſimus eas *carnes* nominare, 4. aphoriſ. 26. nunc verò carnoſam quandam particulam, in ſummo ore pendentem, quam & *Columellam* vocant, ſignificant, 6. de compoſ. med. loc. cap. 3. vide *Gargareon*, & *difficultas inteſtinorum*.

Caſus, qui & *ſigna*, & *ſymptomata mox apparentia* dicuntur, 1. aphor. 12. vide *Iudicatoria ſigna*.

Cataclida, ſive *Subclavium* dixeris, primam Thoracis coſtam parvam ſignificat, libr. de muſcul. diſſect. cap. 12.

Catagma, id eſt, *oſſis fractura*, 2. method. cap. 2.

Catagmatica emplaſtra, quæ & *Cephalica* vocant, ſunt quæ Calvariæ fracturis accommodantur, habentque abſtergendi, digerendi, & ſiccandi poteſtatem, quibus plerique & paululum ex aſtringentibus pharmacis admiſcent, 2. de comp. med. per gen. cap. 16. Dicuntur & *Catagmatica ligamenta*, quibus faſciarum inſtar oſſis rupturæ deligantur, 1. de comp. medic. per gen. c. 4. vide *Cephalica emplaſtra*.

Cata-

Catalepſis, eſt deperditio ſensûs visûs, apertis palpebris, ſervatâ tamen ſecundum naturam ſpiratione, in quâ poſteriora Cerebri potiſſimùm, & nervorum exortus intemperie frigidâ & ſiccâ; unde etiam affectus hic nervorum *Exortus* dicitur, afficiuntur, 4. loc. aff. cap. 2. licet alibi *Catalepſim* dicat eſſe ſpiritus cohibitionem, lib. de muſcul. diſſect. cap. 26. & alibi dicat *Catalepſim* fieri refrigeratâ primâ parte ſenſitivâ, id eſt, Cerebro ipſo; quæ refrigeratio cùm fortis fuerit, miſta humiditati, facit lethargicas paſſiones; cum ſiccitate verò eas, quæ à Græcis καταλήψεις dicuntur, id eſt, *Deprehenſiones*, 2. aph. 3. eundem affectum; *Catochen*, & *Catochon* vocant, 4. de cauſ. pulſ. cap. 16. vide *Catoche*.

Catalotica medicamenta ſunt, quæ cicatrices groſſas æquant, & lympidant, lib. de Dynamid.

Cataphora, id eſt, *veternoſa affectio*, prorrhet. 1. quâ ægris ſopori gravi ſimile quid obvenit, fiuntque tum omnis ſensûs, tum vocis expertes, 1. de dieb. decr. c. 4.

Cataplaſma, compoſitio eſt pulti ſimilis, ex aliquo farinæ genere, floribus, & aliquo humido, ſive unctuoſo, 3. de compoſ. medic. per gen. cap. 2. ſive, medicamentum eſt molle, & conſiſtentiâ mediocre, quòd repellendo, concoquendo, digerendo, reſolvendo, laxando, vacuando, detergendo, calefaciendo, ſiccando, dolorique ſedando adhibetur. Quæ craſſiora ſiccioraque ſunt, *Emplaſtra* & *Cerata*: quæ liquidiora, συγχρίσματα & *Vnguenta* appellantur.

Catapotia, id eſt, *pilulæ*, de remed. part. fac. cap. 6. καταποτον aut καταπότιον, medicamentum quod devoratur, aut deglutitur, neque diluitur, lib. 5. Epid.

Cataptoſis, morbus non eſt, ſed ſymptoma comitialium, attonitam concidentiam repentinam ſignificans, lib. de tot. morb. temp. cap. 4.

Cataracta, ſive *ſuffuſio*, eſt pituita inter uveam, & cryſtallinum humorem coagulata, prohibens ſpiritum

viſibilem ab oculo exire, & intrare, lib. de oc. part. 4. cap. 12. vel ſuffuſio eſt, cùm cernendi facultas, deperditur, apparente, ſive non apparente in oculis malo aliquo, & aut propriâ affectione moleſtatis, aut oris ventriculi, aut cerebri ex cognatione, & conſenſu, iiſdem afflictis, 4. loc. aff. cap. 2. quam vocant Græci *Hypochyma*, 10. de uſu part. cap. 1.

Cataſarca, vide *Anaſarca.*

Cataſcheſis, diſpoſitio eſt, quæ facilè diſcutitur; opponitur hecticæ diſpoſitioni illi, quæ tenaciter inhæret, & habituata eſt fixa, firma, 3. loc. aff. cap. 2.

Cataſtaſis, *Conſtitutio*, apud Hippocratem dicitur collocatio cujuſque rei in ſuam ſedem. Idem etiam ſic ſolet vocare omnem cujuſque rei formam, ut ſcribit Galenus, ſed peculiariter dicitur de aëre & morbis: Ac in aëre quidem eſt ejus præter naturam temperies. Quæ enim ſecundum naturam eſt ὥρα, hoc eſt, *anni tempus* dicitur, ſuntque illius quatuor differentiæ propriis temperamentis & nominibus deſignatæ: ver, æſtas, autumnus, hyems, in quæ ſi aliqua præter naturam temperies inciderit, ea non jam ὥρα, ſed κατάστασις propriè nuncupatur. In morbis verò κατάστασις vocatur quædam veluti forma morbi, ſecundum quam ex tantis & talibus conſtituitur univerſalibus temporibus, ſeu qualiſcunque ex totius morbi temporibus compoſitio, ut docuit Galen. libr. 1. τῶν κρίσεων. Hæc autem non aliud eſt quàm totius morbi duratio circumſcripta temporibus quatuor, quæ totius morbi tempora, ſeu univerſalia appellamus.

Catataſis, eſt ad inferna loca corporum tractio, quæ obitur partim organis tentoriis, è regione oppoſitis, partim tranſumptione in contrarium, nempe tranſmiſſis per rotulas principiis, quæ tentionem moliuntur, ac ſuperiùs adnexis. Oppoſita huic eſt *Anataſis*, quæ eſt tentio ad loca ſuperna per traductionem, libr. finit. ἀνατείνεσθαι contentis eſſe viribus, firmis & integris, aut

contrà

contrà obniti & ſe erigere ſignificat, quod totum Celſus per firma viſcera complexus eſt.

Catarrhus, κατάῤῥ@, ſeu *Defluxus*, eſt multorum humorum delatio ex cerebro, per palati foramina & nares, quæ in exitu unà cum flatu egrediente, ſtrepitum quendam faciunt, libr. finit. Naſcitur ejuſmodi diſtillatio à cerebri intemperie frigidâ & humidâ, & ab omnibus quæ replent caput. vide *Coryza*.

Cathartica, ſeu *purgans facultas*, vel *medicamenta*, duo ſignificant, alterum commune omnium, quæ quovis modo animalis excrementa expurgant; alterum, quod per excellentiam, de iis tantùm dicitur, quæ aut per vomitum, aut per ventris dejectionem purgant; neque ejuſdem eſt generis cum iis, quæ per nares, aut vulvæ admota, expurgant. 5. de ſimplic. med. facult. cap. 20. Primi generis ſunt quæcunque vel calfaciendo, vel humectando, vel craſſa lentaque extenuando, & obſtructa ſolvendo urinam menſeſque movent, aut ex pectore ſputa eliciunt, aut aliud aliunde vacuant. Secundi verò, quæ trahendi facultate vacuationem moliuntur, ſive per alvum, ſive per vomitum, ſive per urinas, ſive per uterum, ſeu aliâ quâvis ex parte. Quæ enim urinas menſeſque movent aut ſputa, tum quæ naribus purgandi gratiâ infunduntur, aut ore colluuntur, aut dentibus manduntur, ſi trahendi humoris vitioſi facultatem poſſident, eaque vacuationem perficiant, ejuſdem ſunt generis cum iis quæ per vomitum aut per alvi dejectionem trahendo purgant.

Cathemerina febris, id eſt, *quotidiana*; ita enim conſueverunt vocare quidam Medici recentiores eam febrem, quæ ſingulis diebus accenditur, neque ullam habet intermiſſionem; ego verò (inquit Galen.) ſolitus ſum eandem febrem *Amphimerinam continuam* appellare, nam *Cathemerinon* vocabulum, nuſquam apud Græcos ſcriptum invenitur: omnem verò rem, quæ quotidiè eodem modo fit, *Amphimerinam* vocant: vo-

cetur itaque, quæ ſingulis diebus accenditur, & finitur febris, *Amphimerina*, id eſt, *quotidiana ſimpliciter*; quæ verò non intermittit, *quotidiana continua*, 2. de diff. febr. cap. 7.

Catheretica medicamenta ſunt, quæ excreſcentiam carnis ulceribus detrahunt, 5. de ſimplic. cap. 2. eiſdemque cicatricem inducunt, ibid. cap. 15. Ea genere quidem & facultate σηπτικὰ, hoc eſt, putrefacientia ſunt, ſed multò tamen iis imbecilliora. Siquidem extimam modò ſuperficiem quam contigerint, detrahunt; ut ſunt teſtacea omnia uſta. vide *Septa*.

Catheter, eſt fiſtula cannulave urinaria, cujus extremum aliquo cataplaſmate, linimento, aut oleo illinimus, & ad removendam urinæ ſuppreſſionem, virgæ immittimus; ad Thraſib. capit. 23. Sive, eſt inſtrumentum chirurgicum cavum, & alterâ parte recurvum, quo urina retenta elicitur, & veſicæ vitia probantur. ἀπὸ τοῦ καθιέναι, id eſt, ab *immittendo*, ſive *infundendo*, quod eo inſtrumento in veſicam injici ſolent quæ injicere expediat, Galen. lib. 5. meth. med. Cæterum καθετὴρ ab Hippocrate non pro eo inſtrumento uſurpatur, ſed pro linimento torto quòd intra ulcera inditur, ut Galenus annotavit.

Καθετηριαςμὸς, eſt adminiſtrationis chirurgicæ ratio, quâ injicimus per Catheterem in veſicam id quòd ad ejus curationem convenit: vel eximimus id quòd impedit ne urina reddatur, ſive concretus intus ſit ſanguis, ſive calculus, ſive aliud quippiam, recto ſiphone immiſſo, quem Græci καθετῆρα vocant.

Cat' ixin, ſeu ſecundum rectitudinem, eruptio ſanguinis eſt, cùm ſanguis è directo loci affecti, effluit, & emittitur, lib. de cur. rat. per ſang. miſſ. 15.

Catoche, qui & *Catochus*, vigilans ſopor eſt, 3. loc. aff. cap. 5. eſtque ſolius Cerebri affectus, veluti & per totum corpus convulſiones, com. 3. in 1. prorrhet. 69. Aliter eſt inſomnium, ſed ſine ſomno & febre, propenſio,

penſio, per quam & oculi manent aperti, & ſervatur ſecundum naturam ſpiratio. Eo qui detinentur κάτοχοι & κατεχόμενοι dicti ſunt. Habent autem tenſos aperToſque oculos, non ut comatoſi & caraphorici clauſos. In his ſiquidem humiditas affectionis cauſa eſt, nervorum firmitatem roburque diſſolvens: in illis verò propter ſiccitatem tenſio oritur. Galen. com. 2. in 1. prorrh. Eſt quoque *Catochus* faſcia longior, quæ in orbem faciei, & capiti circumdatur, ut operculum comprehendat, lib. de faſciis. Καθολκεὺς autem appellatur faſcia oblonga, quæ capitis totum vinculum quod περισκεπάστρα dicitur, continet, & prohibet ne ipſum vinculum diducatur. Galenus de faſc. vide *Catalepſis.*

Catoterica medicamenta, κατωτερικὰ φάρμακα, quæ & *Hypelata* Græcè dicuntur, ſunt medicamenta dejectoria, quibus renes, veſica, & gibba hepatis, cum multo vitioſo ſucco ſunt referta, expurgantur, ſin mediocri, per urinales meatus, ut Cava jecinoris & inteſtina, dejectione, tantum ventriculus autem vomitu dejectioneque inanitur, 7. meth. 13.

Cava vena (ſic appellata, quòd venarum omnium, quæ per corpus animalis diſſeminantur, latiſſima ſit, & capaciſſima, 4. rat. vict. 27.) eſt vena magna à gibbis hepatis orta, libr. de ven. & arter. diſſect. cap. 2. per quam hepar, ex particulis, quæ ad ventriculum attinent, attractum, alimentum, & in ipsâ hepatis ſubſtantiâ elaboratum, in omnes ſuperiores corporis partes diſtribuit, 4. de uſu part. cap. 13. quæ à vonvexis jecoris partibus orta, tum *cava* propter ſui magnitudinem, tum *jecoraria*, à viſcere unde egreditur, nominatur, 8. de plac. cap. 1. Nec verò à jecinore ſolùm hæc vena quæ à gibbis hepatis egreditur, ſed alia etiam, quæ à ſimis & concavâ ipſius parte, quam *portas* vocant, (unde & *vena portæ* appellatur) promanat. 4. de uſu part. cap. 13.

Cauda, vide *Coccyx*,

Cavernoſa oſſa, foraminulenta, Ithmoeidea, & *ſpongioſa*, ſeu *ſpongoeidea*, ſunt oſſa quædam parva ſupra naſi radicem, ante meningas in meatu olfactorio poſita, à Cribri, vel Spongiæ ſimilitudine ſic dicta, 8. de uſu part. cap. 7. vide *Oſſa Ithmoeidea*,

Cavernoſum nervum appellant *Penis colem*, à quo *Penem*, & ipſum totum nervoſum dicunt. *Coles* enim in marium genitalibus, & uteri cervix quoniam extendi, & in ſe rurſus retrahi, & ſubſidere videntur, *nervoſum* proinde dicunt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. diciturque *flatuoſus*, & *fiſtuloſus*, 6. de loc. aff. 6.

Cauledon, Καυληδὸν, hoc eſt, *caulis*, in morem fractura facta, eſt ſpecies fracti oſſis, quæ fit per tranſverſum, in quâ fracti oſſis partes ita à ſe diſſident, ut è directo non jaceant, 6. method. 5. Paulus Ægineta author eſt τὸ καυληδὸν κάταγμα dici etiam ῥαφανηδὸν, & σικυηδὸν, à ſimilitudine fractæ radiculæ & cucumeris; vide *Schidacedon*.

Caulos, id eſt, *pudendum virile*, 14, de uſu part. c. 12, quòd vulgò *Virgam* appellant, & *Penem*. Sic etiam Oſtium uteri vocatur in mulieribus. Dicitur in Plantis & Oleribus *Scapus*, & in altum ſurgens veluti Virga.

Cauſa morbi, eſt id, quo præſente afficimur, & quo ſublato, ſtatim ceſſat affectus, 1. de loc affect. cap. 2. aut quod ei, qui ſit morbo, aliquam generationis partem tribuit.

Cauſæ præincipientes, vide *Febres putridæ*.

Cauſæ præcedentes, vide *Febres putridæ*.

Cauſodes febris, id eſt, *Incendens*, 1. aphor. 12 quam etiam *Cauſon* vocat, id eſt, *Febrem ardentem*, 1. de criſ. cap. 4. vide *Continua febris*.

Cauſos, vide *Cauſodes*, *Continua*, & *Synocha*.

Cauſos legitimus, qui ex redundante flavâ bile fit; *Nothus* verò, qui ex putreſcente craſsâ pituitâ, 4. de rat. vict. 13.

Cau-

Cauſtica, hoc eſt, *urentia medicamenta*, ſunt, quæ & vehementer calida ſunt, & conſiſtentiâ craſsâ, quæque ignis inſtar corpus colliquant, & ſæpè *eſcharas*, hoc eſt, *cruſtas*, ritu cauterii efficiunt, 5. de ſimpl. cap. 15. quocirca & ἐσχαρωτικὰ appellantur. Eorum materia ſunt: *Lixivium, Calx viva, Auripigmentum, Sandaracha, Chalcitis*, & id genus alia inde, & *affectiones cauſticæ*, & *cauſtica excrementa*, id eſt, *urentia*, appellantur, quarum virtus eſt morbum & acutum, & periculoſum, & velocis judicationis reddere, comm. 2. in 1. prorreth. 60.

Καυτήριον, *Cauterium*, eſt, quòd urendi vim habet. Uſurpatur tam pro medicamento quod poteſtate urit, quàm pro ferro candente, cujus uſus plerumque neceſſarius eſt, vel ad ſiſtendum ſanguinis profluvium, undecunque manaverit, vel ad intercipiendas defluxiones, vel ad oſſa carioſa, & maligna ulcera. Id ferrum, καυτῆρα Hippocrates appellavit. Erat autem, ut ſcribit Galenus, æreus calamulus perforatus in fundo, per quem parvum ferrum adurens demiſſum adurebat.

Cedmata vocat Hippocrates fluxiones in crura decumbentes, & ex ipſis eas maximè, quæ primum articulum, ubi coxendix eſt, occupant, com. 5. in 6. de morb. vulg. 22. Affert Erotianus ex eodem Hippocrate, κέδματα appellari τὰς χρονίας περὶ τὰ ἄρθρα διαθέσεις, hoc eſt, vetuſtas in articulis affectiones.

Cele ex Herniâ, Rame, Circocele, Medicorum juniorum nomina ſunt, ſignificantia omnes teſticulorum tumores, libr. de tumor. capit. 15. Barbaram ſectantes medicinam, *Rupturam* vocant; hæc variis fit modis, variaſque à parte affectâ, affectuſque hujus causâ conjunctâ, etiam appellationes accipit: ſi enim peritonæo rupto, inteſtina in Scrotum deſcendunt, *Enterocele* Græcis, *Ramex inteſtinorum* Latinis appellatur: ubi verò inteſtina ſuprà in inguinibus hærent, *Bubonocele*, hoc eſt, *Ramex inguinalis* vocatur; ſi humor aliquis lentus in

Scroto colligitur, *Hydrocele*, id eſt, *Ramex aquoſus* nuncupatur. Quum autem caro dura intra teſtium tunicas concreſcit, *Sarcocele*, hoc eſt, *Ramex carnoſus* dicitur. In ſummâ, nomen ſemper à rebus opplentibus, & in tumorem ſublatâ à parte accipiunt. Proinde, ſi *Omentum* in *Scrotum* devolvatur, *Epiplocele*, hoc eſt, *Ramex Omenti* nominatur; ſic, ubi venæ ultra modum repletæ, ac dilatatæ glomerantur, *Cirſocele*, id eſt, *varicoſus Ramex* vocatur.

Celer pulſus eſt is, cùm celeriter, & brevi tempore arteria diſtenditur, fit, 1. de diff. pulſ. cap. 7.

Cenchrias, κεγχρίας, alterum eſt herpetum genus, quod à ſimilitudine, quam habet cum Milio, *Cenchriam* vocant, (κέγχρος enim Milium, ſemen panico ſimile ſignificat) humores miſtæ facultatis, bilem ſcilicet, & pituitam continens, quæ non protinus ulcus faciunt, quemadmodum bilis ſincera, ſed admodum exiguas puſtulas ad ſpeciem Milii, quæ tamen & ipſæ interpoſito ſpacio, in ulcus tranſeunt; diciturque etiam *Herpes miliaris*, 14. meth. 17. vide *Herpes*.

Ceneangia propriè & primùm vaſorum inanitionem ſignificat, atque ob id *Aſitia*, id eſt, *ciborum abſtinentia*, *Keneangia*, id eſt, *vaſorum inanitio*, ſæpiùs dicitur, tanquam nomine generis etiam in ſpecie homines omnes uti conſueverint, 2. rat. vict. 47.

Ceneon, vide *Ile*.

Cephalæa, Cerebri morborum ſymptoma, eſt capitis diuturnus dolor, difficulter ſolubilis, qui à parvâ occaſione vehementes habet acceſſiones, ita ut neque voces aut motum tolerare poſſit infirmus, ſed tranquillitatem, obſcurumque cubiculum quærat, ob doloris vehementiam, cùm nonnulli veluti malleo ſe percuti, alii caput ſibi contundi diſtendique ſentiant, non paucis ad oculorum radices dolor extendatur, (quod ſignum eſt Cerebri membranas dolore affectas eſſe. Nam quandoque in Pericranio tantùm eſt, qui in ſuperficie

perficie ſolùm hæret dolor,) ſuis intermiſſionibus circumacti, non ſecus ac qui *Cephalalgiâ* laborant, ſed in *Cephalæâ* affectæ partes redduntur multò debiliores, quàm in *Cephalalgiâ*, 3. loc. aff. cap. 9.

Cephalalgia, eſt dolor capitis, nec diuturnus, nec vehemens, nec cum magnâ capitis imbecillitate conjunctus, ſed qualis à crapulâ, à Sole, à labore, aut febribus excitari ſolet, vide *Cephalæa*, 2. com. med loc. c. 2.

Cephalica vena, quæ & *Humeralis*, ſive *Humeraria* dicitur, ramus eſt venæ cavæ ad jugulum aſcendentis, ibique ad furculas diviſa, altera pars humero ſuperpoſita ad manum tendit, unde & *Cephalica* dicitur, lib. de anatom. viv. vide *Humeraria*.

Cephalica emplaſtra, capitis fracturarum, quæ uſque ad craſſæ meningis duplicaturam pervenerunt, accommodata ſunt pharmaca, quorum virtus eſt, ut oſſium ſquamam ſurſum attrahant, & in priſtinum locum revocent, & fragmenta tum ex capite, tum ex aliis corporis oſſibus, educant. Nonnulli communi genere hæc etiam vocant *Catagmatica*, propriè verò nuncupata *Cephalica fortiora* ſunt, ſi quidem ex alto ſuperficiem extimam non oſſa modò, ſed his multò quoque magis, humorem aliquem craſſum, & viſcoſum, vel omnino depravatum ſuâ caliditate attrahunt, 2. de comp. med. per gen. cap. 18. Horum materia eſt *Iris Illyrica*, *Ervi farina*, *Manna* ſive *purgamentum thuris*, *Ariſtolochia*, *Cadmia elota*, *Squama æris*, & omnia quæ extergere citra morſum poſſunt. Similiter adhuc medicamentum ſiccum, quod carnem producat, *Cephalicon* vocant, method. 2.

Ceraæ, mulieres ſunt, quarum uterus propriis ex morbis (tum qui in proceſſibus ejus ſupernis, & lateribus conſiſtunt (Κεραίας Græci vocant) tum qui in collo aut fundo, aliquando quidem plura quàm prius, vel pauciora, vel nulla, vel mala emittit menſtrua, 3. de ſympt. cauſ. cap. 4.

Ceratoeides, κεϱάτοειδὴς χιτὼν, cornea, ſeu corniformis tunica vel membrana oculi ſecunda eſt, à durâ meninge orſa, (tunicam choroeidem complectens) craſſa admodum, ſed parte ejus media tenuiſſima, & denſiſſima, ſplendida ad ſplendorem recipiendum, & tranſmittendum, cornibus admodum extenuatis ſimilis; unde eam à cornu ſimilitudine *Ceratoeidem*, *Corneam* & *Corniformem* appellant, 10. de uſu part. cap. 3. vide *Rhagoeides tunica*.

Ceratomalagmata, nonnulli Medicorum, nomine à ſolâ conſiſtentiâ deſumpto, vocant medicamenta, quæ corpori imponuntur, non omninò quidem humida, ſiccitatem verò tantam nec dum conſecuta, quantam emplaſtra poſſident, 7. de comp. medic. lib. cap. 11.

Cercis, κερκὶς, *radius*, à figurâ rotarum parvarum radios imitante. Eſt os alterum cubiti ſuperius, ſed minus & brevius; vide *Cubitus*. Κερκὶς ſignificat etiam piſtillum, quod ſæpè & δοίδυξ, *cochleare* aliàs ſignificans; itemque τελαμώνιον atque ὕπερος à Græcis Medicis appellatur.

Cerchnos, eſt exiguus quidam ad tuſſiendum impetus, & conatus, non tuſſis; ſed veluti nauſeæ vomitiones præcedunt, ita tuſſim hoc ſymptoma; Atque ut nonnulli nauſeârunt quidem, non tamen vomuerunt, ita nonnullis Cerchnòs incidit, nec tamen tuſſis propter cauſæ parvitatem eſt ſecuta, 2. de ſympt. cauſ. cap. 4. nam ſæpè ex parvâ faucium aſpredine κέρχνος fit. Sæpè verò ex tenui aliquo exiguoque prorſus humore, ſive is à capite deſcendat, ſive in aſperis arteriis collectus ſit. Sic autem appellatur ἀπὸ τῦ κέρχνυ. Significat enim ἡ κέρχνος apud Iones idem quod ἡ κέγχρος, *milium*. Itaque cùm in faucibus, aſperitates quædam parvæ veluti granorum Milii ſentiuntur, id τὸ κέρχνον nominant, à quo κερχνῶδες dicitur, quod fauces exaſperat, & exiguam tuſſim movet, Galenus comment. 3. εἰς τὸ περὶ ἄρθρων.

Cerea-

Cerealium appellatio, in toto eorum genere eſt uſitatior, quòd legumina vocant, lib. de attenuan. vict. rat. cap. 6.

Cerebellum, poſterior eſt Cerebri pars, ex multis & parvis corporibus coagmentata, quæ à nonnullis, *Encranion*, vel *Parencephalus*, vel *poſterius Cerebrum* dicitur, 9. de anatom. admod. cap. 2. eſtque ſpinalis medullæ principium, & ejus ratione nervorum omnium, qui in toto animali ſunt activi, fons & origo, libr. tegn. cap. 11. Totum namque cerebrum in duo diviſum eſt, anterius & poſterius, ſed ſupernis tantum partibus. Nam ſua baſi continuum eſt, non ſibi modò, ſed ſpinali etiam medullæ, & per hanc cerebello. Durius autem ſicciuſque eſt reliquo cerebro, quòd quo ulterius procedit, eo ſiccius evadit: colore quoque diverſum eſt; nam cùm reliquum candidum ſit, cerebellum velut uſtione quâdam ſubflavium eſt, & plenum animali ſpiritu, quem nervis duris à ſpinali medullâ prodeuntibus impertit.

Cerebrum, quòd Græci à ſitu *Encephalon* appellant: (nam nominatur ita, quod ἐν τῇ κεφαλῇ, hoc eſt, in capite ſitum habet) animæ ratiocinatricis eſt domicilium, nervorum, & ſensûs omnis, motûsque voluntarii principium, ſubſtantiâ nervis ſimillimum, niſi quod mollius; nam id illi conveniebat, ut quod ſenſus quidem omnes recipit, omneſque imaginationes, atque mentis notiones complectitur, 9. method. & 8. de uſu part. Subſtantia ipſius glandularis eſt alba, veluti è ſpumâ quâdam concreta, & humida, lib. finit. Anterior cerebri pars duplex quoque ſtatuitur, dextra & ſiniſtra, duoſque ſinus ſeu ventres habet, dextrum & ſiniſtrum, qui à corpore calloſo, quod τυλοειδὴς dicitur, dirimuntur. Hi poſteriore ſui parte in tertium ſinum mediocrem ſub pſalloide concurrunt, à quo meatus eſt longus τοῖς γλουτοῖς, id eſt, natibus (ita enim ob ſimilitudinem quandam vocant) ſubditus, qui

qui in ſinum alium quartum, omnium poſtremum minimumque inter cerebelli baſim ſpinalemque medullam ſitum, incidit.

Cerelæon, compoſitio eſt ex cerâ, & oleo, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 2.

Cerion, id eſt, *Favus*, ulcus parvum in capite eſt cum tumore, ex cujus foraminibus craſſior ſanies, & quaſi mellitus humor profluit, libr. de tumor. cap. 15. & 1. de comp. med. loc. cap. 8. Itaque tum ob foraminum figuram, tum propter excreti humoris ſpeciem κηρίον, id eſt, *Favus*, appellatur, & alio nomine μελικηρίς. Ætius libr. 6. Differt foraminum magnitudine ἀπὸ τοῦ ἀχῶρος, qui ulceris etiam in cute genus eſt, ſed minimis foraminibus præditum, per quæ humor dimanat. Cæterum κηρίον frequenter in muſculoſis partibus, in articulis & plantis pedum oritur: ſæpè etiam ſextam colli vertebram occupat, & aliquando etiam coſtas invadit. Si verò in capite generatur, primum reliquis partibus, deinde calvariæ etiam putredinem tranſmittit, ut ſæpè diſſecto pericranio, os ipſum deradere conveniat. vide *Meliceris*.

Certatoriâ, hoc eſt, agoniſticâ aquâ frigidâ uti dicuntur illi, quibus eâ & affatim, & frigidiſſima exhibetur, lib. de marcore, cap. 8.

Cervix, vide *Spina*. Dicitur & Cervix, tenuis oſſium proceſſus, lib. de oſſibus, in proœm.

Chalaſtica, id eſt, *relaxantia*, ſeu *remittentia*, vocamus, quæ modicè calefaciunt, quorum uſus eſt, ut conniventia, aſtrictaque corporis laxent, flatuoſum ſpiritum tenuent, & phlegmones materiam digerant, 13. method. 5. Medicamina induratorum corporum, quæ ipſorum ſolvunt duritiem, *Malactica*, hoc eſt, *emollientia*, dicuntur: quæ autem tenſioni medentur, *Chalaſtica*, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 9. Cùm autem tenſio multis contingat modis, non videtur una eſſe laxantium ſpecies, ſed alia humectando laxant,

alia

alia calefaciendo, alia molliendo, alia vacuando, alia tumores præter naturam purgando, alia aliud quippiam faciendo. Attamen ſi univerſalem quandam horum omnium ſubſtantiam conſtituere licet, ea certè erit ex genere modicè calefacientium. Præcipuas in eorum ordine tenet partes *Oleum chamæmelinum*, item, *Adipes, Butyrum*, *Oeſypus*, & reliqua quæ intra ſecundum gradum calefaciunt. Verùm Methodici multò longiùs τοῦ χαλαστικοῦ nomen extendunt, ut docet Galenus, ad omnia remedia ſignificanda quibus aſtrictus affectus, quo unà cum fluente humore omne morborum genus comprehendebant, curaretur. Itaque & venæ ſectionem χαλαστικὸν eſſe præſidium aſſerebant, & omnia ſimiliter purgantia medicamenta, vide *Relaxantia.*

Chalazia, id eſt, Tubercula inſtar grandinis (quæ χάλαζα dicitur) in palpebris, quæque *Poſthias* Græci nominant, ſi quando in iis lentus quidam humor concreverit, 4. de comp. med. loc. c.7. eſtque morbus ex vitiis, quæ oculos infeſtant, cum toto genere præter naturam aliquid peccat, 14. method. 19. Sunt, ut ait Celſus, Tubercula parva in palpebris mobilia, ſimulatque digito huc & illuc impelluntur, conduntur que aliquando ſub cute, nonnunquam ſub cartilagine, non diſſimilia κριθαῖς, ſed non figuræ ejuſdem. Sunt autem rotunda & pellucida, ideoque grandini ſimilia, iiſque diſſectis humor manat candido ovi ſimilis. Dicitur & hic affectus χαλάζωσις ἐν τῇ εἰσαγωγῇ. Sic etiam nominatur vitium quoddam in ſuis ore, ſub linguâ, Ath. l. 3.

Chemoſis, morbus oculi eſt, quando album oculi tumefactum circulum Iridis adeò excedit, ut & nigrum, oculi concavum videatur, lib. de anat. oculi. Alibi, *Chemoſis* ex vehementi inflammatione, utraſque palpebras in exteriorem partem detorquet, ita ut totus oculus contegi non poſſit, lib. introd. cap. 15. Ergo, cùm nigrum cavum ſit & ſubſidat, album undique tumeat

&

& attollatur, non ineptè veteres Medici malum hoc τῆς χήμης nomine deſignarunt, ſive illi eo animal intellexerint, quod inter oſtrea nominatur, hiatque ſemper, ſive ſimpliciter hiatum qui χήμη & χάσμα dicitur. Cæterum affectum hunc duo maximè ſymptomata conſequuntur; unum, rubor oculorum propter inflammationem; alterum verò, palpebrarum, ut ait Paulus ἐκτροπή, hoc eſt, *perverſio*, ſive *contorſio*, ita ut oculos tegere claudereque nequeant. Tumor enim oculi impedit, quo minùs palpebræ adduci committique poſſint: itaque laborantes oculi perpetuò manent aperti. Scribendum eſt autem χήμωσις non χύμωσις, ut vitiosè multis in codicibus legitur, quia, ut dixi, derivatur ἀπὸ τῆς χήμης, uti Galenus teſtatur ἐν τῷ ἰατρῷ, ſeu quicunque alius author eſt.

Chion, χίων, idem prorſus quod κιονὶς, hoc tantum intereſt, ut ait Gal. quod τὰ γαργαρεῶνα Veteres κίονα, poſteriores autẽ κιονίδα appellarunt, vide *Cion*, & *Staphyle*.

Chironia & *Telephia*, ſpecies ulcerum ſunt malignorum, oras habentia duras, calloſas, & tumentes, lib. de tumor. cap. 13. Tria tantum ulcera propriam habuere appellationem, *Anthrax*, *Phagedæna*, *Herpes*; cætera omnia, communibus deteriora, per ſe ipſa ſolebant antiqui ulcera ſimpliciter *chironia* nominare, quæ in longum tempus protrahuntur, cùm ne quidem poſt multum tempus fuerint, ad cicatricem producta, rurſuſque influente Ichore, ex oſſe corrupto, in parte penitiore inflammantur, & pus generant peſſimum, à quo cicatrix eroditur, & caro exulceratur, 6. aph. 45. Inveterata ulcera, & dyſepulota, hoc eſt, cicatricem ægrè ducentia, *chironia* nominant, 4. de comp. med. per gen. Dicuntur autem partim *Chironia*, ab eo nempe Chirone, qui primum ea ſanavit; partim ab ipſis qui iiſdem ſunt affecti, ut Telephium, 2. meth. 2.

Chirurgia, id eſt, *manualis operatio*, 6. method. 6. Inde *Chirurgica* ea eſt medicinæ pars, quæ manu medetur

detur; 3. de comp. med. per gen. cap. 2. χειρουργία, vel χειρουργικὴ, pars eſt τῆς θεραπευτικῆς morbos, qui in ſolutione continui, aut in partium externarum immoderatione conſiſtunt, tollens ſectione, uſtione, reſtitutione in naturalem ſitum, & medicamentis foris appoſitis. Sectione enim & uſtione tollit quod redundat, luxata & fracta oſſa reponit in locum naturalem. Ulcera medicamentis deterget, carne implet, & cicatrice obducit. Quibus in rebus tria ſibi maximè proponere debet Chirurgus, tum ut brevi curet, tum ut curet citra dolorem, tum ut maximè tutò. Ac rurſus ut tutò curet, tria potiſſimum conſiderabit: Unum primumque ut abſolutionem operis conſequatur; alterum, ut ſicubi hanc non conſequatur, ſaltem curandum non lædat; tertium, ut vitium non revertatur facilè. Hæc enim qui præſtiterit, meritò optimus Chirurgus cenſebitur.

Chloron, id eſt, *pallidus* & *æruginoſus color*, 2. prognoſt. 20. χλωρὸν duo ſignificat, interdum quidem viride, ut cum braſſicam χλωρὰν dicimus. Quod coloris genus, ut ſcribit Galen. comment. 1. in progn. rubro nigrius eſt, & veluti principium quoddam nigri & lividi. Provenit à frigiditate, ut & color niger, ſed longè minori, Interdum verò pallidum, quod propriò ὠχρὸν dicitur, ex loquendi quâdam conſuetudine Aſianis Græcis familiari, qui aliquos pallore ſuffuſos videntes, quærere ſolent quâ de causâ χλωροὶ evaſerint, non arbitrantes χλωρὸν atque ὠχρὸν ab invicem differre, ut notavit Galenus, comment. 2. εἰς τὸ περὶ διαίτης ὀξέων. Hinc *Chloroſis*, quæ partim de morbo, febre pallidâ, uteri vaſorum oppletione; partim de ſymptomate, diſcoloratione univerſi corporis habitus virginum nubilium, ex utero ægrotantium uſurpatur.

Choana, *Infundibulum*, *Scypho*, *Pelvis*, *Pyelos*, ſignificant, dictum, canalem ſeu cavitatem quandam, in quam meatus cerebrum expurgantes in palatum deſinunt

nunt, uſque ad adenis ventriculum, 9. de uſu part. cap 3. quæ vulgò *lacuna* dicitur. Aliàs, *Choana*, χόανος, ſeu χόανον, à χέω, id eſt, *liquefacio, diffundo*, vas dicitur ex argillâ, quo argentarii & chymici utuntur, infundendis ac liquefaciendis metallis.

Chœnicidas, inſtrumenta quædam vocant, quibus in Calvariæ fracturis utimur, 6. meth. 6.

Chœras, id eſt, *Struma*, ſæpè propter ulcus quod in manûs, aut pedis digito fit, glandulæ in inguinibus & alis, tùm intumeſcunt, tùm phlegmone occupantur, quin etiam in collo, & ſecus aures, ſæpè glandulæ iis (quibus in collo, capite, vel aliquâ vicinâ parte ulcus eſt natum) intumeſcunt: nominant autem ipſos adenas, cùm ſic intumuerunt, *Bubones*, quòd ſi ſcirrhoſior earum partium phlegmone aliquando fuerit, hæc & ægrè ſanabilis redditur, & *Chœras*, id eſt, *Struma*, dicitur, 13. method. 5. Oritur non ex calidâ quidem materiâ, neque ad ſuppurationem tendente, sed pituitoſiore & frigidiore, qui ſubinde affluens, Strumam non modò duram, ſed miræ etiam magnitudinis aliquando excitat. Omnis autem Struma includitur membranâ, uti Steatoma, Atheroma, & Meliceris. Dicitur autem χοιρὰς, vel ἀπὸ τῶν χοιράδων πέτρων, vel à porcis, in quorum gutture frequentes ejuſmodi tumores reperiuntur. Alii verò à multiplici partu porcorum, nomen deſumptum putant.

Cholagoga, id eſt, bilis eductiva medicamenta, 4. aphor. 2.

Choledochos, id eſt, *veſica bilis receptiva*, quam etiam *Iecoris veſicam* nominant, libr. 6. de anatom. admod cap. 2. Eandem etiam *Cyſtim bilis*, id eſt, *Veſicam bilis ſuſceptricem* vocant, 4. de uſu part. capit. 12. ut & *fellis folliculum*, 5. de loc. affect. capit. 7. Eſt autem κύστις χοληδόχος, veſica in cavis jecinoris ſita, inter venam portæ & cavæ radices, bilem ex jecinore attrahens. Conſtat ſimplici tunicâ, villos habente intus rectos

ne

nec ita multos, foris tranſverſos, & medios horum obliquos. Ac rectis quidem bilem trahit ex hepate, obliquis retinet, tranſverſis verò expellit. A collo enim ſuo ſtomachos habet duos; unum in hepar inter venæ portæ & cavæ radices, numeroſis ſurculis diſtributum, quibus bilem in ſe allicit; alterum verò rarò geminum, ſæpiùs ſimplicem in ecphyſim delapſum, quo in ipſum & inteſtina bilem flavam expellit, eversâ facilè geminâ membrana ejus oſculum in ecphyſi claudente. Maximo illa hepatis lobo dimidia mergitur, reliquam ſimæ hepatis tunica tegit ad venæ portæ exortum, à quâ venulas duas, quas κυστικὰς quibuſdam appellare placuit, & à vicinâ hepatis ſimæ arteriâ arteriolas in imum uſque fundum admittit. Recipit verò etiam una portionem quandam nervi, qui à ſectâ conjugatione per coſtarum radices dextrâ parte ad partes ventris inferni pervenit.

Cholera, id eſt, *biliaris*, 1. progn. 25. eſt acutus affectus, cum vomitibus bilioſis multis, alvique dejectionibus, Suris quoque ſe contrahentibus, ac frigeſcentibus extremitatibus, fiuntque in his ægris pulſus minores, & obſcuriores. *Cholera* duplex eſt apud Hippocratem; altera, *humidâ*, in quâ, ut omnes nôrunt, vehemens eſt excretio bilis ſuprà infraque erumpentis, inteſtina graviter torquentur, accedunt convulſiones; ſæpè etiam crurum Suræ contrahuntur; alteram, *ſiccam choleram* vocat Hippocr. ab eâdem provenientem cauſâ, ac circa eadem conſiſtentem, at citra ventris fluorem, & vomitum, lib. finit. Hic morbus ex continuâ ciborum cruditate proveniens quibuſdam accidit certis intervallis, omnemque corporis redundantiam educit, unà cum vitioſis humoribus, magnam quoque bonorum partem evacuans: tantus eſt impetus, tantaque vis erumpentis humoris bilioſi χολερικοὶ ſeu χολερῶντες dicuntur à Medicis, cholerâ morbo laborantes. Nomen habet non tam à χολὴ, quam à χολὰς,

id eſt, *inteſtinum*, per quod materia ex ventre egeritur.

Chondros, id eſt, *Cartilago*, 7. de uſu part. cap. 3. pars corporis omnium, poſt os, maximè terrea & ſolida, ſenſus expers. Communi autem ſignificatione dicitur *Granum*, & quod ſeorſum ex aliquo concrevit, ut *ſalis fruſtum*, aut *grumus*, & *thuris mica* ſeu *granum*, quòd χόνδρος λιβάνου à Medicis appellatur: Quod & à Latinis *Alica* dictus ſit χόνδρος, nemo Doctorum ignoravit: tam conſentiunt omnia inter ſe quæ Græci περὶ χόνδρου, Latini de *Alicâ* prodiderunt.

Chondroſyndeſmus, id eſt, *cartilagineum ligamentum*, 1. de temp. cap. 9. Hinc & συγχόνδρωσις, unio oſſium, cartilaginis interventu facta.

Choræ, χῶραι, id eſt, *regiones oculorum*, ſeu *cavitates*, quæ ſuperciliis ſubjacent, 8. de uſu part. cap. 6.

Chorion, id eſt, *ſecundina*, eſt membrana extima fœtûs vulvæ prægnantis mulieris adhærens, multarum venarum, & arteriarum contextu, intervalla membranis obducta habens, cui duæ aliæ membranæ interiùs adnaſcuntur: Altera, quæ *Amnium*, id eſt, *Amiculum*, dicitur, toti fœtui circumjecta: Altera, quæ *Allantoeides*, id eſt, *Inteſtinalis*, eminentibus tantùm partibus, capiti, natibus, pedibus, duplex ſuperjecta, libr. de vulvæ diff. cap. 10. quæ Arabicis *Abgas*, *Camiſia fœtus*, & *profundatio ſudoris* dicitur, libr. de anat. viv. χορίον augetur unà cum fœtu, cumque utero extenditur, ac fœtum totum involvit, etiam quâ os eſt uteri, ut ſcribit Galenus. Dicitur ἀπὸ τοῦ χοροῦ, quod in eo vaſa, veluti in choro diſpoſita ſint. Sunt tamen qui χωρίον per ω ſcribant, quod fœtus veluti domicilium & ſedes ſit: vel quod unà cum fœtu χωρεῖ, id eſt, *procedit*. Dicitur alias δευτέριον, id eſt, *ſecundæ*, ut ſcribit Paulus, libr. 6. cap. 75. Quo tamen nomine non extima modò fœtus membrana, ſed totum etiam fœtus involucrum tribus membranis compactum ſignificatur.

Cho-

Choroeides plexus (qui & *Retiformes*, & *Reticulares*. dicuntur, vide *Plexus retiformis*) ſunt convolutiones membranarum cerebri, ex multis venis & arteriis, ſecundarum inſtar effigiatæ, nomine ἀπὸ τῆ χορίου, id eſt, *membranâ deducto*, quæ fœtum extrinſecus in orbem ambit, 9. de anatom. adm. cap. 3. Conſtituitur autem prope medium cerebri ventriculum, 9. de uſu part. capit. 7. Dicitur adhuc & tenuis cerebri membrana *Choroeides*, id eſt, *ſecundi formis meninx*, 8. de uſu part. cap. 9. eò, quod cerebri vaſa non aliter ſuſtineat, quàm τὸ χορίον vaſa ad fœtum pertinentia complectitur. Dicitur & *Choroeides*, oculi tunica, corpus quoddam retiforme, quaſi tunica, (*Amphibleſtroeides* dicta) humorem vitreum oculi ambiens, quod ex portione tenuis meningis, & ipſius quaſi cerebri ſupernè deſcendente, atque amplificatâ, eſt conflatum reti ſimile, quod retiforme corpus, à *Choroeide*, id eſt, *tenui meninge*, quæ illi ſupernè committitur, continetur; unde tunica oculi *Choroeides* dicitur, 10. de uſu part. cap. 2.

Chorda, eſt membrum, ab extremitatibus muſculi ortum habens, ad ſimilitudinem Chordæ arcus effecta. Eſt autem *Chorda* idem quod *Tendo*, non quod *ligamentum*, 6. aphor. 46. & libr. de anat. viv.

Chordapſus, *Ileos*, ſeu *Volvulus*, eſt tumor eminens, in tenuium inteſtinorum parte internâ, ut videatur inteſtinum ad ſimilitudinem Chordæ obvolutum, vel ab inflammatione, vel obſtructione aridi ſtercoris, graviter ægros vomitionibus crucians, adeò, ut nonnulli ſtercus quoque evomere conſpiciantur. Hinc *Stercoraria* etiam dicitur *Vomitio*, & *Miſerere mei Domine*, 6. de loc. affect. Dicitur autem χορδαψὸς, quod qui manum loco dolenti admoverit, is veluti τῆς χορδῆς ἅπτεται, id eſt, videtur ſibi Chordam tangere, propter magnam ex inteſtini inflammatione tenſionem. vide *Ileos*.

Chronicæ ægritudines, id eſt, *longæ*, de part. art. med. cap. 7. vide *Polychronius*.

Chryſitis, χρυσίτις γῆ, terra eſt aurea, in quâ parvis terræ particulis immiſtæ ſunt parvæ auri partes, quæ ab igne in fornacibus fuſæ ſecum coëunt, 5. de ſimpl.

Chylus, eſt hordei lactiſve cremori analogus ſuccus, albicans ex aſſumptis cibis, nativi caloris vi elaboratus, partim tenuioribus portionibus, partim craſſioribus conſtans, ex ventriculo per meſaræas in jecur, ut ibi ſanguinis formam conſequatur, tranſmittitur, lib. de atrà bile, cap. 3. Ejus generatio χύλωσις dicitur, ventriculi propria actio, per quam cibus in Chylum mutatur.

Chymethla, id eſt, *Perniones*, 6. ſimpl. vide *Perniones*.

Chymoſis (quæ & *Chemoſis*) eſt utriuſque palpebræ diſtortio, ex inflammatione oborta, 4. de comp. med. loc. cap. 4. Eſt item *Chymoſis*, rubra, carnoſaque corneæ oculi pelliculæ inflammatio, lib. de remed. part. fac. vide *Chemoſis*.

Chymus, eſt nutrimentum, ſeu humor ad nutrimentum animalis in hepate præparatus, depoſitis excrementis, 4. de uſu part. Atqui Antiqui *ſaporem* vocaverunt *Chymum*, id eſt, *liquorem*, lib. de ocul. part. 2. cap. 1. *Chymi* autem appellatio apud Hippocrat. ſemper humoribus corporis deſtinata eſt, ex quibus nos conſtituimur, ſanguini inquam, nutrimur, & fovemur, pituitæ, & duplici bili flavæ & nigræ: Apud Platonem verò, & Ariſtotelem, guſtabilis qualitas quævis nobis inſita, *Chymus*, id eſt, *Sapor*, nominatur, lib. finit. χυμὸς itaque communi ſignificato omnem humorem deſignat coctione quodammodo incraſſatum, tam in animantibus, quàm in plantis: Inde τ̃ εὐχύμου & κακοχύμου nomina deducta ſunt. Quibus ea deſignantur, quæ humorem bonum malumve, hoc eſt, nutriendo corpori ſervandoque aptum aut incommodum continent: In quo nihil differt χυλὸς ἀπὸ τ̃ χυμοῦ. Sed peculiari

culiari quâdam ſignificatione χυμὸς appellatur ipſa guſtandi facultas ſive qualitas, quam *Saporem* vocant. Hic autem non aliud eſt, quàm partis ſiccæ terrenæque in humore permiſtio, vel partis ſiccæ per humorem vi caloris percolatio: efficitur enim Sapor permiſtione quâdam.

Chyphoſis, id eſt, *gibboſitas*, (quam etiam *Chyrtoſin*, id eſt, *Incurvationem*, dicunt) eſt diſtortio ſpinæ in poſteriorem partem, ut in anteriorem *Lordoſis*, λόρδωσις dicitur. Galenus ſcribit, Hippocratem κυφὸς ſolitum nominare, quos omnes κυρτὸς appellant. Eſt autem κύφωσις vitium ſpinæ, quod à caſu, ictu, & tuberculis, anteriorem thoracis partem diſtendentibus, pulmonemque prementibus aliquando contingit, ut docet Galen. comment. ejus aph. quo ſcribit Hipp. gibbos ex aſthmate aut tuſſi factos, ante pubertatem mori.

Chyrtoſis, vide *Chyphoſis*.

Cicatrix, οὐλὴ, ab Hippocrate nunc ſumitur pro ipſis ulceribus, nunc pro conſolidatione ulcerum, caro calloſa, pro cute inducta, ubi vulneris, quod jam coïvit, hiatus fuerat, 1. de artic. 56. Particulatim autem *cicatrix oculi* appellatur, ubi nigro oculi ex alto ulcere, membranæ craſſities ſupervenit, & color albior apparet; quæ *Cicatrix*, ſi ſit & major, & craſſior ex ulcere Iridis nata, dicitur *Albugo*, lib. Introd. cap. 15. vide *Albugo*.

Cilia, extremæ illæ palpebrarum partes ſunt, quæ in ſomnis clauſis oculis ſimul committuntur, quæ & *Tarſi* nominantur, lib. Introd.

Cingentes, ſive *Succingentes*, membranæ ſimplices quædam tunicæ ſunt, telæ araneorum ſimiles, (membranæ quidem ab eſſentiâ, tunicæ verò ab uſu nuncupantur,) quæ totam utramque thoracis regionem internam ſubcingunt, vocanturque in coſtis *Cingentes*, Græcè *Hypezocotes*; ubi verò rectà ad jugulum perferuntur, *Intercipientes*, Græcè, διαφράττοντες, (medium tho-

thoracem latera duo diſtrahentes) ubi pulmoni circumhæreſcunt, hujus operimentum ſunt; quarum baſis ſupernis partibus ſepti tranſverſi objicitur; inferioribus autem alia quædam membrana, huic perſimilis ſubſtrata, quæ *Peritonæi vertex*, & *principium*, jure optimo nuncupatur, 6. de anat. adm. cap. 8.

Cinumenus, κινέμενος, id eſt, qui movetur, morbus eſt, qui diverſis horis ſemper accedit, ac remittit. Contrarii hujus ſunt affectus ἱςῶντες, iiſdem horis ſubinde accedentes, & remittentes. Illius ſpecies duæ: *Anticipans*, & *longiùs emanens*, προληπτικὸς, καὶ ὑςερικὸς. Ille qui prævenit, citiùſque horas perſolvit, *Prolepticus*, ſive *Anticipans* dicitur; qui tardat, *Hyſtericus*, id eſt, poſteriùs invadens, lib. de Typis, cap. 3. Κίνησις omnem motum ſignificat, & pro abſurdâ in ægris motione ſumitur, cùm aut mente turbati, aut incontinentiâ corporis vexati, inordinatos & temerarios motus exercent, ῥιπταζμῷque jungitur. In Coac. prænot.

Cion, hoc eſt, *Columna*, idem prorſus quod κιονὶς. Hoc tantùm intereſt, ut ait Galenus, quod τὸ γαργαρεῶνα, Veteres κίονα, poſteriores autem κιονίδα appellarunt. vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

Cionis, vide *Staphyle*.

Circuitus, ſive *Periodus*, eſt tempus intentionum & remiſſionum in morbis quæ fiunt: ut Typus eſt ordo earundem intentionum & remiſſionum, lib. de Typis, cap. 3. vel *Circuitus*, ſive *Periodus*, eſt ſimilis ab eodem ad idem reditus, 1. aphor 12. Sic enim ſingulis acceſſionibus recurrit morbus, ut redintegrari renovarique videatur. Is in febribus intermittentibus maniſeſtiſſimus eſt, atque aliis morbis qui ſimiliter poſt aliquod intervallum repetunt. Continentes perpetuique morbi circuitus nullos habent. Eſt autem alius brevior, qui citò recurrit, alius plurium horarum vel dierum, alius analogiam ſervat, alius non ſervat. Eſt autem analogia temporis ad tempus, moris ad morem colla-

collatio, ut ſi fiat eâdem horâ, vel tardet, vel anticipet, æqualiter aut inæqualiter, ordinatè vel inordinatè, mitiùs vel ſævius. Omnis autem per circulum videtur fieri, ut qui ab uno ſtatu redeat in eundem, atque id perpetuò ad finem uſque morbi obſervetur. Itaque ab horrore qui febrem tertianam inchoat, uſque ad alterius acceſſionis horrorem circuitus unus eſt: ſimiliter à rigore febris quartanæ, uſque ad initium alterius rigoris unus circuitus eſt: Ergo in circuitu remiſſio continetur, ſive perfecta ſit, ſive imperfecta. Dividitur enim circuitus in duas partes, *παροξυσμὸν* & *ἄνεσιν*, hoc eſt, *acceſſionem* & *remiſſionem*, uti Hippocrates diſtinxit, & Galenus multis in locis explicavit.

Circumciſio, vel *Circumſectio*, eſt ablatio cutis glandem contegentis. in virili pudendo, quæ *Præputium* dicitur, lib. finit.

Circumnuens, vide *Innuens*.

Circumocularis tunica oculi eſt, quæ à craſsâ meninge orta, toti oculo ſubſternitur, circumtangens, & circuminduens oſſeam oculi ſubſtantiam, ne oculus huic indatur nudus, lib. de anatom. viv.

Circumoſſalis membrana, quaſi oſſium involucrum dixeris, eſt, quæ ſingulis oſſibus in longitudine circumjicitur, 1. de ſem. cap. 10. quam in capite, *Pericranion* dicimus, libr. de anat. oculi. In coſtis autem, aliiſque oſſibus ferè cunctis, *Perioſtion*, 8. de anat. adm. c. 10.

Cirri, vide *Cornua vulvæ*.

Cirſocele, vide *Cele*.

Cirſos, id eſt, *Varix*, alias quoque venas omnes dilatatas, Antiqui ſic nominabant, lib. de tumor. cap. 16. Id autem contingit venæ, non etiam arteriæ, propter tunicæ mollitiem. Arteriæ namque tunicæ craſſiores ſunt atque robuſtiores. Diſtentionis cauſa eſt ſanguis multus & craſſus, qui non facilè cedit, ſed cui contrà cedere vena cogitur, præſertim verò flatulentus, qualis melancholicus eſt, proindeque ab eo varices ut plu-

 rimum

rimum fieri, Medici omnes prodiderunt. Fiunt tamen interdum à pituitoſo atque à puro etiam ſanguine, præſertim quidem in cruribus, propter ejuſmodi ſanguinis gravitatem; aliquando verò etiam in temporibus, & in imâ parte ventris ſub umbilico, & circa teſticulos & ſcrotum, atque in ipſis etiam inguinibus. Naſcitur & in palpebris, authore Aëtio, atque, ut ſemel dicam, in omni parte quæ venas habeat, maximè ſi prona eſt, & longiùs diſſita à fonte caloris nativi; vide *Varices*.

Citta, vide *Cittoſa*.

Cittoſa, id eſt, *vitioſi cibi appetentia*, qualis gravidis contingit, 6. de ſanitate tuenda, cap. 9. Dicitur etiam *Citta*, *Pica*, & *Picatio*, 1. de ſymptom. cauſ. capit. 3. & cap. 7. Cauſa eſt vitioſum quoddam recrementum, ventriculi tunicis impactum, ſed cujus vitium facilè explicari non poſſit. Pro diverſis autem ejus qualitatibus varia appetuntur, ſed imprimis Acida, Acerba, atque etiam Acria, & aliquando Terra, Teſtæ, Carbones. Panni veteres, Putria coria, & alia ejuſmodi à naturâ abhorrentia. Maximè autem hoc malo gravidæ infeſtantur ad extremum uſque ſecundum tertiumve menſem. Quarto namque eo ferè liberantur, partim vitioſo humore per vomitum vacuato, partim concocto, atque etiam abſumpto crebris vomitionibus, faſtidio, & ciborum quibus vitium ali debuiſſet, abſtinentiâ, quodque auctior eo tempore fœtus unà cum ſanguine vitioſum pariter humorem attrahat, atque conficiat. Verumtamen viros quoque idem affectus aliquando exercet, cùm & ii vitioſum depravatumque ejuſmodi humorem in ventriculo collegerint. Vocatur hoc vitium à Græcis κίττα, vel à picæ varietate, (eſt enim avis varia, nec ſibi concolor, ſed quæ alias plumas & pennas candido, alias nigro colore præferat) vel quod fortè affectu conſimili picam laborare obſervatum ſit. Plin. gravidarum malaciam ſæpè dixit.

Cla-

Claves, ſive *Iugulum*, ſunt duæ primæ coſtæ propè guttur, inter os pectoris, ac ſpinæ finem, quæ ad ſcapulas eſt, à naturâ conſtitutæ, 13. de uſu part. cap. 11. *Claviculas* etiam vocant, lib. de muſc. diſſ. c. 12. quas vulgò *Furculas* dicunt, quarum una *ſuperior*, altera, *inferior* nuncupatur. Recentioribus autem, elatiore in thoracis fine, & quidem in anteriori parte Claves exſiſtunt; ſic dictæ, quòd ſterno, Omoplatas, id eſt, humerum firment, is autem finis vulgò, *Furcula ſuperior* dicitur; Cavitates ſub his Clavibus σφαγαὶ appellantur, id eſt, Juguli, ut ſint duæ Claves, & Juguli totidem, dexter, & ſiniſter: unde & σφαγιτίδες, *jugulares venæ* à Græcis appellantur.

Clavus, ſive *Gomphos*, eſt oculi morbus, cùm Uvea locum ſuum egrediens, pelliculas ſuperficie tenus operit, unde ejus forma fit, quaſi Clavus, libr. de ocul. cap. 11. vide *Gomphos* & *Myrmecia*,.

Clunes, vide *Coxa*.

Clydones, Κλύδων, Symptoma eſt retentricis facultatis ventriculi, cibos, vel non complectentis, vel diminutæ, vel vitioſæ, unde flatulentiæ, & fluctuationes cum ſonitu ſuccedunt; flatulentiæ quidem, ubi & cibi flatuoſi ſunt, & ventriculus non admodum frigidus; fluctuationes cum ſonitu, cùm vel nihil in eo continetur, quòd verti in flatum poſſit, vel vehementer ſit refrigeratus, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. Qui hoc ſymptomate laborant, non poſſunt concoquere ſufficienter, & eò diutiùs in eorum ventre gravitas manet, quo tardiùs concoquunt.

Clyſter, Κλυστήρ, Latinis idem eſt quod *Lavamen*, ſeu *Ablutio*, à Verbo κλύζειν, quod & *lavare* ſignificat; Alio nomine Græcis ἔνεμα, ab ἐνίημι, *infundo*, dicitur, quæ vox Latinis *injectionem* ſignificat. Medici hujus temporis, *Clyſteris* & *Enematis* Græcis vocibus quàm Latinis malunt uti. Dicitur adhuc & *Clyſma*, unde *Diaclyſma*, id eſt, lavatio ad ulcera, & dentes

titubantes, infirmoſque. Dicitur adhuc & *Clyſmus*, de medic. facult. part. cap. 16. Eſt autem *Clyſter* medicamenti genus, quod liquidum intra partem aliquam corporis injicitur: Sed privatim etiam inſtrumentum ipſum ſignificat, quo medicamentum injicitur. Id Galeno, ut multis apud eum locis videre licet, fuit veſica, cui cornea vel alterius materiæ fiſtula recta, & fracta ad finem annexa erat. *Clyſteris* uſus præcipuè inſervit inteſtinis, iiſque craſſioribus; neque enim ad tenuia, ferè pertingit. Convenit tamen & utero & auribus & fiſtuloſis ſinuoſiſque ulceribus: ſed qui utero adhibetur, peculiari nomine μητρεγχύτης dicitur. Eſt autem multiplex *Clyſteris* facultas. Intemperiem emendat contrariâ qualitate, deterget ulcera, ſiccat, conglutinat, mollit alvum, vim excretoriam ſopitam irritat, vacuat omnis generis humores inteſtinis contentos, ſolvit flatus, ſedat dolores, adſtringit alvum, pro variâ medicamentorum, ex quibus conſtat, facultate.

Cneme, Κνήμη, id eſt, *Tibia*, ſeu alterum ex duobus oſſibus tibiæ, eodem cum toto membro nomine; alterum verò *Perone*, ſeu *Fibula* dicitur, 3. de uſu part. capit. 9. ambiguæ ergo ſignificationis eſt. Interdum totam eam partem ſignificat, quæ inter aſtragalum genuque poſita eſt, oſſibus geminis conſtantem, quam *Crus* Latini dicunt. Interdum verò id os peculiariter deſignat, quod eorum eſt maximum, Latini *Tibiam* vocant, nam quod minus eſt, περόνη, id eſt, *Sura*, appellatur. Sic πῆχυς modò utrumque os cubiti, modò eorum longiſſimum ſignificat, ut annotat Galenus. Certum tamen eſt, τὴν κνήμην partem eſſe τοῦ σκέλους, quod Galenus dividit in tres partes, μηρὸν κνήμην καὶ πόδα. Eſt autem os tibiæ craſſiſſimum & interiori in parte ſitum, eique ſoli femur per Diarthroſim articulatur. Nam περόνη tenuior multò eſt, & exteriùs ſita, nec tam altè aſſurgit, ut genu contingere poſſit. Inter

ter ſe autem hæc duo oſſa membranoſo ligamento ſurſum deorſumque colligantur, in medio multùm ab invicem diſcedunt, ut ſe habet etiam in cubito & radio. Quâ parte verò tibia cum femore copulatur, magnam habet epiphyſim, & in eâ cavitates duas, in quas duo femoris condyli inſeruntur. Inter eas autem corpus quoddam νευροχονδρῶδες eminet, ipſas etiam cavitates adaugens, & inter duos illos femoris condylos attollitur. Habet autem & tibia inferiore in parte epiphyſim internâ in parte prominentem & gibbam, ſicut & aliam περόνη externâ in parte, quæ quidem duæ apophyſes σφυρὰ, id eſt, *malleoli* propriè appellantur. Eſt autem tum tibiæ tum perones figura prope triangularis. Ac tibiæ quidem anterior angulus quia multùm acutus eſt, à quibuſdam ἄκανθα: quia verò veluti frons eſt τῆς κνήμης, ἀντικνήμιον nominatur.

Coadjutrix cauſa eſt, quæ ſuâ virtute morbum efficere non poteſt, ſed alteri auxiliatur, ut libido articularem morbum promovet, & ſanguinis eruptionem remigatio, lib. Introd. cap. 8.

Coarticulatio, vide *Abarticulatio*, & *Dearticulatio.*

Coccyx (vulgo *Cauda*) id eſt, *Cuculus*, eſt os quod ſubeſt oſſi ſacro, lib. de oſſib. cap. 12. & 3. de art. 104. vide *Cuculus.*

Coctio, quid ſit, hinc noſces, cùm facultates quatuor ſint, atque inter eas non minimè valeat alteratrix, per quam natura alimentum aſſimilat, *Coctio* nuncupatur nutritivæ ſubſtantiæ permutatio, ſecundùm qualitatem, 4. rat. vict. 44. *Perfecta urinæ coctio* eſt, quando in urinis ſubſederit aliquid album, & læve, & æquale, & continuum: *Debilis* autem *coctio* eſt, quando ex aquoſâ mediocriter ſubpallida facta fuerit, & quidem ſi turbulenta apparuerit, & talis permanſerit, hæc quoque imminutæ, & debilis coctionis eſt ſignum, & rufa etiam ac tenuis, ex eodem genere eſt, 1. de criſ. cap. 27.

Coctio-

Coctionis ſigna ſunt, quæ hominis ſalutem, non tamen per Criſim, futuram oſtendunt, quo diſtinguuntur à *Decretoriis*, quæ ſalutem hominis futuram, per Criſim oſtendunt. *Coctionis* autem, quæ in ſpirandi fit inſtrumentis, *ſputa*; ejus quæ in venis, *urinas*; illius quæ in ventre, *alvi excrementa*, *indicia*, & *characteres* ſtatuere oportet; in febribus (quoniam venoſi generis ſunt paſſiones, nam & arterias in hoc genere comprehendimus) ad urinas præcipuè attendere oportet, 1. de criſ. cap. 7.

Cœcum foramen, eſt anguſtius illud foramen, quod ex duobus inæqualibus foraminibus, quibus quinta nervorum conjugatio à Cerebro excipitur, propè aures eſt collocatum, cui ſubditur labyrinthus quidam, quem natura effecit, muſculis temporalibus conſulens, nervum eis durum ſimul, & labiis immittens, 9. de uſu part. cap. 13. vide *Meatus auditorius*.

Cœcum inteſtinum, ſive *Orbum*, ſive *Monoculum*, eſt quartum inteſtinum in ordine, primum locum inter craſſa obtinens, lib. de anat. viv. Quidam illud *ſaccum* nominant.

Cœli ſtatus, id eſt, ambientis nos aëris temperies, temporiſque præſentis conſtitutio, 9. meth. 5.

Cœlia, κοιλία apud Græcos, ſine adjectione omnem ventrem ſignificat, 6. aph. 20. Apud Ariſtotelem tamen dicitur *Cœlia*, illa tantùm corporis partis cavitas, in quam cibus devoratur, & prima concoctio peragitur. Latiùs tamen patet hoc nomen, nec receptaculum modò ciborum ſignificat, ſed omnem etiam cavitatem in profundo poſitam, ut cerebri, cordis, jecinoris, & reliquarum partium. Apud Hippocrat. nunc cum adjectione ſuperior, & inferior venter ſignificantur; ut *ſuperior* ſit ventriculus; *inferior*, omne, quod ſub diaphragmate eſt, ſpatium latius. Erotianus annotavit τὴν κοιλίαν ab Hippocrate dici non modò ſpatium illud latius, ſed interdum internum quoque thoracis

racis ſpatium, & ventrem ipſum, & ulcerum cavitatem.

Cœliaca, id eſt, *Ventralis diſpoſitio*, communis morbus eſt ventriculo, & inteſtinis, in quo materiæ, non mordaces, egeruntur, ob inteſtinorum imbecillitatem, quæ retinere contenta, ne exiguo quidem tempore poſſunt, ſed ea illicò excernunt, perinde ac ſi grave aliquod onus deponerent, haud ſecus quam in ſtranguriâ, in quâ ob acrimoniam & vellicationem veſica jugiter, quicquid ad eam pervenerit, excernit, quòd molem ipſius vel exiguam ſuſtinere nequeat; 6. loc. aff. cap. 2. unde κοιλιακοὶ dicuntur, quibus excrementa lævia, humentia & ſemicocta, alvo continenter fluida redduntur aliquanto poſtquam aſſumpta fuerint tempore. Cauſa hujus mali eſt aſſidua cibi corruptio & cibus cacochymus, adhæc frigiditas, aut vehemens ardor, aut plagæ ventri inflictæ. Ex longis quoque morbis facilè hic morbus contrahitur; vide *Lienteria*.

Cœlomata, ſunt rotunda, & cava ulcera, bothriis latiora, quæ in oculis circa Irim naſcuntur, in corneâ eorum tunicâ, lib. Introd. cap. 15.

Cœlum, κοῖλον more vulgi, appellat Hippoc. aërem, 1. de morb. vulgar. 1. qui ſupra nos eſt, uſque ad nubium regionem, com. 1. in 1. de morb. vulg. 4. quamquam eo nomine *cavitas omnis* deſignari poteſt, tamen ſpecialiter *Cœlum* vocatur *ſuperioris palpebræ ſuperficies*, ſicut *Hypocœlum* ὑπόκοιλον pars inferior, quæ ei reſpondet, illud tùm in aquâ inter cutem, tùm in alterius generis malo habitu, tùm in diuturnis hæmorrhoidibus, longis mulierum profluviis, atque inchoantibus ophthalmiis intumeſcit. Sunt qui *Cœlum* τὰ κοῖλα oculorum interpretantur cavitates, quæ ſub oculis, & utrâque naſi parte cernuntur, quæ tamen κανθοὶ dicuntur.

Cœrulea oculi tunica eadem eſt cum *Rhagoeide*, *Vvea*,
&

& *Uniformi*, procul dubio ob verſicolorem internam hujus ſuperficiem ſic dicta, 10. de uſu part. cap. 4. vide *Rhagon*.

Coincidentia, ſive *Intercidentia*, quam *Paremptoſin* Græci vocant, eſt, cùm aliunde in aliud vas humor fluit, 7. de anat. adm. cap. 16. In oculo autem *coincidentia* eſt, ubi in meatum porumve opticum qui à baſi cerebri veniens, oculo videndi facultatem tribuit humor adaperto, vel rupto vaſe incidit, obturatque eum, unde cum dolore viſus offenditur, libr. Introd. cap. 15.

Coindicantia ſunt, quæ præter proprias cujuſque morbi indicationes, ad hæc ægri virtutem, naturam ætatem, anni tempus, regionem, conſuetudinem, & ſi quæ ſunt id genus alia, conſiderant, ac à primis indicantibus indigitata præſidia approbant & confirmant. 13. meth. 16.

Cola, dicuntur in homine longiora, majoraque membra, à Thorace ſeparata, & quaſi dependentia ut brachia & pedes. Latinis dicuntur Artus, 3. de uſu part. cap. 1. verùm Pollux κῶλον (quod & κώλυμα, inquit, vocatur) ex femore tantum & crure conſtare ſcribit. Dicuntur & *Cola*, oſſa narium, vide *Ithmoeidea*.

Colatoria oſſa, ſunt narium foraminulenta & cavernoſa oſſa, quæ à cribri ſimilitudine, *Ithmoeidea*, vel à Spongiâ, *Spongoeidea* appellantur: varia enim habent foramina, quo modo & Spongiæ; neque ea habent recta, ut cribra, quòd per ea ſuperflua Cerebri excrementa tranſcolentur,, & odoratarum rerum ſpecies ad proceſſus mammillares rectà aſcendant, 8. de uſu part.

Coles, eſt particula quædam corporis inſignis, ad extremum collum veſicæ ſita, quâ mares fœminas exſuperant, quam Græci *Caulon*, περίναιον, ſeu πέϊον, Lati-

Latini, *Penem, Colem, Mentulam, Virgam*, & *Pudendum virile* nominant, 5. de uſu part. cap. 15.

Colica diſpoſitio, eſt morbus plenioris inteſtini diuturnus, in quo cruciatus intolerabiles, difficultates ſpirandi, ſudores, perfrictioneſque ſuboriuntur, libr. finit. Suntque *Colicus* & *Volvulus* inteſtinorum etiam inflammationes, quorum alter tenuioris inteſtini affectus eſt, alter plenioris, quare dejectiones includuntur, & flatus inteſtinis involuti, eò quòd exitum non habeant, dolores vehementes, & tormenta concitant, libr. Introd. cap. 13. & 2. de loc. aff. 5. Inde Colica medicamenta ſunt, quæ ad ſedandum *Coli* dolorem ſunt comparata, quæ quidem etſi anodyna ſunt, à communi tamen anodynorum formâ differunt, quòd quæ propriè *Colica* appellantur, aromatis odoratis, ac urinam cientibus ſeminibus permiſcentur, & quanquam *Colica* vocentur, non tamen ad Colicos tantum, ſed ad omnem dolorem in quâcumque corporis parte factum, ſedandum admoventur, quo factum eſt, (inquit Galen. initio libri ſexti de locis affectis,) ut Antidotos omnes dolorem ſedantes, Veteres *Colicos* nuncupaverint; vide *Narcotica*. Quamvis autem κωλικὴ variis de cauſis oriri poſſit, ſic tamen potiſſimum dicitur, qui à frigido, craſſoque aut viſcoſo humore, aut flatuoſo ſpiritu excitatur. Eum conſequuntur nauſea & vomitus pituitoſi atque corrupti humoris multo graviores & magis aſſidui, quàm per nephriticos affectus, adhæc excrementorum retentio, ut ne flatum quidem, neque etiam ructum poſſint emittere. Sæpè etiam veluti circuire videtur dolor, atque plurima loca occupare, & modò in hoc, modò in illâ parte vehementior fieri, cùm nephritici dolores eodem in loco ſtabiles jugiter infeſtent. Difficile tamen eſt diſcrimen, adeò ut non modò plebei, ſed Medici quidem diſcernant, omneſque eos dolores, ſive Renes, ſive Ureteras, ſive Meſenterium. ſive tenuia etiam

etiam inteſtina occupent, κωλικὴν indifferenter appellent.

Collectica medicamenti facultas eſt, quæ ulcera, & vulnera glutinat, 5. de ſimpl. cap. 2. κολλητικὸν φάρμακον: glutinatorium medicamentum, eſt quod conjungit & unit diviſas partes, ut in priſtinam unitatem reducantur. Quidam ἔναιμον & τραυματικὸν etiam appellant: quod cruentis & vulneribus adhibeatur. Verùm non in cruentis modò protinus glutinandis eorum uſus eſt: ubi ſanguinem ex plagâ adhuc profluentem ſpongiâ deterſerimus, deinde ſuturis aut fibulis coarctaverimus, ſed etiam in ſinibus veteribus, cùm ab omni inflammatione eos vindicaverimus, puroſque medicamentis reddiderimus. Cæterum quod glutinandi facultatem habet, plus ſiccet quidem oportet, quàm quòd carnem producit, nec tamen detergeat, nec expurget, ſed contrà prorſus ſubſtantiam omnem in idem cogat, cujuſmodi facultatem habent medicamenta ea, quæ *auſtera* & *adſtringentia* vocantur: hæc namque in idem cogendi ac ſtipandi, non detergendi neque purgandi facultatem habent. Eorum namque finis eſt, prohibere ne ulla inter coituras partes ſubnaſcatur humiditas. Eſt autem glutinantium materia diverſa pro corporum varietate, quæ glutinari debent. Quæ ex Argenti ſpumâ, Oleo & Aceto præparantur imbecillam mollemque carnem glutinant: quæ Bitumine, Ærugine, Squamâ, Aloë & Myrrhâ conſtant, robuſtam & duram.

Collectiva inæqualitas pulſuum, quæ ex inæqualitate plurium pulſuum eſt conflata, 1. de diff. pulſ. cap. 30 quæ eſt *Syſtematica* dicitur; vide *Syſtematica*.

Colliculum idem eſt quod *Nympha*, caruncula nimirum membranoſa, ad fiſſuram colli matricis exorta quæ dum virgo defloratur, rumpitur, quam quod multùm promineat, Ægyptii in Virginibus excidere conſueverunt, libr. Introd. cap. 10. Atqui plures ex antiqui

tiquis Anatomicis, tum præſertim Avicenna, dicunt iis, quæ nondum Venerem ſunt expertæ, circa medium colli uteri, panniculum virginalem dictum eſſe, qui *Hymen*, aliis *Hymenæon* vocatur, &, ut ajunt, in primâ coïtione rumpitur, quod veriſimile non videtur; nam in diſſectione Virginum non apparet, nec uſquam quod legerim, meminit Galenus, ſed potiùs credendum eſt, collum ipſum, quod muſculoſum ſit, & nervoſum, ex ipsâ texturâ tantummodò connivere, & anguſtum eſſe. Nympha verò eſt adnata Epiphyſis, & appendix cutacea, lata, intra pudendum muliebre, ſupra alarum commiſſuram, ad urinarium meatum ſita; gemina autem eſt, utrinque ſcilicet una, data eſt à naturâ, tùm ornamenti causà, (nam quod Peni virili præputium eſt, & Uva Pharingi, id Nympha utero) tùm etiam, ut Uterum à pulvere, frigore, & aliis externis injuriis tueatur, 15. de uſu part.

Colliquatio, vide *Anaſtoicheioſis*.

Colliſio, & *Contuſio* eſt, cùm exterior ſuperficies percuſſi corporis continuitatem ſervat, multæ verò exiguæ diviſiones in profundo apparuerint; at cùm cavitas aliqua forinſecùs apparet, quam rei colliſæ percuſſor impreſſerit, tunc *Illiſio*, Græcis θλάσμα dicitur, lib. de ſympt. cauſ. cap. 11.

Collum uteri, ſive *Os uteri*, eſt illud, quod intus eſt, ubi Uterus deſinit, Collum verò incipit, quod magis propriè *Os uteri* diceretur; nam altera colli extremitas, quæ mulieris pudendis conjungitur, non *Vteri*, ſed ipſius *Colli os* non ſine ratione diceretur, 5. aphoriſ. 46.

Collum, vide *Dorſum*.

Collyria, Latinis medicamenta vocantur, quæ oculis admoventur, Græci Κολλύρια nominant, hæc verò duûm generum ſunt; quædam enim liquida ſunt, & paſſim *Collyria* nominantur; quædam arida, & hæc

barbarâ voce dicuntur, *Sief*, Græci hæc vocant ξηροκολλύρια; illa verò, ὑγροκολλύρια, 9. ſimplic. & 4. de comp. medic. loc. cap. 5. Κολλύριον quodque medicamentum eſt oblongum, rotundum, ex liquoribus, ſuccis, ſeminibus, fructibus & metallicis, ad varios uſus compoſitum, compactum, cohærenſque in modum ferè ejus, quòd vulgus *Pharmacopolarum Magdaleonem* appellat. Sic enim olim reponebantur & aſſervabantur *Collyria*, cùmque utendi occaſio eſſet, ea vel integra, ſicuti condita erant, adhibebantur in uſum, vel ſolvebantur in pulverem, qui aut ſiccus, aut humore aliquo dilutus affectæ parti vel oblinebatur, vel linimento exceptus indebatur, vel ſuffitionibus, aut alio modo inſerviebat. Namque τὸ κολλύριον Antiquis figuratum fuiſſe, & certam habuiſſe formam, ex veterum Medicorum lectione cognoſcitur, qui pleraque medicamenta in *Collyrii* formam fingenda præcipiunt. Sunt ex Græcis, qui κολλύριον, ſine diphthongo ſcribant. Sunt etiam qui malint κολλύριον dictum eſſe παρὰ τὸ κολλᾶν τὸ ῥοῦν: hoc eſt; quod comprimat fluxionem: alii verò, παρὰ τὸ κωλύειν: utrique credo exiſtimantes, eam modò unam eſſe *Collyriorum* facultatem, ad ſiſtendas fluxiones. Verùm tamen non ad eam rem modò, ſed ad omnes omnium partium affectiones, quibus admoveri poſſunt, comparata ſunt à Medicis *Collyria*, diverſarum omnino facultatum; Fiſtulis enim induntur aliàs ad conglutinandum, aliàs ad detergendum, aliàs verò ad exterendos earum callos. Imponuntur & naribus ad Polyporum & Ozænarum curationem, itemque auribus ulcere affectis, authore Galeno. Adhibentur & utero tum ad ciendas purgationes, & ad fœtum atque ſecundas expellendas, tùm ad ſiſtendum etiam immodicas ſanguinis excretiones, &c. Verùm *Collyria* in oculis præcipuum uſum habent, qui quantò ſunt reliquis corporis partibus præſtantiores, tantò magis Medici veteres in eorum *Collyriis* elaborarunt,

runt, & eorum copiâ quodammodo luſerunt.

Collobomata Græci vocant partes, quæ in labiis aut narium alis, aut aure deficiunt, & decurtantur, 14. method. cap. 16. quæ propriè *Curta* vocantur, ſeu *Mutila*. Hujus generis ſunt & quas in majore oculi angulo ῥοιάδας vocant, eo utique vel impenſius extenuato minoreque facto, vel prorſus abolito.

Colon, inteſtinum quintum in ordine à ventriculo, ſecundum autem in craſſis, inter cæcum & rectum medium, 6. de anat. adm. cap. 9. Dicitur verò *Colon*, id eſt, *Laxius inteſtinum*, quod excrementa ex diſtributione ſegregata ſuſcipit, lib. Introd. cap. 11. quod & *pingue inteſtinum* appellat Galenus, 2. de ſympt. cauſ. capit. 5. unde propter ſui latitudinem, ipſum ſolum quidam *ventrem inferiorem* appellant, 4. rat. vict. 112. Id dextra prius ilia prætervectum, ad ſiniſtrum renem emergit, perque ventriculi fundum & jecinoris cavum exporrectum, deſcendit ad rectum inteſtinum. Abſcedit longiſſimè à centro meſenterii, quod non expediat venas meſaraicas valdè exugere ea quæ continet excrementa: cæco autem, ut ait Galenus, ad portionem reſpondet. Sicut enim cæcum valdè extuberat globoſumque eſt, ita & *Colon* totâ ſui longitudine multos habet medios globos, & veluti cellulas, exiguas quidem, nec tantas quantum cæcum (hoc enim totum veluti quidam venter eſt) ſed ad portionem ejus ſimilitudinemque factas. In eo craſſiores fæces diutiùs commorantur, donec excernendi tempus appetat. Itaque fit, ut ſæpè ab his malè afficiatur, variiſque morbis tentetur, pro contenti excrementi qualitate.

Columella, Κίων, Κιονὶς & *Columna*, ſive *Gargareon*, & *Vva*, caruncula eſt membranoſa, in fine palati, à faucibus dependens, vocis inſtrumentum, quod hiante ore conſpicitur, libr. finit. vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

Coma, id eſt, ***Sopor***, ſive ***Propenſio*** & ***Delatio*** in ſom-

num, eſt, cùm vigilare ægri nequeunt, non apertos habentes oculos, ſed conniventes, & alto ſomno, detinentur; com. 1. in 3. de morb. vulgar. 7. vide *Caros.* Hippocrates verò *Cataphoram*, omnem ad ſomnum propenſionem, *Coma* appellat; eſt enim in ſomnum delatio, non valentibus infirmis vigilantium munia obire, ſed cùm palpebras claudere cupientibus, tùm dormire ſperantibus; cùm autem ægri clauſis palpebris dormire nequeunt, ſed plurimùm vigilant, *Coma ἀγρυπνῶδες*, id eſt, *Pervigil*, & non ſomniculoſum vocat, comm. 1. in 1. prorrhet. 1. Aliquando *Coma* pro *marcore* ſumitur, 4. ſanit. tuend. cap. 4. Marcere enim torpere ſignificat, atque languore & inertià teneri, unde Celſus de Lethargo dicit; *Marcor* eſt inexpugnabilis dormiendi neceſſitas, & comatoſos proinſomnolentos, & inertes appellat. vide *Sopor.*

Comitialis morbus, eſt omnium corporis partium, ex temporum intervallis facta convulſio, cum mentis ac ſenſuum oblæſione, qui & *Epilepſia* dicitur, 3. loc. aff. 7. & de differ. morb. cap. 5. Quin etiam *morbus magnus*, *morbus ſacer*, *affectus puerelis*, & *Herculeus* dicitur. *Puerilis* quidem, quoniam pueritiæ tempore ſævit; *Herculeus*, non quod *Hercules* eò vexaretur, ſed quidam morbi ſævitiem exprimere volentes, nomen hoc magnitudinem ſignificans, *Herculeam* effinxerunt, comm. 6. in 6. de morb. vulg. 7. Dicitur adhæc *Puerilis*, ut qui à pueritiâ incipiens, ferè ſemper conſeneſcat; Latini *Comitialem* dixerunt, quòd in comitiis, & hominum frequentiâ maximè ægros corripiat. Quo in morbo quia ſpiritus ſe ferè totum in ſuos ventriculos tanquam in arcem recipit (quod & ſpiritui vitali calorique accidit, ſi quid cordi moleſtum eſt, tunc enim in cordis ventres, ſpiritus calorque vitalis ſe recipiunt, reliquis partibus calore deſtitutis & frigentibus) idcircò ægri neque vident; neque audiunt, neque aliter omnino ſentire poſſunt, ſed facultate priſtinâ

ſtinâ deſtituti muſculi urinam, ſtercus, & ſemen quâſi reſoluti profundunt. Horum enim ſymptomatum ego potiùs eam cauſam eſſe exiſtimo, quàm cerebri ventriculorum obſtructionem. Nam præterquam non eſt tanta ventriculorum obſtructio (qualis in Apoplexiâ eſſe perhibetur) ut curſum prorſus intercipiat ſpiritus animalis, certum etiam eſt eam non eſſe communem omnis Epilepſiæ. Tres enim cùm ſint, authore Galeno, comitialis morbi differentiæ, una omnium frequentiſſima cerebri propria eſt, hoc eſt, ab humore in ipſo cerebro genito aut cumulato: altera, ab ore ventriculi, affectu ſcilicet ab eo ad cerebrum per conſenſum aſcendente: tertia verò, à quàvis alia parte, à quâ affectus ipſe incipiens, ſentiente ægro ad cerebrum uſque conſcendit. vide *Epilepſia*.

Commiſſura, quæ & *Sutura* dicitur, Synarthroſis ſpecies eſt, & oſſium compoſitio, ad conſutarum rerum ſimilitudinem, quæ & *Serrata* dicitur, cum Serræ modo, contrario occurſu congrediuntur, ubi dentatæ alterius partes in alterius ſinus committuntur, libr. de oſſibus in proœmio.

Communis morbus, ſive *univerſalis*, Græcis πάγκοινος, eſt, qui multos in communi invadit, cui oppoſitus eſt morbus, qui *Diſperſus*, ſive *Sporas*, dicitur, qui aliquos ſeparatim tantum invadit. Σποράδες igitur ſive σποραδικοὶ νόσοι, plures ſunt ſimul morbi vagantes, & genere diverſi ſive perniti oſi, ſive mitiores, quorum alius alium invadit. Non ab aëre, ſed à victus ratione naſcuntur, quam ſinguli habent propriam & peculiarem. Inter communes alii ſunt *publici*, quos vocant *Endemios*, in quo genere Scorbutus eſt; alii, *vulgares*, ſeu *publicè graſſantes*, quòs *Epidemos*, ſeu *Epidemios* vocant, ut eſt *peſtilentia*. *Endemius morbus*; ſi alicujus ſit civitatis, vel loci proprius, dicitur *Vernaculus*, comm. 1. in 1. de morb. vulg. in argumento; vide fuſiùs, in verbis *Pandemus*, & *Epidemus*.

Communis, ſive *media Cubiti vena* eſt, quæ communis ei, quæ humeralis nominatur, atque ei quæ per axillam ad manum fertur, 2. de loc. aff. cap. 7. quæ & *Mediana*, & *Corporalis*, & *Purpurea*, & *Nigra* dicitur, libr. de anatom. viv. vide *Media*,

Compages, Capitis ſunt ſuturæ, quâ parte oſſa capitis inter ſe mutuò compacta coaptantur; ſuturæ verò ex tranſlatione dici conſueverunt; Calvariæ enim oſſa adeò exquiſitè inter ſe conjunguntur, & coaptantur, ut ipſorum conjunctio per Harmoniam, id eſt, ex compage, & coaptatione facta, meritò ſutura ex pannorum, qui conſuuntur, ſimilitudine, dicatur, com. 3. in lib. de iis quæ in med. fiunt, 36.

Complexio febrium eſt, quando quæ febres horis differentibus invaſerunt: *Confuſio* autem, quando eodem tempore incœperunt, 2. de differ. feb. cap. 8.

Compoſitus morbus eſt, qui ex pluribus acceſſionibus, & remiſſionibus, ſive ejuſdem generis, ut duarum, vel plurium tertianarum, quotidianarum, vel quartanarum, ſive diverſi generis, ut unius tertianæ cum quotidianâ, vel cum quartanâ, conſtat: cui oppoſitus eſt *morbus ſimplex*, unam genere intenſionem, & remiſſionem faciens, lib. de Typis, cap. 3.

Compreſſio, eſt laterum cujuſque vaſis aſtrictio, & anguſtatio per coalitum, 1. de cauſ. ſympt. cap. 5. differens ab *obſtructione* (quæ & *oppilatio* dicitur, 2. de cauſ. pulſ. c. 1.) quippe hæc eſt meatuum noſtri corporis intercluſio, ex aliquo tumore, vel corpore interpoſito, non per coalitum, lib. de differ. morb. cap. 7. Illa autem inprimis ab externis oritur cauſis, E. G. compreſſio extrinſecus nervo, anguſtia meatui ejus contingit, 1. de ſympt. cauſ. cap. 5. & de differ. morb, cap. 5.

Compunctio, eſt perforatio, quæ acu fit ſuffuſis. 10. de uſu part. cap. 6.

Conarium, vide *Conoeides*.

Con-

Concava vena, eſt *Vena portæ*, 5. loc. affect. cap. 3. vide *Vena porta*.

Concauſa, vide *Continentes*.

Conceptio, id eſt, *ſeminis comprehenſio*; motus eſt quidam contractionis Uteri, dum ſemen in ſeipſum ejaculatum amplectitur, manu veluti quâdam avidiſſimè, lib. an animal ſit id quod, cap. 2.

Conchula, Κόγχη, vide *Aures*.

Concoctio eſt ciborum à ventriculo, in convenientem animali qualitatem alteratio; quæ concoctio ſi tarda, & ægrè longiorique juſto tempore fiat, *Bradypepſia*; ſi autem in alteram qualitatem, non in eam, quæ ſit ſecundùm naturam, fiat mutatio, *Dyſpepſia*: ſi verò nulla fiat alteratio, ſed quales ſunt aſſumpti cibi, tales in omni qualitate manent, & dejiciuntur, dicitur *Apepſia*, 1. lib. de ſymptom. differ. cap. 4. Alteratio ipſa, uſque quò alimentum in ſimilitudinem partis, quæ nutritur, tranſmutatur, *Concoctio*; ubi verò jam parti apponitur, *Nutritio* dicitur, 8. de compoſ. medic. loc. cap. 6. *Concoctio* eorum quæ præter naturam ſunt, eſt ipſa maturatio morbi; at ipſa *Concoctio* in coquentis ſubſtantiam deductio quædam eſt ejus, quod concoquitur, com. 2. in 1. de morb. vulg. 44.

Condenſantia medicamenta omnia frigida ſunt, & aquea, quare poros cutis, & meatus in unoquoque corpore condenſant, & contrahunt: Cæterùm, inſtrumentum undique totum conſtringere nequeunt, unde & *Pycnotica* dicuntur, differuntque à *ſiccantibus*, quod frigida & ſicca ſint, ab *obſtruentibus*, quod frigidæ & craſſæ ſint ſubſtantiæ, 5. de ſimplic. cap. 14. vide *Obſtruentia*.

Condyloma, quaſi dicas *Nodus*, eſt extuberatio, quæ cum phlegmone in rugoſâ contrahentique ſe ani parte, exſurgit, lib. finit. quæ & *Thymus* dicitur, 14. method. 6. 3. Eſt adhuc carnis excreſcentia calloſa in digitis manuum & pedum, in ſede item, ac uteri ore coaleſ-

coaleſcens; ſic dicitur tumor hic, quod promineat in modum articuli, quem *Condylon* appellant, ſed hic affectus in ſede præcipuè oritur, rugâ aliquâ corporum in ano reduplicatorum inſurgente, ac præter naturam intumeſcente. Quum enim ſinuoſus ſit anus, rugas coagmentatas habet; ubi verò ampliùs intumuerit, tunc fit *Condyloma*, & aliquando citrà inflammationem fit, & molle eſt; quandoque verò cum inflammatione, tumque durum eſt, & dolorificum. Galenus lib. de oſſib. cap. 5.

Condylus, id eſt, *Tuberculum*, ſeu *Nodus*, eſt gibba oſſium explantatio Radii, & Cubiti, quæ Carpo dearticulatur; ob id etiam aliquando *Capita* dicuntur, & *Apophyſes*, 2. de uſu part. cap. 2. Dicuntur & *Epiphyſes*, id eſt, *artuum capita*; ubi enim os medullam habet, ejus finibus utrinque caput inſtar operculi cujuſdam, ut plurimùm vides adnaſci, 10. de uſu part. cap. 18. vide *Nodi*, & *Articulus*.

Confuſio febrium, vide *Complexio*.

Congelationes, paſſiones omnes dicuntur, quæ à causâ frigidâ, & vehementibus algoribus ortum duxerunt, lib. de differ. morb. cap. 5. In ſpecie *Catalepſin*, & *Nervorum rigorem*, ſic vocitant.

Conia ſtacte, id eſt, *Lixivium deſtillatum*, 1. ad Glauc. cap. 3. Κονία tria potiſſimum ſignificat, *Calcem*, *Cinerem*, *Lixivium*, ſed aliquando additur hoc ipſum de quo intelligi debeat, ut κονία ἄσβεστος, κονία ἀσβέστου, *Lixivium caleu*. Similiter κονία στακτὴ καὶ διηθημένη, *Lixivium ſtillatitium* & *excolatum*, ex loto & percolato cinere factum, cujuſcumque generis ille ſit, Vitis, Fici, Mali, Tithymalorum, Lapidum partiumve animalium. Ex reliquiis enim quorumlibet corporum uſtorum ablutis, lixivium fieri poteſt præditum diverſis facultatibus, pro ejus quod eluitur natura. Ejus enim quod empyreuma, ſeu igneam naturam habet acerrimam, ipſum quoque acerrimum eſt, ejus quod

tale

tale non eſt, etiam moderatius. Idem verò etiam ſimpliciter στακτὴ appellatur. Quod ſi Cineri cuicumque Calx addatur, id Lixivii genus πρωτόστακτον appellari, Paulus Ægineta author eſt, lib. 7. Sunt & alia lixiviorum genera, varias ſortita appellationes ab artificibus, quibus illa inſerviunt; ut πηλοποιητικὴ, & σαπωνικὴ, quorum illud figulis, hoc verò ſaponariis in uſu eſt, niſi quis malit paratum ex ſapone lixivium intelligere.

Conjectura artificioſa eſt, quæ prope ad veritatem accedit, 1. de criſ. cap. 9.

Conjunctiva oculi tunica, vide *Rhagoïi*.

Conjunctiva cauſa, vide *Continens*.

Conoeides corpus, ſive *Turbinatum*, quod & *Conarium* dicitur, Cerebri particula eſt, veluti firmamentum quoddam venis, à magnâ venâ cavâ propagatis adjacens, libr. 9. de anat. admod. cap. 3. cujus ſubſtantia glandula eſt, figura autem *Cono* perquam ſimilis: unde ei nomen quoque eſt impoſitum; utilitatem autem ei eandem eſſe exiſtimant aliqui, quæ eſt Pyloro ventriculi; nam ut hunc confirmant eſſe glandulam, prohiberéque ex ventriculo cibum priùs, quam is coctus ſit, in tenue inteſtinum tranſumi; ad eundem modum, & hanc glandulam *Conarion* in principio meatus ejus conſtitutam, qui ſpiritum ex medio ventriculo in *Parencephalidis* ventriculum tranſmittit, cuſtodem quendam eſſe ajunt, & velut *Oeconomum*, non plures ſpiritus de ſeſe emittens, quàm quantum ſpiritus mitti oportet, 8. de uſu part. cap. 14.

Connutritus morbus eſt, qui longinquo tempore hominum corpora infeſtat, atque his veluti connatus eſt, com. 5. in 6. de morb. vulg. 6.

Conſiſtentia urinæ, hujus eſt tenuitas, & craſſitudo, 9. meth. 4. quam Arabes vocant *Vrinæ ſubſtantiam*.

Conſiſtentia, ſeu *Status Paroxyſmi*, ἀκμὴ, eſt illud tempus acceſſionis febrilis, cùm jam caliditas mate-

riam convicerit, atque uſque adeò calor augetur, ut non modò locum exurat, in quo eſt putredinis focus, ſed etiam continuatim per totum corpus diſpergatur; ac cùm jam ad ſummum fervoris devenerint humores accenſi, id acceſſionis tempus *conſiſtentia* appellatur; tunc verò univerſum laborantis corpus igneum redditur, extensâ per totum animalis corpus æqualiter caliditate, 2. de differ. febr. cap. 11. vide *Aſcenſus morbi.*

Conſtitutio, Κατάςασις, eſt in propriam ſedem alicujus luxati corporis collocatio, reſtitutio, & repoſitio, 4. de fra. 38.

Contenta, ἰσχόμενα dicuntur ab Hippoc. humores in ſolidarum partium ſpatiis & cavitatibus concluſi: qui tamen non hâc tantum ratione contineri dicuntur, ſed quod etiam ab ipſis ſolidis partibus regantur & gubernentur. Quod enim ii gignantur, quodque uſibus corporis inſerviant, id habent à ſolidis partibus; vide *Continentia.*

Contentiva cauſa, vide *Continens.*

Contentus pulſus, idem eſt ac vehemens, 3. de diff. pulſ. cap. 5.

Continentes cauſæ (quæ *continuæ*, & *conjunctæ* dicuntur) ſunt, quæ cùm præſentes ſunt, morbi quoque adſunt; cùm tolluntur, morbi etiam diſcedunt; aut (ut in Scholis dicunt) quibus poſitis, ponitur; ſublatis verò tollitur morbus; ut ſpina, telum: opponuntur *evidentibus*, ſeu *procatarcticis*, & *antegreſſis cauſis*, quæ cùm adverſam valetudinem creârunt, ſeparantur & ſecedunt ab eâ: ut, labor, Solis uſtio, cruditas. *Concauſæ* ſunt, quæ affectum ſuâ vi generare licèt poſſint; generant etiam, & alteri cohærentes, unde *Synaitia* dicuntur: ut, lapis in veſicâ, & inflammatio; nam ambæ urinæ ſuppreſſionis cauſa ſunt, etſi per ſe utraque illam generare poſſit. *Coadjutrices cauſarum partes* ſunt, quæ ſuâ virtute morbum efficere non poſſunt, ſed

ſed alteri auxiliantur; ut libido articularem morbum promovet. *Præcedens cauſa interna* eſt, quæ ab evidentibus, vel præparantur, vel coadjuvantur; ut ſanguinis abundantia, nutrimenti ſoboles eſt. Introd. cap. 8.

Continens febris, vide *Synocha*.

Continentia, ἴσχοντα vocat Hippocrates ſolida corporis membra, ut quæ comprehendant, regantque humida; *Contenta* autem appellat humores, ut qui à ſolidis comprehendantur, quæ cum impetu feruntur ſpiritus; ſiquidem in omnem corporis partem momento temporis, & facilè, & citrà impedimentum perveniunt, lib, de trem. palp. cap. 5. *Continentes* ergo partes erunt, ut corpus ſolidum cordis, arteriarum, & aliarum partium cavarum, atque aliquid ſuo ſinu concludentium, quæ ſunt baſes, radices, & fundamenta aliarum: in ipſis enim ſingulis triplex adeſt ſubſtantia verè ſolida, & ipſam ambiens, muniens, fovenſque, carnoſa, & per utramque ſparſa, ſpirituoſa, in quarum trium ſubſtantiarum, & maximè in ſolidæ quantitate idoneâ, & juſtâ qualitate ſeu temperamento, vitæ primum robur & firmitas reſidet. Hæc ob id omnium maximè continet ac regit reliquas duas, & hujus præcipuè beneficio corpora ſolida dicuntur ἴσχοντα ab Hippocrate, à quibus ſingularum partium actiones proficiſcuntur. Nam ventriculi ſolidum corpus trahit, retinet, coquit, expellit calore ſuo & ſpiritu adjutum. Eadem hepatis ſolidum corpus præſtat, ſuis duabus aliis ſubſtantiis ſimiliter adjutum. Pari ratione & reliquæ partes. Ex quibus fit, ut Hippocrates optimo jure corpora ſolida continentia vocaverit, non aliter quàm fæcem vini vinoſam & ſpirituoſam ejus ſubſtantiam fovere & continere videmus. Neque enim continere tantum ſignificat loco aliquo & ſpatio concludere, ſed etiam regere, moderari & gubernare, quomodo & Præceptor diſcipulos, & Imperator milites continere dicitur.

Con-

Continua febris, Συνεχὴς πυρετὸς eſt, quæ ad infebricitationem, antequam ex toto ſolvatur, non devenit, etſi declinatio aliqua & remiſſio ſenſibilis appareat. Cùm verò declinatio aliqua ſenſibilis non fiat, ſemper verò à primo principio febris, uſque ad criſim ſimilis perſeveraverit, erit *febris deürens, ardens, Cauſon*, à continuis ſolâ acutie differens (quæ enim idem cum genere nomen ſortiuntur, atque in pluribus particularibus acceſſionibus continentur, *continuæ* appellantur) quæ & *Synocha* appellatur; alia quidem *Epacmaſtica*, ſive *Increſcens*, ſive *Anabatica*; alia, *Homotona*, ſive *Acmaſtica*, in eodem ſemper vigore & tenore perſeverans; ultima, *Paracmaſtica*, ſive *decreſcens*, 2. de criſ. 6. & 2. de differ. cap. 2. Bifariam Veteres uti *continui* nomine, & *intermittentis* videntur; nam *continuas* vocant febres, quandoque omnes, quæ nullum tempus liberum habent acceſſione; quandoque non omnes, quæ acceſſione nunquam vacant, ſed ſolas præcipuè illas, quæ omni carent, uſque ad judicium mutatione, Ita *Intermittentes* interdum appellant illas ſolas, quæ acceſſionem perpetuam non habent; interdum eas, quarum equidem non recedit acceſſio, ſed inſignes ſunt mutationes ſingularum acceſſionum, in initio, incremento, vigore, & remiſſione. At Medici quidam juniores, quæ non magnam mutationem habent, non *Continuas*, id eſt, *Synochas*, ſed *Synochos* nominant: *Continuas* autem has ſolas, quæ non veniunt ad integritatem, & intermittunt ſingulis acceſſionibus, has vocant Antiqui, interdum Continuas, interdum Intermittentes; nam ſunt rectè inter Continuas, & Deſinentes in integritatem, mediæ. Proinde rectè, ubi cum Synochis conferuntur, *Intermittentes* appellantur; cùm ad integritatem venientibus, *Continuæ*, comm. 3. in 1. de morb. vulgar. 2.

Continui ſolutio, διάπαυσμα, vide *Vnionis ſolutio*.

Con-

Contractiones, vide *Ganglia*.

Contraindicare, vide *Endeixis*.

Contraria, apud Hippocratem & Medicos ſunt, non in corporum modò qualitate, ut calidum frigido, humidum ſicco; ſed in quantitate etiam, ut magnum parvo, laxum denſo, plenum vacuo, quæ Ariſtoteles *Oppoſita* vocat; quo ſenſu dicunt Medici, curationem fieri per contraria, 11. method. capit. 12.

Conturbatio, ſeu *Perturbatio*, τάραξις, vide *Taraxis*.

Contuſio, θλάσμα eſt, cùm grave aliquid ſupra corpus incidit, ac id ipſum collidit; ita ut carnea pars diſrumpatur; cùm verò caro contuſa, in loco ſub cute cruorem contraxerit, ſine ullâ cutis diviſione, *exuccatio*, *ſugillatio*, *effuſio*, *nigror*, & *nigritia* affectio hæc dicitur; venas tamen exiguas, ſimul cum carne rumpi, ac diſcindi in hujuſmodi ſugillationibus, eſt perſpicuum, 3. de his quæ in medic. 30. libr. de tumore, cap. 105. de compoſ. med. per gen. cap. 3. Id quoque in oſſe aliquando videtur evenire, ſed in pueris maximè. Oportet enim in ſeſe cogi id os quod colliditur, atque ita molle evadere, ut perfectè durum non ſit. Θλάσις etiam numeratur inter fracturæ cranii differentias, quamvis fractura cranii non ſit, nec fractura quidem ſimpliciter, ſed oſſis calvariæ in anteriorem partem impulſio, & veluti inflexio, cavitatem tantum, non etiam unitatis ſolutionem in calvariâ efficiens, ut licet in plumbeis, & æneis vaſis videre, ſi foris illidantur; vide *Colliſio*, & *Unionis ſolutio*.

Convexa Hepatis, vide *Sima*.

Convulſio, σπασμός; Cùm omnes arbitrarii motus, muſculis obeantur, quando ad ſua ipſorum capita retracti, unamque particulam, cui inſeruntur, ſimul attraxerint, ſi affectus aliquis p. n. in tenſionem muſculos ducens, iiſdem acciderit, hunc motus

ſequi-

ſequitur, ſimilis quidem naturali, ſed citra volunta
tem, & vocatur affectus *Convulſio*, lib. de Trem. palp
cap. 8. quam Celſus libr. 2. cap. 1. vocat *nervorum di*
ſtentionem; quæ *Convulſio*, vel univerſalis eſt (ut cùm
totum corpus curvatur, aut in anteriora, & dicitu
ἐμπροσθότονος, ut in poſteriora, ὀπισθότονος, aut in u
tramque partem æqualiter, τέτανος, quibus additu
& ἐπιληψία) eſt enim quædam totius corporis con
vulſio, patiente nimirum nervorum principio, vel par
ticularis, aut in muſculis oculorum, & dicitur στραβισ
μὸς; aut *mandibulæ*, τρισμὸς; aut *oris*, κυνικὸς σπασμὸς
aut *penis*, σατυρίασις. Sunt autem plures earum cauſæ
quas tamen omnes Hippocrates in duas contulit, ina
nitionem & repletionem. Ad inanitionem quidem re
vocatur febris ardens, hellebori potio, immodica ſan
guinis profuſio, vigiliæ, inedia, & quæcunque cor
pus vehementer exiccant; ad repletionem verò ebrie
tas, crapula, ſuppreſſa vacuatio conſueta, exercitatio
intermiſſa, phlegmone, & quæ eam conſequuntur do-
lor morſuſque, præterea & flatus qui in muſculis con-
cluſus, ſive illic genitus, ſive aliunde influens, eos diſ
tendit atque contrahit, ut docet Galenus, libr. 2. de
ſymptom. cauſis, Quo etiam loco ab utrâque illâ cau-
sâ convulſionem fieri chordarum eleganti ſimilitudi-
ne docet: ut enim illæ vel nimio humore imbutæ
vel vehementiùs reſiccatæ tenduntur, contrahuntur-
que, ut interdum etiam rumpantur, ſic & nervi affi-
ciuntur, atque ita tenſi muſculos adducunt. Itaque in
nervis quidem ipſis convulſionis cauſa aliquando eſt
non etiam in ipſo muſculi corpore: muſculi tamen
non nervi morbus eſſe, *Convulſio* dicitur, quod ipſe non
autem nervus proprium ſit motus, qui in convulſio-
ne læſus eſt, inſtrumentum. Itaque ſi nervi ex chor-
darum comparatione convelli aliquando dicantur, id
non propriè dicitur, ſed quod ita affectis, neceſſariò
quoque muſculus contrahatur. Ergo quæcunque ner-
vorum

vorum principio, vel copiâ, vel acrimoniâ, vel malignà venenatâque qualitate moleſta ſunt, convulſionem poſſunt excitare: ſiquidem ab iis gravati nervi irritatique contrahuntur, & muſculos ſecum adducunt. Ex his patet, convulſionis cauſam vel in muſculo, & præſertim ejus capite eſſe, vel ſecundum nervi ipſius ductum, vel in ipſo nervorum principio, quod geminum à Medicis ſtatuitur; unum in ſpinali medullâ, alterum, in cerebro; vide *Rhegma, & Vnionis ſolutio.*

Convulſio canina, σπασμὸς κυνικὸς, eſt affectio muſculorum maxillarium, per quam os, naſus, oculus, labrum, atque adeò dimidia faciei pars in obliquum torquetur; quæ affectio nonnunquam dicitur *Convulſio*, interdum *Paralyſis*, quæ ad muſculum latum pertinens affectio eſt, quam quidam vocant *oris torturam*, 4. loc. aff. cap. 2. versûs finem.

Convulſio comitialis, quæ laboranti Epileptico affectu accidit, 5. loc. aff. 5. & 3. loc. aff. 7.

Convulſivum affectum vocat Galenus, qui antè mortem neceſſariò convulſionis habet ſymptoma, 1. de præſag. ex pulſ. c. 4. & com. 3. in 1. prorrhet. 69.

Convulſivus & *Vibratus pulſus* ſunt, qui naturali ſede relictâ, unum locum non tenent, ſed ſurſum atque deorſum agitantur. In *Vibratis*, arteriæ quædam partes quaſi jacula ſuperiora petere, quædam demitti, uno eodemque tempore conſpiciuntur, quæ diſtentio parva eſt in *Convulſivis*, 1. de diff. pulſ. cap. 28.

Convulſivus pulſus eſt, in quo ad utrumque terminum tenditur arteria, quem convulſio ſequi ſolet, 2. de cauſ. pulſ. cap. 12.

Coopertoria cartilago vide *Circoeides.*

Cophoſis, Κώφωσις, id eſt, *Surditas*, eſt abolita auditûs actio, inducta ab iis, quæ vel ipſam audiendi facultatem, ejuſque primarium inſtrumentum (quod eſt animalis ſpiritus in aures affluens,) aut ipſius organa, quæ natura ad audiendum comparavit, lædunt. Ad primum

primum genus pertinent cauſæ omnes quæ ipſum ſen
ſuum nervorumque principium, hoc eſt, Cerebrum
malè habent, præſertim quâ parte ex eo nervus audi
torius producitur; cujuſmodi ſunt intemperies aut vi-
tioſus aliquis humor, vel ſenſim in Cerebro cumula
tus, qui habitualem aliquando & incurabilem ſurdi
tatem facit: vel confertim & ſubitò in ipſum irrum
pens, ſicuti per febres acutas accidit, de quo celebri:
apud Hippocratem habetur Aphoriſmus: *Quibus bi-
lioſæ dejectiones, ſuperveniente ſurditate ceſſant, & qui
bus ſurditas ſupervenientibus bilioſis dejectionibus ceſſat.*
Item, qui non multò poſtea ſcriptus eſt; *Quibus in
febribus aures obſurduerunt, ſanguis è naribus fluens, au
alvus turbata ſolvit morbum.* Pleno enim ejuſmodi hu-
moribus cerebro, iiſque ad aures maximè vergenti
bus, fieri non poteſt, quin & audiendi potentia vel he-
betetur, vel etiam in totum auditu privetur, & ipſ
animalis ſpiritus impurior, craſſior & fæculentior red
ditus, ad audiendum prorſus ineptus evadat. Poſſun
tamen & hæ ipſæ cauſæ organis auditus eſſe commu-
nes, & in ipſo auditorio nervo, præſertimque meatu
ejus interno talem intemperiem, tantamque obſtru-
ctionem excitare, ut nec ſonis in aures aditus pateat
nec interno ſpiritui in ipſum nervum via. Id quod
etiam à ſorde, callo aut alio tumore præter naturam
meatum nervi auditorii occupante accidere poteſt
Hæc quidem cauſæ ſi magnæ ſint, ſurditatem indu-
cunt: Sin autem exiguæ, auditum vel obtuſiorem
reddunt, vel depravant, vel in eo dolorem etiam mo-
vent. Sunt enim harum omnium affectionum com-
munes cauſæ ſolâ magnitudine ab invicem differen-
tes. Præter quas tamen aliud quoddam diſcrimen ad-
ferri poteſt, quod læſis aliis inſtrumentis audition
uſum aliquem præbentibus, iis ſcilicet quæ aurem fo-
ris circumſtant, intemperie, aut tumore præter natu
ram aut continui ſolutione, aboleri quidem in totum
audi

auditus, ſurditaſque fieri non poteſt, ſed tantùm hebetari, vel etiam depravari. Quod autem ad dolorem attinet, qui in auditus ſenſu aliquando movetur, non eſt dubium quin à proprio ſenſibili fiat, ut voce aſperâ, graviſſimâ, maximâ, celerrimâ, qualis ſonus eſt tonitrui, à quo ſæpenumero inductam eſſe ſurditatem, animadverſum eſt divulſo audiendi inſtrumento, ſicut è contra vox leniſſima tardiſſimaque ſano auditui ſolet eſſet grata: fatigato autem gratior, ſi præterea ſit perexigua, ægro verò longè gratiſſima, eaque etiam magis ipſum ſilentium.

Copos, id eſt, *Laſſitudines*, Græci vocant *Affectus*, ex multo vehementive motu corporibus, vel totis, vel particulis, quæ juſto plus laborârunt, obortos; unde *Acopa medicamenta*, quæ talem laſſitudinem tollunt; 7. de comp. medic. per gen. cap. 11. Triplex in univerſum omnis laſſitudo eſt, ἑλκώδης, τονώδης, φλεγμονώδης. In ulceroſâ laſſitudine ulceris ſenſus, cùm moventur, ſe exhibet: in inflammatoriâ, inflammationis: in tenſivâ, incendi tendique ſibi videntur qui laborant. Ulceroſa quidem oritur ab excrementorum tenuium copiâ & acrimoniâ, quos ipſa exercitatio nimia, & celeres ac multi motus pariunt, eo excremento, quod craſſius erat, fuſo & attenuato, nec tamen toto expulſo, aut adipe mollive carne liquatâ. Nec verò ſolus exercitationis exceſſus eam gignit, ſed ſponte etiam aliquando provenit, & maximè in ea incidit corpora, quæ & mali ſucci ſunt, & excrementis abundant. Succedit verò & recentibus cruditatibus. Tenſiva verò à nullo quidem excremento gignitur, de quo magnopere ſit curandum, ſed reſidet in muſculis & nervis ex nimiâ tenſione, quàm exercitando admiſerunt, affectus quidam effectricis cauſæ poteſtatem teſtificans. Accidit namque in vehementi tenſione omnes muſculorum fibras contendi, non tamen ſimiliter omnes laſſari, ſed eas maximè quæ per longitudinem tenſionis por-

riguntur. Quippe quæ obliquiores quodammodo jacent, minùs in directum aguntur; quare his nullum inſtat periculum. In iis verò quæ immoderatiùs ſunt extentæ, ita ut parùm à rumpendo abſint, relinquitur affectio quædam ſimilis ei, quæ inter agendum fiebat. Quippe tendi adhuc videntur, cùm tamen nullâ jam tenſione urgeantur. Tertia autem laſſitudinis differentia, quæ inflammatoria, ſeu inflammationi ſimilis dicitur, in quâ nimirum ceu contuſas aut phlegmone obſeſſas partes ſentimus, tum maximè ſolet incidere, cum muſculi nimium excalfacti attraxere quippiam ex circumfuſis ſibi excrementis. Ex vehementiſſimis naſcitur motibus, ſolaque ſupra naturalem habitum muſculos attollit, ita ut phlegmone perſimilis ſit affectio. Itaque & levi tactu offenduntur, & calidiores apparent. Dolent verò etiam, ſi ipſi per ſe moveri conentur. Incidit hæc laſſitudo iis plurimum, qui aſſueti exercitationibus non ſunt: Nam exercitari aſſuetis rarò incidit, etiam ex vehementiſſimis, plurimiſque motibus. Illud autem huic uni præter cæteras commemoratas egregiè ineſt, nempe major quàm pro naturali habitu tumor, nec doloris ipſe ſenſus idem in hâc atque in tenſivâ laſſitudine habetur. Quippe in illâ tendi, in hâc contuſos eſſe uſque ad oſſa nervos putant, qui ipſâ laborant. Quare in his ſaltem proprium à reliquis duabus diſcrimen habet, nec eſt compoſita tantùm. Præter tres has proprias laſſitudinis differentias alia eſt, quæ ceu laſſitudo ſit, nonnullis imponit. Hæc incidit, cùm ſupra juſtum muſculi ſiccantur, ita ut ſqualens contractumque corpus appareat, atque ad motus quodammodo pigrum, non tamen ei vel ulceris, vel tenſionis, vel phlegmones ſenſus ineſt: ſed nec horrorem ullum doloremve, nec pigritiam ad motus ei ſimilem infert, quam laſſitudines invehunt, ſed gracilitatem tantum ariditatemque facit. Hæ quidem ſunt laſſitudinis ſimplices quatuor differentiæ ab immodicis

modicis motibus genitæ, quibus aliæ totidem reſpondent ſponte venientes quas αὐτομάτους κόπους Hippocrates appellavit, & dixit morborum eſſe prænuncias. Ut enim quæ immodicas exercitationes laſſitudo excipit, ſanorum ſymptoma eſt: ita quæ ſine his conſiſtit, morboſum. Ac laſſitudo quidem ulceroſa ſpontanea, eadem prorſus eſt cum eâ quæ exercitationi ſupervenit, ſive ipſum affectum, ſive ejus ſymptomata ſpectemus, causâ tantum differt. Hujus enim externa, illius interna cauſa eſt, acrimonia ſcilicet tenuis & calidi humoris corpus erodentis, ſtimulantis ac pungentis, qui imprudentibus nobis in corpore ſuccrevit. Tenſura verò, quoties ſuâ ſponte incidit, plethoris ſupervenit. Tertia verò, quæ phlegmones ſenſum affert, ex ambobus oritur, tum nimia ſucci boni abundantiâ, tum acri illo & vitioſo ſucco, non utique in venis cum bono ſanguine miſto, ſed ab his tranſlato, atque in carnibus & ad cutem ſolo hærente.

Copula, ſeu *Ligamentum*, Σύνδεσμος, terminus muſculi eſt, ſenſu omni carens, durior & craſſior *Nervo* & *Tendone*, uſum eum, quem vel nomine ipſo præ ſe fert, exhibens: differt à *Nervo* & *Tendone*, quod Nervus à Cerebro, vel ſpinali medullâ exorſus, ſenſum, aut motum membris inducit: *Tendo* verò finis muſculi nervoſus eſt, ex *Copulâ* & *Nervo* procreatus, 1. de placit. cap. 9. quam quidam *Nervum* nuncupant, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. vide *Nervus*.

Cor, Καρδία, eſt viſcus, carne compactâ, durâ, fibroſâ, cavâ conſtans, principium vitalis facultatis: ſunt qui Muſculum eſſe definierint, verùm & minùs rubet quàm Muſculus & longè durius, ſpiſſius, ſolidiuſque eſt, multòque aliter fibris intertextum; fibris namque validis, & rectis, caro ejus circumfuſa eſt, (unde *Parenchyma*, nomine quoque aliis viſceribus communi appellatur,) à baſi ipſius in mucronem tendentibus. Habet præterea & tranſverſas, in eas ad angu-

lum rectum incidentes, & obliquas earum medias. Ac rectis quidem per diaſtolas è venâ cavâ ſanguinem per arteriam venoſam attrahit: tranſverſis autem per Syſtolas in venam arterioſam, & arteriam magnam expellit, fuliginoſumque pariter excrementum in arteriam venoſam: obliquis verò per quietes inter Diaſtolen Syſtolenque medias ſanguine ex venâ cavâ in ventriculum dextrum, & ſpiritu ex arteriâ venosâ in ſiniſtrum attracto retentoque perfruitur. Sunt namque cordi duo ventriculi ſeu ſinus, *κοιλίαι* Græcis dicti, carnis ipſius portione mediâ ſeu Diaphragmate quodam diſtincti. Dexter multo amplior eſt, carne & parciore & molliore circumſeptus: Siniſter verò multo anguſtior, ut qui carne tum largiore, tum denſiore contineatur. Utrique autem ſua eſt auris nervoſa, cava, ad ora vaſorum materias in cor immittentium affixa, in quibus veluti in penu quodam ſanguis & aër recondita ſunt: has Græci *ὦτα* & *ὑμένας ὠτοειδεῖς* appellant. Habet enim uterque ſua vaſa; dexter quidem venam, tum cavam, tum arterioſam; ſiniſter autem arteriam tam magnam quàm venoſam, in quorum vaſorum orificiis certæ quædam ſunt membranarum epiphyſes, quarum aliæ foris ortæ, introrſum feruntur, (cujuſmodi tres habentur in venæ cavæ orificio, duæ autem in arteriâ venosâ, omnes inæquales & veluti laceræ) aëri atque ſanguini in cor immittendo deſtinatæ: aliæ verò ab internis ſedibus foras vergunt, tres quidem in magnæ arteriæ oſculo, & totidem in venâ arteriosâ ſitæ inter ſe æquales, per quas ſanguis tum craſſior ex dextro ſinu in pulmones per venam arterioſam, tum ſpirituoſus ex ſiniſtro in magnam arteriam emittitur. Omnium autem orificiorum quæ in cor dehiſcunt, maximum eſt arteriæ magnæ, quod ut juvenibus cartilaginoſum eſt, ita natu grandioribus, præſertimque ſenibus, oſſeum. Cordi porrò ſua eſt tunica, nervulum à ſexto pari aut recurrente ſiniſtro ſortita.

Venam

Venam etiam à venâ cavâ habet, antequam ea in dextrum ventriculum ſubeat, coronæ modo (στεφανιαία ob id dicitur) circa cordis baſim implexam, & ramulis poſtea plurimis in cordis partem extimam diſtributam: duas item arteriolas inæquales ab aortâ ſub membranarum epiphyſibus productas, &, ut vena coronaria variè per ſummum viſcus diſperſas. Interna namque ejus caro à ſanguine in ventriculis contento, abundè nutritur & temperatur. Eſt autem cordis figura pyramidata, è lato in acutum tendens. Arteriarum, & caloris nativi, quo animal regitur, ac vita continetur, quaſi fons & domicilium, in medio omnino Thorace ſitum eſt, præſertim ſuâ baſi, quàm caput ejus nominant. Ea vis cordi inſita à Medicis facultas vitalis nuncupatur, *6.* de uſu part. & *7.* de anat. adm. Vocant adhuc & *Cor*, Veteres omnes, *Os ventriculi*, propter affinitatem maximam, quæ illi eſt cum Corde, & mutuum conſenſum; ut oſtendit Galenus, 2. de placit. & 5. loc. aff. *6.*

Coracoeides, vide *Ancyroeides*, & *Acromion*.

Coryphe, vide *Vertex*.

Cornea, ſive *Corniformis*, (Κερατοειδὴς χιτὼν ἢ ὑμὴν) oculi tunica eſt, tenuis, dura, & denſa, quæ à durâ cerebri meninge proficiſcitur, & tenuem oculi tunicam choroeidem in orbem amplectitur, quæ & *Ceratoeides* dicitur, 10. de uſu part. cap. 3. & *Cærulea*: eſtque tunica ſecunda oculi, hoc eſt, proximè ſubjecta adnatæ tunicæ, quam ἐπιπεφυκότα appellant. Prætenditur humori cryſtallino veluti operimentum & propugnaculum adverſus ea quæ extrinſecus poſſunt accidere. Ideoque non modò denſam, ſed etiam prætenuem, albam & pellucidam fieri oportuit, ne ullo pacto viſionem humori cryſtallino (quod primum eſt viſus inſtrumentum) prætenſa impediret. Itaque non aliter quàm cornu prætenue, & quàm accuratiſſimè deraſum condita, & humorem eum tuetur, & ſplendorem ni-

hilominùs tranſmittit. Græci Κερατοειδῆ appellarunt; ſive propter firmitatem, ſive quod per eam, qui illi adjacet internus humor, tanquam per cornu tranſluceat, ſive quod cornus inſtar veluti in laminas diſſolvatur, ut ſcribit Rufus Epheſius. Pluribus enim ceu corticibus conſtare dicitur à Galeno, lib. de oculis. Ut autem illa ſic compoſita aptiſſima eſt ad viſionem, ita cùm ejus pars, quæ pupillæ anteſtat, craſſior, aut ſpiſſior, aut humidior eſt facta, viſionem impedit; ſimiliter ſi colorem mutavit; nam craſſior & ſpiſſior viſus hebetudinem creat: humidior non eam tantùm, ſed etiam ut quaſi per caliginem vel nebulam, vel halitum quempiam, vel fumum cernatur, efficit: Mutato autem ejus colore, ut per regium morbum contingit, pro naturâ coloris error in viſu reſpondet. Rugatur & ipſa iis, qui ad extremum ſenium pervenerunt; tum propter ſenectæ imbecillitatem, tum propter ſpiritus ſupernè influentis penuriam. Eoque fit ut ii, ſervatâ etiam pupillæ magnitudine, imbecillius, aut nullo etiam modo videant. vide *Cærulea*, & *Ceratoeides*.

Cornicularis proceſſus, vide *Ancyroeides*.

Corniformis, vide *Cornea*, & *Ceratoeides*.

Cornua, Κέρατα, numerantur inter affectus præter naturam; ſunt autem duæ eminentiæ oſſeæ, quæ prope tempora naſcuntur; Dicuntur & *Dionyſiſci*, Διονυσίσκοι; ſunt & cornua vulvæ, ſive ſinus, duo proceſſus inſignes, à lateribus vulvæ, ad utraque ilia, quos alii vocant *Cirros*, libr. de vulvæ diſſ. cap. 3. vide *Apices matricis*.

Corona oculi, vide *Iris*, & *Stephanos*, Ιρις, Στεφάνη.

Coronale os, ut *Coronalis ſutura*, Στεφανιαῖα ῥαφὴ, Στεφανιαῖον ὀςοῦν, ſunt ſutura anterior Cranii ab uno temporum oſſe ad alterum tranſverſim perveniens: ſic etiam *Os frontis*, *Coronale* dicitur, quoniam eâ capitis parte, ubi id ipſum conſiſtit, Coronæ geſtari ſoleant, vel quòd in orbem frontem cingant, 9. de uſu part. 2.

de

de oſſibus, cap. 1. & 6. de anat. adm. cap. 1. Inde & *Coronalis vena*, Στεφανιαῖα φλέψ, propago eſt, veniens à magno trunco venæ cavæ ſurſum aſcendentis, cingens cordis baſim in modum Coronæ, eidemque alimentum advehens. Ea quidem magnâ ex parte ſimplex eſt, interdum tamen gemina apparet. Diſtribuitur autem in partem cordis externam. Eſt & alia venæ cavæ propago, quæ *Coronalis ſtomachica*, Στεφανιαῖα ϛομαχικὴ appellatur, quæ à ramo ſplenico venæ cavæ proficiſcitur, & ad ſtomachum effertur, ibique bipartito ramo majore, ceu Coronâ, ſtomachum totum cingit; ramulis ſurſum ad Æſophagi finem, & deorſum in ventriculum demiſſis; minore ad pil*ω*ron deſcendit, ramulis obiter ante & poſt diſtributis. Quemadmodum autem à venâ cavâ, Coronalis hæc vena proficiſcitur; ſic à magnâ arteriâ ſtatim, ubi à corde orta eſt, arteriæ duæ coronariæ prodeunt, major ſub valvulâ dextrâ, minor ſub poſticâ, quæ in cordis ſuperficiem, & ejus partem craſſiorem, perinde ac venæ, diſtribuuntur, 7. de anat. adm.

Corona, ſive *Coronon*, Κορώνη ἢ Κόρωνον, eſt extremum oſſis, quod in mucronem deſinit, lib. de oſſib. in procœmio, unde omnes Apophyſes rotundas appellant *Coronas*: ſic autem dicitur, quia τῆς Κορώνης, hoc eſt, cornicis roſtro ſimilis ſit: quæ autem Apophyſis in caput craſſum & rotundum deſinit. non Κορώνη, ſed αὐχὴν nominatur, 2. de uſu part. cap. 14.

Corporalis vena, vide *Communis*.

Corrugatio pupillæ, vide *Tabes oculi*.

Coryza gravedo, Κόρυζα, tenuis & incoctus humor aquens eſt, qui per nares ſecernitur, quaſi gravedinem dixeris; hic cerebri morbus eſt, præſertim verò priorum ejus ventriculorum: ſunt enim eo humore referti plenique: talis defluxio, cùm per palatum fit, dicitur *Catarrhus*, 2. progn. 49. Eſt autem hic humor, non qui propriè ὠμὸς, ſive *Crudus* dicitur, ſed qui

ἄπεπ̄ος, hoc eſt, *Liquidus* & *Tenuis*. Celſus autem author eſt, & *deſtillationem*, & *gravedinem*, κορύζας Hippocratem appellaſſe. Verum tamen non locorum modò, qui ad nares habentur, obſtructio fit, ſed etiam tum ſpiritui ipſi, qui in ventriculis eſt, tum cerebro quod hos continet, intemperies quædam accedit, qualis ab obſtructione ſolet contingere. Cauſa ejus eſt Solis æſtus, vini potus largior, balnea calidiora, perfuſio capitis ex aquâ calidâ, maximè ſi caput calidiùs exiſtat, & cibus in ventre incoctus manens, neque per inferna deſcendens: his enim caput humorem ſuperfluum colligit & repletur: Sed immodicè refrigeratum Cerebrum Coryzam creat. Sic enim caloris penuria malè concoquit alimentum, patiturque idem quod ventriculus diarrhæâ laborans. Quod enim in ventre diarrhæa eſt ex malâ concoctione, talis in Cerebro eſt Catharrhus & Coryza. *Catharrhum* appellamus, cùm quod ſupervacuum eſt in Cerebro, in os diffluit; *Coryzam*, cùm in nares; *Bronchos* autem, ſive raucitas Catharrhis ſupervenit, faucibus ſcilicet humore imbutis; quòd ſi in Gurgulionem fluxio procumbit, quam ex ſimilitudine Græci *Staphylen*, id eſt, *Acinum*, vocant, in eâ gignit, aut aliàs eam in *tumorem* attollit; at ſi Glandulas, *Antiadas*; ſi in eas, quæ iis proxima ſunt, *Pariſthmia*, 3. de ſymptom. cauſ. cap. 4.

Coſta extrema eſt, non parva illa reverà ſpuria, quæ ab aliis diſcedit, & carnoſæ parti ſepti tranſverſi obducta eſt, ſed ipſi proxima, cui manifeſta jam membrana tenuis intùs ſubtenditur, ei continua, quæ omnes coſtas ſubcingit, 5. de anat. adm. cap. 3.

Coſtæ, oſſa pectoris ſunt, quæ à collo toto ad ilia uſque ex anteriore parte, ad utrumque latus protenduntur, libr. Introd. capit. 10. & 3. de articul. 37. Duodecim ut plurimum numero ſunt; ex quibus ſuperiores ſeptem ſimpliciter πλευραὶ dicuntur; quinque

verò

verò reliquæ coſtæ inferiores νόθαι dicuntur, hoc eſt, *ſpuriæ*, & *illegitimæ*, quia imperfectæ ſunt.

Cotyle, Κοτύλη, vide *Articulus*, & *Acetabulum*.

Cotyledones, Κοτυληδόνες, vide *Acetabulum*.

Coxa, quæ & *Iſchion*, magnum femoris oſſis caput eſt, Græcè ἰσχίον, id eſt, *Coxa*, appellatur, veluti cavitas ejus, *Acetabulum* dicitur, 2. de fract. 70. unde affectus ſit, qui *Iſchias* & *Coxendix* appellatur; inde *Iſchiadici*, & *Coxarii*, id eſt, Coxæ morbo laborantes, 7. de compoſ. medic. per gener. cap. 16. *Iſchion* aliquando ſignificat ligamentum ipſum, quo Femur Coxendicis Acetabulo colligatur; interdum verò ipſum articulum; ſed & *Iſchia*, ἰσχία, dicuntur à quibuſdam, partes carnoſæ ex utroque ſacri oſſis latere, (quæ & σκαφία Græcis, à Latinis *Clunes* appellantur.) *Os* autem *Coxendicis*, eſt apophyſis oſſis ſacri, ad Coxendicis acetabulum undique pertinens. *Os* enim *ſacrum*, quâ parte femoris caput ei inſeritur, *Iſchion* vocatum eſt.

Cranium, *Calva*, *Calvaria*, κρανίον, eſt os capitis craſſum, rarum, rotundum, oſſibus ſeptem compactum, ſuturiſque veris tribus, coronali, lambdoeidea, & ſagittali, diſtinctum, Cerebrum continens, atque utramque meningem ambiens, quod quaſi κράνος, id eſt, *Galea*, cerebro adjaceat, ſic dictum, 8. de uſu part. cap. 9. Craſſitudo quidem illi magna eſt, ut validum ſit, nec obnoxium externis injuriis: ſolidum verò eſſe non expediebat, tum ne juſto graviùs evaderet, tum ne ineptum eſſet tranſmittendis cerebri excrementis: itaque rarum & cavernoſum eſſe oportuit. Idem verò, ſi rectè à naturâ conformatum eſt, rotundum quidem eſt, ac ſphæræ ſimile, ita tamen ut ſphæram non omnibus numeris æquet. Siquidem oblongum eſt, & à lateribus quidem utrimque parùm depreſſum: anteriore autem ac poſteriore parte parumper extuberans & gibboſum, inferiore autem planum.

Craſis, Græcè Κράσις & Κρῆσις, temperiem ſignificat, 1. de natur. hum. 12.

Craſſa membrana, vide *Membrana dura.*

Craſſa vena, id eſt, *humeralis*, 1. de artic. 53.

Craſſus pulſus, vide *Gracilis.*

Crea, vide *Tibia.*

Creber pulſus eſt, cujus intermediæ quietis eſt breve tempus; rarus, cùm longum; 4. de pulſ. ad Tyron. cap. 4.

Cremaſteres, Κρεμαστῆρες ſunt muſculi duo, utrimque ſcilicet unus, à quibus teſtes ſurſum trahuntur. Eorum uterque gracilis eſt & longus, & cum vaſis ſpermaticis à muſculis hypogaſtrii deſcendit ad ipſos teſtes, eos relevans: Contrariis carent muſculis, qui contrarium motum efficiant: nullus enim eſt, qui teſtes ad inferiora revellat, quod ſatis ſuâ gravitate ima petant, ægris præſertim & ſenibus.

Cremor idem eſt ac *Chymus*, χυμὸς, 3. de natur. fac. capit. 4.

Cremor ptiſanæ eſt, ubi à decoctione quis Ptiſanam colaverit, deinde cremorem à decocti parte aquosâ ſeparaverit, 1. acut. 26.

Cricoeides cartilago, eſt *Laryngis cartilago*, baſim annuli figuram repræſentantem efficiens; Tribus enim cartilaginibus conſtat Larynx, quarum prima maxima ex internis partibus collocatur, cujus convexum extrà prominens, *Pomum Adami* vocatur, concavum intus, quæ dimidium totius capacitatis laryngis comprehendit, ad formam ſcuti, à quo Anatomici *Thyreoeidem*, id eſt, *ſcutiformem*; alii, *Peltalem*, quòd *Peltæ* formam agat, nominant: poſterior, quæ baſim *Cricoeidem*, id eſt, Annuli figuram imitantem efficit, poſtremæ ipſius aſperæ arteriæ cartilagini, ſigmæ literam imitanti, incumbit; Scutiformi verò in priori ſui ipſius parte ſubjacet, (quæ & *Cricoeides*, *Cymbalaris*, & *Coopertoria* dicitur.) Reliqua ab his Cartilago,

lago, quæ tùm poſitione, tùm magnitudine tertia eſt, in ſupremâ Cricoeidis, (quæ & *innominata* dicitur) Cartilaginis parte ſita eſt, gutturniis, infundibuliſque, quas *Arytænes* vocant, ſimilis; unde & *Arytænoeides* dicitur. Quæ autem à radice linguæ exoritur, quam *Epiglottida*, quaſi *Superlingulam* dixeris, non eſt *Bronchii* propria, lib. de vocal. inſt. diſſ. cap. 4. & 7. de uſu part. cap. 11. & libr. de anat. viv. κρίκος *annulum* & *circulum* ſignificat. Unde κρικόω & ἐγκρικόω, quod eſt, annulis trajicio, infibulo, aut fibulæ modo illigo & pernecto. Hippoc.

Crimnoeides urina, Κριμνώδης, cujus ſedimenta *crimnoeidea* ſunt, id eſt, quæ ſpeciem furfuris, vel ſpumæ referunt, ſignificantque ſanguinis cremationem, ſi rubea ſedimenta ſunt; vel ſolidorum nimiam liquationem, ſi alba; lib. de urinis, cap. 29. itaque omnis hujuſmodi hypoſtaſis mala eſt, ut ſcribitur in prognoſt. Nam ſi per exitiales morbos inciderit, brevi futuram mortem ſignificat: ſi verò in morbis non mortiferis apparuerit, morbi longitudinem portendit, aphor. 31. libr. 7, Sed plurimi quidem per ejuſmodi morbos citò pereunt, aut ſi evadant, diutiſſime ægrotant. vide *Hypoſtaſis*.

Criſis, *Iudicium*, ſive *Iudicatio*. Κρίσις apud aliquos eſt ſubita in morbo in melius pejuſve, ad vitam aut mortem, mutatio; apud alios, eſt ea, quæ antecedit judicium, humorum agitatio; apud alios, integra totius morbi ſolutio; apud alios, illa tantùm morbi ſolutio, quæ ad bonum fit, 1. de criſ. capit. 1. Sed ea, quæ repente fit, per excellentiam *Criſis* dicitur, & à naturâ, ea, quæ præter naturam ſunt, ſuperante, exquiſitè perficitur, 3. de criſ. cap. 1. Judicatio per morbos, de foro tranſlatitiâ appellatione dicta eſt, ſignificans, præcipitem in morbo mutationem, cum quâdam evidenti evacuatione, vel abſceſſu, quæ quadrifariam exiſtit; aut enim ſtatim vindicantur â morbis,

bis, aut magnam obtinent in melius mutationem, aut ſtatim moriuntur, aut multò deteriores evadunt. Itaque duas primas judicationes bonas appellant, proximas duas magnâ ex parte cum adjectione, malam, aut pravam judicationem, quandoque verò ſine adjectione ſimpliciter ſic vocant, 3. prognoſt. 1. Utitur item Hippocrat. *Criſi* pro λύσει, id eſt, ſolutione morbi, ut in prognoſt. optimam eam dicit eſſe urinam, in quâ per totum morbi curriculum, donec ipſe judicatus ſit, ſubſidet album, læve, & æquale. Neque enim aliter κρίνεσθαι illic interpretatur Galenus, quam λύεσθαι, hoc eſt, *ſolvi*: ut nec aliis pleriſque locis cum κρίνεσθαι in luxationibus uſurpat. Unde Cor. Celſus pleraque ex Hippocrate in Latinum convertens, κρίνεσθαι nunquam aliter vertit, quàm *ſolvi* & *finiri morbum*. Eodem etiam modo Ephemeræ & Hecticæ febres dicuntur judicari per abuſionem, ut ſcribit Galen. lib. 2. de criſ. quòd & ſine magnâ perturbatione & minimè ſubita permutatione finiantur. Tertia adhuc eſt ejuſdem Κρίσεως ſignificatio, denotans motum vehementem naturæ ac cujuſlibet rei moleſtæ depulſionem: & hæc quidem generalis eſt, ſecundum quam non modò morbi, sed & conceptiones, & abortiones, & partus, & omni nò quæcunque magno conatu naturæ indigent, dicuntur judicari, & per Criſin ſolvi. libr. de ſymptom part.

Criſis, ἄσημος, quæ à nullo dierum indicantium, aut ſigno in illis apparere ſolito, prædemonſtrata fuerit indicata, 3. de criſ. 10. Ἀσήμως citra ullam judicationis ſignificationem, citra rationem, ſignificat Hippocrates, ἀκρίτως, ἀλόγως, aut παραλόγως, & in judicationis ratione iis quæ temerè aut præter rationem contingunt, attribuitur: *Periculoſa*, quæ cum gravibus ſymptomatis accidit; *Infida*, ſeu *incerta*, cùm morbi recidiva contingit; *Obſcura*, quæ citrà excretionem, vel abſceſſum evidentem evenit; *Abſoluta*

criſi

criſis autem eſt, quæ in morbo nihil facit reliqui, 1. die. decr. cap. 2.

Criſis imperfecta, quæ non omninò à morbo liberat, 3. de criſ. 7. ſed ex morbo quippiam relinquit, 1. die. decr. capit. 2. Κρίσις etiam ſumitur aliquando apud Hippoc. pro ipsâ acceſſione, ut aphor. 1. lib. 1. ſicut Galen. & Philotheus in explicatione ejus loci ſcripſerunt. A quibuſdam vocatur etiam *medium ſpinæ foramen*, quo omnes ſpinæ articuli ſibi junguntur, & ſpinæ medulla à cerebro deſcendit: magis uſitato nomine σωλὴν dicta. Julius Pollux id ſpatium inter ſcapulas cavum, quod ſecundum longitudinem ad lumbos porrigitur, κρίσιν nuncupari ſcribit, fortè quod dextram partem à ſiniſtrâ διακρίνει, hoc eſt, diſcernit, & diſterminat.

Criſima ſigna, id eſt, *decernentia, & judicantia*, 1. aphor. 12. Κρίσιμον, duobus modis accipitur apud Hippocratem, ut ſignum, & ut cauſa per ſe τῆς κρίσεως. Signum quidem id dicitur, quod futuram criſim prænunciat. Eorum duplex eſt differentia: alia ſigna tantùm ſunt; alia, non modò ſignorum, ſed cauſarum etiam rationem habent. Signa tantum ſunt colli dolor, temporum gravitas, tenebræ oculis obverſantes, vertigines, capitis dolores, lacrymæ invito obortæ, facies & oculi rubentes, labiorum motus, vigilia, ſomnus gravis, aſthma, dyſpnæa, præcordiorum retractio, ſtomachi faſtidium, nauſea, æſtus, ſitis ingens, rigor, cardialgia, moleſtus decubitus, lethargus, delirium, vociferatio. Signa verò & cauſæ ſunt vomitus, excrementa alvi, copia urinæ, ſudores, ſanguinis eruptiones, parotides, & abſceſſus, quos ἀποσκήμματα vocant. Nam ſi quædam ex iis die θεωρητικῷ apparuerint, eademque proximo die critico graviora magiſque evidentia ſint, non eſt dubium eodem die futuram eſſe criſim. Qualis verò futura ſit ex aliis notis petendum, tum iis quæ concoctionem cruditatemque ſignificant,

tum

tum aliis quibuſdam incertis & ambiguis quidem, ſe
magnam tamen vim habentibus, qualia ſunt men
conſtare, bene ſe habere ad ea quæ offeruntur, faci
reſpirare, facilè ferre morbum, pulſus bonus, faci
ſanis ſimillima, decens accubitus, totius corpor
æqualitas, & alia, de quibus Hippocrates in prognot
Nam pro horum ſignorum viribus illa ſuperiora bo
nam malamve criſim, & perfectam vel imperfecta
fore oſtendent. Κρίσιμον autem ut cauſa dicitur omn
vacuatio, & abſceſſus, per quem criſis ipſa perficitur
ut vacuatio per alvum, per hæmorrhoidas, per vom
tiones, per ſputa, per αἱμοῤῥαγίαν, per ſudores. Omne
præterea abſceſſuum differentiæ poſt aures, in alas, i
inguina, in articulos, in cutem (eſt enim quidem icte
rus criticus) & in alias omnes corporis partes. Hæ
quamvis κρίσιμα ut cauſæ propriè dicantur, ſignorum
tamen etiam rationem quandam habent, ut paulò ant
dictum.

Crithe, κριθὴ, id eſt, *Hordeum*, ſive *Hordeolum*, ſiv
Poſthia, hoc eſt, *Præputiolum*, eſt tuberculum pa
vum, oblongum, palpebræ cilio, quâ pili ſunt, ac
naſcens. Externum eſt, & foris prominet, atque i
eo, ſicut Celſus ait, tunica quiddam quod difficulte
matureſcit, comprehenſum eſt. Ex quo patet plur
mum pituitæ in eo contineri, vel ſimplicis uſtæque
vel cum alio humore miſtæ. Sic dicitur à ſimilitudin
Hordei, quod vulgò notum eſt, culmo tritici fragilior
minorique, ſed octonis geniculato articulis, ſimpli
in ſtipulâ folio, & eo quidem ſcabro latoque, grana fe
rè nuda, longiore capillamento, mordaci ariſtâ ſtria
tim ſpicantur, radice frequenti, comâ fibratâ refrige
rat, ſiccat, extergit. Ex eo ſaluberrima illa ptiſana, &
tot laudibus ab Hippocrate celebrata conficitur, refri
gerandi detergendique facultate inſignis; unde & κρι
θεῖον ὕδωρ, aqua hordei, quam in vehementi ſiti pro
pinat, Hippocrat. libr. de rat. vict. in morb. acut. d
remed

remed. part. facult. cap. 10. vide *Hordeolum*, *Poſthia*, *Chalazia*.

Crotaphitæ, Κροταφῖται, id eſt, *temporales muſculi*, qui maxillam inferiorem movent, & ſurſum trahunt, libr. de muſcul. diſſ. cap. 6. Κρόταφοι, tempora, ſunt oſſa duo cranii, utrinque ſingula ad aures ſita, trilatera, parte ſuperiore ſuturis λεπιδοειδέσι, poſteriore laterum τῆς λαμβδοειδοῦς additamentis, anteriore ſutura quæ cranio & oſſi σφηνοειδεῖ communis eſt, terminata. Sunt autem omnium cranii oſſium infirmiſſima, tum quod tenuiſſima ſint, tum quod pertuſa meatu auditorio, & cavata partim ad genæ ſupernæ diarthroſim, partim ad venæ jugularis ramos intus & foris excipiendos: Non ſunt verò ſimplicii, ſed multiformia: Et omnia hæc oſſa muſculus à totâ temporum cavitate exoriens, contegit, innixus oſſi jugali, quo ſolo à cerebro ipſiuſque membranis dirimitur. Eſt autem ille valde ſenſilis, ut qui oblæſus convulſiones & ſtuporem indicat. Motus autem duos habet: homini namque firmanti dentes, & os claudenti atque contrahenti tenditur, hianti verò lexatur, A partis nomine cui incumbit, κροταφίτης dicitur; vide *Manducatorii*.

Cruda urina, vide *Aquoſa*.

Cruditas, ὠμότης eſt, cùm Ventriculus, vel proprio morbo, vel vitioſis humoribus in ipſo accumulatis, vel pravâ, alimentorum qualitate, ut nidoroſà, acidâ, fœtori aut putredini, aut corruptioni obnoxiâ, aut ex præparationis modo, ad hujuſmodi aliquam diſpoſitionem deductâ, cibos non amplectitur, ſed in ipſo corrumpi eoſdem ſinit. Differt ab *incoctione*, quæ eſt erum, quæ non poſſunt concoqui, ut acinorum, & omnium, quæ omninò integra & immutata dejiciuntur, 1. de loc. aff. cap. 3. Provenit ob defectum caloris nativi, aut hujus quod in fructu coqui debet immenſam copiam. Sed ut Ariſt. ait, veluti ἡ πέπανσις, matu-

maturatio, ſic etiam ἡ ὠμότης multipliciter dicitu
Nam & alvi excrementa, & urinæ & catharrhi, ὠμ
dicuntur, quod à proprio calore non vincantur, nequ
conſiſtant. Sed & teſta, & fictile etiam dicuntur cru
da, quod ab externo calore non ſint evicta.

Crudus humor, ὠμὸς χυμὸς eſt, cùm alimentum ſuan naturam, in ventriculo, hepate, & inteſtinis, quàn diutiſſimè ſervat, nullâ alteratione ex particulâ, qu ad ipſum concoquendum eſt deſtinata, ſuſceptâ; ve cùm tranſmutatio fit, ſed in peregrinam qualitatem 8. de compoſ. med. loc. cap. 6. *Humor crudus*, pituit craſſior eſt, ac minùs flatulenta, qualis in urinis ſubſ det, iis præſertim, quæ ex edacitate ſedimentum mu tum fabaceæ, pulticulæ ſimile obtinent: quin & cor poribus iis, quæ ab exercitatione abſtinuêre, cibis ve rò quam plurimis, ac balneis poſt ſumptos cibos ute bantur; ſæpè ejuſmodi humor confertim per alvun deſcendit, ſed & unà cum hoc humore, perinde a cum pituitâ, decolor quædam in toto corpore ſube albedo, qui crudus humor inappetentes homines eff cit, lib. de mul. cap. 11. ὠμὸν dicitur propriè in fru ctibus: per metaphoram tamen non modò fructus ſed cibi, humores & morbi à Medicis ὠμοὶ appellan tur. Cibus ὠμὸς, id eſt, *Crudus* dicitur, qui licèt i ſuo genere perfectus ſit, nullam tamen ab externo ca lore mutationem alterationemve perpeſſus eſt, ut cùn carnem vel Perdicis, vel Galli, vel aliam etiam opt mam crudam vocamus, quæ nondum aſſa ſit vel elix. Aliter verò crudum cibum dicimus, qui quamv obtimè ab externo calore alteratus coctuſque ſit, noſtro tamen calore difficillimè concoqui poteſt, ſe humores omnino crudos generat. Morbus autem ipſ *Crudus* nominatur, quamdiu videlicet noxius humo reſiſtit naturæ conanti ipſum mitificare, & in melio rem ſtatum reducere.

Crura, à *currendo*, (quod crurum miniſterio curra

mus

mus) κνῆμαι καὶ σκέλος. dicuntur extremæ corporis partes, quæ thoracem medium, & imum ventrem prætergrediuntur; ut, quicquid prominet ultrà os ſacrum, & carnoſos muſculos ibi ſubjectos infernè, uſque ad pedes, id Crura dicantur. Dividit hæc Galenus in partes tres, εἰς μηρόντε, καὶ κνήμην, καὶ πόδα. Κνῆμαι etiam dicuntur Tibiæ in rotâ, à ſimilitudine Tibiæ in animantibus, libr. Introd. capit. 10.

Cryſorchis, Κρυσορχεῖς, eſt teſticuli, aut teſticulorum occultatio, vel receſſio, libr. finit.

Cryſtallinus humor, κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν, & *cryſtalloeides*, (qui *glacialis* adhuc dicitur, quòd concretam glaciem ſeu cryſtallum imitetur, 7. de placit. cap. 5.) eſt humor albus, ſplendidus, lucidus, non omninò rotundus, ſed aliquantulum planus, in medio oculorum ſitus, (eſtque ejus veluti centrum, propter dignitatem & præcipuum uſum) in quo fit viſio, primumque videndi inſtrumentum, qui per Diadoſin alimenti, id eſt, tranſumptionem (non per venam quidem, quæ nulla ineſt) vitreo humore nutritur. Cui adhæret vitreus oculi humor, qui & *Hyloeides* dicitur, quique quantò craſſior & albior eſt ſanguine, tantò à cryſtallino humore, humiditate, atque albedine ſuperatur; ſubeſt huic *Albugineus*, albo ovi ſimilis, quem *Hydatoeidem*, quòd aquæ ſit ſimilis, vocant, 10. de uſu part. cap. 1. lib. de ocul. cap. 2. & Introd. cap. 11. Cryſtallino humori ejuſmodi eſt durities, ut per ſectionem à cæteris oculi partibus ſolutus non defluat, ſed inſtar molliuſculæ ceræ per ſe conſiſtat, ſuamque aſſervet figuram: Nec verò eò durior humor ullus in oculo continetur. Solus à coloribus alteratur, & in ejuſmodi corpore omnes colores facilè citòque ſuſcipiuntur & relucent, neque propter puritatem & coloris ſynceritatem vitiantur, adulteranturque.

Cteis, κλεὶς, *Pecten*, *Cunnus*, *Muliebris pudendi ſinus*, *Pilis decoratus*, appellatur: quæ Sinum ambiunt,

πτερυγώματα, id eſt, *labra*, & *alæ* vocantur, 15. de uſu part. cap. 3. Κτένες dicuntur à quibuſdam dentes quatuor primores acuti, qui & διχαστῆρες, τομεῖς, & γελασῖνοι dicti. Sunt etiam qui κτένας vocent partem manus externam, τῷ θέναρι oppoſitam, quam propterea alii ὀπισθέναρ, alii, μετακάρπιον, alii, δῶρον appellant. Sunt & κτένες θαλάσσιοι, *Pectines marini*; Plinius, *Pectunculos* vocat.

Cubitus, (πῆχυς, ἀγκὼν, ἀγοστὸς, ὠλέκρανον, ὠλένη) eſt os, quod inter Humerum, & Carpum, quod *brachiale* dicitur, ſitum eſt; ejuſdemque partis os grandius, *Cubitus* item dicitur, qui alteri ſubeſt oſſi, quod *Radium* nominant, lib. de oſſibus, cap. 17. quem Cubitum *Pechyn*, id eſt, *Vlnam* dicunt, 2. de uſu part. 2. Clarius; *Cubitus Pechys*, πῆχυς, ſeu *Vlna*, Arabibus, *Focile majus*, eſt ea pars totius Brachii, quæ ſupernè terminatur, quâ Brachio quidem continua eſt, per articulum, qui in curvaturâ cubiti eſt, cui innitimur: infernè autem, quâ Carpo manus extrema conjungitur, quo ſpatio, duo oſſa recipiuntur, alterum magnum & rotundum, nominatum eodem nomine, quo pars, id eſt, Cubitus; alterum, quod *Cercis*, Arabibus, *Focile minus*, id eſt, *Radius*, appellatur, 2. de motu muſcul. cap. 2. & 1. de fract. 18. ſicut κνήμη, *Tibia*, & totam partem, & partis totius portionem ſignificat. Eſt & πῆχυς menſuræ nomen, quâ rerum intervalla dimetimur. Eſt autem extenſio à cubitu uſque ad ſummum medium digitum pedis unius & dimidii. Eſt igitur menſura digitorum quatuor & viginti: Latini, *Cubitum* etiam vocant. Ab eo derivantur, πηχυαῖος, ἡμιπηχυαῖος, δίπηχυς, τρίπηχυς, ἑξάπηχυς, quæ ſæpè apud Authores occurrunt.

Cubiforme os, quod Κυβοειδὲς ὀστοῦν, ſive *Os cubicum* dicitur, eſt os quod ab externis pedis partibus firmum in terrâ ſtatuitur, externiſque Tarſi partibus eſt locatum, & articulatur cavitati calcanei, ad finem adjacenti,

centi, 3. de uſu part. 7. Eſt enim os unum, ex quatuor Tarſi oſſibus, ſolum nomine donatum, cùm reliqua tria careant nominibus; eſt autem os, ut reliqua Tarſi oſſa, intùs cavum, foris gibbum, cubo ſimile, quòd latera ſex habeat cubo communia, admodum inæqualia, & ferè aſpera.

Cuculus, Coccyx, eſt os in imo ſacri oſſis poſitum, tribus propriis partibus conſtans. Sunt autem partes illæ oſſicula, etiamſi Galenus ita non audeat appellare, propterea quod pueris adhuc ſint cartilagines, quæ quamvis annorum ſpatiis oſſeæ evadant, in ambitu tamen & commiſſuris & fine adhuc cartilaginoſæ permanent, ut & Epiphyſes omnes ſolent. Uniuntur autem inter ſe Symphyſi, quamquam Coccygis tertium os, (quòd proprio nomine & σπονδύλιον & ὄῤῥος & ὀρροπύγιον appellatur) ut oſſis ſacri primum perſæpè Synarthroſi jungatur, & in iis foramina intus ampliora, foris anguſtiora, ut in oſſe ſacro, niſi quòd ad Coccygis oſſis ſecundi cum tertio commiſſuram, pro foraminibus ſutura tantum ſit. E Coccyge tria nervorum paria prodeunt per ejus foramina, non lateralia, ſed antica & poſtica: Quorum prima conjugatio ex eâ oritur parte, quâ Coccyx ſacrum os attingit: ſecunda, ubi prima hujus oſſis pars cum ſecundâ committitur: tertia, medio inter ſecundam & tertiam ſpatio.

Cucurbitulæ leves, quæ citra ſcarificationem adaptantur, 3. de loc. aff. cap. 4.

Cunei os, quod & ὀστοῦν σφηνοειδὲς, *Os cuneiforme*, *Os baſilare*, & *Os palati*, appellant, medium inter ſuperiora, & inferiora totius capitis oſſa; de oſſibus, cap. 1. Galenus ſcribit fuiſſe apud Veteres controverſum ad quam pertineat partem, quòd à nonnullis inter cranii, ab aliis inter genæ ſuperioris oſſa numeretur, quia inter utrumque eſt medium; vicit tamen eorum opinio, qui id cranio tribuunt. Eſt igitur unum ex oſſibus cranii, quòd in capitis baſi collocatum inter ca-

pitis & genæ ſuperioris oſſa, velut σφὴν, id eſt, *Cuneus*, adigitur, atque immittitur. Sic dicitur à *Cunei* formâ, vel potiùs uſu, quòd omnibus ſuis partibus *Cunei* modo ſe inſinuet inter oſſa capitis omnia, & probè omnia genæ ſupernæ. Nam os occipitis λαμβδοειδὴς tangit, atque ab eo diſtinguitur ſuturâ communi, deinde longo tractu attingit oſſa temporalia, & ſupra hæc angulum bregmatis, &c.

Cunnus, τὸ γυναικεῖον, *Pudendum muliebre*, inanitas ea eſt, quæ inter oſſa pubis penetrat, extrinſecus pelliculam quandam habens, virorum præputio correſpondentem, lib. de vulvæ, diſſ. cap. 2.

Curatoria, θεραπευτικὴ, medicinæ pars eſt, quæ tùm factum morbum tollit, tùm fienti occurrit, tùm eum qui imminet, aut futurus timetur, amolitur, & præcavet, (quòd eſt proprium προφυλακτικῆς, quæ hâc ratione ſub Therapeuticam cadit.) Tres autem ſunt partes ad curationem neceſſariæ, Therapeutices, διαιτητικὴ, φαρμακευτικὴ, χειρουργικὴ, quarum prima victus rationem inſtituit; altera, medicamenta propinat; poſtrema, manum adjutricem admovet, de part. art. medic. cap. 1.

Curta, κολοβώματα, id eſt, *Mutila*, & *Curta*: id autem dicitur à Græcis *Coloboma*, quòd in labiis, aut narium alis, aut aure deficit: hujus generis ſunt, & quas in majore angulo *Rhœadas* vocant, eo utique, vel impenſiùs extenuato, minoréve facto, vel prorſus abolito. vide *Colobomata*.

Cuticula, vide *Cutis ſuprema*.

Cuticularis membrana, vide *Membrana dura*.

Cuticuloſus muſculus eſt, qui extrema ſedis ora cuti commixtus obtinet, ut vel cuticuloſus muſculus, vel carnoſa cutis dici poſſit, lib. de muſc. diſſ. cap. 30.

Cutis ſuprema, Δερμὶς, & δέρμα appellatur Græcis, quaſi *Corium* dixeris, quia excoriari poteſt. Eſt autem membrana omnium ampliſſima, partium ſubjectorum tegu-

tegumentum, munimentum, ornamentum. Quia membrana eſt, ex eo intelligitur ſimplicem eſſe, planam, tenuem, albam, nervoſam, atque ob id ſentientem. Siquidem per cutem diſperſi nervi, dant illi ſenſum, verumtamen ſentit tantum, non etiam motum habet voluntarium. Oritur ab extremitatibus vaſorum per ſubjectam carnem diſperſorum: hæ namque dilatatæ, conjunctæque in cutem degenerant: quo fit, ut à ſubjectâ carne ſine ſummo dolore ſeparari non poſſit. Ac quanquam ex carne, venulis, & alicubi arteriolis compoſita ſit, ex nervis tamen præcipuè conflatur, nec tamen nervi prorſus naturam retinet, ſed inter nervum, carnemque quodammodo media eſt. Nec verò ſolùm omnium corporis partium, ſed etiam univerſæ quæ generationi corruptionique ſubjicitur, ſubſtantiæ media eſt: quòd enim in duritiâ & mollitie, & in calore ac frigore ſimiliter medium omnium particularum ſortita ſit, ex ejus quàm dixi ſubſtantiâ, maximè intelligitur. Eſt enim veluti ſanguine præditus nervus, qui ſit inter carnem & nervum quiddam planè medium, & iis ambobus ſecum miſtis, conflatum. Eſt enim nervus durus, exſanguis, & frigidus: caro mollis, multi ſanguinis, & calida: media inter utrumque eſt cutis, nec dura, & planè exſanguis ut nervus, nec mollis & ſanguine abundans, ut caro. Eſt igitur cutis extremorum media calidi, frigidi, humidi, & ſicci; præſertim autem manus, in qua tanquam temperatiſſima, perfecta tangendi poteſtas ſita eſt. Cujus exterior pars, ab illius excremento producta, *Epidermis*, ſive *ſumma cutis corporis*, ſive *Cuticula* dicitur, & toti ſuperextenſa, ſenſuque deſtituta, aut certè hoc perquàm obtuſo pollens, quippe quæ ſæpè citra dolorem facilè ab ea ſeparatur; 2. de uſu part. cap. 6. & 3. method. 4.

Cyboeides, vide *Cubiforme*.

Cycliſci, ſunt cava exciſoria ſcalpra, 6. meth. 6.

Cyllum, Κυλλὸν dicitur apud Hippocratem *Crus varum*, id eſt, in exteriorem partem luxatum, vel converſum, adeò ut Suræ proceſſus, qui talum exterius complectitur, ſine ullo ſtabilimento ſuſpenſus relinquatur, quamvis propriè mutilum, & imperfectum ſignificet, ut ſcribit Galen. 3. de diebus criticis; ubi in eâ ſignificatione menſem κυλλὸν appellari inquit, qui diebus viginti novem conſtet; alios autem perfectos, qui triginta. Unde *Cylloſim*, κύλλωσιν, diſtortionem cruris in exteriorem partem vocat Galenus, 4. de artic. Idem tamen com. 3. dicit, nonnullos de omni longorum membrorum diſtortione κύλλωσιν intelligendam cenſere, generalêque ei tribuere ſignificatum; alios verò eo nomine diſtortionem ſolùm intelligere, in quâ in interiorem partem membrum inclinatur.

Cyema, κύημα, fœtus eſt, cùm nondum menſes duos in utero abſolverit, quo tempore *Embryon* dici nequit; ſed *Cyema*, id eſt, *uteri geſtatio*, & *conceptus*, & *genitura*, 1. de ſymptom. cauſ. cap. 7. Quanquam autem κύημα animalium propriè ſit, in iis tamen quæ florent, præſertimque in braſſicâ, tum à Græcis, tum à Latinis etiam uſurpatur. *Cymata* enim in iis, quaſi κύηματα vocarunt ſcaporum delicatiores tenerioreſque colliculos, quos appetente verè in primâ florum germinatione, & in ſummâ ſtirpe hoc olus profert, diſcretis, verùm clauſis adhuc, florum calicibus, quales quotannis videre licet, in quibus floris primum, mox ſeminis fœtus clauditur. Theophr. à Græcis κύημα dici, ſcribit, in quo flos ad ſemen clauditur. Latini non tantùm *Cymata* neutro genere dicunt, ſed etiam fœminino *Cymas*.

Cymbalaris, vide *Cricoeides*.

Cynanche, eſt inflammatio extra guttur exiſtens, quæ & *Paracynanche* dicitur; ſi autem ſit inflammatio adjacentium muſculorum faucibus adveniens, dicitur *Synanche*, vel *Paraſynanche*, 4. aphor. 34. Propriè loquendo,

quendo; *Angina* Græcis eſt *inflammatio*, quæ in gutture, & faucibus advenit; Hippocrates verò & alii Veteres, omnes paſſiones in iis locis advenientes, quas ſpirandi difficultas comitatur, *Anginæ* nomine vocant, nullo exiſtente in pectore, vel pulmone vitio; quâ in re differt *Angina* à *Peripneumoniâ*, & *laterali morbo*, ex eo, quòd anguſtiæ ſenſus in gutture eſt, cunctis in *Anginæ* ſpeciebus, ſuntque ejuſdem (exquiſitè loquendo) quatuor differentiæ: una, ubi fauces inflammantur; altera, ubi neque reliquæ oris partes, neque etiam externarum partium ulla inflammata videtur, æger tamen ſuffocationis periculum in gutture perſentit; tertia, quando gutturis partes, tum externæ, tum internæ ſimiliter inflammantur; quarta, ubi ad anteriorem regionem, cervicis vertebræ luxantur, & inde cavus apparet locus, doloremque quando tangitur, æger ſentit. Recentiores Græci quidam, ut eſt Paulus, libr. 3. cap. 27. & noſtræ ætatis Medici non pauci, inter *Cynanchen*, & *Synanchen*, inter *Paracynanchen*, & *Paraſynanchen* diſcrimen faciunt, quòd tamen Galenus, l. 4. de loc. aff. cap. 5. & 3. prognoſt. 20. reprehendit. Inflammationem itaque, quæ in interioribus faucium muſculis oritur, Συνάγχην nominant; eam verò, quæ in exterioribus eorundem muſculis fit, Παρασυνάγχην; Inflammationem item, quæ in interioribus muſculis gutturis accidit, vocant κυνάγχην; eam autem, quæ in exterioribus ejuſdem muſculis oritur, Παρακυνάγχην. Eſt autem omnibus *Anginæ* differentiis communis deglutiendi difficultas, adeò ut potus ſæpè per nares remeet; vide *Angina*.

Cynodontes, vide *Canini dentes*.

Cyphoſis, Κύφωσις *Gibboſitas*, ſeu *Gibberoſitas*, vitium ſpinæ eſt, quod à caſu, ictu, & tuberculis crudis & duris, anteriorem thoracis partem diſtendentibus, pulmonemque prementibus, aliquando contingit, ut docet Galen. eo aphor. quo ſcribit Hipp. *gibbos* ex aſthmate,

aut tuſſi factos, ante pubertatem mori; vide *Gibbe-roſitas:* Dicitur eadem, Κύρτωσις, nempe Spinæ dorſi diſtortio in poſteriorem partem; hæc & ὀπισθοκύφωσις dicitur, ut annotavit Galen. 8. de artic. Oppoſita huic Contorſio, dicitur *Lordoſis*, λόρδωσις, ſpinæ vertebris in anteriorem partem converſis; vide *Lordoſis.*

Cyrtoſis, vide *Cyphoſis.*

Cyrtoma, Κύρτωμα, *Tuberculum in Iliis*, appellavit Hippocrates, & omnem tumorem præter naturam generali ſignificatione, quòd & *Oedema* ab eodem appellari ſolet, 2. prognoſt. 25.

Cyſſaros, Κύσσαρος, eſt ultimum inteſtinum in ordine, quòd & *Rectum* dicitur, & Podex eſt, libr. quod animal ſit, id, cap. 5. vide *Rectum.*

Cyſtis, κύστις, *veſica*, eſt pars membranoſa, urinam à renibus excipiens, & foràs excernens, exanguis, nervoſa omninò, latiſſimè diſtendi, & arctiſſimè contrahi idonea, ut reliqua omnia alba, & exanguia, nervis inſignibus inſtructa; partim à ramo ſextæ conjugationis, qui per coſtarum radices ad partes ventris infimi tendit, partim ex infimâ ſpinali medullâ derivati: in quam renes, tanquam in lagenam, urinam deponunt per meatus οὐρητῆρος dictos, qui à renibus prodeuntes, obliquo itinere delati, inter ipſius tunicas, paulò ſupra ipſius os, inſeruntur; cujus veſicæ cervicem muſculus ambit, tranſverſis conſtans fibris, quibus undequaque conſtrictis, veſicam claudit, ne urina effluat. Duabus conſtat tunicis, unâ propriâ & internâ villis valdè intertextâ, intus rectis, foris tranſverſis, mediis inter hos obliquis; alterâ verò exteriore, ex peritonæo pubis os intus veſtiente ortâ. Præter nervos dictos, etiam venæ & arteriæ inter veſicæ tunicas à colli lateribus ad uſque fundum ſparſæ ſunt, à ramo per foramen oſſis pubis in crus deſcendente. Illæ ſanguinem & ſpiritum veſicæ ſubminiſtrant, cùm ipſa alioqui ex-

ſanguis

ſanguis ſit. Urinam autem ubi continuerit, donec vel quantitate vel qualitate moleſta ſit, excernit: in fœtu quidem quamdiu utero continetur per οὐραχὸν in cavitatem tunicæ allantoidis, edito autem in lucem foras per οὐρήθραν.

Cyſtis choledochos, quæ & *veſica fellis*, & *veſica bilis ſuſceptiva*, Græcè autem κύστις χοληδόχος dicitur, veſica eſt, in cavâ ipſius hepatis parte ſita, inter venæ portæ & cavæ radices, bilem ex jecinore attrahens, quam rectis fibris trahit ex hepate, obliquis retinet, tranſverſis verò expellit, quæ & ob id, *fellis folliculus* appellatur, 4. de uſu part. cap. 12. & 2. de natur fac. cap. 9. & 9. de anatom. adm. cap. 2. A collo enim ſuo ſtomachos habet duos, unum in hepar, inter venæ portæ & cavæ radices numeroſis ſurculis diſtributum, quibus bilem in ſe allicit: alterum verò rarò geminum, ſæpiùs ſimplicem in Ecphyſim delapſum, quo in ipſum & inteſtina bilem flavam expellit, everſa facilè gemina membrana ejus oſculum in Ecphyſi claudente. Maximo illa hepatis lobo dimidia mergitur, reliquam ſimæ hepatis tunica tegit ad venæ portæ exortum, â quâ venulas duas, quas κυστικὰς quibuſdam appellare placuit, & à vicinâ hepatis ſimæ arteriâ arteriolas in imum uſque fundum admittit. Recipit verò etiam unà portionem quandam nervi, qui à ſextâ conjugatione per coſtarum radices dextrâ parte ad partes ventris infimi pervenit.

D.

DACTYLIOS, ὁ περιπρωκτὸς καὶ ἡ ἕδρα, id eſt, *Podex*, 1. de compoſ. med. loc. cap. 15. ſunt quoque qui *rectum inteſtinum* eo nomine intelligant. Δακτύλιος etiam ab Hippocrate aliquando dicitur, ὁ κύκλος καὶ τροχίσκος, hoc eſt, *Circulus*, *Paſtillus*, ſive *Orbiculus*, quo in medicinâ utimur: δακτύλιον dicitur à quibuſdam τὸ σκαμμώνιον.

Darſis, id eſt, *excoriatio*, quâ cutis, à ſubjectis partibus ſcalpello deciditur, & ſeparatur, 3. de anatom. adm. cap. 2.

Dartos, una eſt è quatuor membranis, quæ teſtes involvunt: earum prima & intima, *Epididymis*; poſt eam, *Erythroeides*, id eſt, *vaginalis*; tertia, *Dartos*, carnoſa, *Erythroeide* multò valentior & craſſior; quarta & extima, *Scrotum* eſt, Introd. cap. 11. Mulierum autem teſtes, penitius in vulvâ latentes, unicâ tantùm tunicâ contenti ſunt, quæ *Darta* appellatur, proportione reſpondens tertiæ teſtium virilium tunicæ, cæteris autem recenſitis carent, de diſſect. vulvæ, cap. 9.

Daſymma, oculi vitium, vide *Trachoma*.

Dearticulatio, ea eſt oſſium naturalis conjunctio, cujus ratione copulata oſſa evidentem motum habent, & contrà, *Synarthroſis*, *Coarticulatio* naturalis oſſium eſt commiſſio, quæ exiguum & obſcurum aliquando, aliquando nullum motum præ ſe ferunt, & edunt, 2. de artic. 8. & 1. de artic. 1.

Declinatio eſt illa paroxyſmi pars, quæ ſtatum ipſum ſubſequitur, uſque ad ſecundæ acceſſionis principium, 1. criſ. 3. vide *Principium*.

Decreſcens febris, vide *Continua*.

Decretorius, ſive *Iudicatorius dies* eſt, in quem ut plurimùm morborum judicii tempus incidit, 1. de diebus decretor. cap. 3. Eſt adhuc alius dies *Iudicatorius incidens*, ſive *intercalaris*, in quo imperfectæ ſolent fieri judicationes, ut *dies tertia, quinta, ſexta, nona*, 3. prognoſtic. 1. *Decretoria* autem ſigna ſunt, quæ ſalutem ægri, per criſim futuram oſtendunt, 1. criſ. cap. 7. *Incidentes* verò, ſive *Intercidentes dies*, differunt à *Iudicatoriis*, & *Decretoriis*, cùm eorum naturâ, tùm uſu. Naturâ quidem, quòd naturæ ſuæ ratione *Iudicatorii* perfecti ſunt, (omnibus ſiquidem ritè factis, ſolâ naturâ ſponte agente, in iis criſes fiunt,) ac numero quaternario, & ſeptenario dividuntur; *Intercidentes* autem minùs

minùs perfecti ſunt, & in eos, non niſi aliquo errore interveniente, criſes incidunt; unde non vi naturæ, ſed morbi malitiâ, aut aliquo extraneo impellente, in iis criſis accidit: Atque hinc eſt, ut à nonnullis *dies provocatorii* nominentur, quòd in his natura ad pugnam irritata, inſurgat. Uſu adhuc differunt *dies judicatorii* & *intercidentes*, quòd ad futuri vigoris & judicii cognitionem, quaternariorum circuitus ſufficiunt; ad criſim verò jam factam diſcernendam, num ſcilicet fida, aut infida ſit, intercidentium cognitio conducit.

Deficiens pulſus eſt, qui admoventi digitos, videtur exſolutus, & tenenti applicatos paulatim, prorſus deſinit, 2. de cauſ. pulſ. cap. 3.

Deficiens decurtatus, *Μυουρίζων σφυγμὸς pulſus*, qui & *mutilus*, & *decreſcens pulſus* dicitur, eſt, qui perpetuò diminuitur, nec minui deſiſtit, ad quietem denique omnimodam venit, prorſuſque deficit; qui pulſus, ſi iterum redit, & de integro augetur, *decurtatus reciprocus* dicitur, 1. de diff. pulſ. cap. 11. quòd ſi in eo nulla ſervetur æqualitas, motuque ipſo frequenter deficiat, *deficiens inæqualis* appellatur, 2. de cauſ. pulſ. cap. 12. nomen autem Græci à figuris, quæ in acutum deſinunt, & à Caudâ muris tranſtulerunt: hujuſmodi autem pulſuum inæqualitas, *Syſtematica*, ſive *Collectiva* dicitur. Pulſus omnis *μύουρος* provenit ab imbecillitate facultatis pulſificæ. Verùm ea imbecillitas in eo, qui *μύουρος ἐκλείπων* dicitur, maxima eſt, neque enim ſe recipit, & recolligit; poſtea in eo, qui in quâ deſiit parvitate, hanc ſervat, minor verò, ubi magnitudinem recuperat.

Deglutitio, *κατάποσις*, eſt cibi & potus ab ore in ventriculum per œſophagum deſcenſus. Actio eſt facultatis attractricis, quam vi fibrarum rectarum agit, quas multas interna ventriculi tunica poſſidet, ad id munus naturâ comparatas. Id quòd liquidò cernitur, deglutien-

tientibus nobis, larynge ſimul ſublatâ, ſurſumque in tantùm currente, quantùm gula deorſum trahitur. Cum autem completâ jam deglutiendi functione laxaverit ſe gula, tunc luculenter deſcendere cernitur ſumma arteria: ſiquidem interna ventriculi tunica, quæ rectas habet fibras, quæque tum gulam intrinſecus veſtit, tum os ipſum, ea ſuper internis ſummæ arteriæ partibus extenditur, quo fit, ut cùm ipſa à ventriculo deorſum trahitur, ſimul etiam ſumma arteria neceſſariò attrahatur.

Dejectiones, & *Subductiones*, ſolet Hippocrates vocare, *excrementa per alvum exeuntia*, 7. aphor. 64. *Syncera* autem dejectio eſt, quæ unum tantum humorem, cæteris impermiſtum habet, 2. prorrhet. 5. ut dejectio bilioſa, ſola bilem flavam egerit.

Deleterium, quod & *Phthartıcum*, & *Phthoropæum* dicitur, lethale venenum eſt, quod ubi in animalis corpus ingreſſum fuerit, totum id momento temporis immutat, ſibique ſimili affectione alterat, penituſque enecat, 1. de ſemin. capit. 16. Id genere duplex eſt: Unum quod omnino corpori contrarium eſt, & nullâ qualitate à corpore alterari poteſt, ejuſmodi eſt papaveris ſuccus, ſiquidem nullâ ſubſtantiæ ſuæ mutatâ parte, ſed tota ſervata integra corpus noſtrum afficit: neque enim in eum quicquam agere, ne unâ quidem qualitate poteſt, multò minùs totâ ſuâ ſubſtantiâ poſſit. Alterum genus eſt eorum, quæ ex noſtro calore momentum,aliquod mutationis accipiunt,ac deinde in multifarias alterationes vertuntur,quibus naturam noſtram corrumpi accidit. Sunt autem hæc genere duplicia: alia, poteſtate calida, ut quæ corporis naturam rodunt, putrefaciunt & liquant: alia verò frigida ſunt, ut cicuta, hyoſcyamus, mandragora. Hæc enim omnia calido corpori applicata,& mutationis momentum aliquod hinc adepta, partim eorum ad ſummam caliditatem, partim perveniunt ad putredinem, partim in con-

delata

delata, calorem nativum ſuo frigore extinguunt. Tametſi verò etiam Alexipharmacum medicamentum ultra modum exhibitum nos interficiat, moderatâque in doſi aſſumptum ſanet, non ob id deleterium cenſendum eſt; propriiſſimè enim deleterium eſt, quòd quocumque tempore, loco, & quantitate quantumvis minimâ ſumptum, aptum eſt interficere: comm. 6. in 6. de morb. vulgar. 5.

Delirium, deſipientia, παραφροσύνη, mentis alienatio, duobus modis dicitur, generaliter, & ſpeciatim; generaliter, eſt motus errans, & depravatus facultatis imaginatricis, aut ratiocinatricis; plerumque in utrâque facultate conſiſtit delirium, tum parùm probè imaginando, tum parùm aptè ratiocinando; aliquando verò in alterâ tantùm facultate, ut exemplo illuſtrat Galenus, libr. de ſympt. diff. cap. 3. Theophilo nempe Medico, contigiſſe, ut ſola ei imaginatio depravata fuerit, ſimiliter & phrenetico cuidam, qui omnia vaſa diſcernens, & ſuis nominibus appellans perfregit: huic enim ſola vis ratiocinandi depravata fuit, atque tum maximè ſine febre eſt, 1. prorrhet. 1. & 4. Inſanire omnes dicunt eos, qui citra febrem deſipiunt; & ſubdit omnes, qui mente læſi, continuè febricitant. *Phrenetici* vocantur, ſolâ febre ab iis, qui *deliri* appellantur, diſcrepantes. Speciatim verò ſignificat mentis alienationem cum febre, à Phrenitide differens, quòd hæc fiat, Cerebro primario affectu laborante, cum ſymptomatum magnitudine & vehementiâ: Dilirium autem ejuſdem febris ſymptoma eſt, atque ex ſubjectis Cerebro partibus affectis, inprimis verò ex inflammato Diaphragmate originem ducit, ſublato in caput acri, & ferventi bilioſi ſanguinis vapore; neque impetus tantos habet, quantos Phrenitis, 5. de loc. aff. 4. Accidit autem potiſſimùm in febrium ardentiſſimarum vigore: quanquam & aliquando in principiis, pro qualitate ſcilicet humoris moti, & ce-

& cerebri robore aut imbecillitate. Eâ autem qui detinentur, nemo φρενιτικὸς appellaverit, ut ait Galenus libr. 3. de libr. aff. Sed vel παραφρονοῦντας, vel παραπαίοντας, vide *Phrenitis*, & *Paraphroſyne*.

Deltoeides, quaſi deltæ literæ figuram imitans, muſculus eſt multum carnoſus, & in longum exporrectus, qui ſuperiorem humeri partem; quâ brachii caput eſt tegit, (unde & ἐπωμὶς dicitur, quaſi humero inſtratus & ſuperpoſitus) qui etiam totius manus initium eſt 3. de anat. adm. cap. 3. Græcè Δελτοειδὴς ſic dicitur quòd triangularis videatur, ut ad literæ Δ ſimilitudinem efformatus: cujus baſis intelligi poteſt à mediâ claviculâ, ad extremam uſque ſcapulam ſecundum humeri longitudinem, à quibus ſcilicet partibus ducit originem: latera verò hinc quidem internum à claviculâ, inde verò externum ab imâ ſcapulâ ad medium uſque brachium, quo loco hujus muſculi veluti vertex eſt.

Denervationes, (ἀπονευρώσεις Græci vocant) ſunt nerveæ muſculorum tenuitates, in quas muſculi deſinunt: & *Tendones* dicuntur, 1. de motu muſc. cap. 1. & 1. de anatom. adm. cap. 3. Nervus quidem non eſt, ſed corpus inter ligamentum atque nervum naturâ medium latum ſemper & aliquando tam tenue, ut membrana videri poſſet, niſi fibris quibuſdam intercurrentibus ab eâ diſtingueretur; vide *Tendones*.

Dentem, ſæpè Hipp. ſecundam colli vertebram vocat, properea hunc proceſſum à dentis hominis ſimilitudine, *Odontoeidem*, id eſt; *Dentiformem*, appellat lib. de oſſibus, cap. 8. Eſt autem ea apophyſis ſecundo ſpondylo propria; perque eam cum primo ſpondylo, & cum occipitis cavitate inter ſuas apophyſes κορωνοειδεῖς per diarthroſim jungitur, & valido quodam rotundoque ligamento occipiti alligatur, eique locum cui aptè & tutò affirmetur, & ſtabiliatur, præbet ſpondylus primus, ipſe quoque ligamentum quoddam tranſ

tranſverſum producens, quod illi apophyſi intus injicitur: Subit enim dens in cavitatem primi ſpondyli. Ab hâc apophyſi totam etiam ipſam ſecundam vertebram Hippocr. ut Galenus ait, ὀδόντα appellavit. Alii *Pyronoeidem* productionem, à nuclei ſimilitudine nominant: Alii, à nuce Pineâ κωνοειδῆ. Ab eo caput inflecti & extendi, quod ἐπινεύειν καὶ ἀνανεύειν Græci dicunt, Galenus exiſtimavit, 12. de uſu part. cap. 7.

Dentes in oſſium numero reponuntur, mollium Cerebri nervorum participes, ob idque ſoli ſentiendi vim habent evidentem, libr. de oſſib. cap. 5. A reliquis adeo oſſibus differunt primum, cum reliqua ſenſu careant: dentium enim radicibus mollis quidam nervus à tertiâ conjugatione utrâque genâ inſeritur. Superiore quidem per foramen ejus quod ſub oculo eſt, inferiore verò ad muſculum in ore latentem. Hic autem nervus ſecum venam ad dentium nutritionem, & arteriam ad caloris nativi cuſtodiam, cum meninge tenui in dentes adducit. Inde fit, ut dolor in dentibus pulſatorius per inflammationes ſentiatur: verumtamen foris & in ſuperficie integros dentes non ſentire verum eſt, quod in eam dentis partem denſiſſimam nervi fibræ non permeant, eamque ob rem cum eâ parte limantur, ſecantur, uruntur, punguntur, non dolent. Totâ verò parte interiore quam ſint dolori obnoxii dentes, apertè docent qui eos cavos aſperiùs tractant, aut frigidi calidive contactu irritant. Deinde verò differunt ab aliis oſſibus, quod toto vitæ tempore dentes augeantur: Id enim niſi fieret, prorſus deficerent, cibis comminuendis attriti. Differunt & ab aliis oſſibus, quod nudi ſint, ſine membranâ, ſine carne, quodque ſint reliquis oſſibus, ut ait Celſus, duriores, videlicet ne occurſu mutuo, mandendo, frangendoque attenuarentur magis quàm reliqua oſſa, propterea quòd nec cartilagine, nec adipe, ut reliqui articuli, ſuperlinuntur, quibus atteri vetentur. Sunt autem den-

tes

tes in perfectis hominibus utraque gena ſedecim. I
aliis enim plures ſunt, vel pauciores, & tam multo
fieri potiùs, quàm unum expediebat, ne uno aut do
lente, aut vi vel vitio pereunte, affectio aliis commu
nis exiſteret. Quatuor autem inciſoris unam modo ra
dicem habent. Κυνόδοντες ſingulares ſunt radices ſor
titi. Hi à baſi rotundâ in acutiſſimum mucronem faſti
giati deſinunt. Poſt hos ſequuntur γόμφιοι ſive μύλαι
hoc eſt, *clavales*, ſeu *morales*, quini ab utroque later
ut plurimùm, aliquando autem pauciores aut plures
omnes aſperi inæquales, ampli & lati. Hi pluribus ra
dicibus genis infixi ſunt, ternis quidem genæ ſuperio
ri, binis verò inferiori, nonnullis tamen exceptis qu
ſupra ſæpè cum quaternis, infra verò cum ternis radi
cibus deprehenduntur. Sunt enim dentium genæ in
ferioris, quàm ſuperioris radices & pauciores & mi
nores, quoniam genæ inferioris ſubſtantia durior den
ſiorque dentes ſuâ etiam gravitate incumbentes, fi
miùs continere poteſt, quam gena ſuperior rara mo
liſque pendulos, & velut in caſum ob ſuam gravita
tem proclivis. Habent autem dentes omnes in pue
ris epiphyſim, quæ ipſis ſæpè excidit ſponte, ſed re
licta dentis radice, alia prompte in ejus locum ſuc
creſcit. Omnes præterea dentes infiguntur, ut ait Ga
len. ἐν τοῖς τῶν φατνίων βοθρίοις. Sunt autem φάτνια, o
ſa ipſos continentia: βόθρια verò, alveoli & cavitate
quas ſubeunt: priores quaterni, quia ſecant, *Tom*
τομεῖς vel τομικοὶ, id eſt, *Inciſorii*, ad cultri ſimilitu
dinem, ad eos cibos incidendos, qui mollitiem in
habent; hiſce utrinque Canini adjacent, quòd Ca
num dentibus ſint quàm ſimillimi, ad dura cibaria n
ſecanda, ſed admodùm confringenda. Ultra hos, ma
xillares, & molares ab utroque latere, quòd iis ci
(veluti molis cereales fruges) tenuantur, & atterun
tur: ibidem.

Dentes genuini, qui omnium noviſſimi naſcuntu

Σαφρ

Σωφρονιςῆρες, ut plurimùm ab anno duodevigeſimo, uſque ad annum vigeſimum ſextum; viſi aliquando ſunt etiam anno octogeſimo naſci, aliquando indolenter, ſæpè cùm magno cruciatu, utrobique ſingulares, in penitiſſimâ oris parte oriuntur; ideòque ita nominantur, quod naſcantur, cùm homo σωφρονίζειν, id eſt, ſapere incipit; ſunt autem è genere dentium molarium.

Dentifricium; medicamentum eſt, quo utimur ad dentes confricandos; à ſordibus abluendos, quin & gingivarum circùmſitarum, quando humore fuerint prægnantes, ad depurationem, & abſterſionem, 5. de loc. aff.

Dentitio, ὀδοντίασις, eſt dentis jam concreti, extra gingivam eruptio, ſeu dentium ortus, 8. de placit. cap. 6. Dicitur & ὀδοντοφυΐα. Primum quidem dentes intra ſuos alveolos concipiuntur & concreſcunt; deinde erumpunt, quorum utrumque magno cum dolore fit. Illud ὀδαξισμὸν, hoc ὀδοντιασμὸν Græci vocant. ὀδοντάγρα Inſtrumentum eſt Chirurgicum ſeu Volſella, ad evellendos dentes, cujus uſum ſimplicem nulliuſque negotii eſſe, dicit Hippocrates.

Depaſcens ulcus; idem eſt ac *Phagedæna*; vide *Herpes*, & *Phagedæna*.

Deperditio, vide *Abortus*.

Deprehenſiones, vide *Catalepſis*.

Depreſſum, & *oblongum oſſis caput* voco, ad cervicem utrumque, cui adnaſcitur, referens, l. de oſſib. in procem.

Derivationem appellare conſuevit Hippocrat. quando ſuccus aliquis evacuatione indigens, neque per convenientem regionem ferri incipiens, artis auxilio vacuatur per loca proxima: E. G. ſi per lotii vias exire cœperit, vitiatâ veſicâ, aut renibus, tunc per alvum derivare ſatiùs fuerit; veluti, ſi per ventrem vitiatis inteſtinis ferri tentaverit, ſuccum evacuandum ad urinarios meatus dirigemus: In mulieribus verò nonnunquam ad uterum, aut è contrario, interdum uteri

profluvium, ad urinæ vias, ac ventrem derivabimus. At, ſi in aliquâ id genus evacuatione vomitum concitaverimus, *revulſionem* hanc nominant; ut, ſi vomitus etiam retraxerimus, ad uterum, aut veſicam, aut ſedem, com. 2. in 6. de morb. vulg. 7. *Derivatio*, Græcis παροχέτευσις, ejuſdem eſt generis cum evacuatione, facta per particulam, quæ fluxionem ſuſcipit; fit autem per aliquam vicinarum partium. *Rivare* igitur eſt, per rivos ducere; *Derivare* autem eſt, à rivis ad latera divertere. Ex Oribaſ. lib. de Cucurbitulis; vide *Purgatio*.

Derma, vide *Cutis ſuprema*.

Deſipientia eſt, cùm ægri nihil rationi conſentaneum dicunt, aut agunt, 7. aphor. 14.

Deſipientia ferina eſt, in quâ ægri calcitrant, pedibus feriunt, mordicus impetunt, & excandeſcunt, eos, qui ingrediuntur; tanquam hoſtes ſuos reputantes, com. 1. in 1. prorrhet. 25.

Deſiccatio oculi, eſt idem ac ſpaſmus oculi, libr. de ocul. cap. 13.

Deſperata ulcera ſunt, quarum curationem plerique aggreſſi non abſolverunt, ſed tanquam ab inſanabilibus deſtitêre, 4. de comp. med. per gen. cap. 5.

Deſtillatio, id eſt, fluxio quælibet, quæ per venas à capite ad partes inferiores fertur, 3. aphor. 12.

Deſudatio, ab Hippocrate ſumitur, vel pro ſudore circa Thoracem, & Caput apparente, vel pro eo, qui ex toto manat corpore, ubi tùm paucus, tùm nihil conferens, fuerit, comm. 3. in 1. prorrhet. 33. quæ & *Sudamina* dicuntur; vide *Sudamen*.

Detritio, vide *Rhacoſis*.

Deûrens febris, vide *Continua*, & *Synocha*.

Diabetes, eſt *Vrinæ profluvium*, *Hydrops ad matulam*, *Hydrops matellæ*, *Dipſacos*, *Hydrops in vas urinale*, *Diarrhæa in urinâ*, Διαβήτης: ὕδερος εἰς ἀμίδα; εἰς οὖρα διάρροια, δίψακος; Synonyma ſunt, quæ ſignificant, cùm

cùm continuò & exuberanter per urinam redditur id, quòd bibitur, nihil planè immutatum, 6. de loc. aff. cap. 3. de ſymptom. diff. cap. 6. Paſſio hæc talis eſt, qualis circa alvum lævitas inteſtinorum, & bulimos, extinctio, ut diceret quiſpiam, utriuſque virtutis, & retentricis, & alteratricis, 1. de criſ. 12. Conſentit quidem quodammodo veſica, & copia urinæ premitur, at nec ipſe morbus, nec morbi cauſa eſt in veſicâ, ſed in ſolis renibus. Eſt autem attrahendæ urinæ inexplebilis cupiditas; & ejus retinendæ impotentia. Attractionem tantam excitat vel calida & ſiccâ renum intemperies, vel humor bilioſus, acris, ſalſus, & renes aſſiduè irritans, inque ipſo renum corpore impactus, vel, ut ait Aretæus, morbus aliquis acutus in renes firmatus, & per criſim malignitatem ſuam in eos deponens, vel venenum aliquod deleterium, ex eorum genere quæ veſicam & renes infeſtant, quale id eſt quod à Dipſade funditur. Hæc enim omnia ſitim ingentem movent, ob quam aſſiduè æger bibit. Potum autem hunc avidè renes attrahunt, antequam etiam in ventriculo concoquatur, ſed eum propter imbecillitatem non retinent, ſed talem effundunt, qualis ſumptus eſt. Quâ in re Diabetes appetentiæ caninæ perſimilis eſt, quam ὄρεξιν κυνώδη vocant. Nec verò id ſolùm quòd bibitur, protinùs crudum mingitur; ſed humor etiam copioſus à renibus colliquato corpore trahitur, in eoque Diabetem propriè conſiſtere, Aretæus arbitratur, definiens eſſe σαρκῶν καὶ μελέων ἐς οὖρον σύντηξιν, hoc eſt; carnium & membrorum in urinam colliquationem, ob quam & ſumma totius corporis macies eſt, & copioſior multò urina redditur, quàm potus eſt. Quod ſi vel modico tempore à mejendo abſtinuerint, tument lumbi, teſtes, & ilia. Rarùm id prorſus mali genus, & à Galeno bis tantùm viſum. Eo autem nomine appellatur, quòd humor corporis nullo in loco conſiſtat, ſed ſubinde de loco in locum διαβαίνει;

hoc eſt, pertranſit, non aliter quàm aqua per ſiphonem, quem διαβήτην vocant Mechanici, ut ſcribit Colum. libr. 3. cap. 10. Latini nullum illi peculiare nomen dederunt.

Diabotanum, Emplaſtrum ex herbis factum, 6. de compoſ. medic. per gen. cap. 2.

Diabroſis, ſive *Anabroſis*, Διάβρωσις, καὶ Ανάβρωσις eroſio, eſt oris alicujus vaſis apertio, 5. de loc. aff. 5. à re acri, & mordaci facta, ſive intrinſecus à vitioſo ſucco, ſive extrinſecus à valentioribus medicamentis, aut igne. Hæc ab effectu διαβρωτικὰ appellantur, media quodammodo inter ἐκφρακτικὰ καὶ καυστικὰ, hoc eſt, *extergentia*, & *adurentia*. Sunt enim extergentibus valentiora, urentibus autem debiliora, & periculoſa minùs, ut ſcribit Galenus. Hujus generis ſunt, *Auripigmentum, Sandaracha, Aſiæ petræ flos*, & *Miſi*.

Diachylon, Διαχυλῶν, Emplaſtrum, quod ex ſuccis eſt compoſitum, emolliens, concoquens, 7. de comp. med. per gen. cap. 9.

Diacodion, confectio eſt, ex capitibus papaveris, 7. de comp. med. loc. 2.

Diadoſis, Διάδοσις, *digeſtio*, ſeu *diſtributio alimenti* eſt, cùm ſanguis alimentarius ex jecore, per venas majores, in minimas, ipſumque in corporis habitum tranſit, vide *Anadoſis*.

Diæta, victus ratio, eſt certa victus inſtitutio, & norma, non in ſolo cibo, & potione conſiſtens, verùm in omnibus aliis ſex rebus externis non naturalibus, ut Otio, Exercitatione, Venere, Somno, Vigiliis, Repletione, Inanitione, Animi affectibus; ad Thraſib. cap. 35. In *Diætâ* duo hæc potiſſimum ſunt præcepta, in quibus tota ferè vertitur: integram ſanitatem ſimilibus eſſe conſervandam, inclinatam autem & in vitium propè ruentem, modico contrariorum uſu retinendam eſſe. Inde *diſciplina*, quæ hanc inſtituit, *Diætetica*, διαιτητικὴ dicta, eſt pars artis medicæ curativæ,

θεραπ-

θεραπευτικῆς, tùm quæ ſanis ad imminentes arcendos morbos, tùm quæ ægris ad præſentes profligandos debetur, 11. method. cap. 15. Præter diætam θεραπευτικὴν, alia eſt ἀναληπτικὴ, quæ convaleſcentibus â morbo convenit, in quibus quia nulla præter naturam cauſa ſupereſt, neque affectio morboſa, ſed infirma tantùm ſanitas, aut parva admodum vitia, quæ per imbecillitatem vitari vix poſſunt, eâ diætâ utendum, quæ robur quòd deeſt, ſuppleat, quodque vacuatum eſt atque diſſipatum, reſarciat, ſimulque concoquat, evacuet, purgetque excrementa, & ab his abſtineat, quæ ſanitatem ſæpè labefactant, cujuſmodi ſunt algor, æſtus, laſſitudo, cruditas, ebrietas, vigiliæ, iracundia, & reliqui animi affectus. Hæc enim omnia τῆς διαίτης nomine comprehenduntur.

Diagnoſtica ſigna ſunt præſentium rerum, cauſarum morbidarum, & morborum declarativa, libr. de opt. ſec. emp. cap. 5. vide *Prognoſtica.*

Dialeimma, eſt illud intervallum, quo febris ad infebricitationem venit, antequàm ſequens annotatio adveniat, lib. de morb. temp. cap. 3. Dicitur quidem in febribus ἀπυρεξία, in aliis verò morbis, ut *Cephalæâ, Epilepſiâ, Podagrâ*, ſimpliciter διάλειμμα ἀπὸ τοῦ διαλείπειν, hoc eſt, ab intermittendo; ſignificat autem apud Hippocratem, εἰλικρινῆ ἄνεσιν, hoc eſt, remiſſionem puram & ſynceram, ut aphoriſ. 43. lib. 4. Febres quæcunque non intermittentes, tertia die fortiores fiunt, magis periculoſæ: ſi verò quovis modo intermiſerint, periculum abeſſe ſignificatur. Sic enim in Comment. Galenus explicat: Idem verò ſcribit intermiſſionem bifariam dici, primum quidem de iis febribus, quæ acceſſionem perpetuam non habent. Deinde verò de iis, quarum acceſſio non ſolvitur integrè, etſi inſignes ſubeat mutationes, & poſt principium, augmentum atque vigorem manifeſtam habeat remiſſionem.

Diapedeſis, Διαπήδησις, eſt exiguorum vaſorum apertio, vel potiùs eorundem tunicæ extenuatio, adeòque excretio ſeri ſanguinis, 3. de cauſ. ſympt. cap. 2. Fit ergò ex tunicâ rarefactâ, ſanguine verò tenuato, & ex gracilium vaſorum ore adaperto; unde tranſcolatur ſanguis, & ſudoris aut roris more tranſmittitur, 5. method. cap. 2. Eumque in modum ex jecinoris renumque debilitate mejitur, ac ſæpè per alvum dejicitur ſanguinolentum ſerum. Itaque τῆς διαπηδήσεως præcipua cauſa eſt ſanguis ſeroſus, tenuis, & calidus effluens per vaſorum tunicas rarefactas. Quod ſi contigerit aliquando διαπήδησις apertis vaſorum oſculis, vaſa quidem omninò exigua ſunt, & ex quibus ſanguis impetu, & copioſus emanare non poteſt. Differt ab *Anaſtomoſi*, in quâ tùm majorum venarum, arteriarumque ora aperiuntur, tùm ſanguis impetu, & copiâ erumpit, ex iiſdem apertis.

Diaphanes, Græcè, Διαφανὴς λίθος, Latinè dicitur, *Lapis ſpecularis*, ex iis eſt, qui leniter, ac ſine morſu exſiccant, qui uſtus ulceribus ægrè cicatricem admittentibus, non item malignis, ac rebellibus, conducit, 4. de comp. medic. per gen. cap. 1. Significat etiam *Perſpicuum*; item *Candens* apud Hippocratem, ut interpretatur Galenus, commentar. 1. εἰς τὸ περὶ ἄρθρων. Quo loco conſulit Hippocr. ferramenta quæ ad alam admoventur, candentia eſſe oportere.

Diaphoreſis, Διαφόρησις, Latinè *Digeſtionem*, ſeu *Evaporationem* dixeris, eſt, quæ humorem, qui in phlegmone obſeſsâ inflammatâve parte continetur, per meatus inſenſibiles educit, ſub ſpecie halitus, 13. method. cap. 16. & medicamenta quæ id præſtant, Διαφορητικὰ, hoc eſt, *Diſcuſſoria*, & *per halitum digerentia*, appellantur. Omnia in univerſum deſiccant, idque duplici ratione, aut *humores ebibentia*, velut & *per cutis meatus exugentia*, cum poris quibuſdam inſunt, aut *totam alterantia partem*, 5. de ſimplic. med. fac. cap. 5. Ea proxima

ſunt

ſunt attrahentibus ; ſiquidem vicinæ ſibi virtutes ſunt, eorum quæ in alto latent attractrix, & attractorum digeſtrix. Nam quæ trahunt, etiam nonnihil omnino diſcutiunt; & quæ diſcutiunt, pariter trahunt.

Diaphrattontes membranæ, διαφράττοντες ὑμένες dicuntur membranæ illæ, quæ totum thoracis ſpatium, à jugulo ad ſeptum uſque, in duos ſinus, dextrum, ſiniſtrumque dividunt, vulgò *Mediaſtinum* vocatur ; vide *Hypezocotes, Cingentes.*

Diaphragma, ſeptum tranſverſum eſt, quod & *Phrenas*, id eſt, *Mentem*, appellarunt Antiqui ; quia (ut aliqui putant,) eo inflammatione affecto, mens lædatur: nam multi quidem, varios ob morbos, delirare ſolent; ſed quæ eo affecto incidunt deliria, non multùm diſtant à Phrenitide ; nulla enim pars, Cerebro ſubdita, præter Septum tranſverſum, perpetuum delirium excitat ; itaque maximus illi videtur eſſe cum mente & hujus ſede (Cerebro) conſenſus. A Platone *Diaphragma* vocari cœpit, id eſt, Septum tranſverſum : eſt enim muſculus rotundus, obliquus, membranoſus, & carnoſus, medius inter partes nutritioni ſervientes, (quas Peritonæum continet,) & inter ſpiritus organa, (quæ tunicâ ſuccingente concluduntur:) eamque ob rem *Diaphragma* nominatur, quòd eas partes διαφράττει, id eſt, dividat, quaſi Septum quoddam medium : quâ ratione Ariſtoteles illud *Succincturam* appellat, 5. de loc. affect. 4. Majores noſtri *Præcordia* nominarunt, quia cordi prætenduntur, com. 1. in 1. progn. 24. Hic muſculus liberæ reſpirationis inſtrumentum, nec ſitu, nec formâ, ulli alteri muſculo reſpondet: ſiquidem in medio caput principiumve habet, ex quo fibræ, inſtar linearum, à centro ad circumferentiam excurrentium, in eas partes proficiſcuntur, in quas ipſe inſeritur. Eſt autem ſuo capite membraneus, indeque paulatim carnoſior efficitur. Totus admodum obliquus eſt, ſi quidem antè pectoris oſſi, juxta mucronatæ cartilaginis

radicem adhærens, per ſpuriarum coſtarum extrema in lumbos duabus aponeuroſibus longiùs protenditur, itaque à prioribus partibus deorſum ad poſteriora vergit. Duabus membranis tegitur, unâ inferiore à peritonæo; alterâ ſuperiore, à tunicâ coſtas ſuccingente. Dicitur & in naribus διάφραγμα. quòd narium meatus dividit: Κίων & στυλὶς à quibuſdam dicitur.

Diaphthora, eſt corruptio ciborum in ventriculo, 2. de loc. affect. 1.

Diapyemata, vide *Empyemata*.

Diaria febris, ἐφήμερος πυρετὸς, Ephemera febris eſt, quæ unicâ acceſſione, unoque plurimùm die naturali, à ſolâ ferè naturâ curatur, à causâ manifeſtâ (ut ex irâ, inſolatione, luctu, pugnâ) orta, 9. method. 1. In ſpiritibus accenſam, excitant cauſæ, aliis febribus communes (præter ſpirationem, & putredinem) Ira, Dolor, Vigilia, Cura, Æſtivus Sol, Fatigatio, Bubo, Pertinax ſtudium, Cruditas.

Diarrhœa, διάῤῥοια, id eſt, *Profluvium*, copioſior eſt alvi fluor, ſine phlegmone, & ulceratione inteſtinorum, libr. finit. Per *Diarrhœam*, vel pituita, vel bilis altera, ſyncera, aut invicem miſta vacuatur, ab humoris copiâ, vel cruditate, quæ aut in toto corpore, aut in certâ quâdam parte ſedem habet, exorta: Ventriculus enim multitudine gravatus, quam vel ipſe colligit, vel ex aliis ſeſe in eum exonerantibus ſuſcipit, aut pravâ aliquâ qualitate irritatus, quàm cruditas (quæ propriè δυσπεψία dicitur) invexit, τῇ διαῤῥοίᾳ infeſtatur, præſertim ſi ejus orificium, ſupernæque partes valentes ſint; infernæ autem & πυλωρός languidæ: nam ſi contrà acciderit, vomitiones pro *Diarrhœâ* ſuccedent, ut docet Galenus, 3. de natural. facultat. Uti autem ex ventriculo in inteſtinâ materiâ *Diarrhœæ* fluit; ſic etiam per Venas meſaraicas in eadem portio ipſius defertur. Cæterùm humorum cruditatem cum vitioſi cibi potuſque, aëris intemperies, inſue-

inſuetum otium, cutis adſtrictio, tum etiam febres longæ aut acutæ moliuntur, quæ & humores & ipſum corporis habitum vitiant, ut inde facilè *Diarrhœa* excitetur. Verùm ſicut ea febribus quandoque ſuccedit; ſic illas utique non minimè proritat, ex deſurgendi frequentiâ. Quod ſi etiam roſio, aut dolor, aut calor immodicus (quæ pro qualitate humoris fluentis ſentiuntur) in ventre atque inteſtinis ſit, huic certè vel longè magis affectio febrilis increſcit: ſed nec ſolæ febres Diarrhœam movent, ſed etiam venena ſumpta, & purgantia medicamenta, quæ intemperiem in jecinore ventriculo, aut inteſtinis reliquerint: Quæ quamdiu manebit, alvus deſcendet, perque eam corrupti & putres humores, non unius quidem generis, ſed varii pro ciborum differentiis, & ægrotantis in temperaturâ vacuabuntur.

Diarrhœa in urinâ, vide *Diabetes*, & *Canina cupiditas*.

Diarthroſis dicitur aliquando generatim omnis oſſium compoſitio ad motum voluntarium comparata, apud Gal. ſed nonnunquam ſpeciatim ſumitur: eſtque altera τοῦ ἄρθρου, id eſt, *articulationis differentia*, quam definit Gale. eſſe σύνθεσιν, ſive σύνταξιν, hoc eſt, commiſſuram naturalem oſſium, inter ſe motum evidentem habentium. Eam alio nomine Hipp. προσάρθρωσιν appellat. Eſt autem ea oſſium connexio omnino laxior, ſic ut evidens, facilis, magnuſq; motus ſit, cujuſmodi in cruribus, brachiis, manibus & pedibus habetur. Hujus tres differentias Gal. ſtatuit, ἐνάρθρωσιν, ἀρθρωδίαν, γίγγλυμον.

Diaſpermaton, medicamentum eſt, quòd ex ſeminibus conſtat, 7. de comp. med. per gen. 7.

Diaſpoleticum, medicamentum eſt, cujus compoſitionem, Cuminum, Piper, Ruta, ingrediuntur, 2. de ſanitat. tuend. cap. 5.

Diaſtole, eſt motus dilatationis, & elevationis arteriæ, ad ſubſtantiam quandam exteriùs attrahendam, quo nativus totius animalis calor, cùm primis aëream,

per immiſſum ſpiritum refrigeretur; quemadmodum *Syſtole* eſt arteriæ ſubmiſſio, & contractio, ut id, quod ex humorum deuſtione in toto animali contractum, veluti fumida ſuperfluitas eſt, expellatur, libr. de uſu pulſuum, cap. 3. Ut eundem uſum præſtet Diaſtole, & Syſtole, totius animalis calori, quem inſpiratio & exſpiratio, particulatim calori Cordis, ibidem.

Diateſſeron, Emplaſtrum, quod ex quatuor rebus conſtat, *Chalcitide*, *Miſy*, *Diphyrge*, *Chalcanto*; 5. de compoſ. medic. per gen. cap. 14. διατεσσάρων Græcè. Διατεσσάρων nomen quoque eſt potionis, quam Antiqui ad coxendicis dolorem inſtituerunt continuandam toto anno. Sic dicta eſt, quòd quatuor medicamentorum generibus conſtet, hunc in modum: Chamædryos pondo, gentianæ unciæ novem; Ariſtolochiæ rotundæ unciæ novem; Rutæ ſeminis ſicci ſextarius; Hæc tuſa, dantur quotidiè ad annum jejuno ex duobus aquæ frigidæ cyathis. Autor Paul. lib. 3. cap. 77.

Diatrion pipereon, id eſt, medicamentum, triplici piperis genere conſtans, 4. de ſanit. tuend. cap. 5.

Diatritos, id eſt, tridui inedia, ut *Diatritarii*, qui triduanam inediam præcipiunt, 4. method. cap. 4. cujus primus autor Theſſalus; Διάτριτος Græcis. Inventum eſt Empiricorum, totum autem erat in victus ratione, quam ita inſtituebant in omnibus ægris, ut primum in quarto die ipſos cibarent, poſt in ſexto, mox in octavo, deinde in decimo. Prima quidem cibatio poſt primam Diatriton, reliquæ alternis diebus: Sed nugas eas & deliramenta Galenus multis in locis ridet.

Dichophyia; pilorum defectus eſt, quando bifurcantur, lib. finit.

Dichroma, (δίχρωμον Græcè) Emplaſtra ſunt, quæ & *Gilva* dicuntur, coloris ambigui, 2. de compoſ. medic. per gener. cap. 1. Neque enim particularis alicujus medicamenti nomen eſt, ſed multorum quæ duplici

plici

plici colore prædita ſunt. Horum autem colorum rationem Galenus explicat, libr. 2. ad Glauconem, de ſinu differens. Ex Lithargyro, inquit, & Ærugine, plurimum decoctis emplaſtra fiunt κιῤῥὰ ἢ φαιὰ, id eſt, fulva dicta; quibus, ubi ſtatim reponuntur, quædam extrinſecùs ſupereminentia fuſca concreſcit, ſub quâ pars medicamenti profundior, pluſquam ab initio fulva videtur, propterea *dichroma* vocant, id eſt, *bicolora*: quidam verò eadem vocant, *Diproſopa*, διπρόσωπα, id eſt, *bifacia*, 2. ad Glauc. 8.

Dicrotus pulſus, δίκροτος σφυγμὸς, ſeu bis feriens, eſt, cùm in diaſtole, quæ fit quaſi receſſio arteriæ, non perfecta obitur, ſed cunctatur, idque pro ſubductionis, aut inhibiti ſpiritus quantitate, deinde repetitio perfecta, debitæ fit contractionis, libr. finit. Eſtque unus pulſus, non duo (contra Archigenem) qui ſimulatque omnem diſtentionem effecit, ſe pauliſper ſubducit, ac mox pulſat iterum, ut intermittentium quies media, ictus intercipiat, cujus dicroti contractio, congreſſus, vel reditus dicitur, 1. de differ. pulſ. cap. 17. qui poſt abſolutam diaſtolen, antequam perfectè contrahatur, ſecundò tactum ferit, ut ex malleis incudem percutientibus, & poſteà reſilientibus, apparet. Talis fit nonnunquam propter inæqualem cordis intemperiem, propter quam inter ſe contendunt calidæ partes cum frigidis, ut ſubſiſtere interim neceſſe habeant calidæ retentæ à frigidis, interim celeriùs frigidæ moveri à calidis attractæ. Fit etiam & cùm collectus eſt in multis ejus partibus ingens fulginoſorum excrementorum acervus: ſi namque unà contingat, ut cordis partes quædam ſint præcalidæ, aliæ fumoſâ fuligine præfocentur, ad contrarios proſilient motus, ut alteræ diſtentionem moliantur, alteræ verò ad ſuperfluitatum expulſionem confidant, ex quâ lucta tres numero pulſus hujus differentiæ exiſtunt, ut docet Galenus, lib. 2. de præſag. ex pulſ.

Didy-

Didymi, δίδυμοι, 14. de uſu part. cap. 14. dicuntur propriè fratres uno partu editi; dicuntur & *Teſtes*, honeſtiore vocabulo, ut ait Galenus; dicuntur & δίδυμοι in Cerebro, de quibus vide *Glutia*.

Dies, apud Medicos non ſolùm *lucem*, ſed etiam *noctem* complectitur, non id tempus tantùm, quo Sol ſupra terram fertur, appellantes *Diem*; ſed etiam illi tempora noctis adjacentia, 2. de criſ. cap. 2.

Difficultas inteſtinorum, quæ & Δυσεντερία dicitur, 2. de facultat. nat. capit. 9. propriè *ulcus inteſtinorum* eſt, ex mordaci bile flavâ, atrâ & pituitâ ſalsâ, quam ſequitur interaneorum abraſio, cum quibus paulum cruoris ſecernitur, immitiſſimis cum torminibus, 6. de loc. affect. cap. 2. in quibus difficultatibus inteſtinorum, cùm adhuc conſtituuntur, quædam corpora pinguia excernuntur; poſt hæc autem niſi finiri anticipaverint, quædam ramenta inteſtinorum, (ablatâ ipſorum ſuperficie interiore, quæ membranoſa exiſtit, & denſa, illi, quæ cutem exteriùs contegit, Epidermidi, id eſt, Cuticulæ appellatæ, proportionalis) poſt hæc autem (Dyſenteriâ videlicet jam completâ) aliquid ex ipsà abraditur ſubſtantiâ inteſtinorum: excernuntur enim partes magnæ inteſtinorum, quas & *Carnes*, & *Carunculas* vocare poſſumus, 4. aphor. 26. Conſiſtit autem illa interdum in craſſis, aliquando in tenuibus inteſtinis, id quòd ex cruore, & ex ipſis ramentis dijudicatur. Nam ſi & cruor & ramenta ita miſta ſunt reliquis excrementis, ut univerſa miſceantur univerſis, in ſuperioribus: ſi verò ſupernatant, in inferioribus inteſtinis ulcus eſſe oſtenditur. Talis quippe propriè dicta, *Dyſenteria* eſt, nomen habens à læsâ particulâ, quam ſolam plerique *Dyſenteriam* nominandam cenſent; etſi Hippocrates atque alii, non ipſam modo inteſtinorum exulcerationem, verùm omnem cruoris per inteſtina vacuationem, *Dyſenteriam cruentam* nominent; nomen morbi, ſymptomati tribuen-

buentes, 4. de artic. 40. Sunt autem excretionis ſanguinis per inteſtina ſine ulcere tres modi: unus propter boni ſanguinis copiam in toto corpore aucti, qui ex venarum orificiis in inteſtina apertis effunditur, eo tantum differens ab hæmorrhoidum profluvio, quòd in hoc venæ ani duntaxat, in illo autem ſecundum totam inteſtinorum longitudinem, perque omnes eorum anfractus, longéque ab ano venæ aperiantur. Talis δυσεντερία αἱματηρὰ appellatur, acciditque potiſſimùm iis, quibus aliquod membrum exciſum eſt, aut intermiſſa exercitatio. Secundus eſt, cùm propter jecinoris imbecillitatem aquoſus ſanguis dejicitur, loturæ carnium perſimilis: quòd enim imbecilla ſit vis ejus retentrix atque alteratrix, ſanguis ejuſmodi excernitur, vocatur autem ea δυσεντερία ἡπατηρά. Tertius eſt, cùm ſanguis, propter bilis flavæ vel atræ permiſtionem acrior, venarum orificia aperit, & per inteſtina fertur. Hæc proprio nomine caret, & à Paulo comprehenditur ſub eâ dyſenteriæ ſpecie, quam αἱματηρὰν vocant: diſtinguitur verò à Galeno, libro tertio, de cauſis ſymptomatum, illam propter ſanguinis copiam, hanc propter acrimoniam effici aſſerenti. Itaque quatuor ſunt in univerſum dyſenteriæ: una verè & propriè dicta, tres verò impropriè à ſymptomate, quòd omnium commune ſymptoma ſit ſanguinis per alvum excretio.

Difficultas urinæ, vide *Iſchuria*.

Difflatio, *Perflatus*, & *Difflatus*. Quicunque in Hippocrat. placitis legitimè verſatus fuerit, is demum didicit difflationem eſſe, quam Medici omnes uſitato vocabulo, ſenſum latentem tranſpirationem appellant, quâ difflantur corpora vaporoſa, aliam quidem talem eſſe, qualis vapor eſt, aliam autem, qualis aër ſiccus, atque aliam, cùm, quæ videri poſſunt, exeunt humiditates. Adverſus Lycum, cap. 2. quæ Græcis, λόγῳ θεωρήτης διαπνοὴ, & ἄδηλος αἰσθήσει διαπνοὴ, hoc eſt, per-

perſpiratio, & difflatus, qui ratione comprehenditur; & tranſpiratio ſenſu, imperceptibilis appellatur. Hæc corporibus omnibus toto vitæ curriculo ineſt, ejuſque autor eſt calor nativus, etiamſi varia ſit pro diſcrimine ætatum, anni temporum, ſtudiorum, & totius, ut breviter dicam, diætæ. In quibus tamen differentiis commune hoc ineſt, quod calidioribus temporibus, regionibus, ætatibus, naturis, diætis non parva ſubſtantiæ noſtræ portio per διαπνοὴν exhalet, ut contra in frigidioribus pauca propter cutis aſtrictionem. Eſt autem neceſſaria difflatio ad corrigendam qualitatem & intemperiem, quæ retentis fuligionoſis & acribus excrementis neceſſariò excitatur: eoque fit, ut quibus ſuppreſſa eſt, eos febres facilè corripiant; vide *Inſpiratio*.

Digiti, Δάκτυλοι, quinque ſunt in omni manu. Primus, *Pollex*, quod oppoſitus cæteris quatuor digitis hiſce æquipolleat; ἀντίχειρα, hoc eſt, *Promanum*, tanquam pro totâ manu eſſet, vocârunt. Hippocrates μέγαν, hoc eſt, *magnum*, nominat, quamvis parvus ſit; quia cæteri ſine eo ferè inutiles ſunt; apud Ariſtot. 4 de part. animal. cap. 10. *Magnus* Galeno dicitur, non ſolùm *viribus*, ſed & *magnitudine*; nam principium Pollicis, ut ait, propè radium eſt, adeò ut eum ferè attingat. Celſo, & Ariſtoteli, *viribus* tantùm *magnus* dicitur. Secundus, λιχανὸς, *Index*: Tertius, μέσος, *Medius*: Quartus, παράμεσος, *Annularis*, *Medius*, à Medicis appellatur: Quintus, μικρὸς, *Minimus*, *Auricularis*, omnibus aliis corpore, & viribus inferior. Singuli terna oſſa continent, (præter Pollicem qui duo) mutuò ſibi colligata, & ordine ſibi ſuccedentia, veluti in acie, unde & φάλαγγες à Græcis appellantur; ab aliis autem Σκυτάλιδες, à turmâ equitum, quam Græci Σκυτάλην, vocant; Latini communi vocabulo, *digitorum internodia* dicere ſolent. Græci verò etiam eorum ſingula ſuis nominibus diſtinxerunt, à qui-

bus

bus primi articuli metacarpio proximi προκόνδυλοι, medii κόνδυλοι; poſtremi, μετακόνδυλοι appellantur, & ab his unguium principia ſeu radices ῥιζωνυχία; extremi deinde digitorum fines, ῥᾶγες καὶ κορυφαὶ, ut ſcriptum eſt à Rufo, in partium hominis nomenclaturâ. Porrò ima digitorum oſſa metacarpio per diarthroſim alligantur, excepto pollice, cujus os infimum non metacarpio, ſed carpo per diarthroſim copulatur: Ex quo quidam cenſent os illud non ad pollicem, ſed ad metacarpium pertinere, ipſumque pollicem, uti & eos qui ſunt in pedibus, duobus tantum oſſibus conſtare. Δάκτυλος, *digitus*, minima etiam menſura eſt earum, quibus rerum intervalla dimetimur. Hæc autem non ſecundum digiti longitudinem, ſed ſecundum ejus latitudinem ſive craſſitudinem accipi debet. Δάκτυλοι dicuntur quoque *Palmæ fructus*, quos Græci alio nomine φοινικοβαλάνους, Latini *Palmulas*, Franci *Dattas* vocant.

Dignotio, eſt præſentis morbi, hujus ſedis item & cauſæ effectricis conjunctæ cognitio, Græcis τεκμαρσις dicta. *Præcognitio* verò, eſt futuri morbi cognitio, 3. de criſ. cap. 1. Dignotionem autem proprio nomine denotationem appellamus, 1. prognoſt. 5.

Dimotio, vide *Prolapſiones*.

Dionyſiſci, ſunt oſſeæ eminentiæ, quæ propè tempora naſcuntur; dicuntur autem *Cornua*, Κέρατα, detorto à cornigeris animalibus nomine. Sic dicuntur à *Baccho*, quem Poëtæ *Cornutum* fingunt.

Diplaſiaſmus, id eſt, *Duplicatio*, quæ eſt duorum muſculorum, qui ab ipsâ ſcapulâ excipiuntur, ad exteriora, poſterioraque membrum circumagunt, quatenus ambo ſimul agentes, brachii circumductionem efficiunt, lib. de muſcul. diſſect. cap. 18.

Diploë, ſecunda lamina Calvariæ, 6. method. 6. & *Meditullium* vocatur Recentioribus. Sic autem vocatur oſſis Calvariæ, *duplicata lamina*, & interior ejus

pars

pars rara & laxa, cavernoſa, & molliſſima, quâ oſſa inter ſe connectuntur.

Dipſacos, vide *Diabetes*.

Diproſopa, vide *Dichroma*.

Diſciſſiones, magna vulnera ſolet Hippocrates appellare, quæ lethalia ſunt; ut vulnus in cerebro, cùm ad aliquem ejus ventriculum pervenerit, 6. aphor. 18.

Diſcretiva, Medicinæ pars eſt ea, quam *Significativam* recentiores vocant; Græci σημειωτικὴ, 1. de his quæ in medic. fiunt, 1.

Diſperſus morbus, vide *Communis*.

Diſſimilare membrum, *heterogeneum*, ſeu *compoſitum*, eſt, cujus quamcumque partem aſſumpſeris animalis, toti communicans non erit nomine, nec definitione, ſicut manus, & facies, libr. anatom. viv. vide *Inſtrumentale*.

Diſſidentias vocat Hippocrates, cùm oſſa, quæ naturâ cohærent, ac ſeſe mutuò contingunt abſque articulo, ob aliquam læſionem diſſident à ſe, ac diſtant; ut Cubitus & Radius in brachio ad gibbum, & ad manum; In Crure, Tibia, & Sura, quâ & Genu, & Calci committuntur, com. 3. in medic. 31.

Diſſolutiones, vocant animi defectus, Græci λειποθυμίας, & λειποψυχίας vocant, 1. ad Glauc. 14.

Diſtentio, idem eſt, ac nervorum convulſio, quæ eſt triplex; *Opiſthotonos*, id eſt, tenſio ad poſteriora; *Emproſthotonos*, id eſt, tenſio ad anteriora; & *Tetanos*, id eſt, æqualis tenſio, 4. aphor. 57. Qui *Tetanus* eſt per univerſum corpus nervorum convulſio, 3. de loc. aff. 10.

Diſtorſiones ſunt, cùm vel à ſuâ ſede dilabitur aliquid in exteriorem corporis partem, vel introrſum in inanitatem aliquam prolabitur, ut in naribus, ſi in exteriorem partem, aut os, aut pinnula earum abiit: & contrà memoratæ partes ſi in foramen deſcendunt, introrſum diſtorſio fit, 2. de iis quæ in medic. 33.

Diure-

Diuretica pharmaca, Διουρητικὰ φάρμακα, medicamenta ſunt; quæ ad ciendas urinas accommodantur, quæ & *Vretica* dicuntur, 11. method. 16. & 5. ſimplic. 20. quæ duûm ſunt generum; aliqua enim mediocriter id præſtant, ut *Eccathartica*, id eſt, Poros expurgantia, quia calida & tenuium partium; alia, vehementiùs, ut quæ plurimùm movent urinam, quæ acriora ſunt, multoque magis ſiccant, & excalefaciunt, prioribus: cujus generis ſunt ſemen Apii, Petroſelini, Fæniculi, Dauci, Smyrnii, & quæcumque lac augent: & menſes movent, quòd ab his ſanguis non modò extenuetur, ſed fundatur etiam atque ſecernatur. Siquidem quò facilè ad ſe attrahant renes, quòd in ſanguine aqueum, tenue & ſeroſum eſt, hæc duo moliri oportet; primum, totius ſanguinis fuſionem, deinde ſegregationem, quorum neutrum abſque valido calore fieri poteſt. Calori autem adjunctam eſſe oportet ſiccitatem, quod humiditas acrimoniam retundat in ciendis urinis neceſſariam.

Diuturnus morbus eſt, quicunque acutorum ex decidentiâ, terminum prætergreditur, quem nunc quadrageſimum, nunc ſexageſimum diem Hippocrat. facit, 2. de diebus dec. cap. 12.

Dodecadactylon, ſive *Duodenum inteſtinum*, δωδεκαδάκτυλον, primum eſt inteſtinorum fundo ſtomachi alligatum, à longitudine duodecim digitorum ſic appellatum, 6. de anat. adm. cap. 9. Quod quidam non dignantur vocare inteſtinum, priuſquam in anfractus, orbeſque convolvatur, ſed ipſum ἔκφυσιν, id eſt, productionem ſimpliciter, vel cum appendice productionem duodecim digitorum, ἔκφυσιν δωδεκαδάκτυλον nominant, primumque inteſtinum in ordine dicunt eſſe jejunum, ibidem, cap. 12. Hoc idem *Duodenum*, vocant *Portinarium*, ſive *Ianitorem*, libr. de anatom. viv. In id meatus inſeritur, à veſicâ bilem continente, per quem ea in ipſum expurgatur.

Dolor, ὀδύνη, triſtis ſenſus eſt, ut voluptas blandus, 2. de loc. affect. 2. Propriè dictus, Dolor non morbus eſt, ſed ſymptoma. In ſenſu omnis conſiſtit: eſt enim ejus fons & radix ſenſus, neque poteſt contingere, niſi in partibus ſentientibus: Contingit autem omnibus ſenſibus. Eſt autem doloris, qui per ſenſus omnes fit cauſa duplex; una, communis; altera, cujuſque propria. Communis, eſt violenta & celeriter facta alteratio & corruptio: quòd enim ſenſim & paulatim fit, ſenſum latet. Propria verò, in unoquoque ſenſu eſt, in tactu quidem magnæ mutationes à frigidi calidique violento contactu: namque humidum & ſiccum, ſi abſint calefactio & refrigeratio, citra violentiam corpus contingunt: præterea ab iis, quæ quaſſandi, ſecandi, diſtendendi vel exedendi vim habent: hæc enim omnia vel ſubſtantiam divellendo, vel diſrumpendi corporis periculum adferendo, dolorum cauſæ ſunt, qui ſi per inflammationes fiat affectus, atque in corporibus ſenſibilibus, vel per ſe, proprio & primario affectu, in arteriis, vel reliquis partibus ſenſibilibus omnibus per conſenſum, eò quòd à vicinarum contactu premantur, *Pulſatorius*, ſive *Pulſativus*, σφυγμώδης ἢ σφυγματώδης, dicitur, 2. de loc. aff. 3. Si verò in aliquo viſcerum, circumambiens membrana, per quam nervus diſpergitur, à tumore præter naturam extendatur, ita ut gravitas quædam ſentiatur, dicètur *ſenſus*, ſive *dolor gravis* βαρύς, aut *gravitatis*, ibid. cap. 4. qualis fit calculo majore in parte renum carnoſâ impacto, aut eâ phlegmonem patiente; ſimiliter & jecinoris parte carnoſâ inflammatâ. Accidit & capiti, humorumque copiam ſimpliciter ſignificat. Ὀξὺς acutus eſt, & pungens, finitimus punctorio, cùm ceu acu aut terebro perforante, aut palo impacto, pars divelli videtur, ut craſſum inteſtinum in colico dolore Galeni, à pituitâ vitreâ facto, & in quibuſdam cephalæis, & à calculo præcipuè inæquali, acuto. Si autem partes inflam-

flammatæ ſunt, unico doloris modo vexantur, tenſivo, τονώδη, ſive extenſionis. Qui verò in membranis fit, ipſius affectus veluti radice, eo loco fixa, ubi membrana pungitur, qualis eſt in morbo laterali, *dolor punctorius* νυγματώδης dicitur, ibid. capit. 5. Si nervis ipſis primò accidat dicitur *dolor* ναρκώδης, *ſtupidus*, 2. de loc. affect. capit. 2. Quod ſi in lateribus ſpiritus quidam flatuoſus procreatur, qui tùm extenuatus, tùm diſcuſſus, dolorem ſedat, deinde rurſus procreatus alter, dolorem augeat, *dolor*, ἀραιός, *rarus* dicitur, com. 1. in 1. prorrh. 22. *Dolores* autem *ulceroſos*, tum Medici, tum Gymnaſtæ, vocant eos, per quos, inter movendum, vel tangendum, laſſatas partes, ſenſus veluti ulceratarum partium ἑλκώδης, percipi ſolet, 2. de loc. aff. 7.

Dorſum, quòd Græci Νῶτον καὶ Αντίστερνον, & Μετάφρενον appellant, eſt omnium vertebrarum, quos *Spondylos* vocant, compactarum baſis velut & fundamentum. Nonnulli tamen ex recentioribus Medicis, non totam vertebrarum ſtructionem, *ſpinam* appellandam cenſent, ſed circa thoracem tantùm, & lumbos, non circa collum, 3. de art. 1. Ariſtoteles verò, 1. de hiſt. animal. *Dorſum* dicit eſſe totam poſteriorem corporis partem, ab occipite uſque ad extremum Coccygem, triginta quatuor vertebris (ſi modò oſſis ſacri partes, vertebris annumerentur) compactam; quod *Dorſum* conficiunt, Collum, Thorax, Lumbi, Os ſacrum, & Coccyx; in quo coſtæ, velut in carinâ trabes, connectuntur, totumque corpus ſtabiliunt. Sed aliter Galenus, lib. de oſſib. cap. 7. his verbis; *Spina* eſt tota connexio, viginti & quatuor vertebrarum, à *Capite* uſque ad *Os ſacrum*, ita ut ſeptem primæ à *Capite* vertebræ Collum, ſive Cervicem conſtituant; duodecim quæ ſequuntur, *Dorſum*, cui à parte anteriori reſpondet pectus, quinque reliqui lumbos; *Os*, in quod omnes vertebræ finiuntur, *ſacrum*, vel *latum* dicitur, ſive etiam *Os magnum*, 12. de uſu part. cap. 12. vide *Spina*.

Dothien, Δοθιὴν, id eſt, *Furunculus*, 2 method. 2. Id nomen, ait Galenus, nec locum affectum repræſentat, nec cauſam, quæ ipſum efficit. Significat autem tumorem ἀποστηματώδη, ex craſſis humoribus in carnoſis plerumque partibus conſiſtentem; mitem quidem, cùm ſolam cutem occupat, ſed pervicacem ac malignum, ubi ſubter actis radicibus erumpit. vide *Furunculus*.

Dracunculus, Δρακόντιον, eſt ulcus partis propinquæ, ipſius nervi dilatationis, ſic dictum, quod nervus movendo corpori deſtinatus, in id ulcus recedat, in eoque quaſi occultetur, lib. finit. Aëtius ex Leonidâ, *Dracunculum* Lumbrico ſimilem eſſe dicit, interdum magnum, aliàs parvum reperiri, & frequentiùs quidem in cruribus; aliquando verò & in brachiorum muſculis oriri & conſiſtere; naſci autem in Æthiopiâ atque Indiâ, maximè pueris, lumbricis latis non abſimilem, moverique ſub cute ſine moleſtiâ, ſed temporis progreſſu circa *Dracunculi* extremitatem ſuppurationem fieri, cuteque apertâ, *Dracunculum* caput exerere. Quem ſi quis tentet attrahere, dolorem ingentem moveri, præſertim ſi eum abrumpi contigerit: quòd enim intus relinquitur, acerbiſſimos dolores excitare: proinde ut ne intrò animal recurrat, valido filo brachium conſtringi oportere, idque quotidiè agendum eſſe. ut *Dracunculus* paulatim progrediens, integer excludatur. Verùm Soranus, ut refert ex eo Paulus Ægineta, non exiſtimat animal eſſe, ſed nervoſam quandam ſubſtantiam, quæ opinionem motus ſolùm præbeat: Sed quid reverà ſit, nemo Medicorum explicare poteſt, qui Europam incolunt: poſſe tamen animal eſſe, ratio nobis dictat, cùm non modo in ventriculo atque inteſtinis creari, verùm etiam ex cute erumpere, tum pediculos, tum majora quandoque animalia, comperiſſimum habeamus ex hiſtoriis.

Drimea medicamenta, id eſt, *Acria*, quæ cacoëthiam humo-

humorum extinguunt, libr. de dynam. in procemio. Δριμύ, *acre*, id dicitur, quòd linguam mordet, & cum multâ caliditate erodit: Sunt enim omnia acria valdè calida, & tenuium partium: proinde vehementer calfaciunt, incidunt, digerunt, aperiunt, purgant, irritant, atque ad excretionem impellunt. Δριμύτης, acrimonia, qualitas eſt guſtatilis, iiſdem facultatibus prædita.

Dropax, Δρῶπαξ. eſt medicamenti forma quædam, interdum liquidioris, in modum malagmatis, interdum ſiccioris, emplaſtri modo, prout uſus exigit, cujus materia eadem eſt, quæ Acopis & Emplaſtris debetur. Eſt autem *Dropax* duplex; ſimplex alius, qui & πίττωσις, hoc eſt, *Picatio*, appellatur, ſolâ pice aridâ, oleo liquatâ conſtans; quæ dum calet, cuti illinitur, & præraſis locis agglutinatur, & antequam omnino refrigeſcat, avellitur: deinde rurſus ad ignem calfacta reponitur, & ſimiliter priuſquam frigeſcat, avellitur, & tertiò quartòque vel ſæpiùs etiam id repetitur. Convenit frequentibus vomitionibus, & cruditatibus, & cæliacis affectionibus, & reliquis partibus alimentum non ſentientibus. Maximè verò antè ſynapiſmum adhibetur ad corporis præparationem, & poſt ſynapiſmum etiam, ut reliquiæ morbi evellantur. *Dropax* verò compoſitus eſt, cui præterea adjiciuntur alia ad diverſos uſus; ut ad excitandum calorem, Piper, Pyrethrum, Semen roſmarini, Bitumen: ad deſiccandum verò, Sulphur vivum, Sal, Cinis ſarmentorum: ad lancinandum verò, Limneſtis, quæ & Adarce vocatur, aut Euphorbium. Hæc enim trita, liquefactæ pici inſperguntur, aut alia etiam ejuſdem facultatis. Si vires ægri imbecillæ ſint, liquidior fieri debet in formam malagmatis, & præradi pili in loco cui adhibebitur, & paulatim poſtea avelli. Sin valentes ſint emplaſtri, modò præparandus eſt, & non deraſis pilis admovendus, confertimque avellendus, niſi fortè

capiti aut mento, aut pubi applicandus eſſet. Sic enim plus habet efficaciæ, ſpiritumque remiſſum magis firmare poteſt, & ad ſuperficiem magis revocare, humoreſque attrahere ac diſcutere. Sed & medicamenta depilatoria ψίλωθρα propriè dicta, *Dropaces* appellantur, ut conſtat ex verſibus Martialis, lib. 10.

Lævis Dropace, tu quotidiano,
Hirſutis ego cruribus geniſque.

Fortè quod ſolâ pice conſtarent in oleo liquatâ, ut & Dropaces.

Duodenum, vide *Dodecadactylon.*

Dura mater, vide *Membrana dura.*

Dura ulcera, quæ Græci ὀχθώδη, id eſt, *Verrucoſa ulcera*, vocant, ſunt, quæ callum contraxerunt, & prætumidas ac duras oras habent, 4. de compoſ. medic. per gener. cap. 12.

Durum, σκληρὸν, Medicis eſt, quod repletione largo, & ſuperfluo humore, aut vapore, in partem aliquam affluente, tactui renititur, nec cedit ſponte (aliter ac Philoſophis) & proptereà quòd ita durum eſt, propriè ἀντίτυπον, hoc eſt, *renitens*, appellatur.

Durus pulſus, vide *Mollis.*

Dyſæſthesia, id eſt, ſenſus difficultas, eſt vitium actionis ſenſitivæ, diminutæ, lib. de ſymptom. diff. cap. 2. δυσαισθησία, ſed δυσκινησία, non modò difficultatem motionis, ſed etiam immobilitatem ſignificat; ibid.

Dyſcraſia, *Intemperies*, eſt miſtio inæqualis quatuor primarum qualitatum; ubi enim illæ ita coïerint, ut earum pares ſint vires & portiones, temperamentum emergit exquiſitiſſimum, quod cæterorum omnium norma eſt; ab eo quodcumque deſciſcit, *Intemperies* dicitur; tunc enim aliqua qualitas exſuperet, neceſſe eſt, vel duæ. Itaque cùm quatuor ſint ex quibus temperamentum illud exquiſitiſſimum, &, ut ita dicam, temperatiſſimum abſolvitur, ſingulorum exceſſu ſimplices

plices

plices quatuor intemperaturæ fiunt, calida, frigida, humida, ſicca: & totidem compoſitæ, calida humida, calida ſicca, frigida humida, frigida ſicca. Nec verò ſingularum modus unus eſt, & una ratio, ſed immenſa omnino latitudo, adeò ut intemperaturarum infinitæ propemodum habeantur differentiæ: Nec tamen omnes ejuſmodi intemperies morboſæ ſunt, ſed plurimæ contra ſalubres, quæ videlicet intra limites ſanitatis conſiſtunt. Quum enim omnis actio à partis temperamento proficiſcatur, & varii prorſus generis actiones eſſe oporteat, multiplices quoque temperaturas eſſe oportuit, quæ non ſimpliciter, ſed ad juſtitiam temperamenta appellantur. Non aliud autem ad juſtitiam ſignificat, quàm prout cuique parti expedit. Itaque in ſingulis partibus primarum qualitatum etiam inæqualis miſtio, quoniam ſecundùm naturam eſt, non dicitur intemperies, etiamſi reverà intemperies ſit, ſed temperamentum, quamdiu ſcilicet naturæ modum non excedit: cùm verò exceſſit planè abſolutèque, intemperies eſt, & jam morbus aut morbi cauſa evadit. Eſt & præter iſtas alia intemperiei differentia, per quam æqualis aut inæqualis dicitur. Æqualis quidem eſt, quæ in omnibus intemperanter affecti corporis partibus æqualiter ſolaque ineſt. Ea enim ita inducitur, & occupat corpus, ut depulsâ naturali temperie ſola in corpore dominetur: neque enim ea in fieri eſt, ut ajunt, ſed in facto eſſe. Itaque in habitum tranſit, & evadit, veluti altera natura acquiſititia, & priori contraria, neque ullo dolore moleſta eſt. Ejuſmodi intemperies in febre hecticâ eſſe perhibetur. Sicut autem in toto corpore, ſic & in unâ certâ parte corporis contrahi poteſt. Intemperies verò inæqualis dicitur, cùm idem corpus ſimul & calidius, & frigidius, aut humidius, ſimulque ſiccius quàm pro naturali habitu redditur. Ea in fieri eſt, eamque ob rem dolore non vacat, & aliàs in toto animalis corpore fit, aliàs in unâ

 quâ-

quâlibet parte, idque vel cum fluxione, vel abſque materiæ affluxu. Galen. Dicitur etiam inæqualis intemperies, quando ſingulæ corporis partes non ſunt ſimiliter intemperatæ, ſed varias ſortitæ ſunt intemperaturas. Cùmque corpus totum intemperatum ſit, non tamen unica intemperies dominatur in toto corpore, ſed plures in ſingulis partibus.

Dyſenteria, vide *Difficultas inteſtinorum.*

Dyſepulota, vide *Cacoëthe.*

Dyſpathia, hoc eſt, ad patiendum difficultas, 1. de uſu part. cap. 15.

Dyſpepſia, eſt depravata alimenti concoctio, ſive alimenti corruptela Symptoma eſt actionis naturalis coctricis depravatæ: quam libuit eo nomine appellare, ſicut debilem βραδυπεψίαν, prorſuſque abolitam ἀπεψίαν; depravatur autem cùm alimenta in qualitatem à naturâ alienam alterantur. Ea gemina ſtatuitur, κνισσώδης & ὀξώδης, hoc eſt, nidroſa & acida: hæc frigidis, illa calidis de cauſis provenit, vide *Concoctio.*

Dyſphonia, id eſt, vocis difficultas, ut *Aphonia*, ejuſdem abolitio; de ſymptom. differ. cap. 3.

Dyſpnœa, difficultas ſpirandi, vel inordinata ſpiratio, 2. meth 2. & 1. de differ. reſpir. cap. 1. Δύσπνοια, ſymptoma eſt læſæ reſpirationis, commune orthopnoicis, pleuriticis, peripneumonicis, ſynanchicis, & aliis pleriſque malè affectis, à quo ægri δυσπνοικοὶ appellantur.

Dyſtherapeuta ulcera, id eſt, curatu difficilia, 6. de comp. med. per gen. cap. 1.

Dyſtichia, eſt alterius pilorum ordinis in genæ margine exortus, præter naturam, libr. finit.

Dyſthemia, id eſt, *mæſtitia melancholica*, ſive *animi mœror*, 6. de loc. aff. cap. 1.

Dyſuria, δυσουρία, eſt urinæ vel difficilis ſaltem & debilis, vel cum dolore ſolo, ſive doloroſa ſimul & languida excretio, 7. aphoriſ. 48. Hujus quæ cum dolore

ſore ſit cauſas, recenſet Gal. inflammationem, abſceſſum, exulcerationem, inæqualem intemperiem, & ſpiritum flatulentum. Illius verò quæ cum difficultate, aut facultatis imbecillitatem, aut tumorem præter naturam. Ab his enim cauſis fit, ut cùm mejere æger cupiat, non ſtatim urinæ excretio ſequatur, ſed magno cum conatu, atque etiam aliquando dolore. Iis autem duobus exceptis ſymptomatis urina naturalem excretionis modum ſervat, neque intercisè fluens, neque guttatim, neque maturiùs, quàm naturæ conveniat; vide *Iſchuria*.

Dytriachiſis oculi morbus eſt, cùm pilis naturalibus alii ſubnaſcentes, ipſum pungunt, fluxumque concitant, libr. Introd. cap. 15.

E.

ECbolia, Ἐκβολικὰ, Pharmaca, id eſt, abortiva medicamenta, quæ abortum faciunt, quæ & φθόρια appellantur; eadem & fœtus demortuos extrahunt, vide *Abortus*.

Eccathartica, quæ & *Ecphractica*, vide *Rhyptica*.

Ecchymoma, Græcè Ἐκχύμωμα ἢ Ἐκχύμωσις, id eſt, ſugillatio, eſt affectio circa cutem, cùm, tenuibus in ipsâ venis contuſis, ſanguis per fiſſuras effunditur, nondum in grumos coactus, ſed poſtquam per perſultationem, i.e. Diapedeſin, effuſio ipſa facta eſt; contingit ſanè aliquando, ubi ita coïerit temporis progreſſu eundem liveſcere, & denigrari, parvis nimirum grumulis, ex, diſperſo in multas cutis partes ſanguine, coactis, 2. de comp. med. loc. c.1. & 4. meth. 1. Eandem vocat *Ecchymoſin*, ſolutionem continuitatis cum contuſione, & ruptione conjunctam. Generatim verò Hipp. ſolitus eſt vocare *Ecchymoſes*, ex vaſculis ſanguinis effuſiones, & inanitiones, & alio nomine ναυσίωσιν, com. 2. in 6. de morb. vulg. 9. quæ effuſio, in phlegmone quoque fit à causâ internâ, ubi ſanguis è vaſis effunditur,

& tumor excitatur, tactu mollis & cedens; diſtingu[it] tamen Galenus, 6. aphor. 20. *Phlegmonem* ab *Ecchym[o]ſi*, quòd in Phlegmone ſanguis per muſculorum cav[i]tates, ſolâ ratione contemplabiles ſecundùm minima ſui partes effunditur; In *Ecchymoſi* verò in ſpatia e[f]fluit, quæ venis adjacent. Species Ecchymomati[s] ſunt, *Hypopion*, & *Hypoſphagma*, ὑπώπιον καὶ ὑπώσφαγμα & ſanguinis ad ungues concurſus ex plagâ. Atque i[d] quidem propriè ſignificat ἐκχύμωσις, vide *Vnionis ſo*lutio.

Eccope, ἐκκοπή, *Exciſio*, diviſio eſt Calvariæ, quâ c[...] offenſum refractum eſt, libr. finit. Inde Ἐκκοπρωτικὰ medicamenta imbecillia ſunt, quæ movendi tantùm ſtercoris, & ea, quæ in ſpaciis inteſtinorum primæqu[e] regionis viis continentur, dejiciendi vim habent, no[n] etiam ex alto attrahendi, & humores evacuandi. I[n] eo genere Galenus Aloën collocavit. Dicuntur ἀπὸ [τοῦ κό]πρου.

Eclegma, (Græcis ἔκλειγμα, ἢ ἐκλεικτὸν φάρμακον) medicamentum eſt per ſputum evacuans, quæ in fau[ci]cium partibus, Phlegmone obſeſſis, uti etiam in alii[s] partibus ſpiritalibus, continentur, 4. de rat. vict. 2[…] ori enim inditum, ſenſim liqueſcit, & deglutitur, a[d] pectoris, & pulmonis vitia; quòd & alio nomine vo[ca]catur *Arteriacum*, ἀρτηριακόν, diciturque ἀπὸ τοῦ λείχειν, i[d] eſt, à *lingendo*, Arabes vocant *Looch*, Paulus verò, lib. 4. cap. 57. nomen hoc tribuit medicamentis, quæ de[vo]vorantur ad lumbricos enecandos, vide *Arteriace*.

Ecphraxis, id eſt, *pororum apertio*, & *recluſio*, 11. me[thod.] thod. c. 13. Inde ἐκφρακτικὰ medicamenta vocantu[r] quæcunque obturatione & obſtructione ægrotantes li[be]berant; facultate nitroſâ, & amarâ; oppoſita empla[ſ]ſticis medicamentis, quorum eſt meatus obducere, & obturare, 4. de compoſ. med. loc. cap. 1. quæ dicun[tur] tur alio nomine *Eccathartica*, ἐκκαθαρτικά.

Ecphyſis, id eſt, *exortus*, ſeu *proceſſus* alicujus oſſis[...]

v[...]

el inteſtini, vel viſceris, 2. de anat. adm. cap. 5. ſed ne adjectione prolatâ. Ecphyſis eſt illud ſpatium, uòd eſt medium inter inteſtinum jejunum, & fun- um ventriculi, carens circumvolutione, lib. 1. de uſu art. cap. 3. Sunt verò & qui non totum eum proceſ- im ἔκφυσιν appellandum cenſent, ſed ipſius tantum rificium, quo dependet à ventriculo. Cæterum ad oc inteſtinum meatus defertur, qui bilem ipſam ex epate in ipſum dimittit. In oſſe autem dicitur idem uòd ἀπόφυσις; vide *Dodecadactylon*.

Ecphyſeſis, Efflatio, ſive *Exſufflatio*, eſt expiratio co- oſiſſimi aëris confertim facta, 2. de motu muſc. Græ- is ἐκφύσησις, ἡ ἀθρόα τοῦ πνεύματος ἔξω φορά; Ejus opi- ces ſunt muſculi omnes intus inter coſtas ſiti, adjuti tiam iis, qui ad thoracem perveniunt ex ſcapulis & orſo, atque aliis etiam magnis, qui in Epigaſtrio ha- entur: efflationis enim gratiâ eos factos eſſe, Gale- us docuit, lib. 4. de uſu part. Propria eſt vocis ma- ria, neque vox citra eam fieri poteſt; differt à ſim- ici exſpiratione, tùm violentiâ tùm muſculis, à qui- us efficitur, 4. de uſu part. nam & paulatim exſpira- o fit à ſolo ſepto tranſverſo, 4. de loc. aff.

Ecplexis, eſt ſubitus & vehemens timor, ἔκπληξις, ujus oppoſitum *Pericharia* dicitur, περιχάρειαν Græci ocant, quaſi *exceſſum gaudii* dixeris: Scimus autem mborum occaſione, plures ſubitò periiſſe, 12. meth. p. 5. Multi Syderationem & Tabem interpretan- ur, Galenus comm. aphor. 14. libr. 7. ἔκπληξιν eſſe ripſit, cùm quis ex morbo nec loquitur, nec quic- uam agit, ſed apertis oculis quietus manet, veluti æ timore attonitus, quo loco obſtupeſcentia ab In- rprete vertitur.

Ecpyeſma, ἐκπίεσμα, calvariæ in multas partes diſ- actio, ſimul ubi intruſæ oſſis partes in imum decu- uerint; ac meningem membranam innixu ſuo pre- ant, lib. finit. Eſt, inquit, affectio, in quam profun- diùs

dius fracta oſſicula deſcendunt, & membranam Cereb
comprimunt. Significat & ἐκπίεσμα apud Medico
rei cujuſque retrimentum, quòd expreſſo ab eâ ſucc
ſupereſt, nec id tantùm, ſed etiam ſæpenumero ſuc
cum ipſum; ut cùm dicitur μυροβαλάνου ἐκπίεσμα, ſiv
quòd idem eſt, μυροβαλάνου πίεσμα, quòd & ἀπόθλιμμ
& μάγμα appellatur. Sumitur in eâ ſignificatione apu
Dioſcor. libr. 4. de glande unguentariâ: Unde *Ec-
pieſmus*, ἐκπιεσμὸς, eſt totius oculi prolapſus extra ſuan
cavitatem; ut prominens appareat. Differt à *Proptoſ.*
ἀπὸ τῆς προπτώσεως, hoc eſt, à procidentiâ, quòd in hâ
uvea tantùm tunica, in illâ totus oculus foràs erumpa
præſertim iis, qui ſtrangulantur, Athleticis, & fœmi-
nis, quæ præ dolore partûs vehementiùs diſtendun-
tur, aut fluxionibus à capite in oculos tentantur. Avi-
cenna, oculi exitum & egreſſionem vocat. Id malu
intellexit Celſus, cùm ait, nonnunquam ingentem in
flammationem tanto impetu erumpere, ut oculos ſu
ſede propellat.

Ecpyema, ἐκπύημα, dicitur ab Hippocrate, copio
ſiſſimi puris collectio, tumore aliquo, p. n. phleg-
monoſo, pleuræ cumprimis ſuppurato, & hinc con-
cocto, ἐκπυΐσκειν, ad ſuppurationem perducere ſigni-
cat.

Ecrhythmus pulſus, eſt Pulſus Arrhythmus, qui nul-
lius ætatis, naturæ, temporis, aut reliquorum rhyth-
mum retinet, vel, ut ait Paulus, qui omnem prorſu
Eurhythmiam evertit. Tertia ſpecies eſt pulſus Ar-
rhythmi, 1. de diff. pulſ. cap. 9.

Ecſtaſim melancholicam, mentis motionem, aberra-
tionemque intelligimus vehementum, & ferinam, qua
irrigante Cerebrum aſſatâ flavâ bile oritur, comm. 1
in prorrhet. 14. Vigilias habet conjunctas, atque ide
comati contrariam eſſe, Galenus ſcribit. Ea non eſt
quam plerique interpretantur, abſtractionem mentis
corpore, ad contemplanda cœleſtia, quam alio no-
min

ine ἀναγωγὴν appellant; hæc enim morbus non eſt.
ſτατικὴ δύναμις dicitur facultas quæ vim habet abalie-
ndi animum, qualis eſt in Hyoſcyamo, Coryandro
ridi, & Ephemero.

Ecthlimma, eſt exulceratio, quæ in ſummâ cute ex
mpreſſione violentâ naſcitur, 2. de fractur. Græcè
em ἔκθλιμμα dicitur.

Ecthymata, ἐκθύματα, cutis velut effloreſcentiæ, pa-
ulæ ſunt per ſummam cutem erumpentes, ab humo-
bus ſuperfluis, ſalſis, & tenuibus, ideò in cute leviter
tuberant, quòd tenues humores exulcerationem po-
us, quàm tumorem inſignem procreent. Dicuntur
alio nomine Græcè ἐξανθήματα, ejus generis ſunt,
m quæ per febres ardentes exeunt, tùm *Variolæ* vul-
ò dictæ, & *Morbilli*. Sic autem dicuntur ἀπὸ τῦ ἐκ-
θεῖν, quòd ſignificat, ἐξορμᾶν, hoc eſt, impetu ferri, &
umpere.

Ecptoſis, ἔκπτωσις, *luxatio*, hoc eſt, oſſium à propriâ
de amotio, & divulſio, citra fractionem, nec verò
modò ſignificat, ſed etiam, ἐξάρθρωσιν, ſive ἐξάρθρωμα,
ud Hippocratem, ut notat Galenus, in initio libri de
ticulis; cujus luxationis cauſa alia eſt externa, id
t, vis omnis quæ articulum loco dimovere poteſt;
ia interna, eſtque humoris defluxio articulum præ
piâ, vel mollitie loco propellentis. Eſt autem du-
ex omnis luxationis differentia; una ſurſum, cùm à
uſculorum contentione articulus ad ſupernum lo-
m trahitur: altera, extrorſum, cùm in partem ante-
orem aut poſteriorem, dextram aut ſiniſtram emotus
anſit. Omnis autem ejuſmodi luxatio, aut ſimplex
t, aut compoſita. Simplex quidem eſt, cùm luxatio-
nihil inſuper acceſſit, non ulcus, non oſſis denudatio
t fractio. Compoſita verò eſt, cùm præter luxatio-
m aliquid eorum acceſſit.

Ectropion, eſt ſuppullulatio carnis in genâ, quæ ge-
m ipſam ſuâ gravitate foras convertit. Cauſa eſt

genæ

genæ evertendæ, vel caro adnaſcens, vel reſolutio, cùm cicatrix inducitur, libr. finit. Sed alibi Ectropion, inquit, eſt Inverſio, palpebrarum vitrum, cu exulceratis oculis, plùs extrà feruntur, libr. Intr cap. 15. Eſt autem affectus ſolius inferioris palpeb oculum contegentis, ita inverſæ, & retractæ deorſu ut parum ſurſum attollatur, ſed pendeat, & hiet, que ex toto oculum integat. Quod vitium, ſi pal bræ ſuperiori acciderit, λαγώφθαλμον dicitur, quod tium naturaliter contingere poteſt; *Ectropion* verò n niſi à cauſâ præter naturam, à cicatrice, carnis excr centiâ, relaxatione, medicamento, ſuturâ, vel uſtio inartificiosâ, vel à ſenectute ſummâ dependet.

Ectroſmos, apud Ariſtot. 7. de hiſt. animal. ſunt a ortus, & imperfectorum fœtuum corruptiones in diem quadrageſimum factæ; quæ verò intrà ſep mum diem fiunt, non ἐκτρωσμοὺς, ſeu *abortiones*, ἐκρύσεις, id eſt, *effluxiones*, vocat idem Philoſophus.

Eczemata, ſunt puſtulæ ardentes, & fervidæ, do rem cientes, citra ſaniem; ingens enim fervor, o nem materiam abſumit, Græcis ἐκζέματα & ἐκζέσμα Latinis *Carbones*.

Efflationes, ſunt magnæ, & vehementes ſpiritus e pulſiones, quæ per eadem inſtrumenta fiunt, per q tuſſis, & tuſſiendo efficiuntur, quæ & *efflatus* dicun ab exſpiratione, quæ ſine ſtrepitu fit, copiâ & ve citate motûs differentes, 2. de motu muſcul. capit. & 2. de ſympt. cauſ. cap. 4. vide *Ecphyſeſis*.

Efflorationes, ſunt ulcerationes factæ in ſuperficie corporis ambitu, ſubrubræ, & aſperæ, de medic. f. part. cap. 5. quas, ſi noctu enaſcantur, *Epinyctidas* v cant, libr. de tumor. cap. 15. & 2. meth. 2. quas C ſus vocat puſtulas peſſimas, colore ſublividas, & ſu nigras, albas, ſuo humori ſimiles, magnitudine faba non ſuperantes, cum vehementi inflammatione, & c lore, ex quibus adapertis ſanies effluit, & exulcera

muc

ucoſa intùs retenta. Paulus, & Aëtius, dicunt eſſe lcuſcula ſponte naſcentia, phlyctænis ſimilia, ſububra, ex quibus cruenta ſanies effluit; utrumque veum eſt, & puſtulas, & ulcuſcula eſſe.

Effulgeſcentiæ, quas Græci ἐπιλάμψιας vocant, Hipp. ræſertim ſignificant morbum puerorum proprium, ut certè perquam familiariſſimum, id eſt, Epilepſiam, om. 1. in 6. de morb. vulg. 5. Nonnulli hoc nomen nterpretantur mutationem temperamenti ad calidius z ſiccius; hoc enim ætatis progreſſu velut flamma efulget. Alii verò interpretantur corporum perfectioem, quòd juvenes per ætatem evadant carnoſiores, nagis adulti, colore formâque gratiores, & viribus ngenioque præſtantiores, ut quodammodo fulgere ideantur. Verùm libr. 6. τῶν ἐπιδημ, alii non ἐπιλάμιες, ſed ἐπιλήψιες ſcribunt, aut ἐπιλάμψιας ἀντὶ τῶν ἐπιλήψεων interpretantur, ut annotat Galen. comm. 1. in um librum.

Effuſio, vide *Contuſio.*

Effuſa, & *Nigrores* fiunt, ſanguine à venis effuſo ſub utem, nunc per tunicas contuſas, nunc verò in finius reſeratas, lib. de tumor, cap. 10.

Elcos, Latinè *Vlcus*, ſolutio continuitatis eſt in mnibus corporis partibus, (præterquam in ſolo oſſe) b internâ causâ, humore ſcilicet vitioſo, acri, & eroente, particulæ, cui incumbit, continuitatem (ſive ea aro ſit, ſive cutis, ſive cartilago, ſive membrana) ſolens. Id autem vitii, ubi in os incidit, τερηδὼν, ſive *Caes* appellatur. Aliquando verò Hippocr. ulceris nonen ad omnem morbum dolorificum extendit, connui ſolutionem eo nomine ſignificans. Neque enim t arbitror, indita adhuc fuerant nomina τραύματος ίσματος, θλάσεως, ῥωγμῆς, ῥήξεως, & reliqua quibus reentiores Medici ſolutæ continuitatis differentias diinxerunt.

Elementa, στοιχεῖα Græcis, apud Medicos ſunt calidum,

dum, frigidum, humidum, ſiccum, ex quibus hom[illegible] primis velut & ſimplicibus, minimiſque ex corpori[illegible] bus eſt conſtitutus, & in quæ ultima apparentia, [illegible] ſimpliciſſima, ac minima, reſolutionem capit, lib[illegible] finit. Adhuc *elementum* appellatur minima pars ej[illegible] rei, cujus eſt elementum; omnium autem corporum quæ gignuntur, & corrumpuntur, quatuor ſunt El[illegible] menta; Ignis, Aër, Aqua, Terra; ut minimum inte[illegible] ligatur id, quod minime diviſionem ſuſcipere poteſ[illegible] 8. de placit. cap. 2.

Elephas, (qui & *Elephantiaſis* dicitur) morbus eſt, quo naturalis faciei figura mutatur, reſimatur naſu[illegible] labra craſſa fiunt, extenuantur aures ad Satyrorum e[illegible] figiem, libr. de cauſ. morb. capit. 7. ex ſanguine m[illegible] lancholico primam generationem habens, quam aff[illegible] ctionem cùm incipit, σατυρίασιν nominant, tum à g[illegible] narum rubore, & facie Satyris perſimili, tum propt[illegible] inexplebilem & impudentem coëundi libidinem. A[illegible] qui verò oſſeas eminentias, quæ in temporibus fiun[illegible] ſic vocant. In aliis autem partibus quoque fiunt tal[illegible] oſſium eminentiæ, quas *exoſtoſes* vocant, libr. de t[illegible] mor. capit. 14. ἔλεφας καὶ ἐλεφαντίασις, univerſi co[illegible] poris cancer eſt, qui nullam omnino admittat curati[illegible] nem. Id nominis nactum eſt hoc malum, quod in [illegible] cutis corio Elephanti perſimilis videatur; nam m[illegible] culis quibuſdam ad atrum colorem vergentibus in[illegible] citur, atque inæqualiter aſpera, craſſa, ac veluti ſqu[illegible] mis fœda, livens, ferinaque redditur; Nec Eleph[illegible] quidquam (apud aliquos) à Leprâ Arabum differ[illegible] Vocarunt & Veteres morbum hunc ἡράκλειον, hoc e[illegible] *Herculeum*, quod nullus eo major ſit, & violenti[illegible] Nam morbo ingraveſcente, primum quidem ſtup[illegible] cutis, deinde ſenſum prorſus amittit, ut ne acu quide[illegible] compuncti dolorem ſentiant, aut fervente aquâ affu[illegible] urantur.

Elminthes, ἕλμινθες, *lumbrici*, animalia ſunt in h[illegible] ma[illegible]

mano corpore genita, cumprimis in inteſtinis, ſive in auribus, ſive in veſicâ, ſive in ventriculo, interdum etiam in ſordibus ulceribus, quos Græci σκώληκες vocant; ſunt autem trium generum; primi generis ſunt *teretes*, ſeu *rotundi*, à figurâ, quæ eſt ſecundum craſſitudinem, longitudine aliquando palmares, ſæpè longiores, quos vocant ἕλμινθας στρογγύλας, in gracilibus plerumque inteſtinis conſiſtunt, & ventriculum ſubeunt, ideoque ſæpè per os ejiciuntur, quibuſdam è naribus redduntur, ut plurimum conſiſtunt cum febriculâ, atque hoc genus pueris infantibus, & puberibus peculiare eſt. Alterius generis ſunt, qui *lati* vocantur, ἕλμινθα πλατεῖαν, aliquando κειρίας, hoc eſt, *Inſtitas*, à ſimilitudine, quam cum Inſtitis obtinent; inſtar enim harum lati ſunt, & longi aliquando ταινίας, id eſt, *faſcias*, vocant, quod faſciarum effigiem ſuâ latitudine, & longitudine, referant. Plinius lib. 11. cap. 33. tradit tricenûm pedum tænias ventris aliquando viſas, interdum plurium. Tertii generis lumbrici ſunt, qui *Aſcarides*, nuncupantur, breves ac tenues, parvis vermibus ſimiles, qui in extremo inteſtino reperiuntur, & muſculi ſpincteris initio, qui glomeratim in multas phalanges compacti, per ſedem dejiciuntur. Omnes lumbrici in inteſtinis naſcuntur ex craſsâ lentâque pituitâ frequentibus cruditatibus collectâ. Animantur autem à plurimo calore nativo. Itaque pueri quam adulti lumbricis ſunt, magis obnoxii.

Elythroeides membrana, quæ & *Erythroeides*, ἐρυθροειδής dicitur, teſtium eſt tunica, & vaſorum ſpermaticorum, ubi extra ventrem proceſſere: quamdiu enim intra ventrem ſunt, eorum tunica, quod illic nihil habeat eximium, nullo proprio donatur nomine: poſteaquam verò extra ventrem proceſſit, quia rubet, ἐρυθροειδὴς incipit appellari. Rubet autem tum à calore rubro muſculi teſtium gracilis, tum à vaſis multis quibus implexa eſt, Vaginalis etiam dicta, 2. de ſemin. cap. 5.

qua tunicâ, (ut & ſcroto) fœminarum teſtes carent; vel tam exigua eſt & obſcura, ut oculis videri non poſſit, lib. de vulvæ, diſſ. cap. 9.

Embroche, Græcis ἐμβροχὴ ἢ ἔμβρεγμα, medicamenti genus eſt, cùm locis affectis, liquore aliquo humectatis, perfuſiſque, lanam deinceps aut linteum, eodem liquore imbutum imponimus, imbecilliùs cataplaſmate. Sed tamen ubi commodè aptari id non poteſt, ut in capite, ibi ἡ ἐμβροχὴ aptè adhibetur, & illis ſimiliter qui propter imbecillitatem ferre non poſſunt cataplaſmatum gravitatem: item præcordiis inflammatis, per initia morborum, quo tempore intempeſtivus eſt cataplaſmatum uſus: præterea fracturis & contuſionibus, cum Emplaſticis uti non licet.

Embryon, eſt animal utero geſtatum, 6. de uſu part. cap. 13. licet non antea *Embryon* dici debeat, quàm duos menſes in utero abſolverit; vide *Cyema.*

Emmota, ἔμμοτα, medicamenta, id eſt, linamenta ſunt humidæ conſiſtentiæ, ſimilia iis, quæ linamentis, vel linteolis excipiuntur, cerati ſpecie, 13. method. 5. *Emmotos* verò vocat Hippocrates eos, qui ulcus cavum & exeſum contraxerunt ex ſuppuratione, quòd curationem per linamenta deſideraret, 3. artic. 55. ſic dicuntur, quòd ἐν τοῖς μοτοῖς adhibeantur. Ipſa enim linamenta μοτοὶ καὶ μοτὰ appellantur.

Emollientia, vide *Chalaſtica.*

Emphraxis, ἔμφραξις, *Obſtructio*, eſt meatuum, aut cavitatum naturalium ſtipatio, ex copiâ, vel vitioſâ qualitate (ut lentore, & craſſitie) ſuccorum proveniens, cujus ſpecies Galen. 12. method. ponit στέγνωσιν & πύκνωσιν. Unde medicamentum quod ſuo lentore obſtruit, ἐμπλαστικὸν: huic contrarium, eſt medicamentum ἐκφρακτικὸν, quod obſtructione liberat, 5. ſimpl. 12. Eſt autem Obſtructio, morbus organicus, pertinetque ad formam organicæ partis corruptam, amiſſis videlicet meatibus aut cavitatibus parti alicui debitis, vel

propter

propter ſuccorum abundantiam, vel propter vitioſam qualitatem, quòd ii nimium lenti vel craſſi ſint. Hæ enim duæ eſſe poſſunt obſtructionis cauſæ, quæ morbus eſt inſtrumentalis eorum quæ obſtructa ſunt corporum. Hanc ſymptomata multa conſequuntur, & maximè quidem ipſa tranſpirationis retentio, atque rurſus putredo, aliorum morborum antecedens quædam cauſa. vide *Rhyptica.*

Empirici ſunt, (Græcè ἐμπειρικοὶ) qui à ſolâ experimentorum notitiâ procedunt, nomine ab ἐμπειρία, hoc eſt, experientiâ deducto, lib. de ſect. cap. 1. unde *Empirica medicorum ſecta*, accidentium concurſus, qui ægris accidunt, reſpicit, illorumque curationem ab experientiâ ſolâ deducit, idque nec morbo, nec causâ cognitâ, in Introd. cap. 3. Illius Sectæ primus author Heraclion extitit, qui naturæ cognitionem rationalemque diſciplinam nihil ad medicinam pertinere profeſſus, in uſu & experimentis eam poſuit. Quem Apollodorus & Glaucias, & aliquantò pòſt Heraclides, Tarentinus, & aliqui non mediocres viri ſecuti, ex ipsâ profeſſione ſe ἐμπειρικοὺς appellarunt. Erant autem τῆς ἐμπειρικῆς genera tria, περιπτωτικὸν, αὐτοσχέδιον, & μιμητικόν. Primum quidem dicebatur cùm aliquid experirentur, in quod fortè fortuna nihil tale cogitantes incidiſſent. Secundum, cùm ad alicujus rei experientiam deditâ operâ venirent, ſive per ſomnia, ſive aliter admoniti. Tertium verò, cùm ea quæ proſunt vel nocent, ſive naturâ, ſive fortunâ, ſive aliquo conſilio, in morbis iiſdem experirentur, alios qui eadem priùs experti eſſent, imitantes. Quicquid autem juvat aut nocet, hoc eſt, cauſarum omne genus, dicebant vel naturale vel fortuitum eſſe, vocantes naturale quod caſu fieret, neque haberet manifeſtam cauſam: fortuitum verò, quòd ſine electione quidem noſtrâ fieret, ſed evidentem cauſam haberet. Tribus autem his theorematis utebantur, τηρήσει, ἱστορίᾳ, τῇ τοῦ ὁμοίου μεταβάσει.

M 2 Appel-

Appellabant τήρησιν, quicquid aliquando obſervaſſent, quorum cùm magnam habebant copiam, eam omnem ἄθροισμα nuncupabant, atque id rurſus αὐτοψίαν, quæ eſt eorum memoria, quæ frequenter & eodem modo viſa ſunt; quæ cùm didiciſſent, ἱστορίαν appellabant. Quâ in re diligenter conſiderabant quæcunque ſimul acciderent ſymptomata, eorumque omnium obſervationem συνδρομὴν appellabant, hoc eſt, concurſum & congeriem ſymptomatum omnium, quæ in affecto eſſent loco. Quod ſi in morbos nondum viſos inciderent, aut eò loci eſſent, ubi inventorum remediorum facultas non ſuppeteret, tranſibant ad conſimile, quòd μετάβασιν τοῦ ὁμοίου vocabant, eamque triplicem faciebant, de affectu in affectum, de loco ad locum, de remedio ad remedium. Eam autem obſervationem quam per illam τοῦ ὁμοίου μετάβασιν habebant, πεῖραν τριβικὴν appellabant.

Emphyſema, Inflatio, quæ Græcis ἐμφύσημα, ἐμπνευμάτωσις, καὶ πνευμάτωσις, eſt ſpiritus flatuoſi collectio, in inanibus corporis partibus. Ejus principium, inquit Galenus. malè concoctus cibus eſt, à calore videlicet debili, & à quo flatus excitati, reſolvi nequeunt. vide fusè infrà, *Phyſis*.

Emplaſton, ſive *Emplaſticum*, ἐμπλαστικὸν, Pharmacum eſt, quòd meatus obducit, ut picatio, quæ imponitur pilis in totum abraſis, 1. de comp. med. loc. c. 1. Atque hoc pharmacorum emplaſticorum genus, ſubſtantiâ terreſtre eſt, citra refrigerationem, aut caliditatem manifeſtam, aut in primo ordine refrigerantium vel calefacientium, 4. de comp. medic. loc. c. 1. ſuntque ſine mordicatione ſiccantia, 5. ſimpl. c. 5. & lib. 5. cap. 11. Duplex eſt Emplaſticorum natura; altera exquiſitè terrea & ſicca; altera tenax omnino: miſta verò ex aquâ & terrâ, & plerumque etiam aëre, ut oleum dulce ſalis expers. Ovi quoque album ex iiſdem quodammodo miſtum eſt, magis tamen terreum eſt, quàm oleum. Quin etiam caſeoſa lactis pars emplaſtica eſt

tener-

teneŕque ac recens caſeus, & ſuilla pinguedo, & cæteri quoque adipes, qui nondum acrimoniam contraxerùnt, eòque magis quo ſicciores magiſque terrei fuerint. Eadem medicamenta etiam ἐμφρακτικὰ appellantur. His contraria ſunt ἐκκαθαρτικὰ, quæ & ἐκφρακτικὰ vocant.

Emplattomena medicamenta vocant, quæ exiguis totius corporis meatibus hærentia, prohibent, ne quid per urinas, vel univerſam cutim diffletur, & effluat, 8. method. cap. 2.

Emproſthotonos, vide *Diſtentio.*

Empyemata, quæ & *Diapyemata*, ἐμπυήματα, ſuppurantia omnia ſunt; aliqui, cùm in viſcere phlegmone in pus converſa eſt, πύημα, id ſolum *Empyema* nominant, & qui ſic affecti, *Empyos*; alii, eos ſolos *Empyos* dicunt, quibus inter Thoracem, & Pulmonem, Pus aggregatum eſt, lib. de tumor. cap. 3. ἐμπύους ἢ ἐμπυϊκοὺς Græci vocant, ſuppuratos, & purulentos, qui multum puris in capedine inter Thoracem, & Pulmonem collectum habent, 4. de cauſ. pulſ. c. 9. Tandem omnes quibus inflammatum viſcus aliquod ſuppuratum eſt Suppuratos vocant, ubi Pus univerſum conſtiterit, concocto tumore quopiam præter naturam, comm. 1. in 1. prognoſt. 40. & 2. prognoſt. 59. & 69. Symptoma eſt peripneumoniæ vel pleuritidis, ſi digeri vel per ſputa vacuari non potuit. Succedit etiam interdum anginæ, Hippocrat. aphor. 10. lib. 5. Rupto namque infernè abſceſſu, Pus in vacuum Thoracis locum effunditur, ibique fluctuationis cujuſdam ſenſum movet, cùm æger è latere in latus convertitur, inde verò per occultos meatus in alvum, inteſtina veſicamque ſubit, vel aliquando ad cutem erumpit, ſibique foràs viam uno aut pluribus ulceribus aperit. Cæterum non ſemper inflammationi ſuccedit empyema, ſed quandoque nullâ febre præcedente ſeroſus aut pituitoſus humor ex reliquo corpore eò loci delapſus putreſcit, & Empyema movet, ut Aëtius teſtatur.

Empyreuma, reliquiæ ſunt caloris febrilis poſt ſolutam acceſſionem. Diſpoſitio quædam eſt neutra, mediaque inter febrem, & febris intermiſſionem, intermittentium & putridarum febrium propria, ut ſolutâ acceſſione ſuperſit nonnihil caloris, vel in ipſis humoribus relicti, vel adhuc ſolidis etiam partibus impreſſi: quem aliqui *febris fomitem* appellant; huic contraria, eſt ἀπυρεξία, ſive *infebricitatio*.

Emulgentes venæ & *arteriæ*, quæ ſint, hinc patet; Vena cava ubi ex hepate primùm emergit, vicinis partibus prætenues impertit ſurculos: deinde ramum maximum in utrumque renem ſubjectum mittit. Similiter, alia duo vaſa æquè magna à maximâ arteriâ quæ ſpinæ incumbit profecta, non aliter quàm venæ in renes inſeruntur, quæ *venæ* & *arteriæ* vulgò *emulgentes* appellantur, per quas renes urinam à ſanguine ſecernunt, & trahunt, ſimul etiam multum bilis, ac propemodum omne id, quòd ipſæ continuerint, attrahunt, libr. de venar. diſſ. cap. 5.

Enarthroſis, ſpecies eſt Diarthroſeos, cùm cavum excipientis oſſis altum admodùm eſt, caputque quod in id inſeritur, oblongum, libr. de oſſib. in procœmio. Ejus pauca ſunt exempla, ut cruris cum iſchio, & forte tali cum oſſe navis ſpeciem referente; vide *Arthrodia*.

Enæmon, ἔναιμον, eſt medicamentum quòd glutinat, 6. meth. 2. imponiturque maximè cruentis vulneribus ſiſtendo ſanguini, 1. de compoſ. medic. per gen. cap. 14. cùm cruor, qui αἷμα dicitur, ex cute ipſâ vulneratâ, vel etiam ex carne in roris ſpeciem diſtillat atque ideò, & *ſanguinarium*, & *cruentis opitulans*, & *glutinatorium* dicitur, 3. de comp. med. per gen. cap. 2. His emplaſtris, inquit Celſus, nulla majorem uſum præſtant; nam reprimunt inflammationem, niſi magna vis eam cogat, atque illius impetum minuunt: tum glutinant ulcera, & cicatricem iiſdem inducunt. Conſtant autem, inquit, ex medicamentis non pinguibus: ideoque

ideoque ἀλίπαινα nominantur. Quæ enim hujus generis ſunt, ſiccare debent, & citra abſterſionem leniter adſtringere. Hæc maximè ex bitumine componuntur, cùmque varii ſint generis; duo tamen habentur præſtantiſſima, unum βάρβαρον, alterum, κυζικηνὸν appellatum. Hoc tamen paulò plus quàm cruenta exſiccat, ideoque niſi diluatur, nocet magis quàm proſit, contrahens membra, atque dolorem inducens. vide *Glutinatorium*, & *Sanguinarium*.

Enæorema, ἐναιώρημα, quod & *Appendiculum* quidam vocant, eſt portio urinæ craſſa, candidaque in ejus medio ſublimis. Partem quidem urinæ eſſe, patet ex eo, quòd omnes vias emenſa ſit, & mutationes ſortita quas & urina, attracta primum per emulgentes venas à renibus, deinde demiſſa in veſicam, & concoctionem iis in locis ſortita, non aliter quàm urina. Sed nulla etiam urina eſt, quæ eam non habeat vel ſecretam, vel in ſe confuſam, ut & *Hypoſtaſin.* Differt autem ab eâ ſolâ craſſitie & gravitate; unde fit, ut *Hypoſtaſis* matulæ fundum petat, *Enæorema* autem in mediâ urinâ pendulum ſit, aut ſi fortè exquiſitè medium non eſt, paulò magis deorſum quàm ſurſum vergat. Eſt enim corpus urinâ paulò craſſius & gravius, multò tamen leviùs, quàm *Hypoſtaſis*. Ac quamquam quòd optimum eſt, eo loco ſitum eſſe oporteat, & in imum magis inclinare, (quantò enim magis deorſum ſubſidet, tantò meliùs haberi, Galenus author eſt) ſæpè tamen in adverſâ valetudine ſupra medium fertur, atque ipſi etiam urinæ ſupernatat, pendetque in eâ, veluti nubes in aëre, propter flatuum copiam, atque ab eâ ſimilitudine ab Hippoc. etiam νεφέλη nominatur. Sic enim putavit Galen. ἐναιώρημα & νεφέλην apud Hipp. idem ſignificare: quanquam ipſe comm. 2. in progn. dubitare videatur, num Hipp. τὸ ἐναιώρημα genus faciat τῆς νεφέλης καὶ τοῦ γονοειδοῦς ἐναιωρήματος. Ita ut duæ Enæorematis ſpecies ſint, una nubeculæ ſimils, altera geni-

turæ. Cæterum quòd pertinet ad colorem quem candidum eſſe decet, ejus ratio poſita eſt in perfectâ concoctione, uti albus color lactis, ſeminis, atque ipſius etiam ſedimenti; vide *Sublinamentum*.

Encanthis, ἐγκανθίς, id eſt, *Inangularis*, immoderatum eſt augmentum angulorum oculi, ut *Rhoeas*, ῥοιάς, immoderata diminutio, de differ. morb. capit. 9. eſt etiam quidam præter naturam tumor, in magnis hirquis oculorum, quòd tuberculum non eſt omninò præter naturam, libr. de tum. cap. 17. eſtque ut plurimùm in majori angulo; quam carunculam quidam Chirurgici reſcindentes, effluxum excrementis eâ parte aperuerunt, quem affectum *Rhoeada* quidam appellarunt, 10. de uſu part. c. 11. Aliàs, *Encanthis* propriè *angulum oculi* ſignificat; *major* autem *angulus*, qui naſo eſt proximus, proprio nomine ῥωτὴρ dicitur; *minor*, qui eſt ad tempora, παρωπίας; inde verò ejus nomen, morbo inditum eſt. Malum hoc in canibus frequens eſt, & homines minùs corripit, ſe eos magis qui in mari verſantur; cujus duæ differentiæ obſervantur: ſiquidem aliquando hoc carnis incrementum benignum eſt tenerum, laxum, & ſine dolore, quod medicamentis ſiccis conſumendum eſt: aliquando verò malignum, durum, inæquale, & cum dolore punctorio, quòd manu curare & ſcalpro evellere oportet.

Encathiſma, ἐγκάθισμα, eſt ſeſſio in aquâ medicatâ, ab imis pedibus, vel feminibus, uſque ad umbilicum, ita ut ſupernæ partes non madeſcant, 5. de compoſ. medicam. per gen. cap. 13. Quod quidem auxilii genus cum pleriſque morbis conveniat, iis tamen ſolis adhibetur, qui partes intra peritonæum concluſas, infeſtant: itaque inflammatis renibus ſedere convenit in decocto fænigræci, malvæ hortenſis ac ſylveſtris, & ſeminis lini. In calculoſis affectibus convenit ἐγκάθισμα in iiſdem propter inflammationem, & præterea artemiſiæ decocto, & roſmarini, & petroſelini, & ſpicæ-

ſpicænardi, quibus etiam in veſicæ morbo utendum eſt adjectâ rutâ: Ad uterum verò, Artemiſiæ decocto, Salviæ, Lauri, & ſimilium: Ad ſedem, Meliloti, Papaveris, & Roſarum: Ad hæmorrhoidas & fluxiones uteri, Plantaginis, Polygoni, Malicorii, Roſarum, Ruborum, & eorum quæ ſimiles vires habent: Ad vulnera verò, ex quibus nervorum diſtentio timeri poteſt, Aqua, & Oleo. Quod ſi ad alios præterea affectus convenire poteſt, id accidit vel ob balnei penuriam, vel ob imbecillitatem ægroti, qui totius balnei uſum non poſſit admittere, vel ob ſupernæ alicujus partis debilitatem, vel affectionem cui aquæ perfuſio inutilis ſit, aut aliquod aliud impedimentum. Cæterum, qui in talibus decoctis ſeſſuri ſunt, omnes ſunt illinendi & immergendi in aquam uſque ad infimum umbilicum. Oportet autem partes quæ non madefient, priùs inungere, ſed præſertim caput quod tegi debet, ne repleatur. Qui Medicinam nunc faciunt, id genus remedii *Semicupium* appellant.

Encephalos, ἐγκέφαλος, *Cerebrum*, vide *Cerebrum*.

Encharaxis, ἐγχάραξις, *ſcarificatio*, eſt cutis & ſubjectæ ejus carnis, per ſcalpellum ſectio, non punctim, ſed cæſim facta; multis foraminibus differt à Phlebotomiâ, quod hæc uno vulnere venam adaperiat, illa multis ſectionibus cutem, carnemque dividat. Diviſio autem ipſa cùm multas habere poſſit differentias, in treis tamen referri poteſt ſecundum Galen. libr. 2. ad Glauc. aut enim tenuis & ſuperficiaria eſt, aut è contrario magna & profundior: aut longitudine & profunditate inter eas media: quibus omnibus Galenus ſe uſum fuiſſe, prodidit in abſceſſuum curatione. Quæ in ſuperficie fiunt, non attrahunt è longinquo, non revellunt, non derivant ſed in ſummâ modo cute hærentem humorem, quâ ulcuſcula facta ſunt, educunt, nec magnis morbis opitulantur. Quæ longæ ſunt & profundæ, plurimum ſanguinis expauriunt (cujus rei Ori-

 baſius

baſius teſtis locuples eſt, qui ſcarificato ſibi crure, cum peſtilentiâ laboraret, duas fermè ſanguinis libras inde detraxit) adeò ut animi deliquium aliquando inducant; & è partibus etiam remotiſſimis, & à capite in crura, à crure in manum revellant: & quia in carnem altiùs adactæ ſunt, propriam curationem in modum vulnerum efflagitant. Quæ ambarum mediæ ſunt, earum pariter incommoda declinant; ideoque aliis præferri debent, ſi quando ſcarificationis uſus inciderit. Ea autem tribus de cauſis ſuſcipitur, ad revulſionem, ad derivationem, ad vacuationem, humoris tum corpore toto redundantis, tum eâ in parte quæ ſcarificari debet, impacti: Quæ omnia quamvis per phlebotomiam conſequamur, quia tamen (ut ex Apollonio refert Oribaſius) multum nocere ſolet corporibus venæ ſectio ſæpiùs repetita, ideò eâ omiſsâ, tutius eſt ſcarificationes moliri, quod eæ citra validam totius molis corporeæ commotionem, eadem quæ & venæ ſectio commoda præſtare valeat. Itaque ſi crura fluxione vexentur, ſi phlegmone laborent, manus ſcarificare conveniet, ut è contrario crura, ſi manus malè affectæ fuerint: ſimiliter ſi dextrum crus doleat, aut dextra manus ſiniſtrum crus aut ſiniſtram manum ſcarificare poterimus, quod revulſio non tantum à ſummo deorſum, aut ab imo ſurſum, ſed etiam à dextris ad ſiniſtra, & contra fieri rectè poſſit, uti & ſecundum alias ſitus differentias.

Encheridæ, grumi ſunt ceræ modo facti in emplaſtris, dum liquida illis infunduntur, 4. de comp. med. per gen. cap. 5.

Enchymoma, eſt ſanguinis, & humorum in partem aliquam naturalis effuſio, per quam, & partis ejus venulæ replentur ſanguine, & color vividus rubens ac naturalis parti inditur, ut in irâ, verecundiâ, gaudio, ſomno, fit, diciturque Græcè ἐγχύμωμα ἢ ἐγχύμωσις; quæ effuſio ſi fiat præter naturam, ut in vulnere con-

gingit, abſceſſu, aut phlegmone, dicitur *Ecchymoſis*, vel *Ecchymoma*; vide *Ecchymoma*, 2. de morb. vulg.

Enchyta, medicamenta ſunt, quæ oculis inſtillantur, ut fœnugræci decoctum, candidum & tenue ovi, lac muliebre, & quæ in hunc uſum præparantur collyria; de remed. part. fac. cap. 10.

Encope, ἐγκοπὴ & διακοπὴ, Inciſio dicitur propriè in capitis oſſibus, inquit Galen. ſoluta continuitas ab aliquo acuto occurſante & abſcindente, vide *Hedra*.

Encranion, vide *Cerebellum*, & *Parencephalis*.

Enema, id eſt, infuſum, quòd per inferna in alvum infunditur; dicitur quoque ἔγκλυσμα, κλυστὴρ, lib. de ren. aff. cogn. capit. 4. ἀπὸ τοῦ ἐνίημι, quod infundere ſignificat, *Enema* appellatur.

Endemus, & *Endemius morbus*, ἔνδημος, ἢ ἐνδήμιος, appellatur, quaſi Patrium dixeris, & Vernaculum, qui morbus communis eſt multis, eandem regionem incolentibus: ut *Epidemus*, & *Epidemius morbus* eſt, qui cùm perniciosus non ſit, tempore tamen ſtato in regione aliquâ ſævit, & inſoleſcit; ſi enim pernicioſus ſit, *Peſtis* dicetur, 1. de vict. rat. 9. Morborum itaque alii *Sporades*, hoc eſt, diſperſi, (Σποράδες, qui ſingulos ſeparatim corripiunt, non ab aëre, ſed potiùs à victûs ratione cuique propriâ exorſi.) Alii *communes* ſunt, quos Græci κοινοὺς, παγκοίνους, ἢ πανδήμους vocant, qui ſunt certi morbi, & ſingulares, qui alicubi vagantur, & multos æquè ſimul corripiunt, cauſamque habent communem, ut aërem, quem omnes inſpiramus, vel depravatæ aquæ potum, aut gravem, & vitioſum cibum, quem omnes pariter abſorbuerint, vel terram exhalationem, vel quid ſimile, quod vitari nequeat. Qui morbi communes *Pancœni*, & *Pandemi*; ſi patrii ſunt, *Vernaculi*, & alicujus regionis familiares, *Endemi*, & *Endemii* vocantur, cauſamque communem agnoſcunt, & communem inſultum, de quibus Hippoc. lib. de aquâ, aëre, & locis; ſi verò à communi cauſa nati,

com-

communes quidem ſunt, non tamen patrii & familiares, ſed potiùs externi, & adventitii; ſin autem pernicioſi, & contagioſi, *Peſtilentes* dicuntur, Græcè *Λοιμώδεις*; ſi verò non peſtilentes, ſed peſtilentibus mitiores ſunt, *μὴ Λοιμώδεις*, carent proprio nomine; quanquam Galenus, quaſi oblitus eorum, quæ in procœmio, libr. 1. epidem. ſcripſerat, aſſerat, eos, qui peſtilentes non ſunt, vocari *Epidemios*, mutuato ſcilicet generis nomine.

Endeixes, *ἐνδείξεις*, Indicationes ſunt, id eſt, communitates, ſcopi, & auxiliorum fontes, velut & loci, *ἀντιδείξεις* verò his oppoſita ſunt, 9. meth. cap. 7. Indicatio eſt ejus, quòd fieri in ſingulis rebus debet, ſignificatione ſumptâ à propriâ cujuſque rei naturâ. Cùm enim in ſingulis rerum generibus quæri poſſit quid ſequendum quidve fugiendum ſit, ejus cognitio ab ipsâ rei, de quâ quæritur, naturâ perveſtiganda eſt, quodque illa faciendum inſinuaverit, id ejus indicatio dicitur. Ut ſi quæratur de ſanitate quid ſentiendum ſit, primum perpendere oportet ſanitatis naturam, quæ quia bona omnibus mortalibus videtur, facit ut judicemus eam à nobis ſervandam eſſe, quamobrem ſui cuſtodia, ſanitatis indicatio eſt. Idem verò in morbo agendum, qui quoniam totus præter naturam eſt, & toto genere malus, indicat & oſtendit ſe tollendum eſſe. Itaque ut duo ſunt ſumma rerum omnium genera, bonum & malum, ita duæ ſunt primæ & generales indicationes, Cuſtodia & Ablatio, illa quidem boni, hæc verò mali. Singula enim de ſe ipſis alterum eorum neceſſariò indicant.

Engiſomata, inſtrumenta ſunt, quibus in calvariæ fracturis utimur; vel ut alii, eſt oſſis pertuſio, cùm pars affecta in profundum deſcendit, ac ſuper illæſum os corruit, lib. finit. vide *Camaroſis*.

Engonios, id eſt, anguloſa brachii figura, quæ illi membro naturalis eſt; omnis enim cujuſque partis figura

figura rectiſſima, maximè eſt à dolore aliena; 6. method. 5.

Eurhythmus pulſus, commune quoddam genus eſt, ad *Eurhythmum pulſum*, & *Arrhythmum*, 1. de differ. pulſ. cap. 9. qui enim naturalem, & optimum ſervat *Rhythmum*, εὔρυθμος dicitur unuſque eſt, & indiviſus; qui verò non ſervat, ἄῤῥυθμος, in tres diviſu differentias; omnis autem pulſus, qualiſcunque ille ſit, modò ſervat *Rhythmum*, ἔνρυθμος appellatur.

Enſiformis cartilago, vide *Cartilago enſiformis*.

Entera, ἔντερα, *Inteſtina*, ſunt corpora cava, rotunda, membranoſa, ab imo ventriculo ad anum protenſa, diſtribuendi ad jecur chyli, & continendi, expellendique ſtercoris inſtrumenta, in orbem involuta, fibris circularibus, & tranſverſis contorta, ad chyli, & ſtercoris expulſionem; quorum tria ſuperiora tenuia ſunt, ἔκφυσις, ſive δωδεκαδάκτυλον νῆστις, εἴλεον, ἢ λεπτὸν, hoc eſt, *Ecphyſis*, *Iejunum*, *Ileon*, ſive *Tenue*; tria inferiora, craſſa, τυφλὸν, κῶλον, ἀπευθυσμένον, *Cæcum*, *Colon*, & *Rectum*; atque inde patet, etſi unum, & continuum numero ſit inteſtinum, loco tamen, magnitudine, numero orbium, & anfractuum evariare, ſenariumque reſultare numerum, & 5. de uſu part. & 6. de anatom. admod. Ubi verò ἔντερον, in ſingulari numero, id eſt, *Inteſtinum*, ab Hippocrate profertur, docente Galeno, com. 4. in 6. de morb. vulg. ipſum ſignificatur *Colon*, per excellentiam, ratione ſuæ magnitudinis, quòd ſolum ex Inteſtinis in Scrotum deſcendit, & *Enterocelen* efficit, id eſt, *Herniam inteſtinalem*, apud alios verò *Cæcum*, 4. de uſu part. cap. 17.

Enterocele, *Epiplocele*, & *Hydrocele*, ſunt ſpecies herniarum, in quibus rumpitur is meatus, quià Peritonæo ad teſticulos pertingit, libr. de cauſ. morb. c. 10. cùm articuli ſuis ſedibus excidunt, aut loco tantùm moventur; aut cùm omentum, vel inteſtina, ad inferiores teſticulorum tunicas devolvuntur, alterum morbum

bum Græci *Epiplocelen*, alterum *Enterocelen* appellant, de differ. morb. capit. 10. Præter hæc ex ambobus etiam morbis compoſitum affectum, *Enteroëpiplocelen* juniores Medici appellant, lib. de tumor. cap. 15. vide *Cele*.

Enthuſiaſmus, id eſt, *fanatica perculſio*, ſeu *numinis afflatio*, eſt, velut, cùm quidam in ſacris faciendis, mente capiuntur, ſi quæ viderint, aut ſi tympana, vel tibias, vel ſigna audiverint, lib. finit.

Epacmaſtica, 9. method. 4. vide *Continua*.

Epaphæreſis, ἐπαφαίρεσις, id eſt, *repetita ſanguinis miſſio*, de cur. rat. per ſang. cap. 1.

Eparmata, præter naturam tumores, ſecundùm aures, in ægrotantibus exortos, vocat Hippocr. com. 4. in 6. de morb. vulgar. 1. Ea etiam οἰδήματα communi ſignificatione appellat. Sed Galen. 3. de comp. med. loc. cap. 2. dicit *Eparmata* (quæ & *Parotides* ſunt,) e genere eſſe inflammationum, quæ fiunt glandulis, circa aures p. n. affectis. Paulus verò ait: Tumor omnis, ſive œdematoſus, ſive ſcirrhoſus, etiam citra inflammationem, glandulas ſub auribus occupans, παρωτὶς dici poteſt.

Ephebæon, *Pubes*, & *Pecten*, *Aqualiculus* Latinè, Græcè ἐφήβαιον, ἐπίσειον, ἥβη, id totum eſt, quòd eſt ab Hypogaſtrio, ſeu imo ventre (quem & *Sumen* vocant) uſque ad pudenda; Introd.

Ephelcis, id eſt, ramentum, ſeu cruoris exigua guttula, quæ interdum tuſſi in hæmoptoicâ paſſione, rejicitur, 4. de loc. aff. 5. aliquando generaliùs, ἐφελκὶς, cruſtula eſt, quæ ulceri obducitur, diciturque de internis; quandoque enim cruſtulæ & per tuſſes è pulmonibus, & per dejectiones ex inteſtinis, dejiciuntur.

Ephelis, ἐφηλὶς, eſt aſpredo, & nigrities, in facie ex ardore Solis progenita; ἀπὸ τοῦ ἡλίου, id eſt, Sole, nomen inditum, non quòd à Sole tantùm vitia illa in cute contrahantur, ſed quòd à reliquis inducta cauſis, ſimilem

ſimilem aſperitatem & colorem habeant. Quæcunque enim cauſa ea excitarit, cutis ceu multo Sole exuſta, candorem & lævorem amittit, contrahitque nigritiem & aſpredinem. Plinius aliquando diſcolorem à Sole cutem, aliquando à Sole uſta, vel à Sole aduſta interpretatur, eoque vitio deformes, Solatos appellat. Alii, Vitia cutis ſimpliciter Latinè reddunt.

Ephemera febris eſt, quo à causâ procathartica, ſive præincipiente, fit cum urinæ coctione, primâ die apparente, ſuavi caliditate, pulſu ad magnitudinem, & celeritatem effatu dignam aſcendente, ſyſtole pulſus parùm à naturali tenore mutatâ, æquali atque incompreſſo aſcenſu in caliditate, etiam conſiſtente febre, ſudore adhæc aut rore, aut omninò cum aliquo optimo vapore integrè judicari ſolita, 1. de diff. febr. cap. 7. *Ephemera febris*, ait, in ſpiritibus citra humorum putredinem accenſa eſt, ibid. cap. 5. vide *Diaria*.

Ephialtes, Affectus Græcis dictus, eſt nocturna corporis oppreſſio, & quædam quaſi ſuffocatio, cùm quis omni ab initio, ſupinus jacens, grandi ſe mole opprimi, atque ab alio invadi imaginatur, cum difficili reſpiratione, immobilitate, ac voce præpeditâ, propè ſuffocari, æger videatur; Græcis quoque dicitur ἐπιβολὴ & πνιγαλίων, Latinè verò *Incubus*, vel *Incubonus* dicitur; fortè quia ex Veteribus quidam *Dæmonem*, alii, *Cupidinem*, alii, *incubantem Vetulam*, aut *externam quandam vim*, *quæ quieſcentes invaderet*, & *pondere oppreſſos*, *gravaret*, eſſe voluerunt, quamvis tota mali cauſa, intra corpus eſſet, in libello de utilitate reſpirationis, Galeno aſcripto. Ea autem cauſa non eſt humor, ſed craſſus & frigidus vapor, ut ſcripſit Poſidonius, ventriculos cerebri implens, & prohibens, ſpiritus animales per nervos ferri. Per ſomnum tantùm fit, eoque laborantes per ipſam acceſſionem eadem patiuntur, quæ & apoplexia correpti, ſed tamen mitiora. Quia enim vapor in cauſâ eſt, non in totum opplentur

ventri-

ventriculi cerebri, nec tam difficulter excitantur, qui eo laborant. Manent tamen aliquandiu immobiles: deinde verò multo labore, & conatu tenuato, & discuſſo ſpiritu, & meatibus obſtructione ſolutis, derepentè e ſomno excitantur. Læditur illis potiſſimum imaginatio, ex quo veriſimile eſt, in priori potiſſimum ventriculo morbum conſiſtere. Ex his intelligi pote[st] incubi differentia ab *Apoplexiâ* & *Epileſiâ*. Præludium tamen procemiumque eorum mortuorum eſt, atque etiam inſaniæ. Diuturnior enim & frequenter repetens, crudo humore in ventriculis cerebri paulatim cumulato, in eos facilè degenerat. Præcedunt incubum ſuffocatio, vocis amiſſio, gravitas & immobilitas, & hæc rurſus crapulæ & cruditates, ex quibus craſſus ille frigiduſque vapor ſuſcitatur. Proinde quidam morbum hunc rectè quidem, ſed imperfectè definierunt, vaporum in caput diſcurſum ex nimio cib[o] & cruditate.

Ephidroſis, ἐφίδρωσις, duo ſignificat, vel ſudoris circ[a] thoracem & caput exortum, vel in univerſo corpor[e] ſudoris proventum, tùm paucum, tùm inutilem.

Epialus, vide *Febris Hepiala.*

Epicauma, eſt velut ex igne facta cruſtuloſa ulceratio, quæ oculi nigro advenit, nec permanet, lib. finit id morbi ἐπίκαυμα, & ἔγκαυμα vocant Græci, Latini *Vſtionem*, ſive *Inuſtionem*. Sed adverrendum eſt duo ulcerum genera hoc uno nomine apud Paulum & Aëtium deſignari. Scribit enim Paulus, ἐπίκαυμα ulcus eſſe oculi ſordidum, impurum, cruſtoſum, quòd dum repurgatur, ſæpè humores oculi effluunt: Id verò ab Aëtio, non ἐπίκαυμα, ſed ἔγκαυμα appellatur. Vocat enim ἐπίκαυμα, ulcus ſuperficiarium, cùm videlicet nigrum oculi in ſuperficie exaſperatum, inuſtum fuerit, & coloris cinerei evaſerit, cujus ulceris non meminit Paulus.

Epiceraſtica, ἐπικεραστικά, medicamenta ſunt, quæ &

tem

temperata dicuntur; quæ ſi valentiora evaſerint, humoribus mordicantibus morſum eorum retundunt, 2. ſimplic. 12. veluti uva paſſa mordentes mediocriter ſtomachum humores obtundit, apud Galenum, lib. 2. de aliment. Idem medicamentorum genus etiam κεραστικῶν appellatur.

Epicraſis, ἐπίκρασις, eſt vitioſi ſucci ſeu cacochymiæ curatio, cùm indicationes ſibi adverſantur, in quâ paulatim, quòd vitioſum eſt, vacuatur, & paulatim quòd ſalubre eſt, pro eo reponitur, 9. method. 10. Eſt enim in univerſum duplex omnis curationis ratio: aut enim in totum ſummovetur vitium, ſi & vires valent, & humor concoctus ſe facilè educi patitur: aut ſi vires imbecillæ ſunt, ut confertim factam vacuationem admittere nequeant, vel humor propter cruditatem non ſit futurus obediens medicamento, tunc ubi eum attemperaveris, tenuaveris, mitificaveris, paulatim educere oportebit, iiſque locum ejus benigniores ſufficere; quanquam non ſit neceſſe ἐπίκρασιν vacuatione perfici. Nam quæ etiam in corpore manens, alterari, mitigarique poſſunt, permiſsâ ſoli naturæ vacuatione, quæ eorum partem vel convertat in corporis alimentum, vel per alvum, urinas, ſudorem, aut aliter expurget.

Epicriſis, id eſt, *Adjudicatio*, ad Thraſyb. capit. 6. Quæ mutuò inter ſe dependentia colligantur, per appellatam *Epicriſim* à Græcis, à noſtris *Adjudicatio* dici poteſt, judicanda ſunt.

Epicruſis, certa quædam eſt percuſſio, quâ mangones puerorum, hoc ipſo præſidio ſuccurrunt iis, quibus à natali die, gracilia ſunt membra, 14. meth. cap. 16.

Epicyema, ἐπικύημα, eſt ſecundus fœtus, conceptus gravidâ jam exiſtente muliere, id quôd fit, ut ſcripſit Hipp. cùm fœtu jam concepto, non clauditur exactè uterus, ſed ſemen aliud etiam poſteà intro admittit; Arabibus, *Superimprægnatio* dicitur, & *Superfætatio*.

Epidemus, vide *Endemus*, & *Communis*.

Epidermis, ſumma cutis corporis, ſeu Cuticula, 3. method. 4. ſolâ ſenſatione à verâ cute differt, hæc enim à nervorum extremitatibus dilatatis fit: Epidermis verò à cutis excremento vaporoſo, ambientis aëris à frigiditate, provenit: itaque vel ſenſu caret, vel exigui ſenſus eſt, proinde citra dolorem facile à ſubjectâ cute ſeparatur: Sic dicitur, quòd ſuprà cutem naſcatur, quodque ejus veluti quædam efflorescentia ſit; ſicut τὸ ἐπίθυμον τῦ θύμυ, καὶ τὸ ἐπίθυμβρον τῦ θύμβρας.

Epideſmus, ſive *Hypodeſmidas*, id eſt, *Faſcias*, *Subfaſciationes*, & *Subligamina*, ſine ullâ diſtinctione, Veteres vocaverunt; Ac Hipocrates *Faſcias*, quæ ipſi corpori circumdantur, *Subligamina*, ſeu *Subfaſciationes* appellat, quæ Plagulis extrinſecus ſuperligantur, 3. de his, quæ in medic. 6. vide *Plagulæ*.

Epideſis, genus ligationis eſt, ad ſanguinis profluvium fluentibus vaſis injecta; quamquam ipſum vas circulo non complectatur, ſicut vinculum; verùm cùm ex parte ſuo complexu committat quodammodo vulnerati membri labra diſſidentia, & quæ ſuperimpoſita ſunt, contineat, meritò inter claudentia remedia numeratur, 5. method. 3.

Epididymus, ἐπιδιδυμίς, id eſt, ſupergeminalis tunica, & parvus quidam quaſi teſtis, teſtium involucrum ſimul eſt, & appendix; eſt enim pars quædam animalis gemini, hoc eſt, teſtis capiti ſuperim poſita; id quòd nomen ipſum præ ſe fert, ex quâ multæ fiſtulæ, ſeroſo quodam humore plenæ, ad teſtem permeant, 1. de ſem. cap. 15. Eſt autem propria & intima teſtium tunica, & illis omni ex parte contigua, dura, craſſa, & admodum valida. Huic alia tunica ſuperpoſita eſt ἐρυθροειδὴς dicta, non eam modò, verùm totum etiam teſtem comprehendens. Malè quidam eo nomine teſticuli quoddam caput, & veluti efflorescentiam ſignificari putant, nominibus manifeſto abutentes, (id enim παραστάτης vocatur) & ob id in errorem lapſi, quòd exiſtiment

τὴν

τὴν ἐπιδιδυμίδα eâdem ratione dici, quâ τὸ ἐπίθυμον (flos qui ſuprà thymum) & τὸ ἐπίθυμβρον, id quòd ſuprà Thymbram ſive Satureiam provenit.

Epigaſtrion, vide *Abdomen*.

Epigennema, ἐπιγέννημα, quaſi ſuperveniens, vel ſupergenitum, idem eſt ac Symptoma, de ſympt. diff. cap. 1. quanquam aliqui ita diſtinxerint, ut Symptoma eſſet quicquid præter naturam animali accidit: ἐπιγέννημα verò, quòd ſolos morbos neceſſariò ſequitur, ἀπὸ τοῦ ἐπιγίγνεσθαι, vide *Symptoma*.

Epiglottis, ἐπιγλωττὶς, id eſt, *Superlingula*, eſt membrana cartilaginoſa, rotunditatis oblongæ; in interiori gutturis parte collocata, 1. de loc. aff. 1. quæ à radice linguæ exoritur, libr. de vocal. inſtr. diſſ. cap. 4. quæ & *Glottis* dicitur, 7. de uſu part. cap. 13. Dicitur etiam *Lingula*, *Ligula*, id eſt, *Laryngis lingua*; eſt enim corpus quoddam ſimile linguæ alicujus fiſtulæ, ubi arteria, & larynx inter ſe connectuntur, 7. de uſu part. capit. 13. velut operculum omni tempore, quo animal reſpirat, apertum ſtans, quo tranſglutit, laryngi accumbens, ibid. cap. 17. Cujus ligulæ, niſi tanta eſſet magnitudo, figura, ſubſtantia, & ſitus, quem nunc habet, vomentibus nobis non pauca in aſperam arteriam deferrentur, ad laryngis cavitatem acervata, ib. eſtque hæc proprium vocis inſtrumentum, 1. de loc. affect. 6. Vergit autem ad ſtomachum, poſitionemque habet tertiæ cartilagini aritænoëidi contrariam, ut quæ ex adverſo etiam loco exoriatur.

Epigonatis, ἐπιγονατὶς, vel ἐπιγονὶς, eſt os cartilaginoſum, latum, rotundum, intus læve & cavum, toti genu ſuprà poſitum. Duabus conſtat ſubſtantiis; una oſſea, interiore; altera, cartilaginea, quæ exterior ſuperficiariaque eſt, ſicut cartilagine quodammodo incruſtatum videatur internâ præſertim parte, quâ articulum reſpicit. Verùm à lateribus aſperum eſt, quo commodiùs ei tendines tibiam extendentes, ipſumque

femori atque tibiæ alligantes aptarentur; propter quos etiam iis locis cartilaginoſum videri cum Galeno poſſit, maximè in juvenum corporibus: at grandioribus, abraſis cultello, aut coctura abſcedentibus tendinibus, manifeſto oſſeum apparet. Contegit femoris tibiæque articulum, alioqui nimia patentem, prohibetque ne antrorſum laxetur. Formam probè orbicularem habet, faſtigio ad tibiam acuto. Umbonem imitatur, medio corpore craſſiore, oriſque tenuibus. vide *Patella.*

Epilampſies, vide *Effulgeſcentiæ.*

Epilepſia, (quæ & *Epilepſis* dicitur,) id eſt, *Morbus Comitialis*, de diff. morb. cap. 5. eſtque totius corporis convulſio, non perpetua, cum mentis & ſenſuum oblæſione. Eam moleſtæ rei ſenſus invehit, & cerebro noxiæ, tùm quantitate, tùm qualitate. Quantitas quidem cerebro gravis eſt, ejuſque vim expultricem excitat, conſiſtitque in humore vel pituitoſo, vel melancholico, ſed ferè ſemper frigido, craſſo, & viſcoſo. Quem tamen non adeò multum eſſe oportet, ut penitus obſtruat; vimque ipſius cerebri exuperet, alioqui non Epilepſiam, ſed Apoplexiam potiùs pareret, ſed quantitate mediocrem, ut ad ejus depulſionem, quàm natura totius corporis concuſſu molitur, cerebro adhuc vires ſuppeditet. Qualitas verò maligna ac venenata, & virtuti animali infeſta eſt, ſive à veneno ſumpto, ſive ab ulcere cacoëthe cerebri vel ſubjectarum partium, ſive ab aliâ affectione, ut ventriculi cruditate, & largo meri potu proficiſcatur. Itaque ubi eorum aliquid in cerebro præter naturam fuerit, ipſum movendi ſentiendique principium in ſeſe recurrit & contrahitur, atque ita totius corporis convulſionem inducit, quin etiam eam à ſe amoliri contendit crebrâ & inæquali cerebri totiuſque corporis concuſſione. Apparent enim manifeſto in eo morbo hæc duo ſymptomata, convulſio, concuſſioque tanta, ut ſpumam etiam eliciat. Valido in motu humor qui in cerebro continetu:

netur exagitatus, non aliter quàm ovi candidum, ſpumam creat. Sunt autem (quamvis loci affecti nullum ſignum appareat) cerebri ventriculi, anterior maximè & poſterior, hujus mali ſedes, in quibus ſpiritus gignitur atque continetur, primum animæ inſtrumentum, tùm in ſenſilibus actionibus omnibus, tùm in iis quæ à conſilio & voluntate prodeunt. Spiritus igitur cùm laboret, & veluti attonitus in depellendâ morbi cauſâ verſetur, alias interim functiones deferat, neceſſe eſt; quare non imaginari, non ratiocinari, non meminiſſe poteſt; 2. de ſympt. cauſ. cap. 2. vide *Comitialis*.

Epilogiſmus, communis eſt quædam ratio, & omnium aſſenſu comprobata, 1. prorrhet. 6. vel eſt ratio apparens, nec recedens ab his quæ manifeſta ſunt, ſed illa ſemper uſurpans, ut idem Galen. ait, lib. de ſectis. Hujuſmodi rationes multæ habentur apud Hippocratem in prognoſt. ut quæ à facie ægri & ſignis aliis evidentibus ſumuntur.

Epinyctides, vide *Efflorationes*.

Epiparoxineſtai, id eſt, ſupervacui, & ſuperexacerbari dicimus, cùm paroxyſmus plures habet inſultus, ac veluti reduplicationes, ut in ſemitertianâ, quæ tertio die duplicatam habet acceſſionem tertianæ intermittentis, cum quotidianâ continuâ, & ἀναδιπλώσεις quaſdam. Eſt & ἐπιπαροξύνεσθαι irritari, & de abſceſſibus ad aures ſubortis, dicitur, in prorrhet. ſicut & pulſuum Thlipſis, id eſt, compreſſio; ſic enim nominant, quando incipiente acceſſione ſatis parvi, atque inæquales pulſus ſunt, 1. de diff. febr. cap. 7.

Epiphora, ἐπιφορὰ, tùm inflammationis magnæ, univerſo illatæ corpori, tùm largorum fluorum, & fluxionum commune nomen eſt; propriâ verò, de oculis profertur, ubi cum maximâ inflammatione, etiam humoris copia in illos influxerit, libr. Introd. cap. 15.

Epiphyſis, ἐπίφυσις, eſt oſſium quaſi adnata appendix, lib. de oſſib. in proœmio: differt autem ab *Apophyſi*,

ut idem Galenus annotat, quòd *Apophyſis* ſit totius oſ-
ſis extrema pars, *Epiphyſis* verò non eſt oſſis pars, ſe[d]
aliquid oſſi adnatum.

Epiphyſis vermiformis, ἐπίφυσις σκωληκοειδὴς, idem e[ſt]
ac *Conarium*, ſive *Conoëides corpus*, & *Turbinatum*; vi[de]
Conoëides.

Epiplaſma, idem eſt ac *Cataplaſma*; ut, cùm triti[cea]
farina, ex Hydrelœo decoquitur, ac vulneribus impo[-]
nitur, 3. de compoſ. medic. per gen. cap. 2.

Epiplocele, vide *Celas*.

Epiploocomiſtæ, plerique homines pingues & obe[ſi]
dicuntur, quaſi dicas *Omenti geſtores*, dum in magnan[i]
molem omentum iiſdem excreverit, 6. de anat. adm[in.]
cap. 5.

Epiploomphalon, omenti eſt in umbilicum prolapſu[s]
libr. finit.

Epiploon, ſive *Epiplun*, vide *Omentum*.

Epiſarcidium, vide *Anaſarca*.

Epiſemaſia, eſt ipſum principium, ſive inſultus ac-
ceſſionis febrilis, in quo ægri ſolent horrere, refrige-
rare, oſcitare, pandiculari, dormitare, aut aliud qui[d]
ſimile pati: dicitur Græcis, ἐπισημασία, *Significatio*
(aliàs, εἰσβολὴ παροξυσμοῦ, id eſt, Annotatio paroxyſ[-]
mi, tempus indiviſibile, exactè jam primum, quo iſt[a]
ferè quæ retuli, ſolent oboriri: horum ſi quod ægr[i]
ſenſerint, jam acceſſionem adeſſe, quaſi eo ſigno præ[-]
ſentiunt. Ac ejuſmodi quidem acceſſionis ſignifica-
tio, quæ ſcilicet cum talibus ſignis invadit, ſimplici-
ter ἐπισημασία appellatur, eſtque febrium putridarum
propria. Verùm habent & ſuam ἐπισημασίαν hecticæ
febres, ſed ab illâ differentem: eâ autem eſt unâ ferè
horâ vel duabus poſt aſſumptum cibum, quo tempore
qui hecticâ febre laborantem tetigerint, quandam fe-
bris veluti acceſſionem deprehendent, calorem & pul[-]
ſuum magnitudinem atque celeritatem intendi ſen-
tientes, nec quicquam tamen eorum obſervantes acci[-]
diſſe

diſſe, quæ ſolent in putridis febribus evenire, hoc eſt, non horrorem, non extremitatum refrigerationem, non dormitationem, non aliquam pigritiam, aut aliquam omnino inæqualitatem, in calore aut pulſu, ſed neque parvitatem, neque debilitatem, neque aliud quid ſimile. Ideò hæc qui ἐπισημασία non eſt, non abſolutè, ſed cum addito, ἐπισημασία ἄθλιπτος nominatur, quod careat iis anguſtiis moleſtiiſque, quibus alii graviter premuntur per initia acceſſionum. Eſt autem hæc febrium hecticarum propria; Galen. lib. 1. de diff. febr. capit. 9. vide *Annotatio.*

Epiſion, vide *Aqualicus*, ſive *Aqualiculus.*

Epiſpaſticum, ἐπισπαστικὸν φάρμακον, quòd & ἑλκτικὸν, & ἐξιπωτικὸν dicitur; vide *Attrahens*: eſt medicamen aridum inſperſile, ad malignorum ulcerum curationem, non inefficax, 4. de comp. med. loc. capit. 5.

Epithemata, ἐπιθέματα, pharmaca ſunt, ceratis valentiora, quæ tum ex unguentis, tum ex iis, quæ ſimilem vim obtinent, medicamentis componuntur, 7. meth. 4. *Epithema* quoque Operculum eſt, 2. de uſu part. cap. 9.

Epneumatoſis, vide *Phyſis.*

Epoche, eſt ſuſpenſa ſententia, nihilque definiens: ut cùm quamdiu humores ſunt in nutu, de nullâ re pronunciamus, nec aſſeveramus quicquam certò, lib. de optimo docendi gen.

Epomida, id eſt, *ſuperhumeralem*, ſuperiorem humeri partem dicunt, 1. de anat. adm. cap. 11. vide *Ala.*

Epulis, ἐπουλὶς, eſt Tuberculum, & carnis excreſcentia in gingivis proveniens, & ad intimos molares dentes ſeſe extendens, ita ut æger aliquando os aperire nequeat, 5. de compoſ. med. loc.

Epulotica, ἐπουλωτικὰ φάρμακα, medicamenta ſunt, quæ non detrahere, neque liquare carnem, ſed indurare, deſiccare, & cicatricem inducere apta ſunt; ut Alumen, Galla, Omphacium. Æs combuſtum, præſertim lotum, 5. ſimpl. cap. 15.

Equus, (qui Græcè ἵππος dicitur, libr. finit.) oculorum affectus eſt, inſitus quibuſdam, quibus oculi nullo tempore manere poſſunt requieti, ſed tremuli ſubinde nictant, & inſtabiles, 1. prognoſt. 21. Hanc oculorum affectionem Galenus comparat ſtridori dentium naturali & congenito, patetque ex eo non eſſe morbum, præſertim cùm nemo Medicorum ejus meminerit.

Erratica febris, ſive *Inordinata*, eſt, quæ extra horas conſuetas, vel tardiùs, vel celeriùs invadit, & inordinatè tùm movetur, tùm conſiſtit, lib. de Typis, c. 4. ſunt enim (ait) in erraticis, inordinata principia.

Errhina medicamenta ſunt, quæ naribus, quas Græci *Rhinas* vocant, capitis purgandi gratiâ infunduntur, aut induntur, 5. ſimplic. capit. 20. Quicquid autem eam habet facultatem, extergens, & acre ſit oportet; ſic enim & commodiſſimè attrahit, & vim expultricem irritat. Ejuſmodi eſt Betæ ſuccus, Cuminum, Medulla Cucumeris ſylveſtris, Staphiſagria, tum oleo aut unguento, aut lacte, aut alio liquore excepta, & naribus inuncta, tum in pulverem trita tenuiſſimum & per arundinem inſufflata. Quòd ubi actum eſt, æger deorſum pronuere debet, quo videlicet coactus humor diſtillet.

Erythroëides, eſt intima teſticulorum tunica, de cauſ. morb. cap. 10. vide *Elythroeides*.

Eruptionum, ſive, ut Græci dicunt, *Exanthematum* nomen, quidam in communi uſurpant, de affectionibus videlicet ulceroſis, & aſperis, in mento, & corporis univerſi ambitu ſuâ ſponte provenientibus, 5. de compoſ. medic. loc. cap. 6.

Eryſipelas, eſt tumor præter naturam non altè deſcendens, ſed in cute conſiſtens, à bilioſo humore obortus, colore pallido, 14. method. 1. Si verò ipſius color non ſit omninò pallidus, ſed mixtus ex pallido & rubro, erit etiam mixta affectio, ex phlegmone (in

quâ

quâ ſanguis peccat, coloris rubei) & ex *Eryſipelate*, utique ab eo, quòd in mixturâ ſuperat, nomen ipſi inditur, ac dicitur vel *Phlegmone eryſipelatoſa*, vel *Eryſipelas phlegmonoſum*, 14. meth. 1. & 2. Habet quidem doloris aliquid, ſed longè moderatiùs quàm phlegmone, neque ut illa pulſat, premit, aut diſtendit. Verum multò calidior eſt, & aſpectu flavior, & ſi tetigeris, ſanguis facilè refluit, rurſuſque affluit valdè tenuis & rubens. Nominant autem *Eryſipelas*, *Vicinitraham*, vel *Vicinirubiam*, quòd incenſum quidem atque inflammatum eſt ſemper, cum tumore & rubore partium circumpoſitarum, libr. 3. de his quæ in med. 30. & 2. ad Glauc. 1. *Exactum* autem *Eryſipelas* eſt, quòd à bilioſâ fluxione ortum ducit, 7. ſimpl.

Eſchara, cruſta eſt, quæ ulceribus veluti ſeptum, vel ſuâ ſponte, vel arte pyroticorum medicaminum uſu adnaſcitur, 5. meth. cap. 3. Craſſa, nigraque eſt: quæ autem levior, non ἐσχάρα, ſed ἐφελκὶς dicitur. Propriè verò ἐσχάρα, quæ ab ardenti ferro, aut medicamento cauſtico inducta eſt, appellatur. Ejus generatio, inquit Galenus, ex ſubjectis circumpoſitiſque corporibus, ut ſic dicam, ſemiuſtis, ſic ut cujuſmodi rem in hyemem extinctos hos carbones parant, ejuſmodi ipſæ cruſtæ carnis exuſtæ ſint reliquiæ. Quare quantum particulæ aduſtum ad cruſtam eſt, tantum ipſi de naturali carne deperditur.

Eſcharoticum, medicamentum eſt, quòd perinde ut cauſticum, in craſsâ eſſentiâ eſt, & cuicunque inhæſerit parti, ſtipitis ritu infixum eam, comburit & excruciat, 5. ſimplic. 15. Eſt autem duplex τὸ ἐσχαρωτικὸν, ignitum ferramentum, & cruſtificum medicamentum: hoc autem calidum & ſiccum eſt, quarto gradu: id carnes colliquat & adurit, ſicque cruſtam facit. Ejus uſus imprimis neceſſarius eſt, ubi ex eroſione putreſcentis alicujus profluvium ſanguinis excitatur, atque ubi quòd computruit, ſublatum eſt ad adurendam

ipſius veluti radicem. Eſt autem incruſtantium medicamentorum materia non utique ſolus calor, ſed cum quo adſtringendi facultas ſit conjuncta, qualis in chalcitide & miſii, & atramento ſutorio, ſive uſtis, ſive inuſtis. Quæ verò ex calce non extinctâ conficiuntur, ea utique valentiora his ſunt; cæterum, calx adſtringendi vim non habet. Excidunt igitur citiùs quæ ab his fiunt cruſtæ, hærent autem corporibus diutiùs quæ ab aſtringentibus: quòd utique longè eſt utilius in profluvio ſanguinis, quando ita priùs naſcitur in imo earum caro, efficiturque profluenti vaſi velut operculum quoddam: unde nec noſmet præcipites eſſe ad cruſtas, ubi hæmorrhagiæ periculum imminet, detrahendas oportet, niſi in illis tantum affectibus, in quibus propter putredinem candens, ferrum admovere coacti ſumus; tunc enim celerrimè cruſtam excidere expedit.

Eſthiomenos herpes, ἐσθιόμενος ἕρπης, eſt inflammatio ex ſincerâ flavâ bile ad cutem decumbente acriori, & mordaciori quàm ea eſt, à quâ oritur herpes miliaris in hoc enim fluor pituitâ miſtus videtur, in illo exacta bilis totam exulcerans, & corrodens cutem, libr. de tumor. cap. 9. vide *Herpes, Phagedæna, Nomæ.*

Ethmyodes platyſma, id eſt, latus ille muſculus, ſive muſculoſa dilatatio, quæ cuti ſubnaſcens, λεπτόν, id eſt, buccam, ſive maxillam movet, libr. de nerv. diſſ. cap. 6.

Evacuationem omnem, ſive fiet inediâ, ſive ſanguinis miſſione, ſive purgante medicamento, ſolitus eſt vocare Hippocr. vaſorum inanitionem; *Evacuatio* autem preſſiùs dicta eſt humorum, qui ſuâ quantitate moleſtant, purgatio: ut purgatio eſt humorum, qui ſuâ qualitate moleſtant, evacuatio, 1. aphor. 2.

Euchymia, id eſt, ſuccorum in corpore bonitas, 2. de ſimpl. 13. unde *Euchymon* nutrimentum eſt boni ſucci 6. de ſan. tuen. cap. 7. Id autem duplex eſt, tum quòd

portio

portionem quandam boni ſucci continet ad nutriendum habilis, ſed plurimum habet recrementi, tum quòd plurimum habet, quòd nutrire poteſt, minimum autem quòd ſit inutile, Galen. lib. 9. method. med.

Eucraſia, eſt medium omnium temperamentorum, 1. de ſanitat. tuend. cap. 4. ex optimâ & convenienti cuique naturæ, corporique miſto, mixturâ quatuor primarum qualitatum conſurgens. Unde ejus magna eſt latitudo, quàm qui adeptus eſt εὔκρατος, ſive *Eucraton corpus*, id eſt, optimè temperatum corpus na-ctum eſſe dicetur; ſecus *dyſcraton*, ſive intemperatum, 2. de temper. 1.

Euëctiça, medicinæ pars, quam alii *Gymnaſticam* vocant, eſt, quæ optimum habitum corpori inducere ſtudet, de part. art. med. cap. 5.

Euexia, eſt bona corporis habitudo, 1. de ſanitat. tuen. cap. 8. ut huic oppoſita Cachexia, id eſt, pravus corporis habitus, εὐεξία καὶ καχεξία, illam complent bona omnium partium temperies, actionum robur, Euchymia, ſanguinis, carnis, totiuſque corporeæ molis ſymmetria. Eſt autem duplex ἡ εὐεξία; una eſt ἡ ἁπλῶς εὐεξία, quæ in optimâ corporis conſtitutione deprehenditur: altera verò, μετὰ προσθήκης εὐεξία, quam habent ſingulæ corporum naturæ propriam & in comparatione dictam. Itaque ἡ ἁπλῶς εὐεξία nihil aliud eſt, quàm τῆς ὑγιεινῆς ἕξεως ἡ τελειότης, hoc eſt, perfectiſſima & abſolutiſſima ſanitas: Et quia ſpecies & ipſa τῆς ἕξεως eſt, non facilè à cauſis inſalubribus offenditur, ſed firma conſtanſque in corporibus perſeverat. Quæ autem ab hâc deficit, modò nondum vitioſa ſit, non jam εὐεξία, ſed ab omnibus ὑγίεια, hoc eſt, *Sanitas*, nuncupatur, quæ eadem eſt cum τῇ μετὰ προσθήκης εὐεξία: tunc enim non ſimpliciter, ſed hujus vel illius εὐεξία dicetur. Sic ἡ τῶν ἀθλητῶν εὐεξία non ſimpliciter dicitur, quoniam optima non eſt, quam periculo proximam eſſe Hippocrates pronuntiavit, & negavit naturâ

turâ eſſe comparatam: nam ut reliqua habeat optima attamen ſanguis, & præcipuè carnoſum genus in eâ ſuprà modum excrevit.

Evidentes cauſæ, vide *Continentes*.

Euóchon, ἔυοχον, *Vinculum* vocat Hippocrates, quòd benè geſtat, & ſuſtinet, hoc eſt, firmiter, & ſine ullâ compreſſione continet, 3. de artic. 22.

Eupathia, id eſt, patiendi promptitudo, 4. de uſu part. 14.

Euphyian, vocat Galenus, bonam habitudinem, 1. de uſu part. 9.

Eupnœa, ἔυπνοια, proba ſpiratio, quæ ſecundum naturam fit, oppoſita *Dyſpnœæ*, quæ eſt difficilis ſpiratio, apud Hippocr. ut annotat Galen. in com. prognoſt.

Eurhythmus, pulſus eſt cuique ætati, loco, tempori, temperamento, naturalis & conveniens pulſus; cùm ſuum rhythmum quoque ſervat in Diaſtole pariter, & Syſtole, 1. de differ. pulſ. cap. 9.

Euſarcon, vide *Quadratum*.

Euſema criſis, quæ cum bonis ſignis à ſuâ indicatoriâ die fuit indicata, ut quæ undecimo die coctionem in urinâ, noctem gravem, quæ acceſſionem præcedit, inſultus, cum concuſſione pulſuum, decretoriam commotionem, & ſudores bonos, citra horrenda pericula habuit, 1. dier. decr. cap. 7.

Euſtomachus, cibus eſt gratus ſtomacho, ventremque roborans, 6. de tuend. ſan. cap. 9.

Euthyporos, id eſt, in rectum procedens, alterum ex inſtrumentis, & organis eſt, quæ fractis, vel luxatis cruribus ſupponuntur, (σώλῆνας, Græci vocant) quòd quidem Euthyporos per unicum axem; qui in fine machinæ ad infimam ejus partem eſt collocatus, contrarium nixum toti membro, geminâ tenſione efficit; quòd verò priùs ſurſum, mox deorſum, illud *Metalepticum* dicitur, quaſi *Tranſlativum* dixeris, 6. meth. cap. 5.

Eutro-

Euthrophia, id eſt, bona, & uberior nutritio, 3. de ſanit. tuend. cap. 8.

Exanaſtomoſis, vide *Oſculorum apertio*.

Exangues corporis partes ſunt, ut oſſa, & cartilagines, quæ mucoſo quodam humore naturæ ſuæ analogo aluntur, lentore quodam & albedine prædito, 3. de artic. 65.

Exanthematum nomen, quidam in communi uſurpant, de affectionibus videlicet ulceroſis, & aſperis in aliquâ corporis parte provenientibus, quæ & *Puſtulæ*, & *Bothor* dicuntur, 5. de compoſ. medic. loc. cap. 6. Sunt autem ἐξανθήματα, ſive *Papulæ*, quædam leves eruptiones humorum per cutem effloreſcentium; rubræ, pallidæ, flavæ, nonnunquam & nigræ, & lividæ, pro humorum ratione, nunc indolentes, nunc prurientes cum ſcalptu, interdum ſine pruritu, nunc ulceroſæ, nunc ad ulcus non devenientes; harum generum ſunt φλυκταίναι, ψυδράκια, ἐπινυκτίδες, λειχῆνες, *Variolæ*, *Morbilli*, quæque in lue Venereâ etiam gignuntur, & quæ in febribus peſtilentibus; vide *Puſtulæ*, *Eruptiones*.

Exarthrema, luxatio eſt, non omnis, ſed ea tantùm, in quâ totus articulus à ſuâ ſede naturali excidit: Nam parvam luxationem, non ἐξάρθρημα, ſed παράρθρημα, quidam vocari contendunt, 2. meth. 2. Alii per ἐξάρθρημα intelligunt poſitionem articuli depravatam, & præter naturam. Ea fieri poteſt ſurſum, deorſum, intrò, foràs, antè, retro. Sex enim iſtis differentiis in articulo oſſa à ſuâ ſede tranſponi poſſunt. Eſt autem luxatio morbus oſſis, non quâ os pars ſimilaris eſt, ſed quòd partis organicæ portio ſit. Sic enim & in multis aliis partium organicarum morbi partibus ſimilaribus per accidens tribuuntur, & contra ſimilarium morbi, organicis.

Exarticulatio, eſt alicujus membri luxatio, libr. de morb. differ. cap. 13. *Exarticulationes* interdum vocat

exarticulata, id eſt, oſſium è propriâ ſede exceſſus, ſir fractione, com. 1. in 1. de fract. 1. vide *Luxationes.*

Ex ægritudine ſenectus, ſive *ex morbo ſenium* (quòd à *Tabes*, ſeu *Maraſmus*, & *Marcor*, febriſque à quâ pro ficiſcitur, *Tabida*, vel *Maraſmodes* dicitur) eſt extin ctio ſummave imminutio nativi caloris, ad quam to tum corpus contabeſcit, inſtar arboris cujuſdam ſupr modum arefactæ, aut ob longitudinem temporis, au flammæ viciniam, aut vehementem, atque immodera tum ſqualorem. Cùmque hæc qualitas ſenibus, anno rum multitudinis ratione comparetur, tabidis tamen febrili caliditate, 5. de ſanitat. tuend. cap. 9. & 1. de differ. febr. cap. 8. fitque ex defectu nutrimenti, ut quis vel ex electione famem tolerat, vel præ ciborum inopiâ, fame conficitur, lib. de marcore, capit. 1. vide *Maraſmus.*

Excavatio, vide *Lordoſis.*

Excidentiæ, apud Hippocratem nunc ſine adjection luxatione oſſium à propriâ ſede ſignificant, 1. de fra ctur. 1. nunc articulorum tantùm luxationes, com. 3 de iis, quæ in med. 31. vide *Luxationes.*

Excrementum id omne dicitur, quòd in alendo cor pore, nec confici, nec aſſimilari potuit: Cùmque cor pori non adnaſcatur, nec adcreſcat, propterea pe ipſius laxiora intùs ſpatia, ſupervacaneum errat; und nomen quoque rectè à majoribus ei rei περίσσωμα, i eſt, *pererrans*, eſt inditum, 1. de ſanitat. tuend. cap. 3 vide *Attractrix*, & *Lotium.*

Excutationes, id eſt, oſſium extra cutem ejectiones de oſſibus enim extantibus eſt ſermo, 4. de art. 34.

Exelciſmus, eſt oſſis, vel oſſium deductio à ſuperfici in profundum, lib. finit.

Exercitatio acuta, cujus celeres motus ſunt, eſt, qua corpus extenuat, & conſumit; *contraria*, craſſum red dit; *multa*, corpus ſiccat; *mediocris*, obeſum præſtat 5. de ſanit. tuend. 3.

Exipo

Exipotica, digerentia ſunt medicamenta, 7. de compoſ. medic. per gener. 9. ἐξιπωτικὰ φάρμακα eadem ſunt quæ & ἐπισπαστικά.

Ex morbo ſenium, vide *Ex ægritudine ſenectus*.

Exomphalos dicitur, cui umbilicus foras prominet, quod malum, alii *rupturam* vocant, alii *egreſſionem umbilici*, quod accidit, vel Peritonæo rupto, aut procidente Omento, aut Inteſtino, vel humore ibidem collecto, vel carne ſubnatâ, vel ſanguine in locâ hæc irrumpente, per *Diapedeſim*, vel *Aneuriſma*, vel ſolo aliquando ſpiritu irruente; vide *Bubonocele*. Ipſum autem malum ἐξόμφαλον πάθος appellatur. Si Omentum procidit, circa umbilicum tumor concolor, mollis tactu indolens, & inæqualis apparet. Si Inteſtinum, præter hæc tumor magis inæqualis eſt, digitis cedens & evaneſcens aliquando cum ſtrepitu, balneiſque & diſtentionibus magis increſcit. Humorem denotat mollis tumor, qui compreſſu non cedit, nec decreſcit, neque tamen augetur. Si præter ſuperiora ſigna lividior tumor eſt & durior, adnatæ illic carnis ſignum eſt. Introductorii author tres tantum cauſas videtur noviſſe, ſcribens omnes ἐξομφάλους tribus differentiis comprehendi; alios appellans πνευματομφάλους; alios, ἐντερομφάλους; alios, ὑδρομφάλους. Non eſt autem malum hoc peritonæi ſolius, ſed oportet omnino tranſverſorum quoque muſculorum epigaſtrii nerveas appendices affectas eſſe.

Exoſtoſis, ἐξόστωσις, oſſis eminentia & extuberatio, quâcunque corporis parte præter naturam contigerit; Peculiari tamen nomine oſſium tubera, quæ in genis contingunt, σπλυγισμοὶ appellantur. Non dubium eſt hujus tumoris, qui præter naturam eſt, materiam craſſam eſſe & melancholicam. Sunt autem hujuſmodi tumores Gallico morbo laborantibus frequentes.

Expanſa, ἐκπεπταμένα, vide *Abſcedentia*.

Experientia, eſt ejus, quòd ſæpiùs & eodem modo

viſum

viſum eſt, obſervatio, atque memoria, ad Traſibı cap. 11.

Exſpiratio, eſt motus, quo ſpiritus per reſpiratione ad interiora la‑us, ad exteriora cum fuliginoſis excı mentis propellitur, 4. aphor. 68 quâ in cordis coı preſſionibus, id, quod fuliginoſum eſt in eo, ac fum dum, per læves arterias, extrà funditur, 7. de u part. 9. vide *Inſpiratio*.

Exſpiratus, ſpecies quædam eſt reſpirationis ex co vulſione proveniens, quæ muſculorum, qui exſpir tum efficiunt, convulſionem ſequitur, quam appeli Hipp. *ſpiritum inter exeundum offendentem*, 2. de ſymp cauſ. cap. 2. & 4. aphor. 68.

Expultrix facultas, vide *Attractrix*.

Exquiſita tertiana, vide *Tertiana ſimpliciter*.

Exſuccatio, id eſt, *ſugillatio*, 2. de fract. & 14. vi *Contuſio*.

Exſudare, eſt circa frontem, & claviculas parùm ſ dare, com. 2. in 1. de morb. vulg. 75.

Exſufflatio, eſt multi ſpiritus extra animal ex thor ce per guttur affatim facta emiſſio, agentibus ad id i tercoſtalibus muſculis, contractoque Thorace, 1. loc. affect. 6. quæ duplex eſt: altera, citra ſonitum ſtrepitum, cùm ex utriſque Thoracis partibus nil omninò exſpirat animal; altera, cùm unâ tantùm th racis parte reſpirat animal, ita ut ſemiſpirans, vel ſem vocale reddatur, diciturque *exſufflatio ſtrepens*, vel *cu ſonitu*, 4. de loc. affect. 6. *illa*, hiantibus, *hæc*, co ſtrictis fit faucibus.

Extaſis, id eſt, *mentis amotio*, inſania eſt, quæ bre finitur, lib. finit. ἔκστασις & ἐκστῆναι dicuntur, apud Hi pocrat. de vehementi motione & aberratione menti eâdem prorſus ſignificatione quâ μανίαν & ἐκμανῆναι uſurpat, ut annotat Galenus comm. 3. in libr. 3. Ep dem. Fit à flavâ bile uſtâ per cerebrum diffuſâ; vi *Ecſtaſis*.

Exic

Extenſum inteſtinum, vide *Rectum*.

Extergentia, vide *Rhyptica*.

Externa cauſa, vide *Procatarctica*.

Extuberatio, eſt vertebræ alicujus ab interiori, ad exteriorem regionem facta luxatio, 9. de placit. 4.

Exuſtio, quæ & *Deuſtio* dicitur, ſive ipſa Solis operatio, talem ſortiatur appellationem, aut qui ab eâdem fit in corpore affectus, ſive ille jam effectus ſit, ſive adhuc fiat: ubi ſæpiùs adeſt calor quidam præternaturalis, nondum tamen febris, niſi cor quoque ſimul ſit ultrà modum calefactum, 1. de diff. febr. cap. 2. 3.

F.

FACIES. Græcè πρόσωπον, eſt quidquid à priore capitis parte, ſub totâ fronte, auribus, oculis, naſo. & ore ad mentum uſque, à ſuperciliis incipiens, circumſcribitur, libr. Introd. cap. 10. De homine tantùm dicitur πρόσωπον, quòd cum unus animantium erectus ſit, ſolus antrorſum proſpectet, vocemque antè verſus emittat. In brutis autem προτομὴ appellatur; in avibus ῥάμφος.

Facies Hippocratica, quam mortiferam vocant, eſt, cujus naſus acutus, cavi oculi, adſtricta tempora, aures frigidæ, & contractæ, & fibræ earum verſæ, cutis circa frontem dura, intenta, arida, color totius vultus viridis, aut niger eſt, 1. prognoſt. 7.

Fætum, (quo tempore in utero ſemen ſeminis ſpeciem refert, ut in abortu & diſſectione viſum eſt) ab Hippocrate appellatur, ubi ſemen in uterum injectum, ſanguine repletum fuerit, & Cor, Cerebrum, & Jecur, indiſtinctam quidem, & informem, quandam tamen coagulationem, & magnitudinem præ ſe tulerint, & carnea fætus ſubſtantia, & non ampliùs ſeminalis apparet; tunc non *Genitura*, ut priùs, ſed *Fætus*, ab Hippocrate appellatur talis forma, 1. de ſem. cap. 9.

Fames, vide *Senſus indigentiæ.*

Fatuitas, (quæ & *μώρωσις*, *Stultitia*, & *Soliditas* dicitur) ſymptoma eſt citra delirium, ægros naturalibus fatuis ſimiles reddens, quales etiam ex iis, qui conſeneſcunt, nonnullos fieri novimus, cui pathemati ſimile quidem eſt, quanquam non idem, quòd vocant *ἄνοιαν*, id eſt, *ignorantiam*, de quâ Thucydides ſcripſit, in his, qui ex peſte ſervati ſunt, hoc pacto ignoraverunt, tùm ſeipſos, tùm familiares, com. 2. in 1. prorrhet. 60. deficiens eſt, ſeu infirma motio facultatis ratiocinatricis. Ad eam quidem facultatem propriè pertinet fatuitas, non tamen reliquæ principis facultatis actiones integræ ſunt, ſed pariter imperfectæ: nam & parum aptè imaginantur, nec probè meminiſſe ſolent fatui, quippe qui cerebrum non habere vulgò dicantur. Quæ eam inducunt in prorrhet. ſect. 2. dicuntur *μεταρωμένα*, hoc eſt, *τὴν μώρωσιν ἐμποιοῦντα τῇ διανοίᾳ*, ſicut Galenus explicat. Ejuſmodi ſunt vel minus idonea, decenſque cerebri conformatio, vel frigida intemperies, aut frigidus aliquis & pituitoſus humor in cerebro collectus, vel medicamenta, quæ foris impoſita, caput modicè refrigerant. Neque enim *μωρώσεως* cauſa tam magna ac vehemens eſt, quàm *τῆς ἀνοίας*, quæ ejuſdem facultatis abolitionem privationemque ſignificat: Eo enim diſcrimine *ἄνοια καὶ μώρωσις* diſtinguuntur. Jam verò differt *ἡ ἄνοια ἀπὸ τῆς παραφροσύνης*, quòd ut ſcribit Galen. illa quidem abolitio ſit, hæc verò functionis ratiocinatricis aut imaginatricis etiam depravatio, quodque ut ait Aëtius, ſtultitia conſentanea dicit & facit: delirium autem, quòd & *λῆρος* & *παραφροσύνη* vocatur, non ſervatâ rerum conſequentiâ, alium alii ſermonem implicet, qui nihil ad rem faciat, & delirium quidem ut plurimum ſenibus, *μώρωσις* autem & pueris & adoleſcentibus & reliquis ætatibus à morbo accidat.

Fauces, ſunt internus oris locus, ubi ſimul conveniunt, & gulæ, & gutturis partes extremæ, 4. de loc. aff.

aff. cap. 3. quas Fauces *Pharynga* vocant, id eſt, præjacentem gulæ, & gutturis ſedem, quâ apertâ videmus evidentem amplitudinem, in quâ gemina oſtiola viſuntur, tum gulæ, tum etiam gutturis, 3. progn. 16. vide *Iſthmus* & *Pharynx*.

Favus, qui & Κηρίον, & μελικηρὶς dicitur, vide *Achores*, & *Cerion*.

Febrire exiſtimamus, non eum modò qui in cute corporis exteriori igneam habet caliditatem, verùm eum cumprimis, qui eam, in corporis imo, & viſceribus continet, com. 1. in 1. prorrhet. 7.

Febris, ſecundùm communem omnium hominum conſenſum, eſt caliditas præter naturam, maximè quidem in totum animal effuſa: ſin minus, at omninò vel in plurimis partibus, vel in nobiliſſimis accenſa, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29. cùm is calor adeò auctus eſt, ut & hominem offendat, & actionem cordis lædat, 8. method. cap. 1. ſive idem calor ipſum cordis corpus occupaverit, ſive eos, qui in ejus ventriculis continentur humores, 1. de diff. febr. cap. 1. & 3. de cur. per ſang. cap. 5. *Febrem* autem dicit Hippocrates à fervore, & igne dictam; uti nomen πυρετὸς dicitur ἀπὸ τ͂ πυρὸς, id eſt, ab igne, ſiquidem Febris eſſentia calorem igneum habeat; 3. de fract. 8. de cauſ. morb. cap. 2. Genere quidem intemperies eſt, habetque ſubſtantiam in calore præter naturam poſitam; non modò intenſione, ſed genere etiam diverſo à calore nativo. Solâ quidem intenſione in hecticis & diariis videtur differre, ſed in putridis toto genere. Hic in corde primùm concipitur, tanquam in primo febrium ſubjecto, indeque per arterias in corpus univerſum facilè ſpargitur. Neque enim cor ſolum febris ſubjectum eſt, ſed reliqui pariter corporis ſpiritus, vel humores, vel ſolidæ partes. Sunt autem febrium multiplices differentiæ, quas omnes Hippocrates, ut ait Galenus, breviter complexus eſt, libr. 6. τ͂ ἐπιδ. his verbis: *Febrium hæ quidem*

dem manu ſunt mordaces, hæ verò mites: hæ autem non mordaces quidem, ſed poſt inſurgentes: aliæ verò acutæ, ſed quæ manui ſuccumbunt, aliæ ſunt ſtatim exardentes, quædam ſemper puſillæ, ſiccæ, quædam ſalſuginoſæ, quædam flatibus plenæ, aſpectui graves, nonnullæ ad tactum humectæ, nonnullæ vehementer rubidæ, aliquæ vehementer pallidæ, aliæ lividæ; & alia ejuſmodi, His enim verbis præcipuas febrium differentias comprehendit.

Febris ab apoſtemate (quam *febrem phlegmonoden* vocat, 14. meth. cap. 9.), eſt, cùm aliqui, vel ob inflammationem obortam, abſceſſum, dolorem, vel eryſipelas, lateris, pulmonis, vel alterius partis febricitant; licèt Veteres eos non ſimpliciter febricitare, ſed vel pleuriticos, peripneumonicos, lienoſos, ſimpliciter dicerent, 4. aphor. 73. Eadem etiam *febris accidens* dicitur, ſi poſt ſenſibilem alicujus membri advenerit affectum, alioquin ægritudo, & paſſio cenſenda eſt, de diff. morb. cap. 5. & com. 1. de morb. vulg. 29.

Febris accidens, vide *Febris ab apoſtemate.*

Febris Acmaſtica, Anabatica, Epacmaſtima, Paracmaſtica, Homotona, Cauſon ardens, durans, continua; ἀκμαστικοὺς καὶ ὁμοτόνους, ἀναβατικοὺς καὶ ἐπακμαστικοὺς, παρακμαστικοὺς, καύσους καὶ συνεχεῖς, Græci vocant; vide *Continua febris.*

Febris Amphimerina, ἀμφιμέρινος, vide *Amphimerina febris.*

Febris Cathemerina, vide *Cathemerina febris.*

Febris Colliquativa, Συντηκτικὸς πυρετός, ex genere eſt febrium, quas *Maraſmodes* vocant, hoc ſolo excepto, quòd quæ portio carnis in his colliquatur, ea ſemper vaporis vice digeritur, adeòque evaporat, in illis in ventrem defluit; in ardentiſſimis enim febribus, ſi carnes humidæ, ac molles cum adipis copiâ fuerint, eas ſenſu liquari deprehendas, unde poſteà in *Maraſmodes* febres tranſeunt, in quibus ſicciores carnes redduntur, & corii ritu durantur, nec defluit in ventrem

ulla

ulla ex his ſenſibilis liquatio, 10. method. 11, Idque fit, cùm corporis humores tenues fuerint, & febris calor acri; nam evaporantur, qui ita extenuantur, per inſenſibilem evacuationem, 2. de rat. vict 47. Præcedit ferè ſemper colliquans febris, deinde Maraſmodes, exhauſtis jam prorſus humoribus, conſequitur.

Febrium confuſio, vide *Complexio febrium*, ἐπιπλοκή.

Febris Diaria vide *Diaria febris*.

Febris diurna, & *nocturna*, quam Græci *Cathemerinam*, & *Methemerinam* vocant, eſt Febris quotidiana, quæ nocte, vel die remittit quidem, ſed non intermittit; quæ verò remittit, & ad infebricitationem venit, *Amphemerina* dicitur, com. 3. in 1. de morb. vulgar. 2. & 9. vide *Amphemerina*.

Febris Ephemera, vide *Ephemera febris*.

Febris facta & *fiens*, vide *Febris ſchetica*.

Febris focus, eſt ea animalis particula, quæ prima, ſolidâ ſuâ in ſubſtantiâ immodicè fuerit calefacta. quòd in Ethicâ febre primùm eſt Cor, tùm Jecur, tùm Venter, tandem quæcunque aliæ in conſenſum Cor abripiunt; lib. de Marcore, cap. 7. *Focus febris* eſt particula, quam vel obſtructio, vel putredo, vel phlegmone obſederit, 11. method. 20.

Febres Hecticas appellant, quæ ſolidas animalis partes occupant; ſic dictæ, vel quoniam firmæ, ac ſolutu difficiles ſunt, (quemadmodum habitus) aut quoniam ipſum corporis habitum, comprehendunt, 1. de diff. febr. cap. 7.

Febris Hectica exquiſitè, eſt, quæ nullum particularis acceſſionis, aut principium, aut incrementum; aut vigorem, aut denique remiſſionem habet; à ſolo autem cibo aſſumpto, *Hecticæ febres* efferveſcunt, quo incremento ablato, aliàs ex toto æquales ſemper perſeverant, libr. de marcore, capit. 8. Ἑκτικὴ, geminam habet ſignificationem. Una quidem dicitur, omnis febris ſolutu difficilis, ſive ſit pituitoſa; ſive melancho-

lica. Oppoſita eſt τῇ χετικῇ, hoc eſt, febri ſolutu facili. Ut enim χέτις qualitas eſt à ſubjecto facilè mobilis; ἕξις verò ægrè mobilis: ſic χετιξὴ & ἑκτικὴ invicem opponuntur, ut ſcribit Galenus, lib. 8. method. med. Alterâ verò ſignificatione ſpeciatim magis dicitur, quæ & putridæ & diariæ oppoſita ſit. Retinet tamen eandem nominis rationem: ſicut enim ἕξις ægrè ſeparatur à ſubjecto, ſic Hectica curatu difficillima eſt: vel ἑκτικὴ dicitur, quòd in habitu corporis, ut ſuprà dictum, quem ἕξιν appellant, tanquam in ſubjecto conſiſtat.

Febris Helodes, quæ & *Typhodes*, & *Humida* dicitur, eſt, cùm à primâ ſtatim die ægrotantes ſudant, ſudoreque ipſo, aut parùm, aut nihil levantur: E contrà, ſicca, in quâ ſitis urget vehemens, ac ſcabra viſitur lingua, duraque tanquam Corium cutis, plurimuſque adeſt in corpore ſqualor; adverſus Lycum, cap. 2.

Febris Hemitritæus, vide *Febris ſemitertiana*.

Febris Hepiala, ἠπιαλὸς, ex genere eſt quotidianæ, quando ſimul ægri rigent, & æſtuant, atque eodem tempore in toto corpore utrumque ſentiunt affectum, 2. de differ. febr. cap. 6. quæ & *Epialus* appellatur, lib. de inæqu. intemp. cap. 8. De genere autem quotidianarum eſſe, non poteſt eſſe obſcurum, quod à pituitâ vitreâ & acidâ oriatur, Nam ubi ea moderatè, aut potiùs dimidio ſui putret, febrim excitat *Epialam*. Febris quidem oritur à portione vitreæ pituitæ incenſâ & putrente; frigus verò à reliquâ ejus parte non putrente nec incenſâ, ſed frigidâ manente. Siquidem non putris pituitæ pars per omnes venas vel univerſum corpus diſperſa, rigorem concitat: quæ vero jam putruit febrem accendit, non aliter quàm ſi pituita vitrea, & bilis flava ſimul abundaret, & per partes ſentientes moverentur. Frigoris ergo caloriſque ſenſus in *Epialâ febre*, eodem tempore, eâdemque parte contingit, eòque à lipyriis & reliquis febribus differt, in quibus

quibus vel interna uruntur, cùm extima frigeant, vel ardor ſummus in viſceribus eſt, cùm extremæ partes algeant. Nam quòd in his majoribus portionibus accidit, hoc in Epialis contingit exiguis portionibus, eoque univerſum corpus pariter ambo perſentiſcit, Quidam ajunt ſic vocatam hanc febrem, ἀπὸ τοῦ ἠπίου καὶ ἁλὸς, quòd mare in ſummâ etiam tranquillitate perpetuò agitetur, vel παρὰ τὸ ἠπίως ἀλεαίνειν. quòd molliter & moderatè incaleſcat.

Febris homotona, vide *Continua*.

Febris horrida eſt, in quâ magna acceſſionis pars horrore conſumitur, 2. de differ. febr. cap. 8.

Febris humida, vide *Helodes*.

Febris hyemalis, ea eſt apud aliquos, quæ hyeme fit; apud alios ea, quæ hyemis tempori eſt peculiaris, 4. rat. vict. *61*.

Febres lividæ, à colore cognomen adeptæ ſunt; ægri enim cutis tota livida & labia, qualia exeſis moris eſſe ſolent, & oculorum album liveſcit; quæ ſanguineum ſuccum deficere nunciant, & cum ipſo itidem ingenitum calidum ſummè exhauſtum, atque idcircò mortiferæ ſunt, ex quibus nonnullæ ſyncopas etiam efficiunt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29.

Febris lipyria, λειπυρία, eſt, in quâ intus in ipſis viſceribus, calor ſentitur urens, adeò ut neque valdè ſubtilium veſtimentorum, neque linteolorum velamenta, neque aliud quidquam præter nuditatem ferre poſſint; in externis autem partibus, frigus adeſt, libr. de inæquali intemp, cap. 8.

Febrem magnam, aut *parvam*, conſueverunt Medici appellare, non propriè quidem rei quali, nomen quanti accommodantes; hoc tamen facere aſſueti, non in febribus tantùm, ſed in mille aliis rebus, quæ licet in qualitate ſubſiſtant, *magnæ* tamen, ac *parvæ* dicuntur, 1. de differ. febr. cap. 1.

Febris maraſmodes, ſive *Febris marcida*, eſt, in quâ

omnes corporis partes æqualiter marceſcunt, libr. de marcor. cap. 5. dide *Maraſmus*.

Febris marcida, apud Philippum idem eſt, ac *Ex morbo ſenium*, quanquam eam Galenus non vult febrem dici, cùm in eâ frigidius, quàm natura poſtulat, cor ſit factum, oſtendunt id, pulſus parvus, & rarus redditus, reſpiratio parva, tarda, ac per longa intervalla, quæ & ipſa cordis, & partium ad cor pertinentium frigiditatem indicat, lib. de marcore, cap. 5. *Senium* igitur *ex morbo*, quoniam in illo frigiditas ſiccitati adjuncta eſt, febris non eſt; ſed is tantùm febris dici poteſt marcor, qui & Torridus dicitur, & Marcor ſyncopticus; his enim ambobus eſt pulſus frequens, & parvus, ægrique, dum oſcitant, ſpiritum efflant calidum, ut jure ipſum ardori, & æſtui aſſimilare poſſis. qui marcor torridus, ex caliditate, ardentiſſimiſque febribus, præſertim in ſicciori corporis habitu, fit; frigidus autem marcor, ſenilis, fit ex permutatione febrium, quæ tùm per aquæ frigidæ potionem, tùm per ea auxilia, quæ refrigerandi gratiâ Hypochondriis, ac Thoraci imponi ſolent, fuerint ſecùs, ac oportet refrigeratæ, lib. de marcore, cap. 5. vide *Ex ægritudine ſenectus*.

Febris Methemerina, μεθημερινὸς πυρετὸς, vide *Febris diurna*.

Febris mitis eſt, quæ medici manum non mordicat, neque exurit, aut ferit admodum, ſed vaporem adeò minimè mordacem exhalat, hujuſmodi eſt *Diaria febris*; *mitis* autem dicitur non ſimpliciter quidem, ſed per comparationem cum febribus ardentibus; ſi quidem febrilis omnis calor, ſit igneus, acer, & mordax, ſed hic magis, ille minùs; vide *Febris ſimplex*.

Febris modos, nonnunquam *mores* vocant, nonnunquam *differentias*, vel *eſſentias*; cùm E. G. dicimus, febrim boni vel mali moris, eſſe benignam, vel malignam, 1. de morb. vulg. 10.

Febris Pemphigodes, πεμφιγώδης, eſt, quæ per caloris inten-

intenſionem, puſtulas in ore, quæ Græcis φλυκτίδες dicuntur, generat, libr. finit. Inſuper *Pemphigodes febres*, per ſpirituum effluvium evaneſcentes interpretantur: ſentimus enim plerumque per febricitantium cutes, aërium quendam halitum effluentem. Dicitur quoque *Pemphigodes*, flatulenta febris, vel flatuoſa; ſed hanc plerique vario modo interpretati ſunt. Quidam *Diariam febrem* intelligunt, natam ex ſpiritibus accenſis, quæ & πνευματώδης; alii, *febrem madentem*, & *humidam*, ab effluvio quodam vaporoſo, per cutem erumpente; alii, *eam febrem* ſic vocant, quòd veluti exilientium, & manui occurrentium ſcintillarum opinionem præbet; vel ita appellatur *peſtilens*, ἡ μετὰ πεμφίγων, id eſt, quæ cum puſtulis efflореſcit. Quanquam poſſit etiam per *Pemphigodem febrim* intelligi *ſynochus non putris*, quam ob id *inflativam* vulgus Medicorum vocat, quòd ſanguinis calore febrili ferventis copiâ, venæ omnes plurimùm ſint inflatæ, & ſanguine flatuoſo, & bulliente, plenæ. Verùm Galenus in eam ſententiam inclinat, ut *Diaria*, intelligatur, quæ in ſpiritibus accenſis, & rarenter putrentibus ſubſiſtit, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29.

Febris peſtilens eſt, quæ à calidiori ambientis aëris conſtitutione (qualis maximè circa Canis ortum contingit,) vel à putreſcibili vaporatione manifeſtè cor calefaciente, excitatur. In febribus omnibus ſimul cor affici, eſt neceſſarium, & cùm ſupra modum incaluerit, ipſum primùm atque potiſſimùm febrilem calorem ſuſcipere, atque ad univerſum corpus tranſmittere, 1. de diff. febr. cap. 4. vide *Endemus*.

Febres putridæ ſunt, quæ ex humorum putredine accenduntur, cum rigore, extremorum frigore, vel horrore incipientes, inæqualitatem pulſuum habent & calorem, ſive in principio, ſive in augmento acrem, & mordacem: Syſtole eſt velocior ipsâ diaſtole, urinæ crudæ, ejuſdem febris declinationem integra non

ſubſequitur quies, 1. de diff. febr. cap. 7. Generantur autem à præcedentibus cauſis, non à præincipientibus, quæcunque enim in ipſo animali ſunt, vel diſpoſitiones vel motus præter naturam, *ægritudinem præcedentes cauſas* nominant; quæ verò extrinſecùs adveniunt, & alterant corpus, atque tranſmutant naturam vehementer, *præincipientes* appellant, de cauſ. morb. cap. 2.

Febris putrida intermittens, eſt, quæcunque ad ſenſibilem infebricitationem pervenit, ortum habens ab humore putrido, qui per omnes corporis partes expultrice vi defertur, 2. de diff. febr. cap. 1. cujus tres ſunt omnino differentiæ, *quotidiana*, *tertiana*, *quartana*: *quotidiana*, quæ ex pituitâ putredine eſt; ex utriuſque verò bilis flavæ quidem, *tertiana*; nigræ autem, *quartana*, 2. de differ. febr. cap. 2.

Febris quartana, vide *Febris putrida*.

Febris quintana, *ſextana*, *ſeptimana*, eſt, cùm ægri non prorſus ab affectione morboſa ſunt liberati, ſed ſemen aliquod retinuerunt; his uſu venit ad victum convenientem negligentioribus, ſæpè ſexto die à principio febricitare, ſæpè ſeptimo, non rarò octavo, vel alio; & cum febris ſtata periodus ceſſaverit, putantibus, ſe prorſus eſſe liberatos ægris, eodemque omnino victu utentibus, ex ſemine morbi reliquo, totidem diebus affectio febrilis prima redit. Non igitur ex vi morbi hic circuitus datur, ſed ex reſiduo affectionis, & inordinato infirmorum victu, comm. 2. in 1. de morb. vulg. 7. De *quintanâ* quidem Hippoc. ſcripſit, lib. 1. de morb. vulg. 7. Negat tamen Gale. viſam à ſe, niſi obſcuram valdè & difficilem. Hippocratis verba de eâ habentur: *Quintana peſſima eſt omnium; etenim & ante tabem, & jam tabidis ſuperveniens, perimit.*

Febris quotidiana, vide *Febris putrida intermittens*.

Febris remiſſio, ſive *Infebricitatio*, totum illud tempus eſt, quòd acceſſionem ſequitur; quod tempus alii

inter-

intervallum, alii, *declinationem, ſubmiſſionem*, vel *ablationem* nominant, de morb. temp. cap. 6.

Febris reverſiva eſt, non acuta, ſed diuturna, imperfectas habent ſolutiones, quæ poſteà rurſum exoriuntur.

Febris ſanguinis, eſt *Febris ſimplex*, *Synochus non putris* dicta, in quâ ſanguis ſecundùm naturam ſe habens, accenditer quidem, ſed non putreſcens generat febrem ſimilem Ephemeris, & quæ ex inflammationibus inguinum accidit: nam & inguinis inflammatio, ex bono ſanguine, ſed accenſo, fit, 2. de criſ. 12. Putreſcit quidem interdum ſanguis, ſed ex eo ſimpliciores fiunt febres, quàm ex aliis humoribus; ſimilem verò acceſſionum proportionem aſſumunt, qualem tertianæ febres oſtendunt. Quòd ſi ſanguis ſupra modum aſſetur, pars ejus ſubtilior, ac pinguior, in flavam omnino convertitur bilem, quæ autem craſſior, in atram; ut in carbunculis contingit, in quibus ſanguine ſupra modum efferveſcente, ad melancholicum humorem fit tranſmutatio, 2. de diff. febr. cap. 9. Præſentem itaque febrem videtur reponere in ordinem febrium Synocharum, non putridarum, quo etiam numerat febres diarias, 9, method. 2.

Febris ſchetica, quæ facilè diſcutitur, oppoſita eſt *Febris hecticæ*, quæ difficulter ſolvitur; ut enim illa fit, ita hæc facta eſt, 8. method. 1.

Febris ſemitertiana, ſive *Hemitritæus*, ἡμιτριταῖος, eſt, quæ ex quotidianâ, continuâ, & tertianâ intermittente, complicatis confunditur, 2. de differ. febr. cap. 7. Fit ex pituitâ & flavâ bile ſibi proportione reſpondentibus, & æquipotentibus, ibid. cap. 8.

F*ebris ſignificatio*, quæ Græcè ἐπισημασία dicitur, eſt primus inſultus, acceſſionis tempus indiviſibile, exactè jam primùm, libr. de morb. temper. capit. 6. in quo ægri ſolent horrere, refrigerari, oſcitare, pandiculari, dormitare, aut alia quædam his ſimilia pati,

quæ

quæ & *Annotatio* dicitur, 2. aphor. 1. vide *Inſultus*.

Febris ſimplex dicitur, quæ à primo ſtatim die, etſi acuta eſt, non tamen ſupremè, ſed ſimpliciſſima, & cum tutiſſimis ſignis invadit, quam Hippocrat. εὐήθεα, id eſt, *mitem*, nominat, ſeu *boni moris*, 1. de criſ. c. 16.

Febris ſingultuoſa eſt, in quâ ægri ſingultiendo, rodentem, acerrimumque humorem vomunt, à quo ſingultu non liberantur, niſi febris in totum ſoluta ſit, vel propè, 4. acut. 69.

Febres ſpirituoſas quidam nominant (quas *Pemphigodes* aliter appellant) ob difficilem anhelitum, in quibus ſiquidem magnus creberque ſpiritus redditur, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29.

Febris ſyncopalis, συγκοπτὴς πυρετὸς, eſt, ubi propter maximam crudorum ſuccorum copiam, unà cum oris ventriculi offenſione, præcordia inflantur, totum corpus ampliore mole, quàm pro naturæ modo, cernitur, tùm color ad albidius, vel lividius, vel nigrius, ſeu plumbei coloris tendit, pulſus minores, obſcuri, & inæquales, & ſyncope etiam ſolet apprehendere ægros ſtomachica, 12. meth. 3. Eſt & aliud ſyncopalis febris genus, quòd non ex craſſorum, & crudorum ſuccorum copiâ fit, ſed ex tenuibus ſuccis, qui ociſſimè exhalant, in quâ ægri ſyncope ſimiliter opprimuntur, 12. meth. 6. Priorem vocat Avicenna *ſyncopalem humoroſam*; poſteriorem, *ſyncopalem minutam*.

Febrem Synochon Græci Medici eam appellant, in quâ una ſimiliſque ferè acceſſio ab initio ad finem perpetuò manet: cùm enim acceſſionis remiſſio ex ferventium humorum tranſpiratione contingere ſoleat; non tranſpirant autem in vehementi ſtipatione, qualis eſt in *Synocho*; neceſſe eſt igitur multorum dierum febrilem fieri acceſſionem, 9. meth. 2. Vel ea eſt *febris ſynochus*, quæ omni magnâ mutatione uſque ad judicationem caret, hæc Latinis *continens* dici poteſt. Cæterùm, etſi una ſit idea hujuſmodi febrium, à quâ Synochos

nochos eas nominant: natura tamen earundem minimè ſimplex, unaque eſt; quædam namque earum manifeſtam habent putredinis notam, quædam verò prorſus non habent: quæ ex diariarum febrium genere ſunt, illas vocamus *ſynochos putridas*, has, *ſynochos non putridas*; Barbari hanc vocant *ſynocham*, illam, *ſynochum*; Gal. 9. meth. & 2. de diff. feb indiſcriminatim, utrâque voce utitur, & *ſynochi* & *ſynochæ*, utraſque ſub *ſynochi* nomine comprehendens. Atqui *ſynochus febris*, & *ſynoches*. Græcè σύνοχος, συνοχὴς, hoc eſt, *Continens*, & *Continua*, differunt, quòd in *ſynocho* nulla ſit fervoris remiſſio, in *ſynochis* autem ſingulis, acceſſiones in remiſſionem ſenſibilem terminentur; neutra tamen ad infebricitationem pervenit, 2. de criſ. 6. vide *Synocha*.

Febris tabida, vide *Maraſmus*.

Febris tertiana exquiſita, eſt ea, quæ tertio quoque die acceſſionem faciens, intermittit, cum brevi acceſſionis tempore, cum frigore invadens, ſudore, bilis vomitu, & bilioſis excrementis terminatur in infebricitationem à bile putreſcente fit, cui ſi aliquid horum deficit, non exquiſitè, ſed *ſimpliciter tertiana* dicitur; quòd ſi intermiſſio ſit minor, & acceſſio longior, dicitur *tertiana extenſa*, 2. de diff. febr. 8. & com. 2. in 6. de morb. vulg. 25. vide *Febris putrida intermittens*.

Febres Tritæophyes, τριταιοφυεῖς, hoc eſt, tertianarum naturam referentes ſunt, quæ tertio die invaleſcunt, 2. de diff. febr. cap. 2. vide *Tritæophyes febres*.

Febris Typhodes, τυφώδης, vide *Febris Helodes*.

Fellis folliculus, eſt Veſica fellis, 5. de loc. affect. 7. vide *Cyſtis*, & *Choledocos*.

Femen, vide *interfemineum*, & *Perinæon*.

Femur, à Ferendo, quòd totius corporis reliquum ferat, & ſuſtineat veluti onus, idem ferè quòd Crus, Os, magnitudine cunctis animantis oſſibus præſtat, ſuprà coxendici, infrà tibiæ oſſi alligatur, cujus cervicis duo ſunt exigui proceſſus, quos *Trochanteres* vocant,

quorum

quorum exteriorem, qui longè major eſt, *Gluton*, hoc eſt, *Natem*, appellant, libr. de oſſib. cap. 21.

Ferina deſipientia, vide *Deſipientia ferina*.

Fermentatio, vide *Fervor*, & *Zymωſis*.

Fervor, ſive *Fermentatio*, affectus eſt, ab atrâ bile proveniens, ubi ampliùs incaluerit, aut propter putredinem aut febrem phlegmonodem, quàm nullum animal, ne ipſi quidem mures guſtaverint: terra quoque raditur ab eâ, ac partes, quæ ab atrâ bile raduntur omnes in altum attolluntur, 14. method. cap. 9.

Fibræ, ſeu *Villi*, ſunt tenues quædam, & ſubtiliores nervorum & ligamentorum propagines, aponeuroſes, & denervationes, quibus opitulantibus (perindè ut manus digitis) nervi & muſculi actiones ſuas obeunt: 9. de uſu part. 2. & 1. de placit. cap. 10.

Fibula, vide *Cneme*.

Ficatio, vide *Sycoſis*.

Ficatum, id eſt, *Iecur*, ſic dictum eſt, quòd omnium animalis partium compactiſſimum ad coquendum difficilè, tardèque permeet, proptereà mactandi animalis jecur, multarum ficuum ſiccarum eſu præparatur, ut evadat ſeipſo melius, cùm animal ipſum caricas affatim comederit; quâ ſolâ ratione factum eſt, ut hanc appellationem ſortiretur, 3. de alim. fac. cap. 12.

Ficoſus tumor, eſt tumor in mento, natus ex craſſiori humore, & ſeroſiori tenuitate, quàm Varus, 5. de compoſ. medic. loc. cap. 4.

Ficus in oculo, eſt Tuberculum quoddam à craſſiori humore oculi partibus affectis adhæreſcente, com. 3. in 3. de morb. vulgar. 48. Græcis, σῦκα καὶ συκώδη: eruptiones ulceroſæ ſunt, rotundæ, ſubduræ, rubicundæ, quas dolor comitatur; fit hoc malum magnâ ex parte in capite, ſed & reliquo etiam in corpore; fit etiam in ano, & *Mariſca* dicitur: in palpebris adhuc fit, & dicitur etiam σύκωσις, quòd ſcilicet ficus granorum referat ſimilitudinem, unde *ficoſam* appellant *palpebram*

Fiſtula

Fiſtula, Σύριγξ, eſt anguſtus, & longus ſinus, libr. de tumor. capit. 5. per tranſlationem dictus à Muſicis inſtrumentis, quæ oblonga obtinent cava, & *Fiſtulæ* nominantur, 2. prognoſt. 64. Naſcitur ut & ſinus ex abſceſſu. Præcipua ejus ſubſtantia callus eſt, materia autem humor melancholicus, qui diſcuſſis & per halitum digeſtis tenuioribus humoribus remanet: Itaque in genere tumorum præter naturam continetur, quamvis ob manifeſtam continui ſolutionem, inter ulcera potiùs quàm inter tumores numeretur à præſtantiſſimis etiam Medicis. Duæ ejus produntur differentiæ; cæca, quæ oſculum in profundo, ſinum ad ſuperficiem habet; occulta, quæ & os & ſinum obtinet in profunda

Fiſtula urinaria, quæ *Vrethra*, οὐρήθρα dicitur Græcè, eſt meatus urinæ reddendæ accommodatus, qui in pene eſt, à cervice veſicæ ad extremam uſque glandem porrectus. Hic in viris longus, anguſtus, & S. Romanæ literæ modo obliquus eſt: In mulieribus verò, brevis, latus, & rectus. Ex nervoſâ tunicâ contexitur inſtar coriaceæ fiſtulæ, 4. aphor. 76.

Fiſtuloſus, ſeu *flatuoſus nervus*, vide *Cavernoſum*.

Flatuoſus morbus, vide *Hypochondriacus*.

Flatuoſus ſpiritus, qui & *Flatus* dicitur, tumorem excitans flatuoſum, craſſus ac vaporoſus eſt vapor, neutiquam tenuis; ille enim Aëri, qui Auſtrinis conſtitutionibus fit; hic verò, qui Aquilonaribus regnat, aſſimilatur: eſtque hic is, qui in nobis ſecundùm naturam eſt, ſpiritus, & proin conſervandus, ille verò ceu craſſus, extenuandus, ac corrigendus, 2. ad Glauc. 6.

Flava bilis, vide *Amara*.

Flexus variciformis, eſt plexus ille venarum, & arteriarum in teſtibus multipliciter flexarum, in cujus primis flexuum partibus ſanguis ſincerus continetur, qui certè in ultimis ejuſdem flexûs vaſis, ad ipſos teſticulos non ampliùs ruber planè eſt, ſed jam quodammodo albicat ſuccus is, qui in ipſis continetur, exiguum

adhuc

adhuc requirens ad perfectam ſubſtantiæ ſeminis ge-neratione, quòd ei à teſticulis ipſis accedit, 9. de uſu part. cap. 4. vide *Glanduloſi aſſiſtentes.*

Fluctuatio cum ſonitu, Græcè κλύδων, ſymptoma eſt facultatis concoctricis, & retentricis, nec arctè ſatis nec ſufficienti tempore complectentis, eamque ob rem inſufficienter etiam concoquentis alimentum; unde eò diutiùs in ventre gravitas ex alimento manet, quo tardiùs concoquitur, præſertim cùm nihil in eo continetur, quòd verti in flatum poſſit, aut cùm ventriculus vehementer fuerit perfrigeratus. Nam ſi quid in eo hæſit, quòd poſſit in flatum converti, flatus non κλύδωνας excitabit, niſi ſit admodum refrigeratus. In flatulentâ enim materiâ flatus fiunt à debili calore: à nullo autem calore nullus flatus eſt: itaque rationabiliter ventris imbecilli ſymptoma creditur. Interim enim cùm minimum ciborum aſſumpſimus, non fiun ejuſmodi fluctuationes, complectente prorſus eos ventre, ac undique conſtringente. Interim plenus cibo venter eſt, ſonitus tamen fluctuantis in eo humoris vel uti ex vacuo exaudiuntur. Cùm enim pro ſuâ natura ſe habet, ac conſtrictoriâ vi ritè utitur, quamlibet exiguum ſit quòd in ſe continet, totum id undique complexus, nullum vacuum relinquit locum. Cùm imbecillus eſt quâcunque parte complecti exactè aſſumpta non valet, ibi laxum quoddam ſpatium efficiens permittit ea quæ in ſe continet humida, pro figurarum varietate ex alio loco in alium tranſire, ac fluctuationum ſonitus edere. Itaque qui hoc ſymptomate laborant non poſſunt concoquere ſufficienter, & eò diutius in eorum ventre gravitas manet, quo tardiùs concoquunt.

Fluxio, quædam eſt inflammationum cauſa, nempe quæ perinde ut inflammationes, non admodùm occulta, tametſi quandoque nulla ſenſibili fluxione præcedente, membrum confeſtim patitur inflammationem. Affectio, inflammationem, quæ generat, *Rheuma*, id eſt

eſt, *Fluxio* vocatur: ipſa verò paſſio, *Diſpoſitio rheumatica*; 2. ad Glaucon. 2. *Fluxio* adhuc ſimpliciter dicitur, pilorum defluvium, quòd tabeſcentibus magnâ ex parte, atque ex diuturno morbo convaleſcentibus, evenit; lib. finit.

Fluxiones ventris, vocat Hippocrates, cùm ſemper, & aſſiduè humida dejiciuntur excrementa, ſine teneſmo, & lienteriâ, 1. de morb. vulg. 36.

Fluxus, eſt tenuium humorum delatio, quam cohibere nequeas, non ex noſtrâ voluntate proveniens, lib. fin.

Fluxus hepaticus, eſt, in quo ob imbecillitatem hepatis, ab intemperie frigidâ inductam alvi ſedimenta, aquæ, in quâ nuper mactata caro abluta eſt, redduntur ſimillima, 5. de loc. aff. 7.

Fluxus muliebris, eſt ſanguinis albi ſanioſi ex utero profluvium, 9. ſimplic.

Focile majus, & minus, vide *Cubitum*.

Focus febris, vide *Febris focus*.

Fœtus, (quo tempore in utero ſemen, ſeminis ſpeciem refert, ut in abortu, & diſſectione viſum eſt) ab Hippocrate vocatur, ubi ſemen in uterum injectum, ſanguine repletum fuerit, & Cor, & Cerebrum, & Jecur, indiſtinctam quidem adhuc, & informem, quandam tamen coagulationem, & magnitudinem alicujus momenti præ ſe tulerint, carneaque appareat fœtus ſubſtantia, & non ampliùs ſeminalis; unde neque *genituram* ampliùs talem formam appellat Hippocrates, ſed *fœtum*, 1. de ſem. capit. 9.

Folliculus fellis, vide *Fellis folliculus*.

Fomenta, & *Fotus*, ſunt, qui per ſpongias calidâ aquâ decoctionis alicujus ſimplicis imbutas, & expreſſas, alicui corporis parti fiunt, 2. de loc. aff. 1.

Foramen cœcum, id eſt, *Auditorius meatus*; vide *Auditorius meatus*, & *Cœcum foramen*. *Cœcum* verò dicitur, non quòd reverâ cœcum ſit, ſed ob flexuoſam meatus auditorii obliquitatem, quæ cauſa eſt, cur funi-

culum, aut ſetam porcinam in hoc ipſum foramen immiſſam, tranſmittere non poſſis, 9. & 11. de uſu part.

Foraminulenta oſſa, vide *Cavernoſa*.

Foratio, eſt idem quòd *Perforatio*, ſive *Trepanatio*, quâ utimur in fracturis capitis, cùm uſque ad Cerebri membranas, Calvariam dividimus, 6. de comp. med. per gen. cap. 2.

Formatrix virtus, eſt, quæ jacto in uterum ſemine, ſive in terram, ſtatis temporibus univerſas & ſingulas conflat partes ejus, quòd gignitur; quæ eſt optima, & ſumma ars, quæ omnia alicujus gratiâ molitur, ſic ut nihil otioſum ſit, aut ſupervacaneum, 1. de nat.fac.c.6.

Formica, quæ & *Myrmecia*, & *Seſſilis verruca* dicitur, 2. method. 2. vide *Myrmecia*.

Formicans pulſus, vide *Vermiculans*.

Formices, ſeu *Teſtudines*, quas Græci *Pſalidas*, ψαλοειδῆ vocant; eſt forma, & figura concava, figurarum omnium ad patiendum difficillima, quâ formâ multa ædificia configurantur, ad cujus ſimilitudinem, pars Cerebri intrinſeca quædam efformata, *Fornix* dicitur, 11. de uſu part. cap. 15. vide *Camarion*.

Foveola, eſt cavum ulcus, ſed parvum in nigro oculi, libr. finit.

Fractura, vide *Unionis ſolutio*, & *Rhegma*.

Fractura caulatim, ſive ad inſtar diſruptorum caulium, & in medio perfracti raphani facta; vide *Abductio*.

Frictio (quæ τρίψις) *ſicca*, eſt, cùm corpus univerſum ſolis manibus vel linteolo, nullo admiſto humido aut pingui corpore, fricatur; cui opponitur *Frictio humida*, quæ fit per aquæ, & olei admiſtionem; ubi enim cum oleo aqua confunditur, haud facilè ſolubili miſtione coït, ita ut quibus corporibus ita inungitur oleum, neceſſe ſit, & pluſculùm inhærere aquam: ſola enim aqua, quæ foris circumfunditur, facilè defluit, & quæ in poros ingreſſa corporis, nullam habens anſam, prom-

promptè effluit, niſi oleum admiſceatur, 3. ſimplic. capit. 25. Frictio duobus modis uſurpatur: uno quidem pro omni motu, qui extrinſecus tam ſanis quàm ægris adhibetur ad cutem, quovis tempore: altero verò vel pars eſt exercitationis, vel potiùs, ut ait Galenus, exercitationi ſubſervit. Hanc Gymnaſtæ, ut ait Galen. duplicem fecerunt, παρασκευάζουσαν καὶ ἀποθεραπευτικὴν, hoc eſt, *præparatoriam* & *recuratoriam*. Tota frictio præparatoria, quæ corpus ad exercitationem præparat, ne quid in ipsâ vel rumpatur, vel obſtruatur, huc ſpectat, ut corpus molliat; quòd tamen non omnes præſtant frictiones. Nam cùm ſex omnino ſint frictionum differentiæ, mollis, dura, & inter eas media, multa, pauca, & in eo genere mediocris, dura ligandi, mollis ſolvendi, multa minuendi, mediocris carnem augendi vim habet, ut ſcripſit Hippocrates. Altera frictionis ſpecies, quæ & ipſa exercitationibus ſubſervit, ἀποθεραπευτικὴ dicitur. Recentiores, Gymnaſtæ, ut ait Galenus, eam etiam ἀποθεραπείαν vocaverunt, quòd totius Apotherapiæ præcipua portio ſint frictiones, quæ poſt exercitationem adhibentur. Earum uſus eſt, ut quæcunque excrementa per exercitationem calefacta extenuataque in corpore adhuc manent, foras evocentur, ipſæque partes ſolidæ per exercitationem tenſæ & induratæ emolliantur, & laſſitudo præterea tollatur. Id quòd fit, tùm frictionibus cuique corpori convenientibus, unà cum partium ipſarum quæ fricantur tenſione, & ſpiritus cohibitione, tum pluſculo etiam oleo.

Frigus, ψύξιν, non eodem modo in ſanis, & ægris ſumitur: in ægrotantibus enim aliud eſt in rigere, aliud horrere, aliud algere; ſæpè enim acceſſionis inſultus cum rigore, alteri cum horrore, alteri cum ſolâ frigiditate ſuboritur. Quod ſi quis cum nullâ concuſſione, & agitatione corporis perfrigeſcit, nec corpus, nec omninò cutis inæqualiter, & præter voluntatem ei-

dem moveatur, *Perfrictio* dicitur, non hic tamen riget niſi motum concuſſionis inæqualem ; & cutis, & totius corporis ſentiat, iſque *Rigor*, ῥῖγος, dicitur ; ſi autem cutem quidem perturbet, & per quoſdam inſultus quatiat, corpus autem totum non commoveat, *Horror* & *Horripilatio*, Græcè φρίκη nominatur, & proin *Horror* affectus ſolius cutis talis exiſtit, qualis totius corporis paſſio exiſtit *Rigor*, libr. de trem. & palp. c. 6.

Frons, Μέτωπον, eſt pars faciei ſupra oculos ſita, & ad tempora uſque protenſa, ſubſtantiâ muſculosâ, & oſſe ſubjecto (quòd *Coronale* vocant) conſtans, ſuperpoſita ſuperciliis, pilis nuda, inter utramque aurem ſita, Introd. cap. 10.

Fugaces fructus, qui & *Horarii*, & *Horæi* dicuntur ſunt, qui naſcuntur eo tempore, quòd *Horam* vocant Eſt autem *Hora* Græcis id anni tempus, in cujus medio Caniculam exoriri contingit ; Tempus autem id eſt dierum quadraginta, quo tempore *Horarii fructus* conſtant, nonnulli jam declinantes, alii incipientes; alii in ſuo vigore, aut ultra vigorem, aut citra conſiſtentes. Vocant autem ipſos *Horarios*, non ſolùm quòd dicto fiant tempore, ſed (ut mea fert opinio) ut ita ab his, qui ad reponendum ſunt idonei, diſtinguantur quando & triticum, & hordeum, ſemina cerealia, & omnia æſtivam quidem atque anniverſariam haben generationem, ſed non citò corrumpuntur ; uti propriiſſimè *Horarii* dicti *fructus*, ut Cucurbitæ, Mora Pepones, Melopepones, Perſica, & alia id genus quæ ſi quis in hyemem ſervare volens, exſiccata repoſuerit ; eo etiam modo veterem naturam, in contrarium imitabuntur; 2. de aliment. fac. cap. 2.

Fuliginoſus vapor eſt, qui ex deuſtione aſſatorum elevatur, libr. de uſu pulſ. 7.

Fuligo, vide *Fumus*.

Fumus & *Fuligo*, vapores ſunt, qui elevantur, ille quidem ex materiis ſemiuſtis, hic verò ex immodicè

aſſis

aſſis, uſtiſque. Eſt namque fuligo, vapor terreſtris, fumus, miſtio quædam ex terreſtri, aqueâque ſubſtantiâ, 8. meth. 5. utramque materiæ, ex quâ oritur, aduſtum excrementum, quòd in ſublime fertur, ſignificat, non ſecus ac in febribus fuliginoſum excrementum, exſpiratione, & contractione arteriarum, natura ex corpore expellit, 3. de præſag. ex pulſ. cap. 7.

Fulva, vide *Dichroma*.

Funis brachii vena, eſt pars venæ humeralis, quæ protenditur, ſecundùm diverſas adjutorii, id eſt, oſſis humeri partes, libr. de anatom. viv. & de ratione cur. per ſang. cap, 16.

Fungos, vocant craſſas palpebrarum eminentias, item ex capitis vulneribus quæ naſcuntur, πλαςήματα σαρκώδη. Galenus com. 3. in 3. de morb. vulg. 94.

Furcula ſuperior, & inferior, vide *Claves*.

Furfuratio, quæ & *furfur*, & πιτύρα, eſt, cùm quibuſdam ſe ſcalpentibus furfuribus ſimilia, ex capitis cute decidunt, à vitiatis ſuccis nutritiis provenientia, 1. de comp. med. loc. 6. quæ & *Pityriaſis* dicitur, & *Porrigo*. Hæ quaſi ſquamulæ interdum madent, multò ſæpiùs ſiccæ ſunt: idque evenit modò ſine ulcere, modò ex ulcerato loco, huic quoque modò malo odore, modò nullo accedente. Id malum ferè in capillo fit, rariùs in barba, aliquando etiam in ſupercilio, vel reliquo etiam corpore. Provenit à vitioſo corporis humore, ſalsâve pituitâ, aut bilioſo & melancholico ſanguine caput ſubeunte, ut ait Paulus, vel à vitioſis ſeroſis humoribus, ut Galenus & Aëtius ſcripſerunt. Nomen morbo inditum à ſimilitudine;

Cùm caput immenſâ pexum porrigine ningit,
Copia farris uti frendentibus edita ſaxis.

ut Quintus Serenus Poëta cecinit.

Furor, vide *Melancholia*.

Furor ἐρωτικὸς *amatorius*, qui ex amore fit, perinde atque is, qui ex Muſis ἀρχιτεκτονικὸς dicitur.

Furunculi, Ἀνθῆνες Græcis dicti, tumores ſunt præter naturam, ex genere phlegmonum ex ſimilibus humoribus quibus Vari geniti, per univerſum corpu duplices ſunt, aliqui, ut ita dixerim, varoſi, duri, & ægrè concoctiles: aliqui inflammatorii, adnexas habent febres, ubi tumor in magnitudinem excreſcit, & in pus tranſmutatur, 5. de compoſ. medic. loc. cap. 2. Eſtque furunculus *mitis* quidem, cùm in ipsâ ſolâ cute conſtituitur; *malignus* verò, cum altè exoritur Phymati, id eſt, Tuberculo ſimilis, à quo ſola durities differt, lib. de tumor. cap. 15.

Fuſaneus morbus eſt, qui omni loco & tempore fit, libr. finit.

G.

GALIANCONES, γαλιάγκωνες dicuntur ab Hippocrate, ut ſcribit Galenus, qui ob humeri caput in alam prolapſum dum adhuc creſcebant, humerum breviorem habent. Hujus autem rei ille duplicem aſſignat cauſam, vel quòd dum in utero ſunt, humeri luxentur, vel quòd poſt ortum tenerâ adhuc ætate juxta humeri caput in intimis partibus altéque ſuppurationes oriuntur, ſive ſecentur, ſive urantur, ſive per ſe pus aperiatur, ut ab eo ſcriptum. Idem verò ſcribit ſic appellari eos qui parvum & gracile habent brachium partes autem circa cubitum tumentiores in modum muſtelæ, quam γαλῆν appellant, à quâ deductum hoc nomen eſſe videtur.

Ganglia, γαγγλίον, quæ Avicenna & Paulus vocant *Glandulas*, Apoſtemata ſunt glanduloſa, ſicut Avellana, & Nux accidunt ſuper manus, talos, & frontem, quæ ſi comprimantur, digitos effugiunt, & mox redeunt, & aliquando multiplicantur, ſæpéque impoſitione, & forti alligatione laminæ plumbeæ curantur, & diſcutiuntur, paſſiones has etiam *Contractiones* vocat

Galen.

Galen. 5. de compoſ. medic. per gener. cap. 7. Paulus libr. 4. capit. 14. Vocantur etiam & *Gangilia*, quaſi concretiones, & contortiones quædam, ex lento & mucoſo humore accreſcente, & conglomerato, quod proprium nervorum alimentum eſt, 2. de art. 56. His ferè notis deprehenditur: tumor eſt parvus, inæqualis, nullo præter naturam colore, doloriſque expers, niſi validè comprimitur: Verùm ne tum quidem vehemens, ſed ſtupidus dolor movetur. Plerumque ex plagâ aut laſſitudine, rarò ſponte provenit, nec in alto, ſed ſub cute radices agit, neque in orbem vel ad interiora poſterioraque transferri poteſt, ſicut Meliceriides & Atheromata, ſed ſi vim facias, ad latera tantum, hoc eſt, ad dextram vel ſiniſtram pro nervi ſitu, moveri & flecti poteſt.

Gangræna, γάγγραινα, eſt alicujus membri mortificatio, ex magnitudine inflammationis, quæ jam fit, non quæ facta eſt, 2. ad Glauc. 9. Nam cùm omnino membrum effectum eſt demortuum, ita ut punctum, vel ſectum, vel uſtum non ſentiat; quæ patitur, ſtatim reſcindere oportet, quâ ſanam partem vicinam attingit, ſed quòd ita affectum eſt, denigratur; quòd verò in medio eſt conſtitutum, ita ut tendat ad mortificationem, *Gangræna* nominatur; ibidem vide *Syderatio*. Hippocrat. *Gangrænas* quoque emortuarum venarum torporem nominat, qui ex nimiâ inflammatione conſequitur, 2. de fract. 24.

Gargareon, ſive *Gurgulio*, *Cion*, *Columna*, *Curgulio*, eſt ea gutturis pars, quæ Faucibus adjacet cùm ſecundùm naturam ſe habet; cùm autem morbo afficitur, ita ut ejus extremitas phlegmone laborans, ſit ſimilis Acino Uvæ, dicitur *Uva*; quando tota hæc pars afficitur, *Cion*, *Columna*; dicitur & ἱμάς. Γαργαρεὼν, σταφύλη, Κίων, & Κιονὶς, 4. de loc. aff. c. 3. Id ipſum *Gargareon*, quia ad vocis modulationem fit, ideò à quibuſdam *Plectrum*, πλῆκτρον, id eſt, vocis refractorium appella-

pellatur, 7. de uſu part. cap. 5. Hanc eandem partem *Columellam*, *Staphylen*, & *carnoſam particulam ſummo ori dependentem* vocant, 6. de com. loc. cap. 3. vide *Columella*, *Pharynx*, *Staphyle*, *Epiglottis*.

Gaſtrocnemion, eſt poſterior carnoſa tibiæ pars, ſeu tibiæ venter, ſiquidem extuberat, propter muſculorum eam tibiæ ſedem occupantium craſſitiem, (ut anterior tibiæ pars carnis expers, dicitur *Anticnemion*, ἀντικνήμιον.) Græcè Γαστροκνήμιον, καὶ Γαστροκνημία, *Sura* appellatur, lib. de muſc. diſſ. cap. 32. & 2. de anat. adm. cap. 4. Ea uni homini ineſſe dicitur, cùm reliqua omnia animalia crura habeant ſine Suris. vide *Sura*.

Gaſtroraphia, id eſt, *Abdominis ſutura*, 5. de anatom. adm. cap. 6. γαστρορραφία, ventris vulnerati connexio.

Gemelli, vide *Nates Cerebri*.

Genæ, faciei pars, ſunt, quæ inter naſum & aures ſitæ ſunt, quæ benè coloratis, & ingenuis, pudore ſuffuſis, rubent, quæ & *Malæ* dicuntur, Introd. c. 10. Γένυς ſignificat *Maxillam*, tam ſuperiorem, quàm inferiorem: additur autem ad diſtinctionem ἡ ἄνω, vel ἡ κάτω. Dicitur & alio nomine γνάθος, ſed ambiguâ pariter ſignificatione. Vocatur ἡ ἄνω γένυς, hoc eſt, *Gena ſuperior*, pars faciei fronti proximè ſubjecta, auribus utrinque, ab imo autem gingivis terminata. Non unico oſſe, ſed pluribus ſolidis, duris & levibus conſtat: ἡ κάτω γένυς dicitur pars faciei infima & mobilis, dentes inferiores continens. Conſtat oſſe non ſimplici, ut plerique putant, ſed gemino, ſicut Hippoc. & Galeno viſum eſt, quorum diſtinctio medio in mento eſt, ubi Sutura apparet, in pueris quidem evidenter, in adultioribus autem paulò obſcuriùs, quæ etiam in provectis tamen coctura fatiſcit. Aliter namque ea duo oſſa ſeparari vix poſſunt, adeò inter ſe τῇ συμφύσει coaluerunt.

Geneion, lib. de muſc. diſſec. cap. 2. vide *Mentum*.

Genitalis meatus, quem *varicoſum aſſiſtentem* vocant, maxima illa via eſt, quæ genituram à teſtibus hauſtam,

ad

ad Colis radicem defert, 1. de ſemin. capit. 15.

Genituram appellat Hippocrates illud, quòd in abortu rejectum, vel diſſecto utero exiens, ſeminis ſpeciem repræſentat, non autem animal conſtitutum: id quòd primis duobus menſibus ſolet accidere, quo tempore neque *Fœtum*, neque *Embryon* vocat, ſed *Genituram*, 1. de ſem. c. 9. *Genituram* etiam aliquando appellat *Membra genitalia*, in fœminis quidem uterum, in maribus verò ſeminaria vaſa quæ nuncupantur, 3. de art. 41. vide *Cyema*: frequentiùs autem *Genitura* ſumitur pro ſemine recenter emiſſo, vel in ſuis vaſis adhuc contento, Græcè γονὴ. Hipp. libr. de naturâ pueri.

Genu, Græcè γόνυ, eſt femoris & tibiæ dearticulatio, & artificioſiſſima connexio, in quâ ſinus eſt quidam prominens, alterius caput excipiens, quòd anteriori parte, quò firmius fieret, *Rotulâ*, ſeu *Patellâ* munivit, quàm μύλην, & ἐπιγονατίδα vocant, quæ prohibet, ne femur curvatis, aut per declivia currentibus loco excidat, & dilabatur, libr. de oſſib. cap. 21. & 22. & lib. Introd. cap. 10. Eſt autem ea dearticulatio omnium expeditiſſima, juſtiſſimaque, ut ſcripſit Hippocr. libr. de fract. præterea firmiſſima, magnoque naturæ artificio comparata, ut quæ in eâ epiphyſes & cavitates ita conſtruxit, & ad amuſſim fabricata eſt, ut neque laxior ſit Epiphyſeôn in cavitates ingreſſus, neque etiam adſtrictior. Continentur autem & firmantur extrinſecus ſuperciliis quibuſdam ipſorum oſſium & ligamentis, aliis quidem in profundo poſitis, aliis autem in circuitu totam dearticulationem comprehendentibus.

Gerocomica, γηροκομικὴ, eſt ea medicinæ pars, quæ ſenes regit, iiſdemque convenientem vitæ ac victus rationem præſcribit, de part. med. cap. 5. Incertum an ad ὑγιεινὴν, an ad θεραπευτικὴν, pertineat, cùm ſenum corpus neutrum ſit, & ſenectus non exacta planè ſanitas, ſed vel morbi & ſanitatis affectio quædam media,

 vel

vel omnino ejus generis non eſt, quæ firma conſtanſque ſit, quam καθ' ἕξιν appellant, ſed potiùs fallax & incerta. quæ κατὰ σχέσιν dicitur. Plures tamen eam ſalubris medicinæ partem eſſe ſtatuunt.

Gibba Hepatis, vide *Sima*.

Gibboroſitas, quæ Græcis Κύφωσις dicitur, eſt diſtortio ſpinæ in poſteriorem partem, 3. de art. 2. vide *Cyphoſis*, & *Incurvatio*.

Gibbus eſt, ubi inter diſtractas vertebras, vel una, vel plures illæſæ permanſerint; accidere ſolet, ubi unica duntaxat vertebra, aut etiam duæ, aut tres, ſeſe deinceps conſequentes, diſtrahuntur, eâ parte quatenus ſpinam cavari contingit, 2. de loc. affect. 5.

Gilva emplaſtra, vide *Dichroma*.

Gingivæ, Οὖλα, carnes ſunt, quæ ſunt circa dentes, 9. de uſu part. cap. 15. ubi primùm è locellis ſuis & alveolis emergunt, 5. de comp. med. loc. cap. 8. quarum connexio χαλινὸς dicitur. In iis nuper natorum dentes latent, & veluti in præſepiolis conditi ſunt, & ut ſiccioribus adſtrictiſque continentur, ita redundante humiditate laxioribus decidunt, Nervos habent à tertio pari, ut & dentes, per quos ſentiunt & dolent, ſæpèque in iis dolor eſt, qui in dente putatur eſſe.

Ginglymos, ſpecies eſt Diarthroſeos, quâ oſſa ſeſe invicem ingredientia, conjunguntur; ut vertebræ inter ſe, ac cubitus, humeruſque colligantur, lib. de oſſibus in proœmio; ita ut unius caput in alterius cavitatem condatur, & viciſſim hujus caput in illius ſinum excipiatur. Eſt enim hæc διάρθρωσις pleriſque oſtiorum cardinibus ſimilis, in quibus ferramenti utriuſque (quòd propriè à Græcis γίγγλυμος appellatur) tum ejus quòd parieti infixum eſt; tum alterius, quòd oſtio adhæret, pectines mutuò implexu ſeſe ſubeunt. Quæ quidem compoſitionis ratio non videtur, ἀπὸ τῆς ῥαφῆς, id eſt, à Suturâ valdè differre. In quibus verò oſtiis clavus craſſior parieti affixus oſtii verticillum

ſubit,

ſubit, non γίγγλυμος, ſed verius γόμφωσις dicitur.

Glabrities, vide *Madaroſis*.

Glacialis humor, vide *Cryſtallinus*.

Glandium, vide *Thymus*.

Glans, eſt finis, & extrema totius Colis pars, cujus cutis, quæ eam veſtit, *Præputium*, dicitur, 5. method. cap. 13. Ariſtoteles verò, 1. de hiſtor. animal. cap. 13. dicit cutem, quæ Glandem integit, carere nomine, & totum quòd ex eâ cute, glandeque conſtat, *Præputium* appellat. Dicitur etiam alio ſignificato Glans, *Suppoſitorium*, quòd clyſteris loco ſedi inditur, 6. de comp. medic. loc. cap. 3.

Glandula, corpus quoddam carniforme eſt, laxum & fungoſum, quòd utique velut cunei quidam, vaſorum diviſionibus incubantes, fulcimentum ipſis ſuggerunt, ut à nullo violento caſu afficiantur, 4. de uſu part. capit. 20. *Glandulam* etiam *Suppoſitorium* vocat. com. 2. in 1. prorrhet. 6. *Glandulam* etiam *Thymum* dicunt, 3. de alim. facult. cap. 6. Sunt autem propriè ſic dictæ *Glandulæ*, (quas etiam *Adenes* vocant) imbecilliores corporis partes, ad quas valentiores corporis partes, ſupervacuâ ſibi tum quantitate, tum qualitate, & præſertim ad eas, quæ rariores naturâ ſunt, tranſmittunt; quippe valentius eſt arteriarum, venarum, nervorum, muſculorum robur; imbecillius autem, aut prorſus nullum corporum, quæ Glandularum ſunt naturâ, 13. method. cap. 5.

Glandulæ laryngis, ſunt corpora laxiora, & fungoſiora cæteris Glandulis, laryngi utrinque adjacentes, factæ à naturâ, ut partes omnes, quæ tùm ad laryngem, tùm ad fauces pertinent, humore ad ipſas largiter decumbente perfunderent, 7. de uſu part. 17.

Glanduloſi aſſiſtentes, vel *Aſtites*, vel *Paraſtatæ*, *Vaſa ſeminaria*, *Vaſa ſpermatica*, *Plexus* ſeu *Flexus variciformis*, *Plexus capreolaris*, & *hederarius*, 1. de ſem. cap. 12. homonyma ſunt, ſignificantia duo vaſa, venam ſcilicet,

eique

eique cui ſubjacentem arteriam, flexus multos numero æquales, inſtar Capreolorum quorundam, variè complexorum efficientia, quo in implexu ſanguis, & ſpiritus, qui ad teſtes feruntur, diutiſſimè coquuntur, ipſumque ſemen elaboratur, eidem flexus poſtremi in teſtes terminantur, qui teſtes, laxi & cavernoſi, chymum, qui in vaſis incepit concoqui, excipientes, exactius percoquunt, & perfectam ſeminis formam ubi adeptus eſt, id ipſum per aliud vas, quòd ad pudendum porrigitur, ſemen ejaculantur (quòd *varicoſum aſſiſtentem* vocant, 1. de ſemin. 15. vulgus *vaſa deferentia*, ut priora, *vaſa præparantia* appellat,) quòd vas ſpermati cum maribus latum & longum, fœminis anguſtum & breve, natura conceſſit, 14. de uſu part. 10. & 11.

Glanduloſa corpora, quæ primus, *Herophilus*, ἀδενοειδεῖς προστάτας, quaſi Glanduloſos Præſides, aut Proſtates, appellavit, utrâque parte colli veſicæ ſunt locata, in quibus humor quidam ſpermati ſimilis, craſſus, viſcoſus, verùm longè tenuior continetur, quo in coïtu repente, ac ſimul unà cum ſemine elabitur, reliquo autem tempore omni paulatim congeritur: cujus uſus eſt, ut ad venereum coïtum excitet, & in coïtu delectet; denique ut ad inſtar olei meatum urinarium humectet, & inungat adverſus urinæ roſionem, & ne exſiccatus conſideat, prohibeatque, quò minùs per ſe lotium, ac ſemen facilè feratur; in maſculis Glandes hæ (aliàs *veſiculæ ſeminariæ* dictæ) notabilis magnitudinis ſunt, 14. de uſu part. & 1. de ſemin.

Glaucoſis, γλαύκωσις, *Glaucedo*, eſt oculorum affectus, qui ex immodicâ ſiccitate, vel concretione humoris cryſtallini, vel ex largiori ejus evacuatione, (quæ fit in compunctionibus) ſolet progigni, quique cœcitatem præ omnibus maximè, qui oculis accidunt, morbis, inferre ſolet, 10. de uſu part. cap. 6. *Glaucoma* verò, (γλαύκωμα,) eſt naturalium humorum,

rum, in Glaucum colorem mutatio, libr. finit. diciturque id oculi vitium, quòd ortâ priùs ſuffuſione, & humore circa pupillam valdè concreto, & reſiccato, contractum eſt; unde *Glaucedo* à ſiccitate eſt, ut *Glaucoma* ab humiditate; & propterea Galenus, 3. aphoriſ. 31. dicit *Glaucoma* ſpeciem eſſe ὑποχύματος, id eſt, ſuffuſionis, non tamen docet eſſe eundem morbum; differt enim ſuffuſio tum à *Glaucedine*, tum à *Glaucomate*; eſt enim *Suffuſio* extranei humoris, & aliunde influentis concretio; *Glaucedo* verò, ipſius humoris cryſtallini, denſatio, & reſiccatio. Nec omnes ſuffuſiones tantæ ſunt, ut toti pupillæ prætendantur, & viſum ex toto adimant; *Glaucoma* verò, cryſtallini univerſi eſt, atque ſiccitas, per ipſum totum ex æquo diffuſa, & ex ſiccitate concretio. Adhæc, pleræque *Suffuſiones* curationem recipiunt, cùm tamen nullum *Glaucoma* curetur, uti nullus alius morbus ab immodicâ ſiccitate proveniens, facilè & plenè curatur.

Glaucedo, vide *Glaucoſis*.

Glaucoma, vide *Glaucoſis*.

Glene eſt, quòd in ſuperficie extremi oſſis, tùm capitum, tùm ſinuum, ſitum eſt, ab ocularis ſinus ſimilitudine ſic dicta, lib. de oſſibus, in prooem. γλήνη, pupilla oculi: Cavitas ipſa oculi. Ab eâ facta metaphora eſt ad alias oſſium cavitates. Siquidem apud Hippocratem γλήνη ſignificat cavitatem oſſis, in quam alterum os inſeritur, quæ & κοτύλη appellatur: Inter quæ tamen poſteriores Medici diſtinxerunt. Nam authore Galeno, libr. de oſſibus, ex cavitatibus oſſium capita ſuſcipientibus quæ profundior eſt, κοτύλη dicitur: quæ verò ſuperficiaria, ut ambigere poſſis an cavitas ſit nec ne, γλήνη nominatur: Id verò quoniam in latitudine quâdam dicitur, idcirco γληνοειδὴς appellatur ſinus qui obſcurus eſt: Nec tamen ſinus γληνοειδὴς & γλήνη differunt, ſed idem ſunt omnino.

Glenoeides, ſunt duo ſinus leviter cavi, in inferiore ſummæ vertebræ parte (quos ab ocularis ſinus ſimilitudine ſic appellant) ſimiles ſuperioribus; ſed ſinus ſuperiores, (cùm caput ipſum excipiant) non abs re ſunt majores; infrà verò minores ſunt, qui vertebram ſecundam admittunt, libr. de oſſib. cap. 8.

Gloſſocomion, quòd & *Glottocomion* dicitur, machina quædam eſt, in quâ extenduntur, & vinciuntur fracta membra laqueis, ad juſtam eorundem diſtentionem, 7. de uſu part. cap. 14. γλωσσοκόμιον ἢ γλωσσόκομον, nomen eſt Atticum, ut ſcribit Galenus, & propriè ſignificat arculam, in quâ homines recondunt res pretioſas, & quam multi iter facientes portant; eſt autem oblonga & anguſta. Ab ejus ſimilitudine Medici Hippocr. poſteriores (nam Hippocr. id genus inſtrumenti non noviſſe Galen. author eſt) machinam quandam chirurgicam, fracto femori vel cruri, ubi callus circumdatur accommodatam γλωσσόκομον nominarunt. Eſt autem machina cava oblonga, & ad femoris proportionem acta supernâ parte trochleas utrinque ſingulas habens ad latera ſitas, & infernâ parte tranſverſum axem, ad quem alligati laquei contrarium nixum toti membro geminâ tenſione efficiunt.

Glutia, Græcè γλουτία, id eſt, parvæ nates Cerebri, ſunt tenues ac prælongæ Cerebri eminentiæ, ex utrâque parte illius meatus, qui ſpiritum ex medio Cerebri ventriculo, in Parencephalidis ventriculum tranſmittit, quarum concurſum, hominum conjunctis interſe femoribus, ſive natibus, rectiſſimè comparaveris; ſunt autem qui Didymis, hoc eſt, Teſticulis, ea aſſimilantes, malunt vocare *Didymia*, ſive *Teſtes*; quæ verò his proxima, *Glutia*, 9. de uſu part. c. 14. Producta ſunt ex Cerebri ſubſtantiâ duriore, ſupraque & ante conarium ſuſtinent, poſteriùs verò Epiphyſim σκωληκοειδῆ inter latus dextrum & ſiniſtrum conſtituunt meatum, qui à medio ventre ad poſtremum fertur.

Eorum

Eorum autem uſus eſt, ne meatus ille à ſupernis cerebri partibus comprimatur & intercludatur.

Glutinatorium medicamentum, quod & *ſanguinarium*, *cruentis opitulans*, & *enæmon* dicitur, eſt, quòd vulneris oras committere, & glutinare molitur, 3. de compoſ. medic. per gen. cap. 2.

Gluton, hoc eſt, *Natem*, appellant alterum ex duobus proceſſibus cervicis oſſis femoris, qui major, & exterior, & gibbus eſt, lib. de oſſib. cap. 21. γλουτὸς autem ea apophyſis (quam & τροχαντῆρα μέγαν appellant) dicta eſt vel à ſimilitudine quam habet cum natibus, vel quòd muſculi, quibus nates conſtant, ei præcipuè inſerantur; vide *Femur*.

Glycea medicamenta ſunt, quæ aliquando purgant, & interdum acres humores indulcant quaſi & alterant, lib. de Dynamid. in procemio.

Gomphos, affectus oculi eſt, qui Latinè dicitur *Clavus*, cùm pupilla egrediens pelliculas uveæ, ſuperficie tenus operit, unde ejus forma fit quaſi Clavus, libr. de ocul. cap. 11. vide *Clavus*. Γόμφιοι, clavales ſeu molares dentes, ſunt dentes aſperi, inæquales, ampli, lati, molendis, atterendiſque cibis comparati, à caninis ad extremam uſque mandibulam pluribus radicibus affixi. Dicuntur γόμφιοι, quod clavorum modo genis infigantur, unde & γόμφωσις dentium ferè propria.

Gomphoſis, Synarthroſeos ſpecies, cùm ad inſtar clavi os, oſſi infigitur; vel cum os unum, alteri penitùs eſt infixum, ita ut ne tantillum quidem (veluti dentes ſuis alveolis) moveatur, libr. de oſſib. in procemio. Per γόμφωσιν quoque juncta quædam oſſa dici poſſunt in Carpo, Metacarpo, Tarſo, Pedio, & aliis quibuſdam partibus, Synarthroſes Enarthroſi, & Arthrodiæ ſimiles, ſolâ motuum magnitudine ab eâ differentes.

Gonorrhœa, eſt ſeminis invita, & aſſidua excretio, cole non extenſo. *Gonorrhœæ* autem nomen planè com-

compoſitum eſt, ἀπὸ τ͂ ῥεῖν, κ͂ γόνιμα, quaſi ſeminis g[enitalis] nitalis fluor, ob imbecillitatem retentricem contine[n]tium ipſum corporum, 6. de loc. affect. 6. Quæ ver[o] intento pudendo fit, propter convulſionem accidit, i[ta]que eâ duo morbi conjunguntur.

Gracilis, ſive *tenuis pulſus*, eſt, in quo longitudin[is] dimenſio, quodammodo duabus reliquis dimenſion[i]bus præſtat; in quo autem duæ reliquæ ſuperant lon[]gitudinem, *pulſus* hujuſmodi *turgidus*, ſive *craſſus* ap[]pellatur, 1. de differ. pulſ. cap. 5.

Grandò, eſt tumor craſſus, in partibus interioribu[s] palpebrarum coagulatus, ut quaſi *Grando* videatur, lib. de ocul. cap. 9.

Graphioeides, aut *Belenoeides proceſſus*, id eſt, *graphi[o]* ſeu *ſtylo*, & *acui ſimiles*, qui & *ſtyloeides* dicuntur, [à] Columnæ ſpecie, quæ partibus hujuſmodi ſeſe offer[unt]; *tenues oſſium capitis proceſſus* appellitant, 10. de uſu par[t]. cap. 4. Adhuc *Graphioeides* & *Styloeides* proceſſus, e[ſt] Cubiti proceſſus, quem è directo parvi digiti porre[]ctum, à Graphii, ſeu Styli modo, Græci *diſſectores*, ſi[c] vocant, 1. de anat. adm. cap. 10.

Gravativus dolor, vide *Dolor triſtis*.

Gravedo, ſive *Coryza*, eſt tenuis & incoctus humo[r] qui per nares ſecernitur, 2. progn. 49. quem Galenu[s] docet non eſſe pituitæ ſpeciem, ut quidam falsò aſſe[]runt, ſed excrementum, quòd à Cerebro deſtillat, te[]nue, aut craſſum, quod tùm in ſenibus, tùm iis, qu[i] ratione quâvis ſunt perfrigerati, plurimum acervatu[r], 2. de natural. fac. cap. 9. vide *Coryza*.

Graveolentia, vide *Beneolentia*.

Gravis, ſeu *Gravitivus dolor*, vide *Dolor triſtis*.

Greſſuram, γλιχάδα, vocat Hippocrates totum i[d] quòd inter inguina utriuſque cruris eſt, cujus mediam partem περίναιον, nuncupat, hoc eſt, *interfemineum*, e[o] quòd duobus feminibus interjaceat. Eſt Inteſtinum ſeu Intercapedo, quæ ab exortu pudendi, uſque a[d] anum

anum pertingit, ubi etiam veſicæ collum, collocatum eſt, 4. de artic. 45.

Grumus, Græcè θρόμβος, eſt concretus ſanguis, lib. de atrâ bile, cap. 2. eſtque aggregata concretio ſenſibilis ſanguinis, lib. de tumor. cap. 2. Propriè quidem ſignificat continuæ rei fragmentum & fruſtum: Inde ad lac & ſanguinem Medicis tranſlata vox eſt, qui θρόμβωσιν dixerunt, in lacte quidem quoties à puerperio fœminis lac fluere deſinens, in mammis denſatur, & in exigua fruſta concreſcit: in ſanguine verò, cùm à venis ſuis effuſus, & in vicinâ ſpatiâ abſcedens, ſive per Diapedeſin, ſive eroſo aut rupto quomodolibet vaſe ſimiliter coït atque condenſatur, non in veſicâ modò, verùm etiam in ſtomacho, in renibus, in inteſtinis, in utero, in naſo, in omni denique corporis cavitate: In quâ quoniam præter naturam ineſt, calorem nativum amittit, indeque niger evadit & cogitur, tandemque putreſcit, ut & reliqua omnia quæ extra naturalem locum ſita ſunt.

Guidez venæ, vide *Apoplecticæ*.

Gula, vide *Oeſophagus*.

Gurgulio, vide *Staphyle*, & *Gargareon*.

Guttur, vide *Larynx*.

Gutturoſos, id eſt, ἐξεβρόγχους, quaſi *gutteremilos*, vocat Hippocrates eos, qui prominentia in anteriorem partem, guttura habent: Guttur enim (Græcis βρόγχον) vel totam aſperam arteriam nominat, vel fauces tantùm, 3. de artic. 8.

Gynaiceia, id eſt, mulierum paſſiones, lib. de Gynæciis.

Gynæcomaſton, muliebris mammæ, & ſubjectæ, additæque mammis pinguedinis, auctio eſt, præter naturam, libr. finit. γυναικομαστεῖν, muliebrium mammarum ſummum incrementum, τὰ δὲ γυναικεῖα, muliebria ſunt, & mulierum menſtruæ purgationes.

H.

HAbitus eſt partium noſtri corporis ſtructura: conſtitutio, & compoſitio: quâ ratione dicimus hujus corpus eſſe habitus ſolidi, compacti, rari: cujus ratione etiam corpus rarum facilè evaporatur, & ſyncopen incurrit, habitus verò denſiores in morbis cunctanter, diutiùſque laborant, 2. de ratione vict. 47 Præterea *Habitus* nomine de omni re uti ſolemus, quæ conſtans eſt, ægrèque amovetur; unde & ſanitatem *bonam habitudinem* dicimus, lib. de bonâ habitudine, & 4. de rat. vict. 25.

Hæmalopa, eſt oboriens cruenta ſuffuſio ad plagas oculi illatas, 4. de compoſ. med. loc. cap. 8. & proin ſugillatio in oculis, ex plagâ, aut ictu, vel effuſio, ſub contuſum locum, ſanguine. Unde Archigenes dicebat, *Hæmalopa* idem malum eſſe cum *Hypoſphagmate*; atque etiam in omni aliâ corporis parte poſſe contingere, præter quàm in oculo. Dicitur autem αἱμάλωψ, quaſi αἷμα ἐν ὠπί. Dioſcorides verò etiam cruorem per adipem ſparſum αἱμάλωπα nuncupavit, ſcribens lib. 2. capite de hircino & ovillo ſevo: tere paulatim aquam affundens, donec ne ampliùs quidem cruentum virus excernatur. Galenus etiam ἐν ταῖς γλώσσαις annotavit αἱμάλωπας vocari rubentes quoſdam in cute circulos, qui alio nomine αἰθάλικες appellantur.

Hæmatoſis, id eſt, *Sanguificatio*, vide *Hepar*, & *Sanguificatio*.

Hæmodia, eſt affectus, qui dentes, gingivaſque infeſtare ſolet, cùm quiſpiam & auſteros, & acidos cibos ingeſſerit, adeòque dentium quidam quaſi ſtupor, cui portulacam manducatam mederi, experientia probat, 2. de loc. aff. 6. Eum affectum oratione quidem explicare, impoſſibile eſt; ſed cùm quis ejuſmodi cibos manducavit, ut iis dentes & gingivæ malè afficiantur, affectum hunc in eo, & omnibus ſimilem, eſſe credi-

imus, qualem in nobis ipſis experimur. Sunt autem qui τ͂ αἱμωδίας nomine, omnem ſimpliciter dolorem dentium intelligant.

Hæmophobus, id eſt, ſanguinis mittendi timidus, 9. meth. 5. vide *Pſychrophobus*.

Hæmoptoicus is eſt, qui ſanguinem ſputo ejicit, lib. 7. de comp. medic. loc. capit. 4. ſive vomendo, ſive tuſſiendo, ſive ſcreando, ſive ſimpliciter exſpuendo, rejiciatur; 4. de loc. affect. 5.

Hæmorrhagia, id eſt, ſanguinis eruptio, & abundans effuſio, quæ ſi per magnum vulnus fiat, per largum obitur fluxum; ſin anguſtum, per jaculationem, ut in venis ſecandis. Differt autem *Hæmorrhagia*, ab *Hæmorrhoide*; quòd illa ſit abundans effuſio ſanguinis ex venis, indifferenter qualibuſcunque, hæc verò effuſio ſanguinis, ex ani, ſediſve venis per diſſultationem, ac paulatim facta, ut quæ ut plurimùm per vaſorum eroſionem fiat, lib. de finit; unde *Hæmorrhoidas*, ſanguifluas venas, in ano exiſtentes, appellant, 4. de artic. 40. Sanguinis è venâ, vel arteriâ vacuatio interdum critica, ut plurimum verò ſymptomatica eſt, & tribus de cauſis contingere poteſt; tunicâ earum diviſâ, aut reſerato earum ore per ἀναστόμωσιν, aut tranſcolatus ſive tranſmiſſus per διαπήδησιν. Dividitur tunica vulnere, contuſione, ruptione, eroſione. ἀναστόμωσις accidit propter tum vaſis imbecillitatem, tum ſanguinis, qui ad os ejus impetu ruit copiam, adhæc acrem quampiam, quæ illi extrinſecus incidat qualitatem. διαπήδησις ex tunicâ quidem ipsâ rarefactâ, ſanguine verò tenuato oritur: accidere præterea interim poteſt & ex gracilium vaſorum ore adaperto. Cæterum à partibus fermè omnibus profluere ſanguis poteſt. Naribus, Ore, Thorace, Pulmone, Ventriculo, Jecinore, Inteſtinis, & Hæmorrhoidibus; atque earum partium ἡ αἱμοῤῥαγία dicitur, à quibus ille profluit. Verùm apud Hippocrat. cùm ſimpliciter αἱμοῤῥαγία dicitur, non addito

partis nomine, quæ ſanguinem fundit, id modò ſanguinis profluvium intelligitur, quòd è naribus manat, ut annotavit Galen. 1. Epid. Cùm autem τῆς αἱμοῤῥαγίας, nomine omne ſanguinis profluvium intelligi poſſit; eo tamen propriè dicitur, quòd confertim fit ἀπὸ τοῦ ῥαγῆναι, quòd apud Hippocrat. ſignificat ἀθρόως ὁρμᾶν, hoc eſt, impetu & confertim prodire, ut Galenus in gloſſ. explicavit.

Hæmorrhoides, vide *Hæmorrhagia*.

Halituoſa, ſeu *vaporoſa*, ſunt quæcumque per cutem foràs exhalare apta ſunt; *humida*, quæ per veſicam; *ſicca*, quæ per alvum; quippe à vincenti in ſingulis eorum ſubſtantiâ, nomina ipſis imponuntur. Contraria *Halituoſis*, & *Diureticis*, dicuntur *Emplattomena*, quæ exiguis meatibus cutis, & veſicæ inhærentia obſtruunt; & ea detinent, quæ per cutim & urinas expurgantur; quæ verò opponuntur *ſolutivis*, dicuntur *Stryphna*, quòd valenter adſtringant, 8. method. 2.

Halituoſus vapor & *ſpiritus*, eſt alicujus corporis partis humiditas, quæ ad ſummum concocta, in tenuem halitum, virtute inſiti, & validi caloris ſoluta, inſenſibili tranſpiratione in ambientem effluit; qui halituoſus ſpiritus in animalis corpore ex ſuccis, qui lentè, ſenſimque excaleſiunt, naſcitur; ubi verò calor imbecillior eſt, vel naturalis humor, tùm ſemicoctus, tùm craſſus, tùm glutinoſus, atque particula denſior, ibi craſſior excitatur halitus, quàm ut tranſpirare poſſit, 14. method. cap. 7.

Harmonia in oſſibus, ſpecies συναρθρώσεως eſt, in quâ oſſium ſtructura, per ſimplicem lineam fit, non autem, ut in ſuturâ anfractuoſam. Sunt autem maxillæ ſuperioris, adhæc narium, & quædam etiam capitis oſſa, ad hunc modum inter ſe juncta, lib. de oſſibus in procemio. Eo modo & pars occipitis infima, & oſſa naſi, carpi, tarſi, ſecum connectuntur. Galenus etiam ad finem commentar. 3. εἰς τὸ κατ' ἰητρεῖον ſcribit capitis

oſſa,

oſſa, ubi ſe tangunt, propriè dici ἁρμονίας, ſed tranſlato vocabulo, ῥαφὰς appellari. Calvariæ enim oſſe ait, inter ſe ἥρμοσται; id eſt, committuntur; atque idcirco ipſorum contactus, καθ' ἁρμονίαν committi meritò dicuntur: verùm à ſimilitudine eorum quæ ſuuntur, ῥαφαὶ nuncupantur. Α'ρμονία etiam medicamenti nomen eſt in catapotia coacti, & perutilis ad ſiſtendas deſtillationes. Galen. lib. 7. τῶν κτ̀ τόπους. Eſt etiam medicamentum ἀνώδυνον βηχικὸν, hoc eſt, ad tuſſim comparatum doloris expers; cujus deſcriptio eſt apud Aëtium, lib. 8. Eſt etiam ἁρμονία emplaſtri nomen, quòd deſcribitur ab Aëtio.

Hebetudo viſus, quæ & *offuſcatio viſus* nominatur, eſt ſumma offenſio viſionis, ſine causâ manifeſtâ, lib. Introd. c. 15. Græci vocant ἀμαύρωσιν, Arabes, *Guttam ſerenam*: differtque ab *Amblyopia*, (ἀμβλυωπίᾳ) in eo, quòd magis in illâ, quàm in hâc læditur viſio. Si paulatim ἀμαύρωσις conflata eſt, cauſas habet eaſdem, quas etiam ἡ ἀμβλυωπία; ſi verò repente unoque impetu incidit, in causâ eſt nervi viſivi obſtructio, à craſſis & viſcoſis humoribus ſubitò illapſis, aut ejuſdem nervi reſolutio. Habet & plures alias latentes & internas cauſas, habet etiam externas: ut frequentes cruditates, crapulas, inſolationem, capitis inuſtionem, atque ardorem aut refrigerationem, aut multam lectionem à cibo, aut balnei uſum poſt cibum, vomitiones, & concubitus immoderatos intempeſtivoſque, ſpiritus violentam cohibitionem, à quibus omnibus caput valdè repletur. Hæc quidem atque his ſimilia, ſi minora imbecilloraque ſint, ἀμβλυωπίαν: ſi verò & magnitudo, & vehementia ipſis acceſſerit, ἀμαύρωσιν efficiunt.

Hectica febris, duplicem habet ſignificationem; ſic enim dicitur omnis febris ſolutu difficilis (ſive ſit pituitoſa, ſive melancholica, oppoſita τῇ ἑκτικῇ, hoc eſt, febri ſolutu facili.) Alterâ verò ſignificatione, ſpeciatim magis dicitur *Hectica febris*, quæ & *putridæ*,

& *Diariæ* oppoſita ſit, diciturque *Hectica*, quòd in habitu corporis, ἕξιν appellant, tanquam in ſubjecto conſiſtat; eſt enim *Hectica febris*, calor præter naturam in ſolidis partibus ipſius cordis accenſus; vide *Febris hectica.*

Hecticus pulſus, ita ut *Febris hectica* vocatur, qui non magnoperè ullo modo variat, cæterum manet in perpetuum ſibi ſimilis, cohæretque, nec ſolvitur unquam, quòd totus corporis habitus morbum induat, in ejuſcemodi febribus, & pulſibus, libr. de pulſib. ad Tyrones, capit. 8. Ἑκτικὸς σφυγμὸς eſt ſpecies inæqualis pulſus in unâ pulſatione, & diverſis arteriæ partibus, confinis formicanti, qui Græcis μυρμηκίζων dicitur, ſed eo adhuc minor. Pthyſi, Empyemati, & Febri hecticæ proprius eſt, & ſicut hæc, ita nec ipſe magnam mutationem ſuſtinet, ſed perpetuò eſt gracilis parvuſque, quia propter ſiccitatem in longum & latum diduci nequit arteria, & debilis ob facultatis vitalis imbecillitatem, & præterea frequens: quia cùm propter auctum calorem pulſus velox eſſe deberet, nec tamen talis eſſe hecticis poſſit propter virium infirmitatem, neceſſe ſit frequentiâ magnitudinem & velocitatem ſuppleri.

Hecticus ſpiritus ſeu *inſitus*, & naturâ partium ſubſtantiæ complantatus, *ſpiritui influenti* opponitur *naturali*, & *animali*, cumprimis ſolidis corporis in partibus continetur, ex quo quippe compoſitæ ſunt, iiſdemque in univerſo corpore, nec diviſis, nec condenſatis, nec è loco ſuo motis conſervatur; reſolvitur autem ſpiritibus influentibus intenſis: ut in phreniticis, vel diſſolutis: ut in lethargicis, vel iis, qui cardiaco affectu laborant, libr. Introd. cap. 13.

Hederarius flexus, vide *Glanduloſi aſſiſtentes.*

Hedra, *Sedes*, *Anus*, *Podex*, dicitur & Græcis alio nomine δακτύλιος, & πρωκτὸς; eſt autem meatus ventris inferior, continendis, tranſmittendiſque excrementis

mentis deſtinatus. Cùm enim venter totus peritonæo undique concluſus ſit, duo tamen in eo ſunt meatus, ſuperior quidem ad ſtomachum, πυλωρὸς dictus: inferior verò hic, de quo ſermo eſt, ad rectum inteſtinum, cujus oræ ultimæ incumbit: Eſt autem inſtrumentum vacuandis excrementis comparatum. Cujus generis inſtrumenta cùm ſint duplicia, aliis excrementorum effluvium intempeſtivum cohibentibus, aliis verò tempeſtivum incitantibus, ea quidem ne intempeſtivè & præproperè labantur, muſculi ſedem ipſam conſtituentes non ſinunt. Sunt autem duo ad ſedem muſculi, quorum unus rotundus eſt, ſolutus, & ſine pari ſive oppoſito muſculo, per tranſverſum ipſi circumfuſus, adeò ut rectum inteſtinum exactè & firmiter occludat, & excrementa intus contineat. Alter verò ſedis muſculus eſt geminus, vel etiam tergeminus (eum namque in duos vel tres dividere poſſis) qui obliquè ſupra rotundum muſculum ſitus ſedem ſurſum retrahit. Quo fit, ut ſi quando reſolvatur aut reddatur imbecillior, ſedem ipſam prociduam & prolabentem, ut in magnis contentionibus corporis fieri aliquando ſolet, ſurſum retrahere & revocare non poſſit, ſed ea omnino everſa maneat, niſi manu reponatur. Adhuc *Hedra* apud Hippocratem, libr. de vulneribus capitis, eſt oſſis fracturæ ſpecies talis, ut in eo teli veſtigium remaneat, atque appareat, quâ telum inſederit. Quem quidem affectum à telo acuto fieri neceſſe eſt, autore Galeno.

Hedyſma, id eſt, *Vnguentum odoratum*, 1. de compoſ. medic. loc. cap. 2. Ἡδύσματα dicuntur unguenta ipſa, quibus ad ſuavitatem odoris, Aromata adjuncta ſunt. Unguenta autem ea, quæ ἡδύσματα olim vocabantur, ſuccus tantum erant, hoc eſt, liquida, ut quæ ſolis ferè conſtarent oleis, eóque differebant, ἀπὸ τῶν ϛομμάτων, ut Plinius ſcribit, quòd hæc corpus haberent, hoc eſt, ſolidiora eſſent: utriſque tamen eadem

odoris gratiâ. Dicuntur ἀπὸ τοῦ ἡδύνειν, quòd eſt ſuav[e] & odore gratum facere: unde & ἡδύσματα generaliter dici poſſunt quæcunque rem aliquam jucundiorem gratioremque reddunt. In quâ ſignificatione Galenus lib. 3. de alimentis, pinguedinem & adipem carnium ἡδύσματα eſſe dixit: Cibis enim ſuavitatem potiùs conciliant, quàm in alimentum vertuntur.

Hegemonicæ, ἡγεμονικαὶ, id eſt, principes animæ virtutes, ſunt rectrices, & animales, quæ in capite collocantur, videlicet facultas imaginatrix, ratiocinatrix, & recordatrix, lib. de ſympt. diff. cap. 3.

Helcydria, id eſt, puſtulæ ulceroſæ in capite genitæ, 1. de comp. med. loc. cap. 9. Ἑλκύδριον dicitur omne ulcus parvum, nec eo nomine certa ulla ſpecies ulceris deſignatur.

Helioſis, Ἡλίωσις, *Inſolatio*, eſt corporis in Sole apricatio. Remedii genus eſt veteribus Medicis uſurpatum variis modis, quo alii ad Solem ejuſque radios exponebantur, ſive ſtantes, ſive ambulantes, ſive jacentes; quo remedio præmiſsâ per alvum evacuatione, juvabantur Hydropici, Iſchiadici, Nephritici, Paralytici, Elephantici, Cæliaci, Hyſtericæ mulieres, & alba uteri fluxione laborantes, & Cephalalgici, ubi ex eo auxilio, corporis perſpirationem uberiorem, ſudores, alvi adſtrictionem, adipis conſumptionem, tumorum laxorum, tum maximè hydropicorum detumeſcentiam, facilem reſpirationem, omniſque ſuperflui humoris abſumptionem fuiſſent conſecuti.

Helodes febris, vide *Febris Helodes*.

Helos, ſive *Clavus*, eſt calloſum tuberculum, album, rotundum, capiti clavorum ſimile, toto in corpore proveniens; ſed pedum plantis, digitiſque potiſſimum, & calcaneis accidit, & oculis; vide *Clavus*.

Heloſis, eſt curva ac reflexa palpebræ everſio, utroque oculi muſculo convulſio, partemque Tarſi ſibi continuam, ad ſe ipſum trahente, quòd in magnis morbis,

bis, magnum malum ſignificat. Hanc ipſam palpebrarum contorſionem, Hippocr. vocat *Campylon*, 10. de uſu part. cap. 9.

Helminthes, vide Elminthes.

Hemitritæos febris, ἡμιτριταῖος πυρετός, *Semitertiana febris*, vide *Febris ſemitertiana*.

Hemicrania, affectio eſt doloroſa, circa dimidiam capitis partem, aliquando dexteram, aliquando ſiniſtram (quæ juxta ſuturam ſagittalem terminatur) ut plurimùm per circuitum exacerbatur, pleriſque circa temporum muſculos dolentibus, quibuſdam in vertice capitis; quidam verò adeò vehementer dolent, ut ne manuum contactum facilè ferant, in quibus pellicula Calvam ambiens, læſa eſt. Dicitur etiam aliquando *Heterocrania*, Græcè ἡμικρανία, & ἑτεροκρανία, 2. de compoſ. medic. loc. capit. 3. Eſtque & aliud *Hemicraniæ* genus, quòd *Sphacelodes* nominant, eſtque convulſorius dimidiæ partis capitis dolor, 2. de loc. affect. 7. Cauſa doloris tanti eſt vaporum, aut humorum, aut utrorumque vel multorum, vel calidorum, vel frigidorum, vel acrium ſalſorumque influxus, ſive per venas, ſive per arterias. Affluunt autem hi, vel quòd à cerebro, ejuſque membranis foras pellantur tanquam redundantes aut vitioſi, vel quòd à ſubjectis partibus ſurſum mittantur; ac vapores quidem tenſivis doloribus afficiunt: bilioſa excrementa mordaces inducunt: plenitudo gravitatis ſenſum adfert: rubor & calor, calidos humores ſignificant. Ἡμικρανικὰ φάρμακα dicuntur medicamenta topica, curandis *hemicraniis* convenientia. Ea non ſunt unius generis: alia enim magis, alia minùs calida ſunt: omnia tamen calida eſſe oportet, multùm quidem, ubi non eſt multus calor, moderatiùs verò, ſi multa caliditas in dolore percipiatur: tunc enim ad reprimendum caloris exceſſum, calidis pharmacis aliquid refrigerans miſcendum. Omnia etiam aliquid habere oportet, quòd firmitatem &

robur addat, quòd aſtringentem ſcilicet habeat facul tatem.

Hemiplexia, ἡμιπληξία, *Paraplegiam* ſignificat, vide *Paraplegia*.

Hepar, quòd & *Iecur*, eſt membrum princeps in dextro hypochondrio collocatum, venarum omnium principium, & primum ſanguificationis, (quam *Hæmatoſin* vocant) officina, & inſtrumentum eſt, & nutrientis virtutis fons, 4. de uſu part. cap. 12.

Hepatica vena, vide *Axillaris*.

Hepaticus affectus, (quæ & *Hepatitis* nominatur, de ſympt. differ. 5.) eſt Jecoris imbecillitas citra phlegmonem, cùm nutrimentum per vaſa, quæ in meſenterio ſunt, veluti per ora quædam ſemicoctum attraxit rurſuſque per eadem ſemicoctum ablegat in inteſtina unde oritur excretionis ſpecies, maximè ſimilis loturæ carnium cruentarum, ac recenter enectarum, ſive quòd idem eſt, aquoſi ſanguinis. Atque hoc quidem ſymptoma ſemicoctorum ciborum, vomitioni ob p. n. affectum ventriculi quæ excitatur, proportionatum eſt, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. Eos igitur, qui ſic affecti ſunt, & quibus viſceris ipſius vires fuerint imbecillæ, *Hepaticos* vocat, affectumque hunc, *Hepaticum fluxum*, alium à *Dyſenteriâ* facit, 5. de loc. aff. 7. Affectio igitur *Hepatica* appellata, veluti etiam & *Cœliaca*, & *Stomachica*, citra tumores præter naturam, circa ipſas partes contingit; inflammatum enim eſſe hepar, aut abſceſſu laborare, aut induratum eſſe Medici dicunt, aut aliud quippiam tale, non tamen *hepaticum* vocant hominem ipſum, cui tale quid accidit, 8. de comp. med. loc. cap. 6.

Hepiala febris, ἠπίαλος πυρετὸς, vide *Febris hepiala*.

Hepſema, id eſt, *Sapa*, vide *Apothermus*.

Herculeus morbus, vide *Comitialis*.

Hermaphroditon, Ἑρμαφρόδιτον, eſt vitioſa membrorum genitalium conformatio, præter legitimum pudendum,

dendum, alterius etiam ſexus pudendo apparente. Hujus vitii quatuor differentias eſſe, Leonides memoriæ prodidit, tres quidem in viris, unam in mulieribus. In viris quidem aliàs juxta τὸ περίναιον; aliàs in medio ſcroto, pudendum muliebre piloſum apparet; aliàs verò, quæ tertia differentia eſt, per id ipſum quòd in medio ſcroto pudendi formam habet, urina emittitur: in mulieribus autem ſuprà pudendum juxta pubem virile frequenter genitale reperitur tribus quibuſdam extantibus corporibus, uno tanquam cole, duobus autem veluti teſticulis. Sed ferè fit, ut è duobus pudendis alterum iners ſit & invalidum, nec niſi rariſſimè utrumque ad Venerem idoneum habetur. Pluribus verò etiam utrumque imperfectum eſt, ut nec maris, nec fœminæ opus exercere poſſit. Quod Auſonius hoc Epigrammate indicavit.

Mercurio genitore ſatus, genitrice Cythere,
Nominis ut miſti, ſic corporis Hermaphroditus,
Concretus ſexu, ſed non perfectus utroque,
Ambiguæ Veneris, neutro potiundus amori.

Nomen huic malo datum eſt ab Hermaphrodito, quem Mercurii & Veneris filium fuiſſe, & ἀνδρόγυνον, hoc eſt, virum, & mulierem perhibent: A quo qui utrumque ſimiliter ſexum habent, ἑρμαφρόδιτοι καὶ ἀνδρόγυνοι appellantur.

Hernia, vide *Ramex*, & *Celes*.

Herpes, qui & *Serpigo* nominatur, eſt repens inflammatio, ex ſyncerâ flavâ bile, ſuam ſervante naturam; quæ ipſa bilis flava ſi cum ſanguine per totum corpus deferatur, morbum facit, qui *Icteros*, id eſt, *Regius*, appellatur; ſola verò quando ab aliis ſuccis ſecreta eſt, & in aliquo externo membro conſiſtit, *Herpes* vocatur, quæ ſi craſſa ſit, totam exulcerans cutem, uſque ad ſuppoſitam carnem, *Herpes exedens*, ſive *Eſthiomenos*, ſive *Phagedæna*; ſi verò tenuior fuerit, id quòd in ſuperficie eſt, tantùm veluti deürens, generis ſorti-

tur appellationem, ac ſimpliciter, & ſine adjectione *Herpes* vocatur. Altera *Herpetis* ſpecies *miliaris*, Græcis *Cenchria* vocatur, quoniam parvæ puſtulæ, ac multæ per ſummam cutem, ſimiles *miliis*, in eâ excitantur, quæ non protinus ulcus faciunt, quemadmodum alter, ſed interpoſito tempore in ulcus abeunt, 2. de Glauc. 1. & 6. aphoriſ. 45. Eſt autem omnis *Herpes* ejuſdem generis cum *Eryſipelate*, atque hujus quoque magis cum eo, quòd exulceratum eſt: differunt autem humoris tenuitate: eſt enim admodum tenuis, qui *Herpetem* excitat, adeò ut non ſolùm interiores partes, quæ utique carnoſæ ſubſtantiâ ſunt, tranſeat, ſed etiam cutem ipſam, ad ſummam uſque cuticulam tùm erodat, tùm exedat, quando ſi hanc quoque ſudoris vice tranſiret, haudquaquam ulcus excitaret, 14. method. 17. & 2. method. 2.

Heterocrania, vide *Hemicrania*.

Heterogeneum, vide *Diſſimilare*.

Heterorhythmum pulſum vocamus, qui alterius ætatis habet rhythmum, libr. finit. vide *Pararhythmus*.

Hexis, Habitus, varia ſignificat. Primum quidem eo nomine in re omni uti ſolemus, quæ ſtabilis eſt, & ægrè movetur à ſubjecto: Quomodo & Ariſtoteles uſurpavit in Logicis, diſtinguens ἀπὸ τῆς διαθέσεως, id eſt, à diſpoſitione. Hic comparatur à multâ longâque διαθέσει: Proinde ſecundum eam ſignificationem, id quòd eſt, ἐν δυσλύτῳ διαθέσει, ſive ſanitas, ſive morbus, ſive aliud quodlibet, καθ' ἕξιν διακεῖσθαι dicitur, ut ſcribit Galenus, lib. 2. method. medic. Huic contrarium eſt κατὰ σχέσιν, ſive ἐν σχέσει, ut idem docet lib. 8. idem ſignificans quòd ſimpliciter ἐν τῇ διαθέσει. Sic autem ſimpliciter dictus Habitus neque bonum neque malum ſignificat; ſed eum in hominis valetudine deſignare volentes, illum εὐεξίαν, hunc καχεξίαν nuncupamus. Sunt enim hæ duæ τῆς ἕξεως, differentiæ Medicis ſupra cæteras uſurpatæ; vide *Affectus*, qui & *Schesis*.

Hia-

Hiatuli, qui & *Hyatuli* dicuntur, & σιωδόντες Græcè vocantur, ii ſunt, quorum venter inter comedendum in ore invenitur, quòd accidit in vehementiore appetentiâ, & fame nimiâ, in quâ venter quibuſdam animalibus ſurſum procurrit, adeò ut nonnulli cùm primùm incipere eum affectum ſentiunt, foràs repére ſibi ventrem dicant: aliis verò, cibos, quos adhuc mandunt, nec dum ſatis ore confecerunt, famelicus ventriculus eripit planè invitis, 3. de anatom. facultat. 8.

Hidroa, ἱδρῶα τὰ, puſtulæ quædam genitalium partium ſunt, ſummam cutem occupantes, & exulcerantes, 3. aphor. 21. Oriuntur, ut ipſum nomen oſtendit, ab earum partium ſudore acri, bilioſo, & mordaci, qui perfacilè iis in partibus putreſcens, pruriginem movet, cutemque velut ulceribus exaſperat. Dicuntur & *Intertrigines*, 6. de ſimplic. cap. de Balauſtio; Græci vocant Ἱδρῶα, & παρατρίμματα Plinius vocat *Attrita*. vide *Sudamina*.

Hidròs, *Sudor*, Ἱδρὼς, éſt humidum tertiæ concoctionis excrementum, per cutem in aquæ ſpeciem erumpens. Et cùm tenuiſſimum quidem ſit hujuſmodi excrementum, facilè ſanè ejicitur, partim in ſpeciem halitus ab inſito calore ſolutum, & per tranſpirationem vacuatum: partim violento motu confertim in aquæ ſpeciem erumpens. Appellant autem Medici, quòd ita excernitur, *Sudorem*: quòd aliter erumpit, non *Sudor*, ſed ὕγρασις, & ὑγρασία, & δίαϊρις, hoc eſt, *Mador*, à pleriſque appellatur. vidi *Sudor*.

Himas, affectus eſt *Gurgulionis*, à Corrigiarum ſimilitudine ſic dictus, cùm longior, gracilior, ſicciorque evaſerit: (talis enim *Loro* non ineptè comparari poteſt, quòd Græci ἱμὰς nuncupant) differt à *Cionide*, quòd in hâc *Gurgulio* non extenuatus eſt, ſed craſſitiem ex fluxione ſolito majorem ut plurimùm adeptus

eſſe

eſſe videtur. Provenit, inquit Aëtius, cùm ex ſuffit nimium ignefcit: tunc enim gracileſcit, & ſecundum omnem dimenſionem comminuitur.

Hippocratica facies, vide *Facies Hippocratica.*

Hippocraticum ſcamnum, eſt machina quædam, quam Hippocrates conſulit præparandam iis, qui in aliqua magnâ urbe curaturi ſunt, 1. de artic. 4.

Hippos, vide *Equus.*

Hirqui, vide *Anguli.*

Homiomeres, & *Homæomeres*, ὁμοιομερεῖς, *Homogeneæ* id eſt, *Similares, Elementares*, & primæ corporis noſtri particulæ, 6. de ſanitat. tuend. cap. 2. quas etiam prima corpora vocat, 8. de placit. 8. Sic autem dicuntur partes, quæ in ſimiles dividuntur particulas, id eſt omnes earum partes, tum ſibi mutuò, tum toti ſimiles habentur, quæ & ſimplices etiam & primæ, & in compoſitæ nonnunquam appellantur, quòd ex illis conſtitutæ ſint particulæ, quæ organicæ, id eſt, Inſtrumentales, ſive Officiales vocantur: Sunt autem hæ; Os, Caro, Vena, Arteria, Nervus, Ligamentum, Tendo, Membrana, Adeps, Unguis, Cutis. His adduntur humores; ut ſanguis: & qui in oculo ſunt cryſtallinus, & vitreus humor.

Homonyma, duplicia ſunt; aliqua quidem nullo pacto inter ſe communicantia, & convenientia; ut, cùm Canem dicimus terreſtrem, & marinum, atque hæc *æquivoca* dicimus: alia verò, quæ cum ſynonymis, id eſt, *univocis*, aliquatenus conveniunt, quatenus ab uno factam appellationem habuerint, lib. 4. de vict. rat. 13

Homoplatæ, aut *Omoplatæ*, quas *opertas ſcoptulas* vocant, partes ſunt, quas ii, qui toto thorace reſpirant, attollunt ſenſibiliter, & notabiliter, ex difficultate reſpirationis, præcordia ſurſum variè & inæqualiter trahentes, 10. meth. cap. 8. vide *Omoplate.*

Homotona, vide *Continua*, & *Epacmaſtica.*

Horam vocat Galenus, id tempus anni, in cujus me-

di

edio caniculam exoriri contingit, 2. de aliment. facult. cap. 2. vide *Fugaces*.

Horarii fructus, vide *Fugaces*.

Hordeolum, eſt Apoſtema, naſcens in extremitate palpebrarum, libr. de ocul. cap. 9. appellaturque *Crithe*, *Hordeum*, ſive *Oculorum tuberculum*, libr. de remed. part. facult. cap. 10. vide *Crithe*.

Horectica medicamenta, quæ faſtidium cibi auferunt, & appetentiam ejuſdem cient, & intendunt, de Dynamid. in prooemio.

Horrida febris, φρικώδης πυρετὸς, dicitur apud Hippocratem, 1. de morb. vulg. non ſimpliciter ea febris, quæ cum horrore invadit (id enim innumerabilibus accidit febribus) ſed exquiſitus hemitritæus, in quo videlicet magnâ acceſſionis partem horrores ſæviunt, eo maximè die, in quo tertiana, & quotidiana continua ſimul concurrunt, 2. de differ. febr. vide *Febris horrida*. Eam bilioſus pituitoſuſque humor ex æquo miſti committunt, itaque confuſi horrorem movent, non per initia modò acceſſionis, ſed etiam per totam propè acceſſionem. Tunc autem duobus modis horror iſte commovetur per reduplicationem, & per inæqualem incrementi motum: Hoc brevioribus horroris intervallis, illud longioribus diſtinguitur: Utrumque autem febri ſemitertianæ proprium eſt, propter humoris, à quo gignitur, inæqualitatem, ut docet Galenus.

Horror, eſt inæqualis concuſſio totius corporis, & punctio quædam quaſi, ſeu ulceratio ſummæ cutis, & ipſius carnis ſenſibilis, ab humore tenui, & acri, per illam tranſeunte, 3. de ſan. tuend. cap. 5. & 10. meth. c. 4. fit eodem modo, & ab iiſdem cauſis, à quibus rigor; ſed horroris cauſæ mitiores, pauciores, quieſcentes, & minùs motæ ſunt, quàm rigoris. Nam excrementum mordax, erodens, nitroſum, ſalſum, amarum in cute, vel ſubditâ illi carne motum, ut intenſione qualitatis & motus rigorem vel maximum, vel medium,

dium, vel minimum excitat, prout cauſæ magis v
minùs erodunt, abundant, moventur, ita paucitat
tenuitate, & motionis impetu inferius, horrorem ta
tum movet. Ut autem horror minus quiddam e
quàm rigor, ſic majus quiddam eſt refrigeratione &
inæqualitate. Qui enim refrigerationem committit
humor frigidus eſt, craſſus & immotus. Qui verò in
æqualitatem, minimum calidus, tenuis, motuſque, u
in eâ ferè non motus, ſed ſenſus tantum, qualis in ulce
roſâ laſſitudine, vel pruritu ſentiatur. Qui corpore ſu
robuſto, & vix patiente, horrore vel rigore minùs ten
tantur, quàm qui ſunt corpore imbecillo, & ſenſu fa
cili præditi. vide *Frigus*.

Humeraria vena eſt, quæ in ſuperficie brachii exte
riori collocata, juxta interiorem ſuperficiem muſcul
Deltoeidis, ad extremum ipſius protenditur, 3. de ana
tom. adm. cap. 5. Hanc *Omiæam* Græci vocant. 1. d
anatom. adm. cap. 11. Dicitur autem *Humeraria*, ve
Humeralis, quòd obliquior à Claviculâ ſenſim rece
dens, ſe porrigat ad Humerum, lib. de venar. & arte
diſſect. capit. 6. Eadem *Vena capitis*, *Cephalica*, & *Ve
na cubiti externa* dicitur; vide *Cephalica*.

Humerus, totum illud eſt, quòd apparet in eâ deartii
culatione, quâ ſuperior humeri pars, quæ *Epomis*, &
Superhumeralis dicitur, ad Collum vergit, & à poſte
riori parte, oſſi ſcapulæ; ab inferiori autem, ei oſſi
quod, dum totum brachium attollitur, manifeſtum fit
& *Ala* nuncupatur, 1. de artic. 4. & 61.

Humilis pulſus, vide *Latus*.

Humor, & *Succus*, non idem eſt; *Humor* enim eſt
humiditas quædam, quæ in corpore animantis eſt
Succus, humiditas eſt, quæ in fructibus, quibus veſci
mur, continetur, & ex medicamentis vegetabilibu
exprimitur, libr. de humor. comm. 1.

Humor urinæ, eſt id, quòd re ipsâ urina eſt; ſub quo
nomine, & ſubſtantia, & color urinæ continetur; præ
te-

ter hæc, quòd in urinâ reliquum eſt, *inhærens* dicitur, & ejuſdem contentum, lib. de urinâ, cap. 1.

Humorem mucoſum, eum appellare conſuevit Hippocrates; qui lentore quodam & albedine præditus, ad exangues partes, id eſt, oſſa & cartilagines, pro nutrimento cogi conſuevit; cùm imbecilla ita natura eſt eorum, ut benè conficere alimentum in ipſis nequeat, ſed quaſi ſemicoctum relinquat, 3. de artic. 65.

Hyaloeides humor, Ὑαλοειδὴς ὑγρὸν, eſt humor oculi tertius; in poſteriori illius ſede collocatus, qui & *Vitreus* dicitur, & *Hyalinos*; qui quantò craſſior & albior eſt ſanguine, tantò à cryſtallino humore, humiditate ſecedit atque albebine, 10. de uſu part. cap. 1. Hic non ambit univerſum cryſtallinum, ſed dimidium tantum poſteriore parte, ut qui ejus diametrum non excedat; qui à dextrâ ejus parte in ſiniſtram ducitur. In eum uſum à naturâ comparatus eſt, ut cryſtallino humori alimento eſſet, eamque ob cauſam inter eum & ſanguinem propè medius factus. Vitreus hic humidus eſt inſtar vitri; à quo nomen habet, igne liquefacti, & tam albus, quàm cùm minimum nigri multò albo permiſtum eſt. Sed cùm neutri horum humorum vena inſit, per Diadoſim cryſtallinus à vitreo, & vitreus à tunicâ ipſum ambiente, quam ἀμφιβληστροειδῆ vocant, nutritur, quæ non eſt aliud quàm nervi optici ſubſtantia in mucum cerebro ſimilem ſoluta; vide *Cryſtallinus*.

Hyatuli, vide *Hiatuli*.

Hyboma, *Curvamen*, *Gibboſitas*, Ὕβωμα, idem eſt ac Κύρτωμα, vox generalis eſt apud Hippocratem, ſignificans omnem vertebrarum everſionem, & luxationem, præter naturam. 3. de artic.

Hydaris, *Aquula*, ſubſtratæ ſuperiori genæ pinguedinis extimâ parte augmentum eſt, quâ fluunt præter naturam oculi, libr. finit. Sunt autem *Hydatidæ*, humiditates illæ, quæ circa unctuoſa, & viſcoſa corpora per medium ſpatium, inter duas portiones tunicæ Pe-

rioſtii adnaſcuntur, quæ corpora molliendarum ſuâ pinguedine palpebrarum gratiâ, à naturâ fuerunt creata, 10. de uſu part. cap. 7. Pinguis autem ea ſubſtantia palpebræ cuti naturaliter ſubſtantia in aliquibus, & præſertim pueris, ceu natura humidioribus, augeſcens ſupra modum ὑδατίδα parit, quæ oculum pondere ſuo gravans, fluxionem in eo excitat, facitque ut ab oculis humor præter naturam ſtillet. Palpebræ igitur hoc vitio detentis infra ſupercilia aquam intercutem repræſentant, nec ſurſum attolli poſſunt: ſi verò digitis ipſas deprimamus, inde digitos quòd medium intercedit, inflatur. Horis autem antelucanis potiſſimum defluxione tentantur, neque contra Solis ſplendores cernere ſuſtinent, ſed illacrymant, continuiſque lippitudinibus infeſtantur. Si magna ὑδατὶς eſt, non niſi manu curatur: quæ parva eſt, ſiccantibus remediis juvatur.

Hydatodes vinum, Ὑδατώδης οἶνος, eſt, quòd multâ aquâ dilui poteſt, vel jam dilutum eſt, 5. de ſan. tuen. cap. 12. Vinum autem *Oenodes* vocant, quòd multam ſuſtineat aquæ miſtionem, & imbecilles vires feriat: cui opponitur ὀλιγόφορον, id eſt, *aquoſum vinum*, quòd paucam ſuſtineat aquæ miſtionem, 7. meth. 6.

Hydatoeides, ὑδατοειδὲς ἢ ὑδατῶδες ὑγρὸν, aqueus humor, unus ex oculi humoribus, cryſtallinum anteriore parte circumdans, & medium complectens. Hic totum illud ſpatium, quòd inter cryſtallinum humorem & pupillam intercedit, replet, ſectâque corneâ tunicâ primus effluit. Cenſetur autem verus humor, ut qui aquæ modo effluat, & pellucidus fit: inde ὑδατώδης dictus eſt. Alii verò, ipſum ὠοειδὲς, hoc eſt, Ovo ſimilem, ſive Albugineum nuncuparunt, ut Aëtius, lib. 7. cap. 1. quòd magnam gerat cum ovo humore ſimilitudinem albo ac tenui. Cæterum cùm eo humore permultum etiam ſpiritus ineſt, qui oculi tunicas ita diſtendit, ut nullâ uſquam parte laxæ aut corrugatæ videantur;

deantur; magno uſui eſt non modò replens ſpatium inter corneam & cryſtallinum medium, ſed vetans etiam, ne ab externo aëre & ipſe cryſtallinus humor, & uvea tunica exiccentur, ſimulque colorum diſcrimina primus excipiens, ne primo ſtatim eorum objectu cryſtallinus perculſus læderetur.

Hyderici, qui & *Hydropici*, & *Vtricularii* dicuntur, lib. de atrâ bile, cap. 9. ſunt laborantes aquâ inter cutem, 5. de loc. affect. 7.

Hyderos Phlegmatias, vide *Leucophlegmatias*.

Hyderos, eſt ſpecies Hydropis, quæ *Anaſarca* dicitur, de ſymptom. cauſ. cap. 2.

Hydragoga medicamenta ſunt, quæ aquam Utriculariis, Hydropiciſque educunt, lib. de atrâ bile, cap. 6. inde *Hydragogia*, Latinis *Aquæ ductus*, ſanguinis lationem per venas (nomine à ſimilitudine fluminis, ad rivos tranſlato) ſignificat; qui fit ſpiritu, unà cum caliditate per ventrem exeunte, ac deinde ſecum confractas nutrimenti particulas deferente; Galenus in Timœum Platonis, fol. 578.

Hydrelæum, eſt compoſitio ex aquâ & oleo, ὑδρέλαιον, incerta autem & multiplex miſturæ ratio eſt. Refrigerat, ideoque à Galeno adhibetur ad dolores capitis ex febre, & ciendis vomitionibus convenit, ſi tepida detur, 2. ſimpl. 25.

Hydrenterocele, Herniæ ſpecies eſt compoſita, quando videlicet, unà cum inteſtino, aquoſus humor in Scrotum deſcenderit; lib. finit.

Hydrocele, vide *Cele*, *Enterocele*, & *Sarcocele*.

Hydrocephalon, eſt humoris aquoſi, vel fæculenti ſanguinis collectus tumor, in parte aliquâ corporum eorum, quæ caput concinnant, libr. finit. Eſt autem is humor piger & deſes, tribuſque in locis colligitur: aut inter Cutem & Pericranium, aut inter Cranium, & Pericranium, aut inter Cranium, & Cerebri membranas: aliqui addunt ex Aëtio quartum locum, inter

Cerebrum, & ejus membranas, ſed tunc nullam recipit curationem. Puerulis maximè familiaris morbus eſt, & eorum proprius. Multis autem de cauſis aqueus ille humor colligitur, quarum aliæ evidentes, aliæ internæ ſunt. Interna quidem eſt, cùm ſpontè ſuâ vaſa capitis rareſcunt, & aquoſam illam ſubſtantiam, quæ ſanguini miſta eſt, in locum aliquem effundunt, unde totum caput intumeſcat. Externa verò evidensque cauſa eſt plaga, aut contuſio, non omnis quidem, ſed quæ infantibus præſertim ab obſtetrice infertur in puerperio, rudiùs contracto, appreſſoque eorum capite.

Hydromphalon, coïtio, & concretio in umbilico eſt lenti humoris, qui ſub tunicâ ibidem congeritur, & continetur, libr. finit. Græcè, Ὑδρόμφαλον.

Hydrophobus, id eſt, *aquæ timidus*. Ὑδρόφοβος is propriè dicitur, qui ex morſu canis rabidi, aquam reformidat, 9. method. 5. inde *Hydrophobia*, id eſt, *aquæ timor*, ex rabidi animantis mordicatione prognatus. Aliis ſtatim, aliis quadrageſimo die, aliis etiam ſeriùs ſupervenit. Sed nemo eorum qui à rabioſo cane demorſi fuerint, immunis ab eâ affectione eſt, qui neglexerit, aut malè ſubierit curationem, idque maximè, ſi corpore fuerit cacochymo & melancholico. In tantum autem aquam (nec eam modò ut fertur, ſed omne etiam liquoris genus) metuunt, ut eâ viſâ animo vehementiſſimè perturbentur. Res quidem admiratione digna, cùm ita affecti canibus ferè ſimiles evadant non modò rabie, latratibus & morſibus æquè peſtiferis, quibus obviam factos petunt, ſed calidâ etiam ſiccâque intemperie & ſiti. Hujus cauſas qui inveſtigarunt, exiſtimant eos aquâ tantoperè adverſari, quòd in eâ tanquam in ſpeculo, intueantur ſe rubenti facie, torvis oculis, & ſupra humanum morem efferatis: unde non aquam modò, ſed quicquid etiam pellucidum eſt, abhorrent. Alii dicunt fieri in iis *Hydro-*

phobiam,

phobiam, quo Canis, à quo demorſi ſunt, imaginem in aquâ cernere ſibi videantur. Nam ut fertur, cùm Philoſophus quidam eo affectu laboraret, & falsò, ſicut cæteris, Canis ſpecies antè oculos obverſaretur, & propterea à bibendo deterreretur, animum fortiter recolligens, ſecumque reputans, quam abſurdum ſit canem in balneo verſari, aquam intrepidè bibiſſet, ſitimque expleſſet, curationem eſt conſecutus. Alii, metum aquæ gigni docent, ab immodicâ ſiccitate, quaſi in contrarium habitum mutata penitus humida eorum ſubſtantiâ. Sunt qui vanam eſſe hujus rei cauſæ inquiſitionem dicant, ipſamque ὑδροφοβίαν nihil aliud eſſe, quàm inſaniæ ex atrâ bile genus. Eſt enim magna hujus veneni cum eo humore ſimilitudo, notumque eſt valdè differentes eſſe melancholiæ differentias, cùmque omnium melancholicorum communis ſit metus, alios tamen alia timere.

Hydropici, vide *Hyderici*.

Hydrops, Ὑδρὼψ, eſt aqua inter cutem; in quo per cutem extentam, ſive aër & flatus, ſive humor aliquis in profundo concluſus, locatur; ſi igitur in membranâ abdominis interiore, *Peritonæo* Græcè dicta, aër recludatur, fit Hydropis ſpecies, quæ *ſicca* ab Hippocrate vocatur; ſi verò humor, fit *Aſcites*, qui & *Hydrops aquoſus* ab eodem dicitur, 4. aphor. 11. Ejus tres ſunt ſpecies: prima, *Aſcites*, ἀσκίτης, quæ fit, cùm inter membranam Peritonæum, & Inteſtina, plurimus aquoſus humor coacervatur, qui locus, aquoſo humore, utris modo impletus videatur, unde & *utricularem* appellant, Barbari corruptâ voce *Aſclitim*. Altera, *Tympania*, Τυμπανίας, καὶ Τυμπανίτης, dicitur, qui fit, ubi flatus, ac ſpiritus copioſus, in iiſdem ventris locis congregatur; Hoc nomine à *Tympano* omnibus notiſſimo inſtrumento, appellata eſt; ſi enim pulſetur venter inferior, inſtar *Tympani*

ſonum edit. Tertia *Anaſarca*, Ἀνασάρκη, ὑποσάρκη, καὶ λευκοφλεγματίας, dicitur, fitque quoties per totum corpus humor pituitoſus diffunditur, adeò ut inſtar ſpongiarum, aut papyri, univerſa caro permadida appareat, ideòque in eâ totum corpus intumeſcit, ac mortuo ſimile evadit. Sed omnium ferè communia iſta ſunt, quòd jecinore vehementer refrigerato oriantur, ſintque depravatæ ſanguificationis ſymptomata, ſive primariò propter phlegmonem, aut ſcirrhum, aut aliud vitium, jecur malè affectum ſit, ſive lege conſortii, quod illi cum aliis partibus intercedit, quodque omnis à cachexiâ initium ſumat. Fieri quidem non poteſt ut hydrops ullus citra hepatis refrigerationem gignatur: id quod illi contingit tum per ſe, tum etiam liene, aut ventriculo refrigerato. Compatitur præterea alvo & inteſtinis, maximè jejuno, pulmoni, renibus, & ſepto tranſverſo. Sed & immodica per hæmorrhoidas, aut uterum, aut dyſenteriam, ſanguinis evacuatio, hydropem gignit, ſicut & conſuetæ vacuationis ſuppreſſio: His enim de cauſis refrigeratur hepar, poſt verò aliquando & durum fit. Quamvis autem frigida intemperies hydropem pariat, omnes tamen hydropici & febricitant & ſitiunt, quod humor circa viſcera deſes nec perflatus, ſalſedinem putredinemque colligat. Sed febris quamvis aſſidua, lenta tamen eſt, cum pulſu parvo. Adhæc omnes ſpirandi difficultatem, tumorem, gravitatem, colorem vitioſum, cibique faſtidium incurrunt.

Hydrops aquoſus, & ſiccus, vide *Hydrops*.

Hydrops matellæ, vide *Diabetes*.

Hydrops in vas urinale, vide *Diabetes*.

Hyeloeides, vide *Cryſtallinus*.

Hygieia, id eſt, *Sanitas*, eſt affectio, conſtitutioque partium, cujus ope, functiones ſecundùm naturam edimus, 1. meth. 9. Inde ὑγιεινὴ ſalubris medicinæ pars eſt, quæ ſanitatem tuetur, & imminentes morbos præcavet,

ſavet, libr. Introd. cap. 7. ὑγίεια (per ſyncopen ὑγεία) Emplaſtrum etiam Cephalicum eſt, quòd & *Panaceam*, & *Trium fratrum* vocant. Heras ὑγίειαν facit ad nomas, & omnia ulcera maligna. Valet ad plurima, ad quæ commendat ipſum Aëtius, libr. 13. cap. de Emplaſt. Cephal. ὑγιεινὴ verò, cæteras medicinæ partes dignitate antecellit, duobuſque ſummis continetur præceptis: optimè valentia corpora ſimilibus eſſe conſervanda; quæ parùm ab optimâ conſtitutione deſciſcunt, aut quodammodo ad neutrum ſtatum accedunt, modico contrariorum uſu ad mediocritatem revocanda eſſe. Itaque ad eam pertinent aëris, cibi, potus, exercitationum, ſomni, vigiliarum, excretionum, atque affectuum animi diſcrimina; de quibus Galenus copioſiſſimè diſſeruit. ὑγιεινὸν, ſalubre tripliciter apud Medicos dicitur: ut corpus, ut cauſa, ut ſignum. Salubre autem corpus tripliciter dicitur: aut ſimpliciter, quòd ab ipſo naturæ ortu bonam habet temperaturam in ſimplicibus & primis particulis, atque in his quæ ex ipſis componuntur, eſt commenſuratum, aut, ut nunc, quòd in præſenti eſt, ſanum. Eſt verò & hoc ipſo tempore quo ſanum exiſtit, ſi non optimam, at ſibi propriam habens temperaturam, ut multum autem, quòd à conſtitutione optimâ non admodum deficit, ut explicat Galenus in art. med.

Hygrocyrſocele, id eſt, *aquoſus*, ſimul & *varicoſus ramex*, eſt dilatatio vaſorum teſtem nutrientium, & lenti humoris copioſiſſimi in Scroti aliquâ parte collectio, lib. finit.

Hymen, *Hymenæon*, vide *Colliculum*.

Hyoeides, ſive *Hypſiloeides*, ſive *Lambdoeides*, à ſimilitudine, quam cum Υ, & Λ, (quæ inverſa, non eſt valdè diſſimilis ab υ) Græcis litteris obtinet, dictum eſt os capiti gutturis incumbens, rectum ſecundum colli longitudinem, & leniter cavum, pluribus oſſiculis contextum, & ad radicem linguæ ſitum, firma-

mentum eſt linguæ & laryngis muſculorum. Os namque ejus maximum, quòd totius oſſis velut baſis eſt anteriore parte ad ſecuritatem gibbum eſt, poſteriore linguam ſpectante cavum, ad continendum. Huic autem alia duo utrinque oſſicula, velut duo cornua uniuntur: unum brevius & inferius, oſſe unico conſtans, in thyreoeides (eſt autem laryngis cartilago) apophyſim prælongam inſerto: alterum gracilius, longius, rotundius, oſſiculis tribus vel quatuor colligatis invicem, ad ſtyloeidis radicem aſcendentibus conflatum. Quo loco quibuſdam, præſertim mulieribus ligamenta ſunt tantùm ſine oſſiculis, ab oſſe hyoeide ad ſtyloeides aſcendentia. Eſt autem os hyoeides quadrupedibus multum diverſum ab humano, libr. de muſcul. diſſect. cap. 13. quod & *Pharyngethron* vocant, lib. de vocal. inſtr. diſſect. capit. 6.

Hypelata, *Catotherica*, ſive *Dejectoria medicamenta*, ſunt, quæ renes, veſicam, & gibbam jecinoris partem, cum multo vitioſo ſucco ſunt referta, expurgant, 7. method. 13.

Hyperbolica figura corporũ eſt, quoties quatuor membra, Græcè Κῶλα, id eſt, *Crura*, ac *Manus*, aut ſummè extenduntur, aut immodicè inflectuntur, ipſa item ſpina, cujus partes vertebræ quoque in cervice exiſtunt, cùm plus nimium incurvatur, aut extenditur, 1. prognoſt. 13.

Hypercatharſis, Ὑπερκάθαρσις, *Superpurgatio*, immodica eſt ex medicamento violentiori epoto purgatio, in causâ ergo eſt vis nimia medicamenti, quòd vaſa ad ventrem attinentia, mordens, aperiens, & continenter irritans, atque convellens, corpora tota, eorundemque omnes vires naturales cumprimis enervat ac diſſolvit. Sed cùm initio vaſa modicè pateant, nec multùm imbecilla ſint, non niſi quòd tenuiſſimum eſt, miniméque naturæ familiare excernitur. Tandem verò vaſis tum multum dehiſcentibus, tum imbecillioribus red-

redditis, ſuccedit eorum vacuatio, quæ ſunt naturæ chariſſima. Quamobrem in ὑπερκαθαίρεσι primùm flava bilis, deinde pituita, demùm atra bilis, poſtremò ſanguis, (quippè quem ſanguinem natura habet familiariſſimum) excernitur, initio tenuiſſimus, demùm craſſiſſimus: Itaque medicamento dato pituitam ducente, ſi immodica fiat purgatio, primum flava bilis, mox atra, ultimo loco ſanguis excernitur. Si verò quòd flavam ducat bilem exhibitum ſit, pituita ſequetur, tertia atra bilis, quartus tandem ſanguis. Quod ſi medicamentum datum ſit atram bilem purgans, eam quidem primùm vacuabit, deinde flavam, poſtea pituitam, poſtremò ſanguinem, tanquam ex inanitis jam vaſculis effluentem. Cùm enim ea non ampliùs in ſe continere alios ſuccos præ imbecillitate poſſint, eorum verò ora aperta fuerint, nec irritare medicamentum deſinat, nec familiarem præterea ſuccum poſſit attrahere, neceſſe eſt reliquos eo ordine, quem diximus, excerni. Si verò humoris vel ſanguinis evacuatio, ſpontè fiat, à naturâ, vel ſanguinis, vel humorum multitudine aggravatâ, & ad ipſorum quæ oneroſa ſunt, evacuationem excitatâ, & modum obtinere nequeunt, *Hypercriſis* dicitur, ſeu *Supervacuatio*, 3. prorrhet. 5.

Hypercriſis, vide *Hypercatharſis*.

Hyperoa, Ὑπερώα, eſt pars oris ſuperior, modicè concava, foraminulis pertuſa, per quæ à cerebro pituita ad os deſcendit. Extenditur à faucibus ad dentes uſque, & in fornicis aut cameræ modum concava eſt, ſed leniter, nec ſupra modum, ut iis accidit qui ſunt acuto capite, ut libr. 6. Epidem. Hippocrates annotavit, Latinè *Palatum*, & *Baſis cerebri*, *oſſe ſphenoeide firmata*; quòd propterea Galen. τὸ κατὰ τὴν ὑπερώαν ὀστοῦν aliquando appellat.

Hyperſarcon, ulcus eſt, cui caro ſupercreſcit, veluti *Hyperſarcoſis*, carnis excreſcentia, Ὑπερσάρκωσις Græcè, 2. meth. 2. & 3. meth. 6. Neque in ulceribus ſolùm,

verùm etiam in oculis, auribus, gingivis, naſo, teſti-culis, & aliis pleriſque partibus caro ſupercreſcit. E[illegible] igitur morbus in incommoderatione magnitudinis, ſi-ve ex eo genere quòd in quantitate, magnitudinév[e] partium ſpectatur: Itaque vel exſcindi debet, vel me-dicamentis cathæreticis abſumi. Hujuſmodi incre-menti præcipua cauſa eſt boni ſanguinis in carnem ube-rior affluxus: Quare curatio ejus perficitur iis, qua[e] contrariam ſarcoticis habent facultatem: vocantur au-tem ea καθαιρετικά.

Hypezocotes membranæ, ſive *Subcingentes*, ſunt, qua[e] telæ araneorum ſimiles, naturâ ſimplices, internam utramque thoracis regionem ſubcingunt: quæ vero rectæ ad jugulum uſque perferuntur, *Diaphrattontes* id eſt, *Intercipientes*, ſive *Interſepientes*: ubi autem pul-moni cohæreſcunt, hujus *Operimentum* dicuntur, 5. de anat. adm. capit. 8. Has ipſas pleuræ tunicas, omnium ſpirationis inſtrumentorum communes eſſe, commu-nemque iis largiri tunicam, ſcribit Galenus, 7. de ana-tom. adm. cap. 2. vide *Cingentes*.

Hypnoticum medicamentum eſt, quòd ſomnum conci-liat, Ὑπνωτικόν, Soporemque & Cataphoram, epotum molitur: refrigerat enim corpus, & ſenſum eò uſque ſtupefacit, ut, ſi paulò liberaliùs ebibatur, mortem quoque afferat, 5. ſimpl. cap. 19. vide *Narcoticum*.

Hypocaumata, id eſt, *caloris noſtri fomites*, alimenta nominant juxta omnium philoſophorum dogma, qu[i] eorum, quæ animalia conſtituunt, Elementorum Ignem maximè vitæ eſſe cauſam exiſtimarunt, qui rur-ſum ſuis pabulis, tanquam alimentis alitur, ut lucernæ flammâ, oleo, 1. aphor. 14.

Hypocheomenis, id eſt, *Suffuſi*, 6. de ſanitat. tuend. cap. 9.

Hypochondria, id eſt, *Subcartilaginea*, aut quaſi dicas, *ſub cartilaginibus poſita*, ſunt partes illæ, quæ ſub ven-triculi ore, ad partem exteriorem apparent, cujuſmodi

ſunt

ſunt muſculi, qui expanſi, membranæ prætenui, veluti Araneæ, quam *Peritonæon* vocant, incumbunt, extrinſecus verò cute conteguntur. Æquivoco autem cum his vocabulo, etiam interiora viſcera vocamus *Hypochondria*, quoniam & ipſa ſub cartilaginibus notharum coſtarum ab interiori parte exiſtunt, libr. Intr. cap. 10. In priori ſignificato, dictum, *febres ab Hypochondriis moderatæ*, id eſt, omnium febrium acutarum, quæ ab *Hypochondriis* proficiſcuntur, ſunt mitiſſimæ: in poſteriori ſignificato, quando voce *Hypochondriorum* complectimur, Ventrem, Jecur, Lienem, & Septum tranſverſum, quædam *malignæ*, quædam *mites* ſunt, com. 2. in 3. de morb. vulg. Atque in hoc ſecundo ſignificato, *Hypochondrion*, Ὑποχόνδριον, ab Epigaſtrio non diſtinguitur. Ubi Hippocrates *Hypochondrium* ſimpliciter nominat; dextrum interpretatur, propter excellentiam, quæ præſtat alteri.

Hypochondriacus, ſive *Flatuoſus affectus*, qui & ſimpliciter *Melancholia* dicitur *Hypochondriaca*, morbus eſt ex tertio melancholiæ genere, à ventriculo & finitimarum partium ex affectu p. n. ortum ducens, pravis ſymptomatibus ſtipatus, imprimis metu, & mœſtitiâ. Idem alvi dejectione, vomitione, probâ concoctione, & ructibus levatur, 3. de loc. aff. cap. 7. Græcè Ὑποχονδριακὴ μελαγχολία dicitur.

Hypochyma, (quæ & *Hypochyſis*,) eſt craſſi humoris coalitio, in corneâ membranâ, vel inter corneam, tunicam, & cryſtallinum humorem, juxta pupillam concretio: Quâ in re; *Hypochymatos*, & *Glaucomatos*, differentiam recentiores poſuere, dicentes, τὸ ὑπόχυμα, non aliud eſſe, quàm humorem illic concretum; Γλαύκωμα autem alterationem eſſe humoris cryſtallini, in glaucum colorem ab humiditate quâdam intra ipſum congeſtâ, cùm tamen veteribus Medicis, idem eſſet uterque affectus: nec tamen hoc ſolo differunt, ſed etiam, quòd omnes ſuffuſione laborantes, lucem videant

deant multam, aut paucam: qui verò Γλαύκωμα, quique ἀμαύρωσιν, patiuntur, lucem omninò nullam cernant. Eſt autem *Suffuſio* duplex; una, propriè dicta, quæ eſt oculorum per ſe ſuffuſorum morbus, ab humore craſſo pupillam obſcurante; altera verò impropriè, in quâ oculi non primò, & per ſe patiuntur, ſed viſa quædam viſis propriè ſuffuſorum ſimilia repræſentant, quæ eſt per conſenſum ſuffuſio, (ut illa per eſſentiam) ſive à ventriculo ſurſum ad oculos aſcendendo, ſive à cerebro deorſum, ſive à toto corpore, ut in febribus, criſi inſtante per ſanguinis fluorem è naribus. vide *Glaucoſis*. Alia etiam Suffuſio recens eſt, & quæ nondum radices egit; alia verò confirmata eſt, & ex toto concrevit: quas quomodo ab invicem diſtinguere oporteat, Paulus libr. 6. hoc modo explicavit: Oculus ſuffuſione tentatus, concluditur, & palpebra magno digito ad oculum premitur, eique adducitur, ſimulque hâc illâc exprimitur, deinde oculo aperto perattentè ſuffuſionem contemplamur: in iis enim in quibus humor nondum coaluit, fuſio quædam ex digiti impreſſione oboritur, ac primùm latior apparet, rurſus in ſuam & figuram & magnitudinem recurrit. At in confirmatis ſuffuſionibus nullâ immutatio, nec latitudinis, nec figuræ, ex impreſſurâ obvenit. Quoniam verò commune hoc eſt ſignum, & eorum in quibus modicè, & illorum in quibus ſupra modum humor concrevit, colore ipſas diſcernemus. Nam ſi ferri, aut marinæ aquæ, aut plumbi colorem ſuffuſio habeat, moderatè coaluit, & ad eductionem idonea redditur: ſi verò gypſo aut grandini ſimilis color ſuffuſionis eſt, ſupra quam par eſt, concrevit.

Hypogaſtrion, vide *Abdomen*.

Hypogloſſis, medicamentum eſt, leniens, lævigans, & corrigens aſperitates aſperæ arteriæ, quin & omne quòd in viis ſpiritalibus inflammationis reliquum eſt, concoquit, & perſanat; quod medicamentum, qui lingua

linguæ ſubditur, eoque paulatim liqueſcente, aſperæ arteriæ ſummum madeſcit, & irrigatur, ob id ὑπογλωσσὶς dicitur, de quibus ſub linguacibus præſidiis, Galenus fusè, 7. de comp. med. loc. Ejuſmodi pharmaca parantur ex paſſo, gummi, tragacanthâ, glycyrrhizâ, quibus ſi libet addere detergentia, convenient mel deſpumatum, amygdalæ, reſina, terebinthina, ficus, uva paſſa, ſemen iridis, & alia hujuſmodi. Oportet autem reniti tuſſi, & ne excitetur cavere. Obluctantes autem ut ne tuſſiant, quòd ex pharmaco defluit, in aſperam arteriam excipient; vide *Arteriace.* Hypogloſſis etiam dicitur inferior linguæ pars, quæ ſubjectam attingit maxillam.

Hypophoræ, ſunt fiſtulæ, & vitia profunda, quæ dehiſcunt, ut ſinus, ulcera, aliaque hujuſmodi omnia, quæ ex defectu repletioné deſiderant, atq; indicant, l. Intr. c. 3.

Hypophyſis, ſeu *Hypochyſis*, id eſt, *Suffuſio*, 3. meth. 1.

Hypopyos vocamus, quibus pus in oculis congregatum eſt, quòd vacuari ſolet, divisâ eâ tunicâ, quæ cornu eſt ſimilis, paulò ſupra locum quo committuntur inter ſe tunicæ oculi univerſæ, quem alii *Irim*, alii *Stephanon*, alii *Coronam* vocant, differtque ab *Hypochymate*, in quo non pus, ſed levis quædam nebula, tunicis oculi interponitur, 14. method. cap. 19. Quòd autem *Hypopyon* ſub oculis fiat, nomen ipſum indicat, idem enim eſt, veluti ſi quis *Hypophthalmiam* dicat, quòd ipſum ſub oculis ſonat. Eſt autem ex genere effuſionum, & Ecchymomatum appellatarum; Appellant ita Hippocrates, & alii multi Medici, circa cutem affectionem, cum tenuibus in ipsâ venis contuſis, ſanguis per fiſſuras effunditur, non uno loco acervatim, ac ſtatim ita excretus in grumos coït; ſed poſtquam per Diapedeſim, effuſio iſta eſt facta, tunc enim temporis progreſſu, contingit liveſcere & denigrari oculum, parvis nimirum grumulis, ex diſperſo in multas cutis partes ſanguine coactis, 5. de compoſ. medic. loc.

loc. capit. 1. & libr. de Virtute Centaureæ, capit. 4 Ὑπόπυον καὶ Ὑπούς Græci vocant. Sunt autem τ̃ ὑπο- πύȣ ſymptomata dolor pulſatorius vehemens, rubo oculi totius, & temporum dolor.

Hypophthalmia, & *Hypophthalmium*, vide *Hypopyos*.

Hypoſarca, quæ & *Hypoſarcidium*, & *Epiſarcidium* di citur, ſpecies hydropis eſt, in quâ habitus totius cor poris pituitâ plenus redditur, 4. de rat vict. 11. vid *Anaſarca*.

Hypoſphegmata, plagas oculi illatas, & obortas ex ei cruentas ſuffuſiones, appellant, 4. de compoſ. medic loc. cap. 3. ſpecies τ̃ ἐκχυμώσεως. Fit autem cum rup tis aut contuſis ex plaga vaſis, quæ in oculorum tu nicis habentur; ſed iis maximè, quæ ſunt in adnat membranâ, ſanguis ſub eam ſubit; ac primum qui dem is rubet, poſtea verò liveſcit. Eorum qui ſic af fecti ſunt, hoc unum ſymptoma eſſe dicitur, quòd quæ cunque videant, rubra eſſe putent, ut Galenus libr. de ſympt. cauſ. annotavit, ſed præſertim recente malo ob id etiam ab Archigene αἱμάλωπα dictum eſſe pu tant: Sed tamen αἱμάλωψ generaliùs dicitur, quàm ὑπόσφαγμα.

Hypoſpadiæi, Ὑποσπαδιαῖοι, ii ſunt, quibus ob vin culum, quòd ad finem virgæ habent, meatus ſemina lis eſt contortus, & ob læſa genitalia ſteriles ſunt, non quòd ſemen fœcundum non habeant, ſed quòd in vir gæ flexibus hærens ferri prorſus nequeat, rectà in ute rum, quam rem curatio ipſa comprobat, vinculo enim abſciſſo, generant, 15 de uſu part. capit. 3. Κύμα, ſi ve κυνοδέσμιον, hoc eſt, Canem, vel Caninum vincu lum vocant id, quo cutis membri genitalis cum Glan de colligatur; vitium id à primâ origine contrahitur Et quia Glans non recta forata eſt, ſed ſub eo vinculo qui ſic affecti ſunt, urinam quoque anterius facere ne queunt, niſi pudendum ad pubem reflectant; differun δὲ τ̃ ἀτρήτων. Quod ἄτρητοι dicantur tam viri quàm

mu-

mulieres, quibus anus aut genitalia perforata non ſunt. ſive id ex naturâ ſit, ſive ex morbo acciderit, carne vel membranâ ſupercreſcente, & meatum obſtruente.

Hypoſtaſis, ſive *Sedimentum*, eſt id, quòd in urinâ reſidet, tanquam craſſior urinæ portio, & in ſanis quidem tertiæ concoctionis excrementorum, in ægris verò morbidi ſucci pars, ab urinæ liquore ſecreta, & in fundo ſubſidens, lib. de urinis, cap. 16. Licèt generaliter quidquid ſubſidet, atque in imo cujuſque liquidioris excrementi ſubſiſtit, *Hypoſtaſis* ſit; quæ craſſior urinæ pars, ſi ad ſupremam ſuperficiem terminatur, dicitur *Nubecula*; ſi ad mediam regionem, *Suſpenſum*; ſi profundiore parte inferiorem locum occupet, dicitur *Hypoſtaſis*; ibidem, cap. 21. quæ ſi divulſa non ſit, ſed continua, apud Hippoc. dicitur *Plana*; quòd ſi per omne tempus ſui ſimilis eſt, ita ut, ſi primo die ſit cocta, ſit etiam poſtero die; & inſuper quæ ſedimentum, ac humorem urinarium habet non diſtantem à ſe, ſed totum ſibi æqualem, quæque continuò ſibi ſimilis perſeverat, *æqualis* apud Hippocratem dicitur, ibidem capit. 38. Optima urina veſicæ (cui maximè facultas adeſt urinam concoquendi, ſicut & renibus attrahendi) optimè ſe habentis indicium primò eſt; ſecundò, renum; tertiò, ſanguinis & vaſorum quibus ipſe continetur; quartò, jecinoris; deinde verò ventriculi. Sic enim urinæ concoctio procedit, nec poteſt ſubſequens præcedentis vitium omnino corrigere & abolere. Quamobrem ſi optima eſt *Hypoſtaſis* è veſicâ prodiens, omnibus iis in partibus optimam factam eſſe concoctionem teſtatur, & proinde partium ſolidarum robur, vimque caloris nativi oſtendit, ſicut è contrario mala, partium ſolidarum, & caloris imbecillitatem, à quo certum eſt, omnia naturæ opera perfici: Ad hunc modum in mammis lac, in teſtibus ſemen, in abſceſſibus pus album evadit, ex continuâ vaſorum, nervorum, ligamentorum, membranarum, cartilagi-

num, oſſium , & reliquarum ſolidarum partium ; quæ ſunt in ſede affectâ, alteratione. Quòd ad ejus ſubſtantiam quoque pertinet Hypoſtaſin , & conſiſtentiâ & copiâ mediocrem eſſe oportet, præterea, quæ omnium maxima laus eſt, albam, lævem, & æqualem. Horum enim trium ſignorum in Hypoſtaſi tanta vis eſt , ut iis tantùm tribus optimam urinam Medici definierint. Si enim hæc adſint , reliquorum nullum omnino defuturum videtur : Sunt namque perfectæ concoctionis indicia, ex quâ reliquæ omnes notæ dependent. Nec tamen ulla Hypoſtaſis perfectè cocta eſt , ſed cùm ſit ex genere excrementorum , aliquid præter naturam in ſe contineat, neceſſe eſt. Quicquid enim alimenti in ſanguinem converti non poteſt, ſubſidet in urinâ. Itaque prout concocta apparet , ſanguinem etiam unde manavit, tantùm decoctum eſſe declarat. Craſſa enim craſſum, ſublimis flatulentum , flava bilioſum , livida vel nigra melancholicum aut corruptum ſignificat. Ex conſequenti verò caloris nativi , à quo concoctio perficitur, vim aut imbecillitatem denotat.

Hypothenar, id eſt , *ſubvola*, pars ea manus eſt , quæ opponitur *volæ manus*, quæ *Thenar* dicitur , libr. Introd. cap. 10.

Hypſiloeides, vide *Hyoeides os*.

Hyſtera, id eſt, *Uterus*, *Vulva*, *Matrix*, fœtus geſtandi ſive generationis organum, foris nervoſum , intus carnoſius, diciturque à Græcis Ὑστέρα , quòd poſtrema ſit partium omnium, lib. finit. Unde *hyſterica mulier* , id eſt, ab utero ſuffocata, ſive hunc affectum *uteri ſuffocationem*, ſive *ſpirationis ob uterum ablationem* vocites , quo interdum mulieres, ſine ſenſu immobiles jacent , cum nullo , aut parvo, aut quam obſcuriſſimo pulſu , interdum mitiori exiſtente malo ſentientes , & moveri potentes , atque integrâ ratione : tamen animi defectione , & difficili ſpiratione laborantes , etiam crura , & brachia contrahunt , 5. de loc. aff. 5. *Præfocatas* etiam

utero

uterarias vocant, id eſt, utero laborantes, comm. 1. in 6. de morb. vulg. 2. unde *Hyſteralgia*, uteri dolor: *Hyſtericus typus*, & *morbus*, acceſſionis eſt retardatio, cùm poſterior acceſſio ſeriùs invaſerit, quàm præcedens.

I.

IANITOR, vide *Piloros*.

Ianitrix vena, id eſt, *Vena porta*, 6. de placit. cap. 5.

Ichor, eſt tenue excrementum ulceris, ut ſordes craſſum, 3. method. 3. Vocat etiam *Ichores* Hippocrates, tenues, acres, aquoſas, & mordaces ſanguinis humiditates, ſanguinis veluti vehicula, 4. de rat. vict. 2. Appellat adhuc *Ichores*, ſuperfluas ſanies, quas corpus acervat, ex quarum vapore, non ſolùm capitis dolores nonnullis oboriuntur, ſed etiam ſuffuſorum, ſymptomata; aliquibus verò & Comitialis convulſio concitatur, 6. de ſanitat. tuend. capit. 9. Dicuntur adhuc *Ichores*, fluentes humiditates ex Coryzâ, & Catarrho, 2. de rat. vict. 44. Græcè ἰχὼρ dicitur; ex Latinis quidam vertunt, *ſeroſum humorem*, quidam *aquoſum*, quidam *tenuem*, alii verò, *ſaniem* interpretantur. *Ichoroeides* autem *ſanguis* non ſimpliciter tenuis, & aquoſus ab Hippocrate vocatur: ſed qui venenoſâ aliquâ, & malignâ facultate præditus ſit: unde Galenus ex Platone: *Ichor* autem, ſanguinis quidem ſerum, mitis; nigræ verò, bilis, acris, & ferus. *Ichoroeides* quoque ſanguis vocatur, in ſeipſo pravam ac tenuem humiditatem continens, mordacem, & erodentem, non aqueam, & morſu carentem, commentar. 2. in 6. de morb. vulg. 38. Celſus lib. 5. capit. 26. ἰχῶρα dicit ſaniei ſpeciem eſſe tenuis, ſubalbidæ, & ex malo ulcere exeuntis, maximéque ubi nervo læſo inflammatio ſecuta eſt. Ego verò ſic dijudicandum cenſeo, ut intra corpus quidem ἰχὼρ, aquoſa vel ſeroſa humiditas;

 ſive

ſive ſanguinis, ſive alterius humoris Latinè reddi poſſit, extra corpus verò ſaniem verti debere. Sic Plinius inaſſati jecinoris ſaniem appellavit, eum humorem ſignificans, qui à jecinore, dum aſſatur, emanat. Itaque apud Galenum, tenue in ulceribus excrementum non abſurdè ſanies exponitur: Et in capitis vitiis, quæ ἀχῶρες vocantur, ἰχῶρες ſanies non ineptè verti poſſunt; vide *Sordes*.

Icteros, eſt diſcoloratio ex flavâ bile, ſui ſervante naturam, unà cum ſanguine per totum corpus delata, 2. ad Glaucon. 1. ſic dictum hoc malum, vel ab Ave, quæ Græcis Ἴκτερος, Latinis verò *Galbula* dicitur; hæc enim ſi ſpectetur, ſanari malum dicunt, & Avem mori; vel ab Ave, quæ *Ictinos*, Ἴκτινος Græcis, *Milvus* Latinis appellatur; oculi ſiquidem, hoc vitio laborantium, Milvinis oculis ſimiles, hoc eſt, Auricolores videntur; vel à muſtelâ ſylveſtri, quæ auricolores oculos habet, & Græcis Ἴκτις, Latinis *Viverra* nominatur. Etiam *Regius morbus* dicitur, quoniam mulſo (quod genus potionis in Regum delitiis erat) curabatur, rebuſque omnibus hominis mentem exhilarantibus. *Aurigo* quoque nominatur à Celſo, ab Auri colore, quem bilis, per univerſum diffuſa corpus refert. *Arquatus* denique nuncupatur, quod ejuſdem coloris reſpectu referat cœleſtis arcus ſimilitudinem. Oritur propter cauſarum diverſitatem: Aliquando enim fit ab obſtructione illius veſicæ, quæ bilem excipit. Tunc autem bilis non patentibus illis meatibus, per quos ſecerni & evacuari debet, regurgitat in jecur & venas, & ſanguine permiſtâ effunditur in univerſum habitum. Inde tota cutis flaveſcit aureo colore, ſed inprimis oculi, in quibus vitioſus color propter ingenitum illis candorem magis conſpicuus eſt. Et quia deſtinatis à naturâ locis non poteſt excerni, maximâ ſui parte propellitur à naturâ in renes unà cum urinâ, eamque colore ſuo inficit, & craſſam impuramque reddit: è contrario

autem

autem inteſtina bile vacua ſunt, & eorum excrementa candida; dejiciendi autem cupiditas nulla vel ſegnis admodum. Alia *Icteri* ſpecies eſt, quàm nulla parit obſtructio, ſed vel calida & ſicca totius corporis, maximéque hepatis intemperies, vel facultatis ſecretricis imbecillitas: illa quidem quòd multam bilem gignat toto corpore, hæc verò, quòd genitam ſecernere à ſanguine non poſſit. Ea hoc uno argumento maximè deprehenditur, quòd inteſtina, & quæ in his continentur excrementa multâ bile, perinde atque reliquæ corporis partes, perfuſa ſint. Ad hanc ſpeciem referri poterit is *Icterus*, qui à venenatorum morſibus aut potû pharmacorum deleteriorum ſolet contingere, quique naſcitur ab omni alio jecinoris vitio quo ſanguis depravatur, & flavus, vel porraceus, vel pallidus, vel plumbeus evadit, ſive id inflammatio ſit, ſive durities, ſive compoſitus ex utroque morbus. Tertia autem *Icteri* ſpecies eſt, qui fit per morborum bilioſorum criſes. Natura enim aliquando bilem quæ morbum fecit ad cutem propellit, unde color bilioſus univerſo corpori inducitur. Cæterum, quæ dicta ſunt omnia, communia ſunt tam flavo quàm nigro Ictero: niſi quòd Icterus niger nòn fit obſtructione illius veſiculæ bilem continentis, ſed lienis, quodque in eo non flava bilis, ſed nigra effuſa ſit in corpus, & proinde color non flavus, ſed niger appareat.

Ictus, eſt arteriæ motus, tactui occurrens, *intervallum* autem, eſt tempus interpoſitum inter duos Ictus, quo diſtenditur, contrahiturque arteria, de pulſ. ad Tyrones, cap. 4.

Idea morbi, id eſt, *Morbi eſſentia*, 3. de criſ. 4.

Idiopathia, Ἰδιοπάθεια, proprius affectus eſt, qui & πρωτοπάθεια, id eſt, primarius affectus dicitur, ex adverſo diſtinctus ab *affectu per conſenſum*: ſeu per viciniam, & ſecundarium, ſeu poſteriorem: Ei verò, qui per conſenſum infeſtat, qui συμπάθεια, quod δευτεροπάθεια

πάθεια dicitur, proprium opponimus, 1. de loc. aff. 3. Per *conſenſum* autem *affici* tribus modis membrum aliquod dicitur, vel propter viciniam, vel propter familiaritatem generis, vel operis: *generis*, ubi nervoſum nervoſo, venoſum venoſo conſentit; *operis*, cùm mammæ, & thorax, partibus genitalibus condolet, com. 3. in 3. de morb. vulg. 4. vide *Sympathia*.

Idioſyncraſia, id eſt, corporum proprietas, & conveniencia, ac cujuſlibet peculiaris temperatura, 3. method. 2. & 7.

Iecoraria vena, vide *Cava vena*.

Iecoris vena, vide *Choledocos*.

Iecur, vide *Hepar*.

Iejunum inteſtinum, ſecundum eſt inteſtinum in ordine, quòd à Duodeno inteſtino (quòd vocant) multifariam in orbes convolvitur, vaſorum complurium ſerie contextos: Dicitur autem *jejunum*, quòd ſemper cibo vacuum reperiatur, 6. de anatom. admod. cap. 9. quapropter Νῆστις, hoc eſt, *jejunum*, appellatur, quòd ſemper inane permaneat, nec tantillum quidem in ſe ipſo alimenti contineat, 5. de uſu part. cap. 3.

Ignem, ſuo more Hippocrat. *febrem vehementiſſimam* appellat, com. 3. in 1. de morb. vulg. 19.

Ignis ſacer, id eſt, *Eriſypelas*, 8. de plac. 4. & libr. de purg. med. fac. cap. 5. vide *Sacer ignis*.

Ile, aliàs, Κενεὼν, locus appellatur, qui eſt inter thoracem, & os coxæ, propterea quòd Κενεὸν, id eſt, cavum, & vacuum, depreſſumque eſt, 2. de his quæ in medic. 16. Tota ea regio inanis videtur, ſi tam cum inferis quàm ſuperis partibus, utriſque oſſeis conferatur. Quem locum etiam Græci Λαπάραν appellant, qui inter thoracis & iliorum oſſa ſubſidet, propterea quòd eo loco cingulum circundatur, unde & Λαγόνας ἰξύων etiam nominant, ſecundo de fract. 70.

Ileon, εἰλεὸν, inteſtinum eſt ordine à ventriculo tertium, quòd incipit ubi jejunum deſinit; eo ſcilicet loco,

loco, in quo chylus jam craſſior effectus incipit conſiſtere: chylus enim admodum liquidus è ventriculo prodiens, facilè per Ecphyſim & Jejunum inteſtinum effluit: exuctus verò à venis quæ jejunum circumſtant, attractaque liquidiore ejus parte, paulò craſſior redditur, & in Ileo diutius cunctatur, præſertim obtuſâ jam bilis acrimoniâ in Ecphyſim excretæ, Ileoque ab eâ minus demorſo atque irritato, diciturque εἰλεὸν, à multis anfractibus, & circumvolutionibus, idem verò & λεπτὸν, hoc eſt, *tenue*, ſimpliciter dicitur, nomine duobus etiam ſuperioribus communi. A quâ parte affectâ, obſtructâ, & inflammatâ, nomen deſumpſit is morbus peracutus, qui *Ileos*, Græcè εἰλεὸς appellatur, ſed nihil vetat in craſſiori inteſtino colo, eundem affectum progigni, ſed mitiorem, & minùs mortiferum, comm. 2. in 3. de morb. vulg. Licèt aliqui eundem in pleniore inteſtino factum vocent εἰλεὸν, in tenuiori εἰλεὸς, (cùm priùs χορδαψὸς diceretur) quòd per eum inteſtina εἰλεῖσθαι, id eſt, *convolvi*, videantur: unde quidam Latinè *Volvulum* dixere: *Chordapſum* autem, quòd qui manum loco dolenti admoverit ex tenſione, τῆς χορδῆς ἅπτεσθαι, hoc eſt, *Chordam attingere videatur*, 3. aph. 22. & 6. aph. 44. Sunt autem hujus morbi ſymptomata, ſignaque ventris tormina, ſtomachus multâ humiditate perfuſus, exolutiones animi, ructus inanes, vomitus pituitoſi & bilioſi, & inde aliquando deſipientiæ, & convulſiones. Morituris verò ſudor frigidus, urinæ difficultas, podex ita aſtrictus, ut vel ſpecilli extremum nequeat admittere, & vomitio ſtercoris. Verùm hæc omnia non omnibus pariter contingunt: unum tantum eſt huic morbo proprium inſeparabile, quòd nihil ad inferiora deſcendat, niſi fortè liquida quædam pauca & ſeroſa. Vomitus non ſemper adeſt, ſed morbo tantum exitiali. Quòd ſi vehementiùs æger laboret, ſtercus in os uſque aſcendit, & ſingultus oritur. Cùm enim inteſtina, quæ hoc malo tentantur,

tur, appetant à ſe expellere quòd nocet, quòdque jam longo tempore cæpit eſſe moleſtum, nec ſe propter obſtructionem exonerare poſſint, concitant violentiùs noxiam materiam, & in partes ſuperiores contra naturam propellunt. Obſtructionis autem cauſæ ſunt cruditates, & continua ciborum corruptio, lethalia medicamenta, Enterocele, Inflammatio, Colicus affectus, & aliquando ſtercoris nimia reſiccatio.

Ilingus, ἴλιγγος, eſt tenebricoſa vertigo, quæ fit, cùm humor crudus, cum flatuoſo craſſo ſpiritu, in capite movetur, & idcirco præcedit Epilepſiam, & Apoplexiam, 3. aphor. 17.

Ilium, λαγόνων ὀστῶν, eſt apophyſis oſſis ſacri, ſuperna, & ampla, continens intus ventris imi partem plurimam, tangenſque Ilia. Os enim ſacrum tres habet apophyſes rectas, nec deorſum, nec ſurſum repentes, *Ilium*, *Coxæ*, & *Pubis os*: tamen os totum, ſæpè *Os ilium* vocamus, quòd id magnitudine, & craſſitie præpolleat reliquis.

Illegitimæ coſtæ, quæ *Nothæ*, *Spuriæ*, & *Mendoſæ* dicuntur, 5. de anatom. admod. cap. 1. cartilagineæ admodum exiſtentes, ſunt quatuor ultimæ coſtæ, quæ ad pectoris os non pertingunt, 8. de anat. adm. cap. 1.

Illiſio, vide *Colliſio*.

Illoſis, ab ἴλλος, *Oculus*, & *Strabiſmus*, ſeu *Strabiliſmus*, ſunt invitæ, muſculorum palpebras moventium, concuſſiones, 2. de ſympt. cauſ. cap. 1.

Ἰμάς, vide *Gargareon*.

Imbecilla corporis pars eſt, vel quæ à primo ortu ſuo, & naturâ, eſt intemperatior, vel quæ ex præcedente aliquo morbo, intemperiem contraxit, vel quæ ex præſenti affectu intemperata reddita, promptiùs verò in iis partibus imbecillibus ſupervacaneum, qualecunque id ſit, & morbidum congeritur, & ſuſcipitur, quàm in membris fortioribus, 11. meth. 20,

Immutatus morbus eſt, cujus longior eſt acceſſio, & minor

minor ſatis remiſſio; quo genere Antiqui *Typum quotidianarum*, & *ſemitertianarum* reponebant, lib. de Typis, cap. 3.

Impetigo, Λειχὴν, eſt ſummæ cutis aſperitas cum multâ prurigine, ſquamis, & furfuribus, lib. finit. *Agreſtes* verò *impetigines* nominant, quæ à medicamentis imbecilliter ſiccantibus, nihil juvantur, à validis irritantur, 6. de comp. med. per gener. cap. 2. Ea autem *Impetigo*, quæ cum pruritu fit, etſi non aſpera, ſed lenior, quàm vel *Pſora*, vel *Lepra* eſt; adeò ut ſi ſolâ ſalivâ quotidiè defricetur, ſaneſcat: ſed ubi increverit, extremam cutem in furfures reſolvens, in *Pſoram* tranſit, atque deinde in *Lepram*, ubi pro furfuribus, piſcium quaſi ſquamulæ concreſcunt, & per frictionem decedunt, 5. de compoſ. medic. loc. cap. 5. & cap. 7. (nec tamen eſt is morbus, quem *Gallicum*, ſeu *Neapólitanum*, ſeu *Hiſpanam ſcabiem* vocant, ut alibi mihi fortè oſtendendum erit.) Cæterùm Λειχῆνος, *Lichenis* nomine, illum etiam *impetiginoſum morbum*, *Mentagram* Romanis appellatum, multò magis ferum, & ægreſtem. Plinius comprehendit, non ſquamis, ut Lepra, ſed fœdo cutis furfure, totos primùm vultus, deinde verò & collum, pectuſque, & manus occupans, oculis tantùm immunibus. Fuit autem, ut idem author eſt, novus morbus, & ante Tiberii Principatum penitus incognitus: nec verò in iis tantùm notis feritas ejus erat, ſed quòd admodum contagioſus eſſet, ſoloque oſculo vel contactu, non humilem aut mediam plebem, ſed ſolos proceres invaderet. Celſus *Lichenem*, non *Impetiginem* interpretatur, ſed *Papulam*; cujus duas, quas habet & *Lichen*, differentias, ſtatuit *feram*, & *mitiorem*: Nam quæ ab eo deſcribitur *Impetigo*, Lepra eſt.

Impetum facientia, vide *Continentia*.

Implicatus affectus eſt, in quo multæ ſunt affectæ partes; nam poteſt idem homo, non ſolùm laborare

ex Thorace, ſed etiam ex pulmone, capite, ventre, jecinore, com. 2. in 3. de morb. vulg.

Imum ventrem, vocat Hippocrates regionem ventris imam, quæ umbilicum ac pudenda interjacet, ita ut in hæc tria totum Abdomen dividatur; in Hypochondrium, & loca ad umbilicum attinentia, & imum ventrem, 2. aphor. 35. Aut, ſicuti Anatomici faciunt, in Epigaſtrium, Regionem umbilicalem, & Hypogaſtrium.

Inæqualis, & *Inordinatus pulſus* eſt, cujus circuitus nullus prorſus aut ordo ſervatur; Eſt verò *æqualis*, & *ordinatus*, quando pari pulſuum æqualium numero intercurrit pulſus unus impar, qui æqualitatem corrumpit, proportione circuituum obſervatâ, de pulſ. ad Tyron. cap. 6. *Inæqualis* autem *deficiens pulſus* eſt, in quo nulla ſervatur æqualitas, motúque ipſo ſemper deficit, 1. de differ. pulſ. cap. 12.

Inanes, illæ corporis partes vocantur, quæcunque inter extremam Thoracis coſtam, & Femoris λαγὼν ossa habentur; inanis ſiquidem videtur omnis talis ſedes, ſi eam cum ſupernis, infernisque partibus, utrisque oſſeis conferas, 2. prognoſt. 1.

Incenſiones, Hippocrates vocat, *Inflammationes*, unde etiam nomen calidis tumoribus impoſitum eſt, 3. de his quæ in medic. 30.

Incidentes dies, vide *Decretorius*.

Inciſio, vide *Unionis ſolutio*.

Inciſorii dentes, vide *Dentes*, & *Tomi dentes*.

Incoctionem vocat Galenus non coctionis tantùm in ventriculo fruſtrationem, ſed in vaſis quoque, & jecore, & univerſo corporis habitu, lib. de med. art. conſt. cap. 15.

Incrementum morbi, vide *Aſcenſus morbi*.

Increſcens, vide *Continua*.

Incubus, vide *Ephialtes*.

Incurvatio, quæ & *Gibberoſitas* dicitur, eſt diſtortio

ſpinæ in poſteriorem partem, ex Panis, & Tuberculis immaturis in ſpinâ exortis magnis, & duris, & diuturnis, ut nonnulli arbitrantur, 3. de art. 2.

Index digitus, eſt proximus à Pollice, qui nomen ab uſu ſortitus eſt, lib. Introd. cap. 10. Dicitur & Index, *Dies contemplatorius*, qui eam habet naturam, ut qualiſnam dies, cujus eſt index, ſit futurus decretorius, prænunciet velut, & indicet, 1. prorrhet. 1. & 2. aph. 24.

Indicatio, eſt juvantis comprehenſio, ſimul cum comprehenſione nocentis eveniens, ſine obſervatione, & ratiocinatione; ad Thraſib. cap. 11. Quippe ipſam ſequentis, ſive agendi & ejus, quòd fieri debet, *Indicationem* dicimus; Ergo, *ex ipsâ rei naturâ exordiri, atque ita, quòd ſequens ſit, citra experientiam invenire, idem eſt, quòd indicatione invenire.* Ut ſi quæratur de ſanitate, quid ſentiendum ſit; primùm perpendere oportet ſanitatis naturam, quæ, quia bona omnibus mortalibus videtur, facit, ut judicemus eam à nobis ſervandam eſſe; quamobrem ſui cuſtodia, ſanitatis indicatio eſt. Idem verò & in morbo agendum, qui, quoniam totus præter naturam eſt, & toto genere malus, indicat, & oſtendit, ſe tollendum eſſe.

Indicatoria, vide *Prognoſtica*.

Indices, & ſpectabiles dies, conſueto more appellat Hippocrates, in quibus ſignum aliquod judicationis apparet, alio quopiam ex diebus decretoriis futuræ, quos ipſe, 3. progn. 4. per quaterniones digeſſit, ſingulis ſeptimanis bipartito ſectis, 2. aphor. 24. qui Græcè ἐπίδηλοι, & θεωρητικοὶ, hoc eſt, *Indices, & Contemplabiles*, nuncupantur, quòd majorem vim, & poteſtatem habeant, ad præſagiendam, contemplandamque futuram criſim, quàm ad judicandos morbos; licèt in eis, aliquando perfecta criſis poſſit accidere, ut dies quarta, undecima, decimaſeptima. Nulla crudi humoris excretio critica eſt; ut criſim igitur concoctio præcedat, omninò neceſſe eſt, quóque perfectior con-

coctio fuerit, eò melior futura eſt criſis. Itaque ubi concoctionis ſigna videri incipiunt, ſpes eſt propediem futuram criſim: ut, ſi quarto appareant, futuram ſeptimo: ſi undecimo, futuram decimoquarto: ſi decimoſeptimo, futuram vigeſimo: atque ita deinceps aliis ſeptimanis: Hippoc. aphor. 24. lib. 2. Si igitur quarto die cujuſque ſeptimanæ ſigna mortifera appareant; certa pernities ſeptimo exſpectanda: contrà, ſi illo die ſalutifera ſigna ſe prodant, ſalus die ſeptimo promittitur. Quòd, cùm in omnibus morbis verum ſit, in acutis tamen omnium manifeſtiſſimè deprehenditur, in quibus mutationes majores magiſque ſubitæ contingunt. Adeò verum eſt, quòd ſcripſit Hippocrates, ſeptenorum ſemper quartum diem eſſe indicem. Quod ſi fuerit aliter aliquando obſervatum, ſciendum id non ex diei ipſius naturâ, ſed aliâ de causâ contigiſſe. Ex ſuâ namque naturâ, hoc eſt, ſi nihil rarum magnumque vel extrinſecus, vel ex ipsâ morbi ſpecie, moreque, vel etiam ægrotantis habitus acciderit, quartus omnino ſeptimum, qualis futurus ſit, declàrat; ut Galenus libr. 1. cap. 11. de diebus criticis apertiſſimè demonſtravit.

Indicia, & *ſigna certa*, *Prognoſtica*, illa ſola nominantur, ex quibus licet certò colligere aliquid de ſalute, & internecione infirmi, quæ comprehendens uno capite dicet aliquis eſſe ſignificationes virium gubernantium corpus, quo pacto robore valeant, aut deficiant, in quibus ſcilicet cruditatis etiam, aut coctionis ſigna continentur, 3. prognoſt. 39.

Inflammata laſſitudo, & *Laſſitudo contuſiva*, *Phlegmonodes*, muſculorum eſt affectio, quæ manibus, cruribus, lumbis, ſpinæ, muſculis, ac ubi plurimum laborem pertulerint, accidit; iisque, qui ex vehementi clamore, organa vocis, id eſt, arteriæ aſperæ caput, laryngem, & fauces oblæſas habent, vocemque raucam effecerunt, 7. de comp. med. loc. capit. 1.

Inflam-

Inflammationis nomen, propriiſſimè dicitur de tumore partium carnoſarum, conjuncto cum renitentiâ, tenſione, febri, calore, dolore, & rubore, libr. de tumore, capit. 2. *Phlegmone*, fit vel propter concidentiam, vel propter impactionem, obſtructionemque omnium vaſorum, ſive ob circumſtantiam quandam molium, vicinarumque partium moleſtias, quæ meatus occupant. Tandem etiam ex abundantiâ ſanguinis, inflammatio oboritur multoties, libr. de totius morbi temper. cap. 3. Dicitur verò *Inflammatio*, *Phlegmone*, multoties eſſe nihil aliud, quàm *Phlogoſis*, ſive *Inflammen*. Eſt igitur *Inflammatio*, omnis genus, ſi ſpectes, immoderata caliditas; in ſpecie autem eſt, cùm, ſanguine optimo, ac mediocrem craſſitudinem obtinente, ad particulam aliquam univerſim fluente, atque ob multitudinem edomari nequeunte, vehemens dolor arripit hominem (niſi membrum ſenſum omninò hebetem habuerit,) pulſusque in profundo moleſtus accidit, tendique omninò, ac contundi membrum, apparet, & vehementem calorem perſentit, adeò ut comburi videatur, & refrigerari deſideret; talisque rubor per ſumma viget, qualis ex balneis accidit, aut ex igne, aut quovis alio modo calefactis. Multæque ſunt hujus ſpecies; nam aut affluente ſanguine, aut flavâ bile altera, ambobusque ſimul humoribus, alia tertia oritur Phlegmone, 2. ad Glauc. 1.

Inflammen, vide *Inflammatio*.

Inflatio, vide *Phyſis*, 14. meth. 7.

Infractiones oculorum, affectus eſt, in quo palpebræ invertuntur, com. 5. in 6. de morb. vulg. 2.

Infundibulnm, vide *Choana*.

Inion, eſt ea capitis pars, quæ *occiput* dicitur, principium medullæ ſpinalis, ad ſtipitis modum in multos ramos diviſæ, in ſexaginta ferè, juxta numerum nervorum, 2. de compoſ. med. loc. cap. 1. τὸ ἰνίον terminatur ſuturâ Λαμϐδοειδεῖ. Quinque videtur lateribus con-

conſtare. Eſt autem valdè inæquale: ſiquidem parte poſticâ admodum craſſum eſt, internâ quâ muſculos excipit, aut emittit, aſperum, tenue, ſordidum. Duæ illi ſunt acutæ apophyſes, quæ in cavitates duas primæ vertebræ inſeruntur. Intus quidem læve, minimeque aſperum eſt: infernis autem partibus, & ubi non minimam capitis baſis portionem conſtituit, valdè aſperum & inæquale, ut commodiùs inde ligamenta & muſculi naſcerentur, quibus caput collumque vel extenderetur, vel flecteretur. Sic quidem Medici anatomes periti ἰνίον deſcribunt: Sed à quibuſdam Grammaticis definitur tendo cervicis, quo concidente ad inferiora, & contracto ad humeros ἰδνοῦται, hoc eſt, incurvari dicitur, qui id patitur. Pleriſque placet ἰνίον ſic dictum eſſe διὰ τὸ νευρῶδες εἶναι, quia nervoſum ſit: quòd Græcis ἶνες, Nervi dicuntur, à capite in collum deſcendentes, quos alii τένοντας vocant.

Initiatrix, vide *Antegreſſa*.

Innominata cartilago, vide *Cricoeides*.

Innominatus morbus eſt, qui medio loco, inter Lethargum & Prenitim collocatur; aliàs dicitur *Coma pervigil*, in quo ægri connivent oculis, ſomnolenti ſtertunt, oculis fixis intuentur, difficiles & tardi ad reſpondendum, ſtultè loquuntur, & temerè nugantur, libr. de Puls. ad Tyron. cap 11. quem affectum, cùm longo tempore perduraverit, *Typhomaniam* vocant, 1. prorrhet. 1.

Innuens, circumnuens pulſus eſt, qui inæqualis eſt in unâ diſtentione, 1. de diff. pulſ. cap. 20. & 4. de cauſ. pulſ. cap. 10.

Inordinata febris eſt, quæ omni periodo, & certo circuitu caret; 5. de placit. cap. 2. Aliàs, *Erratica* dicitur, 8. de placit. cap. 6. vide *Erratica*.

Inſanire, eſt deſipere citra febrem.

Inſpiratio, eſt externi aëris intra thoracem facta attractio, 4. de loc. aff. 7. ad nativi caloris conſervationem,

nem, & ſpiritus animalis nutritionem, 7. de uſu part. capit. 9. Duplex eſt; lenis, & coacta. *Lenem*, & *non coactam* appellant, quæ in benè valentibus, nullâque vehementi agitatione motis cernitur, ac ſolo peragitur Diaphragmatis motu. *Coactam* verò, quæ tùm in morbis nonnullis, (imprimis in Apoplexiâ forti) tùm in exercitationibus paulò vehementioribus accidit, in quâ protinus omnes etiam ſcapularum partes ſimul attolli conſpiciuntur, 2. de placit. cap. 4. *Inſpiratio*, & *Exſpiratio*, εἰσπνοὴ καὶ ἐκπνοὴ, oppoſiti motus ſunt; *Ille* eſt, quo diſtentus Thorax per aſperam arteriam, neceſſariò in pulmones aërem exteriorem attrahit, tribus de cauſis; ut refrigeret, ut ventilet calorem nativum, & ut ſpiritum animalem gignat; *Hic* eſt, quo thorax contractus, eundem aërem exprimit, ut quicquid in ipſo fuliginoſum, fumoſumque ex humoribus creatum fuerit, id exprimendo elidat. Utrique nomen *Reſpiratio*, & *Reſpiratus*, ἀναπνοὴ, 4. de loc. aff. 7. Per *inſpirationem* autem attrahit in ſe homo exteriorem aërem, per os, in pulmonem; per raritatem autem cutis, & carnis, in arterias. Horum motuum uterque tam ille, quo per os, quàm is, quo per cutim fit aëris attractio, uno nomine *inſpiratio* appellatur. Per *exſpirationem* verò, per eoſdem meatus, per quos aërem recipit, eundem remittit; qui cùm per os remittitur, *exſpiratio*; cùm per cutis meatus, *tranſpiratio, perſpiratio, difflatio, tranſpiratus, perſpiratus, difflatus*, διαπνοὴ dicitur, 8. de plac. c. 8.

Inſtrumenta prima cenſentur, quæcunque ex ſimilaribus partibus ſimplicis alicujus operationis gratiâ ſunt conſtituta; quæcunque verò rurſus ex his componuntur, etſi uni totius inſtrumenti actui quàm maximè inſerviant, tamen inter ſecunda connumerantur; muſculus enim & vena, & arteria, inter prima inſtrumenta numerantur, digitus verò inter ſecunda, atque hoc magis pes, & pede magis crus, lib. de morbis temp. capit. 4. Unde *inſtrumentales corporis partes* ſunt

ſunt, Cerebrum, Cor, Pulmo, Hepar, Venter, Splen, Oculi, Renes, ibid. cap. 3. *Inſtrumentales* autem *morbi* fiunt, vel naturali harum partium formatione permutatâ, vel non ſervato numero partium ea componentium opportuno, aut unicuique parti convenienti magnitudine ſublatâ, vel quòd non ut naturalis poſitus expetebat, ipſæ cohæreant, ibid. cap. 6. vide *Similare*.

Inſultus acceſſionis, eſt indiviſibile illud tempus, quo acceſſio primùm invadit, quòd alii *Febris ſignificationem*, *Annotationem*, & *Epiſemaſiam* vocant, libr. de morb. temp. 6.

Intemperies morboſa, Græcis Νοσώδης δυσκρασία partium ſimilarium morbus eſt, fitque, ubi qualitates primæ, ſeu elementa ipſa à naturali ſymmetriâ & commoderatione deflectunt. Non autem citra rationem adjectum eſt *morboſa*; duplex enim exiſtit intemperies, ex Galen. 2. de temperam. Alia enim eſt naturalis, ſeu ſanitatis, & alia morbi (ut nos tetigimus in noſtrâ Synopſi medicinæ, quàm anno ſuperiori typis dedimus, tab. 5.) *Sanitas* ſive *naturalis* eſt, quæ à mediâ temperie paululùm abeſt, citra evidentem interim functionis noxam, vel in quâ nulla functio animalis adhuc manifeſtè læditur, licet imbecillior reddatur; tunc etenim intemperatior ſanè erit, ſed non ægrotabit homo. Quòd ſi quis hoc denegaverit, horum alterum fateatur neceſſe eſt, vel omnes homines ægrotare ſemper, vel unam eſſe omnium intemperiem; utrumque verò abſurdum eſt. *Morboſa* verò *intemperies* eſt, cùm animal naturalis temperamenti vitio ægrotat; quæ ſi omnibus corporis partibus æqualiter inſit, ut in Hecticâ febre, æqualis intemperies appellatur, & dolorem non efficit; ſecùs verò doloris ſenſum efficit: & inæqualis dicetur, ut docet Galenus de inæquali intemper. 1. de ſanitat. tuend. libr. de conſtit. art. & cap. 8. artis parvæ.

Inter

Interceptiones venarum, ἀπολήψεις τῶν φλεβῶν, ſunt oppletiones vaſorum à copiâ ſanguinis; venæ enim cùm ſupra modum oppletæ fuerint, premi virtutem, gravarique eſt neceſſe, atque in extinctionis agi periculum nativam caliditatem; quippe quæ ob multitudinem, copiamque, ſuffocationi quippiam ſimile patitur, 4. aph. 23. Ubi verò intercipiuntur, quæ ſunt in animali arteriæ, & ita oppletæ ſanguine fuerint, ut nullus in ipſis vacuus relinquatur locus, in quem dum attolluntur, aërem externum attrahere poſſint, tunc ſtrangulatur, atque extinguitur calor innatus: & qui ita affecti ſunt, ſubitò ſenſum & motum totius corporis amittunt, libr. de cauſ. morb. capit. 3. nequeuntibus ſpiritibus naturales pertranſire meatus, atque ob id ab Hippocrate, *interceptiones ſpirituum* nuncupantur, 4. de rat. vict. 27.

Intercidentes, vide *Decretorius*. *Intercidens* autem *pulſus* eſt, cùm inter duos ictus, qui ordine proprio inſeruntur, ictus medius intercurrit, libr. finit.

Intercidentia, vide *Coincidentia*, & *Paremptoſis*.

Intercipientes membranæ, vide *Cingentes*, & *Hypezωotes*.

Intercoſtales muſculi, μεσοπλεύριοι μύες, ſunt muſculi inter medias coſtas ſiti, quorum bini ſunt in ſingulis coſtarum intervallis; alter externam partem ſpectans; alter interiorem: *externi*, thoracem dilatant, ad inſpirationem; *interni*, contrahunt ad exſpirationem, 5. de cauſ. reſpir. 8. de anat. adm. & 7. de uſu part. Hi numero ſunt quadraginta quatuor, utrimque videlicet duo & viginti. Horum autem undecim interni, & totidem externi ſunt. Externi quidem ſinguli in ſingulis coſtarum intervallis oriuntur, & fibras habent ex ſuperiore coſtâ in inferiorem obliquè deductas. Interni verò contrario & oriuntur, & procedunt modò, originem quidem ex inferiore coſtâ ducentes, & obliquè ſurſum in ſuperiorem protenſi, & externos ubique

in χ literæ formam interſecantes. Cùm autem ejuſ modi fibras eoque modo protenſas habere hi muſcul dicuntur, intelligendum eſt de ſpuriarum quidem co ſtarum intervallis totis: verarum autem coſtarum no totis, ſed ad eam tantum coſtarum ſedem, ubi in carti laginem degenerant. Siquidem inter verarum coſta rum cartilagines, utrique muſculi intercoſtales villo rum ſitum prædicto contrarium ſortiuntur, ut propter ea unus idemque muſculus inter verarum coſtarum cartilagines ſitus, non unus, ſed geminus plerisque exiſtimatus fuerit.

Intercurrens pulſus eſt, qui inæqualis eſt, inæqualita te crebritatis, 1. de differ. pulſ. cap. 12.

Interfæmineum, quòd *Perinæon* Græci vocant, eſ media illa pars corporis, quæ inter totum id, quòd in ter inguina utriusque cruris eſt, (quòd *Greſſuram* ſole Hippocrates appellare) interjacet, quòd duobus femi nibus ſit interpoſitum. Sive eſt intercapedo, quæ ab exortu pudendi uſque ad anum pertinet, ubi etiam ve ſicæ collum collocatum eſt, 4. de artic. 45. 2. de fra ctur. 43.

Intermiſſionem febris, vocat Galenus, cùm febris in quietem deſierit, 1. de criſ. cap. 3. & ad infebricita tionem devenerit, Græcis ἀπυρεξία, 3. de criſ. cap. 4.

Intermittens pulſus eſt, qui inæqualitate conſtat ra ritatis, & parvitatis, alio atque alio utrobique modo. Habet raritatis inæqualitatem, quòd quies ſit longiſſi mè producta; parvitatis autem quòd diſtentio mini mùm dilatata, 1. de differ. pulſ. 12.

Internodia, vide *Phalanx*, & *Digiti*.

Interſepientes, vide *Hypezocotes*.

Interſeptum, ea eſt pars narium, quæ alas ſeu pinnu las narium nominatas, internamque illam cavitatem in duas partes diſcriminat, libr. Introd. capit. 10.

Interſtitium, eſt duodecim horarum ſpatium, in quo febris terminatur, 2. criſ. 9.

Inter

Intertrigines, vide *Hidroa.*

Intervallum, vide *Ictus*, *Ablatio.*

Inteſtinum; vide *Entera.*

Inteſtinum cæcum, τυφλόν, eſt inteſtinum à ventriculo, ordine quartum, quòd parvus quidam velut venter eſt, unde figura à reliquis differt; nec enim, ut reliqua, oblongum eſt, ſed in modum ventriculi rotundius; ex quâ figurâ efficitur, ut unâ tantùm parte pertuſum videatur, & uno foramine tanquam oculo præditum eſſe; pervium tamen eſt, quodque ad ipſum ex tenui inteſtino ileo deſcendit, facilè in Colon delabitur. Principium eſt craſſi inteſtini. Ubi enim tenue inteſtinum deſinit, illinc ad dextram quidem cæcum, ad ſiniſtram autem Colon emergit, dextra priùs ilia prætervectum. Cùm avibus ferè omnibus cæcum inteſtinum duplex ſit, homini tamen unicum eſt. Et gibboſum cùm ſit, unum foramen habet à latere, cui junguntur duo foramina duorum proximorum inteſtinorum, quorum uni infrà, alteri ſuprà continuum eſt. Id propter magnitudinem aliquando abſolutè ἕντερον appellatur, ut ſcribit Galenus, comm. 4. in lib. 6. Epid. quamvis alii eo nomine abſoluté poſito, τὸ κῶλον intelligi velint. Cùm autem reliqua omnia inteſtina lactibus alligentur, ſolùm cæcum omni vinculo ſolutum eſt, ideòque deſcendit in Scrotum per Enterocelen.

Inteſtinorum difficultas, eſt velox exitus eorum, quæ comeduntur & bibuntur, quæ talia dejiciuntur, qualia fuerunt devorata, 4. aph. 12. Propriè, *lienteria* dicitur, 6. de loc aff. 2. quæ duabus potiſſimùm notis à *Cœliacâ diſpoſitione* diſcernitur, ſiquidem lientericis alimentis prorſus cruda, protinus ut ſumpta ſunt, infernè prodeunt, tantâ, tamque manifeſtâ cruditate, ut alimenti aſſumpti genus apertè dignoſcatur; verùm in Cœliacis jam adepta ſunt aliquam coctionem, & diutiùs in ventriculo morantur, neque tam citò per alvum deſcendunt. Cruda tamen ſunt, & aliquando fœtida,

non mordacia, ſed quòd ſæpiùs excreta, animi deli-
quium inducant.

Intumeſcentias, quas οἰδήματα Græci vocant, Hippo-
crates omnes tumores præter naturam vocare conſue-
vit, cùm cæteri poſteriores, in inflammationes, & du-
rities, & intumeſcentias, eos diſtinguant, 3. de his
quæ in medic. 30.

Inviolata membrana, vide *Membrana dura*.

Inviſcatio oculi, eſt quædam viſcoſitas, palpebram
cum pupillâ jungens, ſive in ejus albedine, ſive in ejus
nigredine; vel utrasque palpebras ſimul jungens, qua-
lis fit propter vulnera in oculis, lib. de ocul. cap. 9.

Involucrum cordis, vide *Membrana pericardios*, lib.
de ven. & art. diſſ. cap. 2.

Involutum inteſtinum, quod & *Ileon*, & *Tenue* dici-
tur, vide *Ileon*, & *Tenue*.

Inuſtio in ventre, oritur, propter acrem eorum, quæ
ingeſta ſunt, caliditatem, ob quam & febrire contin-
git: *Colliquatio* verò fit, febrili à caliditate abſumptâ
pinguedine, colliquatâque molli carne. 4. acut. 112.

Ἴονθος Græcè, Latinè *Varus*, tumor parvus & du-
rus, in faciei cute ortus, à craſſo videlicet ſucco nul-
lius ſeroſæ tenuitatis participe, 5. de comp. med. loc.
cap. 3. eam ob rem pruriginoſus non eſt, neque ad ſcal-
pendum invitat. Ex iis quæ ſcribuntur à Paulo, lib. 3.
cap. 25. apparet, duplex eſſe *Vari* genus: unum, du-
riorem & veluti calloſum; alterum verò, minùs du-
rum. Aëtius ſcribit ἴονθον, alio nomine ἄκνην vocari.

Iris oculi, quem alii *Stephanon*, alii *Coronam* vocant,
eſt medius ille oculi locus, quo committuntur inter ſe
tunicæ univerſæ, 14. meth. 19. ſive *Iris*, eſt oculi tuni-
ca molliſſima, alba, deſinens in circulo, ubi & aliæ om-
nes ſubjectæ ſunt tunicæ, & album nigro conjungi-
tur, 10. de uſu part. cap. 2. Inditum ei fuit nomen, ab
arcus cœleſtis ſimilitudine. Hujus partes quæ pupillæ
proximæ ſunt nigræ, παιοσαὶ dicuntur: circulus verò

qu-

qui candido proximus eſt, *ἅλως*. *Iris* herba etiam eſt, folia ferens gladioli, ſed majora, latiora, pinguiora. Flores in ſummitate cujuſque caulis æqualibus inter ſe ſpatiis diſtant, incurvi, varii, ſiquidem candidi, pallentes, lutei, purpurei aut cærulei conſpiciuntur: quâ diverſi coloris ſpecie, quædam cœleſtis arcus imago in cavo caliculi ſinu repræſentatur. Radices ſubjacent geniculatæ, ſolidæ, odoratæ: quæ fruſtatim diſſectæ in umbrâ ſecantur, & trajectæ lino reconduntur. Melior eſt Illyrica & Macedonica; atque eſt ſativa & ſylveſtris. *Iris* nomen quoque eſt Paſtilli, Croco, Myrrhâ, & Alumine conſtantis, ut refert Aëtius. Eſt etiam gemmæ nomen, quæ non eſt aliud quàm Cryſtallus candida, lympida, ſexangula, quæ expoſita Solis radiis, per rimam aut aliter ſubeuntibus, angulorum repercuſſu arcus cæleſtis ſpeciem in proximis parietibus imprimit. Sed in ipsâ in ſe arcus illius imaginem habere videtur in uno aut altero ſui angulo, ſi luci obverſa conſpiciatur.

Iſatodes bilis, vide *Bilis pallida*.

Iſchæmon, medicamentum eſt ad ſanguinem fluentem continendum, 5. de compoſ. medic. loc. cap. 14. Græcè, *ἴσχαιμον*, pauló diverſum ἀπὸ τοῦ ἐναίμου; hoc enim non ſanguinem modò ſupprimit, ſed & inflammationem arcet; illud verò rationem habet tantùm ſiſtendi ſanguinem. Hujus, cùm aliquot formulæ deſcriptæ ſint apud Galenum, omnes conſtare reperias urentibus, cruſtamque inducentibus medicamentis.

Iſchiadica vena eſt, quæ ſupernè deſcendens, ad partem cruris intimam tendit, & occultatur, quòuſque ad *Malleolum* veniat exteriorem, libr. de anat. viv. quæ vena, *externa Malleoli* dicitur, & *Iſchiadica*, quòd ſecta *Iſchiadicis* conferat.

Iſchias, & *Iſchion*, vide *Coxa*, & *Arthritis*, 2. method. 2. & 15. de uſu part. 8.

Iſchuria, *ἰσχουρία*, eſt urinæ ſuppreſſio, & retentio

Dyſuria, in quâ urina fertur cum difficultate; *Strangu-ria*, cùm guttatim deſtillat, quam & *urinæ ſtillicidiu[m]* appellant, de conſt. artic. 6. & 8. de placit. 6. Fit au-tem urinæ ſuppreſſio, veſicâ, vel excernere non valen-te, vel ejus collo occluſio; vocat autem vulgus Me-dicorum, non ſecus *Iſchuriam*, (quanquam *Iſchuri[a]* non ſit,) illud quoque ſymptoma, cùm urina in veſi-cam omninò non venit, perditâ ſcilicet renum actio-ne, & permittendi profectò ſunt ita nominare, cùm propriam appellationem non habent; Collum ſiqui-dem veſicæ clauditur, vel propter obſtructionem, [à] ſanguine concreto, tùm craſſo pure, tùm calculo, tùm topho, tùm aliquo germine carneo ibidem enato, v[el] propter conniventiam, ab aliquo tumore præter natu-ram, aut cùm immodicè eſt repleta; 3. de ſympto[m.] cauſ. cap. 2.

Iſis emplaſtrum, eſt *Cephalicum emplaſtrum*, 2. de com-poſ. medic. per gener. capit. 18. Ad cruenta vulne[ra] efficax, præſertim capitis, ad glutinandum, carnem in-ducendum, purgandum, & reliqua multa, ut habetu[r] apud Aëtium, libr. 15. quo loco deſcriptionem eju[s] habet, & dicit à quibuſdam referri ad Hermonem Sa-cerdotem, & appellari *Hermonis viride*. Habetur [&] apud Scribonium Largum, capit. 206. (ſed *Viri[de]* *Glyconis* nominat) diversâ quidem ratione compoſi-tum, quam ſit ab Aëtio & Paulo, ſed magnâ ex par-te iiſdem medicamentis conſtans. Eſt & *Iſis* alteru[m] Emplaſtrum, quod Epigono inſcribitur apud Aë-tium eodem loco. Eſt igitur hujus nominis Empla-ſtrum triplex; Ἶσις Γλύκωνος, Ἶσις Ἕρμωνος, Ἶσ[ις] Ἐπιγόνου.

Iſthmus, eſt regio communis gulæ, & gutturi, i[n] quâ utriusque oſculum aſcendit, anguſta & longa; corpus verò hunc locum ambiens, *Pharynga*, id eſ[t] *Fauces*, vocant, lib. de muſcul. diſſ. cap. 15. *Iſthmus* [e]-pars corporis eſt, quæ os, & gulam interjacet, quæ p[ri]-

metaphoram quandam ita nominatur ab iis, qui propriè dicuntur *Iſthmi*; ſunt autem anguſti quidam terræ proceſſus, inter duo maria ſiti: Unde *Pariſthmia*, id eſt, *Tonſillæ*, ſunt inflammationes locorum, & partium, ad hunc *Iſthmum* pertinentium, 2. aph. 26. quâ ratione ἰσθμὸς καὶ φάρυγξ, idem erunt, hoc eſt, quæ inter ſtomachum, & laryngem, id eſt, guttur, interjacet latitudo & capacitas.

Ithmoeidea oſſa, vide *Cavernoſa*.

Iudicatoria ſigna, ab Hippocrate vocata ſunt, ſudores, rigores, ſanguinis fluxus, multum alvi profluvium, multus vomitus, dolor capitis repentè invadens, vehemens ſpirandi difficultas præter rationem, cordis morſus, quædam in Hypochondriis citra dolorem tenſio, vigiliæ vehementes, delirium, nox abſque ratione moleſta, acceſſio anticipans, lacrymæ involuntariæ, nihil patientibus oculis, neque ex triſtitiâ provenientes, rubor faciei, labrum inferiùs agitatum, livida, vel obſcura, & tenebroſa quædam ante oculos obverſantia, hallucinationes quædam, genæ vel nares repentè rubeſcentes, parotides, aut denique abſceſſus alicujus in articulum decumbentis generatio, & ſimilia, quæ ſecundum eorum ſubſtantiam Caſus vel Symptomata nominata, quatenus ſubitam mutationem oſtendunt, *Iudicatoria ſigna* appellantur; ita enim morbum judicant, ut coctо morbo futuram ſanitatem; crudo autem, vel perniciem, vel morbi longitudinem decernant, 1. aphor. 12. vide *Decretorius*.

Iudicium, ſive *Iudicatio*, vide *Criſis*.

Iugale os, vide *Zygoma*.

Iugulares venæ, Σφαγίτις φλέψ, ſunt duo rami magni venæ cavæ à gibbis hepatis exortæ, qui poſtquam ad dextram Cordis aurem ſanguinem tulerint, ab eo, tanquam ab initio progreſſi, ad collum recto tramite feſtinant: In quo fiunt duæ magnæ, & inſignes venæ, quæ ob id *Iugulares* vocantur, 2. acut. 10. & libr.

de ven. & art. diff. cap. 7. Dicuntur etiam *Extern[illegible]* *Superficiariæ*, *Apoplecticæ*, *Guidez*. *Manifeſtæ*, à quib[illegible] quippè ſuperficiariæ ferè omnes colli, & capitis, pa[illegible] tes nutriuntur, 2. acut. 10. Interna jugularis gracili[illegible] ſecundum latus aſperæ arteriæ aſcendit ad fauces, [illegible] inde in cranium, venulis exilibus obiter miſſis in aſp[illegible] ram arteriam, & membranas vicinas, & nervos ſex[illegible] quidem paris in collo, ſeptimi verò in faucibus. U[illegible] autem cranium attigit, bipertita majore ramo per cra[illegible] nii baſim reflexo, ubi ſurculum dedit muſculo colli in[illegible] terni longo, per foramen paris ſexti cum minore caro[illegible] tide arteriâ ſibi conjuge cranium ingreſſa coït in va[illegible] commune. Minore autem ramo, ubi ramulum aud[illegible] tus organo dimiſit per foramen transverſum ſibi com[illegible] mune, & portioni nervi quintæ conjugationis crota[illegible] phiten petenti, cranium intrat per foramen ſæpè ge[illegible] minum, ſed exiguum propè latus externum foramin[illegible] tertiæ & quartæ conjugationis, in craſſam meningen[illegible] ramosè abſumitur. Externa verò jugularis ſæpè ſim[illegible] plex, interdum etiam diviſa multipliciter, idque nun[illegible] initio ſui, nunc in collo medio aſcendit ſub colli latus ſub cute & muſculo lato, ſurculis obiter in vicino[illegible] muſculos, cutim, membranas dimiſſis. Eſt autem no[illegible] tandum, externas jugulares nullas habere adjunctas ar[illegible] terias, etiamſi quandoque motu aliquo pulſui cuidam non diſſimili agitari videantur, ut à ſe obſervatum eſſe Galenus prodidit.

Iugulum, vide *Claves*.

Iuleb, vide *Zulapium*.

Iuxtangina, id eſt, *Cynanche*, 1. aphor. 12.

Ixiæ, *Varices*, ſic dicuntur ab Ariſtotele, οἱ κιρσοὶ; ſunt tamen qui differre putent, vocantes κιρσοὺς venas omnes dilatatas, in quâcunque corporis parte; ἰξίας verò, eas modò, quæ in cruribus habentur: ſed diſcrimen nullum cenſendum eſt.

LA-

L.

LABOR, ab Hippocrate ſæpiùs conſuevit ſumi pro *exercitatione*, interdum pro *dolore*, aut abſolutè pro *quâlibet noxâ*, & *læſione*, com. 5. in 6. de morb. vulg. 10.

Labrum, ſive *Labium*, χεῖλος, eſt oris extremitas muſculoſa, ipſum viciſſim claudens, & aperiens; quòd in labiis prominet πρόχειλον dicitur, 11. de uſu part.

Labyrinthus, vide *Cæcum foramen*.

Lactes, apud Hermolaum Barbarum, & Plinium, ſignificant potiſſimum molliora inteſtina, & ſunt in homine, & ove, per quæ cibus & chylus labitur; ſed apud Ariſtotelem, Gazam, Budæum, & Galenum, 5. de loc. aff. cap. 7. *Lactes* ſunt, & ſignificant omentum reti aucupatio ſimile, ſeu pingue illud, quòd inteſtina ſuperiora ambit; quòd noſtrates in piſcibus *lactantias*, & *lactumas* vocant.

Lacuna, vide *Choana*.

Læves arteriæ, *Arteriæ venoſæ*, & *Venæ arterioſæ*, per pulmonum ſubſtantiam propagatæ, & diſperſæ propagines ſunt, quas omnes natura per anoſtomoſin, ad unum principium applicuit, ſiniſtro cordis ventriculo, in quo ſiquidem nativi caloris eſt principium, ut per eas refrigeratio continua cordi comparetur, 7. de uſu part. cap. 9. vide *Arteria*.

Lævitas inteſtinorum, quæ λειεντερία dicitur, quaſi λειότης τῶν ἐντέρων, eſt velox, & ſine ullâ omninò transmutatione, ciborum dejectio, eveniens, aut propter exulcerationem in ſuperficie ventriculi, & inteſtinorum, aut propter potentiæ retentricis eorundem imbecillitatem; quorum primum ex mordacibus ſubſtantiam tenuem habentibus humoribus fit, quæ in pueris etiam Græco vocabulo Ἄφθαι, id eſt, *oris ulcera*, nominantur; alterum verò, ex magnâ ventriculi, atque inteſtinorum provenit intemperie, 3. aphor. 22.

Ex quâcunque autem cauſâ lienteria orta ſit, ægri cibum non ſentiunt, & in cachexiam incidunt, cruda aſſiduè excernunt, colore ſubalbida, inæqualia, atque aquoſiſſima, nullo prorſus ſanguine aut bile perfuſa. Ardor præterea tota præcordia occupat, cibique faſtidium conſequitur. vide *Inteſtinorum difficultas*.

Lagochilos, vide *Lagophthalmos*.

Lagonas, vide *Ile*.

Lagophthalmos, id eſt, *Leporinus oculus*, eſt, cùm ſuperior gena adeò retrahitur, ut oculum, dum clauditur, totum non contegat, eſtque affectus in partibus inſtrumentalibus, non magnitudine, ſed defectu, non ut ſupervacaneum, ſed veluti deficiens, cujuſmodi mutila, & curta omnia, ſicut in labris, ſic & in oculis cernitur; ſic etiam *Lagochilos* dicitur, qui leporina habet labia, libr. Introd. capit. 3. & libr. finit. Id vitii aliquando naturaliter provenit: aliquando à cauſâ præter naturam, ut uſtione, cicatrice, ſuturâ latiore, & malefactâ: interdum etiam ſenectute. Idem ſi inferiori palpebræ contingat, ἐκτρόπιον appellatur.

Lambdoeides, ſutura capitis poſterior eſt, & tranſverſa, quâ occiput incipit, quæ à *Lambdæ* literæ Græcæ ſimilitudine ita nominatur, lib. de oſſib. c. 1. Sunt autem hujus ſuturæ extremæ partes, quæ propter occipitii humiliora non ampliùs exactam ſuturæ compagem exprimunt, & verſus capitis baſim protenduntur, ſenſimque ſibi mutuò appropinquant. Cæterum, λαμβδοειδῆ ſuturam Galenus deeſſe ſcribit, quibus eminentia occipitis nulla eſt. Λαμβδοειδὴς etiam appellatur ab Actuario diviſio venæ cavæ inferioris, quâ in duo crura abit paulò ſuprà initium oſſis ſacri, non dubium quin à formâ literæ Λ. Eandem diviſionem Galenus lib. de anat. venarum elemento, comparat.

Lambdoeides os, vide *Hyoeides*.

Laminas, communi vocabulo Anatomici appellare conſueverunt, inſtrumenta ad ſecanda corpora accommodata,

modata, cujuſmodi etiam ſunt Scalpella, Spathomelæ, Amphiſmelæ, Spicilla, Oricularia, Melotidæ, quæ & ex ligno denſiori, & aliquando ex buxo, confici ſolent, 6. de anatom. adm. cap. 10.

Lana ſuccida, id eſt, *non lota*, quæ & *Oeſypus* dicitur, 14. method. cap. 7. Οἴσυπος, propriè dicuntur ovium ſordes earum lanis adhæreſcentes: deinde verò pro ipsâ etiam lanâ adhuc ſordida & illota dici cœpit. Sordes autem eæ, pecudum ex ſudore fœminum & alarum colliguntur, adhærentque lanis, quæ quòd οἴσυπον habeant; οἰσυπηραὶ, ῥυπαραί; & ab Hippocrate πινόεσσαι & πινώδεις appellantur: Eſt enim πῖνος idem quod ῥύπος. Latini, *Sordidas* & *Succidas* vocant, quod tales ſint, quales ubi primum ſucciſæ detonſæque ſunt. De *Oeſypo* ſic ſcripſit Ovidius:

Oſypa quid redolent, quamvis mittantur Athenis,
Demptus ab immundæ vellere ſuccus ovis?

Dioſcor. *Oeſypum* appellavit ſuccidarum lanarum pinguetudinem, ejusque extrahendi parandique rationem lib. 2. explicavit. Ex eo conficitur Pharmacum à Paulo deſcriptum, lib. 7. & ab Aëtio, lib. 15. quòd Græci aliàs οἴσυπον φάρμακον, aliàs, οἴσυπον κηρωτὴν, aliàs, οἴσυπον κηρωτοειδῆ, aliàs, ὄσυπον ὑγρὸν nuncupant, ejuſdem prorſus cum ipſo Oeſypo facultatis, adeò ut promiſcuus ſit amborum uſus, ut tradidit Galenus, l. 14. method. medic. Habet autem vim non ſimplicem, ſed miſtam ex contrariis qualitatibus ac viribus, adſtringendi ſcilicet, & modicè calfaciendi. Ex quo conſtat, vim illi ineſſe leniendi, digerendi, & repellendi. Dicitur non tantùm οἴσυπος, gener. maſc. ſed etiam οἴσυπον, & οἰσύπη.

Laparon, Græcis, *molle* & *vacuum*; *Hypolaparon* autem *ſubvacuum* & *ſubmolle* ſignificat, 3. de diffi. reſpir. cap. 12. Sumitur & pro ventris dolore, com. 3. in 6. de morb. 32. vide *Ile*.

Lapideum os, vide *Lithoeides.*

Lapis in veſicâ, propria paſſio eſt ferè puerorum, qui ob edacitatem non paucos crudos humores coacervant; ex quibus pars craſſior, unà cum urinis ad veſicam perveniens, fit lapidum generationis materia: acervatur verò hic crudus humor ſæpè ob edacitatem, & ingluviem, ut in pueris; ſæpè etiam ob potentiæ concoquentis imbecillitatem, ut in ſenibus, 3. aph. 26

Lapis ſpecularis, vide *Diaphanes.*

Larynx, ſive *Guttur*, eſt ſuperior bronchii terminus, ſeu bronchii caput, prima aſperæ arteriæ pars, primum vocis inſtrumentum, ſummo ori continua, lib. de vocal. inſtrum. diſſ. cap. 2. ex cartilaginibus, muſculis, nervis, & ſubſtrata membranâ conſtans, cap. 4. quæ Larynx in collo extare apparet, tangentibusque dura ſentitur, ſurſumque nobis transglutientibus fertur, 7. de uſu part. cap. 5. Λάρυγξ Græcè. Componitur ex tribus cartilaginibus: Una θυρεοειδὴς dicitur, quæ anterior veluti ſcutum quoddam aliis præpoſita eſt; alia ἀρυταινοειδὴς ori vaſis olearii adſimilis cartilagines tamen duas ſortita: tertia verò, innominata, infima os œnophori (quòd *Brochum* Galli vocant) referens: harum autem ἀρυταινοειδὴς καὶ θυρεοειδὴς, mobiles ſunt, ſola autem innominata immobilis eſt. Ob eam cauſam in eâ firmantur aliarum duarum muſculi. Nam cùm duodecim ſint muſculi Laryngis proprii, duo quidem prodeunt à Thyreoeide mediâ internâ in anteriorem Aritænoeidem quam claudunt: duoque ſimiliter ab Aritænoeidis poſteriore baſi in ejuſdem baſim anteriorem quam comprimunt: reliqui verò octo omnes ab innominatâ, partim anteriore, partim poſteriore parte, partim etiam lateribus. Cæterum horum muſculorum beneficio, totus Larynx præcipuum vocis organum eſt, quam tamen acutam vel gravem præcipuè facit Arytæoneides adjutâ cartilagine epiglottide, Aritænoeidem magis minusve claudente, laxatis

aut

aut contractis duobus muſculis ipſam relevantibus, adjutâ quoque gargareone, vocem ipſam plectri ritu modulante.

Laſſitudines, Κόπυς, Græci homines vocant affectus, ex multo, vehementive motu corporibus vel totis, vel particulis, quæ ampliùs laborârunt, oboriri ſoliti; unde *Acopa medicamenta*, quæ talem latitudinem tollunt, appellantur, 7. de comp. med. per gen. cap. 11. Cujus *laſſitudinis* ſpecies tres ſunt; ἑλκώδης, τονώδης, φλεγμονώδης, *ulceroſa, tenſiva, inflammatoria*; quæ notis & ſignis propriis diſtinguuntur: in *ulceroſa*, partes laſſitudine, ulceris ſenſus, cùm moventur enim, ſe exhibet; in *tenſivâ*, incendi, tendique ſibi videntur, qui laborant; in *inflammatoriâ*, accenſa, inflammata, contuſaque apparent membra.

Lateralis morbus, vide *Pleuritis*.

Latum os, vide *Dorſum*.

Latus muſculus, ſive muſculoſa natura, vel ſubſtantia, μυῶδες πλάτυσμα, apud Galenum, libr. de muſcul. diſſ. cap. 1. eſt latus ille muſculus, qui ſub cute in collo habetur. Incipit in priori quidem parte ex labrorum, ac buccarum; in poſteriori verò, ex ſpinæ regionibus toti cuti, quæ circa collum eſt, in orbem ſubtenſus, & membranoſus, ut interdum membrana potiùs, quàm muſculus videatur.

Latus pulſus eſt, qui pulſu naturali, in latitudine major eſt; *longus*, qui in longitudine; *altus*, qui in profunditate; è contrà, *anguſtus, brevis, humilis*; de pulſ. ad Tyron. cap. 2.

Laxius inteſtinum, id eſt, *Colon*. 2. aphor. 40.

Lea, ſeu *Lenia medicamenta*, ſunt, quæ partes aſperas leniunt; de Dynam. in procemio. Λεῖον, *læve*, id dicitur, quòd continuum eſt, nullâque ex parte divulſum, ſed ſibi undique cohærens æquabili ſuperficie: Contrarium eſt τῷ τραχεῖ, hoc eſt, *aſpero*. Λεῖον etiam apud Hippocratem; Galenus interpretatur ἄτρεχον.

Lem-

Lemmata, ſunt propoſitiones per ſe credibiles, quas vocare conſuevit Ariſtoteles, *dignitates*, vel *proloquia*, vel *poſtulata*, 2. acut. 20.

Leno, ſive *Linon*, Græcè Ληνός, eſt regio in ſummo vertice cerebri, ubi duæ venæ invicem congrediuntur, à torcularis ſimilitudine propter tenuem membranam. Eſt & aliter *Leno*, id eſt, exilium in ſuperficie venarum ſibi incumbentium congreſſus, propter craſſam membranam, ſimiliter factus, 9. de anatom. adm. cap. 1. vide *Torcular*.

Lepidoeides ſuturæ, Λεπιδοειδεῖς, vel *conglutinationes*, (quas Galenus *ſuturas juxta aures* vocat) ſunt duæ lineæ à media ſagittali quæ rectà in longitudinem fertur, æquè diſtantes, per capitis longitudinem à poſteriore in priorem partem, ſuper aures feruntur, quæ in oſſibus ad ſquamæ ſimilitudinem ſtructis, habentur, quæ fiunt duobus inter ſe oſſibus cohærentibus, non per ſuturam quidem, ſicuti *Coronalis*, & *Lambdoeides*, ſed paulatim ſincipitis os, inſtar ſquamæ attenuatum deſcendit, atque in id os, quòd infrà ab auribus aſcendit, ſubintrat, libr. de oſſibus, capit. 1. quæ & *ſquamoſæ agglutinationes* nuncupantur, 9. de uſu part. capit. 18. *Mendoſæ* adhuc, & *Temporales* dicuntur.

Leporinus, vide *Lagopthalmos*.

Lepra, Λέπρα, eſt cutis mutatio, in habitum qui præter naturam eſt, cum aſperitate, & pruritibus, & doloribus, nonnunquam & ſquamis decidentibus, interdum ſecùs, pluresque corporis partes depaſcuntur, lib. finit. *Lepra*, & *Pſora*, ſeu *Scabies*, affectus ſunt valdè affines & congeneres, ita ut non aliud *Pſora* ſit, quàm mitior *Lepra*: eſt enim *Pſora* ad *Lepram* quædam quaſi via, ut *Lepra* ad *Elephantiaſim*, ſi magis humor uratur, malignior evadat, & morbus diutiùs protrahatur. Uterque affectus pruritum habet inſeparabilem, ſed in *Leprâ* tantus eſt, ut æger etiam vehementiſſimè ſcal-

ſcalpendo nullo modo juvetur, ſed omnis potiùs generis ulcera, & phlegmonas accerſat, quòd cutem exaſperet; & ſubjectam illi carnem, multò quàm in Pſorâ profundiùs depaſcatur: Unde & ſquamulas procreat, quales in Pſorâ non generantur, quæ furfuracea tantùm corpora ex ſe remittit, ut quæ à minori gignatur intemperie, & humore minùs craſſo, terreſtri aſſato, & maligno. Dicitur Λέπρα, ab his ſquamulis, quaſi Λεπιρά, id eſt, *ſquamoſa*. Ab Avicennâ dicitur *Albaras nigra*, & *Impetigo excorticativa*, quòd cutis in cortices quaſi ſquamasque reſolvatur. *Lepram* hanc Celſus vocat *Impetiginem*, non eam quidem quàm ſuperiùs nos Λειχῆνα appellavimus, ſed quam ipſe declarat lib. 5. quæ in quatuor ſpecies diſtinguit, quæ à ſuperiori *Impetigine* plurimùm diſtat. Ejus cauſa melancholicus humor eſt multus, viſcoſus, craſſus, ſed tamen acris & immotus ſub cute, & ſubjectâ carne latens, ſenſumque eum doloris excitans, qui *Pruritus* dicitur.

Lethargus, Græcè Λήθαργος καὶ ληθαργία, paſſio eſt Phrenitidi contraria, ſi quidem in eâ inexpugnabilis dormiendi neceſſitas adeſt, perindè ut perennes vigiliæ phreneticos infeſtant. Dicta autem *Lethargus*, quòd ea correptis omnium rerum oblivio accidat. *Somnus*, ſiquidem ſi in longius producatur, difficilemque habuerit expergefactionem, *Coma* dicetur: Si verò ſolo tempore naturæ modum convenientem exceſſerit, & non habuerit difficilem expergefactionem, *ſomnus longus* rectè nominatur; qui fit refrigerata primâ parte ſenſitivâ, hoc eſt, Cerebro ipſo; quæ refrigeratio cùm fortis fuerit, miſta quidem humiditati, facit *lethargicas paſſiones*; cum ſiccitate verò eas, quæ Græco vocabulo Καταλήψεις, id eſt, *Deprehenſiones*, vocantur, 2. aph. 3. Lethargicorum alii unam continuamque habent Lethargi acceſſionem, alii per circuitus quoſdam in ſomnum ruunt, & rurſus revocantur, ut excitati audiant, moxque in ſomnum relabantur. Sunt autem,

tem, omnes obliviosi, ſtupidi, mente capti, crebrò oſcitant & hiant, ac ſæpè hiante ore perſiſtunt, velut os claudere obliti. Urinam reddunt jumentorum lotio ſimilem, ac ſæpè in manus ſumptâ matulâ, eam ſe tenere non meminerunt.

Leuce, Λεύκη, id eſt, *Alba vitiligo*, 2. method. 2. ſeu corporis, & pilorum in album colorem mutatio præter naturam, libr. finit. & 1. de compoſ. med. loc. 1. Neque verò ad ſolam cutem, ſed ad ſubditam quoque ejus carnem, vitium hoc pertinet. Fit porrò cutis, & caro alba, & pituitoſa, qualem Polypodes, & locuſtæ, cæteraque cruſtacea, exangui, & albâ carne prædita obtinent. Idque malum videtur eſſe, quòd noſtrate *Lepram albam*, Avicenna, *Albaram albam* nuncupavit; Differt â *Leprâ*, & *Elephantiaſi*, quòd hæc ſint cum aſperitate cutis, roſione, pruritu, & ſquamulis: *Leuce* verò, cutem habeat lenem, ſine ullâ aſpredine & roſione. Fit errore facultatis nutritoriæ, ſanguinem pituitoſum, lentum, & viſcoſum gignentis. Nam cum tali ſanguine caro diutiùs alta regenerataque fuerit, facillimè albedo in altâ carne contrahitur, talemque habitum accipit, ut omnia facilè in album convertat, & non jam ſimpliciter caro, ſed alba caro ſit. Cùm enim diutiùs ea affectio perſeverârit, caro quidem adhuc manet, mutatur tamen ejus forma, & in alteram ſpeciem vertitur, mediam inter ſanguineam carnem, & exanguem, proque naturali habitu cachexia inducitur. Nomen habet λεύκη, vel ἀπὸ τοῦ λευκότητος, vel à quâdam ſimilitudine cum populo arbore, quam itidem λεύκην appellant. Ut enim foliis & cortice candida eſt, ſic & cutis ejus, quem is morbus occupavit.

Leucoma, Λεύκωμα, id eſt, oculorum albugo, de remed. part. facult. eſt cicatrix oculorum altior, magiſque profunda; ſicuti quæ ſuperficiaria eſt, νεφέλιον dicitur.

Leu-

Leucophlegmatia, id eſt, *Alba pituita*, quædam aquæ inter cutem, ſpecies eſt; ſic dicta, quòd ſui quidem ratione ſemper ſit alba, ſed propter miſtionem quorundam aliorum humorum, verum mutet colorem; 7. aphor. 29. quam eandem dicit eſſe cum eâ Hydropis ſpecie, quæ *Hypoſarcidium*, ſive *Anaſarca* dicitur; Ὕδρωψ φλεγματίας, libr. Introd. cap. 13.

Lichen, Affectio, λειχὴν, dicitur etiam callus in equorum genibus, & ſupra ungulas in flexu earum partium duratus, fertur Comitialibus prodeſſe. Eſt etiam herbæ ſpecies, quàm aliqui βρύον appellant: ſaxis enim adhæret, ut muſcus. Sunt qui putent eſſe hepaticam in offic. dictam: Exterit, purgat, ſiccat, refrigerat vide *Impetigo*.

Lien, vide *Splen*.

Lienteria, vide *Inteſtinorum difficultas*.

Ligamentum, quòd Græci Σύνδεσμον vocant, eſt corpus nervoſum, ex oſſe quidem omninò ortum habens, inſertum in os, aut in muſculum, cui nomen ab uſu eſt inditum, 1. de motu muſc. cap. 1. quòd & *Copula* dicitur, lib. Tigni, cap. 9.

Ligatio, dicitur de obſtructis articulis, & difficilibus artuum motibus, quos Græci *Ancylas* vocant, 7. de comp. med. per gen. cap. 6. Eſt & affectus, qui interdum naturaliter accidit, membranis linguam continentibus durioribus, & brevioribus ſtatim à primo ortu factis; Interdum ex acquiſititio, ob cicatricem quampiam duriorem, ex ulcere contractam; quam Græci ἀγκυλόγλωσσον vocant. Qui hoc malo laborant, tardè ſermonem explicare incipiunt; atque ob id, hoc vitii genus, Latinis, *ligatio linguæ* dici poteſt,

Lingula vide *Epiglottis*.

Linon, vide *Leno*, & *Torcular*.

Linoſpermon, id eſt, *ſemen lini*, 1. de alim. fac. 32.

Lipodermus, defectus eſt pelliculæ, tegentis glandem Colis, adeò, ut diſtrahi ampliùs non poſſit, libr. finit.

finit. λειπόδερμοι dicuntur, quibus præputium ex morbo vel ſectione deeſt, aut ita contractum eſt, ut glandem ampliùs tegere non poſſit. Romani, *Apellas* & *Recutitos* vocarunt.

Lipopſychia, id eſt, *animi deliquium*; idem quod *Lipothymia*, λειποψυχία, καὶ λειποθυμία, ſolo differunt gradu, quòd ex ipſo nominis etymo liquet: *Lipothymia*, vitalis facultatis defectum, *Lipopſychia*, animalis facultatis exolutionem ſignificat; attamen utriusque facultatis defectu, omnium virtutum exſolutio contingit, ut ſenſu, motuque deſtituantur ægri, non minùs quàm animo, quale advenit iis, qui niſi frequentiùs nutriantur, reſolvuntur, 12. meth. capit. 5.

Lipothymia, vide *Lipopſychia*.

Lippitudo dura, vide *Sclerophthalmia*.

Lippitudo oculi eſt, cùm album rubeſcit, & palpebræ attolluntur, cum dolore connivent, & ægrè manus admotas ferunt; libr. Introd. cap. 15. vide *Ophthalmia*.

Lipyria febris, vide *Febris lipyria*.

Liquabilia medicamenta vocantur, tùm quæ ignis contactu colliquantur, tùm quæ ex humidis quibuſdam, velut aquâ, aceto, vino, conſtant. Igne liqueſcit propolis, cera, reſina, ladanum, ſevum, galbanum; *Aceto* ſolo liqueſcunt citra ignem, Ammoniacum, Sagapenum, Opopanacum, 3. de comp. medic. per gen. capit. 5.

Liquida alvus, in quâ liquida dejiciuntur, com. 2. in 2. prorrhet. 3.

Lithiaſis, id eſt, *calculi morbus*, renibus & veſicæ familiaris, in quibus utplurimum calculi generantur, libr. de renum aff. digno. cap. 2. Dicitur & λιθίασις oculi morbus, in exteriori parte palpebrarum, in quâ alba quædam & craſſa, callis, aut lapillis ſimilia apparent, oculum pungentia.

Lithoeides os, λιθοειδὲς, id eſt, *lapideum*, *petroſum*, 9. de

9. de uſu part. capit. 10. eſt; quòd utrimque ad aures poſitum, petræ ſpeciem referens, lambdoeides ſuturæ finibus terminatur, in quo ineſt proceſſus columnæ ſimilis, ad acus, ſtylive ſimilitudinem: unde *Styloeides*, *Belenoeides*, & *Graphioeides*, στυλοειδὴς, βελενοειδὴς, καὶ γραφιοειδὴς appellatur, ſub quo auditorius meatus continetur, libr. de oſſib. cap. 11.

Lividium, πελιδνὸν, dicitur color inter planè nigrum & rubrum, aut aliquem alium ex floridis colorem medius: fit autem vel ex ipſis floridis in nigrum abeuntibus, vel ex nigro in album cedente, ut apparet in ſuppurationibus, in quibus quòd nigrum erat, liveſcere incipit, & ex livido ad colorem ignis tendere, & paulatim candidius fieri, proximè accedit ad fuſcum. Contrahitur in corporibus à ſanguinis & caloris nativi defectu: frigus enim lividum & nigrum colorem inducit. Deſignat & humorem, veluti viridis, pravâ qualitate præditum, uti rubidus ſanguinis copiam.

Lobi, id eſt, *Fibræ*, quibus tanquam digitis hepar, ventriculum, & pulmo cor ad unguem complectitur, 4. de uſu part. c. 8. & lib. 7. c. 10. & 7. de anat. adm. cap. 11. Dicitur & *Lobus*, ima & carnoſa aurium pars.

Localia medicamenta, quæ *Topica* dicuntur, medicamenta ſunt, quæ extrinſecùs applicantur corporis particulis, quibus non priùs utendum, quàm totum corpus purgaveris; venamve incideris, ſi redundantia in toto corpore ſubeſt; alioquin, implebis potiùs corpus, quàm vacuabis, 13. meth. 22.

Lochia, λόχια, dicuntur omnia, quæ à puerperâ poſt excluſum fœtum & ſecundas exeunt, quæ Ariſtoteles vocat *purgamenta*; ſunt autem revera τὰ καταμήνια, à quibus etiam ſolâ ratione differunt, quòd hęc ante partum, illa poſt partum, ſic appellentur, l. de atrâ bile, c. 8.

Locus, à recentioribus Medicis, corporis particula quælibet p. n. affecta appellatur, 1. de loc. aff. 1.

Longaon, ſive *Longanon inteſtinum*, vide *Rectum*.

Longitudinalis ſutura eſt, quæ à medio poſterioris Calvariæ, per capitis longitudinem, ad mediam uſque anteriorem, extenditur, unde Græcis ὀβελαία, id eſt, *recta*, vulgò *ſagittalis*, & *longitudinalis* appellatur, à Lambdoeide ad Coronalem finiens, libr. de oſſibus, cap. 1.

Longus pulſus, vide *Latus*.

Lopidoeides ſuturæ, quæ & *Lepidoeides* dicuntur, vide *Lepidoeides*.

Lordoſis, id eſt, Excavatio, facta per vertebrarum luxationem, ad internis corporis partes, 4. de loc aff. vide *Cyphoſis*. Λόρδωσις, *vitium ſpinæ*, cùm ejus vertebræ loco ſuo motæ ſunt, & in priorem ſive anteriorem partem converſæ. Vel inclinatio ſeu incurvatio in anteriorâ, cùm homo vitioſâ dorſi ſpinâ ſemper capite prono eſt, & cernuo.

Lotium eſt, cùm renes ſeroſum ſanguinis excrementum attraxerint, utilem, qui in eo eſt, ſanguinem retinent, & ex eo nutriuntur; excrementum verò ipſum ſeroſum à facultate ſegregatrice, ceu inutile expellitur per uretres in veſicam; ſed quamdiu in venis atque arteriis hoc cum ſanguine currit, *excrementum ſeroſum*, & *ſeroſitas* vocatur: ut, cùm ſegregatum eſt, *lotium*, & *urina* dicitur, libr. de ren. aff. dign. cap. 1.

Luctuoſa reſpiratio, eſt interrupta inſpiratio, & quaſi duplicata geminataque aëris revocatio, ſtante interim thorace, deinde rurſus id, quòd deeſt adjiciente, qualis infantibus accidit, quo tempore plorant, veluti ſuperinſpirantibus, 6. aphor. 54.

Lumbi, ὀσφύς, propriè pars eſt totius ſpinæ infra dorſum, ſive thoracem, quinque vertebris omnium craſſiſſimis, maximiſque compacta, inter dorſum, & os ſacrum mediis. Breviùs alii ajunt, *Lumbi* ſunt dorſi ea pars, quâ cingimur. vide *Dorſum*.

Lumbrici, vide *Elminthes*.

Lupus, ſeu *Strangulator*, Græcè λυκοειδὴς, dicitur, affectus

affectus iis eveniens, qui ſperma diu præter naturam retinuerint; quòd veneni naturam induens in venis & arteriis, dum nequivit ejici, anginoſam generat paſſionem in faucibus, & quandam quaſi ſuffocationem, lib. de ſpermat. fol. 36.

Luſcioſus dicitur, qui eo affectu, qui *Nyctalops* dicitur, vexatur, 10. de ſimplic. Μύωψ is dicitur, qui à primo ortu, non niſi oculis propiùs admota videt, eademque propè oculis contingit, & limis ſemicluſisque oculis aſpicit, etiam ſi parva ſint; remota verò, quamvis magna, videre non poteſt. Vitium oculorum eſt congenitum ab imbecillitate viſivæ virtutis animalis, & ſpiritus viſivi, eamque ob cauſam incurabile; differt à *Nyctalope*, quippe qui non naturâ, ſed ex morbo talis evaſit. Μύωπας Græci vocant, Latini *Luſcioſos*, & *Luſcitioſos*, appellant, ipſa verò affectio μυωπία, & μυωπίασις appellatur.

Lutea bilis; id eſt, *Vitellina*, 8. de placit. 4. vide *Bilis pallida*.

Luxationes, quas oſſium ex cavitatibus ſuis excidentias, *exarticulationes*, & *exarticulata* interdum vocat Hippocrates, ſunt oſſium à propriâ ſede exceſſus, ſine fractione eorundem facti, 1. de fract. 1.

Lycanthropia, Græcè Λυκανθρωπία, Λυκάνθρωπος, Κυνανθρωπία, Κυνάνθρωπος, Λυκάων: Arabicè, *Catrab*, *Cutubut*; Latinè, *Lupina*, vel *Canina inſania*, ſpecies eſt melancholiæ, ut teſtantur Aëtius & Paulus, quâ ægri imprimis menſe Februario, quo præſertim humor melancholicus redundat, noctu domo egreſſi, urbem circumeunt, quadrupedum more incedentes, lupos imitantur ululantes, donec dies illuceſcat, defunctorum monumenta quæritant, adaperiunt, cadaverum fruſta arripientes; ſecumque collo geſtantes, fugiuntque die vivos homines, nocte inſequentes mortuos. Sunt autem eorum notæ; facies pallida, oculi ſicci & cavi, viſus hebes, lingua ſicciſſima, ſaliva in ore

 nulla;

nulla, ſitis immodica, tibiæ perpetuò exulceratæ propter frequentes caſus: atque ut canes mordent, ex quo arbitror morbum ipſum etiam κυνανθρωπίαν vocatum fuiſſe Veteribus.

Licoeides, vide *Lupus*.

Lytheria, id eſt, ſolutoria ſigna, quæ magni, & vehementis morbi ſolutionem firmam ſolent præcedere: 1. de diebus decret. cap. 1.

M.

MADAROSIS, Μαδάρωσις ἢ Μαδαρότης, id eſt, *Glabrities*, *Calvitium*, capillorum defluvium eſt, à cacochymiâ, & vitioſis humoribus proveniens, quales affectus ſunt *Ophiaſis*, & *Alopecia*; quæ omnes paſſiones ſanabiles ſunt, vitioſis humoribus, qui ad radices capillorum hærebant, vel reſolutis, vel aliò tranſlatis & vacuatis, 6. aph. 34.

Madorem, & *Pladorem*, id eſt, ſuperfluentes humiditates, appellare conſuevit Hippocrates, ſive tenues, ſive craſſiores, cuiuſmodi & pus eſt, 3. de fract. 19.

Magma, in ſpecie, mirobalanorum fæcem vocant, 7. de comp. med. per gen. cap. 7. Aliqui verò omnem unguenti fæcem, quæ expreſsâ reliquâ liquidiori materiâ utili relinquitur, μάγμα vocant; extenditur quoque nomen hoc ad omne unguentum ſpiſſum, pauco liquore ſubactum.

Magna arteria, vide *Arteria aorta*.

Magna febris, vide *Febris magna*.

Magnus morbus, vide *Affectus gravis*.

Magnus pulſus eſt, qui naturalem pulſum omnibus tribus dimenſionibus ſuperat: qui verò iiſdem dimenſionibus è naturali ſuperatur, *parvus* dicitur, de pulſ. ad Tyron. cap. 2.

Malæ, carneæ partes ſunt, quæ inter naſum, & aures jacent, quæ Priſcis *Genæ* dicuntur, libr. Introd. cap. 10. ſic dictæ, quod rubentes ad mali ſimilitudi-

dem

nem ſub oculis leniter rotundæ promineat, 1. de art. 3.

Malactica medicamenta ſunt, quæ induratorum ſolvunt duritiem; quemadmodum *relaxantia*, quæ tenſioni medentur, nuncupantur, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 9. *Malacticum* autem *emolliens* dicitur eorum corporum, quæ induruêre, ac in quibus contentus eſt humor præter naturam, velut partes ſunt ſcirrhoſæ; quòd verò à ſiccitate induratum eſt, humectari poſtulat; quòd à congelatione, calefieri. Græcè μαλακτικὰ φάρμακα, 5. ſimpl. 5. Quæ verè emolliunt, calida eſſe oportet, ſecundo aut tertio ordine: Nam quæ minùs calida ſunt, ea potiùs in genere pus moventium habentur: quæ verò ſunt calidiora, potiùs digerendo vacuandoque indurant, quàm emolliunt: Itaque facultas quoque emplaſtica in iis ineſſe debet.

Malagmata, aliàs *Cataplaſmata,* vocant omnia pharmaca, quæ forinſecùs imponuntur, ſive adſtringendo condenſent, ſive indurent, ſive emolliant, 8. de comp. med. loc. 5. Propriè autem *Malagmata* vocantur, quæ partes præter naturam induratas emolliunt, moderatè ſunt calida, non tamen exſiccantia, aut humectantia inſigniter. Nam, cùm exactè mollientia, medium quodammodo ordinem inter humectantia, ſiccantiaque ſortiantur, proin moderato ſuo calore indureſcentium ſubſtantiæ, veluti fuſionem quandam moliuntur; ubi verò diutiùs diffuſa fuerint, digerentium medicamentorum loco eſſe poſſunt, 7. de comp. med. loc. cap. 1. unde quidam nullum diſcrimen conſtituunt inter Μαλάγματα, ἔμπλαστρα, τροχίσκους. Porrò *Malagmata,* aut mediis corporis regionibus (quæ propriè ἐπιθέματα, Paulus appellat) ut ventriculo, jecinori, lieni, cordi imponuntur; aut extremis partibus, ut capiti, & articulis admoventur.

Maligna, vide *Cacoëthe.*

Malleoli, ſunt imæ ab utroque latere tibiæ, ſuræ, partes gibbæ, ex parte exteriore, intrinſecùs cavæ, carne

 caren-

carentes, extra alia prominentes, ſub quibus utrimque talus continetur, lib. de oſſib. cap. 22.

Malleoli vena duplex eſt, altera *interna*, ad interiorem tibiæ partem (*Cream* Latini vocant) procedens, ac inde ad *malleolum*, ad ipſum tibiæ extremum pervenit, quæ & *Saphena* corrupto vocabulo, pro *Saphea*, id eſt *manifeſta*, dicitur; altera, *externa*, & *ſuperficiaria*, per exteriorem alterius oſſis tibiæ, quòd περόνην vocant Græci, producitur, ad pedis pertingens articulum, unde *externa malleoli*, & *Iſchiadica vena* aliquibus dicitur.

Malthacode emplaſtrum, id eſt, *mollicinum*, quo genere Hippocrates omne medicamen vocat, quòd connatam humiditatem habet, qualis in pinguibus eſt ſingulisque oleoſis medicamentis, & quidem in ipſo oleo, aquâ, reſinâ, & cerâ, 4. de compoſ. medic per gener. cap. 9. Μαλθακώδη φάρμακα. Μάλθη, *ceram* ſignificat, eam præſertim quæ mollis eſt.

Malum Granatum, & *Malum Punicum*, vide **Cartilago** *enſiformis*.

Mamma (Μαστὸς καὶ τιτθὸς Græcè) eſt carnoſa in pectore, ad utrumque latus eminentia glanduloſa, ſemicircularis, in cujus medio papilla (Græcè θηλὴ) extuberat, quam ambit circulus quidam ſubniger, qui φᾶς dicitur, gignendi lactis vim à naturâ habens, 1. de ſan. tuend. Verùm glanduloſa illa ſubſtantia admodum varia eſt. Viris namque (in quibus propriè μαζὸς dicitur, ut μαστὸς, ſive μασθὸς in mulieribus) calidioribus ſcilicet & ſiccioribus penè nulla eſt, eademque arida, ut etiam admodum puellis. Juvenculis verò compactior eſt & duriuſcula, vetulis verò flaccida. Eam autem multæ ſed parvæ glandulæ conſtituunt, ſibi mutuò incumbentes, & inter ſe commiſſæ, adipis & fibrarum interventu, quæ ex carneâ membranâ in cutem pertinent. Semicircularis illi eſt forma, non tam quò minùs pateret injuriis, quàm quo plus lactis contineret:

tineret: Eſt enim rotundum omnium capaciſſimum: Sic quidem condita mamma aptiſſimum fit gignendi continendique lactis organum, quòd quia è ſanguine gignitur, idcirco natura venas & frequentes mammis largita eſt; aliàs quidem externas à ramo venæ cavæ axillam jam petentis, deſcendentes, aliàs verò internas à venâ cavâ pariter deſcendentes ex jugulo ſummoque ſterno. Hæ partim abſumuntur in mammas & muſculos pectoris internos, partim verò ad Xiphoëidem cartilaginem, & muſculos rectos delapſæ, inque eos & vicinas partes diſtributæ, pauló ſupra umbilicum, ſurculis aliquot ſuis occurrunt ſurculis totidem venarum epigaſtrii: indeque fit conſenſus ille mammarum cum utero. Habent & hæ venæ arterias aliquot comites, ſed perpaucas & graciles.

Mammillaris, Μαστοειδὴς, eſt apophyſis oſſis temporalis, papillis mammarum, præſertim vaccinarum, ſimilis; Extuberat, & cavus eſt, quo aër in amplâ, & anfractuosâ ejus cavitate concluſus, magis reſonet auribus. Dicuntur & à quibuſdam *uteri cornua*, Κεράτια dicta, μαστοειδεῖς ἀποφύσεις propter ſimilitudinem, quam habent cum mammis.

Mancum, & *Mancinitatem*, aliàs *Cyllon*, & *Cylloſin*, nonnulli, de omni longorum membrorum diſtortione intelligendum cenſent, generaleque ei attribuunt ſignificatum; alii, eam tantummodò diſtortionem ſignificare aſſerunt, in quâ ad interiorem partem membrum inclinatur; quod cùm accidit neceſſe eſt, ut ſummum ejus, E. G. pes intrò contortus, quaſi mancus & mutilus appareat, 3. de artic. 87. vide *Cyllum*.

Mandibularii, *Manducatorii*, *Manſorii*, *Maſſeteres muſculi*, Græcè μασσητῆρες μῦες, alii ſunt à temporalibus, quos *Crotaphitas* vocant; nam poſteriores Anatomici, eos *temporales*, ſeu *temporinos* nominant, qui ex oſſibus temporum capitis exoriuntur, quos, cùm intenduntur, committere, ac claudere os, manifeſtè conſpici,

ſpicimus, alios verò, qui latis inferioris maxillæ partibus ſuperjecti ſunt, utrimque alter, propterea quòd in manducando, maxillam circumagunt, *Manducatorios* vocant, cùm illi, qui è ſuperiori parte deferuntur, efficere id minimè valeant; attrahunt enim ſurſum eam tantummodò, non traducere etiam hàc illàc queunt: Unde in committendo quoque ore, ipſorum auxilio indigemus, 2. de artic. 5. à mandendo ſic dicti, quos etiam *Mandibularios*, *Manſorios*, & *Maſticatorios* vocant, 4. de anat. adm. cap. 2. & cap. 4.

Mania, Furor, Inſania, Μανία, ſpecies delirii vehementioris, 2. de cauſ. ſympt. ut enim τῆς παραφροσύνης, ſeu delirii eſt citra febrem inſanire, & mente alienari, ita ſi huic inſaniæ adjungatur magnitudo, & vehementia ſymptomatum, (ut, cùm ægri calcitrant, mordicus impetunt vel ingredientes, vel quoſcunque obvios, ferarum more diſcerpunt) *Mania* dicetur, ex aſſatâ, vel atrâ, vel flavâ bile procedens, 3. de loc. affect. cap. 7. Quòd ſi à ſanguinis copiâ non putrente originem ducat, erit quidem *Mania*, ſed cum riſu, hilari vultu, & perpetuo cantu. Aliquando Hippocrates *Maniæ* nomine pro melancholiâ morbo propriè dicto uſurpavit, ut teſtatur Galenus, 6. aphor. 21. Cerebro accidit vel per ſe, vel per conſenſum affecto. Nunquam pituitoſus humor eam parit, ſed eum acrem & mordacem eſſe oportet. Quod autem delirium parvum miteque eſt, Hippocrates λῆρον appellare conſuevit.

Manifeſta vena, ramus eſt venæ à corde ad furculas aſcendentis, quæ per faciem, oculos, caput, & nares dividitur, ut omnia membra nutriat, quæ inde *Manifeſta* vocatur, lib. de anat. viv.

Maniodes paraphroſynæ, ſunt vehementes inſaniæ, propter atræ bilis malignitatem, cùm flava bilis Cerebrum apprehenderit, febrisque vehementia aſſatum hunc ſuccum melancholicum reddiderit, comm. 1. in 1. prorrhet. 10.

Mamma,

Manna, mel roridum, vel *aërium* dici poteſt; Mellis ſpecies eſt non ignota veteribus, Galeno, Plinio, Dioſcoridi; ſed mellis nomine, & titulo comprehenſa, ne quis eam ab Arabibus primùm cognitam, proditamque putet; ſic enim de eâ ſcriptum reliquit Galenus: *In foliis*, inquit, *ſtirpium adnaſcitur quippiam, quòd nec eorum ſuccus, nec fructus, nec pars exiſtimari poſſit, ſed roridum quiddam, nec tamen continenter, neque copioſè prognaſci ſoleat. Nec me præterit, per æſtatem, in arborum, fruticum, herbarumque foliis plurimum fuiſſe inventum, ſic ut à ludentibus ruſticis, Iupiter diceretur melle pluiſſe; præceſſerat tùm nox frigidior, pridiè calida, ſiccáque cœli conſtitutio diluxerat; quapropter inter rerum naturæ peritos conveniebat halitus, quos terra, vel aqua exſpiraſſet extenuatos & excoctos, nocturni frigoris beneficio coaluiſſe. Id in regione noſtrâ rariùs evenit, in Libano monte quotannis, adeò ut extenſis pellibus arbores ſuccutiant, receptoque quod profluit, ollas & fictilia compleant: privatoque nomine vocant* δροσόμελι, id eſt, *roſcidum mel, & etiam* ἀερόμελι, id eſt, *mel aërium*. Hæc Galenus, 3. de alim. fac. cap.39. de melle. Cuique igitur patere debet, notâm Galeno, *Mannam*, quæ guſtu prorsùs mellea ſentitur. Concreſcit maximè Vergiliarum exortu, vel ſydere Syrio ſplendente. Vim habet modicam ciendi alvum, & flavam bilem pellendi, tutoque pueris, & fœminis uterum geſtantibus, exhiberi poteſt. Dicitur item & *Manna thuris*, (quæ & *Succuſſio*, & *Pollen* nuncupatur, 2. de art.44.) id eſt, Thuris micæ concuſſu eliſæ, corticis parùm participes, adſtringendi vim totam, & qualitatem poſſidentes, 5. de comp. med. per gen. cap. 2. Videturque aliquibus *Mannam thuris* nihil à *Thure trito*, ac *lævigato* differre; *Mannam* enim propriè appellant id, quòd excuſſum eſt à Thure, circa magna onera confracto; auferuntur enim ab ipſo fragmenta quædam parva corticis thuris, 4. de compoſ. med. loc.4. & 13. method. cap.5.

Manſorii muſculi, vide *Mandibularii*.

Manus (quas homo pro corporis nuditate, quòd armis nudum ſortitus eſt, armorum loco obtinuit, ſunt juxta Ariſtot. organum ante omnia organa; cùm nullum ſint eorum, quæ particularia organa ſunt, ſed quodlibet eorum poſſint recipere, 1. de uſu part. cap 4. *Manus* autem nunc *totum* artum ſuperiorem, brachium ſcilicet, cubitum & manum ſignificat; nunc *extremam manum* tantùm, 2. de uſu part. cap. 2.

Manûs dolor, Græcè χειράγρα, arthritidis ſpecies eſt, quæ manuum articulos occupavit, ut *Gonagra*, quæ genu, & *Podagra*, quæ pedes. Nec verò morbus ipſe ſic appellatur, cùm viget & dolorem facit, ſed ipſa etiam articulorum contortio, & imbecillitas poſt morbum relicta. Tophis enim articuli manent intercepti, Id enim ſignificat ἡ ἄγρα τῆς χειρὸς, hoc eſt, *manus captura*; quamvis alii χειράγραν, quaſi χειράλγαν, hoc eſt, *manus dolorem*, ἀπὸ τοῦ ἀλγήματος derivari malint.

Maraſmus, ſive *Ex morbo ſenium*, eſt frigidum, & ſiccum corporis temperamentum, non naturâ, vel annorum multitudinis ratione comparatum, ſed febrili morbo: quòd non in animalibus modò, verùm etiam in ſtirpibus ſupra modum arefactis viſitur, 5. de ſanitate tuend. cap. 9. *Maraſmus* itaque idem eſt quòd *Tabes*, quæ non idem eſt, ac *febris maraſmodes*, ſive *tabida*; *Maraſmus* enim abſque febre in decrepitâ ætate ſolet accidere, extincto nativo calore, & superveniente morte, quæ ſine ſenſu doloris, ac ſecundùm naturam ex ſiccitate contingit; ſicuti his, qui præter naturam tabeſcunt; *altera* advenit *ſpecies*, quæ *ex ægritudine ſenectus* vocatur, in quam non ſolùm ſenes, ſed etiam pueros vidimus incidiſſe quamplurimos. *Tabida* verò *febris*, non tantùm ſicca, ſed calida eſt, 1. de diff. febr. cap. 8. Facilè hic morbus innoteſcit, oculorum ingenti cavitate veluti in foveis quibuſdam reconditorum, & univerſi corporis ſqualore, caloris vitalis flore

flore deſtituti, cutis circa frontem ſiccitate & tenſione, palpebris inſtantibus & tanquam ſomno gravatis ab impotentiâ quâdam vigilandi: ſunt & tempora collapſa atque cava. Breviter, totus homo non aliud eſt, quàm oſſa atque cutis. In ventre nulla inteſtina, nulla viſcera ineſſe credas: adeò contracta ſunt præcordia, & conſumpti ventris muſculi, ut nihil ex iis præter fibras & cutem ſuperſit. Hæc autem ſymptomata aut adhuc fieri intelliguntur, aut jam planè facta abſolutaque eſſe. Inde duplex maraſmi differentia exſiſtit, unius quidem nondum perfecti, ſed adhuc ad majorem conſumptionem tendentis: alterius verò jam planè conſummati. Hic prorſus immedicabilis eſt, illi remedia quædam poſſunt adhiberi. Verus autem maraſmus eſt, per quem omnes corporis ſolidæ partes ſimiliter marceſcunt, initio ab ipſo corde facto; non verus autem, qui in certâ quâdam parte conſiſtit, ut in ventriculo & jecinore, in quibus Galenus magnâ ex parte hecticas maraſmodesque febres ſe contemplatum eſſe ſcribit. Superveniunt aliquando & pulmoni, ſed rarius, tum propter ejus humiditatem, tum quòd ſpirando refrigeretur. Incidunt & pectori & meſaræo, & jejuno, & colo, interim verò & utero & renibus. In ſepto autem tranſverſo maraſmum, ſe nunquam vidiſſe Galen. ſcripto teſtatus eſt, ſed hecticam ſanè febrem vidiſſe, & hanc ſemel quidem plane abſolutam, ſæpè verò citiùs interimentem quam planè eſſet completa, quòd eam & ſpirandi difficultas & delirium excipiat.

Marcor, *Marcor frigidus*, *torridus*, vide *Febris marcida*, &, *Ex ægritudine ſenectus*.

Mariſcæ, venulæ ſedis ſunt, quæ aliquando foris extuberant, ore hiantes, & ſtato tempore ſanguinem melancholicum excernentes, aliàs, *hæmorrhoides* dicuntur, quibus plus juſto fluentibus, aqua inter cutem ſubſequitur; interdum ſuperiùs diliteſcunt, & cæcæ αἱμορροΐδες appellantur. vide *Sicoſis*.

Mar-

Marmarygæ, id eſt, *oculorum hallucinationes*, 3. criſ. 11. & cap. 7. Μαρμαρυγαὶ apud Hippocratem ſplendores crebri, & velut fulgura frequentia, ſubita & ardentia. Sunt autem nihil aliud quàm ſplendores oculis obverſantes.

Maſſeteres, vide *Mandibularii.*

Mater dura, & *pia*, vide *Membrana dura.*

Matrix, Μήτρα, id eſt, *Vulva*, foris nervoſa, intùs carnoſior, vas fœtûs geſtandi, quæ à Græcis Ὑστέρα quoque appellatur, quòd omnium partium ſit poſtrema, libr. finit.

Maxillæ, ſunt illæ faciei partes, quæ genis ſubjectæ, ad mentum uſque deſcendunt, & hâc in mucronem deſinunt, libr. Introd.

Maxillares dentes, vide *Dentes, Tomi, Inciſorii.*

Meatum, ſive *Porum*, ſimpliciter Herophilus appellat, Nervum opticum, qui à cerebro ad oculum pertinet, ſenſibilis ſpiritûs via, quòd ejus ſolius foramen clarè cernitur, 1. de ſympt. cauſ. cap. 2.

Meatus auditorius eſt, qui in oſſe lapidoſo eſt, ſatis involutus & anfractuoſus, ne quid eorum, quæ extrinſecùs incidunt, ipſi noceret, ipſaſque aures facilè offenderet, proin in medio ſitus, extrinſecùs quidem convexarum, intrinſecùs autem cavarum, 11. de uſu part. capit. 12. Conſtituitur autem in medio nervi quintæ conjugationis, qui unà cum durâ cerebri membranâ, involucro velut ſuo, in auditûs foramen incidit. Dicitur autem & hic meatus *cœcum foramen*, propterea quòd anfractum illum, per quem nervus foràs poſt aures excidit, haud poſſunt diſſectores perfectè perforare, lib. de nerv. diſſ. cap. 6. vide *Cœcum foramen.*

Meatus genitalis eſt, qui genituram à teſtibus hauſtam, ad Colis radicem defert, qui meatus juxta radicem veſicæ varicoſior conſpicitur; unde ei nomen inditum eſt, *Varicoſus aſſiſtens*, 1. de ſem. cap. 15.

Meatus varicoſus, vide *Meatus genitalis.*

Meco-

Meconium, excrementum eſt, ex toto fœtûs nutrimento, in utero, in urinaculo congeri ſolitum, toto uteri geſtationis tempore, lib. quòd animal ſit id, c. 5. Eſt quoque Μηκώνιον, papaveris ſuccus concretus, qui & ὄπιον appellatur, 3. ſimplic. 20. Sunt tamen qui ea diſtinguant, Plinium ſecuti, qui libr. 20. cap. 18. ſcriptum reliquit, cùm capita ipſa & folia papaveris decoquuntur, ſuccum meconium vocari, multò Opio ignaviorem.

Media, ſeu *Mediana cubiti vena*, eſt, quæ communis eſt ei, quæ *humeralis* nominatur, & ei, quæ per axillam fertur, 3. loc. affect. cap. 7. quæ & *purpurea*, & *nigra* vocatur, libr. de anat. viv. vide *Communis vena*.

Medianum, ſeu *Mediaſtinum*, ſunt duæ membranæ, utrâque parte ſingulæ totum thoracem διαφράττοντες, id eſt, *Interſepientes*, quæ poſteriore parte ſpinæ, vertebris, anteriore verò, oſſi medio pectoris infiguntur, ſurſumque ad claves, & deorſum ad enſiformen cartilaginem porriguntur, in duas partes totum thoracem dividentes; unde vulgò *Mediaſtinum*, ſive *Medianum* vocant; his enim medius thorax dirimitur, 6. de uſu part. & 5. de anat. admod. quæ membranæ non aliter differunt, niſi quòd in coſtis, ὑπεζώκοτες, id eſt, *Succingentes*, appellantur; ubi verò rectæ ad claves feruntur, διαφράττοντες, id eſt, *Interſepientes*, 5. de anat. admod. vide *Diaphrattontes*.

Medicamentum, omne id dicimus, quòd noſtram naturam alterare poteſt, 1. ſimpl. cap. 1.

Medicari, generaliter loquendo, idem eſt, quòd *mederi*; propriè eſt idem quòd *purgare*: neque de omnis medicamenti exhibitione intelligit Hippocrates, ſed de eorum tantùm quæ purgant, 2. de fract. 29.

Medulla ſpinalis, (quæ & *Dorſi medulla*, ῥαχίτης μυελὸς, & vulgò *Nucha* nominatur) eſt, quæ omnibus, & ſingulis vertebris ineſt, 8. de uſu part. capit. 4. eſtque Cerebro, velut principio ſuo, continua, ejuſ-

dem

dem cum eo generis & naturæ, niſi quòd ipſo multò eſt durior & compactior, potiſſimùm in infernis ſpinæ finibus; eam tamen perperam *medullam* appellarunt: cùm *medulla* ipſa, non modò ſpinali hâc, verùm etiam Cerebro ipſo ſit humidior, mollior, & pinguior: quòd verò in ſpinæ oſſibus contineatur, coloremque habeat *medullæ* aſſimilem, ob id ipſam *medullam* nominant; quo modo etiam quidam ipſum Cerebrum vocitârunt, 3. de alim. facult. cap. 10. Communiter eam *ſpinalem* vocant *medullam*, additâ ſcilicet *medullæ* appellatione; interdum verò ſine additione ſimpliciter *ſpinam* nuncupant, 3. loc. affect. 10. vide *Myelos*. Oritur ex cerebri totius baſi, eique corporis ſubſtantiâ ſimilis eſt; & ejuſdem cum eo generis, nervosque ut & cerebrum producit, donec velut effæta deſinat in finem brevem, acutum ſimplicem cum coccyce. Nervi autem hi ſubjectas cerebro partes movent, & ſentientes efficiunt. Ut planè conſtet *ſpinalem medullam* partibus capiti ſubjectis tanquam cerebrum eſſe, & multa cum cerebro habere communia, ſubſtantiæ ſimilitudinem, principium nervorum, ſentiendi vim propè parem, & præterea meningas duas, unam tenuem à tenui meninge cerebri ortam, quæ vaſa ipſam nutritura colligat, & ſubſtantiam ejus admodum mollem, cerebro tamen non paulò duriorem conſtringit; alteram craſſam, à craſsâ ſimiliter cerebri meninge prodeuntem, quæ tenuem ambit & munit contra ſpondylorum duritiem. Nec tamen propterea medullam hanc cum cerebro eandem eſſe, cenſendum eſt: habet enim utrumque quædam propria & diſcrepantia. Nam cùm cerebrum pulſet atque moveatur, quanquam oſſe immobili contineatur, medulla tamen non movetur, tametſi à ſpondylis mobilibus continetur, nullumque habet medium intervallum, ut cerebrum, ſed præter meningas duas, tertiam, quâ cerebrum caret, tunicam nervoſam, validam, craſſam, aſperam,

ram, humore circumfuſam viſcoſo. Hæc non modo duas illas meningas, ſed etiam ſpondylos & totam rachitidem veſtit, & contra motus violentos & injurias alias omnes, tum internas, tum externas, tutò communit. Naſcitur autem ab oſſe occipitis, quo loco ſpondylis committitur, & ad imam uſque ſpinam, ſicut & ipſæ meninges, excurrit.

Megaloſphlanchnos, vocat Hippocrates non eos duntaxat, quibus magna ex naturâ ipſâ ſunt viſcera, ſed quibus ea, ex affectu aliquo, intumuerunt, ſive Scirrhum, ſiue Phlegmonem, ſive Oedema, nacta ſint, 3. acut. 9. Μεγαλόσπλαγχνος dicitur etiam ὁ οἶνος, hoc eſt, Vinum, apud Hippocrat. quod Galenus interpretatur viſcera in molem attollens, ſeu magna viſcera faciens: Id quòd ipſe inprimis tribuit vino dulci.

Melancholia morbus, eſt delirii ſpecies, ab humore melancholico, (à quo etiam nomen ſortitus eſt) in ipſo Cerebri corpore p. n. contento proveniens, qui ipſe humor ſi aſſetur, maniam facit, & furorem, 3. loc. aff. 7.

Melancholia flatuoſa, ſive *hypochondriaca affectio*, morbus eſt, ex tertiâ melancholiæ ſpecie, indicante nomine humorem, qui ipſius cauſa eſt. Cùm circa ventriculum prima incæperint accidentia, ipſisque auctis melancholica ſequetur affectio, deinde alvi dejectione, vomitu, probâ coctione, ructibusque levatur is, qui laborat, Hypochondriacum, flatuoſumque morbum ipſum nominabimus, 3. loc. affect. 7. Μελαγχολία eſt deſipientia ſine febre, timorem & mæſtitiam ſine causâ inducens: Species eſt τῆς παραφροσύνης. Habet enim depravatam facultatis imaginatricis & ratiocinatricis, motionem, multa vana animo volvens quæ metuat, magnumque inde mœrorem concipiens. Sunt enim timor & mæſtitia duo perpetua communiaque omnium, melancholicâ laborantium ſymptomata, ut ait Hippoc. aphor. 23. libr. 6. Humor autem melancholicus

licus gignitur, & abundat vel in cerebro ſolo, vel in ſolis hypochondriis, ſed maximè ſiniſtro, unde humor atque vapor cerebrum petunt, vel in univerſo corpore. Hypochondriaca autem omnium mitiſſima eſſe ſolet, ſecundùm eam, quæ totius corporis vitio provenit: Peſſima verò, & ferè incurabilis, quæ ex privato cerebri affectu oritur. Cùm verò duæ ſint potiſſimum humoris melancholici differentiæ, unus frigidus & ſiccus, vinorum fæci reſpondens, alter calidior, acrior, & uſtione redditus ferocior, qui *μέλαινα χόλη* propriè appellatur, ille, morbum de quo agimus, parit, ideoque febrem non habet: qui verò ab illo fit, non ſimpliciter *μελαγχολία*, ſed *μελαγχολικὸ ἔκστασις*, hoc eſt, *σφοδρὰ καὶ θηριώδης* nuncupatur, febremque habet adjunctam, tanquam phrenitidis & inflammationis cujuſdam particeps.

Melancholicam ecſtaſim vocat Hippocrat. motionem mentis, aberrationemque vehementem & ferinam, quæ, irrigante Cerebrum aſſatâ flavâ bile, oritur, quæ in nigram permutari ſolet, 1. prorrhet. 14.

Melancholicus humor, duplex; alter eſt, qui propriè melancholicus ſuccus, ſive melancholicus ſanguis à Galeno dicitur, eſtque veluti fæx ſanguinis, ſatis craſſus, fæcibus vini non abſimilis, qui in terram effuſus, non inducit fermentationem, niſi fortè in ardenti febre aſſetur, neque ullius acidæ qualitatis eſt particeps; qui in meatibus Cerebri contentus, Comitialem morbum, in corpore Cerebri melancholiam morbum generat; vide *Nigra bilis*. Alter eſt tenuior, guſtu acidus, qui terram radit, attollit, fermentat, ampullaſque excitat, qui *atra bilis* appellari poteſt, quâ præaſſatâ naſcuntur ferina deliramenta, modò cum febre, modò ſine febre, 3. loc. aff. cap. 7. & 2. de differ. febr. 9.

Meliceris, *Μελικηρὶς*, humorem melli ſimilem membranâ concluſum habens, ſpecies eſt apoſtematis, ut & *ἀθέρωμα*, & *στεάτωμα*, quorum hoc ab adipe, illud à pulti-

pulticulâ intra membranam conclusâ, nomen habet. Meliceride diſſectâ, inibi contentus humor non aliter, quàm mel è favis diffluit. Sed dicitur eodem etiam nomine aliud ulceris genus, quod propriè κηρίον appellatum eſt, ut teſtatur Aëtius, libr. 6. cap. 68. vide *Atheromata*.

Melicratum, ſive *Aqua mulſa*, aut *Hydromel*, eſt mellis & aquæ compoſitio, vel ex æquâ utriusque portione (ut viam urinæ paret, & ad diſtributionem ag t) vel alterâ alteram ſuperante factâ; 3. acut. 13. licet quidam velint, μελίκρατον, ἀπὸ τοῦ ὑδρομέλιτος vetuſtate differre; quod *Melicratum* ſit aqua mulſa ſubita & recens, hoc eſt, ex tempore comparata; *Hydromel* autem, inveterata, & recondita. Quoniam aqua melle miſta, non admodum utilis ex iis; qui amaram bilem coacervant, & facilè in iis vertitur in bilem, niſi prius per inteſtina aut veſicam tranſeat, ejuſmodi naturis dilutior dari debet, ut nec ſitim adferat; nec bilem gignat. Similiter iis, quibus viſcera ſcirrho aut phlegmone, aut œdemate tentantur, aut aliquo morbo acuto laborant. Nam cùm mel in iis, tum propter moram, quàm in obſtructis viſceribus trahit, tum propter eorum ardorem protinus in bilem vertatur, eamque ob cauſam noceat, aqua autem tardè penetret, & nimis diu moretur in hypochondriis, ex utrisque miſtum Melicratum idoneum redditur ita temperatum melle & aqua, ut & facilè diſtribuatur in corpus, & bilem non gignat, nec ſitim. Meracius verò exhibere convenit, ſi alvi dejectionem molimur. Paratur autem utrumque duobus modis: unum crudum eſt, alterum decoquitur. Crudo utimur, cùm alvum dejicere, aut vomitionem incitare volumus: Probè autem coctum, valentiùs alit. Coquitur autem ad hunc modum: Primùm multum aquæ melli indimus (Paulus, libr. 1. in octo partes aquæ, unam mellis miſcet) deinde tantiſper coquimus, quoad ſpumare deſinat:

Spumam autem, cùm primùm emergit, tollere ab e-
oportet. Convenit microſphyctis, tuſſientibus, peri
pneumonicis, & iis, qui immodico ſudore digerun
tur.

Melon, eſt tertius modus egreſſionis uveæ oculi
cùm tantum egreditur, ut palpebræ minùs prævaleant
& pili palpebrarum pungentes, clauſis oculis dolorem
inferant, libr. de ocul. part. 4. cap. 11. Sic dicta ea eſt
procidentia, quòd ita protuberet oculus, ut malum ex-
ertum appareat. Μῆλον enim etiam id eſt, quòd Galli
Pomum vocant, cujus flores, folia, & germina adſtrin-
gunt; dicitur etiam μῆλον, *mala*, gena, pars faciei, in-
ter naſum & aurem ſub oculo leviter eminens. Ea
pilis nuda eſt, non modò propter os ſubjectum, ſed
etiam ad ornatum & decorem vultus, quodque natu-
ra voluerit eam eſſe ſedem pudoris, ibique maximè
oſtendi ruborem. Sic dicta eſt à Mali ſimilitudine, ſi-
ve rubeum Mali colorem ſpectemus, ſive rotundita-
tem, quam illi natura donavit, ut ſic oculum ab exter-
nis injuriis infra tutaretur. Pollux etiam Author eſt,
μῆλα vocari tonſillas duas penitiores, in intimo ore
poſitas ad radicem linguæ.

Membrana, quam Græci nunc ὑμένα, nunc χιτῶνα,
nunc μήνιγγα vocant, eſt pars ſimplex, alba, nervoſa,
lata, plana, valida, tenuis, facileque dilatabilis. Cùm
partem aliquam veſtit, χιτὼν: cùm cerebrum foris in-
tegit, μηνίγξ; aliàs, ὑμὴν dicitur; vide *Tunicarum*.

Membrana Adelos, ἄδηλος, quaſi minùs apparens, eſt
quarta oculi tunica, à nonnullis invecta, quam Am-
phibleſtroeides tunica, quaſi in ſummo excipit, mem-
brana minima ſimul, & tenuiſſima, quam Hippocrates
non cognovit, libr. Introd. cap. 11.

Membrana dura, inviolata, craſſa, cuticularis, (idem
enim ſignificant) eſt, quæ primùm calvariæ oſſibus
exemptis, aut ſaltem apertis. Cerebrum in orbem con-
tegens apparet, (quæ vulgò *Dura mater* appellatur,)
cui

cui altera *tenuis*, *mollisque* ſubnectitur, quæ *Pia mater* nominatur, 9. de anat. adm. cap. 1. Utramque *meningem* vocant, ſolis Cerebri membranis nuncupatione hac reſervatâ; cùm Veteres non has ſolùm *Membranas*, ſed omnes etiam, *Meningas* vocarent; ibid. cap. 2. quas etiam *Vaginas* vocant, 3. de artic. 33.

Membrana Pericardios, quæ & *Tunica*, & *Domicilium*, *Theca*, item & *Vagina*, & *ſecurum vallum cordi circumjectum* dicitur, eſt Membrana, in cujus medio Cor eſt ſuſpenſum, quæ ex capite ſeu baſi ipſius ampla valdè exorta, pòſt autem paulatim coarctat ſeſe, eo planè modo, quo Cor ipſum, in quandam Coni acutiem deſinit, oſſi pectoris annexa, 16. de uſu part. cap. 16. quæ *Capſula cordis*, & *Cordis involucrum* vulgò appellatur.

Membrana Perioſtios, eſt involucrum tenue, & fibroſum, velut indumentum oſſium, à naturâ condita, libr. finit. per quam oſſa ſentiunt; (ſi modò quid ſentiunt,) generaleque quidem nomen eſt, habetque pro varietate partium, ſpecialia quædam nomina; in Cranio enim περικράνιος, in Coſtis, ὑπεζωκὼς dicitur. vide *Perioſtios*.

Membrana pinguis, id eſt, *Meſaræon*, & *Meſenterium*, 19. method. 8.

Membrana ſecundi formis, vide *Choroeides*.

Membranæ Sigmoeides, ſunt tres illæ membranæ in venâ arterioſâ, à quâ Pulmo alitur, intùs ortæ foràs ſpectantes, quas à figurâ literæ Sigma, *Sigmoeides* appellârunt, 6. de uſu part. cap. 14. Dicitur etiam σιγμοειδὴς ἀπόφυσις, proceſſus unus Omoplatæ, quòd inſtar antiquæ Græcorum literæ C cavus ſit. Idem ἀγκυροειδὴς & κορακοειδὴς appellatur. Dicitur & hoc nomine, Sinus, ſeu Cavitas ſemicircularis in cubito, inter duas cubiti apophyſes comprehenſa, in quam brachii extremum, Trochleæ ſimile inſeritur. Refert etiam figuram C, unde Cιγμοειδὴς, vel Cιγματοειδὴς appellatur. Dicuntur & χόνδροι σιγμοειδεῖς, cartilagines quibus

aſpera artéria contexitur, quòd ſemicirculares ſint inſtar C.

Membranæ ſubcingentes, vide *Hypezocotes, Cingentes, Diaphrattontes*, & *Medianum.*

Membranæ Triglochinæ, ſunt membranæ arteriæ venoſæ, (quæ in pulmonem diſtribuitur) foris intrò pertinentes, quas *Triglochinas* appellârunt, non à figurâ aliquâ, ſed à mutuâ inter ſe ipſarum compoſitione, quæ cuſpidum telorum eminentiis, atque angulis, quos *glochinas* vocant, penitùs eſt ſimilis, 6. de uſu part. cap. 14.

Membra ſpiritalia ſunt, Pulmo, Cor, Thorax, & duplex arteriarum genus, læve & aſperum, 7. de anatom. adm. cap. 1.

Membrum ſimplex eſt, cujus quamcunque partem ſenſibilem aſſumpſeris, erit illa toti communicans in nomine, eſſentiâ & definitione, ut caro, & os, oppoſitum illi eſt *membrum compoſitum*, lib. de anat. viv.

Mendoſæ coſtæ, vide *Illegitimæ.*

Mendoſæ ſuturæ, vide *Lepidoeides.*

Meningophylax, id eſt, *membranæ cuſtos*, lamina ænea eſt, firma, paulùm reſima, ab exteriori parte lævis, quâ Chirurgi in vulneribus capitis utuntur, quoties excidendum, & attollendum eſt os, metusque imminet, ne in ipſo opere Cerebri membrana, negligentiùs & ultrà quàm res expoſtulat, premendo, lædatur, & contundatur, ex quo ſopores, & graves inflammationes cum mortis periculo oriuntur; propterea quòd membranam à curationis injuriis & graviori oblæſione tueatur, μηνιγγοφύλαξ appellata eſt, 4. loc. affect. 2. Huic autem ſimile, quoddam ferramentum habent Chirurgi noſtri, inquit Gorr. quòd *Vectem* dicunt, cum eo attollant os, quòd ferme totum exciſum eſt, & jam labat, non ſecus quàm grandiores lapides vectibus impelluntur, quanquam eodem ferramento cerebri membranam cuſtodiant. Eſt enim lamina ferrea anguſtior

ab

ab eâ parte quâ os tangit aſpera, ab alterâ lævis, non recta, ſed media duobus locis recurvata.

Meninx, Græcè μῆνιγξ, vide *Membrana dura*.

Menſes, id eſt, menſtruæ mulierum purgationes, quæ per uterum ſingulis menſibus fiunt, libr. de atrâ bile, cap. 8. quæ & *muliebris fluxus*, & *uteri rheuma* appellatur, 3. de cauſ. ſympt. cap. 4. Unde *menſes* moventia medicamenta ſunt, quæ in peſſis, aut formentis, aut quovis alio modo vulvæ admota, non habent vim familiarium ſuccorum attractricem, ſed hoc ſolo nomine bibuntur, ut ſanguinem extenuent, & meatus uteri, obſtructione liberent, 5. ſimpl. 20.

Mentagra, vide *Impetigo*.

Menti eruptiones, ſunt affectiones ulceroſæ & aſperæ, in *Mento* ſuâ ſponte naſcentes, quæ & *Menti papulæ*, & *Mentagræ* appellantur, 5. de com. med. loc. cap. 6. & 7.

Mentum, quòd Græci γένειον dicunt, id omne eſt, quòd làbro inferiori, longâ & orbiculari figurâ ſubjacet, libr. Introd. cap. 10.

Meri, Arabibus, *Gula*, Latinis, Græcis propriè οἰσοφάγος dicitur, communiter Στόμαχος; omni enim ventri, collum præpoſitum, inſtar Iſthmi cujuſdam anguſtum, nominatur Stomachus. *Meri* autem communis quædam via eſt, quæ ab ore cibos & potum fert ad ventriculum, inter hunc, & fauces media, 4. de uſu part. & 13. method. capit. 4.

Meſaraicæ venæ, vide *Meſenterium*.

Meſenterium (quòd & *Meſaræon* dicitur) utroque nomine ab accidentibus ipſi indito; *Meſenterio* quidem à ſitu, *Meſaræo* autem à peculiari ſubſtantiâ; nam corpus membranoſum medium inter inteſtina ſitum eſt, & omnes venas ex jecore in ipſum deſcendentes, (quæ ob id *Meſaraicæ* dicuntur) unà cum vicinis arteriis & nervis in orbem complectitur, quemadmodum etiam in inteſtina ſingula, 6. de anatom. admod.

 cap. 6.

cap. 6. Eſt autem illi gemina tunica, quarum utraque à Peritonæo juxta lumbos exoritur & connaſcitur, niſi qua venas & arterias continent, aut qua adeps multus interceſſit, aut qua ipſa inteſtina conveſtiunt. Nam Ecphyſis à Peritonæo, Colon, quâ fundum ventriculi ſupervehitur, ab Epiploo poſteriore veſtitur. Illis autem in partibus intercedentia vaſa, adeps & inteſtina, tunicas meſaræi connaſci prohibent. Cæterum, per eas venæ diſperſæ ſunt propè infinitæ, quibus tanquam manibus jecur ſuccum ad ſe trahit, quem in ſanguinem vertat, easque tunicæ illæ fulciunt, ne dum homo ſalit aut cadit, vehementiùs feritur, contundantur, aut diſrumpantur. Nec verò *Meſenterium* venas modò continet, ſed & arterias à magnæ trunco, quæ ſecundum lumbos fertur: eas enim omnes ſimul amplectitur, conveſtit, & tuetur. Nec tamen eo contenta natura, ad majorem eorum vaſorum munitionem adipem multum *meſenterio* indidit, prætereque adipem glanduloſum corpus, quòd πάγκρεας vocant, machinata eſt, eoque medias eorum vaſorum ſciſſuras communivit, ne propter infirmitatem motionibus violentis læderentur.

Meſenterii appendiculum nominant, illud unum principium, in quo Meſenterii venæ, ac arteriæ, (quæ veluti radices in arboribus, in concavam anfractuum partem, inſeruntur) invicem coëunt, & (in quo totum *Meſenterium* cum inteſtinis continetur) ligamentis naturâ præditum, ſurſum tendens, adjacentes ſibi habens venas, ad jecoris portas; arterias autem, ad eam ſpinæ partem, quæ in ſeptum transverſum, & renes versùm tendit, 6. de anat. adm. cap. 6.

Meſopleuria, id eſt, *Intercoſtalia loca*, lib. de muſc. diſſ. cap. 23. vide *Intercoſtales muſculi*.

Metacarpium, vide *Brachiale*.

Metalepticus, id eſt, *tranſumptivus*, vel *tranſlativus motus*, quem natura muſculis quibuſdam conciliavit, 7. de

7. de uſu part. cap. 14. vide *Tranſumptivus*, & *Euthyporos*.

Metaphrenum, id eſt, *Dorſum*, media eſt ſcapularum pars, cui ſtomachus intùs ſubjacet, lib. Introd. cap. 10. cui Thorax configitur, tanquam ad carinam navis, libr. tegni, cap. 29. Veriſimile eſt ex ipſo etymo, eam Dorſi partem ſignificare, quæ ad ſeptum transverſum ſita eſt, quaſi τὸ μετὰ τὰς φρένας. Sic enim Veteres, Septum transverſum appellarunt. Rufus vocat partem inter Dorſum & Lumbos mediam, quâ Renes adjacent. Nec tamen inter partes ſpinæ numeratur, quam Veteres totam diviſerunt in Cervicem, Dorſum, Lumbos, & Os ſacrum. vide *Spina*, & *Dorſum*.

Metaporopœeſis, eſt exiguorum meatuum flatusque morbidi mutatio, ad naturalem ſtatum; nomen eſt, idem planè poteſtate ſignificans, quòd μετασύγκρισις, à quo μεταποροποίησις, nihil differt, 14. method. cap. 4. Unde *Metaſyncriticum medicamentum*, quod à dolore tollendo, etiam *Anodynon* ſæpè nominatur; Confirmatorium eſt, & perſanat, libr. de Dynam, in proœm. & 7. de comp. med. per gen. cap. 11. ex alto quin & humores evocat ac transfert, 1. de comp. loc. cap. 8.

Metaptoſis, tranſitus eſt, ſive transmutatio alicujus morbi, vel febris in aliam ſpeciem, ut, ſi ex acuto fiat non acutus, tunc morbus acutus ἐκ τοῦ μεταπλάσσεσθαι fieri dicitur.

Metaſtaſis morbi propriè appellatur, cùm ex parte unâ, in alteram, malum (morbus videlicet, cauſaque morbida) migrat: per abuſionem autem *ipſius* etiam *morbi ſolutio*, ita nominatur; 5. aphor. 7.

Metaſyncriſis, vide *Metaporopœeſis*.

Metopon, μέτωπον, pars faciei ſupra oculos ſita, & ad tempora uſque protenſa, ex ſubſtantiâ muſculoſâ, & oſſe ſubjecto conſtans. Aliis, *frons* tantùm dicitur, quantum inter ſupercilia, & capillos patet, pilis nudum. Alii, totum id ſpatium, quòd ab oculis, ad co-

ronalem uſque ſuturam extenditur, *frontem*, & *frontinios* appellant.

Metrenchitæ, i.e. uteri clyſteres, inſtrumenta ſunt per quæ in uterum medicamenta idonea immittimus; perindè ut *otenchitæ*, i.e. *auricularii clyſteres*, per quos in aures, & *recti ſyphones*, (quos *Catheteras* vocant) inſtrumenta ſunt, quibus in veſicam aliquid infunditur, 5. met. 11.

Methodica medicina eſt, quæ communitatibus, & ſimilium ſpeculationi unicè intenta, omnes particulares affectus, ad generales duos reducit, adſtrictum, & fluentem, quos *communitates* vocant, lib. Intr. c. 3. *Μεθοδικοὶ*, Medici methodicæ ſectæ addicti, quam illi definiebant eſſe cognitionem apparentium communitatum ad ſanitatis finem ſpectantium. Statuebant autem ad curationis indicationem nihil conferre cognitionem loci, affecti, cauſæ, ætatis, regionis, anni temporis, conſiderationem virium ægrotantis, aut naturæ, aut habitudinis ipſius, neque conſuetudinem, ſed à ſolo morbo, convenientis remedii indicationem ſumendam cenſebant, neque ab eo ſecundum ſpeciem, ſed ab ejus communi & univerſali notione, quam quidem appellabant *κοινότητα*, hoc eſt, *Communitatem*, ut quæ in ſingulis particularibus ſpectaretur. Conſtituebant autem in univerſum tres *κοινότητας*: *adſtrictam*, *fluentem*, & *mixtam ex utrâque*. Atque in *adſtrictâ* quidem relaxandi; in *fluente* verò, comprimendi indicationem ſumebant; in *mixtis* verò, quòd magis urgeret: Præter hæc tria nihil Medico conſiderandum judicabant, quòd ad remedii inventionem pertinere videretur. Ecquid enim, ajunt, juvat, refrigerationes, æſtus, ebrietates, cruditates, plenitudines, defectus, laſſitudines, otia, ciborum qualitates, conſuetudinum mutationes tam anxiè rimari? Eáne, contemptis iis, qui in corpore ſunt affectibus, ſananda ſuſcipimus, quorum nullum prorſus ſupereſt: Nam illa quidem abeunt, quòd autem ab illis excitatum eſt, in corpore manet; id ipſum curare oportet.

tet. Hoc enim morbus eſt. Conſiderandum eſt igitur qualiſnam ille ſit: Si namque adſtrictus eſt, laxari: ſi fluidus eſt, reprimere oportet quâcunque tandem ex causâ uterque originem duxerit. Quid ergo jam cauſa valet, cùm nec quòd fluidum eſt, laxari, nec quòd adſtrictũ eſt, adſtringi unquam debeat? Atque ut reliqua ſimiliter expendamus, proponatur phlegmone, in quâ cùm adſtrictionis vitium ſit, non ſi æſtate acciderit, relaxantia remedia poſtulat; hyeme autem alia, ſed utroque anni tempore iiſdem percuratur: nec puerili ætate relaxantibus, ſenili verò reprimentibus: nec in Ægypto quidem laxatoriis, Athenis autẽ comprimentibus. Similiter ſi phlegmonę contraria fluida affectio ſtatuatur, ea nunquam relaxantibus, ſed perpetuò adſtrictoriis remediis medicanda eſt, hyeme, vere, æſtate, autumno, pueris ætate florentibus, ſenibus, ſive Thraciam, ſive Scythiam, ſive Æthiopiam incolant. Itaque ſi nihil horum ad curationẽ conducit, fruſtra in his omnibus ſtudium ponitur. Quid verò corporis partes? nonne & hæ ſupervacaneæ ſunt ad indicationem curationis? vel audeat aliquis dicere phlegmonẽ in parte quidem nervoſâ relaxandam, ſed in arterioſâ, aut venoſâ, aut adipoſâ, aut carnoſâ adſtringendam eſſe? vel ſi aliqua ſit in corporis quâdã parte adſtricta affectio, audeat dicere eam non eſſe comprimendam, vel quòd fluidum diſſolutumque eſt, conſtringendum non eſſe; quamobrem ſi partis natura non immutat curationis modum, ſed auxiliorum inventio ex ipſo affectionis genere dependet, in vanum partis ipſius ratio habetur. Ab eâ methodo nimiũ compendiaria μεθοδικοὶ dicti fuêre: quorum Princeps proditur Themiſon Laodic. Syrus, qui ab Aſclep. *rationali* inſtitutus, ad Methodicæ ſectæ inventionẽ ſe contulit. Hinc eſt, quòd illum Gal. multis in locis *communitatum repertorem* nominat. Eam poſtea Theſſalus Trall. abſolvit, contra quem Gal. tam acriter ſæpè debacchatur.

Milphoſis, Μιλφαὶ ἢ μίλφωσις, idem eſt, ac *Madaroſis* pilo-

pilorum deſſuvium eſt ex palpebris, ab acri fluxione, vide *Μαδάρωσις*,

Μνᾶ, ſive *Mina Attica*, & *Ægyptia*, habet uncias ſexdecim, hoc eſt, drachmas 128, *Romana*, uncias viginti, libr. de ponder. & menſ. cap.3. Dicitur etiam *Mina*, Cordis capſula, & glandula, libr. de anat. viv. Plinius autem lib.21. cap. ult. *Mna*, inquit, quam noſtri *Minam* vocant, pendet drachmas Atticas centum. Quin etiam Fannius: *Mnam* vocitant, noſtrique *Minam* dixêre priores, centum hæ ſunt drachmæ.

Mochlia, traductio eſt oſſium ad naturalem locum, ab eo, qui præter naturam, lib. finit.

Modus morbi, vide *Morbi mos*,

Mola, *Μύλη*, eſt os latum & rotundum, toti genu ſuprapoſitum, ob figuræ ſimilitudinem ſic dictum. Siquidem ut *Mola* piſtrinenſis & rotundum eſt, & ab anteriore parte lateribusque aſperum, à quibuſdam *patella*, *rotula*, & *ἐπιγονατὶς* dicitur. Eſt adhæc *Mola*, caro informis, & inutilis, in muliebri utero concepta; quem conceptum inutilem in utero concretum, ſi ſubdurus ſit, *μύλον*, ſive *μύλην* Græci appellitant, id eſt, *Scirrhum*. Ea interdum rudimentum cujuſdam formæ obtinet, ſed inchoatum duntaxat. Cute vel membranis obducitur, intus venis abundat compluribus, ſine oſſibus, ſine inteſtinis, ſine viſceribus. Fit à ſemine imperfecto atque infœcundo, ut cui calor deſit, quantum adeſſe expedit ad fœtus conformationem, non tamen planè frigido, humidoque: ſiquidem ex eo nihil omnino effici poteſt. Quo fit, ut mulier ſola citra viri congreſſum *Molam* non gignat, quoniam ejus ſemen frigidius atque humidius ſit, ſed ſemen viri præterea accedere oportet, naturali tamen frigidius, atque ob id infœcundum, nec eo uſque progredi valens, ut hominis formam effigiet: id enim vegeti caloris nativi ſpiritusque opus eſt. Sed non ſic gallinæ: ſolæ namque ſine coïtu ova *ὑπηνέμια*, id eſt, ſubvertanea concipiunt, quæ

quæ planè muliebri molæ reſpondent. In cauſâ eſt ſiccior volucrum temperatura humoris frigidi redundantiam in ſemine abſumens: Attamen *Mola* quamvis prorſus inutilis concepti fœtus ſpeciem per initia exhibet, menſes ſiſtit, nauſeas & vomitiones excitat, uterum attollit: Poſtea verò naturam proritat ad ſui excretionem: Id quòd ſæpè quadrageſimo die, interdum autem tertio menſe contingit, vel multo etiam ſerius, adeò ut pleræque novem decemve menſes, aliæ toto etiam vitæ ſpatio eam in utero geſtaverint. Alimentum namque per venas uteri non aliter quàm fœtus attrahit, eoque nutritur & augetur, vitâ perinde atque planta prædita. Ab excretione verò puerperia citantur, quæ λόχια vocant, lac in mammis colligitur, cæteraque contingunt ut in legitimo partu.

Molares dentes, vide *Dentes*, & *Tomi*.

Mollicinum emplaſtrum, vide *Malthacode*.

Mollis pulſus eſt, in quo arteria quaſi carnoſior diutius contrectata apparet: *durus*, ubi ſiccior, rigidiorque in modum Corii, de pulſ. ad Tyron. cap. 3. *mollitudo* autem & *durities*, ſunt tunicæ arteriarum qualitates. ibid.

Mollities oculorum (quæ & *Paralyſis oculorum* dicitur) morbus eſt, cùm illorum voluntarius motus omnino aufertur; qnemadmodum cùm minuitur, *tremor*, & *titillatio* dicitur: cùm verò depravatur, ipſiusque lacerti contorquentur, & non ut decet, moventur, *Spaſmus* nuncupatur, libr. de ocul. part. 4. cap. 7. vide *Paralyſis*.

Monoculum, vide *Cœcum inteſtinum*.

Monohemera collyria ſunt, quæ unius diei operâ, lippitudines apta ſunt curare, 4. de compoſ. medic. loc. cap. 2. Μονοήμερα dicta, quòd intra diem unum curationem abſolvant, ſunt collyria, quæ cum ovi candido, aut muliebri lacte, aliquando verò etiam aquâ ſimplici illita, oculis inflammatione laborantibus eam ſtatim

tim

tim mitigant. Conſtant magnâ ex parte iis, quæ mediocriter adſtringunt, concoquunt, & diſcutiunt; cujuſmodi ſunt acacia (quam quidem quæ habent collyria τρυγώδη, hoc eſt, *fæculenta*, appellantur) æris ſquama, æs uſtum, Crocus, Myrrha, Lycium Indicum, Caſtorium, Thus. Verùm in quibus aſtringentia prædominantur, plurimo ovi candido diluenda ſunt, præſertim ſi quid ex metallicis complectantur. In quibus autem Crocus, Myrrha, Caſtorium, Thus, Lycium prævalent, in his parciùs ovi candidum commiſcendum. Cæterum vitari oportet uſum τῶν μονημέρων κο-λλυρίων, in plenitudine totius corporis: Nam quia facultate frigida ſunt, obſtruunt, denſantque meatus, ac ſi copia humoris in oculis fuerit, in causâ ſunt plerumque ut tunica κερατοειδὴς rumpatur.

Moram, id eſt, *Trivon*, ſive *Attritionem*, Hippocrates appellat, callo obduratam ſedem, quæ ex diuturnâ capitis brachii immoratione efficitur, in eâ carnis circumjectæ parte, in quam id primâ prolapſione incubuerat, 1. de artic. 21.

Morbidus rigor, corporis concuſſio eſt, ſanis eveniens, à nullâ exteriori causâ violentâ, ſed ex ipsâ diſpoſitione corporis intrinſecâ; at cùm aquâ frigidâ corpori affusâ, rigor excitatur, non eſt morbidus rigor, uti cùm ex ipsâ corporis diſpoſitione ſuſcitatur. libr. de trem. conv. cap. 6.

Morbi mos, quem etiam *modum* vocant, ut ſi morbus benignus, vel malignus ſit, tùm ex propriâ ſuâ ſpecie, tùm ex ſupervenientibus ei ſymptomatibus ſpectatur, 1. de criſ. cap. 3.

Morboſum (νοσῶδες) dicitur, ut *corpus*, ut *cauſa*, ut *ſignum*; nam *corpora*, quæ morbos continent; *cauſæ*, quæ hos efficiunt; & *ſigna*, quæ ipſos indicant, νοσώδη Græcis, nobis *morboſa* dicuntur. Gal. init. artis parvæ.

Morbus, νόσος, eſt diſpoſitio præter naturam lædens operationes, 2. criſ. cap. 2. primò per ſe, & non per accidens,

cidens, libr. de ſympt. diff. cap. 1. *Præter naturam*, & *contra naturam*, idem ſunt; utrumque enim uno verbo παρὰ φύσιν Græci dicunt; nam & fædus Ictericorum color, & lentigo, & alius quivis etiam leviſſimus affectus, contra naturam eſt, nec tamen morbus dicitur, ſi propter ſui exiguitatem & obſcuritatem, ſummam actionem non lædat.

Morbus Herculeus, vide *Comitialis*.

Morbus magnus, vide *Comitialis*,

Morbus puerilis, ſive *Comitialis affectus*, à Cerebri intemperiè provenit iis, quibus humidum naturâ eſt Cerebrum, teſte Hippoc. lib. de aëre, aquâ, & locis, ubi dicit, pueris accidere convulſiones & ſuſpiria, quæ putant puerulum efficere, & ſacrum morbum eſſe: ubi per *puerulum*, intelligit affectum comitialem, com. 1. in 6. de morb. vulg. 5. vide *Comitialis*.

Morbus Regius, qui *Arquatus*, *Aurigo*, & *Icteros* dicitur, eſt bilis flavæ refuſio in cutem, & corporis ſuperficiem, quæ proinde etiam hic tingitur, luteaque fit; albæ quoque ventris dejectiones fiunt eo morbo affectis; lib. finit. vide *Icteros*.

Morbus ſacer, vide *Comitialis*.

Moria, & *Moroſis*; eſt imminuta functio ratiocinatricis facultatis, quæ etiam *fatuitas* dicitur, Græcè μωρία, μώρωσις, de ſympt. differ. cap. 3. vide *Fatuitas*.

Mortifera facies eſt, de quâ in Prognoſtico dixit, naſus acutus, oculi concavi, collapſa tempora, 3. acut. 5 4. vide *Facies Hippocratica*.

Motòs, Μοτὸς, Linamentum, ſeu Linteum carptum, quòd vulneribus, ulceribus, apertionibus corporis ſeu ſiccum, ſeu medicamentis, (quæ ob id ἔμμοτα vocantur) oblitum, inditur; vel ad ſiſtendum ſanguinem, vel ad detergendum, ſiccandum, exedendum: Præterea *Motòs*, Linamenta vocant, & Medicamenta, quibus foris impoſitis, vel eſchara ulceribus inducitur, vel meatus obſtruuntur, vel carnoſæ partes, quæ

circa ulcus ſunt, exceduntur, & conſumuntur, 5. me-thod.3. Sunt τῶν μοτῶν quinque differentiæ: Tortile, Raſile, Concerptum, Ellychnio pudendoque ſimile. Indita ſunt his differentiis nomina partim à formis ac figuris quibus effinguntur, partim à materiâ ex qua conſtant. στρεπτὸν, hoc eſt, Tortile, à formâ nomen habet: ξυστὸν καὶ πλυτὸν, hoc eſt, Raſile, Concerptumque ab ipsâ linteolorum materiâ; hoc quidem concerpta, illud verò deraſa: quare etiam aliquando ſimpliciter ξύσμα ἢ τίλμα ὀθονίων, hoc eſt, raſura aut vulſura linteolorum, appellantur: ἐλλυχνιωτὸν verò dictum eſt, non quòd ad lychni ſeu funiculi lucernarum ſimilitudinem contorqueretur, ſed quòd ex ellychnio fieret; id quòd ex Galeno apparet, lib.13. meth. ubi ait: extrinſecus autem convenit linamentum vel ſiccum, vel ex vino, præſertim autem quòd ex molli ellychnio eſt, cujusmodi ſunt tarſica. Subdit autem ejuſmodi linamenta etiam vim quandam habere ad ſuperexcreſcentem ulcerum carnem conſumendam. Πελαπισκωτὸν autem vocatum fuit à pudendi humani ſimilitudine. Verùm præter hæc quinque alia etiam apud Veteres leguntur, ut apud Celſum, λημνίσκος, quòd ille in longitudinem implicitum linamentum interpretatur, & aliquando linamentum involutum & oblongum: & apud Aëtium σφηνίσκος, quòd linamentum ſignificat ad cunei parvi ſimilitudinem intortum, vel quòd cunei modo ea quæ conjunguntur & adhæreſcunt, ſeparet. vide *Emmota*.

Motus naturalis, vel *ſecundùm naturam*, eſt, qui voluntatis imperium ſequitur, ſicuti qui *involuntariè in corpore fiunt*, præter naturam ſunt; ad Thraſib. c.26. *Motus* enim *ſenſibiles*, in animantium corporibus, cùm ſana ſunt, duplices genere apparent; alii quidem ex arbitrio ſanè, ac voluntate, & impetu fientes, qui nervorum, muſculorumque miniſterio fiunt; atque has Medici *voluntarias actiones* appellare ſolent; alii verò, *motus in animantium corporibus* exiſtunt, qui arteriarum, & cor-

& cordis officio obeuntur, quos *vitales* nuncupant. Ac aliud quoddam tertium motuum genus, in venis habetur, quòd & *naturale* dicitur, & ſenſibus non percipitur, libr. de trem. palp. cap. 2. unde *motus naturalis*, & genus, & ſpecies motûs eſt.

Mox apparentia ſymptomata, vide *Aſſidentia*, vel *Aſſiſtentia*.

Mucor, vide **Coxendix**.

Mucoſum humorem, eum conſuevit appellare **Hippocrates**, qui lentore quodam, & albedine præditus, ad exangues partes, hoc eſt, oſſa, & cartilagines cogi conſuevit, cùm imbecilla ita natura eſt, ut benè conficere alimentum in ipſis nequeat, ſed quaſi ſemicoctum quid relinquat: Non ſecus atque in oculis membranæ relinquunt, & promunt de ſeſe mucorem quendam, cùm lippitudine laborant. Evadit autem natura imbecillior, aut ex propriâ intemperaturâ, aut ex multitudine humoris, qui ad partes confluxit, ut in præternaturalibus tumoribus. 3. de artic. 65.

Mucro, eſt inferna cordis pars, quæ tantum protenditur, quantum cordis magnitudo occupat ſpatii, 2. de placit. 4. vide *Baſis cordis*.

Mucronata cartilago, vide *Cartilago enſiformis*.

Mucus, ſive *Mucor*, eſt excrementum pituitoſum, quòd à capite diſtillat, in gravedine, coryzâ, & aliis catharris, 2. natur. fac. 9. *Mucus*, ſive *Blena*, eſt craſſior pituita, 2. de ſem. cap. 6. Eraſiſtratus, *Mucum* vocat *Phlegma frigidum & humidum albi coloris*, 2. de natur. fac. 9. Hippoc. 4. de artic. 42. vide *Coryza*, *Blena*, & *Phlegma*.

Muliebris fluxus, eſt humorum vitioſorum ex toto corpore vacuatio, & delatio per uterum, ad multum tempus perdurans, quam ejus facis excretio, lib. finit. Unde *muliebria* ſæpè notant menſtruarum purgationum vacuationem, quæ per circuitum repetitur, 3. prorrhet 50. 5. aphor. 28. vide *Menſes*.

Mulſa,

Mulſa, vide *Melicratum.*

Multitudinis (quæ & *Plenitudo* dicitur) *notæ* ſunt; vaſorum diſtentio, gravitas univerſi corporis, pigritia ad motiones; & diſtentiones membrorum; ulceroſa, & laſſitudinaria ſenſio; traducta in otio prior vita, non ſine ciborum, ac potuum largiore ingeſtione, & ſolitarum excretionum ſuppreſſione, lib. de mult. cap. 1. & lib. de cur. rat. per ſan. cap. 4. Eſt autem *multitudo*, omnium humorum æquabilis redundantia, vel ſolius ſanguinis, non qui ſincerus ſit, & aliis humoribus impermixtus, ſed cum iis naturæ modo confuſus; qui, cùm in hominum corporibus exuperat, ejus exceſſus πληθώρα vocatur; Ea autem duplex eſt; una, πρὸς ἀγγεῖα, vel, ut alii vocant, κατὰ τὸ ἔγχυμα, hoc eſt, *quoad vaſa*, quoniam humoribus per vaſa infuſis, conſiſtit, quæ & *vaſorum plenitudo* dicitur, cùm venæ tunicæ in tumorem impletæ ſupra naturalem cuique modum ſe attollunt, iiſdemque tenſio accidit, de multit. cap. 10. Altera, πρὸς τὴν δύναμιν, id eſt, *quoad vires*, cùm ægri, qui conſueta etiamnum munia obeunt, ſentire ſeſe graves, pigros, ſegnes, atque ægrè mobiles, referunt, lib. de cur. rat. per ſan. cap. 4. illa propriè *Plethora* dicitur, qualis athletarum eſt.

Muſculus lacertus, Μῦς, nervoſum corpus eſt, permiſtâ huic carne, ad partium corporis motum voluntarium procreatus, lib. finit. eſtque proprium Inſtrumentum motûs voluntarii in animalibus, 16. de uſu part. cap. 2. cujus ſubſtantia duobus conſtat, carne, & fibris, poſitû ſimplicibus, & ſecundùm longitudinem ut plurimùm exporrectis: cujus tres ſunt partes; *caput*, quòd & *principium* appellant, in quod nervus, & ligamentum inſeri ſolent; *venter*, carnoſus magis, & muſculum præcipuè circumſcribens; & *finis*, ex quo *Tendo*, & *Aponeuroſis* oritur, atque in partes movendas inſeritur, 1. de motu muſc. & 12. de uſu part. Quæ ad muſculos vaſa perveniunt, velut rivi quidam ſunt, qui non

non eorum ſubſtantiam complent, ſed iis alimentum ſubminiſtrant, ut nutriantur & vivant. Muſculo propè omni adverſus alter muſculus, contrariæ actionis author attributus eſt, ut flexori tenſor, adductori abductor, levatori depreſſor, clauſori apertor. Pauci enim omnino ſunt, qui Antagoniſta careant, ut Sphincteres, & Diaphragma. Nec tamen numero, aut magnitudine, aut robore pares ſemper ſunt *Muſculi* actionum contrariarum effectores, pro partis movendæ pondere, aut actionis vehementia. Sunt autem *Muſculorum* differentiæ plures: aliquæ ab ipſorum ſubſtantiâ carnoſa, nervoſa, magis membranoſa: aliæ, à magnitudine, magnus, longus, latus: aliæ, à numero partium, biceps, triceps, ſive gemelli, & trigemini: aliæ, à figurâ, deltoeides, rhomboeides, ſcalenus: aliæ, à partibus corporis, crotaphitæ, rhachitæ: aliæ, à ſitu, anteriores, poſteriores, interni, externi, recti, transverſi, obliqui: aliæ verò, ab actione, ut ſphincter, & maſſeter. Cæterum, dictus eſt *Muſculus* vel quod excoriatum murem formâ imitetur, vel quod piſci, (quod mihi videtur probabilius) quem *Muſculum* appellant, ſimilis ſit. Dicitur alio nomine *Lacertus*, à quo lacertoſus muſculoſum ſignificat.

Muſculi carnoſi, ſunt muſculi recti, quibus nulla caro ſubeſt; unde ambientibus muſculis candidiores ſunt, 5. de anat. admod. cap. 7.

Muſculi cremaſteres, id eſt, *ſuſpenſores*, ſunt duo graciles muſculi, in utrumque teſtem pervenientes, quorum alter à pubis, alter ab ilium oſſe, per membranoſum ligamentum tenue exoritur, atque illinc per meatum, qui ad teſtem devenit, perferuntur, qui teſtem ſurſum attollunt, libr. de muſc. diſſ. cap. 27.

Muſculi maſticorii, vide *Mandibularii*.

Muſculi rhachytæ, id eſt, *ſpinales*, lib. de muſc. diſſ. cap. 24.

Muſculi temporales, vide *Crotaphitæ*, & *Mandibularii*.

Muſculus cuticuloſus, vel *carnoſa cutis*, quæ extremis cutis ſedis partibus,admiſcetur, lib.de muſc.diſſ.c.30.

Muſculus latus, Μυῶδες πλάτυσμα, vide *Latus muſculus*.

Muſculus maximus, qui *Pſoa* dicitur, eſt, qui ab imis regionibus exortum habens, ad humeri dearticulationem aſcendit, lib. de muſc. diſſ. cap.1. vide *Pſoa*.

Mydeſis, commune nomen eſt partium, quæ ex putrefactione corrumpuntur, ἀπὸ τοῦ μυδᾷν, quòd Grammaticis & σήπεσθαι, & διϋγραίνεσθαι interpretantur: Adeo ut τὸ μυδήσεως nomen iis competat, quæ putrefacta liquefcunt, & ſtillant. Ac quanquam omnibus, ſicut ἐν τῇ εἰσαγωγῇ habetur, partibus communis ſit, ἡ μύδησις, in oculis tamen ante omnia uſurpatur, eorumque præſertim palpebris, quæ adipe tumentes humorem aſſiduè remittunt, lib. Introd. cap.15.

Mydriaſis dicitur, cùm pupilla quidem, nihil colore variat; dilatatur autem magis, quàm natura poſcat, ut Iridis circulo fiat proxima, & viſioni noceat; & proindè eſt pupillæ nimia dilatatio, 3. meth. 2. & lib. Introd. c.15. Eo malo viſus, quandoque in totum adimitur, nonnunquam impeditur, ut omnia minora quam ſint, eſſe videantur, diffuſo ſcilicet eo ſpiritu per quem videtur. Cauſa hujus eſt humorum influxus, ſive paulatim factus, ſive repente coacervatus, à quibus tunica ἡ ῥαγοειδὴς diſtenditur,& pupilla effunditur, atque dilatatur, aciesque ejus hebeſcit. Non multum à pupillæ reſolutione morbus hic diſtat, & non niſi difficillimè eliditur. Cùm enim tunica ἡ ῥαγοειδὴς membranoſa ſit, ubi ſemel diſtenta fuerit, induratur, neque facilè poſtea contrahi poteſt. Accidit præſertim pueris propter tunicarum mollitiem & imbecillitatem. Sed & qui naturâ nigros oculos habent, magnis ſunt pupillis, ideoque in hanc affectionem promptè incidunt: Eadem verò etiam πλατυκορία, hoc eſt, *pupillæ dilatatio*, appellatur. Cæterum, μυδρίασις dicta eſt, vel ἀπὸ τοῦ ἀμυδρῶς ὁρᾷν, è viſu obſcuriore, quaſi ἀμυδρίασις: vel ἀπὸ

ἀπὸ τῶν μυδῶν, τουτέστι ὑγραίνεσθαι, quòd pupilla ſuperfluo redundet humore.

Myelos, quaſi *Medulla*, μύελος, familiare oſſis nutrimentum eſt, 2. de uſu part. 16. ſubſtantia ſimplex eſt, humida, pinguis, alba, ſensûs expers, in cavis oſſium contenta, exanguis quidem, ſed ex ſanguine in ipſas cavitates per venas illabente, ortum habens. Evadit autem candida, & veluti ſpermatica, quòd ab oſſibus ejuſmodi mutationem accipiat. Sic mammæ lac generant candidum, & adenes humorem dealbant, quem intra ſe continent, teſteſque ſimiliter, quæ ſubſtantia in cerebro conſiſtens, dicitur μύελος ἐγκεφαλίτης, id eſt, *medulla cerebralis*, & *ſpinalis*, vel νωτιαῖος, vel ῥαχίτης, vel ψοίτης, ad alterius differentiam.

Myle, vide *Patella*.

Mylphæ, appellantur defluvia palpebrarum, 4. de compoſ. medic. loc. 5. Sunt quoque pharmaca arida, quæ ſcabris palpebris conveniunt, & ad palpebrarum defluvia conducunt, & obtusè cernentibus, ſive per ætatem, ſive ob craſſitudinem, aut frigiditatem humorum in oculis, aut denique propter flatus caliginoſi redundantiam id accidat, ibid.

Myocephalon, id eſt, *muſcæ caput*, eſt exigua uveæ tunicæ porrectio, in nigro oculi, muſcæ capitis ſimilis, per ulcerationem facta, lib. finit. ſpecies eſt τῆς προπτώσεως, id eſt, *procidentiæ oculi*. Cùm ulcera, quæ erosâ vel ruptâ corneâ tunicâ accidunt, profunda evaſerint, portio uveæ excidit, quodque prolapſum eſt, nigrum aut cæruleum apparet; in circuitu verò circa fundum ejus partis quæ procidit, labra eroſæ ruptæve corneæ candida apparent, eoque magis ſi quod prolapſum eſt, induruerit, & corneæ tunicæ labra callum contraxerint. Cæterùm, prolabente uveâ, pupilla omnino divellitur, adeò ut vel nullo modo appareat, vel alio prorſus ſitu & figura. Et his quidem notis τὸ μυοκέφαλον ἀπὸ τῆς φλυκταινίδος diſtinguitur.

Myodes platyſma, vide *Latus muſculus*.

Myopiaſis, eſt diſpoſitio ab ortu contracta, quâ propinqua & propè oculis admota, limis ſemiclusisque oculis cernimus, remota vel parùm, vel omnino nihil; libr. finit. Μυωπία, affectio; μύωψ, qui afficitur; differt à *Nyctalope*, qui non naturâ, ſed morbo talis evaſit; vide *Luſcioſus*.

Myracopa medicamenta ſunt, quæ laſſitudines tollunt, cum quâdam odoris ſuavitate, 6. de compoſ. medic. per gen. cap. 11. μυρόκοπα Græcè. Id ſicut acopo liquidius, ita unguento craſſius eſt: recipit enim aut ceram, aut reſinam. aut aliquid ejuſmodi, quorum nullum in unguenta admittitur.

Myrmecia, Μυρμηκία καὶ ἀκροχορδὼν, utrumque malum, cutis exigua eſt excreſcentia calloſa, & magnâ ex parte rotunda. Sed *Myrmecia* latiore baſi & ſeſſilis eſt, ac in ſcalpendo & attritu mordentis formicæ ſenſum efficit, ideoque Latinis *formica* appellatur. *Acrochordon* autem baſim anguſtiorem obtinet, ut chordæ nexu ſuſpenſa eſſe videatur, Latini *Verrucam* vocant ſimpliciter, aut cum adjectione *Penſilem*, 2. meth. 2. quas *Clavos*, *Callos*, & Τύλους vocant, quas aceto acri, macerantes corticem ſalicis combuſtum, tollunt, 6. ſimplic. vide *Formica*.

Myſis, id eſt, *meatuum conniventia*, vide *Stegnoſis*.

Myſtax, Μύσταξ, pars eſt faciei, quæ ſupra labra eſt, & infra nares: Sed & barba ibi exoriens, eodem nomine dicitur.

Myurus pulſus, ſive *Soricis cauda*, eſt, qui ſoricis, muriſve caudam imitatur, quæ in acutum terminatur ut, cùm ſecundus ictus primo eſt paulò minor, tertius ſecundo, quartus tertio, 1. de diff. pulſ. c. 11. A figuris nomen, quæ in acutum terminant, mutuant hoc Medici, ibid. Adhuc *Myuri pulſus* dicuntur, qui ex majori adaucto, fiunt minores, ex frequenti rariores, ex celeri tardiores, libr. finit. Μυείζων σφυγμὸς Græce. *Pulſus* Μυοῦρος, hoc eſt, decreſcentis, duplex eſt differentia.

Nam

Nam vel non ceſſat decreſcere atque minui, donec omnino aboleatur, & deſinat prorſus moveri, qui ἐκλείπων μύουρος appellatur: vel ceſſat decreſcere & minui, qui etiam duas habet differentias: alius enim in quâ deſiit parvitate, hanc perpetuò ſervat; alius verò rurſus augeſcit, quem μύουρον παλινδρομοῦντα vocant, & redit ad aliquam magnitudinem, eamque vel priori parem, vel majorem, vel etiam minorem: ac nonnulli quidem quâ ante proportione ſunt imminuti, eâdem rurſus augentur, alii verò, majoribus vel minoribus acceſſionibus utuntur. Pulſus omnis μύουρος, provenit ab imbecillitate facultatis pulſificæ, quæ tanta eſt, ut ei oneri ſint admoti arteriæ digiti. Verùm ea imbecillitas in eo qui μύουρος ἐκλείπων dicitur, maxima eſt, neque enim ſe recipit & recolligit, poſtea in eo qui in quâ deſiit parvitate hanc ſervat; minor verò, ubi magnitudinem recuperat.

Myxa, Græcè Μύξα, eſt humor pituitoſus ex naribus fluens; Latinis, *mucus*, & *pituita narium* dicitur. Is humor pituitoſus, lentus & albus in partibus exanguibus, oſſibus & cartilaginibus colligi conſuevit, cùm ad eam imbecillitatem pervenerint, ut alimentum ſuum nequeant concoquere: ſic enim veluti ſemi-coctum quid relinquitur, non ſecus atque in oculis membranæ laborantes, ſordem eam reponunt, quam λήμην appellant. Nec tamen is humor qui μύξα dicitur, perpetuò contra naturam eſt. Siquidem in omnibus articulis mucoſum quendam humorem videre licet, ut inde & motio promptior, & articulus injuriis minùs eſſet obnoxius, quod quæ ſicca ſunt, abrumpi in motionibus facilè ſoleant; eamque ob cauſam vertebrarum vincula, μυξώδη Hipp. l. de art. appellavit. Sed contra naturam in juncturis plerumque ille ſuccreſcit, de quo ſcriptum eſt aph. penult. ſect. 6. atque etiam in utero, unde abortus ſequitur, ut aph. 45. ſect. 5. ſcriptum eſt. Μυξωτῆρες idem quod μυκτῆρες, à *muco* arbitror, qui per nares exit. Et *nares*, Sophocles etiam μύξας appellavit.

M.

NARCOTICA, quæ & *Hypnotica*, *Stupefacientia*, *Somnifera*, Græcè, Ναρκωτικὰ φάρμακα (*Colica* etiam, 5. de comp. medic. loc. cap.9. & lib.7. cap.5.) nuncupantur, hoc eſt, ſomnum conciliantia medicamenta, quæ temperiem ſortiuntur, ſummè adverſam iis, quæ revera ſunt *anodyna*; refrigerant ſiquidem omnia corpus, & ſenſum eò uſque obſtupefaciunt, ut, ſi paulò liberaliùs ebibantur, mortem afferant, 5. ſimplic. 19. vide *Anodyna, Colica, Hypnotica.*

Nares, μυκτῆρες, propriè dicuntur concavæ naſi partes utrinque poſitæ, quæ meatum præbent ſpiritui & odoribus; verumtamen quandoque totum etiam id membrum μυκτὴρ à Medicis appellatur, qui Latinè *Naſus* dicitur, odoratus inſtrumentum; quippe ſi occluſis naribus, ſpiritum ore adducimus, odorem nullum ſentimus; ſin autem ſpiritum apertis naribus attrahimus, odor ſenſum protinus movet, in medio oculorum prominens, libr. de inſtrum. odor. cap.1. Naſus verò in ſe ſeptum quoddam cartilagineum per media loca diductum habet, duoque foramina ſatis conſpicua; hæc, inquam, quæ cernuntur, & in ſingulis naribus ſingula ſunt, *Nares* dicuntur, ibid. cap.2.

Narium alæ, vide *Alæ narium*.

Naſus, vide *Nares*.

Nates, quas πυγὰς, & γλουτοὺς Græci vocant, ſunt inferiores corporis partes poſticæ, ad animalis factæ quietem & ſeſſionem, quamobrem Natibus carnoſa corpora ſubſtrata ſunt, quarum gibbæ partes, quòd orbiculares ſint, *ſphæromata*, ceu modo orbium factæ, Græcis appellantur, lib. Introd. cap. 10.

Nates cerebri, vide *Glutia*.

Nativus calor, (quem & *Calidum innatum* vocant, cujus vi omnia animantia vivunt & vigent) apud Galenum

lenum eſt aut anima, aut primum & præcipuum animæ inſtrumentum, quo omnia quæ ſunt ad vitam neceſſaria, adminiſtrantur. Inſiti caloris præſentia, *vita* eſt, ut abſentia, *mors*; inæqualiter in ſingulis corporis partibus diſperſus; In corde flagrantiſſimus; in ventriculo & præcordiis moderatior; in capite & cerebro, adhuc minor; in oſſibus perexiguus; prout natura unicuique particulæ expedire & convenire adjudicavit. Hic *fixus*, *inſitus*que dicitur, hoc eſt, à naturâ, in primâ conformatione ſingulis partibus certâ menſurâ & debitâ proportione inditus; cui *calor fluens*, & *adventitius* opponitur, quem natura in corde tanquam in quodam penu collocavit, undè per arterias cum ſpiritu & ſanguine, ſuis velut vehiculis & pabulis continenter depromitur, ferturque in ſingulas partes, ut earum calorem nativum, fixum, inſitumque foveat, atque inſtauret. Idem ille calor influens, in mœrore, metu, verecundiæ initio, frigore, acceſſionum principiis, & ſomno, intrò cum ſanguine & ſpiritu ad cor recurrit, & ob id per eos affectus, & cutis, & ſubditæ illi partes frigent, & pallent; contrà in gaudio, verecundiâ jam vigente, ſtatu acceſſionum, ac vigiliâ, calor ad cutim copioſior effunditur, cum ſpiritu & ſanguine, & pronus calor, rubor, tumor & nitor, hic partibus inducitur.

Naturæ nomine, *temperamentum* intellexiſſe Hippocratem, atque id eſſe præcipuum, & maximè proprium *Naturæ* ſignificatum, ab ipſa naturæ ſubſtantia deſumptum, cùm ſæpiſſimè, tùm libro toto de Naturâ humanâ, Galenus teſtatur, 3. aphoriſ.2. ubi naturarum has dicit, æſtate, has hyeme, malè benéve ſe habere.

Naturales facultates, φυσικαὶ δυνάμεις, à Galeno in arte parvâ diſtinguuntur; in primas, ſeu principes, & in ſecundarias, ſive miniſtras: *Primæ* ſtatuuntur tres; *generatrix, auctrix, nutrix.* His omnibus ſingulis, aliæ

quatuor inſerviunt, *attractrix, retentrix, concoctrix, expultrix*, quæ non in jecinore modò, ſed in omnibus vel minimis corporis partibus, à primò ſtatim ortu inſunt.

Naturalis motus, vide *Motus naturalis*.

Naviforme os, vide *Scaphoeides*.

Nauſea, vide *Vomitus*.

Nauſeationes in venis, id eſt, *ναυτιώδεις*, appellat Hippocrates, quas priùs vocaverat *exuccationes*, hoc eſt, *ſugillationes*, cùm venæ (more eorum, qui nauſeam patiuntur, & evomunt,) ſanguinem expuunt, ac quaſi evomunt, tùm ex propriâ imbecillitate virtutis retentricis, quam ex inflammatione contraxerunt, tùm ex ipſius ſanguinis copiâ, & pravitate, 2. de fract. 24.

Nebulæ, Græcè *νεφέλια*, ſunt utriusque oculi membranæ ex aliquo ulcere tenues, & ſuperficiariæ albedines quaſi & caligines; nam ſi craſſiores ſint, & profundum petant, *λευκώματα*, & *albugines* dicuntur, lib. de remed. part. fac. cap. 12.

Nephritis dicitur renum affectus, ſive is ſimilaris ſit, ut *intemperies*; ſive inſtrumentalis, ut *calculus*; ſive communis, ut *ulcus inflammatum*; propriè tamen *Lithiaſis*, id eſt, calculi morbus, *Nephritis* appellatur, lib. de ren. affect. dign. cap.2. Omnes verò homines, qui ſubinde difficulter mejunt, aut etiam ſuppreſſam urinam omninò habent, ubi circa lumbos dolent, ac arenoſa mejunt, *Nephriticos* dicunt, quo calculo emiſſo, eorum protinùs dolor, & urinæ ſuppreſſio deſinit, 1. de placit. cap.13. unde *nephriticas, antidotes*, & *compoſitiones* appellant, quas renibus affectis accommodant, ut ex ipsâ appellatione manifeſtum eſt; *nephriticæ* enim nihil aliud, quàm renales ſonant, 10. de compoſ. med. loc. cap. 1. Eſt autem duplex earum differentia generaliſſima: quædam enim calculoſos renes juvant; quædam verò inflammatos & ulceratos, quæ etiam ad veſicam ſimiliter affectam conveniunt. Habent autem contrarias inter ſe facultates: quæ enim inflammationibus,

nibus, & ulceribus conveniunt, mitigatiora eſſe oportet, conjuncta tamen diureticis: quæ verò calculoſis medentur, unicam facultatem ſortiuntur; quæ ſecare & extergere poteſt cum manifeſtâ caliditate: ſunt autem talia omnia ferè amara.

Nervum, quidam appellant omnia ſimilarium corporum genera in animalibus, quæ & exſanguia ſunt, & ſenſu carent, ut, quæ ex oſſibus oborta, ab Hippocrate *copula*, & *ligamenta* vocantur. Inſuper, quæ ex cerebro & dorſali medulla prodeuntia, ab eodem propriè *Nervi*, & *Toni* dicuntur. Denique ex muſculis qui proveniunt, *Tendones* quoque ſic vocitant. Quidam igitur omnia hæc *Nervos* appellantes, primum, ipſorum genus *colligatorium* eſſe ajunt; ſecundum autem, *ſenſibile*, atque *electorium*; tertium, *aponeuroſim*, hoc eſt, *nervorum propaginem*, cognominant, com. 1. in 6. de morb. vulgar. νεῦρον autem ἀπὸ τοῦ νεύειν, Græcis dictum eſt, quod *nutare*, & *flectere* ſignificat, ut docet Galenus, initio libri de motu muſcul. vide *Tonos*.

Nervum colligantem, Medici vocant νεῦρον συνδετικόν, quem Hippocrates vocat *ligamentum*, ſeu συνδεσμὸν, *copulam*; ex oſſibus ortum ducit. vide *Nervum*.

Nervi duri, & *molles*, ejuſdem quidem ſubſtantiæ, at non unius modi ſunt uſus: *molles* enim ad ſenſum; *duri*, ad motum ſunt deſtinati; non quidem quòd duri non ſentiant, ſed à duris hebetior & obtuſior ſit ſenſus, quàm à mollibus: mollium principium eſt *cerebrum*; durorum, *ſpinalis medulla*; ab hoc principio, ſinguli in ſuas ſedes, à naturâ mittuntur; *molles* quidem, in organa ſenſuum; *duri*, in muſculos: dicuntur autem *molles*, vel *duri*, ſibi invicem ſimul, & ad cerebrum, collati.

Nervi optici, ſeu *viſivi*, vide *Nervos ſenſificos*.

Nervi recurrentes, Νεῦρα παλινδρομοῦντα, ſunt rami duo nervorum ſextæ conjugationis à Cerebro prodeuntium, quorum dexter circum arteriam, quæ axillam adit; ſiniſter verò, circum magnum arteriæ deſcendentis

truncum obvolutus, ſurſum revertitur, & recurrit quaſi in laryngem, ad vocem efformandam; quare Galenus, 4. loc. aff. φωνητικοὺς, maluit appellare. id eſt, *vocales*; ita enim ſunt neceſſarii ad vocem, ut ſecti, vel intercepti, vocem prorſus aboleant; refrigerati verò tantiſper vocem impediant, donec calefacti, naturalem temperiem recuperaverint, 1. loc. aff. 6.

Nervi vocales, ſunt nervi gutturis, qui ad inſtrumenta vocem concinnantia propriè pertinent, quos Galenus & invenit, & eo nomine donavit,) quibus vel inciſis, vel laqueo interceptis, vox perit; non differunt à nervis apud arterias exiſtentibus, quos *recurrentes* nominant: ipſorum enim eſſentiæ pars ſunt, & utrique vocem efformant, 1. loc. aff. 6.

Nervi voluntarii dicuntur, qui ex cerebro, dorſique medullâ ortum ducunt: ſicuti *Nervi*, qui ex muſculis *tendones*; & qui ex oſſibus proveniunt, *ligamenta* appellantur, lib. de òſſib. in procemio.

Nervorum conjugatio dicitur, quoniam nervus non unus, ſimplex, aut ἀζυγὴς, à ſuo principio proficiſcitur: ſed omnes conjugati feruntur, ideoque ab Anatomicis *nervorum paria* appellantur, ac ſeptem quidem paria à cerebro, triginta verò à ſpinali medullâ proficiſcuntur.

Nervos ſenſificos in genere vocant, qui ad ſenſuum inſtrumenta mittuntur, aliis quidem, qui movent membrum, molliores, 7. de plac. 5. Propriè autem *ſenſificos* vocant *Nervos*, ſive *Poros*, nervos à cerebro ad oculos deſcendentes, qui ſoli ſunt conſpicuæ, & ſenſibiles viæ ſpiritus, 10. de uſu part. 12. & proin eoſdem *Opticos* vocant, 16. uſu part. cap. 3. atque etiam *Viſivos*, ab actione nomen imponentes, lib. de nerv. diff. cap. 2.

Nervoſæ diſcriminationes, ſunt fines membranarum, quæ orificiis cordis adjacent, 1. de placit. 10.

Nervoſum, νευρῶδες, corpus ſpermaticum, & exangue, ad nervi naturam & ſimilitudinem accedens;

licèt

licèt enim Galenus tria nervorum genera dicat initio, lib. 15. de uſu part. & com. 1. in 6. τ̃ ἐπιδημιῶν; præter illa tamen tria genera, ſedes, uterus, veſica, & pudendum virile, *nervoſa* dicuntur, cùm tamen nullo prædictorum generum contineantur, aut componantur, ſed quòd nervoſorum corporum ſimilitudinem gerant; contrahi enim in anguſtum, & extendi in latum poſſunt, quæ corpori carnoſo & pingui non conveniunt: unde quidam Penis colem, *nervum cavernoſum* appellant, ab eoque Penem & ipſum, totum *cavernoſum* vocant, quòd arrigi, flacceſſere, item contrahi, extendique poſſit, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2.

¶ *Nervus cavernoſus*, vide *Nervoſum*.

¶ *Neſtis*, νῆστις, *Inteſtinum*, vide *Entera*, & *Iejunum*.

¶ *Neurotonus* dicitur is, qui in nervis vel tendonibus, ſine diſcrimine, vulneratus eſt, 3. de compoſ. med. per gener. 2.

¶ *Neutrum corpus* eſt, vel quòd neutrius extremæ diſpoſitionis eſt particeps, vel quòd utriusque, vel quòd nunc hujus, nunc illius particeps, ſalubre nunc, nunc inſalubre eſt, libr. regn. cap. 6.

¶ *Nigra bilis*, eſt humor melancholicus, qui dum animal naturaliter ſe habet, quotidiè gignitur, & proindè omnino alia eſt ab eâ, quæ ex uſtione, ac velut aſſatione conflatur, 14. method. cap. 9.

¶ *Nigra vena*, vide *Communis*, & *Media*.

¶ *Nigritia*, & *Nigror*, vide *Contuſio*, & *Effuſa*.

¶ *Nodi*, ſunt extrema pars poſtbrachialis, à quibus digiti incipiunt, quos *Condylos* Græci vocant, libr. Introd. cap. 10.

¶ *Nomas* appellare Medicis mos eſt, putreſcentia ulcera, ἀπὸ τ̃ νέμεσθαι, id eſt, à *paſcendo*, quòd putredo depaſcatur membra, & ad vicinas partes ſerpat, adeòque unà cum parte primùm vitiatâ, & ipſas finitimas ſedes corrumpat, 9. ſimpl. Putredinem autem acquirit vel diuturnitate temporis, quo omnia, quanquam initio

εὐήθη ſint, tandem κακοήθη redduntur, vel ſtatim principio, ut quod à venenatis animalibus factum eſt. Progreſſu quidem temporis, & Aphthæ, & Dyſenteriæ, in Nomas tranſeunt, teſte Galeno. Sunt autem omnia ejuſmodi ulcera ægrè ſanabilia, & vehementiſſimis prorſus medicamentis opus habent, adeò ut citra uſtionem ſanari non poſſunt. vide *Phagedænas*.

Nothæ coſtæ, vide *Illegitimæ*.

Nothon, vide *Tergum*.

Notyæos myelos, vide *Myelos*.

Nubis nomen, ſolent Medici, ab aëre, ad urinas transferre, pro aliquâ eorum, quæ in urinarum ſuperficie pendent ſpecie, vel evaporatione. Ut ergò in aëre interim tempeſtas fit, ubi nubibus condenſatus, ater & nubiloſus dicitur, videnturque nubes quædam per eum disjectæ; quo quidem tempore nubium cernimus colorem, non exquiſitè atrum, nec lucidum, ſed inter hos medium: haud aliter, *nubes in urinâ* (quam vocat etiam Hippocrates *nebuloſam ſuſpenſionem*) alia alba, alia nigra, alia media, oritur ex evaporationibus, ad urinæ ſummam partem delatis, com. 1. in 3. de morb. vulg. 4. quæ etiam dicitur, *Nebula*, *Nubecula*, *Sublimamentum*, ἐναιώρημα ἐπινεφέλον. Cæterum, id omne crudum eſſe, & à flatuoſo ſpiritu in altum efferri, Galenus docuit; quod verò perfectè concoctum, ſecretum, æquale, ſimilareque eſt, id certè quoniam nihil flatûs habet, in fundum vaſis urinarii deſcendit, ac vocatur *Hypoſtaſis*.

Nucha, vulgò appellatur *ſpinalis medullæ initium*, Græcè νωτιαῖον μυελόν, vide *Medulla ſpinalis*.

Nutrimentum eſt, quicquid ſubſtantiam noſtri corporis conſervare, & augere, & in eandem converti aptum eſt, 1. ſimpl. cap. 1.

Nutritio, eſt continuò effluentis ſubſtantiæ redintegratio; unumquodque verò, eâ ipsâ ſubſtantiâ, quâ primùm

primùm genitum eſt, ali etiam perpetuò conſuevit; 1. de ſem, cap. 16. vide *Proſtheſis*. Vocatur autem omnis illa alteratio, quæ alimenti in ſubſtantiam partis, quæ nutritur, transmutationem præcedit, *concoctio*; ubi verò jam parti apponitur *nutritio*, 8. de compoſ. med. loc. cap. 6.

Nyctalops, νυκτάλωψ, *Luſcioſus*, is eſt, qui die videt obtuſiùs, Sole occiduo acriùs, nocte magis adhuc; vel contrà, die parùm, veſperi aut nocte prorſus nihil, unde *nocturna oculorum cæcitas* appellatur, 2. method. 2. 4. de compoſ. medic. loc. 8. & libr. Introd. Accidit propter capitis imbecillitatem, & maximè ſpiritus viſivi craſſitudinem, itemque reliquorum oculi humorum ac tunicarum. Cæterum, νυκτάλωψ dicitur non ille modò qui ita laborat, ſed ipſius etiam affectionis nomen eſt. Sic autem dicitur quaſi ὁ τῆς νυκτὸς ἀλαὸς, hoc eſt, *noctu cæcus*: λάειν enim *videre* ſignificat. vide *Luſcioſus*.

Nympha, vide *Colliculum*.

O.

OBAUDITUS, ſive *Obauditio*, eſt vitiata actio auditricis facultatis, proportione reſpondens vitioſo viſui, veluti cùm oculis, colore, figurâ, magnitudine, vel ſitu mutata videntur, differens à *Baricoïa*, quæ eſt audiendi difficultas, gravis auditus, ſeu diminuta audiendi actio; ut ſurditas, eſt ablata audiendi actio. Aufertur autem, minuitur, vel depravatur auditus, aut læsâ aliquâ aurium particulâ, aut nervo, qui in has à cerebro pertingit, aut cerebri eâ parte, quâ is nervus exoritur, 1. de ſympt. cauſ. cap. 3, 4, 5. vide *Baricoïa*.

Obelæa ſuturæ, eſt cranii commiſſura recta, quæ à mediâ ſincipitis ſuturâ ad mediam ſuturam occipitis ſecundum longitudinem extenditur; Græcè dicitur ὀβελαία, καὶ ῥαβδοειδὴς ῥαφή. Utrumque nomen inditum eſt,

eſt, quòd veru, aut ſagittæ, aut virgæ inſtar rectâ inc
dit. Latini proindè *rectam*, & *ſagittalem* vocant, 9.
uſu part. cap. 17. & lib. de oſſibus in procemio.

Obliquatus pulſus eſt, qui oritur non conſtitutâ in r
ctum arteriâ: ſeu, qui editur, cùm arteriæ ſitus obl
quus eſt, lib. finit. med.

Oblongum & *depreſſum* dicunt oſſis caput, ad cerv
cem & ſinum, cui inſeritur, id ipſum referentes, lib. d
oſſibus in proœmio.

Obſervatio, Τήρησις, Empiricorum vox eſt, qui qui
quid obſervâſſent fieri in morbis, τήρησιν vocaban
quorum, cùm magnam haberent copiam, eam omne
ἄθροισμα nuncupabant: & ab obſervatione quidem me
moriam, à memoriâ verò, experientiam manare d
cebant, & ab eâ proximè artem conſtitui, dum mem
nimus quid cum quo, quid ante quod, quid poſt quo
obſervavimus, atque id quidem vel ſemper, vel ple
rumque, vel utrovis modo: ſemper, ut vulnerato co
de mortem ſequi: plerumque, ut ſcammoniâ ventre
purgari: utrovis modo, ut percuſsâ ſuperiori mem
branâ cerebri mortem ſequi: rarò, ut vulneratâ cere
bri ſubſtantiâ ſalutem contingere.

Obſtipitas, eſt diſtortio ſpinæ, ad lateralem corpori
partem, 3. art. 2. quam *Scolioſin* Græci vocant; vid
Cyphoſis.

Obſtructio, vide *Compreſſio*.

Obſtruentia corpora (quæ Græcè *Stegnotica*, quæqu
generaliori nomine *contrahentia*, *occludentia*, & *conſtrin*
gentia dicuntur) ſunt, quæ ora vaſorum occludunt, &
ſenſibiles excretiones cohibent, *Corpus* enim *ſtegnoti*
cum, quòd claudit, & continet in ſe, nec quicquam
quòd ſenſu queat percipi, ex ſeſe emittit, Græcè στεγνὸ
nuncupatur. Differunt à *condenſantibus*, quòd hæc po-
ros & meatus corporis contrahant; *obſtruentia* autem
& *oppilantia*, vaſorum corpora claudant, 5. ſimpl. 14.
illa στεγνωτικὰ, hæc πυκνωτικὰ Græci vocant.

Obſtu-

Obſtupeſcentia eſt, cùm æger jacens, neque aliquid dicit, neque agit, ſed apertis oculis quietus manet, ſimilis iis, qui ex timore ſunt attoniti, 7. aph.14.

Occiput, ἰνίον, ea eſt capitis pars, quæ à vertice tanquam à centro circuli, unde capillorum proventus incipit, ad poſteriorem capitis partem, uſque ad Tendones & Nucham deſcendit, libr. Introd. cap.10.

Ochema, τροφῆς, id eſt, *vehiculum nutrimenti*, ſimul cum appellatione, uſum oſtendens, quòd Hippocrates vocat *ſeroſum recrementum* eſt aquoſa & tenuis ſanguinis humiditas, ad craſſam ſubſtantiam Chymi, per arctas venas, in totum corpus ferendam, à naturâ comparata, 4. de uſu part. cap. 5.

Ochthode, ὀχθώδη *ulcera*, id eſt, *verrucoſa*, quæ non maligna, & contumacia ſunt, ſed ſolùm labra calloſa, & dura habent, 4. de comp. med. per gen. cap. 5. vide *Dura ulcera*, ὄχθοι, tumores verrucoſi, tuberoſique, quales in Elephanticis apparent.

Ocrea, vide *Tibia*.

Odaxiſmus, ὀδαξισμὸς, eſt pruritus is, qui conceptis jam intra gingivas dentibus, & erumpere feſtinantibus, ſentitur, quo ſolent infantes relatis ad os digitis, identidem eos mordere, & ipſi gingivas ſuas confricare. Aliud autem eſt ὀδαξισμὸς, quàm ὀδοντίασις: hæc enim eſt dentis jam concreti eruptio extra gingivam, (alio nomine ὀδοντοφυΐα) ille verò dentis ipſius concretio & conformatio intra gingivam, ſeu dolor ex ejuſmodi concretione exoriens. Hermolaus Barb. apud Dioſcoridem gingivarum commerſionem vertit. Reperitur & ὀδαξησμὸς, ab ὀδαξέω.

Odontalgia, id eſt, *Dentium dolor*, 2. meth. 2.

Odontoeides, vide *Dentem*.

Odontophyia, puerorum eſt dentitio, ubi ſcilicet è gingivis prorumpunt dentes.

Odoratum, nominent non ſolùm odoris ſenſum, ſed etiam vim ipſam, cujus odorandi officium eſt, libr. de

In-

Inſtrum. odor. capit: 1. ὄσφρησις Græcè. Sic & γεῦσ
non modò ſaporis ſenſum, ſed ipſam etiam facultate
ſignificat, per quam guſtamus. Hujus autem tum ſe
ſus, tum facultatis inſtrumentum intra calvariam co
ditum eſt, ſive id ſint ventriculi cerebri anteriores, ſe
potiùs continuæ cum iis propagines, ſimiliter cava
prope oſſium ethmoideῶn initium deſinentes. De e
namque dubitare Galenus videtur, modò hoc, mod
illud aſſerens.

Oedema, οἴδημα, videtur Hippocrat. omnes præte
naturam tumores, nominare, ſive dolore careant, dur
que ſint, quos *ſcirrhos* Græci appellant, ſive dolore
inferant, quos *phlegmonas*, id eſt, *inflammationes*, pro
priè vocant; ſive abſque dolore laxi, atque molle
ſint; quos ſolos in ſpecie οἰδήματα, Græci nominan
com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. Et proin *Oedema* e
tumor præter naturam, qui dolore caret, & digitis ce
dit: aliquando tamen apud Hippocratem ſignifica
durum, & *dolentem tumorem*, 1. prognoſt. 29.

Oenodes vinum, id eſt, *vinum vinoſum*, quod multa
ſuſtinet aquæ miſtionem, & imbecilles vires feri
quod & *Polyphorum* & *Multiferum* appellatur, quod u
benè temperetur, multam exigit aquam: Contrari
autem modo, *Oligophoron*, ſive *Pauciferum*, quod ut b
batur, minimâ eget aquæ miſtione, 3. acut. 20. &
7. method. 6. vide *Hydatodes*.

Oeſophagum, Veteres nominabant eam partem, qu
inter fauces, & os ventriculi ſuperius, inter media eſt
Ariſtoteles; & qui poſt ejus ſeculum ſcripſerunt, *Sto
machum*, nos *Gulam* appellamus: via eſt eorum, qu
tùm devorantur, tùm vomitione dejiciuntur, 5. loc
aff. 5. *Gula*, Arabibus, *Meri* dicitur. Οἰσοφάγος di
ctus eſt, quod ea ferat quæ eduntur; eſt enim via cibi
Habet duas proprias tunicas, quarum interna oris tu
nicæ continua eſt, & ibi craſſior atque durior, ubiqu
autem nervoſa; externa verò carnoſa. Utraque fibri
con

contexta eſt: interna rectis, externa transverſis, ſed utriſque quidem deglutitionem accelerantibus, & vomitum, dum illi trahunt, hi expellunt. Incumbit ſeptem ſpondylis colli, & quatuor metaphreni, nonnihil in dextrum latus, à quorum interim ſpondylorum ligamentis ortam habet tertiam tunicam, quâ ille obligatus fertur in ventriculum, nonnihil in dextrum latus abſcedens, ut cedat aortæ deſcendenti. Ad nonum denique ſpondylum ligamentis valentibus ab eo natis in altum levatus arteriamque prætervectus, jam ſiniſter, pertuſo diaphragmate cum duobus nervis inſignibus à ſexto pari demiſſis ventriculo unitur. Οἰσοφάγον etiam ab Hippocrate dici os ventriculi, Galenus in linguarum interpretatione explicavit.

Oeſypus. id eſt, *Lana ſuccida*, ſive *non lota*, 14. method. 7. vide *Lana ſuccida*.

Olecranos, quartus eſt muſculus, qui per profunda adit cubitum, in medio gibberi interioris, inferioriſque brachii, 3. de anat. adm. cap. 4. à quo & *Cubitus*, & *Cubiti os*, *Olecranos* appellantur, vide *Ancon*.

Oligophoron, vide *Oenodes*.

Oligotrophia, id eſt, *parcior nutritio*, 3. ſanit. tuend. cap. 8.

Omentum, ἐπίπλοον, ἢ ἐπίπλουν, eſt corpus membranoſum ex duplici peritonæo, ceu plexû & adiposâ ſubſtantiâ compoſitum, medium inter vaſa, quæ in ipſo continentur, quibuſdam aut multò infrà quàm umbilicus conſiſtens, quibuſdam ad pubis oſſa deſcendens, cùm in pronum, ceu ad umbilicum, parvæ magnorum vaſorum ſoboles, ex alto deferuntur, 6. de anat. adm. 5. ex duabus tunicis denſis, & ſubtilibus ſibi incumbentibus, quàm plurimis arteriis, & venis, & pinguedine non paucâ conflatum, gratiâ calefaciendi, & ventriculum roborandi factum, 4. de uſu part. 9. quod *Epiploon*, ſive *Epiplun*, Arabibus *Zirbus*, Antiquis *Rete*, quòd ita adipe inſtructum Omentum, reti non ſit abſimile,

mile, indeque γαγγαμὼν, & σαγήνη, à pleriſque dictu
fuit, libr. de nerv. & art. diſſ. cap. 1. Id ſecto perit
næo primùm in conſpectum venit: Dorſo ad undec
mam thoracis vertebram, & jocinoris cavo, & ventr
culi fundo, & duodeno inteſtino, & lieni, & colo lig
mentis adhæret, reliquis autem inteſtinis prætenditu
& quodammodo ἐπιπλέει, hoc eſt, *innatat*, unde &
nomen habet. Uſus ejus maximus eſt, ut ventriculum
cujus fundo incumbit, foveat, innatumque caloren
etiam per inediam tueatur; deinde verò, ut venæ por
tæ ramos quoquo verſus protenſos, ſibique implexo
fulciat, & arterias pariter nervosque proximis ipſi par
tibus inſerendos tutò deducat.

Omiæa vena, ὠμιαία, id eſt, *humeralis*, ramus eſt ve
næ cavæ claviculas ſupergreſſæ, per Omoplatam i
brachium deſcendens, quam Galenus interdum *exter-
nam* vocat, ad differentiam axillaris, quam *internam*
nominat: Vulgus nunc Cephalicam appellat, quò
ad capitis morbos magnâ utilitate ſoleat ſecari. vide
Humeraria.

Omotribes, ſive *Omphacinum oleum*, id eſt, *crudum
oleum*, ex Olivis immaturis expreſſum, 8. method. 3.
ὠμοτριβὲς ἔλαιον etiam ὀμφάκινον vocatur, hoc eſt, acer-
bum; refrigerat & aſtringit.

Omoplatæ (quæ & *Homoplatæ* dicuntur, & *Scoptulæ*,
8. method. 8.) id eſt, *Scapulæ*, quæ humeri articulum
conſtituunt; eſt enim in extremo ſcapularum inſculp-
ta capacitas, tantâ magnitudine, quanta capiti ipſius
brachii dearticulando, cui inſeritur, eſſet aptiſſima,
13. de uſu part. cap. 10. Sunt oſſa duo (utrimque vide-
licet ſingula) poſt thoracem in dorſo ſita, clavibus &
brachio inarticulata. Sunt autem hæc oſſa, ut ſcribit
Galenus, admodum inæqualia, & omnibus ſuis parti-
bus diſſimilia. Foris enim gibba, intus ſima exiſtunt:
item ima baſi tenuia ac longa, ſuperno fine craſſa &
parva. Utraque autem *Homoplata* duobus oſſibus in-
arti-

articulatur, ſummâ quidem ſuâ ſpinâ acromio clavi per Synarthoſim, cavitate autem ſuæ cervicis ipſi brachio per Diarthroſim.

Omos, humerus, propriè dicitur id totum, quòd in articulatione brachii, cum Omoplatâ apparet, adeoque revera ipſe articulus brachii, cum Omoplatâ ſic vocitatur. Rufus κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, hoc eſt, *caput brachii* appellavit. Apud Ariſtotelem ferè pro *humeri articulo* accipitur, quem Celſus *Scapulam* vocat.

Oncos, apud Hippocratem idem eſt ac *tumor*, ſignificatque omne id, quòd eſt ſupra naturalem conſtitutionem, incrementum, lib. de tumoribus, cap. 1. *Oncos* verò & *Poros*, quidam noſtri, *corporis meatus* vocant, 1. ſimplic. cap. 1.

Onyx, idem quòd πύωσις, lib. finit. eſt puris collectio in nigro oculi, cum phlegmone, juxta Iridem ungui ſimilis, Græcè ὄνυξ, *unguis*; qui propriè dicitur pars digitorum extima, lata duraque quâ ipſi firmantur. Sunt autem qui ungues partis nomine non dignentur, ut nec pilos, quòd nulla ſit eorum propria actio, ut qui facultate omni carere dicantur, à quâ omnis actio primario proficiſcitur. Nullam enim, inquit Galenus, gubernationem habent, ſed ortum tantummodo. Uſum tamen aliquem atque utilitatem afferunt, quòd iis extremi digiti firmiores ſint; & meliùs apprehendant. Ex recrementis autem orti ſunt ungues ad eundem modum quo & pili increſcunt, alio atque alio ſubinde excremento ad unguium radices expulſo, & imæ eorum parti adhærente, eamque ut clavus clavum trudit, pellente. Sunt autem duri, quod ex ſolidis corporibus ſolida quoque duraque excrementa prodeant. Eſt etiam ὄνυξ lapis, qui & ὀνυχίτης dicitur, quod illi candor ſit unguis humani.

Ophiaſis, eſt affectus capitis, quo capilli primùm extenuantur; deinde decidunt in certis ſpatiis & capitis ſedibus, in Serpentis ſimilitudinem; Idem revera

cum *Alopeciâ* malum eſt, ſolâque figura ab eo differt vide *Calvities*, & *Madaroſis.*

Ophthalmia, hoc eſt, *Lippitudo*, frequentiſſima oculorum affectio, eſt inflammatio tunicæ, ſeu pelliculæ os capitis, & Calvariam ambientis, quam & *membranam agnatam, adnatam, conjunctivam*, vocant, propterea quòd aliis, quæ oculum ipſum conſtituunt, tunicis forinſecùs adnata ſit; ligamentum inſuper totius oculi ad circumſita oſſa, & ob id omnia, quæ circumcirca oculos ſita ſunt, uſque ad malas, quandoque in vehementi lippitudine attollens & colligans, 4. de comp. med. loc. cap. 2.

Opium, eſt papaveris lacryma & ſuccus, 2. de antidot. 7. Ejus parandi rationem hanc Dioſcorides prodidit: *Cùm ros in papavere exaruerit, cultro decuſſatum in ſtellas, ne penitùs adigatur, ex obliquo in rectum ſummam cutem incidere oportet, lacrymam exeuntem digito in concham abſtergere, nec multò poſt redire, ut concreta inveniatur. Etenim quæ tum, aut poſtero die etiam offenditur, in veteri pilâ teri debet, & in paſtillos cogi*, Id *Opium* dici, teſtatur Scribonius Largus, in deſcriptione Collyrii, quod Diaglaucion vocat: *Opium*, inquit, *quod ex lacte ipſo ſylvatici papaveris capitum fit, non ex ſucco foliorum ejus, ut pigmentarii inſtitores ejus rei compendii causâ faciunt. Illud enim cum magno labore exiguum conficitur, hoc ſine moleſtiâ & abundanter teritur.* Dioſcorides ab aliquibus capita ipſa & folia tundi, & prælo exprimi, terique in mortario, & digeri in paſtillos, ſcribit: vocari autem μηκώνιον, multum *Opio* ignavius. Galen. *Opium* interdum Hiſpanicum, interdum Libycum, & album commendat. Aëtius aliquando Aſianum, aliquoties Achaicum, Officinæ noſtræ uno ore Thebaicum prædicant, emuntque à Mercatoribus alicunde comparatum; ſed ubi & quomodo paratum ſit, prorſus ignorant. Optimum habetur, inquit Dioſcorides, grave, & denſum, guſtu amarum, odoratu ſopo-

ſoporiferum, quod facilè aquâ diluitur, læve, candidum, neque aſperum, neque grumoſum, quod inter colandum non ut cera coëat, & in Sole diffundatur, dein admotum lucernis non atra luceat flamma, exſtinctum denique odoris vim conſervet. Adulteratur autem multis modis, ut glaucio gummi aut ſylveſtris lactucæ ſucco: Unde *opiata medicamenta* ſomnifera ſunt, quibus *Opium* admiſcetur, quæ Arabes vocant *Alſabiar*.

Opiſthotonos, vide *Diſtentio*.

Opopanacem vocant Panacis guttam, & liquorem, 3. de compoſ. med. per gen. cap. 5. Excipitur lachryma caule vel radice incisâ, cùm recens eruperit caulis: Ea redditur candida ubi adaruerit: Croci exteriùs præfert colorem. Probatur amariſſimus, internè candidus & ſubrufus, extra lenis, pinguis, friabilis, tener, facilè tabeſcens, odore gravi. Damnatur niger ac mollis. Excalfacit ordine tertio, tenuat, emollit; ſiccat ſecundo.

Oppilatio, vide *Compreſſio*, & *Obſtruentia*.

Optici nervi, ſunt primum nervorum par, quod cum utroque Cerebri panniculo, ad oculos deſcendit, ſecum viſibilem ſpiritum ducens, libr. de ocul. part. 2. cap. 3. vide *Nervos ſenſificos*.

Ordinans pulſus eſt, quando ictus pari ſemper numero, paribus partibus, & ſtatis procedunt circuitibus, de pulſ. ad Tyron. cap. 6.

Orexis, ὄρεξις, *appetitus*, ſive *appetentia*, eſt concupiſcentia cibi & potus, quam Hippocrates λιμὸν, hoc eſt, *famem*, appellavit, eo aphoriſmo, quo ſcripſit, *famem meri potione ſolvi*, ut in Commento Galenus annotavit: Ea autem à jecinore principium habet. Eſt enim totum hoc opus naturalis facultatis, quam non φυσικὴν modò, ſed & ἐπιθυμητικὴν & ὀρεκτικὴν Veteres appellarunt. Sed advertendum eſt appetentiæ nomen ambiguum eſſe. Unâ enim ſignificatione dicitur naturalis

quædam inclinatio, quâ ſingulæ corporis partes alimentum deſiderant, quòd in vacuatæ ſubſtantiæ locum ſuccedat: & hæc quidem naturalis appetentia eſt. Alterâ verò ſignificatione appetentia dicitur deſiderium cibi & potus, quo ventriculus exugi ſe ſentiens tenetur: Et hæc quidem animalis appetentia eſt: ſiquidem natura animalibus non item ſtirpibus vacuationis & penuriæ ſenſum dedit, quo ſcilicet ad cibum potionemque proritata ſeſe impleri appetant. Fit autem is penuriæ ſenſus, cùm venæ ex ipſo ventriculo veluti emulgentes, ſugentesque aliud trahunt: non ferens enim eum ſuctum ventriculus, ſed veluti divulſus offenſæ ejus medelam cibum deſiderat.

Oricularia, vide *Laminas*.

Oroboeides urina, quæ habet hypoſtaſin ſimilem *Orobis*, eaque fit à colliquatione, & diſſolutione carnis, libr. de Urinis, cap. 26.

Oros dicitur à quibuſdam τὸ πέδιον, hoc eſt, pars tota pedis ſuperior, quam alii πολυόστεον appellant, id eſt, multorum oſſium. *Orros* verò, tum *ſerum lactis* ſignificat, tum *Perinœeon*, tum etiam *ſacri oſſis extremum*, ád caudam uſque protenſum.

Orthocolon, ὀρθόκωλον, quaſi *rectus articulus*, eſt articuli vitium, quando ob durum aliquem tumorem, muſculi partem aliquam inflectentes, non ſequuntur, ſed perpetuò articulus tenditur, nec inflecti poteſt; 3. de artic.

Orthopnœa, ὀρθόπνοια, quaſi rectam ſpirationem dixeris, eſt magna ſpirandi difficultas, ut non aliter ea fieri poſſit, quàm rectâ cervice, & thorace elato; quòd etiam iis accidit, qui velociter cucurrerunt: qui ſic affecti, dicuntur ὀρθοπνοϊκοί. Cùm aſpera arteria, ut ſcribit Galenus, principium à gutture habens, in pulmonem dividatur; quoties quidem thoracem cum collo rectè extendimus, arteriam ipſam dilatari contingit, atque etiam quæ ex eâ in pulmones diſtribuuntur propagi-

pagines omnes, atque interim regionem augeri eis internam : hæc quidem cauſa eſt, cur recti ſpirare affectent. Idem malum ab alio ſymptomate, *Aſthma* nuncupatur ; à viſcoſis & craſſis humoribus, circa aſperas in pulmone arterias, ſine febre congregatis , de diffic. reſpir. cap. 11. & com. 4. in 6. de morb. vulg. 4. vide *Anheloſi.*

Os, Στόμα, duobus modis dicitur ; primùm, quantum diducta labra patent ; ſecundò & propriè, totum id ſpacium , quòd dictis labris , ad imas uſque fauces interjacet , in quo dentes, palatum, lingua, gurgulio, & tonſillæ duæ continentur.quarum omnium partium una tunica eſt, etiam naribus communis, à peritonæo prognata, 3. de uſu part. cap. 3.

Os balliſtæ , vide *Aſtrogalus.*

Os cartilageneum eſt , quòd ad caput cordis invenitur , ad quod omnium ipſius ligamentorum principia adaptantur , quòd alii *Cartilaginem oſſeam* nominant, 7. de anat. admod.

Os cubiforme, vide *Os cyboeides.*

Os cyboeides. id eſt, *cubiforme,* eſt , quod ab externis Tarſi partibus eſt locatum , firmumque in terrâ conſtituitur , 3. de uſu part. cap. 7. & dearticulatur cavitati calcanei, ad finem adjacenti, ibid. cap. 8. *Os cubicum* , eſt unum ex quatuor tarſi oſſibus, ſolum nomine donatum, cùm reliqua tria careant nominibus. Id calci articulatur, ipſamque excipit, cùm reliqua tria tarſi oſſa ſcaphoeidi conjuncta ſiut. Sic dictum eſt , quòd Cubo ſimile ſit : Verùm lateribus omnibus eſt admodum inæqualibus , & ferè aſperis , ut vix quicquam aliud quod latera ſex habeat cum Cubo communia : Sed & internum ejus latus geminum apparet.

Os frontis , quod vulgus *Coronale* vocat , vide *Coronale os.*

Os humeri , quod Arabes *Os adjutorii* vocant, vide *Adjutorii os.*

Os jugale, vide *Zygoma*.

Os latum, vide *Spina*.

Os magnum, vide *Spina*.

Os naviforme, vide *Os ſcaphoeides*,

Os palati, vide *Sphenoïs os*.

Os petroſum, λιθοειδὲς ὀστοῦν, oſſis nomen, ſic dicitu pars oſſis temporalis, protenſis ſuturæ lambdoeide finibus terminata; ſic dicta, quòd petræ, vel rupi v deatur ſimilis, duritie & ſoliditate. In eo oſſe apophy ſis eſt ςυλοειδὴς, quam Galenus βελονοειδῆ, & γραφιοει appellat; & alia præterea quæ meatum auditoriun concernunt.

Os ſacrum, ὀστοῦν ἱερὸν, duobus modis à Galeno ſum tur: primùm, latiùs, ut Coccygem etiam comprehen dat; ut 12. de uſu part. ſcribit, Os ſacrum conſtare o ſibus quatuor, tribus ſcilicet propriis, & Coccyge hæc enim oſſa ſibi unita per ſymphyſim, efficiun unum os, quod parte ſupernâ vocatur ſacrum, inferni Coccyx. Sicut ipſe humerus quâ parte à nobis ſpecta tur, ἐπωμὶς, parte ſpinæ ſuæ ſumma ἀκρώμιον, parte lat ὠμοπλάτη vocatur, atque ſimiliter Os ſacri ipſius oſſi lateribus annexum, Os ilium, ad cotylen Iſchion, an ticâ verò parte Os pubis. Deindè, ſumitur pro eâ tan tùm parte, quæ reverâ ſacra eſt, id eſt, magna, & lata quâ parte hoc os, cum oſſe ilio per ſynarthroſin jungi tur. Hâc enim ſolâ parte revera ἱερὸν eſt, id eſt, mag num & latum, tuncque ejus reliquum graciléſcen ſemper ac tenuatum, in tres cartilagines acutiſſima deſinit, quas Coccygem vocant, libr. dè oſſib. cap. 12. & 3. de artic. 104.

Os ſcaphoeides, vide *Scaphoeides os*.

Oſſa, ὀστᾶ, partes humani corporis duriſſimæ, ſiccif ſimæ, maximéque terreſtres & frigidæ ſunt, quæ ſ mutuò, & alias partes omnes, tanquam fundament ſuſtinent, & firmant, atque ad univerſam corporis ſub ſtantiam ſuſtentandam & geſtandam factæ, quibus pro-

proin omnia adnaſcuntur, & ſtabiliuntur, lib. de oſſibus in procemio. Eorum differentiæ ſunt permultæ ab apophyſibus, epiphyſibus, cartilaginibus, cervicibus, capitibus, ſoliditate, cavitatibus, harum quorundam ſuperciliis, medullâ, & aliis quibuſdam ipſorum particulis, & à conſiſtentiâ, magnitudine, numero, figurâ, ſitu, & aliis, ſubſtantiam neceſſariò conſequentibus, in ſceletis viſu tactuque obſervandæ. Ο᾽στάγρα, Inſtrumentum chirurgicum, quo oſſa vel attolluntur, vel deprimuntur, vel omnino loco moventur.

Oſſa alata, vide *Pterigoeidea.*

Oſſa cavernoſa, vide *Oſſa Ithmoeidea.*

Oſſa colatoria, ſive *Colo ſimilia*, vide *Oſſa Ithmoeidea.*

Oſſa foraminulenta, vide *Oſſa Ithmoeidea.*

Oſſa Ithmoeidea, ſunt oſſa quædam foraminulenta, & cavernoſa, ad radicem & principium narium in meatu olfactorio poſita, quæ natura variè pertuſa, velut ſpongiam & cribrum formavit, ne aliud corpus durum extrinſecùs inſuper incidat; in illâ ne viribus integris aër frigidus inſpirantibus nobis, rectà in cerebri ventriculos ſeſe inſinuet, quin &, ut vapor odorem ſecum ferens, per ea foramina à cerebro recipiatur; ſimul, ut cerebrum vacuaret repentè, ſi quando uſus inciderit, excrementorum copiam; quæ quoniam ad cribri & Spongiæ ſimilitudinem perforata ſunt, *Ithmoeidea*, & *Spongoeidea* dicuntur, 8. de uſu part. capit. 6. & 7. quæ oſſa Galenus, 3. loc. affect. 10. *Colatoria*, vel *Colo ſimilia* vocat, quòd per illa craſſum cerebri excrementum purgetur, & percoletur; quod Ariſtoteles vocat *Perittoma*, tenuiora autem excrementa, & quæ vapori ſimilia ſunt, in ſublime lata per calvariæ ſuturas excernuntur; craſſiora autem prona feruntur, quorum altera pars in eas vias, quæ ad os pertinent, influit, & per ſcreatum ejicitur; altera, quæ *mucus* dicitur, in nares, & per efflatum vehementem, excernitur, lib. de inſt. odor. cap. 2.

Oſſa ſpongoeidea, vide *Oſſa iſthmoeidea.*

Oſcitatio,& *Pandiculatio*, ſunt mediocres motus v tutis expultricis celebri, 2. de ſympt. cauſ. cap. 6. p quæ contenta in muſculis (per quos quoque volunt rii fiunt motus) humida, flatulenta, vel ſpiritus flatu expurgantur, 7. aphor. 56. Per *oſcitationem* tale qu ſolis maxillæ inferioris muſculis accidit, quale in *pa diculatione* in omnibus muſculis ſymptoma eſt; utr que enim evacuandorum in muſculis halituoſoru excrementorum causâ fit, com. 1. in 6. de morb. vu gar. 4. & 7. aphoriſ. 56. *χάσμη* illa; hæc, *σκορδινημ* vel *σκορδινισμὸς* Græcè.

Oſculorum apertio, quæ, tùm in arteriis & venis per reſudantiam, & dicitur *Anaſtonoſis*, ſive *Exanaſt moſis*, tùm in ulceribus & vulneribus, quæ ſinuo ſunt, fiſtuloſa, & anguſti orificii, cùm ſcilicet hæc d hiſcunt, 6. de comp. med. loc. cap. 2.

Oſtocopi, id eſt, *oſſium dolores*, nominantur, cùm men branarum, quæ oſſibus adjacent, dolores, & profun ſunt (id eſt, in intimo corpore ſenſum excitantes,) oſſium ipſorum veluti dolentium inducunt imaginem qui magnâ ex parte ab exercitationibus evenire ſolen interdum etiam à frigore, & plenitudine, quin & a humorum cacoëthia in lue venereâ, 2. loc. aff. 8. q ſic laborant, ne minimum quidem motum ſuſtinen ſed omnem formidant. Sentiunt autem manifeſtun calorum unà cum demorſu & tenſione, vitioſo humo re in totam corporis molem largè effuſo.

Oſtracoderma, animal omne eſt, cui pro cute teſt eſt, libr. 1. de aliment. fac. 1.

Otalgia, *ὠταλγία*, aurium dolor, eſt is cumprimis, qu ad profundum auditorii meatum pertinet, 2. meth. 2.

Otenchitæ, inſtrumenta ſunt chirurgica, quibus ali quid in aures infunditur. *Aurifuſoria ſpecilla* ab aliqui bus, à Celſo *Strigiles*, aliter, *Auriculares clyſteres* ap pellantur.

Oxe

Oxelæum, ὀξέλαιον, id eſt, compoſitio ex aceto, & oleo, 1. de compoſ. med. per gen. cap. 7.

Oxycratum, id eſt, compoſitio ex aquâ, & aceto, 1. ſimplic. 29. Ὀξύκρατον, *Poſca*, vel *Puſca* dicitur. Miſcendi autem ratio nunquam certa fuit: variè namque temperari poteſt. Sed, ut author eſt Aëtius, ſi ſimplici ratione conſtruatur, refrigerat, & humectat: ſin condiatur, & calorem, & ſiccitatem adſciſcit. Inter Veteres, ut idem inquit, omnes ferè convenit, noxium parere ſuccum, nervis officere, flatuoſos ſpiritus creare, capitis dolores concitare, contra ſacrum morbum prodeſſe, vini crapulam mitigare, ſanguinis acrimoniam lenire. Conſuluntque eâ potione abſtinendum, quòd facilè putrilaginem concipiat, qui ex eo contrahitur humor, item propter noxam, quam nervis infert. Græcorum juniores imitatione Latinorum, etiam φοῦσκαν id genus potionis appellarunt.

Oxydercica facultas eſt, quæ oculos, (ubi nullum inſit illis ſenſibile pathema) malè tamen munere ſuo fungentes, corrigit, & in integrum reſtituit, ac nimirum & in auribus & in naribus, aliiſque ſenſoriis cunctis id ipſum præſtat, & proin in auribus, E. gr. *Oxycoos* dicitur, 5. ſimpl. 23.

Oxygala, id eſt, *acidum lac*, 3. alim. 16. Lac quòd acuit, ſeu coacuit, fit certâ quâdam lactis præparatione, per quam ſola caſeoſa ſubſtantia relinquitur, eaque ipſa non ejuſdem omnino naturæ cujus ab initio fuit, verùm multo frigidior, ut ægerrimè, nec niſi à ventriculo valdè calido concoquatur. Neque enim calidam & acrem ſeri qualitatem retinet, neque pinguem & calidam, butyri, ſed ſolâ craſſiore ſubſtantiâ conſtat, quæ in caſeum abit, ὀξυγαλάκτινον appellatum: Id genus hodiè Galli videntur *Iunceam* appellare: Eſt autem vehementer frigidum, craſſum, & concoctu difficilè.

Oxymel, non ex aceti, melliſque miſtione tantùm compoſitio eſt, verùm ex mulsâ, paulùm aceti accipiente

piente, 3. acut. 24. & 4. ſanit. tuend. cap. 6. Acetu[m]
mulſum, vel Mulſum acetoſum, ὀξύμελι, potio vet[u]
ſtiſſima certa, ut quæ etiam ante Hippocratis ſeculu[m]
in ſanitatis uſum venerit. Hujus duæ ſunt ſummæ di[f]
ferentiæ: alia ſimplex eſt, alia compoſita. Nec ver[ò]
etiam ſimplicis ratio una eſt: quidam enim ita præp[a]
rant; Melli optimo ſuper carbones deſpumato add[i]
tur aceti tantum, unde guſtanti nec acidum nimis, ne[c]
dulce videatur: ac denuo ſuper prunas coquitur, d[o]
nec planè unitæ amborum qualitates ſint, nec app[a]
reat guſtanti acetum adhuc crudum: hinc ab igni d[e]
ponitur; cùmque eo utendum eſt, aqua miſta ita tem
peratur ut vinum, nimirum ex ſumentis guſtu. Id eni[m]
ut jucundiſſimum eſt, ita etiam utile: & contrà, u[t]
injucundum, ita adverſiſſimum. Alii verò, tum me[l]
lis, tum aceti modum definiunt, vini aceti parti melli[s]
à quo detracta ſpuma ſit, duplum miſcentes, deind[e]
ambo leni igni coquentes, donec eorum qualitates i[n]
unum coierint. Alii autem cum aquâ ſtatim ipſum fa
ciunt, melli quadruplum optimæ aquæ miſcentes, de
inde coquentes modico igni, quoad ſpumare deſinat
pòſt verò dimidio aceti adjecto, rurſus coquentes, do
nec qualitatum omnino ſit unitas, nec acetum crudum
etiam appareat. Oxymeli omne exterget viſcoſos hu
mores, & craſſos attenuat, quapropter viſcerum om
nium obſtructiones diſſolvit, ſive in febribus, ſive ci[r]
tra febrem detur; verùm aquæ multæ miſtione vire[s]
ejus exſolvuntur. Tuſſim autem movere, quæ non eſt
& inteſtina radere oxymeli, Hippocrates & Galenu[s]
ſcripſere, non in corporibus quidem craſſis & glutino
ſo humore redundantibus, ſed puris ab excrementis
aut iis quæ tenui & acri fluxione vexantur, quæqu[e]
nervoſas partes valdè ſenſu exquiſitiſſimo præditas ha
bent. Oxymeli compoſitum eſt σκιλλιτικὸν & ἀπληγικὸν,
item καθαρτικὸν, &c.

Oxyregmia, id eſt, *acidus ructus*, qui ſine aliquâ pi[t]
tuitâ

tuitâ, quandoque in ventriculo frigidiore, & in quibuſdam lævitatibus inteſtinorum, quæ ex frigiditate ortum habent, fiunt, 6. aphoriſ. 1. non ubi nulla prorſus facta eſt ciborum alteratio, acidi ructus excitantur, uti nec ubi optimè concocti fuerint, ſed tantùm, ubi modicam à ventriculi calore alterationem perpeſſi fuerint, nec perfectam adipiſci potuerint. Fiunt etiam propter frigidam pituitam in ventriculo acervatam, & frigidam fluxionem in ipſum decumbentem, adhæc ciborum tum frigiditatem, tum copiam: his enim omnibus cauſis commune eſt, calorem ventriculi ingenitum vinci à cibis, non eos vincere.

Oxyrrhodinum, quod & *Rhodinum* dicunt, eſt frontis linimentum, ex aceto, oleo, & roſaceâ placentâ capiti phreniticorum, aut quâcunque intemperie calidâ laborantium permixtum, 13. meth. 21. Sed cùm varius poſſit eſſe utriusque modus, qui temperatiſſimus, recipit olei roſacei partes quatuor, aceti unam, ut ait Gal. ſic enim mediocriter refrigerat: Quod verò plus aceti habet, vehementiùs refrigerat, ut contrà minùs, quod minùs habet aceti: Habet etiam vim repellendi. Itaque in morborum principiis magnâ utilitate illinitur, præſertim ſi calidus morbus eſt. Sed & in œdematis atque ipſis etiam lethargicis, Galenus in libr. method. med. admovet, quo humor quiſquis fuerit is, à parte affectâ repellatur. Tanta adeò vis eſt Oxyrrhodini, in frigidis etiam morbis, ſive per ſe, ſive cum ſale, aut thymo, aut alio exhibiti, ne frigiditate nocere poſſit.

Oxys, id eſt, *acutus*, à quo ὀξεῖς πυρετὺς, *acutas febres*, ὀξεῖαν νόσον, & ὀξὺ νόσημα dicunt. Conſiſtunt autem acuti morbi eſſentia, non in celeri tantùm motu, ſed cumprimis in magnitudine, & periculo, 2. aphor. 23.

Ozæna, eſt ulceratio in naribus profunda, tetri odoris halitus emittens, lib. finit. & 3. de comp. med. loc. cap. 3. unde ex ulcerum genere eſt, eoque à Polypo differt, quippe qui in tumorum tantùm genere eſt,

non ulcerum; naſcitur ex influxu humorum acrium & putreſcibilium, à cerebro in nares facto, unde, vel earum alæ, vel interſtitium, vel aliæ ipſarum partes exulcerantur; Et humoris quidem acrimonia difficilem admodum ejus curationem reddit, putrilago verò graveolentiam & fætorem inducit; unde morbo nomen Veteres indidere. Quando, inquit Celſus, ulcera circa nares ſunt, pluresque cruſtas & odorem fœdum habent, id genus Græci ὄζαιναν appellant. Id mali genus nobis multò frequentiùs eſt, quàm Antiquis fuerit, ut quòd luem veneream ſæpiſſimè conſequatur.

P.

PÆDOTROPICA, eſt medicinæ pars, de puerorum ſanitate, & regimine, libr. de part. art. med. capit. 5.

Palatum, partem illam in ore altioris ſedis cavam vocant, quæ ſuper foramina è naribus in ipſum pertinentia, ſublimis eſt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 3.

Palimbolus, παλίμβολος, homo doloſus eſt, qui aliud loquitur, aliud ſentit, & qui facilè ſententiam mutat; ejuſmodi quoque morbus appellatur, qui ſpeciem quidem & ſpem facit levationis, ſed tamen intùs malignus eſt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 6.

Pallida bilis, vide *Bilis pallida*, & *amara*.

Palma, eſt ea pars manûs, quæ *Metacarpium*, & *Poſt brachiale* dicitur, 1. de muſc. cap. 21.

Palmos, vide *Palpitatio*.

Palpitatio, quæ & *Subſultio*, & Παλμὸς Græcè dicitur, ſimiliter atque *Tremor*, motus eſt, quo partes palpitantes, citra voluntatem noſtram, nobiſque invitis attolluntur, & deorſum aguntur, à craſſo & vaporoſo ſpiritu, quærente exitum; differunt verò *palpitatio* & *tremore*, quòd nemo, qui artus movere non inſtituerit, tremat; palpitantes autem particulæ, etiamſi in quiete fuerint, nullusque illis motus ſit indultus, palpitent.

Etenim

Etenim ſupercilium, palpebræ, & oculus ſubindè citra omnem voluntatem attolluntur; tremor autem totius & integri membri motus eſt,ut totius manûs,brachii, capitis; palpitat verò pars membri, ut vel ſola cutis, vel ſola arteria, ut cenſebat Praxagoras, vel ſolus muſculus, ut Herophilus. Adhæc quæ tremunt, totum mutant locum; quæ autem palpitant partes, eundem obtinent, ſed modò ampliorem,modò minorem; in ſeipſas enim concidunt partes palpitantes, dum contrahuntur; aliò autem moventur, quæ tremunt; libr. de trem. palp. cap. 4. & 5. Adhæc, *Palpitatio* eſt contractio quædam præter naturam, in illis corporis partibus, in quibus ob ſubſtantiæ earum mollitiem, diſtentio, dilatatio, & contractio accidere poteſt, 2. de ſympt. cauſ. cap. 2. non enim os, vel cartilago palpitant,quòd dilatari non poſſint. Denique *palpitatio* motus eſt toto genere præter naturam; *tremor* autem, miſtus, ex motu ſecundùm naturam, membrum movente, & motu præter naturam, virtutem ad violenter movendum proritante & cogente, 2. de ſympt. cauſ. cap. 2.

Palpebræ, ſunt externæ oculi partes,ſuperciliis ſubjacentes, ſupernè, infernéque interiores oculi tunicas contegentes, *hæc* inferior, *illa* ſuperior dicitur, lib. Introd. cap. 10.

Pancœnus, vide *Endemus*.

Pancratium, vide *Pancreas*.

Pancreas, & *Pancreon*, *Calicreas*, & *Calicreon*, corpus glanduloſum,vel caro glanduloſa eſt, in medio meſenterio ſita, quam natura quatuor vaſis, venæ, arteriæ, nervo, & veſicæ bilis, in orbem ſubſtravit, diviſionesque inter ſe mutuas replevit, ne ullum ipſorum facilè ſcindatur, propter vehementem motum, ſed molli cedente corpore, conquieſcat, 5. de uſu part. capit. 2. quòd corpus vocatur etiam *Pancratium*, 2. de motu muſc. 6. Cùm infiniti propè rami venæ portæ per meſen-

ſen-

ſenterium diſperſi ſint, chylum ab inteſtinis præſerti
tenuibus exugentes, & in jecur deferentes, ſciens n
tura eos propter exiguitatem infirmos eſſe, & injuri
obnoxios; ventre præſertim ſæpè laborante ſaltu, ict
compreſſu, vociferatione, ſpiritus contentione, & r
rum gravium impulſu; glandibus ſingulas vaſoru
ſciſſuras munivit, ſecurasque reddidit. Qui uſus eſt no
hujus modo glanduloſi corporis, ſed aliarum quoqu
glandularum, ἀδένας vocant, quæ pluribus aliis corp
ris partibus inditæ ſunt à naturâ.

Pandemus, vide *Endemus*.

Pandiculatio, vide *Oſcitatio*.

Panus, id eſt, *Tuberculum immaturum*, quod al
quando & magnum, & durum, & diuturnum exo
tur, 3. de artic. 2. eſt tumor non altus, ſed latus, in qu
quoddam puſtulæ ſimile eſt, panis ſimilitudinem h
bens: hinc Latini *Panum* etiam appellant: vide *Ph*
gethlon.

Papilla mammæ, id eſt, extremum mammæ muli
ris, quod ori infantis inditur, 15. de uſu part. cap. 7.

Papula, nomen eſt iis, quæ ſpontè extuberant in c
te, ex anthematibus conveniens, quæ ſuperfluis co
ſtant humoribus, atque qualitatem illorum etiam no
injuriâ ſubſequuntur; cùm tenues humores ſunt, exu
cerationem potiùs, quàm tumores creant; at craſſi,
tumorem cutim attollunt, com. 3. in 3. de morb. vu
gar. 51.

Paracenteſis, id eſt, *punctio*, quæ Hydropicis, & He
nioſis adhibetur, ad aquam evocandam, 14. meth. 1
& 6. aphor. 27. Paulus non omnibus aquæ intercu
generibus, ſed aſciti tantum convenire ſcripſit: ejusq
tres in univerſum differentias ſtatuit; unam ſectio
factâ directè ſub umbilico, tribus digitis interpoſitis
ſitis ab inteſtinis orta fuerit: aliam eâdem factâ à ſi
ſteriore umbilici parte, ſi primario jecoris affectui m
lum feratur acceptum; tertiam autem à dextrâ ej
de

dem parte, ſi à liene vitium traxerit originem. Scalpello ejuſmodi ſectio fieri debet, aut aculeo intra peritonæum adacto; deinde in foramen immiſsâ æneâ fiſtula, per eam humor ſenſim effundendus pro cujusque virium ratione, cavendo ubique ſubitam cumulatamque vacuationem.

Paracmaſtica, vide *Continua*. Παρακμαστικὴ ἡλικία, ætas jam vergens & inclinata. Ætas declinans, media eſt inter juventutem & ſenectutem. Incipit ſecundum Galenum, à triceſimo quinto anno, duratque ad annum quadrageſimum nonum, quo ſcilicet ſenectus incipit.

Paracynanche, vide *Cynanche*.

Paralyſis, (quæ & *Pareſis* à Medicis recentioribus dicitur) eſt nervorum reſolutio, cùm nervi & corporis partes, omninò ſensûs, & motûs expertes ſunt, 1. de ſympt. cauſ. cap. 5. fit, cùm humorum multitudo indiſſolubiliter in aliquâ corporis parte, non principe, impacta fuerit, ut & *Epilepſia*, & *Apoplexia*, partis dici poſſit, 4. acut. 27. *Exquiſita* autem *Paralyſis* eſt, in quâ nervi & membra ſentientia omninò ſenſum & motum perdiderunt; *imperfecta*, in quâ motus quidem perit, ſervato ſenſu; *imperfectior*, in quâ incolumi motu, ſenſus aboletur: eſt enim *Paralyſis*, motûs potiùs, quàm ſensûs affectio; quæ ſi fiat in univerſo corpore, *Apoplexia* potiùs dicenda eſt, quam vera *Paralyſis*. Accidit inſuper *Paralyſis* oculis, ubi & *mollities* dicitur, cùm oculus, vel motu, vel viſu, vel utroque privatur, læſo vel cerebro, vel nervo concavo, vel ſpiritu viſibili, lib. de ocul, part. 4. cap. 13. Eſt *Paralyſis* etiam imaginatricis facultatis affectio, qualis & *Caros*, & *Catalepſis* nominatur, de ſympt. differ. cap. 3. vide *Reſolutio*.

Grameſus digitus, id eſt, *Digitus annularis*, libr. de muſc. diſſ. cap. 22. Παράμεσος δάκτυλος, digitus minimo proximus, *Medicus* à Latinis dictus, quod Medicinæ dicatus tradatur.

Parophimoſis, vitium eſt *Phimoſi* contrarium, cùm videlicet ea, quæ naturales meatus concludunt, opercula & tegumenta ita diducta ſunt, ut reduci nequeant; propriè tamen dicitur de præputio retrorſum adducto, ut glandem tegere nequeat; quod malum ex nervi contractione maximè contingit; fit & ex immodicâ præputii ſiccitate; ei contrarium vitium *Phimoſis* appellatur, lib. finit.

Paraphroſyne, parvus erransque motus virtutis imaginatricis cerebri eſt, qui & *delirium* dicitur, de ſympt. differ. cap. 3. Differt verò ab *anœâ*, & *amentiâ*, quòd *illa* ſit imaginatricis, aut ratiocinatricis depravatus, vel diminutus motus; *hæc* verò, earundem facultatum paralyſis exiſtat, & reſolutio.

Paraplegia, παραπληγία, ſive ἡμιπληγία, eſt plerarumque alterutro in latere corporis partium immobilitas ſenſuſque privatio, quam etiam *Apoplexiam* vocat Hippocrates, com. 2. in 1. prorrhet. 50. quod utraque à frigidis, & pituitoſis fiat humoribus. *Paraplegia*, affectio unius partis corporis talis eſt, qualis *Paraplexia* totius, com. 3. in 1. prorrhet. 26. Interdum facta abſque convulſione *Apoplexia*, in partis alicujus reſolutionem finiens, *Paraplexia* appellatur, 4. acut. 27. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 59. *Apoplexia*, à *Paraplexiâ*, ut à toto, pars, differt: Apoplectici namque prorſus & Paraplectici ſunt; Paraplectici verò, non omnino & Apoplectici. Adde, ſanos mente, Paraplecticos, reſolutos parte unâ corporis, dextrâ, vel ſiniſtrâ, Apoplecticos & mente, & toto corpore reſolutos eſſe conſtat, lib. finit.

Pararhythmus pulſus eſt, παράρρυθμος σφυγμὸς, qui (cùm quæque ætas proprium pulſum agnoſcat) non convenit illi ætati, in quo eſt ille pulſus, ſed alterius proximioris; quemadmodum *Heterorhythmum pulſum* vocamus, qui alterius ætatis habet *rhythmum*, lib. finit.

Pararoſis, eſt depravata viſûs actio, cùm oculis colore:

fore, figurâ, magnitudine, vel ſitu, mutata videntur, veluti *Amblyopia* eſt diminuta actio visûs, & cæcitas, viſioque ablata, 1. de ſympt. cauſ. cap.5.

Paraſtatæ, qui & *ſeminarii meatus* dicuntur, & Latinè *Aſtites* nominantur, ſunt, qui ex venâ & arteriâ conſtant, in unam naturam conſertis, ſemen confoventes, & perficientes, lib. finit. Ἀπὸ τοῦ παρίστασθαι adſtare. Id enim quadrat utrique corpori, quod Veteres παραστάτην appellarunt. Duo enim eodem nomine appellantur; unum, παραστάτης κιρσοειδής; alterum, παραστάτης ἀδενοειδής. Dicitur autem παραστάτης κιρσοειδής, hoc eſt, *Varicoſus*, corpus id, quod utrique teſti anteſtat in modum pyramidis efformatum, incipiens paulò ſuprà teſtem, quá venæ & arteriæ ſpermaticæ coëunt & commiſcentur, deinde poſt multos gyros & circumvolutiones varicum in modum parùm lateſcens, & in ſuperiorem teſtis partem inſertum: Itaque vaſis ſpermaticis coaleſcentibus gignitur, primùmque ſeminis materiam, ſeu ſemen rude & imperfectum excipit, quod poſtea teſticulus abſolvit: Ergo, ut facultate cum teſticulo conſpirat, ſic quadamtenus etiam figurâ convenit; habet enim parvi cujuſdam teſtis effigiem. Verùm παραστάτης ἀδενοειδής, id eſt, *glanduloſus*, dicitur corpus ſeu glandula meatui urinario ſuprapoſita, vaſorum ſemen deferentium inſertionem excipiens. In eam enim deferentia ſemen vaſa poſtquam coire, inferuntur ad ſecuritatem. Eſt autem ad humillimam veſicæ partem ſita, media quodammodo inter veſicæ corpus, & ejus cervicem. Verùm hanc aliqui non παραστάτην, ſed προστάτην appellant, quo vitent ambiguitatem. Sunt etiam qui προστάτην vocant *Os* ὑοειδὲς, quod ſitum eſt ad radicem linguæ. vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

Paraſynanche, vide *Cynanche*.

Paregorica, id eſt, *mitigatoria medicamenta*, quæ non ſanant, ſed mitigant, ne malum creſcat, lib. de Dyna-

mid. in prooemio, παρηγορικὸν idem prorſus, quod τὸ ἀνώδυνον. hoc eſt, dolorem ſedans. Dicitur & πραϋντικὸν, hoc eſt, mitigatorium.

Paromptoſis, (quam & *Periptoſim*, hoc eſt, *Incidentiam*, & *Caſum* vocat, lib. 3. κατὰ γένη) eſt intercidentia, ſive coincidentia; cùm E. gr. ea plenitudo, quæ ex ingeſtione eorum, quæ comeduntur, & bibuntur, in venis gignitur, à venis in arterias delabitur, libr. de cauſ. procatarct. cap. 3. Atque univerſim *paremptoſis* eſt, quando aliundè in aliud vas humor fluit, 7. de anatom. adm. cap. 16. ſpeciatim, tranſumptio ſpirituum, ex arteriis in venas, *paremptoſis* dicitur, libr. de venæ ſect. contra Eraſiſtratum, cap. 2. vide *Coincidentia.*

Parencephalis, quod & *Cerebellum*, & *Encranion* dicitur, eſt poſterius Cerebrum, quod à priori (anterius enim propter ſui magnitudinem, nomen totius ſibi vendicaverat,) craſſæ meningis duplicatione eſt diremptum, 8. de uſu part. cap. 1. vide *Cerebrum.*

Parenchymata, Græci vocant carneam illam ſubſtantiam, quæ inter vaſorum intercapedines recipitur, 7. de anat. adm. cap. 5. ut quæ in viſceribus, in jecinore, renibus, liene, & pulmone viſitur: quam ſubſtantiam Galenus non vult vocari carnem; ea enim ſolùm caro dicitur, quæ in muſculo eſt; reliquarum nullam homines carnem vocant, præterquam admodum pauci; ſed quæ in viſceribus, ceu jecinore, renibus, liene, & pulmone viſuntur, eas *Parenchymata*, (quaſi *affuſiones* dixeris) Græci vocant; quæ verò in inteſtinis ventriculo, ſtomacho. & utero ſunt, ſine nomine relinquunt, 10. method. 11. παρέγχυμα ergo dictum eſt ab Eraſiſtrato, quod exiſtimaret viſcerum eorum molem ex ſanguine è venis effuſo concreſcere, ut ſcribit Galenus, lib. 2. ſimpl. medic. Qui tamen neglectâ Eraſiſtrati opinione, eorum viſcerum propriam ſubſtantiam non παρέγχυμα, ſed *carnem* ſæpè appellat.

Pareſis, idem quaſi *Paralyſis*, id eſt, *reſolutio*, vide

Para-

Paralyſis; propriè contractio artuum, in quam paſſio colica terminatur.

Parietalia, vide *Bregma*.

Pariſthmia, quæ & *Tonſillas*, & *Amygdalas* vocant, ſunt locorum ad Iſthmum (id eſt, eam oris regionem, quæ os & gulam interjacet) attinentium inflammationes, 3.aph.26. *Pariſthmia*, *Tonſillæ*, & *Uvæ*, nihil aliud ſunt, quàm inflammationes; *Uvæ* quidem Gargareonis; *Tonſillæ* verò, adenum, qui in principio faucium inter ſe oppoſiti ſunt; *Pariſthmia*, corporum eorum, quæ in faucibus continentur, lib. de tumo. c. 17. quo nomine non ſolùm inflammationem, ſed etiam faucium partem illam nominant. Sic autem eam appellaverunt Græci, quòd locus ille, cui adjacent, veluti Iſthmus quiſpiam anguſtus eſt, quum inflammatione tumet, & multò quàm anteà anguſtior fiat. Latini, *Tonſillas*, diminutivâ voce à *tolles*, hoc eſt, *tumore faucium*, appellant. Alio nomine etiam ἀντιάδας vocant. vide *Iſthmus*.

Parochoteuſis, id eſt, *derivatio*, eſt, cùm ſanguis avertitur, atque ad alia membra proximiora converſus derivatur; ſi verò ſanguis ad contraria revellitur, *Antiſpaſin* Græci vocant, Latini, *revulſionem*, 5. method. cap. 2. Eſt autem παροχέτευσις curationis genus ad humores pertinens, ut ſcribit Galenus, cùm id quod per palatum vacuatur, per nares trahitur, nobis irritantibus, aut per acria medicamenta provocantibus; cùm quòd fluit ad oculos, aut aures, tum in nares, tum in os trahitur, collutionibus & gargariſmatis acribus atque aliis ejuſdem generis remediis: cùm quòd defluit per aſperam arteriam, in pulmonem ad ſtomachum convertimus, id enim potiùs optandum: cùm ſanguinem per ſedem profluentem in muliere, per vulvam derivamus: ſimiliter cùm mulieri ſanguinem vomenti ex Hippocratis conſilio, menſes ducimus. Sed hoc exemplum revulſionis potiùs fuerit, quàm derivationis. Revulſio enim fit per loca plurimùm diſtantia, eoque ſolo

à derivatione differt. Fit derivatio à dextris ad ſiniſtra, ab anterioribus ad poſteriora, & contrà, ſed breviſſimâ viâ: alioqui ad revulſionis naturam magis accedit; eſtque humoris tum fluentis, tum jam impacti & in ægrâ parte conſiſtentis; in quo etiam videtur à revulſione differre, quæ fluenti tantum humori adhibetur.

Parωnychia, Abſceſſus, eſt, qui ad latera unguium enaſcitur, 8. de compoſ. med. loc. cap. 2. alii malunt Inflammationem vocare. Non leve prorſus malum eſt, ut quod dolores & febres aliquando moveat: & tamen Latini reduviam curare, pro occupari in re minimâ, proverbii loco, uſurpant. Ex quo arbitror, reduviæ nomine non tantum παρωνυχίαν deſignari, ſed eum etiam affectum, in quo ad unguium latera caruncula, aut cutis portio reſolvitur nullo fermè dolore. Inde Latini *reduviam*, vel *rediviam*, malum hoc nuncuparunt; *redivire* enim *reſolvere* eſt, ut ſcribit Feſtus; quanquam Hermol. Barbar. *reluvium* etiam vocet à *reluendo*, hoc eſt, *reſolvendo*: Arabes *Panaritium* vocant.

Parωtides, vide *Eparmata*.

Paroxyſmus, vide *Acceſſio*.

Partes inanes corporis ſunt, quæcunque inter extremam thoracis coſtam, & femoris oſſa continentur, 2. prognoſt. 1.

Partus, τόκος, actio eſt partim uteri ipſius, adaucti fœtûs gravitate, & excrementorum redundantiâ onerati & diſtenti, vi propriâ expultrice, fœtum ejicientis; partim ejuſdem fœtûs grandiores effecti, & majori alimento, quàm quòd in utero recipere poſſit, indigentis, atque ex uteri anguſtiâ, adaucto nativo calore ad ſuffocationis imminentis periculum averſandum feſtinantis, & (quum non ſufficiat illi ampliùs ſpiritus maternus, quem illa per arterias ſubminiſtrat) ad exitum repentè concitati.

Parulides, παρυλὶς, eſt inflammatio partis alicujus gin-

gingivarum. Ea autem omnium inflammationum modo, niſi diſcuſſa fuerit, ſuppuratur & vertitur in abſceſſum; proindéque Paulus libr. 6. παρουλίδα abſceſſum eſſe dixit. Ex eâ plerumque gingivæ putreſcunt & decidunt, gignıturque ἐπουλὶς, hoc eſt, carnis excreſcentia, maximè ad intimos molares dentes. Vidi autem parulidem ab imperito Chirurgo malè curatam, in quâ caro non modò ſupercrevit, ſed cum adverſo etiam buccarum muſculo prorſus coaluit.

Parygron, id eſt, humidum, ſeu liquidum medicamentum, quod medetur particulæ parvâ adhuc phlegmone, conflictanti, huic protinùs impoſitum; ubi duritiem à dolore alienam pars affecta acquiſierit; quemadmodum etiam, ſi phlegmonoſo affectu, omninò ſit libera, 7. de compoſ. medic. per gen. cap. 2. Πάρυγρον emplaſtrum, eſt ab Hera primum deſcriptum hunc in modum, ſicut Galenus prodidit: ℞, Adipis ſuilli recentis & liquati, uncias 44; ceræ, uncias 24; ceruſſæ, uncias 6; argenti ſpumæ, uncias 6; liquida cum aridis promiſcentur, ac manebit aliquamdiu liquidius, poſtea verò conſiſtet per ſe, & compagem acquiret: Alii verò poſtea aliter pro ſuo quiſque arbitrio compoſuêre. Emollit primo ordine, præſertim recens: inveteratum enim magis digerit; Inflammationem quidem coërcet & lenit, ſed ulcera ſordida reddit. vide apud Paulum & Aëtium.

Paſſio, πάθος, πάθημα, generaliter quidem dicitur omnis motus, qui ab altero in alterum fit, ſive ſecundum naturam fiat, ſive præter naturam, quâ parte ab altero recipitur; hinc viſio, auditio, calefactio, frigefactio, humectatio, delectari, dolere, gaudere, triſtari, *paſſiones* dicuntur, quorum eſſentia in fieri eſt, cùm motus ſint, cujus nullæ ſunt partes permanentes, ſed dum fiunt, ſolùm ſunt, ſolùmque in fieri & mutari eſſentiam ſuam habent: Cùm autem motus deſiit, non *affectio*, aut *paſſio*, ſed *affectum* eſſe, & *paſſum* dicitur,

Græcè διάθεσις, ſpeciatim verò non ſolùm, dum fit al-teratio, *paſſio* dicitur, ſed dum facta eſt, & quæ moti abſoluto ſuperſtes eſt, quam etiam πάθος appellant ut ex contuſione, nigror; ex febre, tabes; ex conti-nuis vigiliis, inſipientia. Tertiò adhuc ſpecialius, non modò *paſſio*, quæ fit, nec quæ facta eſt, ſed quæ eſt præter naturam tantùm facta affectio, *Paſſio* vocita-tur, ut ex vulnere cæcitas: quâ ſignificatione, *morbi* & *ſymptomata*, à Medicis *Paſſiones* dicuntur; vide *Af-fectus*, & *Symptoma*.

Paſtilli, Græcis τροχίσκοι, ſeu *rotulæ* & *orbiculi*, ab efformationis figurâ, ſic dicuntur medicamenta plana in rotæ, aut circuli formam coacta, 5. de med. per gen. 11. & 1. de antid. cap. 9.

Paſtio, id eſt, *ulcus depaſcens*, 5. med. per gen. c. 3.

Patella, eſt os cartilaginoſum, rotundum, & gib-bum, quâ femur tibiæ connectitur; aliterque *Mola* dicitur, lib. de oſſib. 23. quin & *Rotula*, *Myle*, *Epigo-natis*, & *Epigonis*, id eſt, *Supergenualis*, appellatur, 3. de uſu part. cap. 15.

Pathema, id eſt, *Paſſio*, vide *Affectus*, *Paſſio*, & *Sym-ptoma*.

Pathognomonica ſyndrome, id eſt, *concurſus*, ſympto-matum, affectuum p. n, index, 1. loc. aff. 1. *Pathogno-monica* autem ſigna ſunt, quæ & *homogenea*, & *homoeidea* dicuntur, id eſt, ejuſdem ſpeciei, vel generis, quæ in unâ aliquâ fiunt affectione, quæ perpetuò & ſoli illi inſunt, tanquam ſoli propria, & inſeparabilia exiſten-tia, veluti quæ per ſputa excernuntur, affectionis tùm pulmonum, tùm thoracis, tum aſperæ arteriæ, tùm gutturis, & tandem reſpirationi ſubſervientium inſtru-mentorum, ſigna ſunt, quæ & in reſpiratione, vitium per ſe & primùm contraxerunt, non per conſenſum: atque hæc ſigna ſunt certiſſima, non autem ea, quæ perpetuò, ſed non ſoli inſunt, vel ſoli, ſed non perpe-tuò, com. 1. in 1. prorrhet. vide *Aſſidentia*.

Patho-

Pathologica, ſive *Ætiologica*, medicinæ pars eſt, quæ cauſas & ſymptomata, & morbos inquirit; vide *Ætiologica*. Eam in totum neglexerunt olim Methodici, ſed maximè olim fecêre dogmatici Hippocratis veſtigiis inſiſtentes.

Pauciferum vinum, vide *Oenodes*.

Pechys, vide *Cubitus*.

Pecſis, id eſt, *Congelatio*; πῆξις Græcè, idem quod ἑδραίωσις, hoc eſt, *firmitas, ſtabilitas, fixio*, quum verò illa, quæ frigore concreſcunt & congelant, firma quoque fiant ac ſtabilia, ob id malum hoc, (ubi corporis partes præ frigore rigent, adeòque ſtabiles ſunt) πῆξις, id eſt, *Congelatio*, dicitur. Fit exiccatione, quod proprium ſit ſicci terminari, atque definiri. Inducitur autem ſiccitas vel ſicco corpore ſuperinducto, vel ſummotâ, quæ inerat humiditatis redundantiâ. Cujus ſummovendæ ratio etiam duplex eſt, ſcilicet per compreſſionem humiditatis à terreſtribus partibus ſiccioribus factam, ſed adhuc tamen in corpore latentis & contentæ, vel per reſolutionem. Cauſæ verò coagulationis ſeu concretionis ſunt tum calidum, tum frigidum. Calidum quidem tàm per ſe, quàm per accidens; frigidum verò nonniſi per accidens, ut Ariſtoteles lib. 4. meth. demonſtravit.

Pecten, eſt ſinus ipſe, quo muliebre pudendum clauditur, lib. Introd. cap. 10. Eſt adhuc *Pecten* ea plantæ pedis; quâ terram contingimus, pars, & quæ poſt concavum ad digitos aſſurgit: Dicitur & *Pecten*, ea pars manus, unde digiti procedunt, ibidem. *Pectorale os* medio pectore ſitum, coſtis utrinque alligatum eſt; conſtat autem ſeptem parvis oſſibus, per ſynarthroſim colligatis, quibus ſingulis, ſingulæ coſtæ connectuntur; quæ tota pectoralis oſſis figura à nonnullis, quia gladii ſimilitudinem repræſentat, *Xiphoeides*, id eſt, *enſiformis*, lib. de oſſib. cap. 13. imò & *Sternon* appellatur, 7. de anat. adm. cap. 2. vide *Sternon*.

Pectus, ea eſt corporis pars, quæ inter medias coſta & utrumque latus jacet, lib. Introd. cap. 10.

Pedem ſummum, partem eam pedis vocat Hippocra tes, quæ à plantâ & ſolo, uſque ad digitos, & ungue porrigitur, 3. de artic. 106.

Pedicularis morbus, vide *Phtiriaſis*.

Pedion, id eſt, *Planities*, *Planta*, ſeu *Planum*, eſt pa pedis, quæ eſt ante digitos; quæ verò pars ante han ſita eſt, *Tarſus* dicitur, 3. de uſu part. 5. Arabicè, *Ach mas*. *Illud*, Metacarpio manûs; *hoc*, Carpo proportion reſpondet, cap. 6. atqui & interiorem ſummæ manû regionem, & quantum infra pedem eſt, πέλμα Græc *Plantam* Latinè dicunt, 3. de anatom. adm. cap. 1.

Pelignus, eſt color lividus, 14. method. 9.

Pelma, vide *Pedion*.

Peltalis cartilago, vide *Cricoeides cartilago*.

Pelvis, vide *Infundibulum*, & *Choana*.

Pemphygodes febris, vide *Febris pemphygodes*.

Penis, *ςῆμα*, *virile membrum*, quod & αἰδοῖον, & καυ λός dicitur, 2. de ſymptom. cauſ. cap. 2. Rufus defini ςῆμα dici τὸ ἐκκρεμὲς τοῦ αἰδοίου, hoc eſt, partem puden di pendulam & prominentem; eique ſubjectam, qu non propendet, ὑπόςημα, & περίναιον appellari.

Penſilis verruca, (vide *Acrochordon*) dicitur, quò in imo uſque adeò ſit anguſtâ, ut pendêre videatur tota enim foràs prominet, adeò ut exciſa nullam radi culam relinquat, anguſtiore baſi prædita, & ſumma chordæ ſimilis; à *Myrmeciâ* differt, quæ baſim habe latiorem, & nigro colore præditam, atque ubi à Chi rurgo tollitur, ſanguinem fundit copioſiorem, unde & *Seſſilis verruca* appellatur, vide *Myrmeciæ*.

Pepaſmus, πεπασμὸς, morbi eſt, & eorum, quæ præ ter naturam ſunt, veluti coctio quædam & maturatio & ad excretionem præparatio, in quâ quod aſſimilatur paucum eſt; quod autem ſemicoctum, & ſuperfluum multum; quamquam alibi πεπασμοῦ ſignificatum latiù

exten

extendit Galenus, dum omnem deductionem in mediocrem temperiem πεπασμὸν appellat; & alibi omnem morborum πέψιν, id eſt, coctionem, in ſuccorum alteratione conſiſtere ſcribit.

Pepſis, vide *Pepaſmus*.

Peracutus morbus, vide *Acutus ſimpliciter*.

Per conſenſum morbus, vide *Idiopathia*.

Perditio, vide *Abortus*.

Perforatio, eſt ſectio, quæ in ſpatioſam pulmonis ſedis capacitatem, ipſumque uſque in pulmonis cavum penetrat; reliqua verò omnis diviſio ipſius, *vulneratio* quidem dicitur, *perforatio* non item, 7. de anat. adm. capit. 14. Nominatur quoque *perforatio*, inſignis quidam ventriculus, & meatus, qui ab anterioribus duobus Cerebri ventriculis in ipſum Cerebellum prorumpit, per quem parencephalis Cerebro eſt communis & connexa. Cùm enim Cerebrum ſit à Parencephalide, craſſæ meningis duplicatione diremptum, ipſumque oporteret aliquâ parte illi conjungi, quò prædictum meatum produceret, in unum prius locum utroſque ventriculos terminavit, quem ſanè *quartum* totius Cerebri *ventriculum* nonnulli nuncupant; alii rectiùs, non *ventriculum*, ſed *perforationem* nominant, ex quâ cavitate animalis ſpiritus parencephalidi transmittitur, 8. de uſu part. cap. 11.

Perfrictio, eſt nativi caloris frigiditas ſine ſenſu doloris, longiori temporis ſpatio, & paulatim facta, libr. de tremor. convul. cap. 9. quæ nativam caliditatem, ab humorum multitudine gravari oſtendit, 4. acut. 26. vide *Frigus*.

Periapta medicamenta, ſunt capitis dolori conferentia, quæ Latinis *Amuleta* appellantur, quod de collo ſuſpendantur, aut alicui corporis parti alligentur, libr. de remed. part. fac. cap. 1. Dicuntur & περιάμματα, cujus generis Galenus plurima recenſet, quæ capiti coronæ modo impoſita, dolorem ejus levent. Permulta

etiam

etiam quotidiè experimur, quæ brachiali admota fe-
bres reprimunt. vide *Amuleta.*

Pericardium, quod & *membrana*, & *tunica* dicitur: *membrana*, à ſubſtantiâ; *tunica*, ab uſu, 7. de anatom. adm. cap. 2. vide *Membrana pericardios.* Eam verò & altera tunica involvit, prodiens à membranâ coſtas ſuccingente, quâ thoracem dividit. Quibus thorax brevior eſt, attingit ſeptum transverſum: non attingit verò quibus ſeptem oſſa ſortitum eſt. In eo ſeroſus humor continetur, parcior quidem, quibus cor eſt calidius; copioſior, quibus frigidius, vaporibus multis in aquam reſolutis. Nervos habet à ſextâ cerebri conjugatione, ſeu à recurrente ſiniſtro, venas & arterias à ſepto transverſo, & membranis medium thoracem dividentibus.

Pericharia, περιχάρεια, hoc eſt, ſubitum & vehemens gaudium; contrarium *Ecplexiæ*, quæ eſt ſubitus timor. Ex amborum occaſione ſcimus multos interiiſſe, 12. meth. cap. 5. vide *Ecplecſis.*

Pericholus, id eſt, *bilioſus*, ſive is homo ſit, ſive dejectio, ſive urina, ſive morbus, com. 2. in 1. prorrh. 18. Conſueverunt autem excrementa, bilem ſubſtantiâ tenuem circiter habentia, atque ea circumvoluta, vocare *Perichra*, id eſt, *circiter colorata*, ibid.

Pericranios membrana, tunica eſt cranio ſuperimpoſita, quæ ex duplicatione duræ meningis connatæ undique, & adhæreſcentis intrinſecùs cranio, per ſuturas extra cranium egreſſæ, ut cranium duræ meningi, & cerebro arctiùs vinciret, oborta, ipſi cranio extrinſecùs in orbem circumfunditur. 8. de uſu part. cap. 9.

Perinæon, περίναιον, & περίνεον, *femen*, & *interfemineum* dicitur, vide *Interfemineum.*

Periodus, vide *Circuitus.*

Perioſtios membrana, tunica eſt ea, quæ ſingulis oſſibus proximè adjacet; aggeneravit enim natura, ac circumjecit omnibus oſſibus carnes, ſimulque ipſa pinguiſ-

guiſſimâ quoque parte extractâ, terreſtria, atque arida, nec non pinguedine omni prorſus carentia reddidit; atque ex eo, quod extraxit, lentum ac tenax ſingulis, & in capitibus colligamina, quibus inter ſe connectuntur, & in longitudine circum undique tenues membranas produxit, quæ circum oſſa, hoc eſt, oſſium involucra, & perioſtia nuncupantur, quibus carnes aggeneravit, 1. de ſemin. cap. 10. Eſt inſuper *perioſtios* membrana, ſuccingentem & coſtas circumdans, quæ coſtis intùs tenditur, ita ut inter coſtas & ſuccingentem, media collocetur, 8. de anat. adm. cap. 10. Eſt quoque *Perioſtios* oculi tunica, ſeptima in ordine, quæ totum oculum cum oſſibus colligat, & ſimul quoque moventes ipſum muſculos operit, 10. de uſu part. capit. 2.

Peripneumonia, ſeu *Pulmonia*, pulmonis inflammatio eſt, quam ſemper continua & acuta febris comitatur; *Pulmo* autem, cùm viſcus ſit laxum & molle, fiſtulisque inanibus undique infinitis cavum, cordi vicinum, à pituitoſiore proin atque craſſiore ſanguine inflammatur, cùm ſubtilis, bilioſusque fluat ferè, nec cum viſcere ullâ ratione cohæreſcere poſſit, 4. de cauſ. pulſ. cap. 12. & 2. progn. 64. quam ſequitur ſpirandi difficultas, tantaque anguſtia, ut ſuffocari laborantes videantur, ac recti ſedere cogantur, calidam ſentiunt exſpirationem, multumque aërem frigidum attrahere concupiſcunt, atque inter tuſſiendum ſputum varium colore ejiciunt, inſuper gravitatis cujuſdam, thoraci incumbentis ſenſum ſæpè percipiunt, ac dolorem, ex imo ad ipſum pervenire, & ad os pectorale, & ad ſpinam uſque extendi conqueruntur, 2. loc. aff. cap. 9.

Periptoſis, vide *Paremptoſis*.

Peritonæum, membrana eſt, à Græci vocabuli etymologiâ ſic dicta, quòd alimenti vaſis περιτείνεται, hoc eſt, *prætendatur*; quæ & *peritonæos membrana*. *peritonæos tunica*, & *tegumentum* appellatur; tenuis ſubſtantiæ eſt,

ex ſimplicium & primorum corporum numero; prætenditurque tùm viſceribus, tùm inteſtinis, tùm vaſis: quæ inter ſeptum transverſum & crura habentur, tùm etiam iis, quæ interjacent, quale eſt vulva, & veſica. tenue admodum corpus, latis araneorum telis ſimillimum, 6. de anat. admod. cap. 4. abdomini ſuperſtratum, 4. meth. 6. Arabibus *Siphac* dicitur.

Peritonæi vertex, membrana eſt, telis araneorum ſimilis, inferioribus ſepti partibus circumjecta, continua, totam inferiorem ſepti transverſi regionem ſubveſtiens, eidemque circumhærens, 6. de anat. admod. cap. 8,

Perittoma, eſt id, quòd poſt completam coctionem nec confectum, nec aſſimilatum relinquitur, adeòque corpori nec adnaſcitur, nec accreſcit, ſed per ipſius laxiora ſpatia, tanquam ſupervacaneum errat: Unde nomen quoque rectè à majoribus ei *Perittoma* eſt inditum, 1. de ſanit. tuend. cap. 3. quod eſt idem ac *excrementum*, ſive id ſpiritus, ſive corpus aliud ſolidum ſit, περίττωμα Græcè. Solida quædam corpora inter excrementa reputantur, ut calculi arenulæ lumbrici & ſi quæ præterea ejus generis in corpore continentur.

Perniones, quæ & *Chimethla* dicuntur, ſunt intertrimenta, & ſciſſuræ manuum, & pedum, hyberno tempore à ſummis algbribus factæ, libr. de med. fac. part. cap, 203. Oritur verò χίμεθλον in talo frequentiſſimè: Sic dicitur ἀπὸ τοῦ χειμῶνος, quod hyeme maximè proveniat; unde & χείμεθλον quidam ſcribunt.

Perona, *Sura*, *Fibula*, quibuſdam eſt alterum os tibiæ exterius & tenuius; alterum enim quod craſſiſſimum eſt, & interiori in parte ſitum, κνήμη Græcis, & eodem cum totâ parte, nomine, Latinis *Tibia* appellatur. Galenus autem ex Hippocrate in ταῖς γλώσσαις dicit, *Peronam* diverſa ſignificare, aliquando quidem os totum membri, aliquando ipſius oſſis epiphyſin, interdum

terdum ejus protuberantiam, ſive malleolum. Eſt autem ἡ περόνη ſuprâ brevior paulò, ut quæ genu ipſum non contingat, infrà verò longior multò quàm tibia: habet autem & ſuprà & infrà epiphyſim, quarum ſuperiore jungitur cum oſſe tibiæ membranoſo ligamento; inferiore verò prominente & gibbâ malleolum externum conſtituit, ſicut tibia epiphyſi ſimili internum.

Peroſis, hoc eſt, *oblæſio*, eſt privatio & impedimentum naturalis functionis, aut alicujus particulæ mutilatio, libr. finit.

Perſiſtentes morbi ſunt, qui eiſdem horis accedunt ac remittunt, lib. de Typis, cap. 3.

Perſpiratio, & *Perſpiratus*, vide *Inſpiratio*.

Per viciniam affici, vide *Idiopathia*.

Pes, πῦς, pars infima cruris eſt, quæ multiplici oſſe conſtat, malleolis, talo, & digitis. Pes etiam menſura eſt, quâ rerum intervalla dimetimur. Conſtat unciis duodecim, ſive ſedecim digitis, ſive palmis quatuor.

Peſſarium, *peſſus*, πεσσός, eſt lana concerpta, aut pannus, aut bombax, aut linamentum, ad digiti figuram, rotundum factum, quod immerſum in medicamentum aliquod, involutum ſerico, filoque appenſum, in uterum inditur. Fiunt etiam ex gummi, & reſinis, & cerâ, aliisque liquoribus ad talem formam redactis. Ut autem ex Antyllo refert Oribaſius, tres ſunt Peſſorum differentiæ: alii namque molliunt, alii adſtringunt, alii aperiunt. Mollientibus ad uteri inflammationes, exulcerationes, perfrictiones, ſtrangulatus, averſiones, & inflationes utimur. Fiunt autem ex cerâ tyrrhenicâ, cyprino, ſuſino, pinguedine anſeris, & gallinæ, butyro inſulſo, reſinâ deuſtâ, medullâ cervinâ, fænogræco & ſimilibus. Aperientes utiles ſunt, cùm purgationem ſuppreſſam provocare volumus, aut conniventem compreſſamque vulvam emendare: hique ex melle, artemiſiâ, dictamno, braſſicâ, dulcis radicis ſucco,

ſucco,rutâ,& ſcammoneâ. Adſtringentium uſus con-
trarius eſt aperientibus : nam fluorem muliebrem co-
hibent,& uterum ſuſpenſum contrahunt,& prolapſum
reprimunt.

Peſtilentia, *febris peſtilens*, *morbus peſtilens*, Λοιμὸς
idem ſignificat, eſtque morbus non quidem patrius,
ſed Epidemius, contagioſus, pernicioſiſſimus, commu-
nis, è communi cauſâ natus, adventitius, præſentiſſim
periculi, ut qui malignâ & venenatâ putredine, hu-
mores, vitales ſpiritus, & ſubſtantiam cordis labefa-
ctet. Peſtem itaque excitat aër totâ ſuâ ſubſtantiâ pu-
tris & corruptus : ſive quod is incluſus non difflatur
ſive à non humatis cadaveribus, & qui exhalant vapo-
ribus,& halitibus putridis non diſcuſſis. An verò cor-
porum cœleſtium aſpectus infauſti, & influxus peſti-
lentem reddant aërem, dubitare malim, quàm crede-
re; præſertim cùm Medico ſenſus magis ſequenti, aë-
ris mutationes pro omni ſint Aſtrologiâ, ut ex Hippo-
crate conjicere licet, 3. aphoriſ. & initio prognoſt. &
lib. de aquâ, aëre, & locis.

Petalotides urina, eſt, quæ habet hypoſtaſim ſimilem
ſquamis piſcium, libr. de Urinis, capit. 27. Πεταλῶδε
ὖρον, *folioſa urina*, dicitur ea, in quâ foliis ſimilia, ſive
ſquamis aut laminis ſubſidunt : dicuntur autem πέτα-
λα, inquit Actuarius, quæ & longitudinem & latitu-
dinem habent, non etiam evidentem profunditatem.
Eodem etiam, ait ille, donata ſunt nomine inſtrumenta
quædam ad oculos comparata. Quin etiam lapis qui-
dam πεταλίτης dicitur, quaſi εἰς πέταλα, hoc eſt, in lami-
nas ſolutus. Ex quibus omnibus τὴν πεταλῶδη ὑπόστασιν
ſive quæ ſubſident in urinis, foliis ſimilia conſiderare
oportet. Fit autem ejuſmodi, veſica reſoluta & eroſa
ut teſtatur Galenus, com. aphor. 76. lib. 4.

Petia oculi, eſt ſanguis fluens de aliquâ arteriâ, vel
venâ oblæsâ & ſauciatâ, lib. de ocul. part. 4. cap. 7.

Phacos, faciei macula, eſt nigra, lentis ſimilitudi-
nem

nem obtinens. Latini *lentiginem* & *lenticulam* vocant; *φακὸς*, *lens cruda*. Proverbialiter, *φακὸν κόπτειν* dicitur, qui operam ludit; *φακὸς ὁ ἐπὶ τῶν τελμάτων*, *lens paluſtris* apud Dioſcoridem. Eſt etiam vas lenticularis formæ, dictum lenticula. Dicitur & de vaſe, in quo mortuorum cineres conduntur: Item nigra quædam oculi macula, Heſych.

Phagedænas Antiqui nominant ulcera maligna, quæ ſemper majora & deteriora fiunt, vel cicatrice nullo modo adveniente, vel ſi facta ſit, reſolutâ; vel propter influxum vitioſorum humorum, vel propter diſpoſitionem partis latentem longo tempore contractam, ex influentibus humoribus, vel ob aliquam diſpoſitionem oſſis eo loco corrupti: ſed nobis ſufficiat, ex iis ulceribus pravis, alia nominare *Herpetes*, quæ ſummam cutem tantùm infeſtant; alia, *Phagedænas*, id eſt, *exedentes*, quæ carnem ſubjectam corrumpunt; nam quod *putridum*, atque *depaſcens*, à nonnullis *ulcus* vocatur, non eſt *propria ulceris differentia*, ſed *paſſio implicita*, *ex ulcere atque putredine*, 6. aphor. 45. & libr. de aquâ, aëre, & loc. capit. 2. Aliis, *Phagedænæ* ſunt illa ulcera, quæ partes vicinas continuò depaſcunt, non tamen eas putrefaciunt, febresque inferunt; quòd ſi depaſtionem cum putrilagine ſuſtinent partes, alii *Nomæ* dicuntur, id eſt, *depaſtiones*, 6, de comp. med. per gen. cap. 1. *φαγεδαῖναι* Græcè.

Phalacroſis, *φαλάκρωσις*, *calvitium*, ſeu *calvities*, pilorum capitis defluvium eſt, propter humoris alimentarii penuriam, non autem humorum vitio; nam tunc diceretur *Alopecia*, *Area*, vel *Ophiaſis*. vide *Madaroſis*. Deficit autem pilis alimentum propter ſiccitatem cerebri, quæ vel à ſenio eſt, vel maturiùs etiam accidit propter calidum & ſiccum hominis temperamentum. Fiunt autem calvi homines à ſincipite magis, cùm ſeneſcunt, quoniam illud omnium capitis partium eſt ſicciſſimum; hæret enim cutis illic oſſi nudo. Cæte-

rum, quamvis propriè φωλάκρωσις de capite intelligatur, ſunt tamen, qui ad mentum etiam pertinere dicant. At ſi rem diligentiùs conſideremus, de mento impropriè φαλάκρωσις dici videbitur, ex quo nonniſi vitio humoris defluere pili ſolent, cùm illa propter ſolam, ut Galenus ait, alimenti penuriam eveniat.

Phalangoſis, affectus eſt, quo pilorum ſubnaſcentium, duplex, triplexve acies, in ſuperiore, vel in inferiore palpebrâ, provenit, lib. Introd. cap. 15. Ex quo videtur Author Introductorii *Phalangoſin* confundere cum *Diſtichiaſi*, quod falſum videtur, quoniam in hâc novi pili, & non naturales ſuccreſcunt; in illâ verò ſoli naturales pili ſunt, qui inverſi negotium oculo faceſſunt, in quâ cilium intrò ſpectat, pilorum acie ſimul cum eo inversâ, ſic enim oculum compungunt: quibus duobus affectibus, commune genus eſt *Trichiaſis*, id eſt, *noxa oculi*, inverſis à pilis, proveniens; qui pili, ſi recenter exoriuntur, *Diſtichiaſim* efficiunt; ſi nativi, & naturales, *Phalangoſim*; Paulus.

Phalanx, articulus eſt, is maximè, quo magnus digitus, oſſi Carpi propinquo, dearticulatur, 2. de uſu part. cap. 9. Græcè, σκυτάλιδες φάλαγγες. vide *Digiti*. Sunt etiam qui *Phalangis* nomine, Metacarpii oſſa comprehendant, ordine etiam eodem velut in acie conſtituta, quo oſſa digitorum; φάλαγξ autem *agmen militum* ſignificat.

Pharmaceutica, medicinæ pars eſt, quæ medicamentis per os aſſumptis, affectibus p.n. medetur, 3. de compoſ. medic. per gen. capit. 2. altera, *Therapeuticæ* medicinæ pars eſt.

Pharmacia, purgatio, κάθαρσις, ἀνακάθαρσις, duplicem habet apud Hippocratem & Medicos, ſignificationem: Primo enim ſignificat, humorum, qui ſuâ qualitate moleſtant, evacuationem, ſive naturâ, ſive arte factam, per quamcunque regionem; E.gr. vomitum, ſudorem, urinam, nares, tuſſim, alvum, uterum; ſecundò:

eundò, ſolam vitioſi humoris evacuationem per alvum tantùm, ope medicamenti factam notat; prior ſignificatio habetur, com. 4. in 6. de morb. vulg. poſterior, in eo aphoriſmo, *qui bene corpore habent, difficulter ferunt purgationes, & corpora ſana cùm purgantur, exolvuntur.* Φαρμακεύειν uſurpatur ſæpe ab Hippocr. ἀντὶ τοῦ καθαίρειν, quod eſt medicamento purgare.

Pharyngethron, apud Galenum, nunc pro *Pharynge* ſumitur, nunc pro *oſſe hyoeide*, ceu portione maximâ *Pharyngis*. vide *Hyoeides.*

Pharynx, duo ſignificat, nimirum primùm fauces (id eſt, regionem intra os, ubi tùm gulæ, tùm aſperæ arteriæ extrema concurrunt, ſive medium illud ſpatium inter laryngem & gulam, & ipſam aſperam arteriam, cujus ſummum *laryngem* vocant,) verumtamen loci vicinia effecit, ut *Pharyngis* nomine, nunc pro medio inter Laryngem & gulam ſpatio; nunc pro aſperâ arteriâ, nunc pro ipſius aſperæ arteriæ ſummo capite, id eſt, Larynge, indifferenter ſumatur; ut ex pluribus Galeni, & Hippocratis locis elicere eſt.

Phatnia, ſunt oſſa, dentes continentia, libr. de oſſibus; vel, ut alii, ſunt alveoli, præſepiola, & cavitates, quibus per γόμφωσιν dentes inſeruntur, quas Græci, βόθρια vocant; unde videntur hæ duæ voces φάτνια & βόθρια, idem ſignificare. Apud Rufum etiam φατνίας legimus: Apud Poll. & φατνίας & φάτνας.

Phaulon, ſimplicem & vulgarem victus rationem vocat Hippocrates; eam verò, quæ huic contraria eſt, *exquiſitam*: inter utramque autem mediam, *hypophaulon*, id eſt, *ſubvulgarem*, nuncupavit, 1. de fract. 45.

Phimos, & *Phimoſis*, vitium quoddam in maſculis eſt, ut docet Celſus, libr. 7. capit. 25. in quo Colis glans: ita præputio contecta eſt, ut nudari non poſſit; huic contrarium malum, in quo propter cutem decurtatam, aut retrò abactam, glans tegi non poteſt, *Periphimoſis*, vel *Paraphimoſis* appellatur.

Phimoſis eſt, cùm cutis palpebrarum extrinſecùs inflammatur eò uſque, ut vicinæ regionis partes quoque occupentur, & palpebræ invertantur; cùm verò modica quidem in cute inflammatio eſt, at membrana, quæ intùs ad Irim uſque extenditur, valdè abbreviata, tunc fit, ut intrò palpebra convertatur: quod vitium, cùm utriſque palpebris accidit, *Phimoſis*, hoc eſt, *Capiſtratio*, nuncupatur, cùm diducere eas æger, atque aperire oculum nequit. Idem morbus interdum in labiis oritur, & præputio, & ano, cujus cauſa ubique eadem eſt, 3. de iis, quæ in med. 32. Fit etiam cicatrice, quæ in meatibus concreverit φίμωσις, aut carnis incremento, quæ unâ in parte redundans, cum oppoſita coaluerit. Naſcitur in omnibus meatibus & locis quæ naturâ diduci poſſunt. vide *Paraphimoſis*.

Phleborrhagia, φλεβοῤῥαγία, ἡ ῥῆξις τῶν φλεβῶν, id eſt, venarum ruptio, 4. acut. 86.

Phlebotomia, id eſt, venæ ſectio, aut ſanguinis per venæ ſectionem, emiſſio, 11. meth. 1. Remedium eſt in medicinâ, ſi quod aliud, nobile, valens non tantùm ad demendam plenitudinem, nimiamque ſanguinis etiam optimi copiam, ſed etiam ad vitia ejus tollenda. Nihil enim æquè plenitudinem demit, ſive ea ſimpliciter, & ad vaſa dicatur, ſive ad vires tantùm; nihilque perinde vitia ſanguinis emendat, ac venæ ſectio. De vitioſa autem ſanguinis diſpoſitione aliquis fortè inſtare poſſit, eam non neceſſariam videri. Attamen Galenus, ſecutus authoritatem veterum Medicorum, eam adhibet cùm & pituita, & flava bilis, atque etiam atra in ſanguine exuperant, ſi modò ætas & vires cum magnitudine morbi conſentiant. His ad hunc modum habentibus, non dubitabis incipiente anaſarcâ, ſive leucophlegmatiâ ſanguinem detrahere, neque ubi ſanguis fervidior eſt, & febrem committit, vel tertianam, vel continuam, neque in elephante, febre quartanâ, & in omnibus lienoſis affectibus. Similiter in phlegmone

cæde

œdemate, eryſipelate, & ſcirrho, vel ſimplicibus, vel complicatis, atque inter ſe conjunctis. Quod tamen ita accipi debet, non ut intelligamus humorem, qui manabit inciſâ venâ, eſſe vel omnino album, vel valdè flavum, vel exquiſitè nigrum. Neque enim is ſanguis eſſe poteſt, cùm phlebotomiam ſanguinis detractionem eſſe dixerimus: hoc eſt, ejus humoris, qui modicè calidus ſit atque rubicundus. Quare cùm præcipuæ mittendi ſanguinis indicationes ſint virium robur & magnitudo morbi (etenim ſub virium robore, ætas comprehenditur) quantò hæ majores valentioresque fuerint, tantò majorem vacuationem faciendam eſſe indicant: ſicut è contrario evacuationis quantitatem minuere oportet, in quantum hæ fuerint minores. Secari autem vena debet, eaque varia, ſive vacuare, ſive revellere, ſive derivare volumus. Hiſce enim tribus de cauſis omnis vena ſecanda ſuſcipitur, quorum conſilia habentur varia pro diverſitate locorum, à quibus ſanguis fluxurus eſt.

Phlegma, Latinis *Pituita*, humor eſt frigidus & humidus, albi coloris, inſipidus, qui tùm in ſenibus, tùm iis, qui ratione quâvis ſunt perfrigerati, plurimus acervatur, autumno abundans; quem Prodicus *Blenam*, & *Mucum* vocat, 2. de natur. fac. cap. 9. vide *Pituita, Gravedo, & Coryza*.

Phlegmaſiæ φλεγμασίαι, ſignificant, ſive illas, quæ propriè phlegmonæ, id eſt, inflammationes, nominantur; ſive etiam libeat febres unà complecti, ſecundum antiquam vocabuli acceptionem, 1. aphor. 7.

Phlegmone, eſt tumor p. n. in quo ſanguis calidus copioſior in aliquam animalis partem procumbens, majora ejus vaſa diſtendit, ab his ad minora procedit, à quibus exudat foràs, in ea ampla ſpatia, quæ inter vaſa ſunt, ut etiam omnia, quæ in carne habentur, loca inania occupet, 10. meth. 6. Solet Hippocrates *Phlegmonas* appellare omnes inflammationes, etſi tumore

præter naturam careant; ſed ipſo poſteriores, nomen phlegmones tumoribus præter naturam attribuunt quà cum inflammatione, & reſiſtentiâ, & pulſatorio dolore conſiſtunt, com.4. in 6. de morb. vulg.1. Conſueverunt Antiqui, in omni caliditate, nomine Phlogoſis, id eſt, Inflamminis, & Phlegmones, hoc eſt, Inflammationis, uti, 2. Glauc.1. & 4. acut. 21. & 13. method. cap. 1. φλεγμονὴ, καὶ φλόγωσις Græcè. Non omnes phlegmonæ pares exiſtunt. Earum enim aliæ non modò majores minoresve ſunt, ſed aliquæ magis minusve exquiſitæ. Sed exquiſita quidem ſinceraque eſt, quæ fit ex optimo ſanguine & mediocris conſiſtentiæ: non exquiſita verò, quæ fit à ſanguine, cui aliquis alius humor admiſtus ſit. Illa φλεγμονὴ ſimpliciter dicitur; hæc non abſolutè, ſed vel φλεγμονὴ ἐρυσιπελατώδης, vel οἰδηματώδης, vel σκιῤῥώδης. Cæterùm, omnis phlegmone contrahitur à fluxione, quam vel manifeſta cauſa, vel occulta etiam excitarit. Manifeſta quidem, ut cum offenſo pede glandulæ inflammantur: Occulta verò, quando aliquâ parte delegante, aut toto corpore transmittente, & affectâ parte ob debilitatem recipiente, aut propter dolorem vel calorem attrahente, ſanguinis copia affluxerit. Verùm omnis phlegmone quæ ſaneſcit, aut digeritur, aut concoquitur: ſi digeritur, ex toto curatur; ſi verò concoquitur, in abſceſſum tranſit, qui ἀπόστημα dicitur,

Phlegmone eryſipelatoſa, eſt tumor præter naturam, à ſanguine & bilioſo humore ſubortus, ſed ſanguine in prædominio peccante, bile in ſubdominio; è contrà, *Eryſipelas phlegmonoſum*; in quo prædominatur bilis, ſanguine in ſubdominio peccante, ita ut ab eo, quod in miſturâ exuperat, nomen ipſi tumori indatur, ac *plegmone eryſipelatoſa*, vel *eryſipelas phlegmonoſum* vocetur: Ubi autem neutrum vincit, ibi vitium, phlegmones, eryſipelatosque medium nominetur, 14. meth. cap. 2. vide *Inflammatio*.

Phleg-

Phlegmone oculi, tumor eſt circa oculos, qui cum rubore & caliditate multâ, & motu difficili, & punctionibus gignitur; lib. finit. vide *Inflammatio.*

Phlogoſis, id eſt, inflamminis nomen, ſæpè Hippocrates affert pro phlegmones, hoc eſt, inflammationis vocabulo ſingulari, 3. prognoſt. 71. vide *Inflammatio* & *Phlegmone.*

Phlyctænam vocant propriiſſimè, ubi per exulcerationem, vel etiam ſine hâc, exterior Ceratoeidis tunicæ membrana tenuiſſima, & ſublimis elata, intra ſe humorem collegerit, aut ſub tunicæ ſpatio, craſſior humor currens, intumeſcentiam parit. Introd. capit. 16. Inde ad puſtulas per corpus erumpentes, ob ſeroſos humores ad cutem tranſlatos, nomen transfertur, 2. prognoſt. 70.

Phlyctides, φλυκτίδες, ſunt puſtulæ, quæ in ardentiſſimâ febre in vigore & ſtatu per caloris intenſionem, in ore generantur, libr. finit. vide *Febris pemphigodes.*

Phocatos, inſtrumenti genus eſt, quo in fracturis calvariæ utimur, à lenticulæ ſpecie ita dictum, 6. meth. 6.

Phœnigmus, φοινιγμὸς, *rubrificatio*, eſt ruboris per medicamenta, in aliquâ corporis parte, excitatio; quædam enim medicamenta, eam vim habent, ut cuti admota, ruborem concitent, caloremque accendant, atque etiam ſi diutius immorentur, veſiculas excitent, tandemque exulcerent, ab Arabibus proinde *Veſicantia*, & *Veſicatoria* appellantur; ex quo patet ea vehementer calida, ſicca, & acria eſſe oportere. Ejuſmodi ſunt ſinapi, thapſia, fimus caprarum, naſturtii ſemen, helenii radix, ſcilla, fimus columbinus, ſtaphis agria, cantharides, & reliqua id genus. Eſt autem præſidii genus à Veteribus uſurpatum, maximè ad eas partium imbecillitates, quæ vel ex frigore, vel plurimo humore citra manifeſtum calorem accidunt. Quippe ejuſmodi medicamenta omnia calefaciunt, deſiccant, & cucurbitulæ ritu humorem altiùs inſidentem attrahunt.

Phoxòs, eſt depravata capitis figura, cùm caput acuminato eſt vertice, & non ad oblongæ ſphæræ ſimilitudinem, qualem ſecundum naturam humanum caput habet, formatum eſt, libr. de oſſib. cap. 1. φοξοὶ propriè dicuntur, quibus capitis acumen admodum eſt faſtigiatum, & vehementer turbinatum, atque adeò indecorum, qualem fuiſſe Therſitem ſcribit Homerus: φοξὸς autem quaſi φλοξὸς dici videtur ex flammæ ſimilitudine, quæ in pyramidem faſtigiatur.

Phrenas, vide *Diaphragma*.

Phrenicæ venæ, ſunt duæ propagines venarum, è trunco venæ cavæ ſuperioris orientes, inſertæ in Diaphragma, ipſumque totum nutrientes.

Phrenitim, eam affectionem appellitant, in quâ *Phrenas*, id eſt, *mentem læſam*, eſſe vident, 1, prorrh. 1. Eſt verò *Phrenitis* mentis alienatio, cum febre acutâ, quando cerebrum propriâ, primariâque affectione laborat: ſi verò cerebrum per conſenſum afficiatur, dicitur *Delirium* & *Paraphrenitis*, 5. loc. affect. 4. Eſt autem affectio hæc, inflammatio in meningibus; & in ipſum etiam cerebrum aliquando pervadens, adeoque perpetuum cum acutâ febre *delirium* efficiens, 1. prorrh. 1. Quod ſi febrem adjunctam non habeat, tunc non *phrenitis*, ſed vel *delirium*, vel *mania*, appellatur; ſi verò perpetuum non ſit *delirium*, tunc haudquaquam *phrenitis* dici debet, ſed vel *paraphrenitis*, vel *paraphroſyne*: ut quæ tum à ventriculo, tùm à diaphragmate, tùm in ſummo febris vigore, excitatur; ac declinante paroxyſmo, ſpontè ceſſat mentis alienatio, com. 3. in 3. de morb. vulg. 45. unde omnia ſigna, quæ eam, vel efficiunt, vel ſignificant, dicuntur *phrenitica*, comm. 1. in 1. prorrhet. 4.

Phtharticum, vide *Deleterium*.

Phthiriaſis, eſt ſcabies, circa palpebrarum radices, quæ ſquamas furfuri ſimiles dimittit, lib. finit. vocaturque *morbus pedicularis*, cujus generatio quibuſdam con-

contingit in capite acervatim, ex multis videlicet humoribus viſcidis, & calidis quidem, ſed non ad talem tantamque caliditatem progreſſis, ad quantam perveniunt acres Ichores, id eſt, ſanies, 1. loc. aff. 7. φθειρίασις, & toti corpori, & ſingulis partibus accidere poteſt. Gignuntur verò pediculi non in ſuperficie cutis, ut furfures, ſed in ejus profundo, ideoque medicamentis indigent valdè exſiccantibus, & quæ ex alto trahere poſſunt.

Phthiſicus, Græcè φθινώδης, is dicitur, vel qui Phthiſi correptus eſt, & contabuit; vel qui quâvis ex causâ macilentus evaſerit; vel qui ad phthiſim naturâ proclivis eſt, anguſto ſcilicet adſtrictoque exiſtens thorace, collo oblongo, cui inſuper à tergo, operta ſcoptula inſtar alarum prominent, (unde πτερυγώδης, hoc eſt, *alatus*, nominatur) tandem cui caput imbecillum eſt, organaque reſpiratoria facilè omnem ejus fluxionem recipiunt, com. 2. in 1. de morb. vulg. 13. Nam ſi hæc duo ſimul coëant, thoracis figura, & capitis imbecillitas, ejuſmodi natura tabi valdè obnoxia eſt.

Phthiſis, quæ *Tabes* Latinis dicitur, ſi communiter ſumatur, eſt diminutio, & colliquatio corporis: *Tabes* verò propriè eſt à pulmonis ulceratione, thoracis item fauciumque oblæſione, quam proin tuſſicula & lentæ comitantur febres, & corporis conſumptio. *Phthoë*, proprio vocabulo dicta, eſt conſumptio ex ulcere, lib. finit φθίσις Græcè, & φθόη. Φθόην Athenienſes nominant, ob pulmonis ulcera inſanabilia, totius corporis cum parvâ febre factam extenuationem, eandemque Hippocrates vocavit *Phthiſim*, 7. aphor. 16. atque ideo aliquando Galenus ſanguinis ſputum, vocat *Phthoën*, 5. meth. 15. eandem vocat *Tabem*, 1. aphor. 12.

Phthiſis oculi, vide *Tabes oculi*.

Phthoë, vide *Phthiſis*.

Phthoria, φθόρια, id eſt, medicamenta, quæ valent ad ejiciendos fœtus, vivos vel mortuos: alio nomine,

Ecbolia appellantur, ἀπὸ τοῦ ἐκβάλλειν, hoc eſt, ab *eji*-*ciendo.*

Pthoropœum, φθοροποιόν, vide *Deleterium.*

Phygethlon, inflammatio eſt adenum, quæ in ingui-nibus & alis ſunt, calore ſcilicet & celeritate genera-tionis, ab aliis tuberculis diſtincta, libr. de tumoribus cap. 15. *Phygethlon*, eſt eryſipelas inflammationis par-ticeps, 2. Glauc. 1. Figurâ ſuâ illi pano ſimilis, (qu[o] textores utuntur; atque ideo *panus* & *panis* dicitu[r]. Dolor diſtentioque vehemens eſt, & major quàm pr[o] magnitudine tumoris; interdum etiam febricula: id-que tardè matureſcit, neque magnoperè in pus con-vertitur. Ex celſi verbis, libr. 5. cap. 25. apparet, φύ-γεθλον eſſe *Phlegmonem eryſipelatodem*, vel *Eryſipelas phleg-monodes.* Quòd enim hic tumor multæ bilis ſit parti-ceps, ideò non altè aſſurgit, neque in profundum vall[i]-dè ſubit, ſed eryſipelatis modo latior eſt. Occupat ta-men & ſubjectæ carnis aliquid, quod aliquâ ex parte phlegmone ſit. Φῦμα autem verior phlegmone eſt, ma-giſque exquiſita, proindeque faciliùs in pus converti-tur, præterea tantò minus doloris adfert, minuſque calidum (niſi dum ſuppurat) ſentitur, quantò bilis fla-va ſanguiſve bilioſus ſincero ſanguine plus doloris mo-vet, calidiorque eſt. Differt autem φύγεθλον à Bubo-ne, authore Galeno, quòd Bubo phlegmone ſit: φύγε-θλον verò, ut dictum eſt, ſit φλεγμονῶδες ἐρυσίπελας, ἢ ἐρυσιπελατῶδης φλεγμονὴ τῶν ἀδένων.

Phyma, eſt phlegmone glandulis (ſicubi fluxio in eas procubuit) citra ulceris occaſionem accidens, 13. me-thod. cap. 5. quæ ſtatim augetur, atque ad ſuppuratio-nem venit, 2. ad Glauc. 1. vide *Tuberculum*, & *Furun-culus.*

Phyſema, φύσημα, eſt reſinæ ſpecies, quam & *pityi-nam*, & *piceam* nominant, expers pinguitudinis, admo-dum exſiccans, 7. de compoſ. med. loc. cap. 3.

Phyſiognomonica ſigna ſunt, quæ hominum vultui & faciei

faciei impreſſa, rei naturam indicant, libr. quod animi morb. cap. 6.

Phyſiologia, ſive *naturalis ſcientia*, 1. de elem. medicinæ pars prima eſt, quæ & *Phyſiologica* appellatur, nomine ſumpto à materiâ, quæ cognitioni Medicorum ſubjecta eſt, ipſiſſimaque eſt corporis humani natura, lib. de part. art. med. cap. 6. φυσιολογικὴ quippe naturam hominis univerſam à conceptu ad extremum uſque ſenium diſquirit. Ad eam pertinet omnis de ſemine, deque menſtruo ſanguine, de partium conformatione, & principatu, de fœtus perfectione, ſimilitudine cum parentibus, de anatomiâ ſingularum partium, earumque differentiis, & temperamentis, de ætatibus, de calore nativo, & ſpiritibus, de tribus facultatibus noſtrum corpus diſpenſantibus, de humoribus, aquis, aëre, locis, conſuetudine, & cæteris id genus diſputatio. In quâ communibus quidem naturalis ſcientiæ principiis atque theorematis utitur, ſed quatenus hominis cognitioni inſervire, atque accommodari poſſunt. Eam quidem Medicinæ partem Empirici atque Methodici aſpernati ſunt, ſed Dogmatici, quorum Princeps fuit Hippocrates, plurimi fecere.

Phyſis, apud Hippocratem, nunc *naturam*, nunc *temperamentum* ſignificat. 2. acut. 31. Vocatur adhuc *Phyſis*, flatus, aut flatuoſus ſive halituoſus ſpiritus, ſuccis quibuſdam pituitoſis, in ventre, à deficiente calore in halitum ſolutis, qui, cùm per os excernitur, ructum creat; cùm per ſedem, ſonorum ſilentémve flatum; cùm verò neutrâ parte emittitur, ſymptoma creat, quod *Empneumatoſis*, hoc eſt, *Inflatio*, vocatur, ventre ſcilicet impotente ad excrementoſum, nebuloſumque excernendum ſpiritum; qui retentus propter magnam ſpiritus vim, & inteſtinorum latitudinem, graviter ſonat, & murmur, quod Græci *Borborygmon* vocant, cauſatur, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. vide *Clydones*.

Pia & Dura mater, vide *Membrana dura*.

Pica,

Pica, vide *Picatio*, & *Cittoſa*.

Picatio, auxilium medicum eſt, quo partium corpo-
ris pilos exſcindimus, tùm maximè, cum quidam no-
vaculæ præſidium formident, præſertim in guttur
iiſque abraſis pharmacum aliquod applicamus, 1. d
comp. med. loc. cap. 5. Aliqui verò *picationem*, & *p*
cam, ſignificare inquiunt, ſymptoma depravatæ, vitio-
ſæque appetentiæ, cùm ſtomachus vitioſos, & à natu-
râ alienos cibos concupiſcit præter morem: quo ma-
lo mulieres gravidæ infeſtinantur, ad ſecundum, vel te-
tium uſque menſem, quarto namque ferè eo liberan-
tur: quod malum & *Citta*, & *Cittoſa paſſio*, ab ave, qu
Pica dicitur, denominatur. vide *Cittoſa*.

Picea, vide *Phyſema*.

Picra ſimpliciter, ſive *Hiera picra*, eſt idem ac medi-
camentum ex aloë, 4. loc. aff. 2. quod ſui amaritudin
morbos & humores expellit; de Dynam. in procem
Eadem & *Amara* ſimpliciter appellatur, de cur. ra
per ſanguin. cap. 18. Sunt multæ τῶν ἱερῶν differentiæ
quæ tamen ad duas omnes referuntur, videlicet εἰς τὴ
διὰ ἀλόης, vel εἰς τὴν διὰ κολοκυνθίδος. Sunt autem am
barum effectus varii: illa maximè ventriculo, hæc ca-
piti, & etiam univerſo corpori purgando convenit
quanquam & ſingulæ aliis etiam uſibus privatim in-
ſerviant.

Picrocholus homo, id eſt, amarâ bile abundans, 2. a
cut. 29. Πικρόχολοι dicuntur ab Hippocrate, qui amar
humore, qualis eſt flava bilis, abundant, quaſi amara
bilis homines. Colligitur autem humor ille aliquand
toto corpore, aliquando ſuperiore corporis parte, u
Paulo Rhetori, ut Galenus narrat: quandoque ver
inferiore, ut Eudemo Philoſopho. Itaque pro loco-
rum, in quibus ille regurgitat varietate, πικρόχολοι τὴ
ὅλην ἕξιν, ἢ τὰ κάτω, hoc eſt, Picrocholi toto habitu, au
ſupernis partibus, aut inferioribus, ab Hippocrate ap-
pellantur.

Pir

Pinguedo, eſt effuſi alimenti, circa membranas maximè facta concretio, ſenſu carens, libr. finit. vide *Adeps*.

Pinnæ , ſeu *Pinnulæ*, ſunt alæ narium, lib. finit. vide *Alæ narium*.

Pituita, eſt omnis frigidus & humidus naturâ humor, qui & *Phlegma* dicitur, 8. de placit. cap. 9. quatuorque principum humorum unus eſt, omnis qualitatis & ſaporis expers, nonnunquam verò & dulcis particeps fit qualitatis, libr. de atrâ bile, cap. 2. *Scindapſon* Galenus jocandi gratiâ, nunc *pituitam*, 8. de placit. capit. 6. nunc *Cerebrum* nominat, 8. de placit. capit. 4.

Pityina, vide *Phyſema*.

Pityriaſis, & *Pityra*, vide *Furfuratio*.

Pityroeides urina, quæ habet hypoſtaſim ſimilem furfuri, id eſt, furfuraceam hypoſtaſim, libr. de Urinis, cap. 28. Πιτυρώδης ὑπόστασις, fit à vehementi calore febrili, ſupra modum colliquante, urente, & reſiccante ſolidas partes.

Pladarotes, πλαδαρότης, ſunt mollia veluti corpora vetuſta, & maximè decolora, palpebrarum parte internâ, nondum aſpredinem habentia, lib. Intr. c. 15.

Plados, omnis humiditas redundans, & excrementitia dicitur; ſive tenuis ea ſit, ſive in modum puris craſſa, 3. de fract. nam & πλαδαρὰ ἕλκη eâ ratione ab Hippocrate dicuntur, & πλαδῶντα ſimpliciter, quæ humida ſunt. Quoniam verò quæcunque ſuperfluo humore madent, infirma ut plurimum ſunt, & laxa, factum eſt, ut πλάδος etiam τὴν ἀτονίαν ſignificet, ut notat Galenus.

Plagulæ, quæ & *Splenia* dicuntur, à ſplenis formâ, firmamenta ſunt quæ ſtabiliunt deligationem; luxato enim, fracto, vel comminuto oſſi faſciæ imponuntur, quæ confirmatum ac repoſitum os continent, prohibentque ab affectâ parte inflammationem, præſentem

ſentem humorem repellendo, & advenienti obſiſte-do, quæ *faſciæ*, & *ſubfaſciationes*, & *ſubligamina* appellantur; ſupra has, ne dimoveantur, ac divertant, plagulæ imponuntur, cerato aliquo imbutæ, quarum duplex eſt uſus; unus, ut ſubligamina contineant; alter, ut ea membra circùm expleant, quæ in acutum deſinunt; Plagulis tertiò aliæ faſciæ, quas *ſuperligamina* nominant, induntur, quibus ferulæ ſuperponuntur, quæ totam deligationem firment, ac ſtabiliant 3. de iis quæ in medic. 11.

Planities, vide *Pedion.*

Planta, vide *Pedion.*

Planum, vide *Pedion.*

Platyſma, hoc eſt, *latius linteum*, quod ulceribus extrinſecùs ſuperadditur, 4. de comp. med. per gen 14 *Platyſma* autem *myodes*, eſt dilatatio muſculoſa, ſive latus ille muſculus, qui cuti ſubnaſcens, buccam, ſine maxillâ, movet, libr. de nervor. diff. cap. 6. vide *Latus muſculus.*

Plectrum, vide *Pharynx*, & *Iſthmus.*

Plenitudo, vide *Multitudo.*

Plenus pulſus, qui arteriam pleniorem tactui exhibet & humidam, 1. de diff. pulſ. cap. 6.

Plethora eſt, ubi æqualiter inter ſe omnes ſucci ſunt adaucti; πληθώραν Græci vocant, nos, *plenitudinem*, & *ſuccorum redundantiam* dixerimus; ubi verò vel flavâ bile, vel nigrâ, vel pituitâ, vel ſeroſis humoribus refertum jam corpus fuerit, eum habitum *Cacochymiam* quaſi ſuccorum vitium dicas, non autem *Plethoram* vocant, 3. method. cap. 6. & 13. method. cap. 4. vide *Multitudo.*

Pleuritis, quæ & *Pleureſis* dicitur, & *morbus lateralis* eſt inflammatio illius membranæ, quæ coſtas intus ſubcingit, 6. aphor. 33. Quæ membrana (mutato à coſtis nomine, quæ *Pleuræ* dicuntur) etiam *Pleura* vulgò dicitur. *Exquiſita* verò *pleuritis* fit, ubi ſubcingens mem-

bran

brana coſtas, primario affectu laborat; & dolor, vel ad jugulum, vel ad præcordia pervenit; ad jugulum quidem, ſuperioribus ejus partibus affectis; ad præcordia verò, ubi inferiores afficiuntur: vehemens quoque febris hanc inflammationem perpetuò ſequitur, quia ſedes affecta, & parùm diſtat à corde, & cum ipſius involucro, ac ſepto tranſverſo, cognationem habet, 5. de loc. aff. 3. libr. de conſtit. art. cap. 15. Arabibus, *Soſati, Birſen*, & *Pleureſis*, Græcis, πλευρῖτις appellatur. *Non exquiſita* verò, *Pleuritis* eſt, in quâ dolor externus eſt, qui contactu loco movetur, & exacerbatur, vel quod ſine febre, vel ſine ſputo, vel ſine tuſſi, vel ſine ſpirandi difficultate ſit; vel quod neque tenſionem, neque duritiem ullam pulſus habet, quæ tamen ſingula exquiſitam efficiunt pleuritidem. *Pleuritidem* verò, *incoctam* appellant, quæ vel celeriter hominem jugulat, vel non niſi longo tempore finitur, 5. loc. affect. cap. 2. Omnis in genere inflammationum eſt, totque propterea recipit differentias; quot habet ipſa phlegmone, ſumptas à materiæ, unde gignitur, varietate. Alia enim verè ſimpliciterque phlegmone eſt, quæ ſcilicet naſcitur ex fluxione ſanguinis calidi & copioſi: alia verò non ſimpliciter, ſed vel œdematodes, vel eryſipelatodes, vel ſcirrhodes, prout ſanguini pituita aut bilis flava aut atra miſta fuerit. Non tamen ut phlegmone, ſic etiam pleuritis ab humoris ſpecie, vera aut non vera dicitur, ſed quod ipſum præ ſe fert nomen, ab ipsâ parte affectâ.

Plexus choroeides, vide *Choroeides plexus.*

Plexus retiformis, ſeu *reticularis*, eſt involucrum ex multis arteriis complicatis, ſub durâ meninge collocatum, ad retardandum ſpiritum animalem, ne ſtatim effluat; ubi enim natura voluit diutius morari, materias, ibi tranſitum ipſis difficilem molita eſt; quemadmodum in ventriculo quidem Pylorus, in inteſtinis, involucra, anfractus, & gyri, & ante teſticulos arteriæ

& venæ

& venæ multipliciter involvuntur; non ſecus in c[apite] ſub durâ meninge plexus arteriarum *retiformis*, [vel] *reticularis* & *Choroeides* dictus, 4. de uſu part. capit. 1[?] & 9. de uſu part. cap. 7. quem vulgò *rete mirabile* ap[pellant]: vide *Glanduloſi aſſiſtentes.*

Plexus variciformis, vide *Flexus variciformis.*

Plichada, id eſt, *greſſuram*, totum id, quod inter in[guina] utriusque cruris eſt, ſolet Hippocrates appella[re], 4. de artic. 45. Πληχὰς, Galenus etiam inquit, apu[d] Hippocratem dicitur, quod inter utrumque crus ſpa[tium] eſt. Nam & ἐκπεπλῆχθαι, & διαπεπλῆχθαι *divaric[a]ri* ſignificat, dicunturque ea verba de cruribus gre[s]ſum facientibus, atque inter ſe diſtantibus: ipſaqu[e] crurum diductio digreſſioque πλῆξις, ſicut & ipſe gre[s]ſus πληχὰς à Græcis nuncupatur. Sunt autem ut ſcrib[it] Galenus, qui πληγάδα per γ ſcribant; quidam etia[m] πλιχάδα.

Pneumatias, & *Pneumatodes*, vocat Hippocrates a[n]helosos, qui denſum ſpiritum ſive crebram & denſa[m] reſpirationem habent, 3. de diffic. reſpir. cap. 12. *Pneu[matodes]* vocat inſuper Hippocrates eos, qui ventre[m] inflatum habent. ibid. Vocantur Græce πνευματίαι, πνευματούμενοι, πνευματώδες, & πνευματωθέντες, tum a[n]helosi, tum inflati. Utrumque enim licet, inquit G[a]lenus, libr. 3. de dyſp. tum ipſum difficultate ſpirand[i] laborare, ob hypochondriorum affectus, tum ei etia[m] ventrem flatibus diſtendi.

Pneumaticus, id eſt, *ſpiritalis*, qui omnia ſpiritibu[s] attribuit, libr. Introd. capit 9. vel, qui de ſpiritib[us] agit, 3. de differ. pulſ. capit. 6. Πνευματικοὶ dicti ſu[nt] Medici quidam, qui à flatu ſeu ſpiritu in corpora ſu[b]eunte, omnia vel ſecundum naturam ſe habere, vel morbos incidere cenſebant. Forte Hippocrates, a[ut] quiſquis author fuit de flatibus libelli, huic ſectæ o[c]caſionem præbuit, cui ſe inter Medicos Athenæus [&] Archigenes in primis addixerunt.

Πνευματοκήλη, *ramex ventoſus.* Is genere, ut Paulus ait, ἀνδύελσμα eſt, ut qui dilatatione fiat à flatulento ſpiritu. Verùm duobus modis accidit, vel ex quatuor vaſis teſticulum alentibus, qui durior eſt, nec compaſſu digitorum evaneſcit, ſed recipere curationem poteſt: vel ab arteriis darton membranam intercurrentibus, qui appreſſo digito intrò recurrit & evaneſcit: curationem verò non recipit, propter periculum, quod ab inceſſabili ſanguinis profluvio impendet.

Pneumonphalon, Umbilici eſt dilatatio, à flatuoſo ſpiritu, libr. finit. Πνευματόμφαλος, cui umbilicus à flatu protuberat: ſpecies eſt τῶν ἐξομφάλων.

Pnigalion morbus, *Incubus* Latinis dictus, alio nomine *Ephialtes*,; vide *Ephialtes.* Πνιγαλίων dicitur ἀπὸ τοῦ πνίγεσθαι, quod eo laborantes prope ſuffocari videantur. Reperitur & πνιγάλιων pro eodem.

Podagra, eſt Arthritis pedum; ut enim Arthritis, univerſi corporis & articulorum omnium, morbus eſt, ita ſi ſolùm pedum ſit paſſio, ab affectà parte, *Podagra*; ſi manuum, *Chiragra* nuncupatur, vide *Arthritis.*

Pollex, eſt brevior & major digitus manûs, quem *Anticheira* & *Promanum* vocant, lib. de oſſib. cap. 22. vide *Digiti.*

Polychreſta medicamenta ſunt, quæ multis affectibus conveniunt, quæ contrariis medicamentis conſtant, etiam juxta ſecundas qualitates ac vires, non tantùm primas, 5. de comp. med. per gen. cap. 1. Aliter enim uni tantùm ſimplicique affectioni, non etiam multis, atque inter ſe etiam ſæpe contrariis prodeſſent. Coëgit autem Medicos neceſſitas contraria aliquando medicamenta miſcere, non modò ut unum alterius vires frangeret, atque minueret, ſed quod conducibilius eſſe judicarent, habere unum aliquod medicamentum permultis affectionibus conveniens, quam tam multa ſingulis affectibus deſtinata, etiamſi ea πολυχρήστοις in medicinâ longè præſtent. Sic enim uno eodemque me-

dicamento repelluntur & digeruntur, detergentur & lævigantur, incraſſantur & attenuantur humores, quod diverſas in ſe facultates contineat. Ejus generis eſt Panacea, Iſis, Iceſium, aliaque plurima emplaſtra, de quibus agit Galenus. Et ſi in ſimplicibus quidem medicamentis, ut Aloë, Rheo barbarico, Maſtiche, & aliis ſexcentis ea vis ineſſe cernitur, ut contrarios ſimul effectus in hominum corporibus producant, nemo mirari debet in compoſitis contrariorum pariter ineſſe facultatem.

Polychronius morbus, qui longo tempore durat, & etiam *Chronius* dicitur, cui opponitur *Brachichronius*, qui brevi tempore finitur, 3. dier. decr. cap. 13.

Polymorphum, vide *Sphenoïs os*.

Polypus, πολύπες, tumor eſt præter naturam, in naribus genitus, polypodis carni aſſimilis, juxta ſubſtantiæ proprietatem, 3. de compoſ. med. loc. cap. 3. Proprietatem ſubſtantiæ intelligo, non colorem modò & conſiſtentiam, ſed reliqua etiam quæ ſunt *Polypi* propria, quibus tumorem hunc ſimilem eſſe, Veteres prodiderunt, nempe quod multas radices, ut & ille pedes habeat, quodque ut ille venantes ulciſcitur, acetabulis ſuis manus eorum apprehendens, ita & vitium hoc laborantium nares obſtruat, ut & difficulter ſpirent, & ægrè loqui poſſint. Hæc enim ſubſtantiæ *Polypi* proprietatem conſequuntur, non minùs quàm color atque conſiſtentia: Ac color quidem varius eſt, aliis albidus, aliis ſubflavus, aliis ſubruber: Subſtantia pariter aliis mollis, & quodammodo fluida, aliis durior, magiſque contracta. Celſus libr. 6. cap. 8. graphicè *Polypum* depinxit his verbis: *Polypus in naribus, eſt caruncula modò alba, modò ſubrubra, quæ narium oſſi inhæret & modò ad labra pendens, narem implet; modò retro per id foramen, quo ſpiritus à naribus ad fauces deſcendit, adeò increſcit, ut poſt uvam conſpici poſſit, ſtrangulatque hominem, maximè Auſtro vel Euro flante, ferèque mollis eſt, raro dura*

dura, eaque magis ſpiritum impedit, & nares dilatat, quæ ferè σαρκώδης eſt; itaque attingi non debet. His quidem verbis, Celſus omnes Polyporum differentias complexus eſt: Quarum quinque affert ſpecies Hippocr. libr. περὶ παθῶν.

Pompholyx, Bulla, eſt elevatio in humore facta à flatuoſo ſpiritu, quo intra humorem concluſo bulla excitari ſolet, præſertim ſi humor tenax, viſcoſusque eſt, & calor in illum agat debilis; tunc enim bulla permanet, nec facilè ſolvitur; quales ſæpè in urinis viſuntur, renalem & longum morbum ſignificantes. Eſt & *Pompholyx* metallicum medicamentum, quod in coctura æris ſurſum fertur, & in cameris parietibusque fornacum bullarum modo tumens colligitur. Nihil enim aliud eſt quàm æris favilla. Effertur autem vel ex ære ſolo, vel ex cadmiâ ſolâ, vel ex ære & cadmiâ, quod eam aliquando friatam metallici inſpergant æri. Primùm autem in bullas, ut aqua, tumet, atque ex eo nomen accepit: mox majore accedente incremento; lanarum aſſimilatur peniculis: atque ita quidem ſuâ ſponte gignitur in fornacibus. Rara nunc eſt *Pompholyx*, & pene ignota, ut & pleraque alia recrementa metallorum. Sunt tamen qui in Officinis eam *Nil album* appellent, ut & *Spodium* (ſic dictum à cineris ſimilitudine, quod deorſum fertur) *Nil nigrum*, aut *Gryſæum*. Inter ἄδηκτα φάρμακα numeratur πομφόλυξ: adſtringit & ſiccat leniſſimè, præſertim lota, habetque tenuitatem partium citra calorem.

Ponos, nunc laborem propriè dictum, nunc dolorem, ſeu malam affectionem, quâ in acutis morbis, ægri malè tractantur, ſignificat, 2. acut. 47. Πόνος eſt motus omnis vehementior; idem omnino cum exercitatione generaliter dicta. Quoniam autem ex immodico labore plerumque laſſitudo dolorque oritur, factum eſt, ut πόνος non modò *vehementem motum*, ſed *dolorem* etiam ſignificet, & quicquid hominem offendit,

dit. Sed cùm in omni dolore duo eſſe oporteat, affe-ctum à naturali conſtitutione alienum,& ejus affectionis ſenſum, Hippocrates utrumque πόνον appellavit. Nam cùm ſcribit dolorem fieri propter calidum, frigidum, plus vel minus, ipſum alterationis ſenſum ſine dubio intelligit. Ut autem ὁ πόνος apud Græcos, ſic apud Latinos labor accipitur, ut ex Cicerone videre licet, qui laborem definivit eſſe functionem quandam vel animi, vel corporis gravioris operis & muneris: & ex Virgilio, qui pariendi dolorem Lucinæ labores appellat.

Poples,ſive *Ancyle*,eſt articulus ille, quo os magnum femoris articulatur oſſi tibiæ; in quo pars exterior *genu* dicitur; interna verò, quâ crus flectitur, dicitur *Poples*, vel *Ancyle*, libr. Introd. cap. 10.

Porocele, eſt ramex calloſus,ſive tophus in teſticulo, aut in membranâ *Erythroeide* concreſcens, inſignis, renitens, durus, & inæqualis. His notis ab *Hydrocele*, & *Sarocele*, diſtinguitur, lib. finit.

Poromphalon, eſt concretio Tophi in Umbilico, libr. finit.

Poropœia, eſt exiguorum meatuum apertio, 4. method. 4.

Porracea bilis, vide *Bilis pallida*.

Porrigo, id eſt, *Furfuratio*, vide *Furfuratio*.

Porta vena, vide *Cava vena*.

Portæ hepatis, πύλαι ἥπατος, ſunt pars ſima hepatis, in quâ radicata eſt ea vena magna, quam vocant venam portam, vel venam portæ, quâ eſt ingreſſus chyli in jecur, ſicut ex gibbâ ſanguinis eſt egreſſus.

Porta ventriculi, eſt inferius ventriculi orificium, quod πυλωρὸς Græcis, Latinis *Ianitor* dicitur, 3. loc. aff. 7. vide *Pyloros*.

Portonarium, eſt primum inteſtinorum, quod *Duodenum* appellatur, libr. de anatom. viv. vide *Dodecadactylon*.

Porus, eſt in ſpecie opticus nervus mollis, ex primâ conjugatione nervorum, à cerebro ad oculos pertinens, quippè qui ſolus manifeſtum habet foramen, unde & *viſificus* & *meatus* abſolutè dicitur, 4. loc. aff. 2. *Porus* deindè dicitur exiguus omnis corporeæ molis meatus, 1. ſan. tuend. cap. 12. per quem aliquid influit vel effluit, ſive id ſpiritus ſit, ſive aër, ſive humor, ſive excrementum. Ad hæc *meatus*, tùm per quos cibus vel in ventriculum ſubit, vel ab eo exit; tùm quibus chylus in jecur effunditur, aut bilis in ſuam veſiculam ingreditur, vel ex eâ effunditur, πόροι appellantur: præterea & exigua illa foramina per totam diſperſa cutim, quæ corporis univerſi perſpirationem moliuntur. Sunt autem in univerſum duo pororum genera: alii ſenſibiles, alii inſenſibiles habentur. Illi magni & patentes ſunt, quales in ventre, jecinore, liene, inteſtinis, venis, arteriis, & reliquis ejuſmodi inſtrumentis viſuntur: hi verò parvi & viſum fugientes, non ſolam quidem partium ſuperficiem occupantes, ſed per totam etiam carnis oſſium, cartilaginum, nervorum, ligamentorum, membranarum, & cutis ſubſtantiam diſſeminati. Neque enim externi modo ſunt, & ſuperficiales, ſed etiam intimi. Siquidem iis plenum eſt totum corpus, & tota cutis; aliter putredo vitari nullo modo poſſet. Iis enim foraminibus totius corporis perſpiratio fit, quæ conſtat & frigidi aëris intromiſſione, & fuliginoſorum, quæ in ſingulis partibus colliguntur, excrementorum vacuatione. Ex quibus perſpicuum eſt, meatus omnes in optimâ corporis conſtitutione patentes eſſe ſemper oportere. Quod ut plurimùm valet ad tuendam ſanitatem, ſic eorum obſtructio maximorum morborum occaſionem præbet. Atqui & *Porus* Tophum ſignificat, tùm qui in arthriticis, tùm qui in calculoſis generatur; cùm enim humor crudus lentorem aſſumpſit, & tranſitus per renes in quibuſdam naturis ſunt anguſti, id, quod craſſiſſimum eſt, & maximè len-

tum, diutius moratur, & tophum gignit, 1. de alim. facult. capit. 5. *Porus* denique & *Callum* ſignificat, ad quem gignendum cogi, concreſcereque aliquid proprii oſſium alimenti oportet, id quod in fracturis oſſium cumprimis accidit, 6. method. capit. 5. vide *Meatus*, & *Oncos*.

Poſt-apparentia, vide *Aſſidentia*.

Poſt-brachiale, vide *Brachiale*.

Poſterius cerebrum, vide *Cerebellum*.

Poſthia, ſive *Crithe* dicitur, cùm parte internâ etiam juxta coronam palpebrarum, ſuppuratum tuberculum oblongum, figurâ hordeo ſimile fit, unde appellatum eſt. Fiunt & alia quoque majora in mediis palpebris eodem dicta nomine, lib. Introd. cap. 15. vide *Crithe*.

Præcedentes cauſæ, vide *Antegreſſa*. & *Febres putridæ*.

Præcognitio, προέγνωσις, prænotio eſt futuri decurſûs & eventus morbi, uti etiam futuri ſymptomatis ejus, quod neceſſariam habet generationem, non autem omnium, quæ circa ægrotos eveniunt, accidentium; modò nihil aut ab ægro, aut ab aſſidentibus fuerit commiſſum, quod morbi naturam diſſolvat, & cogat naturam in aliud tempus differre morbi ſolutionem. Verbi gratiâ, prædicit Medicus ſeptimo die, ſi omnia ut oportet, agantur, ſolutum iri morbum. Ubi verò quicquam admiſſum eſt, ſi parvus quidem error hic ſit, relabi ſolutionem ex ſeptimo in nonum poſſe: ſi major, in undecimum: ſi multò major, in quartumdecimum: ſi perquam magnus, periculum pro certâ ſalute ſecuturum: Hæc quidem ad morbum attinent. Nec verò de ſymptomatibus aliter ſentiendum eſt, ſed neceſſariis & magnâ ex parte morbum comitantibus. Tumultus enim ex vicinis per noctem & canes latrantes, & injucundi quidam nuncii, inſomnes ægrotos reddunt; quorum nullum neque generationem habet neceſſariam, neque firmam divinationem. Quare eorum tantùm, uti dictum, eſt πρόγνωσις, quæ generationem

habent

habent neceſſariam, ut tuſſis & doloris lateris in pleuritide, capitis doloris in febre, tumoris & ruboris in phlegmone.

Præcordia, aliàs *Phrænas*, Vetères, *Diaphragma.* & *transverſum ſeptum* appellarunt; infra verò hæc præcordia, tùm venter, & inteſtina, tùm jecur ipſum ſita ſunt, 8. de placit. cap. 9.

Pregmatis oſſa duo ſunt, capiti deſuper incumbentia, parte poſteriori os occipitis, anteriori verò os frontis, utrimque ab oſſibus temporum, lineis fuerunt diſtincta, quæ & *Bregmatis oſſa* appellantur, 12. de uſu part. cap. 20. vide *Bregma*.

Præincipientes cauſæ, vide *Antegreſſa*.

Præputium, cutis eſt, quæ glandem pudendi veſtit, 5. method. 15. vide *Glans*.

Præſepiola, vide *Phathnia*.

Præter naturam, vide *Secundum naturam*.

Prætextus, manifeſtiſſimas cauſas, & veriſſimas, vocavit Hippocrates, cùm tamen in uſu ſit, ut falſæ cauſæ, *prætextus* appellentur, 2. de fract. 62. quin & *prætextus* aliquando non falſas cauſas, ſed veras dicit, 3. de fract. 46.

Priapiſmus, (qui & *Tentigo*) eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinem, ac orbem tumefacti, citra rei venereæ appetentiam, 9. de comp. medic. loc. cap. 9. à flatuoſo ſpiritu, 14. meth. 7. nullo præſente ſtimulo ad libidinem, aut deſiderio coïtûs; ut quibuſdam accidere conſuevit, qui ſupini decumbunt, ductâ denominatione à Priapo; nam hunc, ut cui ſuâpte naturâ hujuſmodi Coles eſſet, ita finxerunt, atque picturâ deſcripſerunt homines, 6. loc. affect, 6. Addit Aëtius, dolores inde moveri, quales eſſe in tetano ſolent, quod inflatum diſtentumque pudendum convulſionis modo afficiatur. Scribit etiam, eos qui ſic laborant, cito perire ventre inflatos, & frigidum ſudantes, niſi ilico auxilium eis adferatur. Accedit etiam iis quandoque in-

inflammatio. Fit hic morbus à flatu vaporoſo, ab humoribus viſcoſis craſſisque ſublato, & cavernoſum penis nervum diſtendente. Aliquando verò ipſis etiam arteriis eo flatu repletis oritur, nullo præcipuo proprioque affectu colem infeſtante: quem affectum etiam *ſatyriaſim*, & *ſatyriaſmum* Græci vocant, quòd Satyri arrigere ſemper crediti ſint, de tumor. cap. 14.

Prima corpora, vide *Homiomeres*.

Primæ venæ, (quæ & *magna vaſa* appellantur, & *vaſorum radices*, 5. meth. 3.) ſunt, quæ circa jecur, & meſenterium, & cor viſenda ſeſe præbent, 12. method. cap. 3. vide *Radicem vaſis*.

Prima particula, vide *Similare*.

Primarius affectus, vide *Idiopathia*.

Primitiva cauſa, vide *Antegreſſa*.

Princeps inteſtinum, vide *Rectum*.

Principium morbi triplex dicitur; primùm quidem de primo inſultu, qui ſimplex eſt, & latitudine caret; ſecundò, de eo, quod ad tertium extenditur diem; & præter hæc etiam id, quod tanquam pars accipitur totius morbi, in quod manifeſtæ coctionis ſigna deſiderantur, 1. de criſ. cap, 8. & 19.

Proboſcis, ſive *Pronomæa*, eſt pars quædam pendens angusta, & longa in Elephante animali (quo loco aliis eſt naſus) adeò ut ad terram pertingat, 16. de uſu part. 14.

Procatarctica cauſa, vide *Antegreſſa*.

Proceſſus anchoralis, vide *Ancyroeides*.

Proceſſus cornicularis, vide *Ancyroeides*.

Procidentia oculi eſt, cùm ab ictu aliquo violento, aut ſtrangulatione, cum febre continuâ, vel capitis dolore, prolapſus oculus fuerit, libr. finit.

Procondyli dicuntur, primi digitorum articuli, metacarpio proximi, perindè ut medii digitorum articuli, *condyli*, extremi verò, *metacondyli*, nuncupantur.

Productio, vide *Dodecadactylon*.

Proëgumena, cauſa interna eſt, quam *antecedentem* ſolent nominare: Celſus vocat *abditam*, *in occulto poſitam*, & *morbi continentem cauſam*, quanquam talis in ſpecie dicitur, *cauſa morbi conjuncta*, quâ poſitâ, ponitur; ſublatâ, tollitur morbus.

Prognoſtica ſigna nuncupantur, quæ futura prænunciant; *Diagnoſtica*, quæ præſentia declarant; *Indicatoria*, quæ inſtantem criſin, & curationem indicant, lib. de Optim. ſec. emp. cap. 6.

Prolapſiones, id eſt, oſſium abſolutas & integras alternationes, ſive dearticulationes. *Dimotiones non integras* appellat Hipp. 3. de fract. 51. & 2. de fract. 36.

Prolepticus morbus, vide *Anticipans*, & *Cinumenus*.

Promanus, vide *Digiti*, & *Pollex*.

Pronervationes, vide *Tendones*, & *Aponeuroſis*.

Pronomæa, vide *Proboſcis*.

Prophaſis, vide *Antegreſſa*.

Prophylace, ea eſt artis medicæ pars, quæ morbi cauſam adimit; *Prophylacticè* verò, quæ à morbo præſervat, 11. meth. cap. 2. Προφυλακτικὴ pars, eſt τῆς ὑγιεινῆς; tuetur enim ſanitatem. Tota conſiſtit in cauſarum, quæ morbum alioqui facturæ erant, ablatione, hoc eſt, tota circa humores præcipuè negotiatur. Siquidem maximæ præcipuæque impendentis morbi cauſæ humores ſunt lenti, craſſi, multi, valdè calidi, frigidi, mordaces, putres, peſtilentes, aut aliâ quadam vitioſâ qualitate præditi. Quæ ergò iis adhibetur proviſio, lentos incidendo, craſſos attenuando, multos vacuando, calidos refrigerando, frigidos calfaciendo, mordaces contemperando, putres & peſtilentes immutando, ne morbum gignant, προφυλακτικὴ appellatur.

Proprius affectus, vide *Idiopathia*.

Proptoſis, procidentia oculi appellatur, ubi cum inflammatione illi ex ſede ſuâ procidunt, libr. Introd. capit. 15.

Proſarteſis, προσάρτησις, hoc eſt, Appenſio, lon-

giorum eſt membranarum ad vicina loca applicatio: libr. finit.

Proſpheromena, id eſt, *aſſumenda*, vocantur, quæ intra corpus ſumuntur, ut quæ eduntur, bibuntur, & ipſe inſpiratus aër, 10. meth. 7. προσφέρειν propriè de ciborum oblatione dicitur, & iis quæ in alimentum cedunt, ut & τὰ προσφερόμενα: ſæpè tamen eâ dictione externa præſidia & auxilia, quæque circa ægrum parantur & admoventur, intelliguntur, ut ea quæ circa partem affectam diutius adhereſcere oportet, cujusmodi ſunt deligaturæ medicamenta, circumpoſita ulceri lintea, & cataplaſmata.

Proſphyſis, vide *Proſtheſis*.

Proſtheſis, eſt adjectio eorum, quæ corpori ad ſanitatem deſunt, pars ſcilicet medicinæ altera, quam nonnulli celebres quidem Medici definiverunt eſſe πρόσθεσιν καὶ ἀφαίρεσιν, id eſt, *adjectionem*, & *detrectionem*. Etiam prior eſt virtutis nutritivæ facultas, quæ nutrimentum membro, quod nutriri debet, apponit, unde *appoſitio* dicitur, quam ſubſequitur *Proſphyſis*, id eſt, *agglutinatio*, ſive *unio*, quæ nutrimentum appoſitum agglutinat, & unit membro. Tertia eſt ὁμοίωσις, quæ unitum nutrimentum eidem aſſimilat, diciturque in ſpecie Nutritio, 3. de natur. facult. cap. 1. & 13. Poſtquam ſuccus is, qui omnem animalis particulam nutriturus eſt, è vaſis excidit, in totam eam primùm diſpergitur, mox adjungitur, deinde agglutinatur, demum aſſimilatur. Differre autem inter ſe ἐξομοίωσιν καὶ πρόσφυσιν, id eſt, *aſſimilationem* atque *agglutinationem*, docet vitiligo illa, quæ λεύκη dicitur, in quâ adhærentia quidem nutrimenti facta cernitur, non tamen aſſimilatio; ſicuti etiam adjunctionis atque agglutinationis differentiam prodit genus illud hydropis, quod ἀνασάρκα vocant. Siquidem in eo apertiſſimè affluentis nutrimenti appoſitio quædam fit, quod tamen propterea quod aquoſius adhuc eſt, nec ad ſuccum ſuffi-

cien-

ficienter redactum, ſed lentitiam glutinisque conſiſtentiam, quæ naturalis ope caloris provenit, adeptum adhærentiam conſequi non valet. Etenim ut agglutinatio fiat, oportet ea quæ agglutinari debent, nec plus æquo dura eſſe, nec nimis humida & fluentia, ſed mediocriter lenta & tenacia, & in eo loco conſiſtere, ubi aſſimilanda ſunt.

Proſtethis, προςηθὶς, eſt pars carnoſa, quæ in manuum, & pedum cavâ parte & inter digitos naſcitur. In manu, ςῆθος χειρὸς; in pede, ςῆθος ποδὸς vocatur.

Protopathia, vide *Idiopathia*.

Prurigo, *Pruritus*, ſenſus pruriginoſus eſt, cum exiguâ quâdam moleſtiâ, qualis puerorum, qui jam dentire incipiunt, gingivis accidit, 3. aphor. 35.

Pſalidæ, vide *Fornices*.

Pſalidoëides, ſive *Pſaloëides*, vide *Camarion*.

Pſammiſmus, curationis genus eſt, quo Hydropici arenâ calidâ, exerto tantum & tecto capite, ad aquam ab univerſo corpore ciendam, & ejiciendam, ſepeliebantur, & ſoli ardenti exponebantur.

Pſilothra medicamenta ſunt, quæ pilos & capillos aut ex toto auferunt, vel duros, magnos, multos, craſſos, & veluti ſuillos pilos attenuant, & minores reddunt, vel ipſos penitùs extirpant, & partes corporis depiles reddunt, 1. de compoſ. medic, loc. cap. 4. Differunt à *Dropace*, quod ſint viribus *Dropace* valentiora. vide *Dropax*.

Pſoa, quaſi *pulpam*, id eſt, lumbrorum carnem dixeris, eſt magnus muſculus, ab undecimâ thoracis coſtâ incipiens, & per univerſa ilia, ipſamque pubem progrediens, libr. de muſcul. diſſ. cap. 31. Ψόαι dicuntur duo maximi muſculi in internâ lumborum regione ſiti, Hipp. eamque partem ſpinæ, quæ ſecundum ipſos eſt, inflectunt: Iidem verò & νευρομῆτραι, & ἀλώπεκες à quibuſdam vocantur. Sunt verò & qui externos ſpinæ muſculos ψόας vocent. Marcellus ψόας lumbos pro-

propriè dici contendit, quod nomen à libidine merit[o] deduci volunt. Nam illic libidinis pruritus excitatu[r] maximè, quod iis renes ſubjacent.

Pſora, ſcabies eſt, cum aſperitate ſummæ cutis cum pruritu, furfuribus, & corporis inſigni abſumptione: lib. Introd. c. 13. quæ omnia, etſi illi cum leprâ communia ſint, differunt tamen, quod in *pſorâ* ſummâ cutis occupatur, in *leprâ* malum altiùs deſcendit, ſubjectasque ſævit in partes. Inſuper, in *pſorâ*, furfurace[a] fit cutis; in *leprâ*, ſquamoſa: Adhæc *pſora*, variè figurata eſt; *lepra* vero, circularibus magis eroſionibus cutem depaſcitur. *Pſoram* Avicenna diſtinxit in excorticatam, & non excorticatam; fœdam, & non fœdam; humidam, & ſiccam; quòd fortè aliud ſit Græcis *Pſora*, ac Arabibus. Ex melancholico humore naſcitu[r] malum, atque inter melancholicos affectus numeratur.

Pſoriaſis, ψωρίασις, eſt ſcabies, & duritia ſcroti, cum intensâ prurigine; quandoque verò & ulceratione, libr. finit.

Pſorica medicamenta ſunt, quæ ſcabras in palpebris affectiones ſanant, 2. de comp. med. loc. cap. 3. Ψωρικὰ vocantur etiam, quæ contra ψώρας proſunt, & cutis aſperitates emendant, qualia medicamenta attrahunt, deſiccant, partiumque tenuitatem habent. Ψωρικοῦ medicamenti compoſiti ex duabus chalcitidis partibus, una cadmiæ, ex aceto tritis, in fictili repoſitis, & fimo diebus quadraginta ſub caniculæ ardoribus obrutis, meminit Dioſc. & Celſus, lib. 6. cap. 6. Sunt & Heraclidæ *pſorica* ad circumroſos oculorum canthos.

Pſorophthalmia, id eſt, *pruriginoſa ſcabies*, à Sole, & pulvere orta, lib. de remed. part. fac. cap. 10. Lippitudo ſcabra, nihil aliud eſt quam oculi pſoriaſis. Cauſa ejus eſt ſalſus quidam, & nitroſus humor. Inde ſuccedunt angulorum exulcerationes, rubores, pruritus. Rubent etiam palpebræ, & lacrymæ ſalſæ nitroſæque

ex

ex oculis ſtillant. Differt ἀπὸ τῆς ξηροφθαλμίας aſperitate & reliquorum ferè ſymptomatum magnitudine.

Pſychrophobus, eſt qui frigidæ aquæ exhibendæ eſt timidus; ſicut & *hæmophobus*, eſt ſanguinis mittendi timidus; & *hydrophobus*, qui à rabido cane morſus, aquam reformidat, 9. method. 5.

Pſyctica medicamenta, ſunt refrigeratoria, quæ omnem calorem, & laſſitudinem mitigant, libr. de Dynamid. in proœm. Ψύξις, *frigus*, *refrigeratio*, ut aphor. 1. & 26. libr. 7. Ψύξις ἀκρωτηρίων, extremarum partium refrigeratio damnatur, & in Philini uxore, lib. 1. Epid. ἄκρεα ψυχρὰ, extremæ partes frigidæ aſcribuntur; ubi ſcribit Galen. *Iſtud quidem inter ſummè pernitioſa reponitur, ſi morbi initio cum vehementiſſimâ febre contingat.* Ψύξις ποδῶν, *pedum refrigeratio*, pro magno invaſuræ acceſſionis febrilis indicio ponitur apud Hippocr.

Pſydracia, ψυδράκια, ſunt parvæ efflorationes, factæ in capite ſimiles veſicis eminentibus in ſuperficie, lib. de med. fac. part. cap. 5. Differunt à *Phlyctænis*, quæ in toto corpore, non tantùm capite, ut *Pſydracia*, oriuntur. Item, quod Phlyctænæ à calidiori, acriorique, hæc à minùs calido humore, minusque acri gignantur.

Pterna, *calx*, os pedis omnium maximum eſt, parte, quâ ingredimur, leniter rotundum, & latiuſculum, poſteriore, tibiæ rectitudinem longè excedens, inferiore aſtragalo, anteriore oſſe ſcaphoeidi inarticulatum. Ex partibus ejus anterioribus, quæ quidem è regione magni digiti ſita eſt, aſtragali capiti ſubjacet, neque cum altero oſſe copulatur.

Pterygium dicitur, nervoſa ſuperinnatæ oculi membranæ eminentia, incipiens ab angulis, & procedens uſque ad corneam; quando verò inſuper augetur, cooperit & pupillam, lib. de med. fac. part. c. 12. *Pterygia* etiam vocant *alas narium*, id eſt, fines ejus infernos, qui moventur, 11. de uſu part. capit. 1. Inſuper

Ptery-

Pterygium etiam *Ungula* appellatur, & *Unguis*, differens ab *Encanthide*, quæ eſt carnis in majore angulo excreſcentia; *Pterygium* verò, nervoſa caruncula eſt, 10. de uſu part. cap. 10. Sunt autem πτερύγια propriè, volucrium alæ, duræ quidem & fibroſæ, ſed pauci excrementi, & ſalubres. Inde ducta vox ad alia eſt. In mulieribus πτερύγια appellari eminentias illas duas, uteri ſinum ambientes, ſcriptum reliquit, quiſquis ille eſt Introductionis ſeu Medici Author. Πτερυγώδης alatus, is dicitur, cui ſcapulæ ſine carne nudæque ſunt, & alarum inſtar prominent, retrorſumque producuntur.

Pterygoeidea, quæ & *alaria oſſa* dicuntur, vide *Sphenois os*.

Ptilos, *glabras*, ſimulque naſcentes, aliàs, *palpebras*, quique pilos non habent, Græci vocant, 4. de comp. med. loc. cap. 8. Πτίλοι, inquit Galenus, libr. 14. method. medic. quibus periere ex ciliis pili. Alii verò non omnes ſimpliciter quibus ii pili deciderunt, πτίλους vocandos cenſent, ſed quibus præterea adjuncta eſt craſſities, calloſitas, ac rubedo palpebrarum, quod aliter inter eos, qui τῇ πτιλώσει, & eos, qui μιλφώσει laborant, non liceat diſtinguere: Eſt enim utriſque commune pilorum defluvium.

Ptiloſis, eſt caſus pilorum palpebræ, libr. de medic. fac. part. cap. 12.

Ptiſana, nunc pro *ſucco hordei percolato*, nunc pro *juſculo ex hordeo parato*, ſumitur, 9. de plac. cap. 6. Πτισάνη, propria eſt hordei decorticati appellatio, ἀπὸ τοῦ πτίσσειν, quod *pinſere* & *decorticare* ſignificat, quoniam hordeum tundendo degluberetur, ac ſuo cortice caſtratum ita conderetur: *Mundatum hordeum* Officinæ vocant. Tunditur enim hoc, non molitur. *Ptiſanæ* laudes Hippocrates uno volumine proſecutus eſt, eam omnibus ſorbitionibus præferens, quoniam lenis & lubrica ex facili hauriretur, quoniam ſitim arceret, quo-

quoniam in alvo non intumeſceret, quoniam facilè redderetur, & aſſuetis is ſolus cibus in febribus bis die dari poſſit, multùm remotus ab iis, tum qui medicinam fame exercent, tum qui ægros ciborum copiâ obruunt. Eſt enim Ptiſanæ ſuccus ſeu cremor, alimentum medii generis, tenue à Galeno dictum, quod vires nec onerat ut plenus victus, nec ut tenuiſſimus diſſolvit.

Ptoſis, oculi vitium eſt, quod alio nomine φαλάγγωσις appellatur, vide *Phalangoſis*.

Pubes, Pubertas, tempus eſt ætatis primæ, quo lanugo circa mentum & pudenda oriri incipit: quod initio anni decimi quarti incipit, ad vigeſimum quintum terminatur, 5. aphor. 7. Eſt & *Pubes*, idem quod *Pecten*, poſtrema pars hypogaſtrii, ſive aqualiculi, cui pili innaſcuntur. vide *Aqualiculus*. Cujus Pubis, ſeu Pectinis oſſa, Apophyſes ſunt oſſis ſacri tenues perforatæ, & in anteriora protenſæ.

Publicè graſſantes, vide *Communis*, & *Endemus*.

Puerilis morbus, vide *Comitialis*.

Pulmo, ex genere eſt parenchymatum, caro rara, tenera, & ſpongioſa eſt, in cujus cavis & fiſtulis cartilagineis, aër attractus, modicè retinetur, & rectificatur à ſuis pravis qualitatibus, indéque in cordis transmittitur ventriculum ſiniſtrum, pro ſpirituum vitalium generatione, lib. de anat. viv. unde reſpirationis & vocis inſtrumentum eſt, 7. de uſu part. 1. Eſt itaque *Pulmo*, viſcus quemadmodum hepar, vaſis quam plurimis contextum, quorum intervalla carne molli, inſtar ſtoëbes cujuſdam, opplentur, quo omne id, quod inter vaſa eſt inane, repleret, eſſetque firmamentum ac propugnaculum imbecillitatis ipſorum, ibid. cap. 2. & 8. πνεύμων Græcè dicitur, ſpongioſus eſt, quò follis inſtar, aëre impleri, diſtendique citra noxam poſſit & contrahi, ſubſtantiâ ſpumam ſanguinis referens. Intra thoracem ſitus eſt pulmo, ipſumque totum replet,

& oc-

& occupat, & ejus motum ſequitur. Cùm enim per ſe immobilis ſit, ab alio moveri debet: Itaque diſtentus thorax, pulmonem unà diſtendit: ſubſidens autem atque contractus, ipſum quoque ſubſidere facit, & aërem, quem dilatatus attraxerat exſufflare, atque ita aëris inſpirationem expirationemque perficit. Ut autem thorax ipſe in duo diviſus eſt, & media membrana (mediaſtinum vocant) diſtinguitur, ita pulmo in duas partes diviſus eſt, dextram & ſiniſtram. Rurſum verò pars ejus utraque duobus lobis conſtat, uno ſuperiore, altero inferiore, ſæpè palam diſcretis, interdum obſcurè. Præter hos nonnunquam tertius eſt dexter lobus exiguus, vaſis perpaucis textus, mediâ cavitate venam cavam in cor ſubeuntem ceu pulvino molli excipiens ac firmans, in hominibus ſternon oſſibus ſeptem compoſitum ſortitis. Nam quibus cum ſterno thorax anticus eſt brevior, iis pericardios tunica in phrenas magnâ ſuæ cavitatis parte incidit, & in hanc cavitatem vena cava, lobo hoc quinto propter viæ brevitatem non indigens. Tria autem vaſa per ejus ſubſtantiam diſperſa ſunt, ante quidem arteria venoſa, poſt verò vena arterioſa, & media harum aſpera arteria: & hæc quidem jam inde à quarto thoracis ſpondylo, vena à dextro cordis ventriculo, arteria à ſiniſtro profiſciſcitur. Diſtribuuntur autem ſingula in totos pulmones numeroſâ ramorum ſerie. Cæterùm, pulmonem ipſum unà cum ſuis vaſis tunica obducit, orta ab eâ quæ coſtas ſuccingit, & nervulos à ſextâ cerebri conjugatione ſortita, quorum beneficio tunica quidem ipſa mediocrem ſenſum poſſidet, cùm tamen pulmo ipſe nullam vim ſentiendi ſortitus ſit.

Pulmonia, vide *Peripneumonia*.

Pulſativus dolor, vide *Dolor pulſativus*.

Pulſus, eſt ſenſibilis cordis, & arteriarum motus, dilatione, & contractione factus, 1, de differ. pulſ. capit. 2. & 4. de differ. pulſ. cap. 3. Hoc nomen *pulsùs* vete-

veteres primùm adhibuerunt deſignandis motibus dolorificis pulſantibus, ex inflammatione concitatis, vehementique motu arteriarum. Deinde, Medici eâ voce ſignificant motum ſecundùm naturam in corde & arteriis factum per ſyſtolen & diaſtolen, cujus naturam Hippocrates vel non callebat, vel ut fallacem neglexit; in quo ſi Medici tactus ipsâ in diaſtole evertitur, aut violenter impellitur, & cum renixu quodam ipſa arteria pulſ... *vehemens pulſus*, φοδρὸς σφυγμὸς dicitur: cui oppoſitus, ἀμυδρὸς, *languidus* dicitur. Motus ille vitam moderatur, ut qui vel non aliud ſit quàm vita, aut cauſæ certè rationem obtineat, per quam vita eſt, aut ſine quâ eſſe non poteſt. Neque enim aliud vita videtur eſſe, quàm actio quædam, ſive motus activus. Cùm autem motus plures ſunt in omnibus vitâ præditis, is meritò præſtantiſſimus eſt, & in eo maximè vitam poſitam eſſe cenſendum, qui perpetuus ſit, & à quo cæteri omnes dependent. Ejuſmodi cordis motus eſt, cùm reliquæ partes interdum ferientur, eo perſeverante, nec unquam, ſtante quidem vitâ, muneris ſui vocationem habente. Nec verò cor ſibi tantùm motum illum ciet, ſed corpori etiam univerſo, quod ita ſingulis partibus, quantum quæque meretur, calorem nativum, cujus opifex eſt, impertiat. Conſtat autem motus is duobus motibus inter ſe contrariis, quorum unus cor & ejus arteriam à medio quoquoverſum diſtendit, & loco movet; alter, diſtentum rurſus contrahit, & in locum priorem reducit. Illum διαστολὴν, hunc συστολὴν Græci Veteres dixerunt. Hi quia contrarii ſunt, neceſſe eſt inter eos media quies intercedat, eaque gemina, una, quæ diaſtolen; altera, quæ ſyſtolen excipiat. Ab his differentiæ plurimæ pulſuum oriuntur. Cùm enim certis quibuſdam numeris ea in edendo pulſu ſibi invicem ſuccedere oporteat, ſi in aliquo peccetur, pulſum protinus varium fieri neceſſe eſt. Numeros appello, non rhythmum modò, ſed etiam velocitatem,

magnitudinem, frequentiam, vehementiam, aliaque ejuſmodi, ex quibus pulſuum differentiæ ſumuntur, quarum aliæ ab ipsâ diaſtole, aliæ verò à ſyſtole, nonnullæ à mediâ quiete, quæ ab ipsâ arteriâ, plurimæ ab ipsâ facultate aut uſu ſumuntur.

Pulvis pinguis eſt, in quo nec aſperum quippiam, nec acre ſubeſt, 5. ſanit. tuend. cap. 3.

Punctio, ſolutio continuitatis, in carne eſt, ab aliquo acuto incidente, & tenui facta; Græcè νύξις, & νύγμα dicitur. Eſt adhuc *punctio*, quæ & *compunctio* appellatur, inciſionis ratio, quæ hydropicis ad ciendam aquam debetur, παρακέντησις Græcè dicta, Arabibus, *punctura*.

Punctorius dolor, vide *Dolor triſtis*.

Pupilla, Græcè Κόρη, foramen medium uveæ tunicæ oculi eſt, in quo fit viſio, libr. de anat. viv. eſtque media totius Iridis pars, lib. Introd. cap. 10. Per *pupillam* quidem cernimus, non quod ea ſit præcipuum videndi inſtrumentum, ſed quod ſpiritui viſorio per eam via pateat, nec poſſit aliter viſio fieri. Argumento ſunt hypochymata. Eſt autem locus ille, qui ad *pupillam* eſt, totus ſpiritu plenus, & præterea cœruleo viridique colore, aut aliis etiam præditus, quibus & ipſa uvea, cujus ille pars quodammodo dici poteſt.

Purgatio, evacuatio eſt vitioſorum, & qualitatibus ſuis peccantium humorum per propria loca; *Derivatio* per propinquiora; *Revulſio* per contraria, 4. meth. 6. & 5. meth. 3. *Vacuationem* appello propriè materiæ, ubi quantitate exuperat; *Purgationem* verò materiæ qualitatibus ſuis infenſæ, 2. prognoſt. 14. 1. aphor. 2. vide *Evacuatio*, & *Pharmacia*.

Purgamenta, Λόχια Græcè, dicuntur ea omnia, quæ à puerperâ, poſt fœtum & ſecundas exeunt per uterum, quæ & *Catamenia* appellantur; ſoloque hoc differunt, quòd *hæc* ante partum ſint, *illa* poſt partum.

Purgatoriam facultatem non omnes intelligunt; duo enim

enim ſignificat; alterum, commune omnium, quæ quovis modo animalis excrementa expurgant; alterum verò, per excellentiam de iis tantùm dicitur, quæ aut per vomitum, aut per ventris dejectionem ſubſtantiæ ſuæ familiaris expurgant, 5. de ſimpl. med. c. 20. vide *Cathartica*.

Purpurea vena, vide *Communis*, & *Media*.

Purulentiam, *Suppurationem*que appellat Hippocrates, ubi pus univerſum conſtiterit, concocto tumore quopiam præter naturam, 1. prognoſt. 40.

Purulentus, & *Suppuratus*, vide *Empyus*, & *Empyius*.

Pus, *πύον*, eſt humor putris, ſive ſuppuratus, partium ſparmaticarum ſubſtantiæ magnâ ex parte aſſimilis. Dicitur humor, quod in humoris modum fluat, atque ex humore habet originem, qui in partem inflammatione laborantem decumbens, & per inania ejus ſpatia diffuſus, occluſis undique meatibus, perſpiratione interceptâ computreſcit; perinde atque alia omnia, quæ perſpiratu carentia, alieno in loco vehementiùs incaleſcunt.

Puſtulæ, Græcis *Hydatides*, & *Exanthemata* dicuntur, 4. ſanit. tuend. cap. 4. Sunt & *Puſtulæ*, abſceſſus in nigro oculi, cum phlegmone & humorum affluxu, lib. finit. vide *Exanthemata*.

Puſtulæ latæ, ſive *tubercula omnia*, duplicem habent differentiam, quoniam quædam tendunt in acumen, & altum petunt; quædam ad majorem & ampliorem extenduntur locum, non tamen in altum attolluntur; undè *Puſtulæ* nonnullæ *ſublimes*, nonnullæ *latæ* fiunt; 6. aphor. 9. *Latæ* quidem, tùm ob humoris frigiditatem, lentorem, & craſſitudinem; tùm propter continentis membranæ denſitatem: *ſublimes* verò, tùm propter humoris caliditatem, & tunicæ raritatem, tùm propter virtutis robur, foràs expellentis pus: unde Coni ſimilitudinem referunt, & in mucronem faſtigiantur, 1, prognoſt. 40.

Putredo, eſt mutatio totius putreſcentis corporis ſubſtantiæ ad corruptelam, à calido externo, 11. method. 8. Secundum Philoſ.lib.de gen. & corrupt. eſt corruptio caloris in unoquoque calido & humido, ab extraneâ caliditate. Cæterùm, non quicquid corrumpitur, σήπεται, hoc eſt, *putreſcere*, dicimus, ſed quibus id cum fœtore accidit, 5. ſimpl. 15. dicitur autem *putredo*, ſive *putrefactio*, Græcè σῆψις, quam duplicem Galenus facit, 1. de diff. febr. *unam*, quæ fit ſuperante naturâ; *alteram*, quæ fit ſuperatâ: Galenum eo loco conſule. Et ſuperante quidem, ſicut in inflammationibus, & ſimilibus tumoribus omnibus pus, in humoribus autem, qui in venis atque arteriis continentur, quiddam quòd puri proportione reſpondet, ſubſidens in urinis. At talis quidem putredo, non ſimpliciter putredo exiſtit, ſed aliquid in ſe continet coctionis. Nam adhuc vi coquendi vaſorum remanente, qui interim putrefit humor, ad talem pervenit alterationem. Sed & alterum eſt putredinis genus, cùm ea vis, cui demandatum eſt concoquendi officium, adeò imbecillis facta eſt, ut nullam ampliùs facere poſſit in putreſcente ſuperfluitate ad optimum transmutationem. Quod quidem uſu contingit nonnunquam cum eadem vis ad ultimum imbecillitatis pervenerit, etiamſi id quod putreſcit, mediocriter ſit vitiatum. Interdum uno fieri poteſt, ut vis quidẽ ipſa non omnino ſit imbecillis, humor verò putreſcens maximè ſit vitiatus. Hujus autem ſuperfluitatis putredo, neque conſiſtentiam, neque aut colorem aut odorem habet unum, ſed ſemper permutatur, ac multis modis illud evariat quod putreſcit. Altera verò putrefactio, quam & coctionem eſſe diximus, ſemper ad unam puris ſpeciem terminatur, coloremque ac conſiſtentiam ſuſcipit atque odorem.

Pycnotica, & *Pycnoſis*, vide *Condenſantia*, & *Obſtruentia*.

Pyelos, vide *Choana*.

Pyelus,

Pyelus, Græci vocant parvos alveos, in quibus natationes inſtituuntur, 7. method. 6.

Πύλωρος, poſterior eſt, & inferior ventriculi terminus, ſic dictus, quoniam portæ modo, ne nutrimentum ex eo confeſtim dilabatur, prohibet, libr. Introd. cap. 11. qui & *Pyloron* dicitur, ad dextram propè jecur ſitum habens, libr. de ven. & art. diſſect. cap. 1. Latinis *Ianitor*, vide *Porta ventriculi*.

Pyosis, vide *Onyx*.

Pyrenoeides, πυρηνοειδὴς ἀπόφυσις vide *Dentem*.

Pyriama, fotus, fomentum eſt, non uno modo corpori admotum, ſed vel per ſuffitum, vel calidam ſpongiam humido aliquo decocto imbutam, vel vaporem per arundinem, vel cucurbitulas. Πυρίαμα in genere id dicitur, quod corpori admotum, ipſum quovis modo excalfacit: Dicitur enim & πυρία ἀπὸ τοῦ πυρὸς. Sunt autem & fomentorum multiplices differentiæ: alia humida, alia ſicca ſunt, vel ex utrisque miſta. Humida, vel actu, vel poteſtate dicuntur: conveniunt phlegmonis, quæ à bilioſiore ſucco factæ ſunt. Sicca ſimiliter vel actu ejuſmodi ſunt, vel facultate; phlegmonis opitulantur, quas tenuis & aquoſus ſanguis excitavit. Omnia calida ſunt, nulla frigida. Proinde fomentum omne cutem rarefacit, & facilè tranſpirabilem reddit, ſanguinemque in inflammationibus attenuat, atque diſcutit. Alia præterea mordentia ſunt, alia morſu carentia, vel ex iis miſta: Illa extenuant, proſuntque craſſis & viſcoſis humoribus; hæc verò, acribus & mordacibus. Quoniam verò fomenta calore ſuo foràs humores attrahunt, idcirco non ante totius corporis vacuationem illis utendum eſt: Nam quæ redundant in corpore ſuperflua, eorum uſu trahentur potiùs in partem affectam, quàm diſcutiantur. Cæterùm fomentorum materia varia eſt, & modis variis adhiberi poteſt, per ſpongiam, per linteum, per pannos, per utrem, per veſicam, per vas æneum, vel teſta-

 ceum,

ceum, per cucurbitam, per ollam, per arundinem: quorum exempla paſſim apud Galenum occurrunt.

Pyricauſton, id eſt, *ambuſtum igne:* ſimul & is affectus eodem nomine appellatur, quo quis in aquâ ferventi uſtus fuerit, 1. de compoſ. med. per gen. cap. 4. Πυρίκαυςος, *ambuſtus* dicitur. Prodeunt primùm bullæ, deinde phlegmone & ulcus, niſi lenibus emplaſtris, & ſine morſu exſiccantibus, nec calidis, nec frigidis, ſed temperatis protinus ſuccurratur.

Pyulcon, πυουλκὸν, Organum, ſive Inſtrumentum eſt, quo mulsâ per ulcus infusâ, jubemus ut ægri, inclinati in laborantem partem, tuſſiant; aliquandò etiam molliter thoracem concutiendo, pus univerſum, ſaniemque ulceris extrahimus, 5. meth. cap. 8. Fortè idem fuit cum Chirurgorum organo, quod nunc *Syringam* vocant, per quam ut aliquid infunditur, ita facilè attrahitur: à quo & *Pyulca*, id eſt, Puris attractiva medicamenta denominantur, 2. ad Glauc. 8.

Q.

QUADRATUM *corpus* (quod & *Euſarcon* vocant) eſt, quod nec gracilè, nec craſſum, nec calidum, aut frigidum, aut alio quovis modo intemperatum; 1. de temper. capit. 9. ſed inter hæc omnia extrema, medium conſtituitur, 3. de cauſ. pulſ. cap. 11.

Quartana febris, τεταρταῖος πυρετὸς, eſt, cujus circuitus eſt quarto quoque die, quo unam acceſſionem facit, ac unam remiſſionem, lib. de Typis, cap. 4.

Quaſſatio, eſt quartus luxationis vertebrarum modus; tria enim vitia ex vertebrarum luxatione contingunt; cùm retrò abeunt, *gibberoſitas*; cùm intrò, *repanditas*, cùm in latus torquentur, *obſtipitas*; præter hæc, quartum vertebrarum vitium accedit, cùm dimotæ quidem juncturæ ac compages ſunt, ſed vertebræ

bræ tamen in ſuâ ſede permanent, *quaſſationem* hanc appellant, 3. de artic. 2.

Quotidiana febris, vide *Cathemerina*.

Quotidianarum febrium typus eſt, qui quotidiè unam, & eandem acceſſionem, & eam quidem longitudine commenſuratam, & unam eandemque remiſſionem habet; ut Tertianus circuitus eſt, qui tertio quoque die, unam & eandem acceſſionem longitudine commenſuratam, & unam, & eandem remiſſionem facit, libr. de Typis, cap. 4.

R.

RADENS *bilis*, vide *Ater ſuccus*, & *Acida bilis*.

Radicem vaſis, ſeu *venæ*, vocant priorem ejus partem, quæ vel jocinori propior eſt, vel etiam cordi: hæc in collo ab inferiore eſt parte, in brachiis & cruribus à ſuperiore, 5. meth. cap. 3.

Radius, vide *Cubitus*.

Ramenta, ſunt membranarum in inteſtinis raſuræ, aliquando etiam cruentoſæ, 1. loc. aff. 4. vide *Strigmenta*.

Ramex, *Hernia*, Græcè *Cele*, eſt omnis in *Scroto* tumor, ſive ex delapſu Inteſtini, ſive Omenti, ſive Vaſorum ſpermaticorum, varicis, tophi, ſive lenti humoris, ſive aquoſæ ſubſtantiæ, lib. finit. Fit autem & aliquando *Ramex* in inguine, quoties validus ille Tendo (qui & membraneus dicitur, & ante inguina ortum habet, ac pubis oſſi inſeritur) laxeſcit, ejuſque robur infirmius fit, & cum eo totus inguinum locus, laxior redditus, partes quaſdam corporis ſubjacentium in ſe recipit, velut inteſtinorum, vel omenti, 4. de anatom. admod. cap. 6. vide *Celes*.

Ranula, tumor eſt phlegmonodes, ſub linguâ conſiſtens, potiſſimùm in pueris, quem Græci βάτραχον vocant. Dicuntur quoque *Ranæ*, ſublinguares venæ, ſanguine copioſiore diſtentæ.

Rarefacientia medicamenta, quæ *Aræotica* Græci vocant, ſunt, quæ cutis meatus reſerant, 5. ſimplic. 14. vide *Anaſtomotica*. Α'ραιωτικὰ φάρμακα calida ſint oportet, & tenuium partium, miniméque deſiccantia, quod aliter ſubſtantiam nec diffundere, nec laxare poſſint. Ad hoc autem conſequitur, ut & Pori dilatentur. Id quod præſtare nequeunt, tùm valdè calida, tùm multùm exſiccantia: illa quidem, quod acria ſint, atque horrores moveant; hæc autem, quia ſenſilia corpora colliquant, quorum neutrum ſine dolore fieri poteſt. At quæ citra moleſtiam excalfaciunt, ea ſola omnium ſunt rarefacientia. Siquidem rarefactio, dilatatioque voluptatis, non etiam doloris opus eſt: Ut enim dolor comprimit, ita voluptas expandit. Contraria iis ſunt τὰ πυκνωτικὰ, hoc eſt, condenſantia.

Rarum corpus eſt, cujus partes multis ſpatiis inanibus interceptæ ſunt, aëre plenæ: è contrà, *corpus denſum*, ſeu *ſpiſſum*, quod ejuſmodi poroſitatibus carens, compactum eſt, 1. ſimplic. 13. ſive *rarum corpus* eſt, quod meatus, & poros magnos habet, 2. de ſanitate tuenda, capit. 5.

Rarus pulſus, vide *Creber pulſus*.

Raſcetta, vide *Brachiale*.

Rationalis medicorum ſecta eſt, quæ naturæ rationem & ductum ſecuta, morborum cauſas inquirit, & ſignis ad illarum inventionem utitur, curationem capiens à contrario, prout cauſæ exigunt, in Introd. cap. 3.

Raucedines, vide *Bronchos*.

Recidiva febris eſt, quam pravorum humorum reliquiæ putreſcentes, de novo accendunt; cùm omnis humor, alienus à naturâ corporis, in quo continetur, aptus non ſit ad ejus nutritionem, & proin neceſſariò ad putredinem convertatur, 2. aphor. 12.

Reciprocus decurtatus, vide *Deficiens decurtatus*.

Reciprocus pulſus, vide *Deficiens*, & *Recurrens*.

Recrementum, vide *Calloſum corpus*.

Recru-

Recrudeſcentia, ulcera maligna vocat; & *recrudeſcere*, quaſi rurſus crudum fieri, atque in priſtinam malignitatem quippiam redire ſtatuunt Medici, 2. de fract. 28.

Recta ſutura Calvariæ, vide *Obelæa*.

Rectum inteſtinum, eſt ultimum inteſtinorum omnium, quod ad ſedem uſque porrectum eſt, 6. de anat. adm. cap. 9. quod & *princeps inteſtinum* vocatur; ad cujus finem eſt *ſphincter*, id eſt, conſtrictorius muſculus, ad cujus diſtinctionem reliquam recti inteſtini infimam partem, quâ maximè dilatatur & laxatur, *laxam* appellamus, libr. de vulv. diſſ. cap. 1. Idem etiam *extenſum*, & *longum* dicitur, lib. de anat. viv.

Recurrens pulſus eſt, qui ad quantum excurrit magnitudinis aut vehementiæ, in aliis rurſus ad tantundem recurrit, libr. finit.

Recurrentes nervi, vide *Nervi recurrentes*.

Reduvia, vide *Paronychia*.

Refrictio, vide *Anatripſis*.

Regius morbus eſt, qui amaram bilem in toto corpore redundantem, comitatur: Fiunt perindè ut *eriſypelata*, & *ulcera ſerpentia*, cùm eadem amara bilis unam quampiam particulam obſidet; nigram verò bilem in toto quidem corpore, *elephantiaſis*; in unâ quapiam particulâ, *Cancer* ſubſequitur. Pituitoſo excremento in toto quidem corpore luxurianti ſuccedit *hydrops leucophlegmatias* dictus; cùm in unâ inſedit particulâ, *tumor œdematoſus* oritur, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. vide *Arquatus*, & *Icteros*.

Relaxantia medicamenta vocantur, Græcè *Chalaſtica*, familiari omnibus propè recentioribus Medicis vocabulo, inde nimirum, ſicut & nomen ipſum indicat, quòd tenſas laxent particulas; quippe *relaxari* ac *intendi*, contraria inter ſe dicunt, 7. de compoſ. medic. per gen. cap. 9. vide *Chalaſtica*.

Remiſſio febris, ſecunda totius circuitus paroxyſmi pars mitior eſt ad infebricitationem properans; in duo

ſiquidem periodus univerſa diviſa eſt, in acceſſionem & remiſſionem, libr. de totius morbi temp. capit. 8. vide *Ablatio*.

Remiſſus pulſus, vide *Vehemens*,

Renes, νεφροὶ, peculiare quoddam corpus ſunt, denſum, ex carne & fibris conſtitutum, adeòque carneâ ſubſtantia, non paucas habens involutiones, figurâ Græcæ literæ C, aut phaſeolis ſimiles, habentes in medio cavitatem quandam, quâ ex venis & arteriis ſeroſum excrementum excipiunt: ad *Renes* enim non majores ſolùm venæ (quarum aliæ in cavitatem hanc inſeruntur, aliæ in membranam, quæ eos tegit,) ſed meatus etiam capillorum modo exiles deferuntur. *Renes* ſiti, paulò altiùs, quàm ilia, à quibus duo urinarii meatus emergunt, per quos ad veſicam urina deducitur. Renum operatio eſt, ſecernere,& percolare ſeroſum excrementum, à ſanguine, libr. de ren. aff. dign. cap. 1. In omnibus propè Renibus dexter ſiniſtro ſublimior eſt. Uterque membranâ à peritonæo naſcente involvitur, nervulumque gracilem recipit à ramis ſextæ conjugationis, qui coſtarum radicibus exporriguntur, Sunt autem *Renes* pravi ſucci, & concoctu difficiles, & reſipiunt neſcio quid urinæ, ut teſtatur Galenus, lib. 3. de alim.

Repanditas, vide *Obſtipitas*, *Quaſſatio*, *Cyphoſis*.

Repercutientia, vide *Attrahens*.

Reſpiratio,& *reſpiratus*, vide *Inſpiratio*,& *tranſpiratio*.

Reſolutio nervorum, eſt deperditio motûs, cumprimis in aliquâ corporis parte, non autem ſemper ſenſûs; ſi enim deperditur ſenſus, dicitur ſensûs reſolutio, 3. loc. affect. 10. licèt ejuſdem capitis initio dicat: ubi omnes pariter nervi, tùm ſenſum, tùm motum amiſerint, *Apoplexia* hæc affectio appellatur; ubi verò alteri laterum ſoli, aut dextro, aut ſiniſtro, id accidat, *reſolutio*, ejus ſcilicet partis, in quâ conſiſtit affectio, interdum dextræ, interdum ſiniſtræ: quòd ſi in ali-

aliquo membrorum idem evenerit, ejuſdem membri reſolutio, Græcè *paralyſis* eſſe dicetur, 3.loc.aff.10.

Reſolutus oculus dicitur, ubi naturali motu deſtitutus, neque ſurſum, neque deorſum moveri poteſt, verùm ſensûs expers fit: frequenter id mali, partibus etiam oculi accidit, lib. Introd. cap. 15.

Reſtitutio, eſt oſſis vel membri, in propriam ſedem collocatio, reductio, & repoſitio, 3. de fract.38.

Rete, vide *Omentum*.

Retentrix facultas, vide *Attractrix*.

Retiforme corpus, eſt tunica, aut tunicæ quid ſimile humorem vitreum oculi ambiens, quod ex Cerebri portione, aut veriùs ex nervo optico ſupernè diſcendente, atque amplificato conflatum eſt, reti ſimile, quod à Choroeide, id eſt, tenui Cerebri tunicâ, quæ illi ſupernè dimittitur, continetur; unde tunica oculi *Choroeides*, id eſt, *ſecundina*, nominatur, 10. de uſu part. cap.2. vide *Choroeides*.

Retiformis plexus, vide *Flexus variciformis*, & *Amphibleſtroeides*.

Retina, eſt panniculus, vitreum humorem oculi circumdans quaſi rete; cui annectitur alius, qui dicitur *ſecundina*, quòd ſecundinæ ſit ſimilis, juxtà quem tertius eſt, qui oſſa contingit, durus & ſolidus, undè σκληρὸς dicitur, libr. de ocul. cap. 2,

Reverſiva febris nominatur, quæ non eſt acuta, ſed diuturna, & imperfectas habet ſolutiones, erroneasque acceſſiones, com. 2. in 6. de morb. vulg. 21.

Revulſio, eſt evacuatio alienæ materiæ per loca oppoſita. vide *Purgatio*, & *Derivatio*. Eſt autem *Revulſio*, facienda deorſum quidem, ubi ſucci ad ſuperiora feruntur; ſurſum, ubi ad inferiora vergunt; & ubi introrſum, ad exteriora; ubi extrorſum, ad interiora; ubi dextrorſum inclinant, in ſiniſtrum; ſi ſiniſtrorſum, ad dextram revulſio facienda: ſic ſanè fluxiones, quæ retrò inclinant, in priora revellendæ; quæ in prio-

priora, in poſteriorem regionem abducendæ ſunt, lib. de hyrudin. cap. 2. libr. de Derivat. cap. 19. Motum hunc Græci *Antiſpaſin* vocant; vide *Antiſpaſis*, *Derivatio*, & *Purgatio*.

Rhabdoeides ſutura, eadem eſt ac recta capitis ſutura; vide *Obelæa*.

Rhachitæ, qui & *Rhachiœi*, ſunt *Dorſales muſculi*. 4. de anat. adm. cap. 6. 7. aphor. 36. Illi enim, ut annotat Galenus, univerſis coſtarum commiſſuris in toto thorace ſuperinjecti ſunt à poſteriore parte, nihil relinquentes quod non contegant, ſed omnes coſtarum radices, & vertebrarum proceſſus, qui à lateribus ſunt; adhæc quod inter ipſas radices eſt, complectuntur. Unde *Rhachitis medulla*, id eſt, *ſpinalis medulla*, quæ & *Rhachis ſpina* dicitur; vide *Dorſum*, & *Medulla*.

Rhacodes, ῥακώδης, id eſt, *laceroſa*, univerſa dicitur cutis, eroſa inſtar laceræ veſtis, à pure circa abſceſſum aggregato, ſufficienter extenuato: idque accidit, ubi qui ad abſceſſum perveniunt tumores, tardè ſecti fuerint, aut ob medicantium imperitiam, aut eorum, quibus medela adhibetur, timiditatem, qui ſecari non patiuntur, ſed expectant, ut longiori tempore cutis à pure rodatur, 2. Glauc. 8.

Rhacoſis, ῥάκωσις ὀσχέυ, id eſt, *detritio*, laxata ſcroti cutis, ſeu multa ſcroti extenſio eſt, lib. finit.

Rhagades, ſunt rugæ ani intumeſcentes, rimæque, ac fiſſuræ ſedis, 1. de compoſ. medic. loc. cap. 8. quæ & *rimæ ſedis* dicuntur, non aliter quàm labra, quandoque & manus, ex vehementi frigore; Plinius *fiſſuras* appellat. Fiunt plerumque ab acris humoris affluxu; interdum autem propter condylomatum inflammationem & diſtenſionem rumpitur cutis, rimæque ejuſmodi emergunt. Dicuntur & à Veteribus quibuſdam ῥήξεις.

Rhagas, ῥαγὰς, id eſt, *ſciſſura*, *fiſſurave*, diviſio eſt labia obtinens callo obdurata, dura, libr. finit.

Rhages,

Rhages, dicuntur extremi digitorum fines, qui Græcis κορυφαὶ vocantur.

Rhagoeides tunica, quæ *cærulea, uvea, & uviformis* dicitur, eſt oculi panniculus, albugineum humorem tangens, & circumdans, nigri coloris; unde *uvea tunica* ab uvarum colore dicitur, poſt quem eſt alius panniculus, cornu ſimilis; unde *Ceratoeides*, id eſt, *Corneus* appellatur; juxta quem eſt tertius, non circumdans alios, ſed eos inter ſe jungens, quem *Conjunctivam* vocant, & *Adnatam*, ſive *Agnatam*: Inter cryſtallinum autem & albugineum, eſt tela aranea, libr. de ocul. cap. 2. & Introd. cap. 11. & 10. uſu part. cap. 4. Ῥαγοειδὴς χιτὼν, eſt oculi tunica corneæ ſubjecta, & anteriore quidem oculi parte humorem ὑδατοειδῆ, poſteriore verò tunicam ἀμφιβληστροειδῆ proximè comprehendens. Ducit originem ex tenui cerebri meninge, quæ unà cum nervo optico ad oculi conſtructionem concurrit: ex quo quidam etiam χοροειδῆ illam appellarunt. Dilatata enim & ſoluta tenuis illa meninx circulo oculum ambit, totaque ſphærica eſt, niſi ubi ad pupillæ locum accedit. Eo enim loco leniter comprimitur, atque mediâ eâ parte quâ comprimitur, foramine rotundo pervia eſt, quod pupilla appellatur. Dicta eſt ῥαγοειδὴς, quod uvæ folliculo, à quo pedunculus avulſus eſt, quam ſimillima ſit: ut enim ille, ita hæc tunica parte ſui anteriore leviter compreſſa eſt, & in medio ad pupillam perforata. Habet verò & coloris cum uvâ ſimilitudinem, variis interſtincta coloribus cæruleo & viridi, quibus ſe defatigatus oculus recrearet. Præterea verò acini uvæ lævitatem externam, & aſperitatem internam æmulatur, ut eam Medici rectè illi comparaſſe videantur.

Raphe, id eſt, *Sutura, Commiſſura, Syntaxis ſerrata*, vide *Commiſſura*.

Rhegma, id eſt, *ruptum*, eſt ſolutio continuitatis in vaſe; ut, Fractura, in oſſe; Convulſio, ſeu Spaſmus, in nervo;

nervo; Apoſpaſma in ligamentis; Thlaſma in muſculis; ita Rhegma in vaſis, ex violento ictu, vel gravi caſu, vel alio quopiam valente motu excitata, eſt unionis ſolutio, 4. method. cap. 1. Aliis eſt carnoſæ partis ſolutio citra vulnerationem: cum ecchymoſi quidem omnino, aliquando verò & cum contuſione circum ipſam præruptam carnem conſiſtit.

Rhetidoſis, id eſt, *oculi tabes*, & *corrugatio*, 3. meth. 2. vide *Tabes oculi*.

Rheuma, id eſt, *fluxio*, & *humorum decubitus*, 1. de compoſ. medic. per gen. vide *Fluxio*.

Rheumaticus, vocatus *affectus* provenit, quando toto videlicet corpore infirmo, & cachectico, principibusque partibus (paulùm licèt ipſis inſit ſanguinis) gravari ſolitis, noxios humores, illæ, ad carnoſas cutis partes protrudunt, potiſſimumque ad adenas, excipiendis recrementis idoneos, tùm ob ſubſtantiæ laxitatem, tùm quia omnium partium minimè robuſtas habent naturales virtutes, ſicut & pinguedo; partes enim infirmiores omnium primæ, excrementitiis morbis corripiuntur, libr. de cur. rat. per ſang. cap. 8. Fluentibus verò humoribus, *Rheuma*, ſeu *fluxio* dicitur; cùm verò in aliquâ parte eidem illi conſtiterint, is affectus, qui inde generatur, *Rheumaticus* appellatur, 2. Glauc. cap. 2.

Rhexis, id eſt. *ruptio*, ab ictu, vel aliâ quâpiam causâ violentâ, in alto, totas ſubinde membranas dividens, & perſæpè humores, quibus videndi facultas adminiſtratur, effundens, lib. Introd. cap. 15.

Rhodinum, vide *Oxyrhodinum*.

Rhodomeli, id eſt, *mel roſaceum*, quod aliquando ſimplex, interdum purgatorium paratur.

Rhœas, ſive *Rhyas*, ῥοιὰς. ſeu ῥυὰς, vide *Encanthis*.

Rhogme, eſt oſſis ruptio, ſive interruptio, per ſuperficiem recta, vel anguſta, vel lata, lib. finit. ῥωγμὴ, eſt diviſio calvariæ ſuperficiaria, vel profunda quidem, ſed eatenus ut fractum os loco non moveatur; differentia

eſt

eſt fracturæ capitis, ut eſt apud Paulum, lib. 6. cap. 90.

Rhopaloſis, ῥοπάλωσις, concretio eſt ſummorum pilorum indiviſibilis, veluti in baculos, qui etiam ampliùs non creſcunt, libr. finit.

Rhus, profluvium fœminarum propriè apud Medicos ſignificat, fluente ſanguine aſſiduè penè & inordinatè per uterum; longèque diverſa fluxio eſt ab eâ, quâ fluit ſanguis per uterum menſtruis periodis; cùm *illa* præter naturam ſit, *hæc* verò, ſecundum naturam; Morbi nomen eſt ῥοῦς γυναικεῖος, *fluxus muliebris*. Additur autem nomini coloris diverſitas, ut intelligatur quis humor fluat, dicendo ῥοῦν λευκὸν, vel ῥοῦν ἐρυθρόν.

Rhyas, eſt oculorum vitium, quando meatus, qui ab oculis in palatum deſinit, vel obſtructus, vel connivens, excrementa, non ad loca conſueta transmittit, ſed in oculos regurgitare permittit, comm. 2. in 6. de morb. vulg. 32. vide *Rhœas*, & *Encanthis*.

Rhypodea medicamenta ſunt, quæ à ſordium ſimilitudine, quaſi ſtrigmentoſa nominantur, 2. de comp. medic. per gen. cap. 1.

Rhyptica, ῥυπτικὰ, ſive *extergentia medicamenta*, nominantur, quæ in ſuperficie, ſive in cute, ſive in ulceribus ῥύπον, id eſt, *ſordem*, auferunt; quæ verò altiùs Poros ab excrementis expurgant, ea *Ecphractica*, & *Eccathartica* (quaſi expurgantia, & ab infarctu liberantia dicas) appellantur, 5. ſimplic. 12. Quæ tergens, alia imbecilliùs, alia vehementiùs id agunt. Modicè detergent farina fabarum, hordei, ciceris, ſemen lini torrefactum, ſaccharum, oxymeli: magis, terebynthina, thus, mel deſpumatum, amygdalæ amaræ: valentiùs, ervi farina, ſemen hormini, radix ireos & panacis, nitrum uſtum, nitri ſpuma, fictiles teſtæ, pumex, buccinorum & purpurarum, & cæterorum oſtreorum teſtæ uſtæ, tritæ, tenui cribro cretæ, quorum quidem aliqua tam valenter tergent, ut etiam pilos tenuent; ſed hæc impropriè ῥυπτικὰ appellantur. Quæ verò propriè & ſpe-

ſpeciatim dicta ſunt, tergunt tantùm, non etiam obſtructa liberant, quia ſunt amaris imbecilliora, ſalſa ſcilicet & dulcia: quæ autem valenter detergent, omnino etiam digerunt, & ob id valdè ſiccant.

Rhythmus in pulſu, eſt proportio temporis ictus, ad tempus quietis. 1. de differ. pulſ. cap. 7. Cùm pulſus conſtet quatuor partibus, duobus ſcilicet motibus, & geminâ quiete, ſibi invicem perpetuâ quâdam ſerie ſuccedentibus, eorum inter ſe proportio comparatioque *Rhythmus* eſt: Eum omnis pulſus habet, ſed varium. Suus enim eſt cuique naturæ, ætati, anni tempore, ſexui, & reliquis: quem quidem qui ſervat, is εὔρυθμος dicitur, qui non ſervat, ἄῤῥυθμος.

Rigor, ῥῖγος, eſt inſiti caloris exagitatio, cum ſenſu doloris ſubita & univerſim facta, libr. de tremor. convulſ. capit. 6. nominaturque etiam *Rigor*. Nervorum convulſio, & Tetanos, 3. loc. aff. 10. Eſt autem propriè ſic dictus, concuſſio, & commotio inæqualis totius corporis à tenui & magis acri, copioſorique humore, quàm qui in horrore peccet, 3. ſanit. tuend. 5. & 1. de ſympt. cauſ. cap. 8. vide *Frigus* & *Horror*.

Rigor ſine febre, nonnullis quidem accidit ſemel, nonnullis autem per vices interpolatas multorum ſpacio dierum interjecto, vel à principio uſque ad finem continuatur; aut eſt ita omninò exiguus, ut neque adeſſe videatur, cùm ſe quieti tradiderint, ſed cùm moveri cœperint, tunc demùm eum ſentiunt; aut etiam ſine motu moleſtus accidit, pituitâ humore redundante, ſed non putreſcente; quando autem hic humor etiam putruerit, non modò rigent, ſed etiam febricitant ægri, 2. de differ. febr. cap. 5.

Rob, vide *Succum medicatum*.

Ros, tertia eſt humiditatis ſpecies, unde partes noſtri corporis nutriuntur, quæ continetur in omnibus animalis partibus, ceu *Ros* quidam, per earum ſubſtantiam ſparſus, 7. method. 6.

Ro-

Rotula, vide *Patella*.

Rubra bilis, vide *Bilis pallida*.

Ructus, eſt flatûs excretio per gulam; cùm & alius ſit, qui per inteſtinum rectum ſecernitur; com. 5. in 6. de morb. vulg. 4.

Ruptura, vide *Unionis ſolutio*.

S.

SAccus, vide *Cœcum inteſtinum*.

Sacer morbus (ἱερὰ νόσος, id eſt, *Epilepſia*) dicitur, quò ejus magnitudo deſignetur; *Sacrum* enim apud Antiquos, ſignificat *magnitudinem*; alii verò *ſacrum* dici putant, quòd divinus eſſet, & à Diis in peccatorum vindictam mitteretur; quos Galenus reprehendit, lib. 2. de cauſ. ſympt. cap. 3.

Sacer ignis, id eſt, *Eryſipelas*, libr. de purg. med. facult. licèt Celſus, *Ignem ſacrum*, parvum ulcus exiſtimet dici.

Sacrum os, vide *Dorſum*.

Sagittalis ſutura, vide *Obelæa*.

Sahafatum, apud Avicennam, & Plinium, *manantia capitis ulcera* nominantur, quæ Græci ἀχώρας & κηρία, Aliabbas, *tineam*, ſub quo & *ficus*, & ψυδράκια, & ἐξανθήματα collocavit, nominant.

Salſa pituita eſt, quæ ab alieno calore computruit, 2. de natur. fac. cap. 9. & ſalſa redditur, aut propter putredinem, aut propter ſalſæ ſeroſæ humiditatis admiſtionem, 2. de differ. febr. capit. 6.

Saltus, qui & *Palpitatio*, & *Palmos* dicitur, 2. method. 2. vide *Palpitatio*.

Salvatella vena, eſt ramus venæ axillaris media percurrens inter medium digitum manûs, & auricularem, 3. de anat. adm. cap. 5. & lib. de anat. viv.

Salubre corpus, ſimpliciter eſt, quod ab ipſo naturæ ortu, bonam habet temperaturam, in ſimplicibus & primis

primis particulis, atque in iis, quæ ex illis componuntur, inſtrumentis eſt probè conformatum & commenſuratum, libr. art. med. cap. 4.

Sanguificatio, quæ & *Aæmatoſis* nominatur, eſt mutatio alimenti, in ſanguinem, libr. finit. vide *Attractrix*, & *Hepar*.

Sanguifluas venas, eas appellat Hippoc. quæ magnæ ſunt, quibus ruptis, inſignes ſanguinis eruptiones contingunt; id quod ex parvis evenire non conſuevit. nam & paucus ex hujuſmodi ſanguis effunditur, & citò ad oras ipſas diviſas coaleſcit, nocumentumque non affert, 2. de fract. 24.

Sanguinarium medicamentum (quod & *glutinatorium*, *cruentis opitulans*; Græcè autem *Enæmon* dicitur) eſt, quod vulneris oras committere, & glutinare molitur, 3. de compoſ. medic. per gen. cap. 2. vide *Glutinatorium*.

Sanguineus cordis ventriculus, dexter ipſius eſt thalamus, per cujus orificium unum ſanguis in cor intromittitur, per alterum autem, ex ipſo in pulmonem deducitur: alius cordis ventriculus ſiniſter, *ſpirituoſus* nominatur; per cujus prius quidem orificium cor iis, quæ in pulmone ſunt, arteriis; per poſterius autem, omnibus, quæ per totum animal ſunt diffuſæ, arteriis cor eſt continuum, 6. de uſu part. 7.

Sanguis, nunc ſumitur pro omni in venis concluſo ſucco (in quo pituita ſcilicet, utraque bilis, & tenues ſeroſique liquores continentur) nunc pro quartâ ſubſtantiâ, è directo reliquis humoribus oppoſitâ, quæ propriè *ſanguis* dicitur, & è cujus exuberantiâ tota maſſa nominatur, commen. 4. in 6. de morb. vulg. 29. & comm. 2. in 6. de morb. vulg. 38. & lib. de multitud. cap. 10.

Sanies, vide *Sordes*.

Sanitas partium ſimilarium, eſt calidi, frigidi, humidi, & ſicci ſymmetria; *diſſimilarium* verò, compoſitio, nume-

numerus, magnitudo, figura conveniens, 1. de ſanitat. tuend. cap. 1. & 4. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 3.

Sapa, quam alii *Siræon* vocant, eſt muſtum plurimùm coctum; ſunt qui & ficuum ſiccarum decoctum ita nominant, libr. de attenuante diæta, cap. 12. vide *Apothermus*.

Saphæna vena eſt, quæ deſuper ad partem cruris intimam deſcendit, quæ deſcendendo occultatur, donec partem ſuper malleolum interiorem attingere incipiat, lib. de anat. viv. vide *Malleoli vena*.

Sapor, vide *Chymus*.

Sarcocele, σαρκοκήλη, eſt morbus teſticulis induratis conveniens, quod ſi aquoſus humor in tunicis, quæ circa teſticulos ſunt, aggregetur, *Hydrocele*; omentum autem & inteſtina, quod ſi eadem in loca illabantur, *Epiplocele*, & *Enterocele* dicitur, lib. de tumor. cap. 15. *Sarcocele* verò ſimpliciter *Ramex* dicitur, 14. method. cap. 17.

Sarcoma, eſt carnis in naribus aut aliis partibus præter naturam auctio, differens à *Polypo* magnitudine, opificio, & formâ, libr. finit. Eſt autem *Polypus* quidem *Sarcoma*, non contrà. Polypus enim ſimilitudinem piſcis Polypi gerat oportet, cum σάρκωμα informe ſit potiùs carnis incrementum.

Sarcomphalon, incrementum carnis eſt, præter naturam in umbilico, vel mitis, vel malignæ, lib. finit.

Sarcoſis in utero, eſt carnis ibidem prognatæ & collectæ expullulatio, quam, ſi magna ſit, recidere convenit vellicatam ſcalpris, quò celeriùs emoriatur; ſin parva, protinùs tollere, libr. finit. videtur proinde nihil aliud eſſe quàm mola.

Sarcoticum medicamentum eſt, quod carne ulcus implet, 3. meth. 2. Nam quamvis carnis generatio naturæ opus eſſe videatur, juvatur tamen illa quidem plurimùm in replendo ulcere medicamentis, quæ modicè calefaciunt, moderatè detergent & purgant, atque mi-

nimùm ſiccant, nulloque modo adſtringunt. Talem namque σαρκωτικῶν facultatem eſſe oportet. Carnis enim generatio fit, cùm & membra ipſa quibus adnaſci vel circumnaſci caro debet, in calore & frigore temperata fuerint,& ſanguis qui illuc affluit,tum qualitate ſalubris, tum quantitate moderatus. Verùm calidiora paulò ipsâ carne eſſe oportet ſarcotica,quo ſanguinem attrahant; neque ullo modo adſtringere oportet, ne quod influit, repellant, ſordemque ulceribus arctiùs affingant; minimùmque ſiccare, ne abſumant, ſed modicè prorſus ſiccare quo in carnem denſetur. Detergendi autem purgandique vi prædita eſſe decet, ne mala caro & vitioſa gignatur, ſi quid ſordis & vitii in ſanguine relictum ſit, ſed citra omnem morſum & acrimoniam.

Satyriaſis, & *Satyriaſmus*, vide *Priapiſmus*,& *Elephas*.

Scabies, vide *Pſora*.

Scabies oculi, eſt ſummarum genarum, angulorumque oculi eroſio, cum pruritu, quam acerrima fluxio progignit, lib. finit.

Scalpella, vide *Laminas*.

Scalptum vocant frictionem, motumque per ungues effectum,quod in prurientibus particulis animalia naturaliter faciunt, idque in ipſis omnibus reperitur, com.5. in 6. de morb. vulg. 4.

Scamnum Hippocraticum, vide *Hippocraticum ſcamnum*.

Scaphoeides, id eſt, *Os naviculare*, ſive *naviforme*, eſt os profundo ſinu excavatum, Tali caput anterius & oblongum excipiens; ſic dictum à Scaphæ ſimilitudine; cavitatem enim habet oblongam, Scaphæ ſimilem, in quam ſimile caput Aſtragali, ſeu Tali, intra ſe admittit. vide *Cubiforme*.

Scapulæ, ſunt oſſa in dorſo poſt thoracem ſita, cum oſſe occipitis, ſpinâque thoracis, coſtis, & oſſe, quod gutturi præjacet, muſculorum operâ copulata, libr. de

oſſib.

oſſib. cap. 14. quæ & *Omoplatæ* dicuntur, lib. Introd. cap. 10. vide *Omoplatæ*.

Scarificatio, eſt cutis inciſio, lib. de cucurbit. cap. 4. vide *Encharaxis*.

Sceletos, σκελετὸς, quaſi cadaver aſſiccatum & aridum, eſt oſſium humani corporis invicem cohærentium univerſorum univerſa compactio, libr. de oſſib. in procemio; & 1. de anat. adm. cap. 2.

Scelos, *crus*, pars eſt corporis organica, à coxendice ad imum pedem protenſa, præcipuum ambulationis inſtrumentum, cui innitimur; in femur, tibiam, & pedem parvum dividitur. Quod enim in manu cubitus, id in crure tibia; & quale in manu brachium, tale in crure femur eſt; quodque in manu manus extrema, id in crure pes eſt.

Scelotyrbe, quaſi cruris turbam, vel perturbationem dicas, ſpecies eſt reſolutionis, quâ erectus ambulare homo nequiens, latus quandoque ſiniſtrum in dextrum, nonnunquam dextrum in ſiniſtrum circumfert; interdum quoque pedem non attollit, ſed attrahit, velut ii, qui magnos clivos aſcendunt, libr. finit. Nomen hoc, ut & morbus ipſe, cæpit primùm Germanici tempore, cùm trans Rhenum exercitum duxiſſet. Vitio enim aquæ milites, ut ait Plinius, duobus malis tentari cæperunt, quæ Stomacacem & Scelotyrben vocarunt. Ante hæc tempora nomen hoc à Græcis uſurpatum non reperies.

Sceptica, eſt illorum Medicorum Schola, qui nihil ſciri poſſe dicebant, libr. an ſanguis in art. nat. cont. cap. 5. atque in ſingulis rebus hærent, atque hæſitant, libel. de ſubfig. emp. capit. 1.

Schesis, id eſt, *diſpoſitio*, eſt, quæ facilè diſcutitur, ut calefactum in Sole lignum; ex adverſo ei affectioni, quæ ægrè ſolvitur; lignum E. gr. quod igni eatenus excalefactum eſt, ut jam accendatur, & fumum edat, 8. method. cap. 1. *Schesis* quoque adventitius corporis

 habi-

habitus dicitur, 3. de cauſ. pulſ. capit. 10. vide *Affe-ctus*.

Schetica febris eſt, quæ facilè diſcutitur; è contrà, *Hectica*, quæ difficulter ſolvitur, 8. method. 1.

Schetron, *exquiſitum victum* vocat Hippocr. *Phaulon* autem, victum ſimplicem ac vulgarem; Medium autem, *Hypophaulon*, id eſt, *Subvulgarem*, nuncupavit, 1. fract. 45. Galenus σκεθρὸν Ionibus dici vult τὸ ἀκριβὲς exquiſitum & accuratum; & σκεθρὰν δίαιταν Hippocrati ἀκριβῆ, exactam victus rationem, eique oppoſitam τὴν φαύλην, καὶ ἁπλῆν.

Schidacedon, eſt diviſio per longitudinem facta, conveniens fractis oſſibus, quæ non omnino ſeparantur à ſe invicem, ſed veluti per rectitudinem ſinduntur: veluti *Cauledon*, diviſio eſt per tranſverſum facta, 6. method. cap. 5.

Scindapſos, vide *Pituita*.

Scirrhoſis, eſt liveſcens & creſcens caro, ex vehementiâ diuturnæ inflammationis orta, libr. Introduct. cap. 5.

Scirrhum, tumor eſt durus, qui ſine dolore eſt, non tamen omni ſine ſenſu; talis enim ſanabilis non eſt. Sunt, qui eos duntaxat tumores præter naturam, qui omninò inſenſibiles ſunt, *Scirrhos* appellandos cenſeant; reliquos, non *ſcirrhos*, ſed *ſcirrhoſos tumores*, 14. method. capit. 6. *Exquiſitus* verò *Scirrhus* nominatur, qui omninò durus, ſenſuque privatus eſt; qui verò non omninò inſenſibilis eſt, & difficulter ſentit, ex humore lento & craſſo, qui partibus, quæ indurantur, tenaciter infigitur, *non-exquiſitus*, 2. ad Glauc. 4. Durities propter humoris ſiccitatem craſſitiemque accedit. Doloris autem ſenſus abeſt propter craſſitiem & lentorem. Ubi enim craſſus & lentus humor inania partis alicujus ſpacia ſubierit, & nervos nervoſaque alia corpora repleverit, facilè viam intercludit ſpiritui animali, à quo vis omnis ſentiendi proficiſcitur, gummi inſtar

ſtar omnia quibus inciderit ſpiracula oblinens atque obturans. Si humori melancholico flavæ bilis portio aliqua remiſta eſt,aut ſanguinis,aut pituitę,jam non abſolutè ſcirrhus, ſed eryſipelatodes, aut phlegmonodes aut œdematodes dicetur. Quo factum eſt,ut priori definitioni à veteribus traditæ, Medici recentiores humoris ſpeciem addiderint, definientes ſcirrhum tumorem eſſe præter naturam ab humore melancholico durum ſine ullo doloris ſenſu. Cùm enim quatuor genera ſint tumorum ſimplicium,à totidem humoribus pariter ſimplicibus prodeuntia, ut ſanguis phlegmonem, pituita œdema, flava bilis eryſipelas parit: ita ſcirrhus ab humore melancholico originem ducere, dicendus eſt, neque humoris ſpecies in ejus definitione omittenda eſt, quod non minima pars ſit ejus ſubſtantiæ.

Scleriaſis, id eſt, *durities*, eſt tumor palpebræ cum rubore, & dolore; difficilè tollitur, & durat magis, quàm inflammatio, lib. Introd. cap. 15.

Scleroma, *durities*, tumor eſt duriuſculus,qui in parte vulvæ aliquâ naſcitur. fitque plerumque ex phlegmones, quæ diù permanſit, induratione, lib. finit.

Sclerophthalmia, id eſt, *dura lippitudo*, in quâ oculus durior, ad motum pigrior, dolens, rubicundus redditur, palpebræque ſimiliter duriores, ſiccioresque redditæ, poſt ſomnum aperiri facilè non poſſunt, vel inverti, propter duritiem: differt à *Xerophthalmia*, ſolâ magnitudine doloris, duritiei, & ſiccitatis, quod hæc ſit illâ ſatis imbecillior.

Scleros tunica, vide *Retina*.

Scleruntica pharmaca, id eſt, *indurantia medicamenta*, quæ duritiem corpori inducunt; quod tribus auxiliis præſtatur; congelatione, ſiccitate, & repletione, ac tenſione.

Scolioſis, vide *Cyphoſis*, & *Obſtipitas*.

Scoptulæ, vide *Omoplatæ*.

Scotodinos, hoc eſt, tenebricoſa vertigo; cùm enim

caput circumagi videtur: *Dinos*, ſive *Vertigo* nuncupatur, cùm inſuper & tenebricoſa fuerit viſio, *Scotodinos*, hoc eſt, *tenebricoſa vertigo*, affectio appellatur; fit autem ob inordinatam ſpiritûs flatuoſi motionem; qui vel in capite primam ſuam habet generationem, vel ſurſum ex infernis fertur partibus, 4. acut. 42. Eſt ergo *Scotodinos*, ſeu *tenebricoſa vertigo*, quando ſimul res conſpectæ videntur circumvolvi, & ſenſus viſûs repentè obſcuratur, & ægrotus ſibi tenebras circumfundi opinatur, 4. aphor. 17. Idem affectus, & *Scotomia*, & *Scotoma*, & *affectus ſcotomaticus*; appellatur; ex ipsâ appellatione qualis ſit apparens, quippè à parvâ occaſione hebetantur ii, qui ſic laborant, adeò, ut interdum cadant, maximè ſi aliquando in gyrum rotentur; ſeu alium quempiam rotari viderint; ſive rotam, aut id genus aliud quippiam, aut ipſos quoque, quos vocant in aquis vortices, circumagi viderint, 3. loc. aff. 8.

Scotomia, *Scotoma*, *Scotomaticus affectus*, vide *Scotodinos*.

Scrofulæ, quæ & *Strumæ*, *Chœrades*, & *Parotides*, & *Eparmata* dicuntur, ſunt apoſtemata ſecus aures, libr. de med. fac. part. cap. 11.

Scrotum, eſt tunica craſſiſſima extrinſecùs teſticulos ambiens, lib. Introd. cap. 10. quod & *Scortum*, & vulgò *Burſa teſtium* dicitur; multis rugis & mediâ ſuturâ diſtincta, Græcè ὄσχεον, vel ὄσχος.

Scutiformis cartilago, vide *Cricoeides*.

Scybala excrementa, ſicciora, & quaſi in nucleum formata, combuſta ſcilicet à viſceris phlegmone, ſunt περιττώματα, 4. acut.

Scypho, vide *Choana*.

Scyros, id eſt, *Callus*, & *Porus*.

Scytalides, vide *Digiti*.

Sebum, ſive *Sevum*, eſt oleoſa, & pinguis ſubſtantia adipe ſiccior, & magis concreta, compactaque, ejuſdemque interim cum adipe generis, (utrumque enim

ſanguis

ſanguis eſt concoctus, ex nutrimenti bonitate) niſi quòd *Sevum* fragile uſquequaque ſit, nec ad ignem admotum tàm facilè liqueſcat, & cùm refrixit, denuò concreſcat, ut ovis, & capræ; *pinguedo* autem liquidior ſit, minimèque apta durari, oleo longâ vetuſtate incraſſato ſimilis, ut equi, & ſuis.

Secunda, ſive *Secundina*, vide *Chorion*, *Retiforme*, & *Retina*.

Secundiformis tunica, Græcè *Choroeides*, vide *Choroeides*.

Secundum naturam fieri, cùm multis modis dicatur, in eum tamen ſenſum frequentiùs accipiendum eſt, ut ſignificetur, quod primâ ratione à naturâ fit, & quaſi finis ab eâ intenditur, non quod ex conſecutione quâdam aliis ſuccedere conſuevit; talis motus ſecundùm naturam eſt, cùm ex ſe aliquid, inſitâque naturâ ſuâ movetur: ut, motus cordis, qui in pulſibus fit, eſt operatio, & ea quidem ſecundum naturam, qui verò in palpitationibus fit, is & à corde fit, ſed p. n. à cauſis morbidis exagitato; unde etiam Palpitatio affectio eſt, & ea quidem præter naturam, 6. de placit. cap. 1. *Præter naturam* autem quicquid eſt, aut affectus ſunt, à quibus functio læditur, aut cauſæ horum, aut ſymptomata, 3. de præſag. ex pulſ. cap. 1. differtque ab eo, quod eſt, *non naturaliter ſe habere*, 8. meth. cap. 9.

Sedes, vide *Unionis ſolutio*.

Sedimentum, eſt id, quod in urinæ parte infimâ ſubſidet, libr. de Urinis, capit. 16. Quod ſi ad ſupremam ſuperficiem terminatur, dicitur *Nubecula*; ſi ad mediam regionem, *Suſpenſum*: ſi profundiori parte, inferioremque occupat locum, *Hypoſtaſis*, ibidem, cap. 21.

Semeioſis, vide *Annotatio*.

Semeiotica, hoc eſt, *Adnotatrix*, medicinæ pars eſt, quæ de ſignis ſalubribus, inſalubribus, & neutris agit, curationi morborum per victum, ſummè neceſſaria,

præterita, præſentiaque ſymptomata ad morbi cauſam inveniendam, & ad præſagiendum, diligenter inſpiciens, lib. Introd. cap. 8. Σημειωτικὴ, pars eſt medicinæ ſignorum omnium differentias & vires expendens. Cùm autem ſigna multipliciter dicantur, ut Galenus in arte parvâ ſcripſit, certum eſt ad iſtam partem omnium contemplationem pertinere, ſed eorum maximè, quibus per morbos & præterita inveſtigamus, & præſentia cognoſcimus, atque futura prævidemus, uti ab Hippocrate proditum initio, libr. prognoſt.

Semen, ex Ariſtotele, eſt quædam pars utilis excrementi, à quo, & ex quo ſingula fœtûs membra efformantur, 1. de ſemin. capit. 14. Alii, *ſemen* nihil aliud eſſe dicunt, quàm ſanguinem à venis, quæ ipſum continent, exquiſitè confectum, 2. de ſem. cap. 2. quod & *genitales vires* vocat, 1. prognoſt. 42.

Semicoctos humores appello, qui à ventriculi calore alterationem perpeſſi, nec tamen perfectè ab eo ſuperati fuerunt, 4. ſimpl. cap. 15.

Seminarii meatus, vide *Paraſtatæ*, & *Glanduloſi aſſiſtentes.*

Semiſyderatus homo, vide *Syderatio.*

Semitertiana, quæ *hemitritæus* dicitur, eſt febris, quæ ex quotidianâ continuâ, & tertianâ intermittente fit, 2. de differ. febr. cap. 7. ubi ſequentem in modum de hâc febri loquitur: frequenter febris ſecundùm ſuam ipſius naturam, ex intermittentium genere eſt, ut tertiana; complexus autem quotidianæ febris, nullum integritatis tempus, priori circuitui relinquit, dum ſecunda acceſſio, antequam prior abſolvatur, invadere anticipet; hanc ego febrem, compendioſæ, claræque doctrinæ gratiâ, uno volens appellare vocabulo, impoſui ei nomen *Semitertianæ*, libr. de morb. temp. cap. 8. Sanè nonnulli ajunt, *Semitertianam* ita nominatam fuiſſe, veluti ſemicirculum, ipſam tertiani circuitûs dimidio minorem eſſe aſſerentes. Alii dicunt, *Semitertianam* appel-

appellatam fuiſſe ideò, quòd dimidio tempore tertianam ſuperet: ut ſi tertiana acceſſio ex duodecim horis componatur, ſemitertiana duodecim ipſas horas tertianæ in ſeſe comprehendat, eisque dimidium duodecim horarum addat, univerſæque ſimul evadant duodeviginti, libr. de Typis, 4.

Senecta ſerpentum eſt, craſſiſſimus quidam lentor, & velut membrana, ex diuturnâ latitandi morâ, hyemis tempore, ſub cavernis terræ contracta, temporis longitudine potiùs, quàm ſeneſcentis ætatis vitio facta, de Theriac. ad Piſon. cap. 13.

Senes, à decrepitis nonnulli Hippocratis ſectatores diſtinguunt, nomen *ſeniorum* ultimæ ætati tribuentes, *ſenes* autem in priori ætate ſtatuentes, quæ media eſt inter juvenes & ſeniores. Aliquando *ſenes* vocat eos Hippocrates, qui extremam agunt ætatem, 2. aph. 31. eſtque id, quod propriè omnes homines *ſenectutem* appellant, non aliud, quàm ſiccum, & frigidum corporis temperamentum, annorum multitudinis ratione comparatum, 5. de tuend. ſanit. cap. 9.

Senſifici nervi, vide *Nervi ſenſifici*.

Senſus indigentiæ, eſt ſenſus tactûs exquiſitiſſimus, ſoli ventriculo, & maximè ori ejus ſuperno, per conjugationis ſextæ nervos molles, conceſſus, ad cibum ſumendum animal ipſum excitans, & ſtimulans, 4. de uſu part. cap. 7. qui *fames* nuncupatur, lib. 5. cap. 8.

Senſus vitioſus eſt omnis, qui perperam obitur, & oblæſus eſt, quando ſcilicet proprium ſenſibile non aut omninò ſentitur, vel cum vitio ſentitur, vel diminutè, vel depravatè, & ſub ſpecie peregrinâ percipitur, ut in auditu ſurditas, auditûs gravitas, obauditio: in viſu cæcitas, viſûs obſcuritas, & depravationes quædam, lib. de ſympt. diff. cap. 3.

Sepedonodes, id eſt, *putredinoſos*, Græci vocant eos, qui ad putredinem ſunt proni, & diſpoſiti, 8. method. cap. 7. Σηπεδονώδης, *putredine vitiatus*; Σηπεδὼν, *putredo* eſt,

eſt, & σηπεδόνες humorum collectiones & putrilagines quâcunque in parte corporis redundent. Sive enim ad inteſtina deſcendant, & illic putreſcant aut corrumpantur, putrida inteſtinorum ulcera gignunt, vel dyſenterias; quales σηπεδόνας exponit Philotheus; Celſus, cap. 1. lib. 2. Cancros vertit; Galenus, humorum in venis putredines intelligit, unde oriuntur febres putridæ. Quod ſi fuliginoſa & ſeroſa excrementa putreſcant in habitu corporis, cutis affectiones putres ſuboriuntur, ut Alopecia, Ophiaſis phthiriaſis, furfures, cutis putrilaginoſa, & maligna ulcera, & carnium corruptiones.

Septa, quæ & *Septica medicamenta* dicuntur, ſunt omnia, quæ tùm eliquare, tùm colliquare, ac potiſſimùm carnem tenellam conſumere ferè abſque dolore poſſunt, hujuſmodi ſunt Arſenicum, Auripigmentum, Sandaraca, Chryſocolla, Aconitum: Vocantur autem *Septica*, ſeu *putrefacientia cum putredine*; ſymptomatis autem ſimilitudo, ut ſic appellemus, efficit, inter hæc autem numerantur & *Cathæretica*, hoc eſt, *Detractoria*; quæ extimam modò ſuperficiem, quam tetigerint, detrahunt, & conficiunt, non tamen in altum ſubire corporis & ſævire valent; ut, Alumen, Galla, Omphacium, Æs combuſtum lotum, 5. ſimpl. 15.

Septum tranſverſum, vide *Diaphragma*.

Serapium, vocat Actuarius potionem eam, quam hodiè *ſyrupum* voce magis barbarâ nominant; ſic verò vocant, quando medicamentoſi ſucci & liquores, cum melle, vel ſaccharo, donec concreverint, coquuntur. Dividunt Seplaſiarii *ſyrupum* in brevem & longum; *brevem*, quod parùm aquei humoris in ſe habet, appellant, alioque nomine *communem* vocant, *longum*, quòd humoris aquei multum obtineat, nominantq; aliâ voce *decoctum*; quin & dividunt in *communes* & *magiſtrales*.

Seroſum recrementum, vide *Ochema*, τροφῆς.

Serpigo, vide *Herpes*.

Seſa-

Seſamoeidea oſſa, à ſeſami leguminis minuti ſpecie ſic dicta, quæ multis manuum, & pedum articulis, natura ex abundanti, velut auctarium circumponit, ſecuritatis gratiâ, 2. de uſu part. cap. 12.

Seſſilis verruca, vide *Formica*, & *Myrmeciæ.*

Sextans, pendet uncias duas, 4. de compoſ. medic. per gen. 14. Sextarius pendet heminas duas, quartarios quatuor, acetabula octo.

Sicca, & valida frictio eſt, quæ corpori foris adhibetur, ad curandam quodammodò laſſitudinem nullo humido, aquâ videlicet, vel oleo, foris corpori circumfuſo, 2. ſimpl. cap. 25.

Siccus hydrops, vide *Hydrops.*

Sief, vide *Collyria.*

Sieliſmus, Σιελισμὸς, eſt ſalivæ copioſiſſimæ in os affluxus, ſive ab humidiori capite in glandulas, ad radicem linguæ ſitas; ſive à ventriculo, multâ pituitâ redundante, quæ ex eo ſecundùm gulam in os prorepit, & refluit multoties, etiam abſque vomitu, 8. de compoſ. med. loc. cap. 4.

Sigmoeides apophyſis, dicitur proceſſus unus Omoplatæ, quòd inſtar antiquæ Græcorum literæ G, cavus ſit, qui & *Ancyroeides*, & *Carocoeides*, appellatur. Dicitur & hoc nomine ſinus ſeu cavitas ſemicircularis in cubito, inter duas cubiti apophyſes comprehenſa, in quam brachii extremum, trocheæ ſimile inſeritur. Refert quoque figuram G, unde σιγμοειδὴς, vel σιγμοποειδὴς appellatur.

Sigmoeides membranæ, ſeu *cartilagines*, ſunt tres tunicæ, quæ in venæ cordis arterioſæ orificio viſuntur, quæ pulmonem alit, intus foràs ſpectantes, quas à figurâ Græcæ literæ Σ, (qui accuratiùs tractarunt Anatomas) *Sigmoeides* appellarunt, 6. de uſu part. 14. *Sigmoeides* quoque dicuntur, cartilaginum aſperæ arteriæ extremæ partes, quæ Sigma literæ figuram referunt, 4. loc. aff. 6. vide *Cricoeides.*

Signa

Signa aliqua *mala* ſunt, tùm ut ſigna, tùm ut cauſæ: ut *ſigna* quidem, quoties ex difficilioribus fiunt affectionibus; ut cauſæ verò, quoties ipſa rurſus alias committunt & concitant pravas affectiones, peſſimaque inducunt ſymptomata, prognoſt. 49.

Signa judicatoria, vide *Decretorius dies*.

Significatio febris, vide *Inſultus acceſſionis*.

Sima hepatis pars, eſt concava ipſius pars, quâ ex parte prodit vena porta; Unde per Meſaræi venas alimentum à ventriculo, primisque inteſtinis jecur attrahit; cujus oppoſita pars, *convexa* & *gibba* nuncupatur, 4. de uſu part. capit. 13.

Similare membrum (quod & ſimplex, homogeneum, & prima corporis particula, quæ ex primis conſtat elementis, & ex quâ partes organicæ conflatæ ſunt) eſt, cujus quamcumque partem ſenſibilem ſumpſeris, erit illa toti ſimilis in nomine, & definitione, ſicut os & caro, de anat. viv. cujuſmodi ſunt arteriæ, venæ, nervi, oſſa, cartilago, ligamentum, membrana, caro, libr. de morb. differ. cap. 3. vide *Inſtrumenta*.

Simplex morbus, vel *Compoſitus*.

Simplicem febrem vocat Hippocrates quæ mitis eſt, & cum ſignis tutis cumprimis: ſic dicitur *Febris ephemera*, 1. criſ. 16.

Sinapiſmus, eſt medicamentum vehementer calidum, ex ſinapi compoſitum, capiti conveniens, 3. loc. aff. 4. Simpliciſſimus quidem ille eſt, qui ſolo ſinapi conſtat, trito & appoſito: quo tamen non contenti Veteres ſinapiſmum ita præpararunt: fici pingues tepidâ aquâ pridiè macerabantur, poſtridie manibus diligenter expreſſæ contundebantur: deinde ſinapim quam acerrimam, qualis eſt Syriaca vel Ægyptia, privatim terebant, adjecto interim ficuum cremore, quo faciliùs teri poſſet, nec tamen aquoſum evaderet, poſtremò in offas ſimul hæc cogebant. Si ſinapiſmum vehementiorem facere fuiſſet in animo, binas ſinapis portiones

ad

ad unam ficuum addebant: ſin invalidiorem, contrà, ſi moderatum, æquas utriusque partes commiſcebant. In mollioribus autem corporibus ſenſuque præditis, exquiſito, & in quibus circa ſuperficiem affectio eſt, panem pro caricis miſcebant, aut ipſum ſinapi aceto macerabant, antequam detereretur, quò magis domaretur ejus acrimonia, quod aceto vis ſinapis frangatur. Ita paratus ſinapiſmus vel illinebatur, vel linteo exceptus admovebatur, & quantum opus eſt ſinebatur: Temporis autem ſpatium certo definire non licebat; Quare frequenter levandum erat cataplaſma, & conſiderandum, an ſubjecta pars ruborem contraxiſſet, præſertim ſi ſenſu hebetiore prædita eſſet. Quod ut celeriùs fieret, partem ipſam ſpongiis aquâ calente madentibus fovebant, incumbente adhuc cataplaſmate, nec ſoluto: deinde, ubi ſatis calere, rubere, & tumere videbatur, ſinapiſmum eximebant, pòſt, in balneum ducebant, deinde roſaceo partem illinebant, aut hapſo lanæ roſaceo & aquâ imbuto, vel malvâ coctâ tritâque cum pane integebant, donec nihil ex ſinapiſmo mali ſupereſſet. Efficaciſſimum eſt remedium longis & deploratis ferè valetudinibus, cùm jam inveterati morbi cæteris præſidiis non ceſſerunt. Pollet enim pluri-mùm adverſus vetuſtos capitis dolores, hemicranios, lethargicos, comitiales, inſaniam, vertigines ſive capiti, ſive cruribus admoveatur. Valet & ad orthopnœas, aſthmata, longas tuſſes thoraci impoſitus. Diuturnis ſtomachi & inteſtinorum affectionibus, inappetentiæ, iſchiadi, arthritidi, paralyſi, perfrictionibus, quæ calori non cedunt, medetur. Sed modum adhibere oportet, deſiſtendumque à medicamento cùm locus jam multùm intumuit, & inflammatione cingitur, caro tumens ſuccreſcit, & cicatricoſa livet, & poſt balneum puſtulis leniter exaſperatur; neque eſt committendum, ut partem ſenſus deficiat ardore nimio victam & velut obſtupentem. Non eſt autem id remedii genus adhi-

adhibendum acutis morbis, in exulceratione pulmonis aut alterius internæ partis vel externæ, quod ulcera ſinapis acrimoniâ irritentur, ut nec particulis cartilaginoſis & carne viduis, quoniam ſinapiſmo facilè urantur & nigreſçant.

Sinciput, eſt anterior capitis pars, ſupra frontem ſita, capillis intecta, libr. Introd. cap. 10. vide *Bregma*.

Singultuoſa febris eſt, in quâ ægri ſingultiendo rodentem, acerrimumque humorem vomunt, à quo tamen ſymptomate febrientes ſunt liberati; verùm febris hujuſmodi, nequaquam *ſingultuoſa* dici debet, niſi *ſingultus* per totum morbum, ſimul cum febre, ægrum excruciaverit, 4. acut. 69.

Singultus, λύγξ, eſt veluti convulſiva quædam oris ventriculi affectio, quoties illud ex humorum copiâ gravatur, vel mordetur, vel propter frigiditatem contriſtatur, com. 1. in 1. prorrhet. 23. Accedit etiam ex immoderatâ inanitione, 4. acut. 69. Non autem *Singultus* eſt vera convulſio, utpotè quæ in ſolis muſculis accidit; ventriculus autem nec muſculus eſt, nec ejus os, 3. de cauſ. ſympt. cap, 2.

Sinus, qui & *Vomica*, eſt ſolutio continuitatis in carnosâ parte: fit cum ſanguinis quâdam in mediam regionem, partium inanem & poroſam affluxione; id quod abſceſſui, & ſinui commune eſt; pars affecta, in exteriore ſummitate occluſa, os nullum habet, & abſceſſiſſe ipſa dicitur à ſubjectis partibus, cum ejuſmodi in ipſam quædam fit fluxïo: affectio verò *abſceſſus* propriè, ſive *apoſtema* vocatur; at ubi aliquâ ex parte aperta eſt, ut, qui continetur, humor indè excernatur, non ampliùs *abſceſſus*, ſed *ſinus* jam appellatur, 2. de his quæ in medic. 27.

Sinus rectus appellatur, cujus os in inferiore parte, fundum in ſuperiore eſt; *obliquus*, cùm in latus declinat. Fiunt contrario etiam modo *ſinus*, quibus deorſum fundum, furſum verò os vergat; quibus neutri

quam

quam fundum, quò facilior ſaniei exitus pateat, aperimus, 2. de his quæ in medic. 28.

Sinus vulvæ, vide *Cornua*.

Siræon, vide *Apothermus*.

Siriaſis, eſt inflammatio Cerebri, & membranarum ejus, quam conſequuntur ſincipitis, & oculorum cavitas, febris ardens, pallor, totius corporis ſiccitas, & inappetentia. Morbus hic infantium proprius eſſe dicitur, cui nomen inditum eſt à ſincipitis cavitate: σιρὸν enim Græci appellant foveam: in quâ ſemina recondunt & aſſervant. Scribitur & σειρίασις.

Sitis, Græcè δίψας, potionis deſiderium eſt, id eſt, appetitus frigidi, & humidi.

Solidas corporis partes, vocant Medici oſſa, nervos, cartilagines, ligamenta, tunicas, muſculos, membranas, arterias, lib. Denotatio dogmatum Hippoc. quas etiam particulas, *Elementares*, *Similares*, & *Simplices* appellant, 1. de natur. fac. cap. 7.

Solutio morbi, ſimpliciter eſt illa, in quâ vel virtute, vel morbo, ſenſim emoriente & devicto, vel morbus, vel finitur, 3. criſ. 1.

Solutus, eſt, & dicitur *Paralyticus*, qui laxatos habet articulos, 5. de compoſ. medic. per gen. cap. 2.

Sopientia, vide *Anodyna*.

Sopor, aliàs, *Coma*, propenſio, delatióve in ſomnum eſt, cùm vigilare ægri nequeunt, non habentes apertos oculos, ſed conniventes, alto ſomno, vel tenui, quin & vigiliis detinentur; idque accidit, vel humectatâ plus nimis eâ parte cerebri, quæ ſenſûs fons eſt, ut in ebriis, vel ejuſdem intenſiſſimum ob ſolum frigus; aliquando ob utrumque, quin & propter virium imbecillitatem adeò jam emorientium, ut apertas palpebras moribundi ſervare nequeant, com. 1. in 3. de morb. vulg. 7. vide *Caros*, & *Coma*.

Soporariæ arteriæ, vulgò *Carotides* dicuntur, ſunt duæ illæ, quæ ab arteriâ magnâ ſurſum aſcendente, poſt-

quàm ex thorace exiens, ac claviculas transgreſſa, in medium jugulum pervenit, generantur, 1. de placit. cap. 7. vide *Curotides*.

Sordes, craſſius nutritionis excrementum eſt; in ipsâ enim primæ carnis generatione duplex excrementum provenit, quod omnem qualitatis alimenti mutationem ſuperat; alterum, *craſſius*; alterum, *tenuius*: quod tenuius eſt; ipſa eſt *inſenſilis perſpiratio*, quæ etiam ſubindè fit viſibilis, quoties vel naturalis calor languet, vel nutrimento utitur, quàm juſtum ſit, ampliore, vel motus quiſpiam vehementior animali contingit; alterum, craſſius, ſunt ipſæ *ſordes*, quæ in ſummo corpore noſtro colliguntur: quin etiam in ulceribus, tenue excrementum, *Sanies*, Græcè, *Ichor*, appellatur; quod craſſum eſt, *Sordes*, ex priori excremento, ulcus, humidum redditur; ex craſſo, ſordidum, 3. method. cap. 5. vide *Ichor*.

Sorici cauda, ſive *Soricinus*, vide *Myurus*.

Sparganωſis eſt, dum ob lactis redundantiam, mamillæ tumefactæ ſic diſtenduntur, ut copiam hanc vix ferre queant, lib. 2. ad Glauc. cap. 2.

Spaſma, vide *Rhegma*.

Spaſmus, id eſt, *Convulſio*, muſculi eſt ad ſuum principium contractio, vide *Convulſio*. Inde *Spaſmoſus affectus*, id eſt, *Convulſivus*, qui in ſuo principio, aut non multò pòſt, quàm fieri cœperit, convulſionem accerſit, com. 3. in 1. prorrhet. Sic *convulſivum affectum* appellant, qui ante mortem neceſſariò convulſionis aliquod periculum inducit, 1. de præſag. ex pulſ. *Spaſmoſus* autem *pulſus*, ſive *convulſivus*, eſt pulſus inæqualis in unâ pulſatione, & diverſis arteriæ partibus, & ejuſmodi quidem, in quo utrinque ab extremis retrahi, tendi, convellique arteria videtur, in modum chordæ tenſæ.

Spaſmus oculi, vide *Mollities*.

Spata, vulgò *Spatula*, Inſtrumentum eſt, quo Pharmacopolæ confecturas in cacabo, ſeu mortario movent,

vent, 1. de comp. medic. per gener. capite quarto.

Spathomela, vide *Laminas.*

Sperma, Spermaticæ arteriæ, Spermaticæ venæ, Spermatici pori, vide *Semen, Glanduloſi aſſiſtentes, & Paraſtatæ.*

Sphacelare, Hippocr. in lib. de fract. & artic. pro *corrumpere* uſus eſt; *Sphacelus* autem eſt corruptio ſubſtantiæ uniuscujusque partis, que *ſphacelari* dicitur: partis carnoſæ autem interitum, ex magnitudine inflammationis, propriè Medici *Gangrænam* nominant, 7. aphor. 50. *Sphacelon*, in ſpecie etiam vocant *oſſis cariem*, 14. meth. 17. *Sphacelos* vocem, ſunt qui dicunt, *vehementem dolorem* declarare; alii tantùm inflammationis exceſſum, qui partem ad corruptionis periculum deducat, 2. loc. affect. 7.

Sphacelodes hemicrania, id eſt, alterius capitis partis convulſorius dolor, 2. loc. aff. cap. 7.

Sphacelos, vide *Sphacelare*, & *Syderatio.*

Spæromata, vide *Nates.*

Sphage, vide *Anticardion.*

Sphagitides, id eſt, *Venæ jugulares*, 5. meth. cap. 4.

Sphenois os, (quod & *Polymorphum* appellatur, libr. Introd. cap. 12.) eſt, quod ad cunei ſimilitudinem, ex utroque latere Calvariæ ad palatum tendit, ſuperiorem maxillam conſtituens, cujus oſſis apophyſes utrimque concavæ, ab alarum ſimilitudine *Pterygodes* nuncupantur, lib. de oſſib. cap. 1.

Sphincter, quaſi conſtrictor, ſeu conſtrictorius, eſt muſculus conſtringens orificium recti inteſtini, & veſicæ urinariæ, 6. de anat. adm. 4. vide *Rectum inteſtinum.*

Spicilla, vide *Laminas.*

Spina, eſt omnium vertebrarum, quas *ſpondylos* vocant, baſis, compages, & ſtructura: ſumitur & *ſpina* aliquando pro *medullâ ſpinali*, 3. loc. aff. 10. vide *Dorſum, Myelos*, & *Medulla ſpinalis.*

Spirationem naturalem appellat Hippocr. ſpirationis

 faci-

facilitatem, quæ neque thoracem, neque cor, aut pulmonem, neque præcordia p. n. affecta, aut dolore aliquo infeſtata, quin etiam neque partes quaſdam iis adjunctas, ventriculum, lienem, jecur, ægrotare ſignificat, 1. prognoſt. 25.

Spirituoſos appellat Hippocrates eos duntaxat, qui copioſum aërem inſpirant, & aëre multo indigent, 4. acut. 115.

Spirituoſus, vide *Sanguineus*.

Spiritus, πνεῦμα, præcipuum eſt naturæ ſimul & animæ inſtrumentum, quo omnes functiones muniaque exequitur ſubſtantia aërea, calida, leviſſima, tenuiſſima, omnes in corpore motus naturales ciens; eſt enim tertia ſubſtantia corporis noſtri conſtitutiva, contra diſtincta aliis duabus ſolidis, & humoribus, ejuſdem planè cum calore nativo originis, & temperiei, cujus caloris eſt perpetuus comes; nam cùm ad vitæ munia oporteret calidum innatum per omnia diffundi, is verò ſingulis ſolidis partibus, inſitus & fixus, & immobilis ſit; ei natura ſpiritum ſocium aſcivit, qui ipſum, ſuo celeri motu, quò neceſſe erat, deduceret. Eſtque tanta *ſpiritui* cum calore nativo ſubſtantiæ communio, & operis ſocietas, ut par ſit ejuſdem eſſentia, natura, & proprietas; ut non immeritò Hippocrates *ſpiritus* vocârit, impetum facientia, à ſui motûs celeritate. Aliquando Hippocr. abſolutè ipſam reſpirationem, vocat *ſpiritum*, com. 4. in 6. de morb. vulg. 4. unde & *denſum*, & *rarum ſpiritum*, id eſt, *reſpirationem tardam*, & *raram* vocitabat, 1. de difficult. reſp. cap. 2. Interdum ab eodem, aër inſpiratu attractus, qui reſpirationis, vociſque materia eſt, *ſpiritus* appellatur, 1. acut. & in prognoſt. Aliquando *flatus ipſe*, quo nervoſa & muſculoſa corpora diſtenduntur, *ſpiritus* appellatur.

Spiritus animalis, eſt primum animæ inſtrumentum, in cerebri ventriculis contentus, ad ſenſificam & motricem vim in univerſas corporis partes transmittendam;

dam, procreatus, 4. loc. aff. 2. *Spiritus* equidem, qui in arteriis continetur, *vitalis*, & eſt, & dicitur; qui in cerebro, *animalis*, non quòd de ſubſtantiâ animæ ſit, ſed quòd primum ejus illic habitantis ſit inſtrumentum, qualiſcunque ſubſtantia ejuſdem fuerit, qui ex vitali perfectiùs concocto, & in cerebri anfractibus elaborato, conficitur; qui animalis ſpiritus, nequaquam animæ domicilium, ſed primum tantùm ejus inſtrumentum eſt, eò quòd, cùm ex vulneratione fuerit evacuatus, illicò animal quaſi mortuum collabitur; cùm iterum colligitur, reviviſcit, 7. de plac. capit. 3. *Spiritus animalis*, exhalatio quædam eſt ſanguinis benigni, 6. de uſu part. 17.

Spiritus aſper, à quibuſdam appellatur is ſpiritus, qui cum ſono & ſtertore ducitur, ſive ob anguſtiam loci, quo ille redditur, ſive ab humoris copiâ, 3. de artic.

Spiritus denſus, eſt brevis ſpiratio, ſive motus reſpiratoriorum organorum, per breve tempus factus, 3. de diff. reſpir. cap. 10. vide *Inſpiratio denſa*.

Spiritus detentio, eſt reſpirationis ad plurimum tempus voluntaria cohibitio, per quam & ſingultus, & oſcitationes ſanantur, 3. de diff. reſpir. capit. 10.

Spiritus flatuoſus, qui & *Flatus* appellatur, craſſus, ac vaporoſus flatus eſt, ſecundùm ſubſtantiam aërius, atque tenuis; Cogita verò ejus naturam ex circumſtante nos aëre, in memoriam revocans, qualis in Auſtrinis conſtitutionibus, & qualis in Aquilonaribus fiat; ei enim, qui in Auſtralibus, aſſimilatur flatuoſus; alteri verò, qui in Aquilonaribus, is, qui in nobis ſecundùm naturam eſt, ſpiritus comparatur, 2. Glauc. 6. vide *Flatus*.

Spiritus inter exeundum offendens, vide *Exſpiratus*.

Spiritus naturalis, vide *Spiritus vitalis*.

Spiritus ſublimis eſt, qui ſublimioribus thoracis partibus inſpiratur, 4. loc. aff. 7.

Spiritus vitalis, à Cordis facultate naturali genitus,

in arteriis continetur, nutriturque reſpiratione, attracto aëre & ſanguine; quòd ſi naturalis quoque ſpiritus eſt, utique is quoque in jecinore, & venis continebitur, 12. meth. 5.

Spirituum interceptio, vide *Interceptiones ſpirituum.*

Spiſſum corpus, vide *Rarum.*

Splen, ſive *Lien*, corpus eſt rarum admodùm, ac laxum inſtar ſpongiæ cujuſdam, ut ſuccos craſſos, & melancholicos facilè attrahat, & excipiat, hepar ab illis expurget, eoſdemque conficiat; unde ipſum *Parenchyma*, id eſt, *affuſionem*, nominant, 4. de uſu part. cap. 15. cujus *ſimæ partes*, ſeu *concavæ* jecur, & ventriculum ſpectant, *gibbæ* his opponuntur, capit. 16. Ejuſdem lienis corpus tantò eſt rarius hepate, quantò eſt craſſius pulmone, cap. 15. Quia autem nigro ſanguine compoſitus eſt, idcirco non modò nigricat, & prominentibus quibuſdam tuberibus inæqualis eſt, ſed etiam familiaritate ſuæ ſubſtantiæ, quicquid atri humoris ac fæcis eſt in ſanguine, ad ſe attrahit; hoc enim illi à naturâ propriè tributum eſt. Trahit autem per eum venæ portæ ramum, qui ſuperior & minor eſt. Ac ejus quidem fæcis parte ſibi cognatâ magis & familiari, per arteriarum præcipuè calorem & motum elaborata nutritur: reliquum autem excernit nunc in portam & inteſtina per eundem portæ ramum, nunc in ventriculi latus ſiniſtrum, per inſignem venam ex ſummo aut propinquo in lienis ſimâ ramo prodeuntem; nunc in ſedem per hæmorrhoidas, nunc in renes per arterias ab aortâ ſupra renes natas. Id quoniam debuit eſſe fæculenti ſanguinis receptaculum, prævidens natura ne facilè obſtrueretur, duo præſertim illi remedia comparavit, ſubſtantiæ raritatem, & arteriarum copiam. Eſt enim valdè laxus & ſpongioſus, habetque tum plures, tum grandiores arterias, quàm magnitudini ſuæ conveniat, ab aortâ quâ per lumbos fertur, prodeuntes. Situs eſt in hypochondrio ſiniſtro, quâ ven-

ventriculo incumbit cavus, quâ verò ſeptum contingit, leviter gibbus. Tunicam habet à peritonæo, nervulum autem à ramo ſextæ conjugationis,qui ſiniſtrarum coſtarum radicibus inſeritur: Neque enim expediebat majores eum nervos habere.

Splendentem urinam vocavit Galenus, quæ & flava eſt, & peculiari, ac propriâ miſtione conſtat, ita ut gemini coloris eſſe videatur, & rufi, & rubei; ſplendorem enim à rufo, nitorem autem à rubeo accipit, lib. de urin. cap. 4.

Splenia, vide *Plagulæ*.

Splenica vena, eſt ramus ſiniſter ſuperior & minor venæ portæ,qui totus per lienem ſpargitur; nam cùm vena porta in duos præcipuos ramos meſentericum videlicet & ſplenicum diſtincta ſit, *hic* in lienem abit, *ille* in meſenterium diffunditur.

Splenici, dicuntur ii propriè, qui induratam ſplenis ſcirrhoſamque ſubſtantiam habent: non quibus inflammatum viſcus eſt, 9. de compoſ. med. loc.cap.2. quamvis ita dici poſſint omnes qui ex liene laborant. Evadunt autem lienoſi, à copiâ melancholici humoris lieni infarcti, quam defluxiones,& fœdus corporis color ſubſequitur: Unde fit, ut humore melancholico ſub morbi finem criſimque per alvum erumpente, dyſenteria promptè excitetur: quæ ſi diutius perſeveret, omnino lethalis eſt; ſin brevi finiatur, magnâ ex parte ſalutaris eſt, ut eſt apud Hipp. aph. 43. & 48. lib.6.

Spondylus, *Sphondylus*, *Spondylon*, & *Vertebra*; idem ſignificant; ſunt autem viginti quatuor oſſa, quibus Rhachis, id eſt, Spina, conſtituitur; tot enim ſunt in homine ſecundùm naturam ſe habente: aliquando verò plura, aliquando pauciora viſa ſunt, omnia cava & forata, ſpinam habent, & apophyſes obliquas,& transverſas, deſcendentes, & aſcendentes. vide *Dorſum*.

Spongoeidea oſſa, vide *Oſſa Ithmoeidea*, & *Cavernoſa oſſa*.

Spontanea vocantur *ulcera*, quæ ex mordente humore oriuntur, qui ſiſtitur in exitu, ac tardat, extremamque cuticulam ſolam, propterea quòd ab eâ remoratur, tùm erodit, tùm exedit; quam nec ipſam, ſi eandem quoque ſudoris vice tranſiret, ulceraret, 14. method. cap. 17.

Spontaneum, apud Medicos dicitur, non quod ſine causâ fit, ſed quod noſtrâ causâ non fit: item quod fit abſque opera Medici, ſolius naturæ vi, 6. aphor. 14.

Sponte evacuari ex corpore dicimus, quæcunque ſine aliquâ Medici operâ excernuntur; ea ſcilicet, quæ noſtrum regit corpus, potentiâ ipſum expurgante, aut quæ ex irritamento aliquo, aut quia à vaſis non continentur, rejiciuntur, 4. aphor. 2.

Sporades morbi, ſive *Sporadici* ſunt, qui ſparſim privatimque prehendunt, ægros diſcrepanter fatigantes, neque ſecundùm communem modum conſtantes, 1. acut. 9. vide *Communis*, & *Endemius*.

Sporades venæ, ſunt propagines quædam venæ maximæ cavæ, trunci, in totum crus ab interiore ipſius parte per inguina procurrentis, inordinatæ, ad cutem permeantes, modicis intervallis diſperſæ, 3. de anat. adm. cap. 12.

Spuriæ coſtæ, vide *Illegitimæ*.

Sputamen, eſt *Sputum*, cui aliquid alieni humoris eſt admiſtum: ut bilis, ſanguinis, ſanici, 1. de criſ. 5. *Sputum* autem, quod ſecundùm naturam ſe habet, eſt, cui flavum aliquid admiſtum eſt, ibidem.

Sputum appellatur, non quod ſanguineum, bilioſum, atque ſpumoſum eſt; tale enim propriè *ſputamen* nominamus, ſed quod neque ſanguini, neque bili pallidæ, vel nigræ commiſtum, ſpuendo rejectum fuerit, 1. de criſ. 5.

Spyratus, vocant Caprarum dejectiones; ſunt autem hæ ſiccæ, atque id quod excernitur propriâ circumſcriptione rotundum, circumductumque exiſtit. Cùm

igitur

igitur quis hoc pacto, ſicca, & circumducta dejecerit excrementa, *Spyratode*, id eſt, *in ſpyras voluta*, appellantur, fiuntque talia, & quod pluſculo tempore retineantur, & propter copiam igneæ caliditatis, comm. 1. in 1. prorrhet. 6. quæ & *Scybala excrementa* vocantur; vide *Scybala excrementa.* Σπύραθοι dicuntur Galen. caprarum ſtercora, & pilulæ ſtercoris caprini, quas ad muliebres morbos, & uteri ſuffitum uſurpat Hippocr. σπυραθώδεες κοιλίαι ſunt apud Hippocratem alvi ſiccæ & duræ, & quæ caprinis ſtercoribus ſimilia reddunt.

Squamoſæ agglutinationes, quæ & *Mendoſæ commiſſuræ*, & *Temporales* dicuntur. vide *Lepidoeides.*

Staltica medicamenta, quę carnes vulneribus æquant. lib. de Dynam. in procemio.

Staphyle, eſt carnoſa quædam particula, quæ in ſummo ore apparet pendula, ſi quis, aperto plurimùm ore toto, linguam deprimat; hæc ipſa caruncula duobus nominibus appellatur, à veteribus Græcis, *Gargareon*, & *Cion*, hoc eſt, *Gurgulio*, & *Columna*; Cæterùm, poſteriores Medici ferò omnes non ita, ſed *Cionidem*, id eſt, *Columellam*, vocant: nam qui *Staphylen*, id eſt, *Uvam*, & *Acinum*, ipſam appellant, eorum non meminiſſe præſtat. Propriè enim non particulam illam, ſed unam aliquam ejus affectionem, *Staphylen* ſive *Uvam* nominamus; rarò autem hæc affectio circa columellam contingit, tametſi ſæpè inflammetur graviſſimè, 6. de comp. med. loc. cap. 3. & libr. de anat. viv. Eſt igitur *Staphyle*, non illius partis inflammatio, ut quidam putant, ſed quædam illius paſſio, in quâ tota Columella laxata, extremâ ſui parte major eſt, & livida; ſuperna verò tenuis, ut ſimilitudinem fructus uvæ, unde nomen accepit, præ ſe ferat; Latini, *Uvam*, & *Uvulam* nominant; Galenus ibidem.

Staphyloma, eſt oculi morbus, cùm in ſummâ tunicâ, quiddam acino ſimile evenit, 2. meth. cap. 2. Σταφύλωμα differentia una eſt τ̃ περιπλώσεως, cùm ſcilicet

eroſâ ruptâve tuniculâ corneâ, altera ei ſubdita, quæ ῥαγοειδὴς dicitur, excidit ad eum modum, ut acinum uvæ repræſentet. Cùm enim infra iſtum modum excidit, μυοκέφαλον; cùm modum hunc ſuperat, μῆλον vocatur, ut docet Paulus, lib. 3. cap. 22. Interdum verò aliter fit σταφύλωμα, ſine ruptione aut eroſione corneæ, quando ipſa cornea intumeſcit certâ quâdam parte, atque attollitur, & prominet in modum acini uvæ. Id quod plerumque contingit ex defluxione, humoribus intra corneam coacervatis, quos ea propter imbecillitatem ſuſtinere non valens, laxatur, & quaſi incurvatur, apparetque veluti acinus uvæ exertus, qui Staphyloma appellatur. Differunt inter ſe hæ duæ ſpecies ſtaphylomatis, quod una integrâ fiat corneâ tunicâ, tumorque ipſe candidior appareat; altera verò fiat eadem ruptâ aut eroſâ, in quâ quod prolabitur, cæruleum aut nigrum cernitur. His addit & tertiam ſpeciem Aëtius, libr. 7. cap. 34. ſcribens aliquando fieri ex puſtulâ quâdam inter ſtrias corneæ tunicæ ſatis profundè excitata, quæ tunicam attollat, non tamen rumpat. Cauſæ hujus *ſtaphylomatis* variæ eſſe poſſunt, ſed quæcunque ea fuerit, certum eſt viſum omni *ſtaphylomate* aboleri.

Statum, ab Hippocrate ſolere non temperamentum tantùm aëris præter naturam, ſed etiam omnem cujusque rei formam appellari, recordemur, com. 3. in 3. in morb. vulg. in prooemio.

Status morbi, eſt vehementiſſima totius morbi pars, 1. de criſ. 8. vel *ſtatus morbi* aliud non eſt, quàm morbi, quantùm ad caſus, & ſymptomata attinet, maximum, 1. aphor. 7. vide *Conſiſtentia*.

Steatocele, affectio eſt ſcroti, ſuccreſcente in eo quopiam ſevo ſimili corpore, lib. Introd.

Steatoma, vide *Atheromata*.

Stegnoſis, *Stipatio*, cutis vitium, quo per occultos meatus prohibetur transmitti, quod ſuperfluum eſt, excrementum fuliginoſum, obſtructis, ſive denſatis meati-

meatibus, quam denſitatem μῦσιν, id eſt, *conniventiam*, vocant, 3. de ſan. tuend. cap. 10.

Stegnotica medicamenta, hoc eſt, *obſtruentia*, quæ ſenſibiles excretiones cohibent; corpus enim quod claudit, & continet in ſe, nec quicquam quod ſenſu queat percipi, ex ſeſe emittit, Græcè στεγνὸν, ſive *Stegnoticum* nuncupatur, 5. ſimpl. 14. vide *Obſtruentia*.

Stelechiæa, vena eſt ſuperficiaria, & caudicis more ſita, unde omnes aliæ venæ, ſanguineis ac pedeſtribus animalibus procedunt, 6. de anat. adm. cap. 8. Eſtque vena magna, ad portas jecoris ſita, aliarum omnium caudex, ibid. cap. 10.

Stephaniæa, ſive *Coronaria* vena, ſutura, & os, vide *Coronale os*.

Stephanos, *Corona*, & *Iris*, ſunt locus ille communis, in quo univerſæ oculi tunicæ ſimul committuntur, 14. method. cap. 19.

Sternon, eſt anterius thoracis os, ſive os pectoris, 7. de anat. admod. cap. 2. Sedes enim omnibus coſtis duplex eſt; prior, *Sternon*, id eſt, *pectoris os*; poſterior, *Vertebræ*; quæ totidem numero omnino ſunt, quot & coſtæ habentur, duodecim inquam; enimverò pectoris os, unum quidem os apparet, membranis autem detractis, quòd & plura oſſa ſint, & numero totidem, quot cum eo coſtæ dearticulantur, palàm innoteſcit, 8. de anat. adm. cap. 1. Tenerum admodum eſt recens natis, ut oſſium pars plurima & epiphyſes omnes, nil aliud quàm cartilago. Deinde verò in medio inter coſtarum articulationes paulatim ſicceſcit: utique tamen unumquodque ejus os rotundiſſimum eſt. Quod reliquum eſt omne ſingula hæc oſſicula ambiens, cartilago adhuc eſt, coſtarum cartilagini tam ſimile, ut idem videri poſſit. Cæterùm parte *ſterni* imâ cartilago triangula adnaſcitur, quam ξιφοειδῆ appellant. *Sternon* manubrio, cartilago gladio ſimilis videtur.

Sternutatio, maximum remedium capitis halitibus repleti

repleti eſt, quâ uno impulſu, tùm à pulmone, tùm à capite ſpiritus emittitur copioſiſſimus, ad expurganda ea, quæ in anterioribus cerebri ventriculis, & in naribus offendunt, 2. de cauſ. ſympt. cap.4. *Sternutatoria* verò *medicamenta* ſunt, quæ naribus admota, vapore ad cerebrum ſublato, craſſitudinem humoris attenuant, & per nares ſeu palatum cerebrum expurgant, 13. method. 21.

Stigmata, inter cutis vitia numerantur, & dicuntur non puncta, ſed maculæ punctorum magnitudine ſuâ & formâ hominis cutem & ſuperficiem deformantes, ac variantes; *Vermicatam* vulgò nominant.

Stomachi paralyſis, ſymptoma eſt virtutis attractricis ſtomachi, cùm alimentum aut omninò trahere non poteſt, aut quam trahit debiliſſimè, 3. de ſympt. cauſ. c.2.

Stomachicos eos appellant, qui appetentiam perdiderunt, & quibus poſt acceptum cibum, ventris os gravatur, atque opprimitur, ægros intolerabilis anxietas habet. Appellant *ſtomachicos* etiam illos, quibus nauſea contingit, & maximè ſi ad vomitum impellantur, & iiſdem ſimul cibi corrumpantur, quandoque acidi, quandoque nidoroſi facti, quandoque aliam vitiatam qualitatem adepti. Inſuper eos *ſtomachicos* appellant, quibus ructus hujuſmodi cum moleſtiâ quâdam, anxietate, & ſubverſione contingunt, ſæpè cùm nondum cibum acceperunt: quin etiam, quibus per plurimum tempus cibi in ore ventris morantur, gravantes, & vix deſcendentes, tales etiam *ſtomachicos* appellant. Alios item appetitum caninum habentes, ut & plurima edant, & maximè gravati, paulò pòſt revomant, vocant *ſtomachicos*. Alios rurſus, qui fortiter exſolvuntur, ubi diutiùs inediam pertulerint, & ſi non citiùs cibum accipiant, in ore ventris morſus percipiunt, quorum aliqui etiam nauſeoſi fiunt, niſi citiùs potum ac cibum acceptent, *ſtomachicos* etiam vocant, 8. de compoſ. medic. loc. cap. 2.

Sto-

Stomachum, os ventris appellant Medici ſuperius ſive ſiniſtrum, qui etiam *ſtomachica animi deliquia* appellant, & quoſdam *ſtomachicos* eſſe dicunt : ſic in eo loco oborto ab affectu p. n. appellantes, velut *Hepaticos* ab Hepate, *Colicos*, à Colo, *Nephriticos*, à Renibus, *Splenicos*, à Splene affecto, 2. de comp. med. loc. capit. 1. & 4. de cauſ. pulſ. 23. licèt *Stomachi* nomine collum, omni ventri præpoſitum, inſtar iſthmi cujuſdam anguſtum, intelligatur, 4. de uſu part. cap. 1. quin & Oeſophagus, *Stomachus* dicitur; vide *Oeſophagus*. Eſt igitur *Stomachus*, os ventriculi, id eſt, meatus ſuperior ventriculi, per quem cibi in ipſum ventriculum intromittuntur : aliud habet & ventriculus os infernum, quod Græci πύλωρον, per quod chylus deſcendit, vocitant; duobus enim nominibus, Veteres *Os ventriculi* nominabant *Stomachum*, & *Cardiam*, id eſt, *Cor*, propter conſenſum, quem habet cum corde maximum, 8. de compoſ. med. loc. Eſt autem στόμαχος maximo ſenſu præditus, & longè acutiore quàm reliquæ ullæ partes, propter duorum nervorum magnitudinem, qui à ſextâ cerebri conjugatione in ipſum inſeruntur : per eos & alimenti penuriam & roſionem ſentit, ventriculique affectus cerebro, & contrà, ventriculo cerebri communicantur. Ad ipſum propriè pertinet appetentia, quam ut bene habens ſecundum naturam excitat, ſic malè affectus inappetentiam, & vitioſum appetitum inducit. Situs eſt ſub cartilagine ξιφοειδεῖ, quam ob id natura videtur comparaſſe, ut ipſius eſſet propugnaculum.

Stomatica medicamenta ſunt, quæ modicè ſiccant; ſic vocata, quòd in aſſiduo ſint uſu; cujuſmodi ſunt, quod ex Moris conficitur, & quod ex Rubi fructu, & quod ex ſucco corticis juglandium viridis, atque etiam his magis, quod ex muſto, & cupreſſi ſphærulis componitur, 5. meth. 10. Στοματικὰ φάρμακα dicuntur propriè medicamenta, quæ ad uvas, tonſillas, & omnes quæ in ore fiunt, derepente inflammationes conveniunt Gale.

Gene

Generaliter verò dici poſſunt quæcunque gargarizata, illita, aut alio quovis modo admota, medentur oris affectibus: Nam & citra inflammationem ulcera admodum humida ſtomaticis medicamentis curantur.

Strabiliſmus, qui & *Strabiſmus* dicitur, eſt muſculorum oculi, non omnium, ſed aliquorum reſolutio, ob quam cauſam, vel ſurſum, vel deorſum, vel in latera nuunt oculi, libr. finit. vide *Illoſis.*

Strangulatio, eſt internecio, ob reſpirationis defectum facta; vel propter anguſtiam, & coarctationem alicujus ſpiritualium, id eſt, reſpirationi ſervientium organorum; vel propter virtutis thoracem moventis imbecillitatem; vel propter vitalis principii vehementem refrigerationem: Anguſtia autem fit, vel repletâ eâ regione, quæ inter thoracem & pulmonem media eſt, vel pulmonis cavernis & fiſtulis obſtructis, vel inflammatione quâdam totum viſcus habente, vel aſperâ arteriâ, vel ejus arteriæ capite, quod Græci *Laryngem* & *Bronchon* nominant, Latini *Guttur*; vel illâ gutturi præjacente capacitate, quam Græci *Pharynga*, Latini, *Fauces* nominant, affectum quempiam repetiente, 4. aphor. 34.

Strangulatio uteri, & *apnœæ*, id eſt, ſpiritûs interceptiones, quæ mulieribus quidem aſſiduè, & præſertim viduis accidunt; fiunt innatâ caliditate, à multitudine materiæ frigidæ gravatâ, ad ſimilitudinem flammæ, quæ præ multis humidis lignis ſuffocatur, 3. de diffic. reſpir. cap. 10. & 6. loc. affect. 5. Qui affectus à Græcis ὑστέρα, καὶ ὑστερικὴ πνὶξ, à quibuſdam ἄπνοια ὑστερικὴ, dicitur: Latini autem, *uteri ſtrangulatum*, *uterinam ſuffocationem*, vel *ſpirationis ob uterum privationem*, tùm à parte affectâ, tùm à ſuperveniente ſymptomate appellant.

Strangulator, vide *Lycoeides*, & *Lupus*.

Stranguria, eſt veſicæ affectus, quo urina non retinetur, ſed guttatim deſtillat, libr. finit. undè & *urinæ ſtil-*

ſtillicidium appellatur, 8. de placit. 6. Fit autem vel imbecillitate veſicæ, vel urinæ acrimoniâ, 3. de cauſ. ſympt. cap. 2. Cùm neque inflammatio, neque calculus, nec aliud quicquam infeſtat, ſi urina acris eſt, totus habitus, aut reliqua ſigna bilem oſtendunt, ex hâc vel δυσουρία, vel στραγγουρία contrahitur. vide *Iſchuria*, & *Cœliaca*.

Strictor, vide *Anulus*, *Rectum*, & *Sphincter*.

Strigmenta, ſunt particulæ quædam inteſtinorum, quæ in excretionibus bilioſis ſimul dejiciuntur, ſummâ inteſtinorum tunicâ humoris acrimoniâ deraſâ, 4. de art. 31. vide *Rhypodea*.

Struma, vide *Chœras*, *Parotides*, & *Scrofulæ*.

Stryphna, vide *Halituoſa*.

Stultitia, eſt rationis deperditio, cum læſione memoriæ, & phantaſiæ, 3. loc. aff. 5.

Stupefacientia, vide *Anodyna*.

Stupor, inſignis eſt refrigeratio, idcirco corporibus ita diſpoſitis, & ſensûs & motûs difficultatem inducit; quemadmodum completa refrigeratio, & ſenſum & motum omninò tollit, & paralyſin inducit. Equidem novi quoſdam adeò refrigeratis pedibus, ut primis quidem diebus ſenſus periret, ſequentibus deindè diebus emortui pedes putreſcerent, 2. loc. aff. 2. Eſt inſuper *Stupor* ſymptoma, quale dentibus evenit poſt eſum malorum immaturorum, & aliorum acerborum, & acidorum, proprio nomine appellatur αἱμωδία, 3. de aliment. facult. cap. 16. Eſt denique *ſtupor*, cùm nervus aliquo obſtruente, vel adſtringente cogitur, adeò, ut ſpiritus animalis ad membrum transmitti nequeat, hinc membra ſenſu & motu privantur, lib. de ren. aff. dign. cap. 3.

Styloeides, vide *Graphoeides*, & *Lithoeides*.

Stymmata, ſpiſſamenta ſunt, quæ oleis adduntur, aut odoris gratiâ, aut ut confecta diutiùs ab injuriis immunia permaneant, 2. de comp. med. per gen. 2. Στύμματα

μάτα dicebantur Veteribus unguenta ſolidiora & corpus habentia: Ea autem odorata erant; cujuſmodi ſunt, Coſtus, Nardus, Amaracus, Amomum, Mentha. Differebant ἀπὸ τῶν ἡδυσμάτων, quod liquida eſſent, nec ut σύμματα ſolida.

Styptica medicamenta ſunt, quæ ſtringunt partes relaxatas, libr. de Dynam. in procemio. Στυπτικὸν vel σύφον, adſtringens, id dicitur, quod terreum eſt, & compagis quidem ſuæ mole craſſarum partium, frigidum autem qualitate. Eſt autem adſtringens duplex, ſicut & calfaciens. Ut enim hoc partim ſimplex & ſummum eſt, velut ignis, partim per exſuperantiam caloris, ut Vinum, Crocus, Piper: ita illud vel ſummum eſt, ut exempli causâ, Alumen, Melanteria, Galla, & Rhus: vel modicæ cujuſdam aſtrictionis particeps, velut Pyrum, Malum, Roſa. Eſt autem adſtringens genus commune auſteri & acerbi; Utrumque enim eorum adſtringit, hoc magis, illud minùs. Omnia autem adſtringentia contrahunt ac denſant meatus, ſiccant, reprimunt: adhæc vinciunt & continent partium ſibi invicem cohærentium ſubſtantiam, & vehementer refrigerant. Id quod de puris adſtringentibus intelligi debet, quoniam plæraque ex diſſimilibus particulis compoſita non adſtringunt modò, ſed & acria ſunt aut pinguia, aut dulcia, aut amara, aut ſalſa, aut acida. Στύψις, *adſtrictio*, per accidens calorem excitat & auget, conducitque ad concoctionem.

Subalaris vena, vide *Axillaris.*

Subcartilaginea, vide *Hypochondria.*

Subcinctura, vide *Diaphragma*,

Subcingentes membranæ, vide *Hypezocotes.*

Subclavium, vide *Cataclida.*

Subductiones, ſolitus eſt Hippocrates appellare per alvum exeuntia, 7. aphor. 64. Dicitur autem *Subductio*, de eà tantùm excretione, quæ pet alvum fit, non de eâ, quæ fit per univerſum corpus, 2. aphor. 18.

Sub-

Subfaſciationes, & *Subligamina*, vide *Epideſmus*, & *Plagulæ.*

Subligamentum, *Enæorema*, & *Nubecula*, apud Hippocratem ſunt id, quod in urinâ, neque in ſummitate, neque in fundo vaſis, ſed in mediâ ſede ſublimè & exquiſitè medium exiſtit, licèt apud Galenum *Nubecula* ſit id, quod ſupernatat in urinâ deſuper, 1. progn. 26.

Sublimis ſpiritus, eſt externus aër, qui ob ſuffocationis periculum, toto thorace, in ſuſpirioſis cynanchicis, ſuppuratis, peripneumonicis magnâ vi attrahitur; nam nobis inculpatè degentibus, ſolis inferioribus thoracis, quæ ad ſeptum transverſum ſunt, partibus inſpiramus; ſin ampliorem ſpirationem requirimus, etiam partes infernis vicinas unà movemus. Ubi plurimâ indigemus reſpiratione, tùm partes etiam ad operta ſcoptula agitamus, totius thoracis validâ operâ utentes, comm. 2. in 3. de morb. vulg. 4.

Submiſſio, vide *Ablatio*.

Subſtitutas medicinas appello, quæ in alterius locum ſubrogari queunt, libr. de ſubſtit. med.

Subſultio, vide *Palpitatio*.

Subverſio ſtomachi, aliquando appetitûs deperditionem, aliquando nauſeoſas affectiones ab accepto cibo factas, ſignificat, 8. de comp. med. loc. 3.

Subverſio volvuloſa ſtomachi, appellatur fortis & contentioſus vomitus; nam quemadmodum in volvulis ſubverſiones fiunt, cum magnâ contentione & violentiâ, adeò ut ſtercus etiam evomant; ſic etiam alios vomitus violentiores concitatos quis appellare *Volvuloſos* poſſet, 8. de comp. med. loc. cap. 3.

Subvola, manûs pars eſt exterior; ut enim ſupina pars manûs, juxta pollicem aſſurgens *Thenar*, & *Vola* dicitur; ita huic oppoſita, *Hypothenar*, id eſt, *Subvola*, nominatur, libr. Introd. cap. 10.

Succum medicatum vocamus eum, qui primùm deſæcatur, exinde verò Solis aut ignis calore ſic denſa-

tur, ut longiore tempore citra corruptionem aſſervari queat: Arabes, *Rob* vocant. Ex hoc genere eſt, quod ab iiſdem *Miva* dicitur; ſic enim appellant ſuccum fructuum, eò uſque defæcatum & decoctum, ut ſapæ aut mellis conſiſtentiam acquirat.

Succus, vide *Humor*.

Sudamina, (Græcè ἱδρῶα) è genere ſunt puſtularum in ſummâ hærentium corporis parte, quæ inſtar ulcerum cutem exaſperant; proveniunt autem, veluti & ipſum oſtendit nomen. propter multos ſudores, qui vel bilioſiores, vel omninò mordaciores exiſtunt: mordent enim hi cutem, & pruriginoſam efficiunt, & per modum ulcerum exaſperant, 3. aphor. 21.

Sudor, Græcè ἱδρώς, eſt humidum tertiæ concoctionis excrementum, per cutem in aquæ ſpeciem erumpens, cujus materia eſt humor tenuis, & ſeroſus, alimento permiſtus, quò id faciliùs exiguas, & capillorum modo tenues venas ſubeat, atque ab his in partes quæ eo ali debent, ſeſe inſinuet; eſt quin imò ejuſdem cum *urinâ* generis, in eo tantùm ab illâ differens, quod *hæc* ad veſicam, *ille* longiùs in corporis habitum deferatur: magisque propterea concocta ſit, quod ad cutem uſque pervenerit, permeatis omnibus quæ interſunt partibus magno calore præditis. Quo fit plerumque, ut ſi copioſior urina ſit, exigua aut penè nulla fit ſudoris materia: aut contrà, ſi ea nequeat aut inſenſili perſpiratu vacuari, aut per poros confertim erumpere referatur in venas, per quas in habitum corporis delata fuerat; & urinæ vim atque copiam majorem efficiat. Ergo non procedit à viſceribus materia ſudoris, niſi fortè id communi eâ ratione fieri intelligatur, quâ jecur omnium humorum, qui per corpus feruntur, officina eſſe proditur. Cæterùm, cauſa ſudoris efficiens calor eſt, non ille quidem acris, qui ſiccandi vim habeat, ſed humidus, qui per habitum corporis diffuſus ſudorum materiam calefaciat, fundat, attenuet, cutem

qu

que ſimul emolliat & relaxet ; Proinde pueris & adoleſcentibus, & aliis, in quibus multum eſt hujuſmodi caloris, ſudores perfacilè moventur: ſiccioribus autem, ſive per ætatem, ſive per morbum, ut hecticis, & quibus jecur vel lien inaruit, nulli omninò fiunt, ut nec iis quibus habitus corporis refrigeratus eſt, veluti hydropicis. Hi namque propter hujus caloris imbecillitatem maximam ſudare nullo modo poſſunt, etiamſi univerſo corpori humor abundè ſuppetat. Duabus iis ſudorum cauſis, etiam cutis raritas accedat oportet, ut cauſa ſine quâ ſudores erumpere non poſſunt: qui enim cute ſunt densâ ac durâ, inepti ſunt ad ſudandum: qui ſecundum naturam ſe habet ſudor, particeps eſt ſalſuginis & amaritudinis, atque ut urina, modicè pallet. Cui hæc infra modum contigerint, vel materiæ frigiditas, vel caloris nativi imbecillitas deſignatur: cui verò ſupra modum, contraria. Is calidus ſit oportet, quod frigidus vel humoris frigiditatem, vel caloris nativi extinctionem ſignificet: cujus humoris excretio ſecundùm naturam eſt, non minùs, quàm urinæ, & aliorum excrementorum.

Sudor bonus eſt, in febribus, qui evenit die judicatorio, ex toto promanat corpore, calidus; inſuper integrè febrem finit, vel morbum tolerabiliorem efficit, idque in acutis morbis, 1. prognoſt. 26.

Suffocatio, vide *Strangulatio.*

Suffumigium, vide *Thymiama.*

Suffuſio, vide *Hypochyma.*

Sugillatio, vide *Contuſio, Exuccatio, Hæmalopa*, & *Hypoſphagma.*

Sumen, vide *Ephebæon.*

Summum humerum, vide *Acromion.*

Supercilia, ſunt ea pars faciei, ubi frons à ſuperioribus deſcendens deſinit, ceu termini ejus eminentes, & pilis conſiti, libr. Introd. cap. 10.

Superexcretionem, aut *Superpurgationem*, recentiores

Medici vocant, eas eruptiones, in quibus natura, ad judicatorium auxilium concitata, modum exceſſit, 3. de compoſ. med. loc. cap. 3.

Supergeminalis, vide *Epididymis*.

Supergenualis, vide *Putella*.

Superhumeralis, quæ & *Epomis* dicitur, vide *Humerus*.

Superimprægnatio, vide *Epicyema*.

Superligamina, vide *Epideſmus*, & *Plagulæ*.

Superligula, vide *Epiglottis*.

Superpurgatio, & *Supervacuatio*, vide *Hypercatharſis*.

Supinitas, ſtomachi affectio eſt, quâ quidam accepto cibo, ſi paulò fortiori motu moveantur, ſtatim vomunt; vulgò *ſupinitas ſtomachi* appellatur; contingit juxta intemperiem quamcunque, citra vitiatos humores. Aliquando ſequitur ad ſolam oris ventriculi debilitatem, quòd cibos amplecti, eisque obvolvi non poteſt, veluti tota ventris amplitudo ſolet. Fit etiam propter humiditatem multam quidem, non tamen malignæ qualitatis. Irriguus enim ſtomachus per largam humectationem, ſimiliter ut ligamenta nervorum, laxatur; quandoque verò cum vitiatæ alicujus, modicæ tamen humiditatis complexu; etenim ſicuti multa, ita & valdè vitiata perittomata, citra cibum nauſeam efficiunt, 8. de compoſ. med. loc. cap. 3.

Suppuratio, vide *Purulentia*.

Suppuratus eſt, qui multum puris in capedine inter thoracem & pulmonem collectum habet; communiter verò omnes, quibus inflammatum viſcus aliquod ſuppuratum eſt, *Suppuratos*, *Empyos*, & *Empyicos* vocant, 4. de cauſ. capit. 6. Suppurari autem aliquando idem eſt quod corrumpi: ſic enim ſanguis, cùm è ſuo loco exciderit, & per minimas partes ad eas, quæ in muſculis ſunt, cavitates, aut per mania ſpatia, quæ vaſis circumjacent, fuerit effuſus, ſuppuratur, aliquando nigreſcit, aliquando in grumos vertitur, præſertim quando in magnam cavitatem præter naturam exciderit,

derit, 6. aphoriſ. 20. vide *Empyemata*, & *Purulentus*

Sura, eſt tibiæ venter, quem Græci *Gaſtrocnemion* vocant, 3. de uſu part. cap. 10. Eſtque poſterior tibiæ pars carnoſa, 16. de uſu part. cap. 8. veluti anteriorem carnis expertem, *Anticnemion*, & *Ocream* nominant, 2. de anat. adm. cap. 4. vide *Tibia*.

Surditas, Κώφωσις, eſt actio auditûs abolita, à causâ aliquâ præter naturam, videlicet à læsâ audiendi facultate, ejúsve primario inſtrumento, (quod eſt animalis ſpiritus in aurem affluens) p. n. affecto, aut læſis reliquis organis, quæ natura ad audiendum comparavit. vide *Cophoſis*.

Suſpendiculum appellatur, quod fœminis intra abdominis membranam ſitum, à muſculo dependens, atque ad vulvam ex utrâque parte dexterâ & ſiniſtrâ transmittitur, utrimque ab Ilium muſculis per membranæ abdominis foramina, 2. de ſemin. capit. 5.

Suſpenſum, vide *Sedimentum*, & *Hypoſtaſis*.

Suſpirioſus, id eſt, *Aſthmaticus*, lib. de rem. part. fac:

Sutura, vide *Commiſſura*, & *Compages*. *Sutura* adhæc dicitur inferior pars penis in longitudinem vergens.

Sycoſis, *Mariſca*, *Ficus*, & *Ficatio*, eſt tumor à fici ſimilitudine ſic dictus, ulceroſus, rotundus, ſubdurus, rubicundus, dolorificus, ex quo aliquando exiguum, & glutinoſum quid inæquale & graveolens, egreditur, in barbâ maximè exoriens; aliquando, & præcipuè in capillo proveniens, quod ſemper fici ſimilitudinem fert, & carnis excreſcentiam. Interdum in mento fit, ab humore non ſolùm craſſo, ſed etiam participe ſeroſæ & tenuis humiditatis, quâ exulceratur, eoque differt à *Iontho*. Naſcitur & in Ano, ſolâ magnitudine à *Thymo* differens: Latini *Mariſcam* appellant, quam aliqui dicunt eſſe *Ficum præ pinguedine hiantem*, 2. method. 2. & 10. ſimplic. Appellatur etiam *Sycoſis*, interioris palpebræ dura, & aſperior ſciſſura, com. 2. in 6. de morb. vulg. 4. & lib. de ocul. cap. 9.

Sycota, id eſt, *Ficata*, ex caricarum eſu appellantur, tùm maxima, tùm ſuaviſſima jecinore ipſo, ut liquet, ex dulcium eſu alimentum uberius accipiente, 3. acut. 11. *Συκωτὸν ἧπαρ*, *Ficatum jecur*, ſic dicitur, ficuum eſſe præparatum. Sic fit omnium præſtantiſſimum, non modò ad voluptatem, ſed etiam ad alia omnia; ſi mactandi animalis jecur multarum ſiccarum ficuum eſu præparetur. Quam rem in ſuibus maximè faciunt, quod ſuilla viſcera ſint aliorum viſceribus multo ſuaviora.

Syderatio, ſeu *Sideratio*, eſt corruptio ſolidorum corporum omnium, ut ipſis quoque oſſibus inſit, ne dum carnibus, aut vaſis ſolis, quo differt à *Gangrænâ*, quæ eſt mortificatio ſolidorum corporum, non oſſium, lib. de tumor. cap. 11. quam ſiderationem *Sphacelon* Græci vocant, 7. de anat. adm. cap. 13. Totam ſubſtantiæ uniuscujuſque partis corruptionem, *Syderationem*, (id eſt, *Sphacelon*) Veteres appellant, ſed in partibus carnoſis, aliis quoque nominibus eandem vocant; quin ipſe Hippocrat. *putridam carnem, marcidam*, & *vitiatam* dicit, aliiſque hujuſmodi eandem nuncupare conſuevit; de oſſe verò, quod in totâ ſubſtantiâ vitiatur, ſyderationis ſeu ſphaceli nomine uti conſuevit. Tale autem vitium oſſibus contingit, quando adjacens caro, pravas ſanies producit, quibus ipſa madefaciendo corrumpit, 2. de fract. 20. unde *ſphacelare*, id eſt, *corrumpere*, & *ſphacelos*, id eſt, *caries*, 5. loc. affect. 3. *Semiſyderatus* autem homo dicitur, qui alterâ tantùm parte, dextrâ aut ſiniſtrâ computruit, libr. de aquâ, aëre, & loc. cap. 6. & 4. de artic. 17.

Symbebecos, *Συμβεβηκὸς*, idem eſt ac accidens; apud Philoſophos id eſt, quod ſubſtantiæ opponitur, ſed à Medicis, tùm maximè Galen. 1. meth. contrà diſtinguitur ſymptomaticus; quæ enim, inquit, conſtitutionem partium, unde actio naſcitur, neceſſariò ſequuntur, ſanis quidem nobis *Symbebecota*, id eſt, *Accidentia*, ægrotantibus, *ſymptomata* nuncupantur. *Accidentium*

autem

autem differentias, 2. meth. tres conſtituit; ſunt enim vel ut *affectus*, vel ut *actiones*, vel ut *paſſiones*: quorum etiam hæc exempla ponit, *inambulare*, *uri*, *cædi*, *album* aut *nigrum eſſe*; præterea, id ex accidenti dicitur fieri, quod nec primum, nec per ſe fit: quod exemplo calculorum motorum declarat Galenus, libr. de differ. ſympt.

Symmetria, eſt temperies, & contemperatura, temperata ſive debita convenientia, & proportio inter ſe tùm ſimilarium partium, in calido, frigido, humido, & ſicco; tùm inſtrumentalium in compoſitione, numero, magnitudine, figurâ, 1. de ſan. tuend. cap. 1.

Symmetrum abſolutè, eſt, quod nulli collatum, medium eſt. & mediocre, adeòque omnis temperiei, tùm activarum, tùm paſſivarum qualitatum, norma conſtituitur: tale & *Euſarcon*, & *Quadratum* eſt; *non abſolutè* verò *Symmetrum*, quod in aliquâ ſpecie, vel genere, tale eſt, ut ad ipſius comparationem aliquid temperatum, vel intemperatum dicatur, 1. de temper. cap. 6. *Symmetrum* verò *medicamentum* eſt, quod & ſimilis temperamenti eſt cum eo, cui admovetur, & medii temperamenti eſt omnium primarum qualitatum, 5. ſimp. 25.

Sympaſchein, eſt per conſenſum, ſeu per viciniam affici, quoties pars aliqua, non proprio affectu, ſed alieno afficitur, 1. loc. aff. 6. Συμπάσχειν, *coaffici*. *compati*, non de ſimplici aut quovis affectu dicitur, ſed de vehementi affectione, cùm partes quædam vehementi paſſione laborantes, reliquas in conſenſionem ſecum trahunt. Hâc igitur ratione, jecore affecto, ſingultus quidam ſuccedit, compatiente ſtomacho: tuſſis autem & ſpirandi difficultas, reſpirationi deſtinatis inſtrumentis per conſenſum affectis. Sic igitur inſtrumentis reſpirationi dicatis graviter affectis hepar compatitur.

Sympathia, eſt affectio compatientium alteri cuidam primò patienti partium, idque vel propter vicinitatem, vel propter ſocietatem, quæ in eâ ſunt, comm. 1.

in 1. prorrhet. 20. Sic à Medicis ferè uſurpatur. Eſt autem συμπάθεια quoque duorum naturalis quædam conjunctio & concordia. Eam ſimilitudo vel generis, vel naturæ, vel temperamenti, vel morum, vel rerum aliarum conciliat. In plurimis verò cauſa ignoratur, eamque Philoſophi & Medici eam ſapientiſſimi, ad ſubſtantiæ totius familiaritatem, atque occultam quandam vim & proprietatem retulerunt, quam ſi quis ſit, qui ſe noſſe profiteatur, non caret arrogantiæ impudentiæque notâ. Hujuſmodi *ſympathiæ* exempla permulta à Philoſophis referuntur, ut magnetis cum ferro, purgantium medicamentorum cum humoribus, elephanti cum homine, hominis cum plerisque animalibus, herbis & fructibus, quibus ſalubriter veſcitur. Huic *ſympathiæ* contraria eſt *antipathia*, quæ non eſt aliud, quàm cœca rerum inter ſe diſcordia. vi. *Idiopathia.*

Sympepſis, (Græcis πεπασμὸς) eſt concoctio, quâ natura craſſis & crudis humoribus, & concoctu difficilioribus, per abſceſſum providet, veluti calidioribus & tenuioribus per excretionem, 3. prognoſt. 23.

Symphyſis, eſt naturalis oſſium unio, quando duo oſſa ſibi invicem aut immediatè coaleſcunt, (veluti quæ fungoſiora, mollioraque ſunt,) vel quando aliorum interventu connaſcuntur, (ut ſunt ſicciora, & denſiora) nempe mediâ cartilagine, & dicitur *Synchondroſis*; vel mediis nervis, & dicitur *ſynneuroſis*; vel mediâ carne, & dicitur *ſyſſarcoſis*, li. de oſſib. in proœ. Oſſa autem omnia inter ſe conjunguntur vel καθ' ἄρθρον, vel κατὰ σύμφυσιν. Eſt autem σύμφυσις apud Hipp, idem quod συνάρθρωσις.

Symptoma, (quod & *Paſſio.* & *Pathos*, & *Pathema*, & *Epigennema*, quaſi *ſupergenium*, vel *ſupergenitum* dixeris, appellant) generatim nominatur quicquid animali præter naturam accidit, ut ſunt tùm morbi ipſi, tùm morborum cauſæ, quæ intra corpus ſubſiſtunt. Alterâ verò ſignificatione, ac magis propriâ, (exceptis tùm morbis, tùm eorum cauſis) reliqua omnia, quæ præter naturam

turam ſunt, *ſymptomata* nominantur, lib. de ſympt. diff. c. 1. & 2. Sic ſumptum, *ſymptoma* non aliud eſt quàm affectus præter naturam qui morbum ſequitur, velut umbra corpus. Hujus tres à Medicis differentiæ aſſignantur; aut enim conſiſtit in actionum offensâ; aut in corporum ipſorum affectu; aut in retentis vacuatisve immodicè. Quorum *ſymptomatum* ſingula varias etiam habent differentias. Siquidem animalium actionum noxæ triplices ſunt: Primæ quidem ſenſilium, ut viſionis, auditionis, guſtus, odoratus, tactusq; aboliti, debilis, aut depravati; vel ſunt motricum actionum, vel principum, ut imaginationis, ratiocinationis, & memoriæ ſimiliter abolitæ, vel debilis, vel depravatæ. Secundæ verò ſunt naturalium; ut attractionis, retentionis, alterationis, & expulſionis. Tertiæ verò, vitalium; ut pulſationis abolitæ, debilis, aut depravatæ. Eorum autem *ſymptomatum*, quę conſiſtunt in corporum affectionibus, quinque ſunt differentiæ, pro ſenſuum numero. Aut enim conſiſtunt in viſu, cujuſmodi ſunt colores præter naturam in toto corpore, aut certis quibuſdam partibus: aut in auditu, cujuſmodi ſunt voces clanguloſæ, tremulæ, raucæ, & ſoni, ſtrepitus, atque murmura in quâvis parte excitata: aut in olfactu, quæ non ſunt aliud quàm graveolentia reſpirando, aut tranſpiratu totius corporis percepta, vel prodiens ab auribus, naribus, axilis, aut ventriculo per ructus acidos, nidoroſos & viroſos: aut in guſtu, quæ non aliud ſunt quàm ſapor varius excrementorum è ſingulis partibus prodeuntium: aut in tactu, cujuſmodi ſunt calor, frigus, humiditas ſiccitasque, & ex iis inducta mollities, durities, aut alia quædam qualitas in quâvis parte. Tertiæ verò ſunt eorum, quæ præter naturam vel excernuntur, vel retinentur in corpore; quorum triplex differentia eſt: Aut enim totâ ſubſtantiâ pręter naturâ ſunt, ut ſanguinis profluvium, ex morbo, aut aliquo *ſymptomate* (morbos enim *ſymptomata* conſequuntur, non modò primo,

ſed plerumque alterius ſymptomatis interventu) excitatum: aut qualitate, aut quantitate, quorum exempla notiſſima ſunt.

Symptoſis, affectus eſt, quo meatus, qui oculo videndi facultatem tribuit, ex atrophiâ, vel reſolutione fit arctior, conciditque, lib. Introd. capit. 15. Σύμπτωσις, eſt vaſorum ſubſidentia & contractio.

Synætia, vide *Continentes cauſæ.*

Synanche, vide *Cynanche.*

Synarthoſis, vide *Articulus.*

Synceras dejectiones, vocat Hippocrates, impermiſtas aquoſæ humiditati, quibus ſolus humor aliquis evacuatus dejicitur, ſive ſit bilioſus, ſive melancholicus, ſive porri colorem præ ſe ferens, ſive bilis, quæ *æruginoſa* nominatur; cujuſmodi omnes dejectiones, exuſtam eſſe omnem nativam humiditatem à calore febrili demonſtrant, 7. aphor. 6.

Synchiſis, eſt oculi vitium, confuſis ſecum ejus humoribus: id quod accidit ut plurimùm ex vehementi plagâ, interdum verò & ex uveæ tunicæ inflammatione, ruptis ejus vaſis, effuſoque eorundem humore. Inde pupilla diſcolor & turbida evadit, & principio quidem major cernitur, tandem verò contabeſcit, minorque ſe ipſa apparet.

Synchondroſis, vide *Symphyſis.*

Syncomiſtus panis, Συγκομιστὸς ἄρτος, vide *Autopyrus.*

Syncope, eſt præceps virium lapſus, 12. method. 5. quem virium lapſum duo præcipua ſymptomata conſequuntur, exſoluto quidem nativo calore, frigiditas totius corporis; colliquatâ verò ſolidorum corporum ſubſtantiâ, ſudor, quem Medici *ſyncopticon*, & *diaphoreticum* appellant; ex quibus pulsûs defectio, & ſensûs motûsque privatio conſequuntur. Differt à *lipopſychiâ*, & *lipothymiâ*, quod, licèt utraque affectio hæc affatim & confertim fiat, in ſyncope tamen plurimus ſubſecutus ſudor diaphoreticus, languidiores vires reddit; ſudor

dor autem aut nullus, aut modicus eſt in exolutione, lipopſychiâ, & lipothymiâ, minoremque noxam viribus infert.

Syncrimata, vocant corporum ſimplicium & elementorum compoſitiones, ſeu concretiones, de diff. morb. capit. 5. Methodici, συγκρίματα animantium corpora appellabant, quaſi ex individuorum corpuſculorum miſturâ conſtarent, & meatuum miſcellaneâ, cui medicandæ, ſi quando confuſa eſſet, μετασυγκριτικὰ φάρμακα ab iis dicta, adhibebant, quæ & μεταποροποιητικὰ vocabant.

Syncriſis, id eſt, *Concretio*, & *Contemperatio*, libr. de marcor. cap. 4. Συγκρίνεσθαι enim *coagmentari*, *concreſcere*, aut *compingi*, ſignificat.

Syncritica, hoc eſt, relaxantia medicamenta, a coagmento ſic dicta, 2. de anat. adm. cap. 1. Συγκριτικὸς coagmentandi vim habens.

Syndeſmi, ſunt ligamenta, ſenſûs expertia, ex oſſe ortum ducentia, (non ex cerebro, aut ſpinali medullâ) rotunda, alba, & exanguia, cavitate carentiâ, in fibras diviſa, 6. method. 4. vide *Ligamentum*. *Syndeſmorum* tres ſunt uſus præcipui; nimirum ligandi, muniendi, ac veſtiendi.

Syndrome, concurſus eſt, & congreſſus ſymptomatum, aliquid faciendum præſcribens, libr. finit. *Plethorica* autem *ſyndrome*, eſt omnium humorum concurſus; *Syndrome* autem *pathognomonica*, eſt concurſus ſymptomatum, morbum hujus ſcilicet ſpeciem, ſedem & cauſam conjunctam indicantium, libr. de cur. rat. per ſangu. capit. 9. Is ſignorum cumulus proprius eſt Empiricorum. Qui enim experientiâ ſolâ rem inveſtigat, tales concurſus reſpicit, & quæ accidiſſe viderit, in unum colligit. Cùmque ſæpè eadem viderit uno in morbo, omnia memoriæ commendat, atque ubi ex hâc obſervatione multos concurſus fuerit expertus, tunc quæ in multis concurſibus, quæ item in uno tantùm

tùm eveniſſe comperit, diligenter obſervat, atque ita demum in communium & propriorum cognitionem venit; quam conſequitur ſignorum in vi & efficaciâ diverſitatis animadverſio. Quod enim in multis concurſibus fuit obſervatum, quàm quòd in paucis; quòd in paucis, quàm quòd in duobus; quod in duobus, quàm quòd in uno tantùm, majorem vim habet. Exempli cauſa; Empiricus ex nonnullis quæ liquidò apparent notis circa ægrum, dicet ſibi compertum eſſe ſanguinem ægro mitti debere. Si quæras quænam eæ ſint, reſpondebit diſtentionem vaſorum, & ruborem, & gravitatem corporis univerſi, & pigritiam ad motiones & tenſiones membrorum, adhæc ulceroſæ laſſitudinis ſenſum, & traductam in otio priorem vitam, ciborum & potus copiam, & ſolitarum excretionum ſuppreſſionem, atque ex hâc Syndrome ſivè concurſu venæ ſecandæ utilitatem à ſe obſervatam eſſe. Talis quidem eſt Empiricorum συνδρομὴ πληθωρικὴ, ad cujus ſimilitudinem alios in aliis morbis concurſus æſtimare potes, ut περιπνευμονικὴν, συναγχικὴν, ἐπιληπτικὴν, & reliquas. Verùm tales συνδρομὰς Galen. ridet, quod tum rariſſimæ, tum longiſſimæ ſint, quodque non protinus appareant, ut interea dum concurſus omnium ſymptomatum expectatur, mora adhibendi remedii periculum adferat. Faciliùs multò & citiùs qui ratione ſignorum uniuscujuſque morbi inventionem indagat, & communia, & propria cognoſcit. Ubi enim brachium ex propriâ ſede excidiſſe, & in alam prolapſum eſſe animadverterit, reliqua omnia etiam ſimul intelliget, ut tumorem illic prᴇter naturam eſſe appariturum, deinde ſinuatum in ſuperhumerali locum futurum, capite brachii, quod in alam receſſit, privatum tum dolore vehementi infeſtandos muſculos, & eventurum ut brachium doleat, ſi admovere id ad coſtas velit. Itaque non expectato eorum omnium concurſu, ſtatim judicabit brachium è propriâ ſede excidiſſe, & ſuperveniens-

venientibus Symptomatis remedia comparabit; ut non immeritò talem Empiricorum σινδρομὴν Galenus reprehendiſſe videatur.

Synneuroſis, vide *Symphyſis*.

Synocha, hoc eſt, continens febris, eſt, cujus univerſum tempus una acceſſio eſt, & quæ vel ſemper in eodem vigore conſiſtit, vel minuitur, vel augetur, donec judicetur; quæcunque enim, per circuitus certos ægritudinis acceſſiones fiunt, ex membrorum diſpoſitionibus ortum habent, quæ ſcilicet membra vel mittunt, vel ſuſcipiunt, vel generant, vel attrahunt ſuperfluitates; ſed quæ circuitum non habent, in his nulla eſt corporis pars, quæ præcipuè ſit læſa; ſed qui in venis & arteriis omnibus continentur humores, atque ii præſertim, qui in maximis, atque plurimo calore abundantibus vaſis ſunt, aut ob aliam quamvis cauſam, ut in Ephemeris, aut ob putrefactionem ferventes, febrem accendunt, *Synocham* appellatam, quæ à principio, uſque ad finem, nullam habet intermiſſionem, ac tam diu perſeverat, hominemque deürit, donec qui ei cauſam afferunt humores, aut ex toto abſumantur, aut coquantur, aut utrumque patiantur, 2. de differ. febr. is hac & *Synochus putrida*, *deürens*, *ardens*, *Cauſon* & *Succenſa* appellatur, 2. de criſ. cap. 6. vide *Continua*, & *Febrem Synochon*.

Synochus, id eſt, *Continens febris*, quartum febrium genus numeratur, quod quia ex ſui naturâ ultra tertium diem extenditur, nec humorem putreſcentem habeat, nec febrilem calorem, ut habitum poſſideat, propterea nec *diaria*, nec *putrida*, nec *hectica* dici poteſt; ſed vel *diaria plurium dierum*, vel *ſynochus non putrida*, vel *ſynochus concluſa*, meritò appellari poteſt; quam febrem vel conniventia meatuum, vel recens corporum denſatio & ſtipatio excitat. 9. meth. 1.

Synodontes, vide *Hiatuli*.

Synonyma, id eſt, *Univoca*, quæ inter ſe communican-

nicantia; & in aliquo tertio convenientia, ab uno factam denominationem habent, 4. acut. 23.

Synopſis, id eſt, *Compendium*, lib. de nerv. diff. c. 17.

Syntaſis, *diſtentio*, oppoſita eſt laxitati, utraque & in cute, & in articulis contingens, aut reſiccatis, aut perfrigeratis, aut inflammatis, aut induratis; in cute verò non his tantùm modis, ſed etiam ubi muſculi inter ipſam, quovis modo augeſcunt, tùm maximè ex carnis copiâ & abundantiâ, ut & in utre pleno aquâ, & Tympaniâ, quod Galenus in pluribus libris Methodi teſtatur.

Syntaxis, id eſt, mutua compoſitio, & connexio, 1. de uſu part. 14.

Syntexis, Colliquatio, vide *Febris colliquativa*.

Syntheſis, eſt oſſium inter ſe compoſitio, qualiscunque ea ſit: eſt enim univerſi generis nomen, quam aliis quoque nominibus vocari, tradit Galen. *Syntaxin*, ſcilicet, & *Homiliam*, lib. de oſſib. ubi & σύνταξις dividitur in duas ſpecies, ἄρθρον καὶ σύμφυσιν. Præterea C. Plinius Secundus, libr. 1. de Medicinâ, ſcribit σύνθεσιν morbum eſſe, nec periculo, nec facie Phthiſi diſſimilem: inter tam multos Authores ſolus qui id ſcripſerit.

Synulotica medicamenta ſunt, quæ ulceribus cicatricem inducunt, 13. meth. cap. 5. Συνουλωτικὸν φάρμακον idem quod ἐπουλωτικόν.

Syphon, vide *Metrenchytæ*.

Syræon, vide *Sapa*.

Syringotomata, inſtrumenta ſunt, quæ ad fiſtulas incidendas ſunt comparata, 6. meth. 4.

Syrinx, id eſt, *Fiſtula*, tubulus eſt calloſus, anguſtus, oblongus, interdum etiam obliquus, os habens cui cicatrix obduci nequit, per quod humor ſtatis temporibus ichoroſus, acris excernitur. Porrò fiſtularum, aliæ *cœcæ* nominantur, quæ oſculum in profundo, ſinum ad ſuperficiem habent; aliæ, *occultæ*, quæ & os, & ſinum obtinent in profundo, libr. finit. vide *Fiſtula*.

Syſtar-

Syſſarcoſis, vide *Symphyſis*.

Syſtematica inæqualitas, eſt congregatio multarum inæqualitatum, & pulſus ex congerie multarum pulſationum inæqualium conſurgens, 4. loc. aff. 8. Σύστημα enim *acervum* ſignificat, & *cumulum*. Hujus tres habentur differentiæ, διαλείπων, παρεμπίπτων, μύουρος, ſive μυουρίζων. Eſt autem inæqualitas illa, συστηματικὴ cognitu omnium facillima. Dicitur etiam alio nomine σύστημα.

Syſtole, eſt ſubmiſſio pulsûs, 1. de diff. febr. cap. 7. (dicitur etiam *Syſtole*, & *Diaſtole*, id eſt, conſtrictio, & dilatatio, de motibus thoracis & pulmonis, lib. de vocal. inſt. diſſ. cap. 2.) quo motu facultas fuliginoſa excrementa expellit, & repurgat, atque ita refrigerium calori nativo molitur.

Syſtrophe, *Phyma*, & *Scleria*, hoc eſt, *Tuberculum durum*, ut exponit Galenus in ſuo Lexico Hippocr. ſed 4. acut. ſcribit, eam eſſe, quæ à partibus excitatur intumeſcentibus.

T.

TABES, quæ *Phthiſis* Græcè communiter appellatur, eſt ulceratio pulmonis, vel thoracis, vel faucium, ut & tuſſicula, & debiles comitentur febres, & corpus univerſum conſumatur, libr. finit. Nominatur etiam *Tabes*, alicujus corporis particulæ præter naturam diminutio, ſive ea in primâ formatione hujuſmodi appareat, ſive poſt; eandemque ejuſdem particulæ *atrophiam* vocant, de differ. morb. cap. 9. vide *Ex ægritudine ſenectus*, & *Phthiſis*.

Tabes oculi, quæ & *Rhetidoſis* dicitur, eſt ſolius imminutæ pupillæ corrugatio, incidentibus aliis ſuper alias rugis, quod ſpiritus parcior à Cerebro, quàm pro naturâ deberet, affluat. Differt à *Tabe oculi ſenum*, quæ eſt corrugatio corneæ tunicæ, & pupillæ anguſtia, ab imbecillitate ſenectæ, tùm ex defectu humoris tenuis, quo

quo repletur; tùm ex ſpiritûs supernè affluentis inopiâ, 10. de uſu part. 5. 3. aphor. 16.

Tabida febris, vide *Ex ægritudine ſenectus*, & *Maraſmus.*

Tabidos appellant veteres Medici, qui morbo tabifico, quem *Phthoën* vocant, ſunt obnoxii. Tales propriiſſimè ſunt, qui adeò ſunt anguſto thorace, & reſtricto, ut à tergo in morem alarum promineant operta ſcoptula; undè hos etiam *Pterygodes*, id eſt, *Alatos*, vocant: Præctereà, quibus caput facilè impletur, & ſpiritus organis multas deſtillationes dimittit, hi facilè tabeſcunt, com. 1. in 1. de morb. vulg. 18.

Talpa, & *Teſtudo*, ſunt affectus, cutis capitis proprii; quæ nomina recentiores addiderunt, cùm apud Antiquos hi affectus, neque nomen, neque tractationem invenerint. *Teſtudo* autem Guidoni, abſceſſus eſt magnus, mollis, humoralis, latiore formâ in modum teſtudinis, undè nomen accepit; quæ ſi in capite naſcatur, *Talparia*, vel *Talpa* dicitur; in collo, *bocium*; in teſticulis, *hernia*; interdum autem cum pure, ſquamis, vel fiſtulis reperitur; reponitur ſub abſceſſuum genere, & ſub meliceride potiùs, quàm atheromate. *Talpa* verò, cùm albam materiam contineat, ad atheromata potiùs, quàm melicеridem refertur. *Bocium* verò vulgus vocat, mollem & laxum tumorem in exteriore gutturis parte, quam Græci *Bronchocelen*, noſtri *herniam gutturis*, & eo affectos, *gutturoſos* vocant. Eſt autem colli tumor grandis, & rotundus inter cutem, & aſperam arteriam, in quo, modò caro hebes, modò humor aliquis, melli, adipi, pulti, aquæve ſimilis includitur. Huic ſimilis affectus eſt, quem Guido vocat *Natam*, ſeu *Naptam*, quæ eſt excreſcentia magna, carnoſa, veluti caro natium, vel ancharum, diverſarum quidem formarum, & magnitudinum, cujuſmodi ſunt *Melopepon*, & *Cucurbita.*

Talus, non idem eſt ac *Malleolus*, ſed dicitur os ſub mal-

malleolis contentum, undequaque contectum, quòd ne tangere quidem poſſis, lib. de oſſib. cap. 22.

Taraxis, ſeu *Conturbatio*, eſt, cùm oculus leviter ac mediocriter commotus, rubicundior evadit, ac obſcurè videt, lib. introd. capit. 15. Paulus definit, eſſe humiditatem & caliditatem oculi, cum rubore præter naturam, à causâ externâ inductam; ut Sole, fumo, pulvere, oleo: differt ergo ab *ophthalmiâ*, quæ cauſam tantùm internam agnoſcit. Paulus lib. 3. cap. 22. ταράττειν, *turbare, vehementiùs commovere* ſignificat. Neque enim eo verbo aliquid moderatè, ſed ſupra modum fieri intelligitur, ut Galenus comment. 3. explicavit.

Tardus pulſus, eſt, cùm longo tempore, arteria diſtenditur, 1. de diff. pulſ. cap. 7.

Tarſus oculi, eſt ſubſtantia quædam membranea durior, ac tenſa, quâ parte Perioſtis, ſive conjunctiva oculi tunica remeare ad corneam incipit, tenuibus pertuſa foraminibus, ex quibus palpebrarum pili emicant propter ſuam duritiem, extendens in rectitudinem palpebras, 10. de uſu part. Rufus autem non cartilaginem illam in ambitu palpebrarum ſitam, ſed pilos ex eâ naſcentes, ταρσοὺς καὶ βλεφαρίδας ſcribit nuncupari; vide *Cilia*. Ταρσὸς eſt pars pedis, quatuor oſſium ſerie conſtans. Ex his tria carent nomine, quartum κυβοειδὲς dicitur. Illa cum oſſe ſchaphoeide conjunguntur, hoc cum calce articulatur. Differunt inter ſe figurâ, magnitudine, & ſitu. Verùm omnia intus cava ad ambulationis & apprehenſionis firmitatem, foris gibba ad dyſpathiam. Videtur in pede ταρσὸς eſſe, quod eſt καρπὸς in manu, niſi quod τοῦ καρποῦ oſſa ſint octo, τοῦ ταρσοῦ verò, quatuor: ex minoribus namque particulis apprehenſionis organum conſtare debuit; ex grandioribus verò id quod ad ambulandum comparatum eſt. Ταρσὸς etiam dicitur omne quod dilatatum eſt: ex quo vocabulum hoc manavit apud Hippocratem πεπάρωνται,

quod ſignificat, dilatata fuerunt, ut ſcribit Galenus in Interpret. lingu.

Taurus dicitur quoque inter cætera inferior Colis pars, vel ſutura in longitudinem ejus vergens, uſque ad ſedem porrecta, lib. Introd. cap. 10.

Tela aranea, vide *Rhagoeides*.

Telephia, & *Chironia*, ulcera dicuntur inveterata, & quæ vix curam recipiunt, cicatricemque difficillimè contrahunt; ſic dicta, quòd Chirone medicinæ peritiſſimo, ad ſanationem indigeant. vide *Chironia*.

Telma, eſt ſolidum, & tenſum, durum, ac pilis etiam nudum, pedis veſtigium, libr. de muſc. diſſ. capit. 33. Τέλμα dicitur pars ea pedis, quâ terram contingimus, & calcamus.

Temperies, (Græcis κρᾶσις) miſcibilium eſt concentus & harmonia ſ. vel c. ſ. h. l. elementi mixtio, ad mixti actiones obeundas neceſſaria, lib. 1. de temper. cap. 2. & 3.

Tempora, Κρόταφοι, appellantur partes, ab utroque ſincipitis latere ſupra aures ſitæ, lib. Introd. cap. 10.

Tempora morborum tale quid ſunt in morbis, quale quid in animalibus ſunt differentiæ ſecundùm ætates; neque enim *tempus* ſimpliciter hoc vocabulo ſignificatur; neque conveniens illud tempus, in quo præſidia etiam uſurpari debent, ſed tantùm morborum ætas, quæ temporum viciſſitudine immutatur; ut, animal ætatibus, libr. de morb. temp. cap. 1.

Temporales muſculi, vide *Crotaphitæ*, & *Mandibularii*.

Temporales ſuturæ, vide *Lepidoeides*.

Tendones, fines ſunt muſculorum, quos *Pronervationes*, ſeu *Aponeuroſeis*, vocant Anatomici; qui quidem mediis partibus ſunt nervoſiores, inter ſe tamen in eo differunt, quòd aliquando minùs vel carnoſæ, vel nervoſæ ſubſtantiæ in ſe habeant; quando carnis ſubſtantia ineſt amplior, *carnoſam pronervationem*; quando parcior, *nervoſam* appellant, 2. de art. 5. Dicitur *Ten-*

do, τείνω ἀπὸ τοῦ τείνειν, id eſt, à *tendendo*, quod ejus actio præcipuâ intenſione ſeu contractione eſt: horum enim unusquiſque fibris ſuis verſus muſculi caput retractis, partem, cui inſeritur, eodem contrahit atque evellit.

Teneſmus, eſt continua & implacabilis deſidendi cupiditas, quâ tamen nihil, præter cruenta pauca, & mucoſa, egeritur; quæ affectio etiam *tentio*, & *tenſio* appellatur, quoniam in eâ fit in recto inteſtino tentio, cùm dejicere vehementer homines expetentes, continuò exſurgunt, 7. aphoriſ. 27. *Tentio* item aliquando *tractum corporu* ſignificat, lib. finit.

Tenor, apud Hippocratem eſt idem, quod *nervus intentus*, 1. de placit. 9. & 1. de artic. 47.

Tenſio, vide *Teneſmus*.

Tenſivus dolor, eſt, qui tenſionis ſenſum inducit ægris particulis, 3. loc. aff. 9. unde tenſiva laſſitudo, quæ & phlegmonoſa eſt, 7. de comp. med. loc. capit. 1. vide *Dolor triſtis*.

Tentigo, vide *Priapiſmus*.

Tenue inteſtinum, eſt tertium in ordine, jejuno inteſtino ſubſtantiâ ſimile: differt autem, quòd neque vacuum reperiatur, neque tot vaſis, & involucris ſcateat, 6. de anat. adm. cap. 9. Idem & *Ileon*, & *Involucrum* appellatur, lib. de anat. viv.

Tenuia appellantur *medicamenta*, quæ facilè in tenues comminui partes poſſunt; *Leptomeri* Græcè; *Craſſa*, quæ contrà, *Parimeri* appellata, 1. ſimplic. 3.

Tenuis pulſus, vide *Gracilis*.

Terebella, vide *Abaptiſta*.

Teredo, ſive *Teredon*, eſt caries in oſſe, 3. method. 1. Τερηδὼν, eſt ſolutio continuitatis in oſſe ab eroſione facta. Cauſa eſt humor acutus & acris in oſſe putreſcens, ipſumque exulcerans. Sed initio quidem hoc malum reducitur ad aliud ægritudinis genus, & oſſis aſperitas potiùs, quam *Caries* nominatur. Majori autem facto foramine, & quodam veluti ſinu uno vel vario apparente,

rente, περηδὼν dicitur. Dicitur enim quaſi τερηδὼν, ἀπὸ τοῦ τερήματος, inquit Galenus; quod in eo affectu os pertuſum ſit: niſi fortè denominetur à τερηδὼν, quod vermen ſignificat, qui ligna erodit: namque & os quaſi à vermibus corroſum videtur. Sunt autem in oſſe τερηδὼν & σφάκελος idem: quorum utrumque eodem nomine *Cariem* Latinè dicere poſſumus.

Teretes lumbrici, ſunt palmi longitudine, vel etiam majore, ad ſtomachum uſque proſerpentes vermes, libr. Introd. cap. 13.

Tergum, Νῶτον Græcè, ſunt poſteriores corporis partes, quæ collo ſubjacent, E. G. *Scapulæ*, *Dorſum*, *Spina*, & *Lumbi*, libr. Introd. cap. 10.

Terminthi, vide *Therminthi*.

Terra Argyrite, vide *Argyrite*.

Terra inteſtina, γῆς ἔντερα Græcè, Lumbrici terreſtres ſunt, 11. ſimplic.

Terra medicaminoſa, quod aquâ irrigata, facilè in lutum ſolvitur, appellatur; quia verò eâ utimur, velut aliis medicamentis, idcirco non injuriâ *Pharmacitis*, Latinè *medicaminoſa* vocatur, nempè, quia ſola eſt ejuſmodi, ut evidentiorem vim medicaminoſam poſſideat, 9. ſimplic.

Tertiana ſimpliciter, eſt tertiana intermittens; contingit enim, hanc ipſam, ſine aliquâ adjectione *tertianam ſimpliciter* nominari; quemadmodum, & quotidiana intermittens, *quotidiana ſimpliciter* appellatur, 2. de differ. febr. cap. 7. Earum febrium intermittentium, quæ tertiâ quoque die acceſſionem faciunt, quæ quidem breve habent acceſſionis tempus (quod duodecim horarum æquinoctialium ſpatio ad ſummum finitur, 2. de differ. febr. capit. 3.) ac cum rigore invadunt, & per ſudores, & bilis vomitum, & bilioſa excrementa finiuntur; his tertianæ exquiſitæ nomen impoſitum eſt: quibus verò aliquid hôrum deficit, hæ non *exquiſitæ*, ſed *ſimpliciter tertianæ* appellantur; quod

quod ſi intermiſſionem minorem habuerint, acceſſione videlicet in longius tempus protractâ, hæ *tertianæ extenſæ* vocantur, 2. de diff. febr. cap. 8. *Exquiſita* verò *tertiana* eſt, quæ ſui ipſius naturam puram, ſinceramque ſervat, id eſt, flavam bilem redundantem, & motam, tempus æſtivum, locum calidum & ſiccum, hominis ætatem, & temperiem ſimilem, 4. aph. 59.

Tertianus circuitus, vide *Quotidianus*.

Teſtes, teſticuli, ὄρχεις, ſunt corpora duo glanduloſa, alba, mollia, rara, laxa, cavernoſa, rotunda, ſeminis, & generationis principium, quæ quod duo ſint, δίδυμοι appellantur, quos ipſos Galen. 3. de aliment. fac. glandibus annumeravit: Eſt autem naturale & proprium eorum munus ſeminis generatio. Itaque ejus materiam per vaſa ſpermatica attractam, & per Epididymidem propriam ipſorum tunicam, atque inde per paraſtatam teſti impoſitum corpus teſtis alterius quâdam effigie permeantem propriâ facultate alterant, dealbant, concoquunt, verumque ſemen efficiunt, uti mammæ, lac, & oſſa medullam ex ſanguine generant. Pluribus tunicis ſeu involucris teguntur, & primum quidem ſuâ propriâ, ac intimâ, & ubique contiguâ, quæ ἐπιδιδυμὶς dicitur: deinde alia, quam ἐρυθροειδῆ vocant, propterea quòd à ſuis vaſis, & à muſculo teſtium gracili rubeſcat, teſtem ipſum, teſtiſque epididymidem totam involvente: præterea verò duabus aliis communibus, quarum una ὄσχεος, ſeu *ſcrotum* dicitur: altera verò δαρτὸς illi ſubjecta. Cæterum, teſtes in maribus extra membranam abdominis ſunt, & propendent muſculis, quos κρεμαστῆρας vocant; mulieribus intùs latent à lateribus uteri, frigidiores, minores, & imperfectiores longè quàm marium, 14. de uſu, c.10. Sic quidem conditi teſtes in principum partium numero habentur, non quod ad præſentem vitam neceſſarii ſint, ſed quod ad vitam natorum ſerie propagandam, & ad ſpeciem quandam immortalitatis eorum actio ſit

neceſſaria. Sunt enim generationis principium, quod à nullâ aliâ parte, ſed à ſe ipſis habent. Nec tamen eſt in præſenti vitâ vis eorum tam exigua & nullius momenti: imo verò corpus univerſum valdè afficiunt & immutant. Ab his enim in totum corpus vis quædam per venas effertur; quæ quidem in maribus, robuſti & maſculi habitus; in fœminis verò, fœmineæ ipſius naturæ cauſa eſt. Ea autem vis eſt σπερματοποιητικὴ, hoc eſt, ſeminis generatrix, quâ partes ſolidæ præditæ ſemen generant, quo optimè aluntur, & robuſtiſſimæ evadunt. Ex eo namque fit, ut quibus teſtes frigidiores ſunt & humidiores, iis corpus univerſum frigidum, humidum, infirmumque ſit, & morbis obnoxium. Nam cùm aquoſam & tenuem habeant genituram, malè ſolidæ eorum partes aluntur: quare robuſtæ eſſe non poſſunt, quoniam baſis hæ ſunt totius corporis & fundamentum, quo infirmo neceſſe eſt reliquas corporis partes infirmas eſſe.

Teſtudo, vide *Camarion*, *Fornices*, & *Talpa*.

Tetanos, *Rigor*, *Diſtentio nervorum*, eſt convulſio perpetua totius corporis rigidi, & in neutram partem ſe inclinare queuntis, contractis ad ſuum principium nervis, & muſculis, quibus caput annuit, renuit, circumagitur, æqualiter videlicet iis antè & retrò tenſis; Galenus lib. de muſc. diſſ. vide *Diſtentio*.

Tetrapharmacum medicamentum eſt, quod ex cerâ, adipe, reſinâ, pice, æquâ omnium portione conſtat. Adverſus Lycum, capit. 7. Τετραφάρμακον emplaſtri nomen eſt, quod & Βασιλικὸν appellatur. Conſtat ex quatuor ſimplicibus medicamentis, unde & nomen habet. Puri movendo non eſt aliud melius vel expeditius. Eſt & τετραφάρμακον Antidoti nomen, quam alio nomine μυστήριον vocarunt. Conſtat quatuor medicamentis, Gentiana, Ariſtolochia, Baccis Lauri, & Myrrha, æquali pondere commiſtis: Valet ad podagræ præcautionem.

Thele,

Thele, Papilla, mammæ capitulum eſt, unde infans lac ſugit, medium in mammâ protuberans, quam ambit circulus quidam ſubniger, qui φῶς appellatur. Θήλη ſubſtantiâ conſtat ad penem proximè accedente. Eſt enim nervea illi quodammodo cutis, ſpongioſam intus ſubſtantiam continens, quæ erigi ac viciſſim laxari non minùs quàm penis poteſt. Habet autem tenues & conſpicuos meatus, fibræ prorſus ac nervi modo albicantes, qui venarum ſurculi ſunt, multiplici ſerie per glanduloſam mammarum ſubſtantiam excurrentium, ex quibus lac effunditur.

Thenara, Θέναρ, propriè vocant prominentes volæ manûs partes, à verbo θείνειν, quod eſt *verberare*, ut nonnulli volunt, qui Etymologiis gaudent; quippè cum his prominentibus partibus percutere ſoleamus ea, quæ percutimus; alii, non omnes partes prominentes palmæ ita appellari ajunt, ſed ſolas eas, quæ ſub pollicibus extant, 1. de fract. 20.

Therapeutice, id eſt, medendi methodus, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 1. quæ & *Curatoria* dicitur.

Theriacam appellarunt Crito, & eum ſecuti, quod viperæ carnes acciperet; Andromachus verò, qui primus illam compoſuit, Neronis ferè tempore, Γαλήνην, hoc eſt, *Tranquillam*, atque etiam ἱλαρὰν, & ἄϊδιον, libr. de uſu Theriac. ad Pamph. prope finem.

Therioma, teterrimum ulcus eſt, tùm ex ſe naſcens, tùm alteri ſuperveniens, ut refert Celſus, colore lividum, nigrum, odore fœdum, multo mucoſo humore repletum, quod inflammatio, febris, prurigo, & dolor comitantur, à quo ſanguis interdum fluit, ſerpit, & exedit illud partes finitimas, atque ob id aliqui *herpetem exedentem* vocant. Aliqui dicunt idem eſſe cum *Carcinomate*, quod Galenus comm. 2. in 6. Epid. dicit in ſolo pulmone generari; alii in quâcunque corporis parte carnoſâ provenire id ipſum ſtatuunt.

Thermantica, calefactoria medicamenta ſunt, quæ,

ſuo calore omnem partem calefaciunt, lib. de Dynam. in procemio.

Therminthi nomen, nigras quaſdam puſtulas in cruribus maximè orientes, ſignificat; a figurâ, coloris, magnitudinisque ſimilitudine, quam cum Terminthorum, id eſt, cicerum fructu habent, derivatum, com.3. in 6. de morb. vulg.37. Τέρμινθος, ſpecies eſt Phymatis, inquit Oribaſius, ſupra quod puſtula nigra eminet, quâ rupta, infernè ſimilis deſquamato apparet; eo autem diſſecto, pus invenitur. Eſt & τέρμινθος, Terebinthus arboris nomen, cujus folia, & ſemen, & cortex adſtringunt, & ad eadem, ad quæ lentiſcus, conveniunt. Excalfacit ordine ſecundo, & adſtrictorium quiddam habet; ſiccat etiam ordine ſecundo.

Thlaſma, quæ & *Thlaſis* dicitur, vide *Rhegma*, & *Unionis ſolutio*.

Thlipſis, vide *Epiparoxineſtai*.

Thoracem conſueverunt Medici appellare, totum illud corporis ſpatium, quod duodecim coſtis, utrinque circumſcribitur; pertinet anteriore quidem parte ad pectorale os, ac ſeptum transverſum; declinat verò poſteriore ad ſpinam duodecim vertebris circumſcriptum, lib. de oſſib. cap. 13. & 6. de uſu part. cap.2.

Thorexin nominare conſuevit Hippocrates, vini potionem, 2. aphor.21. Θώρηξις, οἰνοποσία καὶ ἀκρατοποσία, vini meracioris potio eſt. Phavorinus inquit, θωρήσσειν inebriari dicitur, quod excalfaciat pectus, aut thoracem repleat, aut quod pugnaces ſint ebrii: Inde ἀκροθώραξ dictus, qui vel leviter, ut interpretatur Erotianus, vel ut quidam exponunt, ſummè ebrius eſt.

Thrombos, ſanguinis grumus eſt, ſeu ſanguis concretus, 5. meth. 8. vide *Grumus*.

Thrombωſis, eſt affectus, in quo lac grumeſcit in mammis, & in caſei formam tranſit; *grumeſcentiam lactis* Interpretes nonnulli vocant.

Thymiama, Latinis *Suffumigium*, quod ex moderatè adſtrin-

adſtringentibus, reſiccantibus, ac diſcutientibus vitioſos & ſeroſos humores, & corrigentibus humorum malitiam, & contrariam vim habentibus adverſus putrefactiones, quorum plurima ex aromatum ſylvâ habentur, conſtat, 8. de comp. med. loc. cap. 7. Θυμίαμα dictum volunt, quaſi θυμȣ̃ ἴαμα, quoniam langueſcens animus ſuffitu ejuſmodi recreetur. Sed non deſunt, qui à Thyo odoriferâ herbâ deductum velint; ut neque qui ἀπὸ τȣ̃ θύειν, hoc eſt, à *ſacrificando*, quoniam odores diis ſuffiebantur. De eo aphoriſmus celebris habetur apud Hippocratem, ſuffitus aromatum muliebria ducere, & ad pleraque alia utiles eſſe, niſi gravitatem capitis inducerent.

Thymus, aſperæ carnis extuberatio eſt, circa genitalia, ac ſedem oriri ſolita, lib. finit. & 14. method. 13. eſt & tumor præter naturam, vide *Epulis*. Eſt & *Thymus* idem quod *Glandium*, ſeu *Aden*, ſeu *Glandula*, vide *Aden*, & *Glandula*. Vel, ut alii, *Thymos* carnoſa eſt excreſcentia, nunc in Glande, nunc in Præputio, nunc in ipsâ ſede conſiſtens; ſic dictus, quod Corymbis Thymi ſit ſimilis. *Thymorum* autem alii *mites*, alii *maligni*. *Mites* ſunt exigui, ſcabri, candidi, dolore carentes; *feri* autem, ampliores, ſcabriores, lividi, dolorifici.

Thyroeides, eſt oſſis pubis foramen ab oſtii ſimilitudine, ſic appellatum, 3. de anat. adm. cap. 13.

Thyroeides cartilago, vide *Scutiformis*, & *Cricoeides*.

Tibia, eſt tota cruris pars, inter talum genuque, in interiori parte ſita; cujus tibiæ pars anterior, tenuis, & carnis expers, *Ocrea* appellatur, lib. de oſſib. cap. 22. eademque infra genu *Anticnemion*, 2. de anat. admod. cap. 4. poſterior carnoſa pars, *Sura*, & *Gaſtrocnemion* dicitur, 16. de uſu part. cap. 8.

Tilmata, ſunt diviſiones factæ in fibris muſculorum, dum ſcilicet illæ nimis diſtentæ, interdum rumpuntur, 4. de iis, quæ in medic.

Titillatio oculorum, vide *Mollities*.

Toma, pro *Phlebotomia* uſurpatum legimus, 2. de natur. human. 9.

Tomi dentes, τομεῖς, ſive τομικοὶ, aliàs, *Inciſorii*, dicuntur quatuor primi anteriores, ad cultri ſimilitudinem, ad eos cibos incidendos, qui mollitiem in ſe habent; ſicuti ad dura confringenda, alii utrinque proximi conſtituuntur; cæteri ferè omnes dentes, *molares*, ſive *maxillares* appellantur, lib. de oſſib. cap. 4. quos etiam *Mylas*, id eſt, *Molas*, vocant, 11. de uſu part. cap. 8.

Tonica, ſive *Tonotica medicamenta*, ſunt, quæ extrinſecùs illiniuntur partibus nervoſis, ad robur hiſce conciliandum, 13. meth. cap. 22.

Tonicus motus, eſt, qui exercetur imprimis à corpore laborante Tetano, duabus contrariis virtutibus oppoſitorum muſculorum, inter ſe quaſi pugnantibus, 1. de motu muſc. cap. 8.

Tonos, *Nervus* nuncupatur, ab ipſis operationibus: uti enim *Nervus* ἀπὸ τοῦ νεύειν, id eſt, à *flectendo*; ita *Tonos*, ἀπὸ τοῦ τείνεσθαι, id eſt, à *tendendo*, deductum eſt, 1. de motu muſc. cap. 1. vide *Nervus*. Uſurpatur etiam τόνος, pro vehementi deſiderio, magnoque conatu, qualis eſſe ſolet per dyſpnœas, & teneſmos; ut docuit Galenus, comment. 1. in prorrhet.

Tonſillæ, vide *Iſthmus*, *Pariſthmia*, & *Uvæ*.

Tophus, vide *Callus*.

Topica remedia, id eſt, *localia*, 13. meth. cap. 22. quæ loco affecto non priùs applicari debent, quàm totum priùs corpus purgatum ſit, ne his irritato affectu, plus etiam affluat ad membrum læſum, vitioſi ſucci, lib. de remed. part. fac. cap. 6.

Torcular, ſive *Lenos*, eſt locus quidam vacuus, quaſi ciſterna in vertice capitis, in quem meningis duplicationes ſanguinem redundantem deducunt, unde rurſum velut ab arce quâdam, omnibus ſubjectis partibus, ſanguinis rivi mittuntur, 9. de uſu part. cap. 6. & cap. 9.

cap. 9. de anatom. adm. cap. 1. *Ἀγνὸς*, nomen eſt profectum primum ab Herophilo, deinde ab Anatomicis uſurpatum.

Tormina, Dyſenteria, propriè non pro *ulceratione inteſtinorum*, ut plerique Medici ſolent, ſed pro *cruentâ ex inteſtinis proluvie* ſumit Hippo. ut etiam, quando ex jecoris imbecillitate, cruenta dejiciuntur, affectio talis quoque *torminum* nomine appellatur: id quod & fieri, & dici à Medicis quoque videtur, 4. de art. 4. Fiunt autem *tormina*, & propter morſum vehementem, & propter ſpiritum flatuoſum, qui non habet exitum, ſed in inteſtinorum involucris eſt interceptus, & præter naturam detentus, 4. aph. 11. vide *Dyſenteria.*

Torpor, eſt motûs & ſensûs difficultas, diminutiòve in toto corpore, & maximè in artubus à frigore, & compreſſione nervoſorum corporum, concitata, 1. de cauſ. ſympt. cap. 5. Aliquando *torpor* ſignificat, ventriculi in concoquendis cibis imbecillitatem, com. 3. in 6, de morb. vulg. 1.

Tortio eſt, cùm articulus quidem eſt illæſus, ſed nervoſæ circa ipſum partes tortæ, & p. n. contractæ ſunt; id quod maximè in iis contingit, quorum in vacuum greſſus dilabitur, 3. de iis quæ in med. 31,

Toxica, hoc eſt, venena, quæ mortem inferunt, lib. de Dynamid. *Τοξικὸν*, apud Antiquos, certa quædam ſpecies veneni fuit teterrimi, nec tamen quid eſſet conſtare adhuc arbitror. Videatur Plin. libr. 16. cap. 10.

Trachea, ſunt aſpera medicamenta, quæ ſuffocata loca ulcerant, & exaſperant, libr. de Dynam. in proœmio. *Τραχύτης*, *aſperitas*, eſt vitioſa conformatio parti cui accidit, inæqualitatem abſumpto humore inducens. Huic contraria affectio *λειότης*, id eſt, *lævitas*, dicitur, ſuntque primi generis morbi, qui in formatione conſiſtunt, & à cauſis contrariis proficiſcuntur. Exaſperantur enim quæ priùs erant lævia; & lævigantur, quæ prius erant aſpera: illa quidem ab humorum acrimoniâ,

moniâ, aut medicamentis adſtringentibus reſiccata; (ſunt enim & acria & adſtringentia poteſtate ſicca) hæc verò à pingui & lento humore madentia. Præcipuè verò in oſſibus hoc malum apparet, cùm non rectè à Medicis curantur.

Trachea arteria, vide *Aſpera arteria.*

Trachωma, altera eſt ſpecies ſcabiei internæ palpebrarum, aſpera, dolorem, & gravitatem faciens in oculis, humiditatemque nimiam ingenerans, lib. de ocul. part. 4. cap. 9. Provenit ſæpè ex malâ curatione, affuſis nimium diu collyriis. Nam ſicut in vulneribus aliarum partium illita pinguia carnis excreſcentiam inducunt, ſic etiam in palpebrâ. Poteſt etiam ob diuturnam defluxionem excitari, ſed non mordacem: humor enim mordax, non palpebram, ſed oculum potiùs ipſum infeſtat. Hoc vitium ſunt qui δάσυμμα, ſive δασύτητα appellent. Attamen ea diſtinguit Aëtius, ſcribens δασύτητα eſſe inæqualitatem quandam palpebræ interioris ſuperficiariam, & cum rubore: τραχύτητα verò, ſive τράχωμα, eſſe palpebræ internæ inæqualitatem & aſperitatem multò majorem, adeò ut intra eam emineant veluti Milii grana, aut Ervi ſemina cum dolore & gravitate. Malum autem utrumque oculos habet humidiores. Idem verò, ſi intendatur, magiſque promineat, σύκωσις appellatur; tandem ubi ad extremum pervenit, τύλωσις. Τραχωματικὸν κολλύριον, eſt collyriorum certa ſpecies, tollendis oculorum aſperitatibus efficax. Τραχωματικὸν autem pharmacum dicitur, quod deterget ea quæ adhuc mollia ſunt, nec adhuc chirurgiam videntur poſtulare.

Traductio, eſt diducti oſſis in naturalem ſtatum reductio, lib. finit.

Tragemata, ſunt ea, quæ poſt cœnam, voluptatis inter bibendum excitandę gratiâ aſſumuntur, 1. de ali. fac. 34.

Tranſlativus motus, vide *Metalepticus.*

Tranſpiratio, ſeu *Perſpiratio*, eſt inſenſibilis per poros dif-

difflatus excrementorum fuliginoſorum flatus, 1. de ſanitat. tuend. cap. 12. vide *Inſpiratio.*

Tranſumptivus motus, quem *Metalepticum* vocant. eſt, quo per machinas utuntur plurimi, tùm architecti, qui Mechanici dicuntur, tùm Medici, qui organici nuncupantur, qualem motum natura muſculis conciliavit, quoniam nervorum principio exiſtens, Cerebrum & ratio, ibidem radicata, per nervos, tanquam habenas, muſculos laryngis E. G. intendit; ſic etiam nervus, qui à cerebro proficiſcitur, à ſuperiori loco per totum collum fertur deorſum, ad multam uſque thoracis partem, indéque rurſus redit uſque ad laryngem, ubi nervis in laryngis muſculos inſertis, quaſi à manibus quibuſdam, ſinguli muſculi deorſum trahuntur, 7. de uſu part. 14.

Traulotes, Latinis *Blæſitas* nominatur, qui hâc paſſione correpti ſunt, τραυλοὶ Græcis, *Blæſi* verò Latinis dicuntur, & ſunt, qui certas literas Alphabeti exprimere non valent. Affectio autem varia eſſe poteſt. Primum quidem brevitas linguæ, quæ tamen rariſſima eſt: Deinde ejus intemperies humida & mollities. Hæ namque ſunt naturalis balbutiei cauſæ, à quibus fit, ut lingua prioribus dentibus malè innitatur; brevior quidem propter brevitatem; humidior verò propter imbecillitatem. Humidiores enim linguæ muſculi non poſſunt firmiter ſtabiliri, quod eſt tamen neceſſarium ad literarum *t* & *r* pronuntiationem. Itaque eas tanquam *t* & *l* pronuntiant, pro τραυλὸς dicentes τλαυλός. Plurimi quoque balbutiunt ab externâ causâ, ut qui plurimum dicendo, aut tibiâ canendo, & ex febre vehementem linguæ ſiccitatem contraxerunt. Lingua enim his evadit imbecilla, nec propter ſiccitatem dilatari poteſt. Balbutiunt etiam aliquando ebrii, lingua & cerebro humore nimio perfuſis & prægravatis Itaque patet præcipuam ferè balbutiei cauſam ſitam eſſe in ſuperfluâ humiditate; pro-

propterea ſcripſit Hippocrates balbos alvi profluvio maximè corripi.

Tremor, vide *Palpitatio.*

Tremor oculorum, vide *Mollities.*

Trichiaſis, id eſt, *Pilare malum*, morbus eſt, in quo cum craſsâ urinâ, veluti capilli unà exeunt, 4. aph. 76. Siquidem talia quædam corpora in renibus poſſunt concreſcere, ab humore craſſo & viſcoſo, uſto à calore, ut docet Galenus. Adhæc *Trichiaſis* eſt affectio, in quâ pili inutiles, & pungentes palpebris innaſcuntur, 4. de compoſ. med. loc. cap. 8. vide *Phalangoſis.* Provenit malum hoc ex ſuperfluâ humiditate, ex quâ pili, tanquam herbæ in humidâ terrâ luxuriant, vel palpebræ ipſæ reſolvuntur, nimio humore redundantes. Τριχίασις etiam vocatur mammarum dolor, quem pilus aliquando movet in poculo fortè hauſtus. Is autem non ſedatur, donec pilus vel preſſus ſpontè exeat, vel cum lacte exugatur. Id mali genus etiam τριχίαν vocant.

Triens, hoc eſt, unciæ quatuor, 4. de compoſ. med. per loc. cap. 84.

Triglochina, ſive *Triſulca*, figura eſt, qualis E.G. ineſt quinque membranis cordis, tribus in dexterâ parte, duabus in ſiniſtrâ conſiſtentibus, ſimilis figuræ triangulari, & telorum cuſpidibus, 7. de anat. adm. cap. 9.

Trigona medicamenta ſunt, ex ſeminibus compoſita, quæ ſicut ad torporem inducendum mitiora, ita in futurum ſunt minùs tuta: quibus omnibus utiliùs anodyna ſumuntur, 12. method. cap. 1. Τρίγωνος, *Paſtillus*, in medicinâ olim celebris ad ſiſtendos dolores: eſt enim ſtupefactorius. Sic dictus fuit à figurâ, quâ fingebatur, non à numero medicamentorum. Conſtat enim quatuor medicamentis; ſemine apii, ſemine hyoſcyami, aniſo, & opio, ſed quorum pondera non ſunt eadem Galeno, Paulo, & Aëtio.

Tripſis, vide *Anatripſis.*

Triſmos,

Triſmos, ſive *Tryſmos*, Latinis *Stridor*, eſt convulſio muſculorum mandibularum, ex quâ fit dentium invita concuſſio, 2. de cauſ. ſympt. cap. 2. Τρισμὸς, ſive τρυσμὸς, ſonitum edit, ſed tenuem ex inſtrumentorum anguſtiâ. Ex flatuoſo autem ſpiritu cum exiguo humore efficitur.

Triſulca, vide *Triglochina*.

Tritæophyes (quæ & *Tritæus*) *febris*, eſt tertianæ naturam ſapiens, quæ tertio die exaſperatur, & fermè in integritatem remittitur; ſed ſiqua febris, tertio quoque die exacerbatur, neque per minimum intervallum ita miteſcat, ut in eo febricitans propè ſinceram infebricitatem aſſequi videatur; hanc ſi quis *triæophyes* nominare velit, forſan & ipſe non ſine ratione in hanc ſententiam deſcendere videbitur, comment. 2. in 6. de morb. vulg. 23.

Tritæus, vide *Tritæophyes*.

Trivus, Græcè Τρῖβος, apud Hippocratem ſignificat eam corporis partem, cui ſive ſtantes, ſive ambulantes, ſive ſedentes, ſive jacentes, innitimur; ut ſtantibus nobis, atque ambulantibus, plantæ pedum; nates, ſedentibus; ſpina tota, ſupinis; cubito, innitentibus cubitus, 2. de his quæ in med. Sic etiam ut author eſt Galenus apud Hippocratem, locus tritus dicitur & calloſus.

Trochantera, Latinis *Tuberculum*, magni oſſis femoris proceſſum in ſpecie ſic vocant, 2. de anatom. adm. cap. 6. & libr. de oſſib. cap. 21. vide *Femur*.

Trochiſcus, vide *Paſtilli*.

Trochlea brachii, vide *Bathmides*.

Tromata, Latinis *Ictus*, nominat Hippocrates magnas noxas, ab aliquo extrinſecus, etiam ſine vulnere illatas, com. 5. in 6. de morb. vulg. 12. Unde Hippocrates τιτρωμένον vocat eum, qui quovis modo offenſus ſit.

Tromos, id eſt, *tremor*, 2. meth. 2.

Tryſmos,

Tryſmos, vide *Triſmos*.

Tubercula, ſunt qnædam ſpontè naſcentes, & celerrimè factæ inflammationes, quæ celerrimè in altum attolluntur acumen, & celerrimè ſuppurantur, & plurima horum in inguinibus, & alis, eſt generatio, quoniam in his partibus multi ſunt adenes, qui apti naturâ ſunt ad has ſuperfluitates promptè excipiendas, 3. aphor. 26. *Tuberculum* inſuper *Phyma* nominat Hippocrates, quod alibi ipſe ſolitus eſt vocare *Suppurationem*, Græcè *Empyema*, 7. aph. 8. de tumor. cap. 15.

Tumor, vide *Oncos*.

Tunicæ cordis, ſunt corpora tegentia extrinſecùs utrumque ventriculum cordis, 6. de uſu part. cap. 8.

Tunicarum nomine, quidam ſola compoſita operimenta deſignant; alii autem craſſa; alii, niſi compoſita ſimul & craſſa extiterint, eis appellationem hanc non tribuunt. Ad eundem autem modum, & de *membranis* litigant; quibuſdam enim ſimplicitas ſufficit; aliis autem tenuitas; alii ambobus opus eſſe arbitrantur, ut ita nominentur; & niſi tenue fuerit ſimul, & ſimplex operimentum, id nolunt vocare membranam: At Antiqui certè, *tunicas*, *membranas*, *meningas*, præter hæc omnia alia operimenta ſic vocant; quos nos quoque ſequentes, à vanâ quidem in nominibus garrulitate diſcedemus, 4. de uſu part. cap. 9.

Turgere, verbum eſt tranſlatum ab animalibus concubitum appetentibus, ad humores; nam ſicuti illa ſtare loco non poſſunt, quâdam titillatione impulſa, eoquè affectu concitata, motu feruntur turbulento; ſic & humores plerumque in motu vehementiore, atque transfluxu à partibus ad partes, in morbi principio, moventes, titillantes, & quieſcere non permittentes, cùm & ipſi pariter moveantur, & transfluant, & perenni hâc ſuâ latione ægrum moleſtent, turgere dicuntur. Tales ergò dicuntur *humores turgentes*, qui ſunt in motu, latione, & fluxu, 2. aphor. 22.

Tur-

Turgidus dolor eſt, qui à parte primariò affectâ, veluti è radice incipiens, celeriter in partes adjacentes transfertur, 2. loc. aff. 7.

Turgidus pulſus, vide *Gracilis*.

Tuſſis, eſt vehementiſſima quædam efflatio, quâ plurimus ſimul, celerriméque foràs actus ſpiritus attrahit, propellitque unà ſecum ſuo impetu, quæ vias ſuas obſtruunt, 2. de ſympt. cauſ. 4. Cùm enim externus aër in aſperas arterias trahatur, quæ cartilagineæ duræque ſunt, nec contrahi circa id, quod continent, poſſunt, incitatum hunc excogitavit ſpiritus exitum, quem vocant *tuſſim*, quo ſpiritus ſibi ipſi violenter, & cum impetu delatus, vias expurgat, non aliter quàm tubos, & fiſtulas expurgant harum opifices, 4. de cauſ. ſympt. 3.

Tuſſis ſicca, in quâ nihil expuitur, 4. aphoriſ. 54.

Tyloſis, id eſt, *callus*; ſic autem nuncupatur, cùm in palpebris aſperitates ex ſenectute craſſiores, albidiores, & parùm ſenſiles extiterint, eóque minùs deleri poſſunt, lib. Introd. cap. 15.

Tympanias, qui & *Tympanites*, Hydropis eſt ſpecies, in quo ſpiritus flatúsve craſſi, frigidi, totam thoracis ſuperiorem, & inferiorem regionem, tumentes facit, 4. acut. 111. vide *Aſcites*.

Tyneſmus, qui & *Tineſmus*, & *Teneſmus*, appellatur, eſt recti inteſtini vehemens tenſio, & aſſidua dejiciendi cupiditas, paucis admodùm ſequentibus excrementis, quæ quidem ab initio pituitoſa & pinguia, progreſſu verò temporis, etiam abraſionis ſpecie dejiciuntur, & iis, quæ à ſupernis deſcendunt, haud quaquam miſceri videntur, 6. loc. aff. 2. *Tineſmus* (alibi dicit Galenus) ulcus eſt in recto inteſtino factum, quod quidem infert ſymptomata Dyſenteriæ ſimilia, nixus tamen multò vehementiores, quàm ſunt dyſentericorum, 3. de ſymptom. cauſ. cap. 2.

Typhodes febres, id eſt, Succendentes, ut *Cauſodes*. Incendentes, ſunt, quarum media eſt *ſemitertiana*, 1. aphoriſ.

riſ. 12. Τυφώδης πυρετὸς, nomen eſt febris continuæ & ardentis, non per ſe quidem natæ & eſſentialis, ut vocant, ſed ſymptomaticæ, & à jecinoris eryſipelate excitatæ. Ubi enim viſcus id eryſipelate afficitur, febrem inde ortam, τυφώδη Veteres appellarunt, ſicut à ventriculi eryſipelate λειπυρίαν, & ab eo qui pulmonem infeſtat, κρυμώδη. Galenus comment. in aph. 42. libr. 7. vide *Febris typhodes*.

Typhomania, (quæ & *Typhonia)* eſt Delirus lethargus, vel Lethargicum delirium, libr. finit. *Typhomia* appellatur, commiſtus affectus ex lethargo, & phrenitide, libr. de Comat. cap. 2. Ego verò, quoties ad finem uſque tùm deſipientia, tùm Coma perſiſtunt, affectionem hanc ex phrenitide, & lethargo miſtam, appello; quidam *Typhomaniam* vocaverunt, 1. prorrh. 1.

Typus, eſt ordo intentionum, & remiſſionum; *Periodus*, ſive *circuitus*, eſt tempus intentionum, ac remiſſionum in morbis factum, lib. de Typis, cap. 2. ſive, eſt formula quædam acceſſionis, cùm vel ſubſequitur, vel anticipat. Definitur quoque, quod ſit reditus ab eodem, ad idem, 1. criſ. 3.

Tyria, apud Arabes, & barbaram ſectantes medicinam, idem eſt, ac *Ophiaſis*; *Tyri* enim voce, *omnes ſerpentes*, & potiſſimùm *Viperas* intelligunt.

V.

VACUATIO, Græcè Κένωσις, vide *Purgatio*.

Vacuus pulſus eſt, qui arteriæ elevationem facit bulloſam, ut digitorum impreſſioni egreſſus, per vacua occurrat, 1. de diff. pulſ. cap. 6.

Vaginæ, vide *Membrana dura*.

Vaginalis tunica, vide *Elytroeides*.

Valga, appellantur crura, in exteriorem partem vergentia; quæ verò in interiorem, *vara*, & *manca*, 3. de his, quæ in med. 31.

Vapor.

Vapor, humor eſt extenuatus, qui pluribus eſt in ſpiramentorum raritate, corporis mollitie, ſubſtantiæ fuſione, 1. ſimplic. 8.

Varices, ſive *Cirſos*, venas omnes dilatatas antiqui appellabant, libr. de tumor. 16. *Varices*, ſunt venæ latiores in coxis, teſticulis, & cruribus, quæ ex craſſo & melancholico ſanguine turgent, adeò ut pellente naturâ, ad partes ignobiliores, humores craſſos, & melancholicos, dictarum paſſionum generatio ſequatur, 6. aphor. 21.

Variciformis flexus, vide *Flexus variciformis*.

Varicoſus aſſiſtens, vide *Genitalis, Glanduloſi aſſiſtentes*, & *Meatus genitalis*.

Varicoſus Meatus, vide *Genitalis*.

Varus, exiguus durusque tumor eſt, in faciei cute obortus, Græcè *Ionthos*, qui differt à ficoſis tumoribus in mento provenientibus, non ſolùm quod ex craſſo humore conſiſtat, verùm etiam quod participet tenui quâdam ſanie, ratione cujus facilè ulceratur, non rectè, atque ex arte curatus, libr. de remed. part. fac. cap. 11. vide *Ionthos*, & *Ficoſus tumor*.

Vaſa deferentia, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

Vaſa ſpermatica, Seminaria, quæ vulgò *Præparantia* appellantur, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

Vehemens pulſus (ſive *Validus*, & *Fortis*) eſt, qui violenter tactum impellit, & quaſi ferit: *remiſſus*, ſive *languidus*, qui debiliter, de pulſ. ad Tyron. capit. 3. & lib. 3. de differ. pulſ. cap. 5.

Vehementia morbi, eſt ea, quam *magnitudinem* vocant; & *mos morbi*, quem *modum* ſive *naturam morbi* appellant, 1. criſ. 3.

Vellicationes, ſeu *diſcerptiones*, junioribus Medicis appellantur *convulſiones*, quæ in *fibris muſculorum* contingunt, dum nimis intentæ, interdum rumpuntur, 3. de his, quæ in med. 30.

Vena, φλέψ, eſt vas ſpermaticum, unâ conſtans tu-

nicâ, fibris triplicibus contextum, ſanguini deferendo deſtinatum: *venæ* etiam nomine, *arterias* comprehenderunt Veteres: quo ſenſu Plato in Timæo, venas à corde oriri aſſerit, ut teſtatur Galen. 6. de Placit. vide *Arteria*. Prodit autem Vena omnis ab hepate, quæ modò verè & ſimpliciter Vena dicitur. Nam ſiquis contendat Venam arterioſam à dextro cordis ventre naſci, ut certum id eſt, ſic ea non ſimpliciter Vena dicitur. In univerſum autem duæ ab hepate oriuntur; una, à ſimâ ejus parte; altera, à gibbâ. Quæ ex ſimâ oritur, variis nominibus appellatur, *μεγάλη*, *ἡ ἐπὶ τὰς πύλας*, *μεγάλη ἐπὶ πύλας*, & *πλεχιαῖα*, quod ſit aliarum velut quidam truncus: Vulgò *Vena porta* dicitur. Hæc in ſimâ parte hepatis quinque interdum pluribus paucioribusve radicibus actis, & poſtea in unum truncum coaleſcentibus, jecinoris portis una amplaque egreditur: paulòque poſtea in duos majores ramos dividitur, quorum unus lienem petit, alter fertur in meſenterium, uterque in quamplurimos ramos diviſus. Quæ autem à gibbâ parte jecinoris proficiſcitur, pluribus ſimiliter nominibus vocata eſt ab ipſo Galeno, *μεγίστη*, *κοίλη*, *ἡπατίτης*. Ea venarium omnium capaciſſima eſt, ſparſiſque aliquot radicibus intra jecoris partem gibbam ſimiles Venæ portæ radices ſpectantibus, & propemodum tangentibus, mox ſeu truncus unus emergit, nec multò poſt in ramos duos ſcinditur, quorum unus in ſuperiores, alter in inferiores partes fertur.

Vena arterioſa, vide *Arteria venoſa*.

Vena axillaris, vide *Axillaris vena*.

Vena azygos Græcè, *Conjugio carens* Latinè, vulgò *Vena ſine pari*, ea eſt, quæ in quibuſdam animantibus juxta cor adnaſcitur; in quibuſdam verò ut in hominibus, ex eâ emergit parte, quâ cordis aurem dextram Vena cava tangit: Hinc, ſi quidem emergens, humiliùs depreſſiùsque per cor defertur, atque in ſpinam contorquetur, 2. acut. 10.

Vena

Vena Baſilica, vide *Axillaris.*

Vena capillaris, vide *Apanthiſmos.*

Vena capitis, vide *Humeraria.*

Vena cava, vide *Cava vena.*

Vena cephalica, vide *Cephalica vena.*

Vena communis, vide *Communis vena*, & *Media vena.*

Vena conjugio carens, vide *Vena azygos.*

Vena coronalis, ſive *Stephaniæa*, vide *Vena Periſtephaniæa.*

Vena craſſa, vide *Craſſa vena.*

Vena cubiti externa, vide *Humeraria.*

Vena cubiti interna, vide *Axillaris.*

Venæ emulgentes, vide *Emulgentes venæ.*

Venæ & *Arteriæ umbilicales* ſunt, quæ uteri acetabulis adhæreſcunt, quibus fœtus in utero alligatur, & per quas alimentum trahit, 1. de ſemin.

Venæ guidez, vide *Apoplecticæ.*

Venæ hæmorrhoidales, vide *Hæmorrhagia*,

Venæ jugulares, vide *Apoplecticæ.*

Venæ meſaraicæ, vide *Meſenterium.*

Vena funis brachii, vide *Funis brachii.*

Vena hepatica, vide *Axillaris.*

Vena humeralis, vide *Humeraria.*

Vena jecoraria, vide *Cava vena.*

Vena iſchiadica, vide *Iſchiadica vena.*

Vena lata, & *magna*, dicitur *Vena humeralis*, 1. de artic. 53. licèt communiter Medici, & Anatomici, *magnam* vocant *Venam Portæ*, ſicut *Cavam*, *maximam* appellant.

Vena manifeſta, vide *Manifeſta vena.*

Vena media, vide *Communis.*

Vena nigra, vide *Media cubiti vena.*

Vena Periſtephaniæa (Latinis *Coronaria*) eſt, quæ cor ipſum coronat, principiumque ſui ortûs extra membranas habet, 6. de uſu part. cap. 14.

Vena Poplitis, eſt ramus medius Venæ cavæ, qui

deorſum ad Poplitem fertur, ubi vulgò *Vena poplitæ* dicitur, & per profundum Suræ procedens, non modicam in muſculos ejus ramorum ſobolem ſpargit, atque ob id hæc vena *communis*, ſeu *media*, dicitur, quemadmodum etiam in manu, lib. de diſſ. ven.

Vena porta, vide *Cava vena*.

Vena purpurea, vide *Communis vena*, & *Media vena*.

Vena ſalvatella, vide *Salvatella vena*.

Vena ſaphena, vide *Saphena vena*.

Vena ſine pari, vide *Vena azygos*.

Vena ſplenica, vide *Splenica vena*.

Veneticos oculos appellant eos, qui ſuffuſione affecti ſunt; fiunt autem *Venetici oculi* duobus modis, vel propter aquam, ſi nimiùm fuerit coagulata; vel propter ſiccitatem, quam patitur cryſtallinus humor, libr. de ocul. part. 4. cap. 12.

Ventralis diſpoſitio, vide *Cœliaca*.

Ventrem ſuperiorem, Veteres appellant *Thoracem*; alimenti autem receptaculum, ſive abdomen, omneque id, quod à ſepto transverſo eſt, *ventrem inferiorem*. Interdum autem *ventrem ſuperiorem* nominabant, in quem cibi aſſumuntur, quæ ab eo ſunt omnia, *ventrem inferiorem*; Interdum quoque ſola ſic nominant, *craſſiora inteſtina*. Denique ſunt, qui Colon duntaxat, *ventrem inferiorem* vocant, 4. acut. 112. 7. aphoriſ. 38.

Ventriculus eſt, in quem primò animalia cibum pertrahunt, 6. de anat. adm. cap. 2. Aliquando *ventriculi os ſuperius* per abuſionem, pro *ſtomacho* ſumitur, libr. de cur. rat. per ſang. cap. 1.

Vermiculans pulſus eſt, cùm ſpecies nobis tangentibus exhibetur quaſi perreptantis arteriam vermis, undarum in modum inſurgentis; idem ille parvus eſt languidus, & creber. Sin autem non parvitati, ſed magnitudini ſit adjunctus, dicitur *Undoſus*: ſi ad extremam deveniat remiſſionem, crebritatem, & parvitatem,

tatem, *formicans* dicitur, de Pulſ. ad Tyronem, cap. 8. & 1. de differ. pulſ. 26. & 27.

Vermiformis excreſcentia, ſive *Epiphyſis*, vide *Vermis Cerebri*.

Vermis cerebri, eſt obſtaculum quoddam, quod habet pars ea, quâ à medio Cerebri ventriculo, ad poſteriorem itur, cujus forma eſt ſicut pinea, libr. de ocul. part. 2. capit. 2. Quin particula quædam Cerebri incumbit meatui, qui eſt à Cerebro ad Cerebellum, quæ circumſcriptionem obtinet figurâ vermi ſimilem, in lignis enaſcenti: Hinc etiam Anatomici *excreſcentiam* & *proceſſum vermiformem*, corpus hoc, quod totum meatum contegit, vocant, 9. de anat. adm. 5. dicitur & *vermiformis epiphycautes*, 9. de anat. adm. cap. 5. ac *vermiformis epiphyſis*, 8. de uſu part. cap. 14.

Vernaculus morbus, vide *Communis*, *Endemius*, & *Epidemius*.

Verricularis, vide *Amphibleſtroeides*,

Verrucoſa, vide *Dura ulcera*.

Vertebra, vide *Dorſum*.

Vertex, *Apex*, aut *Mucro cordis*, eſt inferior viſceris terminus, figurâ turbinatus, qui infernæ pectoris oſſis regioni cohæreſcit, ubi etiam mucronata cartilago conſtituitur, 7. de anat. adm. cap. 3.

Vertex capitis, (Græcè Κορυφὴ) in mediâ capitis regione, ſinciput ſuperante, eſt collocatus: unde velut à centro circulus, capillorum proventus, incipere videtur, libr. introd. capite decimo. Sunt qui eo nomine intelligant capitis partem inter ſinciput & occiput mediam & ſummam: Ea στεφάνη propriè dicitur. Sunt verò qui partem eam capitis interpretentur, in quâ capilli alii ad dextram, alii ad ſiniſtram invertuntur, ut non ſit aliud κορυφὴ, quam linea illa, quæ capillos in duas partes diſtinguit. Unde & δικόρυφοι, id eſt, *Bivertices*, dicuntur, non ii quidem, quibus os ſummum capitis geminum ſit, ſed illa potiùs linea, diſcrimen-

que capillorum. Rufus κορυφὴν definit id quod in medio eſt, per quod maximè volvuntur capilli. Id quod etiam ſecuti Latini, *verticem* dixerunt, à *vertendo*, nimirum propter flexum capillorum, quod illic velut in gyrum ii vertantur. Quam etiam ob cauſam quidam ex Græcis, ἑλιγμὸν, & πόλον ἀπὸ τοῦ πολεῖν, hoc eſt, à *vertendo*, eandem partem appellarunt.

Vertigo, eſt affectio, quâ caput abſque externis cauſis in gyrum circumagi videtur, 4. acut. 42. vide *Scotodinos*.

Veſica fellis, vide *Cyſtis Choledochos*.

Veſtigium, vocatur inferior pars pedis, 2. de fractur. cap. 10.

Veternus, eſt gravis ſopor, de cauſ. morb. cap. 3. ſive ignavia & ſtoliditas cum ſomnolentia, 1. prorrhet. 31. & 2. aphor. 3. Dicitur autem *Veternus*, quaſi *veteranus morbus*, qui *Lethargus* vocatur, in quo ægri veteranorum, id eſt, ſenum more, inexpergiſcibili ſomno detinentur. Terentius in Eunucho.

Vibratio, ſive *Agitatio*, eſt violentus totius corporis hujuſque partium motus, ut conquieſcere non liceat, etiamſi ſtrenuè admodùm renitaris; differens à *Tremore*, qui, niſi partem movere velis, non accidet, libr. de trem. palp. cap. 6.

Vibratus pulſus, (Græcè Κλονώδης,) vide *Convulſivus*. Hic pulſus perpetuò durus eſt, & propter duritiem vehemens. Fit autem cùm valida eſt facultas, inſtrumentum durum, & urgens uſus, quorum unum ſi abſit, *vibratus* fieri non poteſt. Galen.

Victum appello, non hunc tantùm, qui cibo, & potione conſtat, verùm etiam, qui omnibus aliis, ut ocio, exercitatione, balneo, venere, ſomno, vigiliis, & omnibus, quæ quovis modo fiunt in humanis corporibus, ipſamque adeò vivendi rationem, comment. 3. in 3. de morb. vulg. 9.

Villi, vide *Fibræ*.

Vina

Vinàciæ, ſunt ſolidæ uvarum reliquiæ, cùm in torculari ſuccus ipſarum omnis expreſſus fuerit, 2. de aliment. facult. 9.

Vinum aparachyton, id eſt, originale, cui marina aqua non eſt addita, 4. de comp. med. loc. cap. 7. cui proindè opponitur *vinum tethalaſſomenon*, 4. acut. 2. Ἀπαράχυτος οἶνος, dictum vinum eſt ad ejus laudem à mercatoribus, quaſi purum & ſincerum, nec adulteratum aqua marinæ miſturâ, tanquam per ſe ſatis firmum & generoſum. Neque enim nobilibus vinis miſceri ſolet aqua marina, ſed imbecillioribus, quæ θαλάσσια & τεθαλασσωμένα ob id dicebantur, ut eo quaſi fuco adulterata, calidiora & acriora viderentur, tum ut faciliùs à mercatoribus conveherentur, & longæ viæ incommoda perferrent, atque etiam diutius ſervari poſſent. Sed temperandi ratio varia fuit, ut docet Dioſcorides. Alii, inquit, ſtatim cùm decerptæ ſunt uvæ, aquam maris admiſcent. Alii, in areâ uvas Sole ſiccant, quibus calcatis, marinam adjiciunt. Alii, paſſas priùs uvas, in doliis marinâ aquâ macerant, mox calcatas exprimunt: quod tamen magis paſſi generibus adſcribitur. Omnia ejuſmodi vina ſiccant, ſitimque inducunt, pro modo aquæ marinæ admiſtæ ſtomacho adverſantur, nervos infeſtant, alvo tamen apta eſſe, Dioſcorides prodidit. Fuerunt hujus generis, ut idem ait, vena Coa & Claromenia, quæ propter plurimæ aquæ marinæ miſtionem facilè corrumpuntur, flatus movent, alvum turbant, & nervis officiunt. Splenicis quidam Veteres exhibuerunt. Diſcorides lib. 5. meminit etiam vinorum ἀπαραχύτων, quæ admiſtam ſapam recipiant: quæ quidem revera ἀπαράχυτα ſunt, id eſt, aquæ marinæ expertia, ſed tamen alio liquore adulterata, ſapâ ſcilicet immiſtâ.

Vinum vinoſum, vide *Hydatodes*, & *Oenodes*.

Virtus naturalis, vide *Virtutes*.

Virtus ratiocinatrix, vide *Virtutes*.

Virtus vitalis, vide *Virtutes*.

Virtutes, (quas *facultates* Medici vocant, Plato *animas*) ſunt tres illæ, quæ toti corpori, ex principiis,ſuo veluti fonte diſtributæ, animal gubernant. Prima, *naturalis*, *altrix*, *appetitrix*, *alterans*, & *concoquens* appellatur, 2. prognoſt.26. ad nutriendum animal neceſſaria, ſtirpibus communis, quæ Jecur veluti pro fonte habet; canales verò, ab hoc in totum corpus ſparſos, obtinet ipſas venas. Altera, *facultas*, ſeu *anima vitalis*, & *animoſa* appellatur *virtus*, quæ non modò ut ſtirpibus, aut vitâ præditis, ſed etiam ut animalibus, anima eſt inſita, ſedem habens in corde, cujus canales arteriæ ſunt. Poſterior, *Ratiocinatrix*, in Cerebro domicilium habens, voluntariis actionibus, unà cum ſenſibus præſidens, cujus canales ſunt nervi, ſenſum motumque in totum animal deferentes, 9. method. 10.

Vitalis motus, vide *Motuum ſpecies*.

Vitellina bilis, quæ & *Lutea* dicitur, vide *Bilis pallida*.

Vitiliginum, quas *Alphos* vocant, *generatio* ſimilis eſt generis, cum eo affectu, quem *Leuce*, ſive *albam vitiliginem*, Arabes, *Albaras* appellant, non tamen ſub iis tota caro vitiatur, ut in *Leuce*, ſed in ſummo corpore, veluti ſquamæ quæpiam, *Vitiligines* inſiguntur; albæ quidem, ex pituitoſo; nigræ, ex melancholico ſucco exortæ, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. In *Vitiligine* autem alba, fit nutrimenti appoſitio, non aſſimilatio, 1. de natur. fac. cap. 11. Α᾿λφὸς eſt vitioſa macula & fæda in corporis cute apparens,& ex malo corporis habitu excitata, ſed ſine manifeſtâ cutis aſperitate, ſine ſquamis, ſine exulceratione. His enim notis à pſorâ, lichene, & leprâ, cæteriſque hujus notæ tumoribus diſtinguitur, Dicitur ex eo quod colorem cutis immutet. Immutare enim apud Veteres ἀλφαίνειν dicebatur. Eſt autem ἀλφὸς non totius quidem carnis affectio, ſicut Cancer & Elephas, ſed ſummæ modo carnis cutiſque ab

ab improbo ſanguine, aliàs pituitoſo, aliàs autem melancholico proveniens, qui cùm probè adhæreat affectæ parti, non tamen aſſimilari poteſt. Ejus tres ſpecies ſunt, ἀλφὸς, μέλας, λεύκη. Utrum autem aliquod horum ſanabile ſit, an non ſit, experimento facili colligitur: Incidi enim cutis debet, aut acu pungi. Si ſanguis exit, quod ferè fit in duobus prioribus, remedio locus eſt: ſi humor albidus, ſanari non poteſt.

Vitreus humor, à Praxagorâ appellatur *vitrea pituita*, pituitæ ſpecies eſt frigidiſſima; quippe vitro fuſo, tùm colore, tùm ſubſtantia haud abſimilis, 2. loc. aff. 5.

Vitreus oculi humor, vide *Hyeloeides*, & *Cryſtallinus*.

Ulcera dura, vide *Ochthode*, & *Dura ulcera*.

Ulceratio oculi, eſt ruptio circa corneam tunicam, quæ vel ex ictu, vel èx phlegmone oritur, lib. finit.

Ulcus, quod Græci *Elcos*, vide *Unionis ſolutio*.

Ulcus depaſcens, vide *Phagedænas*.

Ulna, vide *Cubitus*.

Ulomelia, id eſt, *ſolimembria*, eſt totius corporis, ex membris compago, 1. de uſu part. 8.

Umbilicus, nihil aliud eſt, quàm multitudo magnorum vaſorum, quæ ex multis parvis venis, & arteriis, & propaginibus earundem per totum Chorion diſperſis, conflata eo loco unitur, per quæ ipſiſſima vaſa, & ſanguis, & ſpiritus, ad fœtum derivatur, in medio urinaculum habentium, libr. de diſſect. vulv. cap. 10.

Uncia, habet drachmas octo, quæ drachmæ etiam *Holce* dicuntur; Drachma habet ſiliquas duodeviginti, alii dicunt ſcrupulos tres: ſcrupulus, ſive ſcruptulus, habet obolos duos, (hodiè gr.xx.) obolus ſiliquas tres, lib. de pond. & menſ. cap. 3.

Undoſus pulſus, vide *Vermiculans*.

Unguis, ſive *Ungula*, vide *Pterygium*.

Unio, vide *Proſthefis*.

Unionis ſolutio, ſive *Continuitatis ſolutio*, eſt morbus, in quo partes, quæ ſecundum naturam unionem acceperunt,

perunt, inter ſe ſolvuntur, libr. de conſt. artic. cap. 6. quæ quidem unionis ſolutio, ſi in oſſe fiat, dicitur *Fractura*, ſeu *Catagma*; in nervoſis muſculorum partibus ex diſtentione, *ruptura*; in fibris, *Convulſio*, ſeu *Spaſma*; in carne ex vulnere, *Inciſio*; ex aliquo acuto, *Punctura*, ſeu *Punctio*; ex aliquo gravi, *Contuſio*; ex eroſione in oſſe, *Teredon*; in carnoſis partibus, *Ulcus*; in inſtrumentalibus & ligamentis, *Avulſio*, ſive *Apoſpaſma*, ibidem; in vaſis muſculisque, ex violento ictu, vel gravi caſu, vel alio quopiam valente motu excitata, *Rhegma*, & *Thlaſma*; cum contuſione & ruptione, *Ecchymoſis*, 4. meth. 1. ab aliquo acuto occurſante, atque abſcindente, *Inciſio*, *Diſſectio*, & *Sedes*, lib. de cauſ. morb. c. 11.

Univerſalis morbus, vide *Communis*.

Univoca, vide *Æquivoca*.

Vocis organa voco, per quæ ſpiritus redditus vocem efficit; hæc ſunt aſpera arteria, guttur, fauces, veluti ſpiritûs plectrum, per ipſas tranſeuntis; nam hæ vocis inſtrumentum ſunt, ut locutionis, lingua.

Vola manûs, nominatur ſupina pars manûs, juxta pollicem aſſurgens, Græcè θέναρ; cui pars oppoſita, *Hypothenar*, & *Subvola* vocatur, 1. de uſu part. cap. 17.

Voluntarius motus, vide *Motuum ſpecies*.

Volvuloſa, *Stomachi ſubverſio*, vide *Subverſio*.

Volvulus, vide *Chordapſus*, & *Ileos*.

Vomica, vide *Fiſtula*, & *Sinus*.

Vomitus, & *Nauſea*, expultricis facultatis ventriculi depravati motus ſunt, ad ea, quæ hujus in cavitate continentur, noxia quàm citiſſimè per ſtomachum vacuanda; Nec idem eſt vomentbus & ſingultientibus motus, quippe in vomitionibus ea, quæ in capacitate ſunt ventris, rejiciuntur; in ſingultu, quæ in ipsâ ventriculi ſunt ſubſtantiâ, & fibroſis nexibus ſimili ſcilicet tùm affectu, tùm motu, qualis eſt iis, qui ex intemperie tuſſiunt, omnibus nimirùm ventriculi partibus, quod ſibi moleſtum eſt, expellentibus, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2.

Ura-

Urachòs, appellatur meatus & ligamentum, quod infantis umbilico inſeritur, ex quo etiam ille enaſcitur, & ſuſpenſus eſt, qui ipſe meatus mutuo congreſſu quinque vaſorum umbilicalium abſolvitur; nam à venis, quæ ſecundas implent, binæ prodeunt venæ, ab arteriis ibidem ſitis, itidem binæ arteriæ, & à nervis unus nervus, qui complicati mutuò, umbilicum abſolvunt, lib. Introd. cap.11. vide *Umbilicus*, & *Urinaculum*. Ὀυραχὸς, ſive ὀυραχὸς allantoeides tunicæ eſt initium, perforaturque ſatis lento & evidenti meatu ad fundum veſicæ ipſius fœtus, ſic ut allantoeides cum veſicâ τοῦ ὀυραχοῦ, qui medius inter utrasque eſt, conjungatur. Per eum urina fœtus defertur in allantoeidis cavitatem longam, anguſtam, rotundam, quæ in ipſius fines magis effunditur, ne amnion, chorion, uterum, ipſumque fœtum premat. Neque enim urinam retineri intra veſicam expediebat, neque per veſicæ cervicem reddi, ne fœtui circumfuſa, ejus cutem exulceraret.

Uraniſcus, id eſt, *parvum cœlum*, quod Latinè *palatum* dicitur, pars eſt oris ſuperior, à cœli ſimilitudine nomen accipiens, lib. finit. quod in cœli modum cameratum ſit. Dicitur etiam ὀυρανός.

Urentia, vide *Cauſtica*.

Ureteres, ſunt meatus quidam oblongi, & fortes, *Pori urinarii* dicti, qui renes veſicæ committunt, ducentes per colatoria, urinas à ſanguine ſegregatas, ad veſicam, 5. uſu part. 5. Qui urinarii meatus, nec *arteriæ* ſunt, cùm nec pulſent, nec duplici conſtent tunicâ; neque *venæ*, quia ſanguinem in ſe nullum continent, nec ſimilem omninò venæ habent tunicam; à nervis autem plùs diſtant, quàm à jam dictis, 1. natur. fac. c.6. Οὐρητῆρες & ὀυρητικοὶ πόροι dicuntur Græcè. Habetur autem utrinque unus, qui conſtans tunicâ tenui, ſed densâ, & fibris tantùm obliquis textâ, à renis ſinu per ejus ſimam partem ſuper lumbos fertur, ubi alteram à peritonæo tunicā venulis & arteriis intertextam mu-

mutuatur; tandem verò inter veſicæ tunicas ſpatiò brevi interlapſus, paulò ſupra veſicæ os in ipſius capacitatem erumpit. Ad ipſum autem foramen membranulæ geminæ ex veſicæ corpore propendent, veluti proceſſus quidam, quæ urina in veſicam ab uretere delabente cedunt & aperiuntur, eædemque, ubi veſica plena eſt, urinam in uretera regeri & remeare prohibent.

Urethra, ſive *Urithra*, eſt meatus penis, urinæ reddendæ accommodatus, quem & *fiſtulam urinariam* appellant, 4. aph. 82. Oritur à cervice veſicæ, 1. loc. aff. 1. vide *Fiſtula urinaria.*

Uretica, vide *Diuretica.*

Urina, quam Græci οὖρον vocant, eſt excrementum tenue & aquoſum ſanguinis, 5. uſu part. 5. vide *Lotium.*

Urina optima, cujus ſedimentum album, & læve, & æquale extiterit omni tempore, uſque dum judicatus fuerit morbus, lib. de atrâ bile, cap. 8.

Urinaculum, quod Græci οὐραχὸν vocant, eſt & dicitur illud, quod ex venis duabus, totidemque arteriis, & uno nervo ſimul in χορίῳ, ſive muliebribus locis, quandam quaſi caudam conficit: hoc meatu, qui à ſupremâ fœtus veſicæ fundi regione, per umbilicum in cavitatem pertinet, quæ inter ſecundum & tertium conſiſtit involucrum, lotium in alantoeideâ tunicam derivatur. Hunc ſolers natura excogitavit atque fabrefecit, ut fœtus urinam, longiùs à corpore ſummoveret ipſius, & ne per veſicæ cervicem urina reddita, admotaque teneræ cuti, ipſam ſuâ exulceraret acrimoniâ. Apud Hippocratem lib. περὶ καρδίας, ita legitur: Οὐδὲ τῆς καρδίης νέμεται τὴν ἐσχατιὴν, ἀλλ' ἐγκαταλείπει τὸν οὐραχὸν καὶ στερεόν ἐστιν; ubi pro *mucrone cordis* ſumitur. Vel breviùs: *Urinaculum* eſt meatus, qui ex fundo veſicæ exortus, lotium in tunicam allantoeidem prægnantis mulieris derivat; quæ ita à ſimilitudine figuræ, quam

quam habet cum inteſtinis, appellatur, 15. de uſu part. cap. 15. vide *Urachos*, & *Umbilicus*.

Urinarii, vide *Ureteres*.

Urinarius meatus, Græcè οὐραχὸς, οὐρήθρα, vide *Ureteres*.

Urinæ difficultas, & *ſuppreſſio*, vide *Iſchuria*.

Urinæ profluvium, vide *Diabetes*.

Urinæ ſtillicidium, vide *Iſchuria*, 3. aphor. 16.

Urinæ ſubſtantia, vide *Conſiſtentia*.

Uron, vide *Urina*.

Uteraria, vide *Hyſterica*.

Uteri ſuffocatio, eſt reſpirationis ob uterum p. n. affectum ablatio, quæ & *Apnœa* vocatur. eandemque *Uterinam ſuffocationem*, & *ſtrangulationem* appellant, 5. aph. 35. denique & *Hyſtericum morbum*, 4. de cauſ. pulſ. 22.

Uteri Rheuma, vide *Menſes*.

Uterus, Μήτρα, *Vulva*, & *Matrix* appellatur, eſt ea corporis pars, quæ mulieribus ad concipiendum & pariendum, à naturâ eſt conceſſa, 6. loc. aff. 5. Magnitudo mediocris uteri longa ut plurimum eſt undecim digitos, à fundo ad pudendum. Ad ilia autem præcipuè cornibus extenditur. Diſtinguitur autem uterus ſinu duplici, quem κόλπον appellant, dextro & ſiniſtro, per illam tunicæ propriæ in medio glutinationem ſuturâ quâdam, qualis ſcroto ineſt, obſcuriore tamen foris deſignatam. Uteri os in virginibus & utero gerentibus, & ſterilibus, & parere ceſſantibus eſt glandi virili perſimile: parturientibus verò & recens enixis adeò extenditur & patet, ut nihil ejus ſuperſit, ſed cavitas una propè æqualis à fundo uteri ad pudendum appareat. Id os à conceptu multum contrahitur, teſte Hippocrate, mediocriter autem aperitur, dum ſemen recipit, aut ipſum excernit, vel menſes: idem os epiploön inter veſicam & uterum illapſum in valde obeſis comprimit, & conceptum impedit, ut ſcribit Hippocra-

pocrates. Uteri collum eſt corpus muſculoſum carne durâ & cartilaginosâ conſtans, in annos ſemper magis durum & cartilaginoſum evadens, ita ut vetulis jam ſit ſimile ſummitati aſperæ arteriæ, ut rectè comparavit Herophil. Colli autem uteri os, *Cunnus* Latinè dicitur.

Utricularii, vide *Hyderici*, & *Aſcites*.

Uva, vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

Uvæ, *Pariſthmia*, & *Tonſillæ*, nihil aliud ſunt quàm inflammationes: *Uvæ* quidem Gargareonis; *Tonſillæ* verò adenum eorum, qui in principio faucium inter ſe oppoſiti ſunt, quemadmodum *Pariſthmia*, corporum eorum, quæ in faucibus ſunt. Videtur autem Hippocrat. non omnem Gargareonis inflammationem *Uvam* nominare, ſed unam ſolam ſpeciem, quâ Gargareonis terminus ſimilis acino uvæ eſt, lib. de tumor. cap. 17. vide *Staphyle*, & *Gargareon*.

Uvæ vinoſæ, quæ nullam vehementem qualitatem habent, 2. de aliment. fac. cap. 9.

Uvea oculi tunica, vide *Rhagoeides*, & *Cœrulea*.

Uviformis, vide *Rhagoeides*, & *Cœrulea*.

Vulgaris morbus, vide *Communis morbus*.

Vulſio (aut potiùs *Divulſio*) eſt, cùm fibræ muſculorum nimis diſtentæ rumpuntur; aliàs *Diſcerptio* appellatur, 3. de iis, quæ in med. 30.

Vulva, vide *Hyſtera*, & *Uterus*.

Uvula, vide *Staphyle*.

X.

XEROPHTHALMIA, ξηροφθαλμία, id eſt, *arida lippitudo*, dicitur, cùm anguli oculi ulcera, & aſpritudinem, pruritumque contraxerunt, palpebræ inſuper rubent, & lacryma ſalſa, & nitroſa ab oculis profluit, lib. Introd. cap. 15. vide *Sclerophthalmia*.

Xerotes, ξηρότης, ſiccitas una eſt ex quatuor primis qualitatibus. Eam autem quadruplicem in nobis accidere,

dere, Galenus annotavit lib. 7. meth. quarum prima eſt, quæ in exilibus venis & arteriis cujusque particulæ propriis conſiſtit, quæ provenit ex ſanguinis penuriâ. Secunda eſt, cùm propria humiditas, unde partes nutriuntur, omnino eſt aſſumpta. Continetur ea in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam per eas ſparſus. Eſt præterea ſiccitas utique quum ea quorum ſubſtantia ex humore concreto conſtat, ſicut caro & adeps, ſunt liquata. Quarta eſt prorſus inſanabilis, ſi conſummata fuerit; eſt autem prorſus conſummata, ubi ſolida ſimilarium partium ſubſtantia reddita eſt ſiccior. Quippe quod ſenium eſt in morbis, id ſicca intemperies eſt in ægris. Porrò ejuſmodi ſiccitates proveniunt ex diuturnis evacuationibus, quæ vel ex ventris profluvio, vel inteſtinorum lævitate, vel dyſenteriâ, aut diuturnis vomitibus, aut vigiliis, aut tali aliâ de causâ proveniunt, aut longi temporis fame, & febribus ardentibus longis, atque ut in univerſum dicatur; quæcunque ipſas animalis ſolidas partes vehementer exſiccant, ſicuti & hecticæ febres.

Xerotribia, id eſt, *ſicca frictio*, 8. method. 2.

Xiphoeides, vide *Pectorale os*, & *Cartilago enſiformis*.

Xyſter, vide *Aures*.

Z.

Zoogonia, Ζωογονία, id eſt, animalium perfectorum generatio univoca, libr. de conſtitut. art. cap. 13.

Zulapium, Actuarius, & alii recentiores Græci, barbarâ voce appellant id, quod hodiè *Iuleb* & *Iulepum* itidem barbaro vocabulo nuncupamus: fit è ſtillatitio liquore, aut etiam è ſuccis, & ſaccharo tantùm decoctis, ad juſtam conſiſtentiam, ut ex Meſue ſatis conſtat; licèt Seplaſiarii ab eâ formâ compoſitionis, neſcio quo jure, nonnihil diſceſſerint.

Zygoma, os jugale eſt, quod temporis muſculo præpoſitum, transverſam in medio ſuturam habet, cujus poſterior pars cum capitis oſſe, quod juxta aures eſt, anterior cum parte ſupercilii extremâ, ad parvum oculi angulum, continuatur, lib. de oſſib. cap. 2. quod duplex eſt, ad utramque aurem, ſuper foramina, per quæ facultas audiendi eſt, emergit, lib. Introd. cap. 11. vulgò *os paris* vocant, alii *jugamentum*, Græcè autem *ζύγωμα*, ſive *συζυγῶδες*, quaſi *conjugale*, & *ex duobus conjugatum*, vocatur. Eſt autem ſolidum & durum in lapidis modum, medullæ expers, & foris quidem gibbum: intus verò cavum, quod muſculum temporalem, quem ſubjectum habet, & cui velut propugnaculum objectum eſt, contineret, & ab externis injuriis vindicaret. Siquidem ſub hoc oſſe muſculus ille magnâ ex parte deliteſcit.

Zymoma, *Σύμωμα*, ſeu *ζύμη*, *fermentum*, eſt farina ſubacta, quæ acorem contraxit. Subigitur aquâ, priuſquam addatur ſal, & quia non perfectè coquitur, putreſcit, caloremque & acrimoniam à putredine concipit, ut & alia quæ putreſcunt omnia. Simul autem & tenuitatem partium & aciditatem acquirit, veluti acetum, quod putreſcente vino tale evadit: Ergo quantò vetuſtius fermentum fuerit, tantò eſt præſtantius. Sic enim calidius, acrius, & tenuius eſt, magisque ea quæ in alto fixa ſunt, attrahit, & diſcutit. Miſcetur ob id panificiis, levioremque panem, & concoctu digeſtuque faciliorem exhibet. Miſcetur & medicamentis extrahentibus & digerentibus, atque etiam ſuppurantibus.

Zymoſis, *Σύμωσις*, *fermentatio*, ut Plato definivit, eſt terrenæ ſubſtantiæ motus ſimul, & in aërem reſolutio. Eſt enim motus; fermenti vi factus in terreno craſſoque corpore, quo in tumorem levem attollitur, conceptoque aëre diſtenditur, inflatur, & quodammodo ebullit. Id quod fermentum farinæ triteceæ ſubactæ inditum evidenter præſtat, & in multis rebus tum ſimplici-

plicibus, tum compoſitis, quæ per ſe eam vim fermenti acquirunt, manifeſtò cernitur. Ipſe enim vini fervor in dolio, & ſolidiorum medicamentorum, ut Mithridatii, Theriaces, & Conſervarum, ut appellant Pharmacopolæ, ebullitio (neque enim Plato inter ζέσιν & ζύμωσιν diſtinguit, utrumque eâdem definitione comprehendens) quædam fermentatio eſt, etiamſi inde acida non fiant, ut nec ipſe panis fermentatus. Idem effectus & in atrâ bile apparet, quæ incendio bilis flavæ genita, terram in quam effuſa fuerit, abradit, & partes quæ raduntur omnes in altum attollit. Eſt enim is humor aceto ſimillimus, ex quo in terram effuſo idem omnino fieri apparet, eumque propterea Veteres humorem acidum nominaverunt, æquè ut pallidæ bilis amarum. Ab eâdem causâ etiam οὖρα ἐζυμωμένα, hoc eſt, urinæ fermentatæ dicuntur ab Hippocrate, ut annotat Galenus. Sicut enim in terram acetum acre effuſum protinus intumeſcens, quaſdam terræ partes ſurſum ſimul attollit, fitque compoſitum quoddam ex terreſtri ſubſtantiâ aceti, humiditate, & vaporoſo ſpiritu, aut veluti effusâ in terram atrâ bile, aut in fervente muſto, motio quædam ſpirituoſa manifeſto aſſurgit, aut ſicut in panibus quotidiè, miſto farinæ ſubactæ fermento & mediocriter macerato, fermentatio fieri cernitur, fusâ ſimul & intumeſcente, quæ fermentatur, ſubſtantiâ: ſic & in urinis aliquando craſſis multum ſpiſſisque levis quidam fervor per agitationem excitatur, motisque & rarefactis ſpiritibus in eâ concluſis, in majorem, quam cùm primùm excretæ fuerant, tumorem attolluntur.

Σύμωσις ἥπατος, jecinoris tumor œdematoſus dicitur apud Hippocratem, ut annotavit Erotianus.

Zone, dicitur pars ea corporis quâ cingimur, apud Hippocratem, quanquam ſunt qui τὴν ὀσφὺν interpretentur, ut annotavit Erotianus. Eſt & ζώνη ignis ſacer, ſive herpetis ſpecies, ſic dicti, quod medium quodammodo cingat, & complectatur hominem, ut author eſt

Scribonius Largus, cap. 62. ſcribens, medicamentum Andronis facere ad carbunculos, & ignem ſacrum, & ad Zonam, quam Græci ἕρπητα dicunt: ſed magis uſitato nomine ζωστὴρ appellatur. C. Plinius Secundus lib. 3. quem ſcripſit de medicinâ, ait τὴν ζώνην à quibuſdam *circinum* appellari, fierique hunc in modum: veſicæ tanquam combuſtæ exeunt & crepant, primum paucæ; deinde citò multiplicantur; quæ ſi hominem cinxerint, occidunt.

Zotica dynamis, Ζωτικὴ δύναμις, eſt facultas vitæ conſervatrix. Nam cùm vita nil aliud ſit quàm copula animæ & corporis, eaque uno calore nativo contineatur, meritò ea facultas vitæ conſervatrix haberi debet, cui à naturâ caloris hujus gignendi, continendi, partibusque omnibus impertiendi cura commiſſa fuit. Eam facultatem Medici *vitalem* appellarunt multò præſtantiore nomine, quàm reliquas facultates, quæ quamvis tam ſint ad vitam neceſſariæ, ut ſine ipſis ea nullo modo conſtare poſſit, prærogativam tamen eam habet vitalis, ut per eam vita conſiſtat. Siquidem calorem nativum, quo uno vivimus, ſola moderatur. Cujus rei cauſa in corde reſidet, viſcere nobiliſſimo; quod propterea omnium in corpore primum vita fruitur, & poſtremum vivere deſinit, ſitumque eſt medio in corpore, ut quoquoverſum calorem ſuum in omne corpus effundat. Neque enim ſatis naturæ viſum eſt nativum calorem ſingulis partibus in ipsâ primâ conformatione indidiſſe, qui fixus à Medicis dicitur: ſed quoniam multis de cauſis alterari, imminui, digeri, extinguique poteſt, eum perpetuâ alterius caloris ὁμογενοῦς acceſſione refici, atque inſtaurari oportuit: Quod quidem munus facultatis proprium eſt. Eo autem ut defungeretur natura, cor condidit hujus caloris ſedem, in cujus ventriculo maximè ſiniſtro tanquam in fornace coqueretur. Materia ejus pabulumque ſanguis eſt, atque ſanguinis vapor, quem dexter cordis ſinus ſuppeditat, qui poſtea

perenni

perenni cordis motu elaborat, & calidior tenuiorque effectus vitalis ſpiritus nomen accipit, non tam jam pabulum caloris illius nativi quàm vehiculum. Calor namque nativus duobus iis comitibus in ſingulas corporis partes per arterias decurrit, earumque perpetuâ pulſatione calorem ipſis à naturâ inſitum temperat atque refocillat. Idem enim præſtat univerſo corpori arteriarum motus, quod cordi reſpiratio, quæ aëris inſpiratu non modò calorem in corde alioqui exardeſcentem leniter ventilat, ſed etiam adauget, expiratione verò fuliginoſis excrementis liberat. Itaque cùm facultatis vitalis munus proprium præcipuumque ſit vitæ conſervatio, caloris nativi beneficio; vel ſi mavis caloris nativi; quo uno vita continetur, generatio & cuſtodia: præſtari autem id non poſſit abſque cordis & arteriarum pulſu, ut qui in eo in opere habeat rationem cauſæ per quam vita calorque nativus conſervetur: conſentaneum eſt vim quoque pulſificam facultatis vitalis functionem eſſe: neque enim pulſus aliud eſt, quàm caloris nativi motus. Sed nec minus inter ejuſdem facultatis actiones annumeranda ſunt animi pathemata, quæ & ipſa motus ſunt nativi caloris, ſed diverſi à pulſu generis. In pulſu namque, tum in ipſo corde motus fit, tum per arterias: per animi verò pathemata non in corde modò cientur caloris motus, ſed per univerſum etiam corporis habitum ſentiuntur. Si quidem in mærore & metu, adhæc iræ & verecundiæ initio, calor nativus intro cum ſpiritu & ſanguine recurrit: contrà, in gaudio, irâ, & verecundiâ jam vigente, ad cutem cum ſpiritu & ſanguine plurimus erumpit. Quorum quidem motuum concitandorum facultas θυμοειδὴς à Philoſophis appellata fuit. Ex quo patet facultatis vitalis geminam eſſe differentiam σφυγματώδη & θυμοειδῆ.

F I N I S.

PRÆCIPUARUM ARABICARUM

vocum, ad artem medicam facientium, ordine Alphabetico ſeries : in quâ videre eſt, quæ Arabica vox, cui Græcæ & Latinæ reddatur, & ſignificato reſpondeat.

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
ABgas,	*Chorion,*	*Amnium tunica.*
Abortus,	*Ambloſis,*	*Abortus, Deperditio.*
Abrahomia,	*Cacoëthe.*	*Maligna ulcera.*
Accidens,	*Symptoma,*	*Paſſio, Coïncidens.*
Achael,	*Pſellotes,*	*Traulus, Balbus.*
Achilus, Albaras,	*Ægilops,*	*Anchilops.*
Achmas,	*Pedion,*	*Planta pedis.*
Achimon,	*Argemon,*	*Iridis oculi ulcus.*
Acrai, Arſarum,	*Priapiſmus,*	*Tentigo.*
Acthalegi,	*Palmòs,*	*Palpitatio.*
Acualis dolor,	*Nitticòs,*	*Perforativus.*
Adereb fluxus,	*Hepaticus affectus,*	*Iecoris imbecillitas.*
Adorem,	*Raphè,*	*Sutura.* (*tiones.*
Adorem corticales,	*Lepidoeides,*	*Squamoſæ conglutina-*
Adorem laudæ,	*Lambdoeides,*	*Sutura occipitis.*
Adorem mendoſæ,	*Lepidoeides,*	*Suturæ juxta aures.*
Aduſtiva, (*me,*	*Cauſon,*	*Adurens febris.*
Aduſtivum, Anfu-	*Epicauma,*	*Sordidum ulcus oculi.*
Aflicem,	*Ophthalmia.*	*Lippitudo.*
Alabene,	*Supinitas,*	*Succubus.*
Alacaran,	*Ancyroeides,*	*Anchoralis proceſſus.*
Alachabab,	*Pterna,*	*Calcaneus, Calx.*
Alachun,	*Larynx,*	*Aſperæ arteriæ caput.*
Alagiagi,	*Oſtoùn hieròn,*	*Os ſacrum.*
Alaiuanie,	*Zoticè dynamis,*	*Vitalis virtus.*
Alandagi,	*Anadoſis, diapho-*	*Digeſtio, Concoctio.*
Alarbian,	*Sarcomata,* (*reſis,*	*Polypus narium.*
Alaſch idem ac	*Iliſchi,* vide infrà.	

Ala-

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Alaſcilez,	Splenica,	Salvatella vena.
Alaſtardad,	Apotherapia,	Recreatoria.
Alatahal,	Coryza,	Gravedo.
Alatzar,	Ectropion,	Palpebræ inverſio.
Albaras alba,	Leuce, Alphos,	Morphea alba.
Albaras nigra,	Lepra,	Morphea nigra.
Albarnaber,	Carcinoma,	Cancer narium.
Albatagin,	Carpus,	Brachiale.
Albere,	Meſogaſtrium,	Ventris medium.
Albhear,	Dyſpnœa,	Difficultas ſpirandi.
Alborati,	Omphalus,	Vmbilicus.
Albothin, (bedo,	Terminthi,	Exituræ nigræ,
Albugo, Panus, Al-	Leucoma,	Cicatrix oculi.
Alcafa,	Inion,	Occiput.
Alcahab,	Aſtragalus,	Talus.
Alcangiari,	Sternon,	Os pectoris.
Alcarba,	Phalacroſis,	Calvitium.
Alcuſi,	Achlys,	Caligo oculi.
Alchab,	Aſtragalus,	Clavicula, Talus.
Alchada,	Omoplata,	Humerus. (guâ.
Alchael,	Aphonia,	Vocis carentia ex lin-
Alchael,	Diaphragma,	Præcordia.
Alchalcun,	Larynx,	Guttur. (cuna.
Alchama,	Choana, Pyelos,	Infundibulum, La-
Alchamar,	Amblyopia,	Cœcitas ſolis intuitu.
Alchambar,	Anœa,	Amentia.
Alchangeri,	Sternon,	Enſiformis cartilago.
Alchatim,	Pſoæ, Iſchis,	Lumbi.
Alchef pectinis,	Metacarpium,	Poſt-brachiale.
Alcheſſir,	Porus,	Meatus.
Alchei,	Oſtoùn hieròn,	Os ſacrum.
Alchelos,	Taraxis,	Oculi perturbatio.
Alchirunie,	Chironia,	Vlcera rebellia.
Alchool,	Xerocollurion,	Collyrium aridum.
Alchola,	Aphthæ,	Oris ulcera.
Alchola maligna,	Nomę, Phagedęnę,	Vlcera depaſcentia.

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Alcoſbot,	*Apoſtaſis, apoſtema,*	*Abſceſſus.*
Alcude,	*Cephalæa,*	*Dolor capitis diuturnus.*
Alcurati,	*Dyſenteria,*	*Tormina.*
Alcuzez,	*Tetanus,*	*Spaſmus, Convulſio.*
Aldaragi,	*Raphe,*	*Sutura.*
Aldebha,	*Cynanche,*	*Angina.*
Aldebul,	*Maraſmus,*	*Marcor.*
Aldees,	*Narce,*	*Ignavia, torpor, hebetudo motus.*
Aldhen,	*Dianœa,*	*Mens.*
Aldemamid,	*Dothien,*	*Furunculus.*
Aldememul, idẽ ac	*Aldemamil,* &	*Aldemamir.*
Alderab,	*Diarrhœa,*	*Alvi profluvium.*
Aiderabe,	*Ula,*	*Gingiva.*
Alderez,	*Gaſter encephalos,*	*Ventriculus cerebri.*
Alduar,	*Scotoma, ſcotodinos,*	*Tenebricoſa vertigo.*
Aldubellet, idem ac	*Dubellet* , &	*Dubellati* , vide infrà.
Alenada.	*Anadoſis,*	*Digeſtio.*
Alfaſch,	*Hypochelon elcos,*	*Sinuoſum ulcus.*
Alfaſd,	*Phlebotomia,*	*Venæ ſectio.*
Alfaſe,	*Hæmalops,*	*Sugillatio oculi.*
Alficume,	*Epicauma,*	*Nubes uveæ.*
Algaras,	*Ægilops.*	*Fiſtula lacrimalis.*
Algaſamach,	*Epiglottis,*	*Superlingula.*
Algeromati,	*Eſthiomenos,*	*Herpes exedens.*
Algeſſa,	*Emphyſema,*	*Pneumatoſis , Inflatio.*
Algiebar,	*Mydeſis,*	*Luſcioſus affectus.*
Alguama,	*Cittoſa, Picatio,*	*Appetitus depravatus.*
Alguardenigi,	*Ophthalmia vera,*	*Lippitudo vera.*
Alguaſa,	*Melancholia.*	*Melancholia.*
Alguati,	*Sperma,*	*Semen.*
Alhac,	*Tenon, Aponeuroſis,*	*Tendo, Enervatio.*
Alhacel,	*Paraphroſyne,*	*Delirium.*
Alhadani,	*Parotis, Chœras,*	*Struma, abſceſſus juxta aures.*
Alhadiuth,	*Gonorrhœa.*	*Spermatica egeſtio.*
Alhael,	*Adenes,*	*Emunctoria , Glandulæ.*
Alhagiagi,	*Oſtoũn hyeròn,*	*Os ſacrum.*

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Albagran,	Perinæon, Femen,	Interfemineum.
Albaliben,	Adenes,	Inguina, emunctoria.
Albamear,	Paraphroſyne,	Inſania, Fatuitas.
Albaſad,	Ancon,	Cubitus.
Albaſos,	Coccyx,	Cauda. (gnum.
Albaun,	Oſtoùn hieròn,	Os ſacrum, latum, ma-
Albauti,	Euſarcon,	Quadratum caput.
Albeame,	Phlebs metôpu,	Vena frontis.
Albeaſme,	Ecpieſma,	Fractura cranei.
Albumor,	Bothria,	Alveoli dentium.
Alices,	Scordinema,	Pandiculatio.
Alicod,	Proptoſis,	Oculi procidentia.
Aliebati venæ,	Carotides,	Soporariæ, Apoplecti-
Alintiſar,	Mydriaſis,	Uveę dilatatio, (cæ.
Aliſema,	Coryphe,	Vertex capitis.
Allebe,	Sphage,	Iugulum.
Allui,	Cynicus ſpaſmus,	Canina convulſio.
Almabad,	Phlebs ancyles,	Vena Poplitis.
Almachade,	Hedra, Archus,	Anus, Sedes.
Almachein,	Ranteres,	Anguli majores oculi.
Almadiã, idem ac	Almabad, &	Almadab.
Almadid,	Phlebs,	Vena.
Almagabin,	Adenes,	Emunctoria.
Almagiat,	Proptoſis,	Procidentia.
Almaxaben,	Maſchalis,	Axilla.
Almecheni,	Canthus,	Angulus oculi.
Almellietu,	Epiſemaſia,	Annotatio febris.
Almeneumat,	Narcotica,	Somnifera, ſtupefaciē-
Almenthenein,	Pſoa,	Lumborum caro. (tia.
Almerſegi,	Rhagoeidis proptoſis,	Uveæ procidentia.
Almes,	Catochus, Catalepſis,	Deprehenſio, Aliena-
Almeſemar,	Porus, Helos,	Callus, Clavus. (tio.
Almesfat,	Phoxòs,	Acuminatum caput.
Almiſſere,	Eryſipelas,	Vicini rubiam.
Almatacargie,	Myxa,	Mucor,
Almirach,	Mys,	Muſculus.

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Almiſmar,	*Helos,*	*Clavus.*
Almochati,	*Pericranion,*	*Pericranium.*
Alneſseme,	*Pſychicè dynamis,*	*Animalis virtus.*
Alniſuchat,	*Errhyna,*	*Caput-purgia.*
Aloſos,	*Lordoſis,*	*Luxatio,*
Aloſos,	*Coccyx,*	*Cauda.*
Alrabin,	*Aſthma,*	*Anhelatio.*
Alrad,	*Sarcotrauma,*	*Carnis vulnus.*
Alrahaune,	*Paraphroſyne,*	*Delirium.*
Alraſafe,	*Egigonatis,*	*Patella.*
Alraute,	*Pterygia,*	*Alæ, Pinnulæ, narium.*
Alroshot,	*Porus ſarcoticus,*	*Porus carneus.*
Alruic,	*Paracme,*	*Declinatio.*
Alſabiar,	*Comatoſa,*	*Somnifera opiata.*
Alſaguaid,	*Embryon,*	*Fœtus.*
Alſahad,	*Pechys,*	*Vlna, Cubitus.*
Alſahafati, idem ac *Sahafati,* vide infrâ.		
Alſaim,	*Neſtis enteron,*	*Iejunum inteſtinum,*
Alſamach,	*Typhlon trema,*	*Cœcum foramen.*
Alſamach,	*Otys,*	*Auris.*
Alſaria,	*Epilepſia,*	*Morbus comitialis.*
Alſarnach,	*Hydatis,*	*Aquula.*
Alſaterel,	*Ancyloblepharon,*	*Palpebrarum cohæren-(tia.*
Alſeda,	*Thlaſma,*	*Contuſio.*
Alſedar,	*Scotomia,*	*Tenebroſitas.*
Alſedeid,	*Brachion,*	*Brachium.*
Alſeedic,	*Meliceris,*	*Melleus abſceſſus.*
Alſelac,	*Scleriaſis,*	*Palpebrarum durities.*
Alſeriaran,	*Catharticum,*	*Purgans.*
Alshara,	*Epilepſia,*	*Comitialis morbus.*
Alshautat,	*Errhyna,*	*Caput-purgia.*
Alshela,	*Ganglia,*	*Contractiones.*
Alſiaſie,	*Hegemonica,*	*Rectrix virtus animæ.*
Aſtrengi,	*Cerion,*	*Favus.*
Alſurbed,	*Phlebs hypoglottis,*	*Vena ſub linguâ.*
Altarſar,	*Hypoſphagma,*	*Cruenta ſuffuſio.*

Alte-

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Altenefes,	*Diaphnoë,*	*Tranſpiratio.*
Alterbet,	*Cachexia,*	*Pravus habitus.*
Altharas,	*Barycoïa,*	*Obauditus.*
Althaun,	*Phygethlon,*	*Apoſtema peſtilens.*
Altheca,	*Traulus,*	*Balbus.*
Althoin,	*Bubo,*	*Abſceſſus peſtilens.*
Althumar, idem ac *Alchamar.*		
Alchute,	*Hæmorroïs,*	*Sanguiflua vena.*
Altualil,	*Acrochordon,*	*Verruca.*
Aluardengi,	*Chymoſis,*	*Palpebræ diſtorſio,*
Aludi,	*Gonorrhœa,*	*Seminis fluxus.*
Aluebe,	*Palmòs,*	*Palpitatio.*
Alunum,	*Bothrion,*	*Vlcus cavum oculi,*
Alureſchin,	*Exanthemata,*	*Puſtulæ.*
Aluſuas,	*Paranœa,*	*Dementia.*
Alzamane,	*Paralyſis,*	*Reſolutio nervorū, mollities.*
Ancha,	*Meros,*	*Femur, Crus.*
Anulus,	*Larynx,*	*Aſperæ arteriæ caput.*
Anulus,	*Bothrion,*	*Foſſula.*
Aqua Cranii,	*Hydrocephalon,*	*Aqua capitis.*
Aqua deſcendens,	*Hypochyma,*	*Suffuſio.*
Arcuatio,	*Scolioſis,*	*Luxatio poſtica vertebrarū.*
Areſſatu,	*Epigonatis,*	*Patella, Genu,*
Arſatum,	*Priapyſmus,*	*Tentigo, Penis rigidus.*
Arteria Orithi,	*Aorta,*	*Magna, Craſſa.*
Arteria Arulidi,	*Leiai,*	*Arteriæ læves.*
Arteriæ ſubnecti,	*Carotides,*	*Soporariæ.*
Aretica,	*Arthritis,*	*Articularis morbus.*
Aſchachilos,	*Sphacelus,*	*Membrum demortuum.*
Aſcham,	*Pathos, Pathema,*	*Paſſio.*
Aſef,	*Hydróón,*	*Sudamen.*
Aſeid,	*Pechys,*	*Cubitus, ulna.*
Aſelha,	*Oedema,*	*Tumor laxus.*
Aſellata vena,	*Maſchaliaia,*	*Axillaris vena.*
Aſeſtra,	*Ectropion,*	*Palpebræ inverſio.*
Atanatum,	*Bubon, Lœmos,*	*Abſceſſus peſtilens.*

Ata-

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Ataſus,	Pneumatoſis,	Inflatio.
Athacarugi,	Myxa,	Mucor.
Altherael,	Apoſtema,	Abſceſſus.
Aures muris,	Myos otis,	Muris auricula.
Balchee,	Telephion elcos,	Ulcus telephium.
Balchie,	Pſydracia,	Puſtulæ capitis.
Bancharas,	Pancreas, Callicreas,	Caro glanduloſa.
Barachien,	Bubon, Læmos,	Apoſtema peſtilens.
Baras,	Pſoronychia,	Scabrities unguium.
Barbati.	Oſcheon, (phum,	Scrotum, Burſa teſtium,
Baſilare os,	Sphenois, Polimor-	Os palati.
Bathara,	Anthrax peſtilens,	Carbo, ulcus eſcharoticũ.
Baurach,	Aphronitrum,	Sal nitrum.
Bear,	Dyſpnœa,	Difficultas ſpirandi.
Beditus,	Strumæ, Chœrades.	Scrofulæ.
Benat noctis,	Epinyctis,	Nocturna efflоratio.
Beriteron,	Peritonæon,	Peritonæos tunica.
Besbeia,	Polypus, Sarcoma,	Care multiples narium.
Betaram.	Encope,	Inciſio.
Bezahartica,	Alexipharmaca,	Ad venena pharmaca.
Bezel,	Paracenteſis,	Punctio, Perforatio.
Biles,	Allantoeides,	Inteſtinalis tunica.
Birſen,	Pleuritis,	Lateralis dolor.
Boliſmos,	Bulimos,	Ingens eſuritio.
Bothor,	Bothor,	Puſtulæ.
Bothor,	Synchyſes,	Exituræ oculi.
Brachium,	Brachion,	Brachium.
Buri,	Sarcocele,	Carnoſa hernia.
Cadar,	Hemiplexia,	Dimidii corporis reſolutio.
Cafacan,	Cardia,	Cor.
Calcataron,	Pterigium,	Ungula oculi.
Callus,	Helos,	Clavus.
Calvitium,	Phalacroſis,	Capillorum caſus.
Camaduci,	Inion,	Occiput, occipitium.
Cambium,	Chymus,	Sanguis, ſeu humor.
Camiſia fœtus,	Allantoeides,	Inteſtinalis tunica.

Cana-

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Canalis,	Porus, (ſis,	Meatus.
Cancrena,	Gangræna, Necro-	Gangræna.
Canna pulmonis,	Trachea arteria,	Aſpera arteria.
Cannæ tibiæ,	Ocrea, Sura,	Oſſa duo tibiæ.
Capſula cordis,	Pericardium,	Cordis involucrum.
Carabitus,	Phrenitis,	Deliriū febriēs.(vata.
Caras,	Aphonia, Traulus,	Vox deperdita depra-
Caratin,	Geſenteron,	Lumbrici terreſtres.
Carenum,	Sapa, Siræon,	Muſtum coctum.
Carmata,	Bubon,	Glandularū abſceſſus.
Caro addita,	Hyperſarcoſis,	Thymus.
Caſſum,	Thorax,	Pectus.
Cataracta,	Hypochyma,	Suffuſio.
Catalan,	Encope,	Inciſio.
Chadeſſan,	Derein,	Excoriare.
Chahab.	Aſtragalus,	Talus.
Chalahan,	Exarthrema,	Luxatio.
Chaſem,	Ozænæ,	Narium ulcera.
Chatrab,	Lycanthropia,	Lupina inſania.
Chede,	Anorexia,	Inappetentia.
Cheſaram.	Catagma,	Oſſium fractura.
Chila.	Cirſos,	Hernia.
Chis, Saccus,	Cyſtis,	Veſica.
Chis hordei,	Ptiſana,	Cremor hordei.
Cholera,	Chole,	Bilis.
Cholera citrina,	Picrocholos chymos,	Bilis pallida.
Cholera famoſa,	Chole nota,	Bilis ſpuria.
Cholera min.famę,	Chole melæna,	Bilis aduſta.
Cholera nigra,	Chole melæna,	Bilis atra.
Cholera rubea,	Picrocholos chymos,	Bilis amara.
Cholera vitellina,	Chole lecithodes,	Bilis vitellina.
Cholirica paſſio,	Cholera,	Bilaris.
Chranites,	Phrenitis,	Phrenitis.
Chuba,	Leichen, Lepra,	Impetigo.
Chuzez,	Tetanus, (des,	Tenſio.
Clypealis cartilago,	Chondros, Thyreoei-	Scutiformis cartilago.

Cym-

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Cymbalaris,	Cricoeides,	Coöpertoria cartilago.
Cohol,	Collyrion,	Collyrium fuſum.
Colcotar,	Chalcitis,	Vitrioli ſpecies.
Complexio,	Craſis, Symmetria,	Temperies.
Conach,	Hyſtericè pnix,	Vteri præfocatio.
Congelatio,	Catalepſis,	Deprehenſio.
Congelatio dentiū,	Hœmodia,	Stupor dentium.
Conſimilia,	Homogenea,	Similares partes.
Contorſio,	Scolioſis,	Obſtipitas.
Conturbatio,	Taraxis,	Vellicatio oculi.
Convulſio canina,	Spaſmus cynicus,	Diſtorſio faciei.
Coronale,	Argemon, Leucoma,	Albugo oculi.
Corruptio oſſis,	Teredon,	Oſſis caries.
Cortex inteſtini,	Ephelcū, Ramentū,	Inteſtini tunica.
Coxa,	Meros,	Femur, Crus.
Cus,	Cneme,	Tibia,
Cutubuth,	Lycanthropia,	Lupina inſania.
Darb, Darab,	Diarrhœa,	Alvi profluvium.
Debus,	Maraſmus,	Tabes.
Demonium,	Mania,	Furor.
Dentes Atham,	Gomphii,	Molares, Sapientiæ.
Derezi,	Raphè,	Commiſſura, Sutura.
Diacuminum,	Diaſpoleticum,	Ex cumino pharmacū.
Dipſacos,	Diabetes,	Vrinæ profluvium.
Dislocatio,	Lordoſis, Luxatio,	Exarticulatio.
Diſnia,	Dyſpnœa,	Difficultas reſpiratio-
Domeſtica vena,	Maſchaliæa,	Interna. (nis.
Dubellati,	Phlegmone,	Abſceſſus calidus.
Dura mater,	Meninx Craſſa,	Cuticularis tunica.
Durities,	Scirrhus,	Abſceſſus durus.
Embroce,	Balaneion,	Balneum.
Empialos,	Hepiala,	Febris Hepiala.
Emulgentes,	Emulgentes,	Percolantes venæ.
Emunctoria,	Adenes,	Glandulæ.
Encaras,	Phlebs Meſaræi,	Vena meſaraica.
Endros,	Epididymis,	Supergeminalis tunica.

Ener-

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Enervatio,	Paralyſis,	Reſolutio.
Epittima,	Epithemata,	Linimenta. (tio.
Eſſere,	Epinyctis,	Effulgentia, Efflora-
Eſſere, cholericum,	Phlegmone, Phlogo-	Inflammatio.
Eſticos febris,	Hectica, (ſis,	Habitualis facta.
Exitura,	Apoſtema,	Abſceſſus purulentus.
Expreſſio oculi,	Proptoſis,	Vveæ prolapſus.
Fagdan,	Lordoſis,	Spinæ luxatio,
Fames vacciva,	Bulimos,	Vehemens eſuritio.
Faricon,	Cauſon,	Febris ardens.
Faſelan,	Apocope,	Abſciſſio,
Febris triangulata,	Tetartæos,	Quartana.
Fedehan,	Hernia, Ramex,	Ruptura.
Feriſmus,	Priapiſmus,	Tentigo.
Feterat,	Paracme,	Remiſſio morbi.
Fincter muſculus,	Sphincter,	Conſtrictor.
Filachaliaſuch,	Stephanæa,	Sutura coronalis.
Fechan,	Diaſtremma,	Luxatio.
Fiſſura,	Rhegme,	Rima.
Focilia duo.	Cercis, Pechys,	Radius, Cubitus.
Fœdion,	Epilepſia,	Puerilis morbus.
Formica,	Myrmecia,	Seſſilis verruca.
Formica,	Herpes miliaris,	Serpigo.
Formicalis,	Myocephalon,	Muſcæ caput.
Foſſula,	Botrion,	Vlcus cavum corneæ.
Franites,	Phrenitis,	Cũ febre delirium.
Fricatio,	Anatripſis,	Frictio.
Furcula,	Cleis,	Clavis, Iugulũ.
Furfures,	Pityriaſis,	Porrigo.
Fugule, Fulille,	Parotis,	Ad aures morbus.
Furſus,	Nympha,	Colliculum. (lens.
Gadu,	Scirrhus,	Tumor durus indo-
Galea, Ovum,	Cephalæa,	Diuturnus capitis dolor.
Garab, Algarás,	Ægilops,	Vlcus anguli oculi.
Gaſi,	Syncope,	Præceps viriũ lapſus.
Gaunoij,	Pariſthmia,	Tonſillæ, Amygdalæ.

Ge

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Gedaul,	Meſaræon,	Meſenterium, lactes.
Geleniabin,	Diarrhodomel,	Ex roſâ & melle comp.
Genu,	Gony,	Os tibiæ, Genu.
Geſſa palpebræ,	Sclerophthalmia,	Scabrities palpebrarum.
Gibboſitas,	Cylloſis,	Diſtortio.
Gienun,	Mania,	Furor.
Gingia mater,	Pericranium,	Pericranium.
Glandulæ,	Ganglia, (ſthia,	Contractiones.
Grando oculi,	Chalazion, Po-	Hordeolum.
Gueſques,	Melancholia,	Fatuitas.
Guidez venæ,	Sphagitides,	Apoplecticæ, Iugulares.
Gutta ſerena,	Amauroſis,	Viſus obſcuritas.
Haben,	Hydrops.	Aqua inter cutem.
Hacar,	Apoſthema,	Vlcus, ſiue abſceſſus.
Hacuna,	Satyriaſis,	Tentigo, Penis tenſio.
Halmes,	Paraphroſyne,	Delirium.
Hamcha,	Anœa, (mata,	Dementia.
Hamicha,	Lata exanthe-	Variolæ.
Haſef,	Hidroa,	Sudamina.
Hazam,	Encope,	Inciſio.
Hedian,	Moria moroſis,	Deſipientia.
Henadam,	Pepſis,	Concoctio.
Heſme,	Apoſphagma,	Avulſio.
Hirqui oculorum,	Canthus,	Anguli oculi.
Humor,	Chymus,	Humor.
Iafuc,	Bregma,	Sinciput.
Iectigatio,	Palmos,	Palpitatio, Saltus.
Iezemet,	Catalepſis, Ca-	Deprehenſio.
Ibet, Subeth,	Coma, (ros,	Sopor.
Ignis Perſicus,	Anthrax,	Carbo, Carbunculus.
Iliſchi,	Eroticos,	Effrænis amore.
Impetigo,	Leichen, Lepra,	Salſa cutis aſperitas.
Impetigo aſpera,	Leichenes,	Tenſa prurigo.
Incubus,	Ephialtes,	Nocturna ſuffocatio.
Inverſa palpebra,	Lagophthalmos,	Leporinus oculus.
Inviſcatio palpebræ,	Ancyleblepharō,	Palpebrarū cohærentia.

Invo-

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Involutus,	*Allantoeides, Chorion,*	*Urinaculū, Secunda.*
Iſtimbre,	*Craſis,*	*Tēperies, Aſſimilatio.*
Iuleb,	*Hydroroſaton,*	*Ex roſaceâ & ſac-*
Iuncus,	*Jonthos,*	*Varus. (charo.*
Kef,	*Cheir,*	*Manus.*
Kers,	*Stomachus,*	*Ventriculus.*
Kili vena,	*Hepatitis,*	*Cava vena.*
Lacertus,	*Mys,*	*Muſculus.*
Lachat,	*Encope,*	*Inciſio,*
Lactea vena, (li,	*Galaxias,*	*Lactes.*
Lapidoſitas ocu-	*Tyloſis,*	*Callus palpebrarum.*
Latica febris,	*Cathemerina,*	*Quotidiana continua.*
Lauda,	*Os hyoeides,*	*Os gutturis.*
Laxatie,	*Paralyſis,*	*Reſolutio.*
Leipyria febris,	*Leipyria,*	*Leipyria.*
Leithargyrium,	*Molybdæna, Plumbago,*	*Limatura plumbi.*
Lentigo,	*Exſuccatio,*	*Sugillatio.*
Lepores naſi,	*Mycteres, Pterygia,*	*Alæ, Pinulæ narium.*
Leucam,	*Lepra,*	*Lepra, (ceſſus.*
Lilimie,	*Coiloma,*	*Profundus oculi abs-*
Loch,	*Apophlegmatiſmus,*	*Pituitæ per os eductivū.*
Longaon,	*Apeuthyſmenon,*	*Rectum inteſtinum.*
Lulma,	*Coilomata,*	*Ulcera cava uveæ.*
Macula oculi,	*Hypophthalmia, Hypo-*	*Sugillatio.*
Malū granatum,	*Xiphoeides, (ſphagma,*	*Os pectoris.*
Manuale opus,	*Cheirurgicon,*	*Manuum opera.*
Maram,	*Aleimma,*	*Unguentum.*
Maſera,	*Phlegmone mitis,*	*Leve inflammen.*
Maſticatorium,	*Apophlegmatiſmus,*	*Pituitæ eductivū per os.*
Mater puerorum,	*Epilepſia,*	*Comitialis morbus.*
Mater ſanguinis,	*Aneuriſma,*	*Arterialis ſanguinis*
Maudana,	*Catapotia,*	*Pilulæ. (fluor.*
Melon,	*Pepon,*	*Anguria. (da.*
Melon Indus,	*Melopepones,*	*Aguria viridis rotun-*
Men,	*Droſomeli,*	*Manna. (Pulſus.*
Men Giezer,	*Syſtole, Diaſtole,*	*Contractio, Dilatatio*

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Menſtruus ſanguis,	*Catamenion,*	*Menſes.*
Meri,	*Oeſophagus,*	*Gula.*
Metalachlach,	*Tholera,*	*Turbidæ urinæ.*
Metenen,	*Pſoa,*	*Caro lumborum.*
Mirach,	*Epigaſtrium,*	*Abdomen.*
Mirachia,	*Hypochondriacus,*	*Flatuoſus morbus.*
Mollificatio,	*Paralyſis,*	*Reſolutio.*
Monoculum,	*Thyphlòn, (mia,*	*Cœcum inteſtinum.*
Morbilli,	*Exáthemata ſubli-*	*Puſtulæ elatæ.*
Morphea,	*Alphos, Leuce,*	*Vitiligo.*
Morum,	*Condylomata,*	*Exturberatio ani.*
Mucla,	*Derma,*	*Cutis.*
Munſis,	*Ecpieſmos,*	*Totius oculi prolapſus.*
Muzum,	*Struphnos,*	*Auſterus ſapor, vel*
Naſcentia,	*Apoſtema,*	*Exituræ. (acerbus.*
Naviculare os,	*Scaphoeides,*	*Naviforme os.*
Nebith,	*Oinos,*	*Vinum,*
Nerdi os,	*Aſtragalus,*	*Talus, Os balliſtæ.*
Nervalis, Sutura,	*Obeliœa,*	*Sagittalis, Recta.*
Nocra,	*Phlebs,*	*Vena.*
Nodus,	*Athera,*	*Atheroma.*
Nubes,	*Hypochyma,*	*Suffuſio, Cataracta.*
Nucha,	*Notyæos myelos,*	*Spinalis medulla.*
Nyctalopa,	*Nyctalops,*	*Nocturna cæcitas.*
Oculi egreſſio,	*Ecpieſmos,*	*Totius oculi prolapſus.*
Oculi profunditas,	*Atrophia,*	*Nutritionis defectus.*
Oculi ulcus ſerpens,	*Anthracoſis,*	*Carbunculus.*
Oculus Poplitis,	*Epigonatis, Myle,*	*Patella, rotula, genu.*
Officialia membra,	*Organica,*	*Inſtrumentalia. (nus.*
Onum,	*Cephalæa,*	*Dolore capitis diutur-*
Opium,	*Meconium.*	*Succus papaveris.*
Oregmon,	*Catharrus,*	*Deſtillatio.*
Os cunei,	*Sphenois,*	*Genu.*
Os cruris,	*Cony,*	*Baſilare, Palati.*
Os lande,	*Pharyngethron,*	*Os gutturis.*
As latū, Alchatim,	*Coxa,*	*Femur.*

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Os Nerdi,	Cyboeides,	Cubiforme.
Os Paris,	Zygoma,	Os jugale, Os temporum,
Os Perdis,	Pedion,	Planta pedis, Pecten.
Oſſa Shemie.	Lithoeidea,	Lapidoſa, Petroſa.
Oſſei mollificatio,	Rhacoſis,	Detritio, Scroti extenſio.
Oſſeum,	Scrotum,	Teſtium involucrum.
Panaritium,	Paronychia,	Reduvia.
Panus,	Phugethlon,	Panis.
Pars domeſtica,	Oiceion meros,	Interior.
Pars ſylveſtris,	Exothen meros,	Exterior.
Patia,	Tonos,	Nervus.
Pecten alchef,	Metacarpium,	Poſtbrachiale.
Peliomata,	Exſuccatio,	Livor.
Peltalis cartilago,	Thyroeides,	Scutiformis.
Periodica febris.	Typica.	Intermittens.
Phitanos febris,	Palimbole,	Reverſiva, Erratica,
Phlebotomia,	Phlebotomia,	Venæ ſectio.
Pia mater,	Choroeides,	Meninx tenuis.
Pixis,	Iſchias,	Coxa.
Plaga.	Trauma,	Vulnus.
Plancta noctis,	Epinyctides,	Nocturnæ efflorationes.
Porrina,	Praſodes,	Porracea bilis.
Portinarium,	Pyloros,	Ianitor. (ſpondens.
Proportionalis,	Symbolicus mor-	Naturæ, Loco, tempori re-
Pruna, (ctio,	Anthrax, (bus,	Carbo.
Pupillæ conſtri-	Pthiſis oculi,	Tabes oculi.
Quimdegæ venæ,	Sphagitides,	Apoplecticæ, Iugulares.
Radani,	Thlaſma,	Contuſio, Attritio.
Radicalia mem-	Spermatica,	Seminalia.
Ragamia, (bra,	Rhogme,	Fiſſura.
Rahaf,	Hæmorrhois na-	Fluxus ſanguinis narium.
Ranula,	Sardoa, (rium,	Ranunculus.
Ras,	Cephale,	Supernus venter.
Raſcetta,	Carpon,	Brachiale.
Raſga,	Epigonatis,	Patella.
Ravedſeni,	Rhabarbarum,	Rhabarbarum.

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ,
Renalis dolor,	Nephriticus,	Renum dolor.
Reſudatio,	Hidroa, (des,	Sudamina.
Rete mirabile,	Plegma dyctoei-	Plexus retiformis.
Rhæune,	Anœa.	Amentia, dementia,
Rhia alſabiam,	Hydrocephalon,	Aqua capitis.
Rigil,	Meròs,	Femur, Crus.
Rina alſabiam,	Epilepſia,	Comitialis morbus.
Rob,	Opos,	Succus ſeipſo concreſcens.
Roſtrum Corvi,	Coracoeides,	Corvicularis proceſſus,
Rotula,	Epigonatis,	Patella, Genu.
Ruptura,	Cele,	Ramex, Hernia.
Ruptura carneæ,	Proptoſis,	Oculi prolapſus.
Sacculos,	Cephalalgia,	Capitis dolor.
Saccus,	Catalepſis,	Deprehenſio.
Sache,	Tmeſis,	Sciſſura,
Sadacham,	Thlaſma,	Contuſio.
Sagittalis,	Obelæa,	Recta ſutura.
Sahafati,	Achores,	Ulcus capitis manans.
Saharà,	Pannychiſmos,	Pervigilium nocturnum.
Saltus,	Palmòs,	Palpitatio.
Sanguis mortuus,	Exſuccatio,	Sugillatio.
Sanies in ſiphac,	Hypopyon,	Pus carneæ.
Sanies ungularis,	Onyx,	Unguis oculi.
Saphiros,	Carcinos,	Cancri ſpecies.
Savich,	Ptiſana,	Cremor hordei.
Sauthac,	Cephalartica,	Caputpurgia.
Scabies oculi,	Trachoma,	Pruritus oculi.
Scarificatio,	Encharaxis,	Cutis inciſio.
Scelen vena,	Splenica, (chias,	Salvatella.
Sciatica.	Coxendix, Iſ-	Coxendicum morbus.
Scliroſis,	Sceleriaſis,	Tumor durus palpebræ.
Scotomia,	Scotodinos,	Tenebricoſa vertigo.
Scrofidæ,	Chœrades, (as,	Strumæ.
Sebel,	Encathis, Rhœ-	Inaugularis.
Secaniabin,	Oxyſacchara,	Syrupus acetoſus.
Secundina,	Chorion,	Secunda.

Secun-

Secundina tunica,	*Choroeides,*	*Meninx tenuis.*
Sedar,	*Cataphora,*	*Somnolentia.*
Sedere,	*Scotoma,*	*Vertigo.*
Sehagian,	*Trauma,*	*Vulnus.*
Serach,	*Emphraxis pylori,*	*Obſtructio pylori.*
Seraſif,	*Hypochondria,*	*Præcordia.*
Seſaſeve,	*Acantha,*	*Spinæ apex.*
Sibare,	*Mania,*	*Furor.*
Sief,	*Hygrocollyria,*	*Humida collyria.*
Silac,	*Tyloſis,*	*Depilatio palpebræ.*
Siphac,	*Peritonæon,*	*Peritonæos tunica.*
Siracoſt,	*Manna,*	*Manna.*
Sirſen calidum,	*Phrenitis,*	*Phrenitis.*
Sirſen frigidum,	*Lethargus,*	*Lethargus.*
Siſamina oſſa,	*Seſamoeidea,*	*Siſamoeidea.*
Sochos,	*Catalepſis Catoche,*	*Deprehenſio.*
Soda,	*Cephalæa,*	*Dolor capitis.*
Soram,	*Catalepſis,*	*Deprehenſio.*
Soſati,	*Pleuritis,*	*Lateralis dolor.*
Spaſmus humidus,	*Notiodes,*	*Ex repletione.*
Spaſmus ſiccus,	*Xeròs,*	*Ex inanitione.*
Spatula,	*Homoplatæ,*	*Scapulæ.*
Spatularis,	*Omiæa vena,*	*Humeralis vena.*
Spina,	*Phlegmone cutis,*	*Inflammen cutis.*
Spondylus,	*Spondylos,*	*Vertebra.*
Stoliditas,	*Paraphroſyne,*	*Delirium.*
Strabroſitas,	*Illoſis, Strabiſmus,*	*Palpebræ contorſio.*
Subet, Subetia,	*Caros, Coma,*	*Sopor altus. (ſopor.*
Subet Alſari,	*Coma avpnon,*	*Cama vigil, Vigilans*
Subeticæ venæ,	*Carotides,*	*Soporariæ, Arteriales.*
Suffuf,	*Conis,*	*Pulvis.*
Suffumigia.	*Thymiamata,*	*Suffitus. Odoramenta-*
Sura,	*Omphalos,*	*Umbilicus. (les.*
Sycodei, (ſa,	*Cyclos propoſon,*	*Extuberatio faciei.*
Syncopalis humero-	*Chymoſa,*	*Ex crudo humore febre.*
Syncopalis minuta,	*Leptòs pyretòs,*	*Ex tenui humore febris.*

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Tabulos,	Lipyria febris.	Febris inæqualis.
Tarax,	Cophoſis, (tha,	Surditas, Obauditus.
Taraxis,	Ophthalmia no-	Conturbatio oculi.
Tarſati,	Hypoſphagma,	Cruenta ſuffuſio.
Tarſus.	Cophoſis,	Surditas.
Tebegi,	Emphyſema,	Palpebræ inflatio.
Tebiegi,	Cachexia,	Pravus corporis habitus.
Telha,	Sapa, Siræon,	Muſtum coctum.
Temos,	Hypogaſtara,	Ventris concavitas.
Tenur corporis,	Hypogaſtrion,	Abdomen.
Tereniabin,	Manna,	Mannæ ſpecies.
Tharcamatica,	Trachomatica,	Detergentia.
Tharica,	Throchanter,	Tuberculum femoris.
Thau,	Ganglia,	Glanduloſi affectus.
Theca,	Cranion,	Calvaria.
Thoeban,	Paracenteſis,	Perforatio. (tis.
Tinea,	Achores,	Manantia ulcera capi-
Tinnitus aurium,	Echos, Syriſmos,	Sibilus aurium.
Traulus,	Pſellotes,	Balbuties.
Trebel.	Oedema,	Tumor laxus.
Triangula,	Tetartæos,	Quartana febris.
Tyria,	Alopecia, Ophi-	Defluvium capillorum.
Vachzi,	Nygma, (aſis,	Punctura nervi.
Vacillatio,	Taraxis,	Spuria lippitudo.
Variolæ,	Exanthemata	Efflorationes.
Varix,	Cirſos, (lata,	Dilatata vena.
Vena algebein.	Metopou,	Frontis vena.
Vena alhaleb,	Porus Ureter,	Meatus urinarius.
Vena almabat,	Ignytis,	Poplitis vena.
Vena curvaturæ,	Ancyle,	Poplitis vena.
Vena funis brachilii,	Baſilica,	Iecorariæ ramus.
Vena Medeni,	Dracontion,	Dracunculus.
Venæ emulgentes,	Emulgentes,	Colatoriæ.
Venæ ſubeticæ,	Carotides,	Soporariæ.
Venter,	Sicya,	Cucurbicula.
Verruca,	Achrochordon,	Verruca.

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Veſicæ,	*Phlyctænæ,*	*Puſtulæ.*
Ugane,	*Gnathus,*	*Gena.*
Virga,	*Ædoion, Caulos,*	*Coles, Penis.*
Viriditas oculi,	*Glaucoma,*	*Glaucedo oculi.*
Undimia,	*Oedema,*	*Tumor laxus.*
Ungula oculi,	*Pterygion,*	*Ala oculi, Unguis*
Uſago,	*Leichen,*	*Impetigo.* (*oculi.*
Uvatio,	*Staphyloma,*	*Uveæ oculi egreſſus.*
Zaara,	*Agrypnia,*	*Morboſa vigilia.*
Zachema,	*Catharrus,*	*Deſtillatio.*
Zemane,	*Paralyſis,*	*Reſolutio.*
Zinaria,	*Iôdes Cholè,*	*Æruginoſa bilis.*
Zirbus.	*Epiploôn, Epiploun,*	*Omentum.*
Zuccarum tabarzet,	*Hals Indicòs,*	*Saccharum album.*

FINIS.

2-a-8-

9-

50

1